KENNETH ALLSOP

CHICAGO SUB TEROARE

Prefaţă de SILVIU BRUCAM

Traducere din limba engleză de
EUGEN B. MARFANI

Editura politică
Bucureşti, 1978

Prefaţă

Pentru lingvist termeni ca bootlegger *(contrabandist),* gangster *şi* prohibition fac *parte din lexiconul american; pentru sociolog – fac parte din caracterul american. Simbioza acestor trei noţiuni ilustrează un fenomen social unic care, în pofida depărtării în timp, continuă să fascineze pe istorici, scriitori, criminalişti, regizori de film, după ce a strâns în jurul micului ecran la New York şi Tokio, la Londra* şi *Bucureşti, milioane şi milioane de telespectatori ai serialului „Incoruptibilii”.*

Totul s-a întâmplat la Chicago, care s-a şi ales de pe urma celor 14 ani descrişi în cartea lui Kenneth Allsop cu o faimă mondială de oraş al crimei. Este adevărat că actualii edili ai oraşului se străduiesc din răsputeri să mai estompeze această reputaţie, arătând cu degetul către alte oraşe americane ca Atlanta, Washington şi Dallas, care i-au luat-o înainte pe graficul naţional al crimei. Dar întrucât singura sursă în privinţa raportării crimelor este însăşi poliţia oraşului Chicago, s-ar putea ca locul patru pe grafic să fie datorat unui exces de modestie.

Autorul relevă că nici în trecutul îndepărtat Chicago nu era uşă de biserică: încă prin 1830 aici avea loc un comerţ intens cu indienii, care erau traşi pe sfoară de „feţele albe”, iar businessul cu piei tăbăcite, arme, whisky şi femei făcea

din Chicago un oraş „urlător, fanfaron, neobrăzat, stârnind iadul pe pământ". Pe scurt, faptul că crima şi-a stabilit cartierul general la Chicago n-a fost rodul întâmplării.

Legiferarea în 1919 a prohibiţiei pe scară naţională, interzicând producerea şi vânzarea băuturilor alcoolice, ca şi transportarea lor, a fost precedată de un şir de măsuri şi legi locale prohibiţioniste timp de aproape un secol. Licenţa pentru a vinde alcool a constituit încă din epoca colonială un instrument ineficient de limitare a consumului alcoolic care creştea vertiginos şi se extindea spre Vestul sălbatic odată **cu „noua** *frontieră".*

În paralel, mişcarea temperanţei se organiza în mii de societăţi locale şi milita pentru stăvilirea acestui flagel social atât de nociv.

Odată cu crearea unui partid politic, Naţional Prohibition Party, *în 1869, la Chicago, şi cu organizarea unei puternice mişcări feminine cu caracter religios,* Women's Christian, Temperanoe Union, *în 1874, începe* o *nouă fază a acestei bătălii. Era de fapt comanda politică a perioadei Reconstrucţiei, care a urmat sângerosului război de secesiune şi care avea deci nevoie de oameni treji şi buni de muncă. Biserica răspundea şi peste ocean la o asemenea cerinţă imperativă a dezvoltării capitaliste, demonstrându-şi excesul de zel prin eliminarea din Vechiul Testament a oricărei referiri la consumul de alcool de către sfinţii părinţi. În realitate, aşa cum remarcă autorul, puritanii obişnuiau să bea tot atât de vârtos ca şi păcătoşii,*

iar cercetările istorice ne spun că primii distilatori de rom sub regimul prohibiţiei au fost oameni cu frica lui dumnezeu, care citiseră textele biblice în ediţii originale.

Legea prohibiţiei naţionale, cunoscută sub formula populară Volstead Act, *a fost votată în 1919 de Camera Reprezentanţilor cu 287 voturi contra 100. După ce a trecut prin Senat, preşedintele Wilson i-a opus un veto categoric, dar Camera şi Senatul s-au îndârjit şi, folosind o procedură constituţională specială, au anulat acest veto printr-un vot masiv în favoarea legii. Istoricii sunt de părere că fermitatea neobişnuită manifestată de Congres şi ulterior sancţiunea juridică a Curţii Supreme au fost stimulate de imperativele primului război mondial. Două motivări majore sunt citate în sprijinul acestei ipoteze: teama slăbirii forţei de muncă, drept rezultat al abuzului alcoolic, şi risipirea (în scopul producerii de băuturi alcoolice) a grânelor necesare armatei americane şi aprovizionării aliaţilor. De altfel* Volstead Act *fusese precedat de* o *legislaţie prohibiţionistă de război* War Prohibition Act, *care interzicea folosirea cerealelor şi fructelor pentru producerea alcoolului.*

Prohibiţia a generat una din cele mai pasionante şi virulente controverse din istoria americană şi întrucât cauza ei continuă să opereze şi astăzi (vezi statisticile consumului crescând de alcool în anii ’70), dezbaterea rămâne aprigă atât cu privire la legislaţia în sine, cât şi în privinţa efectelor şi implicaţiilor ei: contrabanda, gangsterismul, criminalitatea, moravurile sociale, corupţia şi îngemănarea

dintre gangsteri, poliţie şi maşinăria politică. Anchete, interviuri, cercetări sociologice şi comparaţii statistice populează sistematic coloanele ziarelor şi revistelor sub titluri mari redactate în stilul shoeping *binecunoscut: Este violenţa inerentă caracterului american? Este americanul alcoolic de felul lui? De ce criminalitatea la noi creşte mai repede decât populaţia? Cum să recunoşti un poliţist cinstit?*

Un fenomen mai tulburător decât alcoolismul – consumul de stupefiante – a reînviat întreaga problematică a prohibiţiei, iar recrudescenţa pe scena internaţională a acţiunilor şi organizaţiilor teroriste a repus pe tapet întreaga problematică a violenţei, care în unele ţări capitaliste a ajuns fenomen dominant în viaţa socială şi politică.

Meritul cărţii lui Kenneth Allsop rezidă tocmai în aceea că nu se mărgineşte la latura senzaţională a temei pe care o *constituie extraordinara istorie a gangsterilor din Chicago şi fantastica apariţie a lui Al Capone, ci cuprinde întregul mecanism social şi politic ca şi ambianţa etnico-culturală în sânul cărora a putut lua naştere şi opera cu succes cea mai organizată bandă din istoria criminalisticii moderne.*

Într-adevăr, orice s-ar putea Spune despre meritele sau lacunele prohibiţiei ca act juridic, rămâne fapt indiscutabil că în timpul acestei ere un vast, ilicit şi vicios business de contrabandă şi-a extins reţeaua prin întreaga societate americană şi că această afacere de miliarde de dolari n-ar fi

înflorit fără achiziţionarea şi cumpărarea sistematică a mărfii alcoolice de către cetăţeni altfel onorabili, care nu numai că refuzau să respecte legea, dar o încălcau şi o dispreţuiau, provocând astfel o breşă în întreg edificiul societăţii americane şi o cădere bruscă a valorilor aşezate la temelia ei.

Englez prin excelenţă, Kenneth Allsop nu scapă ocazia de a plăti nişte poliţe mai vechi şi mai noi americanilor. Este relevantă în această privinţă paralela pe care el o face între eroii folclorici britanici de tipul lui Robin Hood şi cei americani de tipul lui Butch Cassidy, Bonny and Clyde, Al Capone şi Dillinger, reîncarnaţi în filme de mare succes şi imitaţi de tineret prin mod de viaţă şi ţinută vestimentară – de la fustă şi beretă, la blue jeans şi cismé cu carâmbi. Toată lumea ştie doar că dreptul de a purta arme este înscris la loc de cinste în Constituţia americană şi că fabricarea şi vânzarea armelor de foc a rămas până azi una din cele mai rentabile afaceri în America. Despre gangsteri, un sociolog american susţine că sunt „indivizi perfect integraţi societăţii" şi că de fapt Capone se integra şi el sistemului atunci când furniza clientelei ceea ce aceasta cerea pieţei.

Întreaga problemă poate fi privită în perspectiva a ceea ce sociologia americană numeşte cele două laturi ale caracterului american. Pe de o parte, suflul umanist democratic, independenţa de spirit, oroarea faţă de caste şi privilegii, generozitatea şi afecţiunea faţă de popoarele

oprimate, simpatia pentru underdog *(cel tratat mai rău decât un câine), credinţa că America este compusă din oameni de rând toţi la fel de buni – care toate converg în aşa-numitul „vis american”. Pe de altă parte, violenţa şi brutalitatea de cea mai crudă speţă, cinismul în goana după bani şi bunuri materiale, lipsa de scrupule în alegerea mijloacelor pentru atingerea obiectivului.*

America a fost construită de pionieri curajoşi care soseau în valuri succesive din Europa şi alte continente în căutarea libertăţii şi democraţiei. Dar odată cu pelerinii care-şi agoniseau existenţa din natură, prin vânat, pescuit şi lucrarea pământului, au venit cei care au trecut la masacrarea şi jefuirea indienilor băştinaşi, la comerţul cu sclavi şi sălbăticiile împotriva negrilor. Apoi, odată cu creşterea organizaţiilor sindicale au apărut poliţiştii particulari tocmiţi de industriaşi, Pinkerton-urile, împuşcarea muncitorilor grevişti. Ambivalenţa caracterului american s-a manifestat din plin în timpul războaielor din Coreea şi Vietnam: pe de o parte curajoasele acţiuni populare de protest, imensele marşuri asupra Washingtonului, mişcările galvanizante ale tineretului; pe de altă parte ferocitatea şi cruzimea de pe front şi faţă de populaţia civilă. Această împletire ciudată şi contradictorie formează cele două laturi ale caracterului american pe care le regăseşti mereu în viaţa socială şi politică a Statelor Unite.

În cartea lui Kenneth Allsop te întâlneşti aproape

exclusiv cu latura negativă şi aici este punctul slab al cărţii. America, şi nici măcar Chicago, nu pot fi zugrăvite numai în culorile întunecate ale alcoolismului, contrabandiştilor şi legăturilor lor interlope cu poliţia sau cu boss-ii politici, chiar dacă aceste fenomene au o pondere neobişnuit de mare în societatea americană. La Chicago a avut loc prima demonstraţie muncitorească de 1 Mai şi tot la Chicago, în 1968, s-a ridicat uriaşul protest împotriva minciunii şi a războiului din Vietnam, care s-a încheiat cu faimosul „proces al celor 7", atât de puternic sprijiniţi de opinia publică progresistă a Americii.

Rămâne sarcina cititorului avertizat să completeze această imagine parţială şi să fixeze limitele fenomenului descris de Allsop în timp şi spaţiu.

*SIL*VIU *BRUCAN*

Introducere la noua ediţie

„Mai toate vechile figuri familiare s-au dus; peisajul însă rămâne aproape acelaşi... e puţin probabil ca dominaţia pe care vechiul sistem al lui Capone o exercită asupra vieţii şi a modului de trai din Chicago să slăbească; că este adânc înfiptă, asemenea rădăcinilor unui stejar, şi îşi trage seva din patruzeci de ani de cvasiimunitate”.

Reproduc aici aceste cuvinte din ultimele pagini ale lucrării mele, scrisă cu opt ani în urmă. Mă tem că erau îndreptăţite. De când am terminat de scris cartea, am revenit la Chicago doar de două ori, pentru scurt timp, *şi* totuşi am avut impresia că vechiul oraş nu s-a schimbat prea mult: cât am stat acolo nu am întâlnit nicio căinţă profundă, nu am auzit niciun cor de mase intonând psalmul:

„Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule,
şi duh neşovăielnic înnoieşte între cele
din lăuntru ale mele.
Învăţa-voi pe cei fără de lege căile tale
şi cei păcătoşi la tine se vor întoarce.
Izbăveşte-mă de sângele vărsat, Dumnezeule...”

Asta nu înseamnă că nu s-a făcut niciun efort pentru a dobândi răscumpărarea vinii de a fi vărsat sânge, care a lăsat o pată de neşters pe acest oraş mai mult decât pe

oricare altă aşezare creştinească. În 1960, după încă un scandal provocat de comportarea poliţiei (opt agenţi în uniformă s-au pus în slujba unui spărgător din North Side şi au folosit camioane de patrulare ca să care produsul jafului), primarul Richard J. Dalcy l-a însărcinat pe profesorul Orlando Winfield Wilson să salveze o forţă poliţienească decrepită, coruptă şi delăsătoare.

În timpul anilor de studenţie, profesorul Wilson s-a întreţinut lucrând ca simplu agent; a ajuns şeful poliţiei din Wichita, Kansas; în cursul celui de-al doilea război mondial a funcţionat cu gradul de colonel în administraţia militară a Italiei şi Germaniei şi a condus acţiunea de denazificare în zona de ocupaţie a S.U.A.; în calitate de decan al Şcolii de criminologie la Universitatea din California, a dirijat cercetările întreprinse în vederea reorganizării a douăsprezece corpuri poliţieneşti.

Aşa că aducea, în îndeplinirea misiunii primite la Chicago, o minte care acumulase experienţă practică, pedagogică şi administrativă. Şi-a asumat sarcina de a curăţa cele mai mari şi mai murdare grajduri ale lui Augias din lume, acţionând cu energie şi imaginaţie. A perfecţionat schema şi tehnologia muncii. A întocmit o nouă diagramă funcţională şi metodică pentru a întări respectarea legii la Chicago. A redus numărul circumscripţiilor poliţieneşti de la treizeci şi opt la douăzeci şi una, dezmembrând astfel tiparul „feudelor”, sub regimul cărora circumscripţiile au coincis, mai mult sau mai puţin, cu limitele sectoarelor

administrative din Chicago, astfel că fiecare post de poliţie era pentru politicieni un comod club social prezidat de consilierul municipal local. A iniţiat măsura unor „patrulări preventive rapide”, care au eliminat vechiul rond rutinier, suindu-şi agenţii în maşini alb-albastre cu semne distinctive. 1.800 de asemenea vehicule circulau pe trasee imprevizibile, pe principalele artere şi „pe străzi lăturalnice. A majorat salariile celor 10.000 de oameni din aparatul lui, iar pe 6.500 dintre ei i-a trimis îndărăt la şcoală, ca să-şi mai „perie” pregătirea profesională. A construit un centru de radiocomunicaţii în valoare de 1 milion de lire sterline, utilat cu calculatoare şi receptoare electronice, care stabileau o legătură instantanee între apelurile urgente survenite şi maşinile brigăzilor mobile. De asemenea, şi-a convocat agenţii la o adunare în cadrul căreia le-a spus că oricine va primi cadouri va fi concediat: „Chiar şi o ceaşcă de cafea de zece cenţi”.

Faptul că în cursul primilor doi ani ai regimului său 600 de ofiţeri au părăsit poliţia – unii pentru a fi pensionaţi conform normelor, dar majoritatea cu puţin timp înainte de a fi anchetaţi – poate constitui un indiciu al energiei şi al exigenţei cu care profesorul Wilson pretindea să fie dusă activitatea.

Profesorul Wilson şi „Operaţiunea stop crima”, iniţiată de el, au fost în centrul atenţiei generator Presa l-a denumit: „poliţistul intelectual al Americii”, „profesorul dinamitard al crimei”, „îmblânzitor al oraşului”. A primit

vizitatori veniţi de peste ocean, printre care observatori ai lui British C.I.D.[1] Şi ai lui Home Office[2] şi domnul Roy Jenkins, ministru de interne al Marii Britanii, dornici să înveţe procedee noi şi verificate de luptă împotriva criminalităţii.

Ar fi fost, aşadar, o plăcere pentru mine să pot completa această proslăvire a schimbării la faţă a oraşului Chicago cu o serie de statistici autentice care să arate că cinstea a triumfat şi toţi infractorii au fost întemniţaţi. Într-adevăr, se susţine că, faţă de o creştere de 18 la sută a criminalităţii înregistrată în ultimii doi ani în Statele Unite, aceasta a scăzut cu 15 la sută la Chicago, cu toate că cinicii şi criticii personali ai lui Wilson subliniază că singura sursă a acestei cifre salutare este poliţia însăşi. Acestor insinuări că cifrele „au fost aranjate pentru ca situaţia să pară mai roză”, Wilson Le-a replicat că adevărul lor se reflectă într-o simţitoare scădere a sumelor cheltuite pentru asigurări în zona oraşului Chicago.

Dar totul este relativ. Cifrele de care dispun în momentul când scriu aceste rânduri dezvăluie că în 1966, la fiecare 100.000 de persoane din populaţia de 3,5 milioane a oraşului Chicago, 14,6 au fost asasinate: s-au comis trei crime la fiecare două zile, una la 16 ore, sau 510 în total, deci o creştere de 30 la sută faţă de anul precedent.

[1] Departamentul Central de Investigaţii. – *Nota trad.*

[2] Ministerul Afacerilor Interne al Marii Britanii. – *Nota trad.*

În primele şase luni ale anului 1967 au fost asasinate 275 de persoane, o creştere de 40 la sută faţă de perioada corespunzătoare a anului precedent, iar în luna iulie Chicago şi-a bătut propriul lui record (performanţă nu prea uşor de realizat) cu şaptezeci şi două de omucideri, cea mai ridicată cifră din istoria oraşului. Cu toate acestea, Chicago a izbutit să se dezbare de titlul său tradiţional de oraş al crimei. Acum ocupă un loc modest: al patrulea în clasamentul primelor zece oraşe din ţară, după Atlanta, Washington şi Dallas. Dar însuşi Wilson recunoaşte că s-au făcut puţine progrese în urmărirea judiciară a celor care ţin în mâinile lor organizaţiile criminale, şi un raport recent remarca: „Banda, aşa cum este adesea denumit cartelul crimei, pare încă întreţesută în urzeala socială a oraşului Chicago”.

Fenomenul a fost analizat în mod detaliat nu de vreun ziarist amator de speculaţii, ci de către însuşi corpul civic al urbei, prin Comisia pentru combaterea crimei a oraşului Chicago, fondată în 1919, cu rolul de comitet de investigaţii independent, un „câine de pază” destinat să acţioneze în interesul obştesc. Iarna trecută, această Comisie a publicat o broşură, un soi de îndreptar local al întreprinderilor sprijinite de organizaţiile criminale, incluzând unele amănunte asupra „stilului de lucru”, care furnizează date utile pentru clienţi şi consumatori. În broşură se arată că, în ultimele treizeci de luni, un mare număr dintre aceşti răufăcători au fost trimişi cu succes în faţa instanţelor

judiciare şi se dau unele informaţii şi mai satisfăcătoare (pentru observatorul imparţial, ca, de pildă, faptul că un grup de complici au căpătat pedepse mergând de la zece până la douăzeci de ani închisoare pentru comerţ interstatal cu mărfuri furate. Printre ei figurează Ernest Infelice, Anthony Legato, Frank Gallo, Emil Crovedi şi John, Varelli.

Comisia tipăreşte apoi un index – definit de către o revistă americană ca un *Hood's Who*[3] – de nume, adrese şi vârste a 227 de oameni, pe care îi identifică drept unii dintre şefii cartelului local, locţiitori şi tovarăşi ai acestora. Lista cuprinde nume de tristă faimă din „eşalonul superior", cum sunt: Paul Chelnerul Ricca, Gus Alex, Tony Accardo, Jack Corone şi Sam Battaglia. Aflăm că şi astăzi se menţine ca model sistemul de „teritorii sub mandat", făurit cu trudă de Capone în mai 1929. Pe atunci, la trei luni după baia de sânge din ziua Sfântului Valentin, când războiul purtat timp de nouă ani între bandele de gangsteri a atins punctul culminant, liderii rivali s-au lămurit că acest măcel reciproc îi împiedica în mod inutil să se dedice în linişte agonisirii de averi, care nu putea fi înfăptuită decât în condiţiile unei coexistenţe paşnice. Ţinând seama de permanentele modificări de hotare şi de suprapunerea parţială a zonelor de interese, Comisia stabileşte următoarele „principale

[3] Joc de cuvinte intraductibil, între hood – prescurtare a cuvântului hoodlum, huligan, răufăcător – şi almanahul personalităţilor Who's Who. – Nota trad.

zone geografice de influenţă”, cu viceregii lor: The Loop[4] – Gus Alex; Near North Side – Joseph Di Varco, Joseph Arnold; suburbiile Far North şi Northwest – Leonard Patrick, Ross Prio; suburbiile Far West şi West – Sam Battaglia, William Daddano, Sam Giancana; South Side – Ralph Pierce; suburbiile South şi Southwest – Frank La Porte, Fiore Buccieri.

Broşura descrie zonele de comerţ în aparenţă respectabil în care a pătruns cartelul şi arată în treacăt că diversificarea începută de Capone a fost continuată cu multă râvnă de moştenitorii lui. Comisia atrage atenţia cititorilor asupra „numeroaselor avantaje ce pot fi obţinute de pe urma unei activităţi comerciale clandestine”. Este vorba, între altele, despre evaziunea fiscală. Membrii organizaţiilor criminale îşi camuflează prezenţa în majoritatea întreprinderilor pe care le controlează sau ai căror proprietari sunt. „Această camuflare, prin folosirea unei faţade respectabile, a unui om de paie ca patron, este un truc care face ca publicul neştiutor să verse tot mai mulţi dolari în casele de bani ale bandei”. Broşura arată detaliat domeniile în care operează „puternici lideri ai lumii interlope”, printre altele fabricarea, distribuirea şi vânzarea de produse alimentare, vânzări de automobile, industria oţelului, sonde petroliere, produse lactate, fabrici de bere, vânzarea şi distribuirea băuturilor alcoolice, agenţii de schimb, bănci, asociaţii de depuneri şi împrumuturi,

[4] Cartier comercial în Chicago – Nota trad.

restaurante, cluburi de noapte, agenţii imobiliare, automate pentru jocuri de noroc, strângerea gunoaielor, transportul cu camioane, asigurări, agenţii de voiaj, locuri de parcare, centre comerciale, fabrici de televizoare şi aparate de radio. De fapt, „există puţine activităţi care să nu fi devenit, la un moment dat, obiectul investiţiilor făcute de liderii organizaţiilor criminale şi au fost cazuri când cartelurile crimei au controlat sectoare substanţiale ale economiei americane. Există numeroase exemple când lideri ai organizaţiilor criminale au controlat sindicate muncitoreşti. Şi în oricare activitate, legală sau ilicită, în care intervin organizaţiile criminale, metodele folosite sunt aceleaşi: menţinerea unui monopol prin intermediul spolierii, al violenţei sau al terorizării”.

Broşura înşiră apoi, în ordine alfabetică, câteva din întreprinderile deţinute sau influenţate de cartelul crimei din Chicago, începând cu Apex Amusement Corporation, 7730 North Milwauke Avenue, Niles, Illinois, şi sfârşind cu Zenith Vending[5] Corporation, 2634-38 West Fullerton Avenue, Chicago. Documentarea expusă asupra fiecărei firme constituie o lectură fascinantă. De exemplu, Alhara Management Corporation, care construieşte şi administrează hoteluri şi moteluri, are ca preşedinte pe Harry Boshes, care „a fost identificat ca fiind fostul patron al speluncilor de *strip tease* din North Clark Street... în 1950 fusese acuzat că a bătut doi clienţi care au protestat când li

[5] Vânzarea de mărunţişuri. – ***Nota trad.***

s-a cerut să plătească 28 de dolari pentru opt pahare cu băutură”. Se afirma că bătăuşul folosise un baston de basebal. Firma B-G Builders are ca preşedinte pe Sander Caravello, „arestat în numeroase rânduri” şi implicat în 1963 într-o afacere de „extorcare” prin împrumuturi cămătăreşti, cu dobânzi între 50 şi 100 la sută, alternativa fiind pierderea vieţii. În cursul procesului, victimele unor răpiri, violentări şi acte de intimidare „au depus mărturii că fuseseră duse în birourile firmei B-G Builders, unde li se ceruse să plătească asemenea dobânzi”. Se menţionează „Milano incorporated”, un restaurant condus de Anthony Armadeo, Ruth Armadeo şi Louise Greico şi „frecventat de membri ai cartelului crimei din Chicago, ca, de pildă, Dominio Di-Bella, Dominic Brancat, Albert Frabotta, Charles English, James Allegretti şi Marshall Caifano, ultimii doi primind actualmente salarii de experţi culinari în calitate de bucătari-şefi ai Biroului închisorilor din S.U.A”. Motelul Spa este „un alt hotel-motel aflat în proprietatea firm ei Trans American Construction Company Inc. Şi controlat de Alhara Management Corporation... Holul motelului Spa era cunoscut de autorităţi ca fiind frecventat de Arthur Boodie Cowan, asasinat cu puţin timp în urmă, al cărui cadavru a fost găsit în portbagajul maşinii sale”.

Această mică broşură, absolut necesară, în special dacă ai de gând să-ţi construieşti o casă în Chicago sau măcar să stai o noapte sau două într-un motel, demonstrează că maşinile alb-albastre de patrulare ale profesorului Wilson şi

utilajul electronic folosit în „Operaţiunea stop crima” nu au făcut – în orice caz încă nu au reuşit să facă – vreo incursiune importantă în această zonă a şantajului prosper de mare anvergură. Motivul este foarte simplu: dimensiunile ramificaţiilor cartelurilor crimei, cu infrastructura lor defensivă clădită pe temeliile administraţiei civice şi ale economiei, depăşesc raza de acţiune a oricărui cruciat local. Practic, crima organizată a ajuns acum să fie cotată drept cea mai mare afacere a Americii, rulând sume care totalizează vreo cincizeci de miliarde de dolari anual, o cifră mai mare decât întregul buget militar al Statelor Unite, mai mare decât profiturile adunate ale tuturor giganţilor industriei de automobile, mai mare decât valoarea anuală a tuturor acţiunilor negociate la Bursa din New York. Cartelurile Mafiei cuprind întregul teritoriu naţional într-o reţea care recoltează anual 9 miliarde de dolari de pe urma jocurilor de noroc ilegale, 1,5 miliarde de pe urma narcoticelor, iar restul din camătă, prostituţie şi activităţi cvasilegale. Se estimează că jumătate din profiturile cartelului jocurilor de noroc este cheltuită pentru mituirea poliţiei – „a celor mai bimi poliţişti care se pot cumpăra cu bani”, cum s-a spus. Cum aceşti 4,5 miliarde de dolari depăşesc totalul lefurilor oficiale plătite întregii poliţii americane, s-ar părea că profesorul Wilson duce o bătălie cam solitară.

Adevărul este că, deşi cei 14 ani de totală prohibiţie (şi mai cu seamă violenţa nesăbuită la care s-a recurs în

timpul lor la Chicago) rămân un episod fără seamăn în istoria societăţii, ei au fost de multă vreme depăşiţi de constanta, implacabila „escaladare” anuală a crimei de-a lungul şi de-a latul republicii. Mai mulţi cetăţeni americani mor în patria lor ca victime ale omuciderilor decât ca soldaţi în Vietnam – situaţie caracterizată de preşedintele Johnson ca „monstruoasă” (el se referea la crime, nu la războiul din Vietnam). Anul trecut au fost comise în America 10.000 de crime: un nou record, aşa cum are loc aproape în fiecare an. (în Anglia şi în Wales s-au comis în acelaşi an 494 de omucideri.) Pentru a încerca să coborâm la nivelul realităţii aceste abstracţii astronomice ale tabelelor statistice în materie de criminalitate, să precizăm că în Statele Unite la fiecare şaizeci de Minute este asasinat cineva, la fiecare jumătate de oră o persoană este violată şi se comite o spargere (nu neapărat ambele împreună), iar în fiecare minut se comite un furt de automobil. În cursul primelor şase luni ale anului trecut, cifra infracţiunilor însoţite de violenţă a făcut un salt de 18 la sută în America. Numărul „crimelor grave” (aşa este categorisită omuciderea) a crescut cu 02 la sută faţă de 1960. După cum arată Herbert Hoover, directorul Biroului Federal pentru Investigaţii (F.B.I.), este o creştere de şapte ori mai rapidă decât cea a populaţiei.

Numai un sfert din totalul acestor crime au fost elucidate. În pofida acestui fapt, la ora actuală 217.000 de oameni se află în închisori şi case de corecţie, iar alţi

1.083.000 aşteaptă sentinţa instanţelor penale, fiind eliberaţi pe cuvânt de onoare sau condiţionat. Matematic vorbind, 40 la sută din toţi copiii de sex masculin care trăiesc acum în S.U.A. Vor fi arestaţi, în cursul vieţii lor, pentru vreo încălcare a legii, şi nu o banală contravenţie de circulaţie.

Toate acestea reprezintă doar „crimele vizibile”. Majoritatea crimelor săvârşite cu succes sunt invizibile şi rămân nedescoperite. Preşedintele Comisiei pentru combaterea crimei a recunoscut recent că, cu excepţia asasinatului, proporţia actuală de „crime grave” este de câteva ori mai mare decât cea raportată poliţiei şi s-a apreciat că se produc de două ori mai multe agresiuni corporale şi de trei ori mai multe violuri şi spargeri decât cele evidenţiate de aceste cifre. De asemenea, aşa cum a remarcat un ziar american într-o analiză a ceea ce Denunţa drept „o ruşine naţională, o situaţie atât de îngrijorătoare şi de înspăimântătoare încât parc pur şi simplu de neconceput, atât de sumbră încât ameninţă înseşi temeliile Marii Societăţi”, niciun fel de cifre „nu pot să înregistreze clientul obişnuit sau omul de afaceri tras pe sfoară, care nu ştie că a fost înşelat”. Delapidarea, umflarea preţurilor, evaziunea fiscală, mituirea şi corupţia predomină în măsură mult mai mare decât poate sugera numărul cazurilor de care se preocupă justiţia.

Diagnosticul pe care îl pun în această carte gangsterului din era prohibiţiei îl arată ca pe un copil de imigranţi,

născut într-o mahala mizeră şi condiţionat de ghetou, căruia – din cauza unei educaţii inadecvate şi a abaterii de la prototipul normei americane – i s-a refuzat accesul la ţelurile vieţii cărora li se face o reclamă atât de zgomo**to**asă. Este vorba de acele mari recompense codificate de Max Lerner sub eticheta „sistemul succesului”, ale cărui componente sunt: succes, prestigiu, bani, putere şi securitate. „Dislocaţi din vechea lor cultură, dar fără a fi absorbit nimic din noua cultură, cu excepţia aspectelor ei mai superficiale, au tins spre parvenire rapidă, preferând să spargă geamurile palatului succesului american decât să intre pe uşă”. Caracteristic pentru criminalul american, spune Lerner, nu este faptul că nesocoteşte averea, ci că o preţuieşte destul de mult ca să caute fără scrupule cărări pe „scurtătură” care să-i permită să facă avere.

Cu alte cuvinte, după părerea lui, criminalul răspunde în mod dinamic la chintesenţa stimulilor lăuntrici ai societăţii americane. Principiile care furnizează culturii americane combustibilul energetic sunt libertatea şi achiziţia, iar criminalul le contopeşte pe amândouă în libertatea de a achiziţiona. Gangsterul din era prohibiţiei aparţinea, aproape în mod invariabil, celei de-a doua generaţii de cetăţeni americani.

Stăpânitorii bogaţi, reticenţi, misterioşi ai cartelurilor de astăzi sunt delincvenţii din mahalalele rău famate de ieri. (Este semnificativ faptul că puţini dintre indivizii la care s-

au referit mai înainte cataloagele Comisiei pentru combaterea crimei din Chicago sunt sub 40 de ani; majoritatea au între 50 şi 60 şi ceva de ani, iar câţiva peste 70, incluzând şi un venerabil răufăcător în vârstă de 78 de ani.)

La nivelul străzii, unde crima şi violenţa se manifestă cel mai amplu şi cu maximă densitate, imigrantul european a fost înlocuit de negru, care, deşi băştinaş şi născut din părinţi americani, este menţinut la gradul de privaţiuni hărăzit claselor de jos şi la tensiunea generată de aceste condiţii prin care au trecut marea majoritate a albilor săraci. Nu este surprinzător că negrii au o pondere disproporţionat de mare în balanţa crimei. În oraşe, unde ei reprezintă cam 11 la sută din populaţie, aproximativ 35 la sută din arestările pentru „crime grave” şi 60 la sută din omucideri şi crimele comise cu violenţă au loc în raidurile negrilor. (Recent, un politician democrat mi-a atras atenţia că, în aceste vremuri de tensiune pe plan rasial, „oraşul” devenise un eufemism pentru „negru”. De câte ori oamenii politici vorbesc despre „criza oraşelor”, se referă la revoltele şi la puterea negrilor).

Totuşi, indiferent dacă este vorba de albi sau de negri, de oameni cinstiţi sau de şarlatani, toţi împărtăşesc atitudini moştenite faţă de spiritul de concurenţă şi de agresiune, etica participării la spolieri. „Gangsterul, ca şi banditul din vest, spărgătorul de bănci de la frontieră şi jefuitorul de trenuri, nu face altceva decât să împingă cu un

grad de disperare mai departe calităţile considerate a fi forţa ţelului american: îndrăzneală, spirit întreprinzător, hotărâre şi lipsă de scrupule. El zdrobeşte împotrivirea – n numai că face acest lucru cu gloanţe.

Noi, cei care avem încă rădăcini în Europa, tindem să uităm că americanii au fost cei care au făcut cu neînfricare pasul uriaş de a ieşi din continentul nostru – aventurierii, răzvrătiţii, neadaptaţii, anarhicii, proscrişii, zbuciumaţii, bravii; şi că autorităţile – legea – cel mai adesea simbolizau în viaţa lor pe tiranii şi persecutorii de care fugeau sau înaintea cărora refuzau să îngenuncheze. Tindem să uităm cât de aproape este America deceniului al 7-lea al secolului nostru – în ciuda peisajului ei luminat cu neon, ca un desen în culori de pop-art, în ciuda autostrăzilor cu mai multe benzi de circulaţie şi a uzinelor automatizate – de trecutul ei de sălbăticie. Frontiera de vest nu a fost închisă de prea multă vreme. Oklahoma a fost încorporată în Uniune abia în 1906 – cu cincizeci şi ceva de ani în urmă era un teritoriu neconstituit, un ţinut indian. Tindem să uităm că, aproape până la începutul secolului nostru, cei care făureau America în Vestul îndepărtat aveau foarte puţine legi la care să recurgă; rezolvau conflictele personale şi pe cele ale comunităţii în mod arbitrar. În mintea coloniştilor şi a pionierilor din perioada începuturilor nu predomina respectul pentru legislatorii de la Washington, cocârjaţi la birourile lor; dispreţul faţă de slugărnicie şi supunere era mai puternic.

Pe de altă parte, se mai manifesta puternic la americanii din perioada începuturilor şi o altă tendinţă. Este vorba de puritanismul care i-a susţinut de-a lungul primelor lupte şi încercări, corectitudinea şi disciplina insuflate de învăţătura iudeo-creştină, care ţinea unite familiile şi micile comunităţi rurale în mijlocul suferinţei şi singurătăţii. Această experienţă a creat esenţa sufletului american, după David Herbert Lawrence, „aspru, izolat, stoic şi ucigaş". În altă parte, Lawrence scrie despre latura întunecată a vieţii de pionier: „Aspectul crud, încleştarea sălbatică şi eşecul sălbatic, care frângeau coloana vertebrală a ţării, dar, totodată, frângeau ceva şi în sufletul omenesc. Spiritul şi voinţa supravieţuiau, dar ceva se distrugea în suflet – gingăşia, delicateţea, duioşia firească".

Astfel, tipul dur, individualistul care nu face compromisuri, omul rău, ucigaşul – omul care adesea doar în mod întâmplător avea o conduită mai violentă decât cel ce îndeplinise misiunea binecuvântată de a deschide pentru civilizaţie noile ţinuturi – a jucat totdeauna un rol romantic şi fascinant în ceea ce s-ar putea numi istoria neoficială a Americii, istorie la nivelul folclorului local şi al mitului regional. Eroii noştri populari din Marea Britanie se prea poate să fi fost mai puţin altruişti decât sunt prezentaţi, mai puţin pătrunşi de virtuţile arthuriene: „cavalerism, curtenie, omenie, prieteşug, cutezanţă, iubire", şi se prea poate ca regele Arthur să fi fost Capone al nostru, iar Camelot, un Chicago al lui. Dar, cel puţin în mit, Robin Hood-ii şi Dick

Turpin-ii sunt totdeauna un soi de vagabonzi fabieni timpurii, ţinând partea celor umili împotriva asupritorilor.

În America, lucrurile nu stau totdeauna aşa. Eroii populari ai Americii *sunt,* de cele mai multe ori, cei care caută să încalce legea locului, cum erau banda lui James Younger, Pretty Boy Floyd, Billy the Kid, Baby Face Nelson, John Dillinger, Clyde Barrow şi Al Capone. În cartea aceasta descriu ambivalenţa pe care am găsit-o în Chicago faţă de cel mai notoriu fiu al lui Belial[6], un amestec de dezaprobare formală şi de idolatrizare laşă. Evident că această stare de spirit nu s-a modificat substanţial, fiindcă o corespondenţă recentă trimisă din Chicago săptămânalului britanic *The Economist* se referea la „perversa tresărire de mândrie simţită prin procură" de cetăţenii din Chicago pentru fărădelegi atât de strigătoare la cer ca masacrul din ziua Sfântului Valentin şi continuă astfel: „Chiar şi astăzi mai există persoane care caută un local de noapte suspect de dragul fiorului de a identifica acolo membri din bandă". Cu privire la acest punct, într-un articol publicat în *Life* în februarie 1968, David Snell îşi aminteşte că, pe vremea când avea 13 ani, locuia în Minden, Louisiana, la 15 mile depărtare de locul unde Bonnie şi Clyde căzuseră într-o ambuscadă. În acea zi fierbinte de mai din anul 1934, drumurile din împrejurimi erau înţesate de maşinile curioşilor. Mii de oameni au făcut coadă şi au trecut,

[6] Idol fenician în Vechiul Testament. Desemnează, în mod generic, geniul răului. – ***Nota trad.***

târşindu-şi picioarele, pe lângă automobilul ciuruit de gloanţe remorcat în oraş, s-au scurs prin salonul funerar improvizat într-o prăvălie de mobile ca să privească cadavrele ciuruite de gloanţe, puse unul lângă altul. Snell relatează cum vânătorii de suveniruri, iuţi de picior, şterpeliseră cutiile de cartuşe goale din tufişurile de unde trăseseră oamenii forţei publice, iar el, cu briceagul de cercetaş, scosese din scoarţa unui copac un glonte care, probabil, trecuse prin carnea lui Bonnie sau a lui Clyde. Altă dată, când Dillinger a fost doborât într-o fundătură din Chicago, o mulţime de oameni au muiat batiste, bucăţi de hârtie, şi unele femei chiar poalele rochiilor, în balta formată de sângele lui. La începutul anului 1968, George Patty, din conducerea unei întreprinderi alimentare din Vancouver, a achiziţionat la licitaţie, oferind suma cea mai ridicată, zidul garajului care a servit ca fundal masacrului din ziua Sfântului Valentin. Domnul Patty a declarat că avea intenţia să reconstituie zidul, inclusiv urmele lăsate de gloanţe! – nu a precizat dacă avea nevoie de el pentru barul său particular sau voia să-l ţină ca pe un fel de icoană, de sacră relicvă a crimei.

Criteriile supravieţuiesc. Într-un interviu acordat anul acesta unui ziarist britanic, profesorul Wilson a spus: „Este de neconceput să fie dezarmată o forţă poliţienească americană. Aşa cum este o tradiţie pentru agentul de poliţie american şi, efectiv, pentru cetăţeanul american să poarte armă, tot atât de tradiţional este acest lucru şi

pentru criminalul american”. De aceea nu pare neconcludent dacă, printre statisticile naţionale pe care le-am citat anterior, descoperi şi acest amănunt: „Anul trecut s-au înregistrat 43.500 de agresiuni cu pistolul şi 89.000 de tâlhării în care au fost folosite diferite tipuri de arme”. În America, revolverul este ceva familiar, un articol de echipament la care este raţional să recurgi, într-un fel pe care noi, în Anglia, nu-l putem înţelege uşor. În fiecare an, 17.000 de americani sunt ucişi de gloanţe. Din 1900, listele morţilor cauzate de acest genocid domestic au cuprins 750.000 de oameni – mai mult decât totalul pierderilor suferite de Statele Unite în toate războaiele purtate peste hotare, cifră care desigur că omite mulţimile neînregistrate de persoane care sunt doar atinse de gloanţe, pierderile provocate prin rănirea unor simpli trecători în cursul neîncetatului război de guerilă dus în suburbii şi oraşe.

Constituţia Statelor Unite prevede că dreptul unui cetăţean de a păstra şi purta la el arme nu poate fi ştirbit de Congres, ceea ce avea în vedere crearea unei „miliţii bine puse la punct”. Ideea era că o masă de cetăţeni înzestraţi cu pistoale şi sprijinind un corp poliţienesc înarmat va putea garanta legea şi ordinea. Asta se întâmpla când ameninţarea o reprezentau tunicile roşii britanice şi pieile-roşii băştinaşe. Acum, când atât unele cât şi celelalte au fost puse în respectivele lor rezervaţii, concesia şi măcelărirea continuă. Numai în şapte state federale este necesar un permis pentru a putea cumpăra un revolver.

Asociaţia naţională a trăgătorilor a stabilit că 30 de milioane de americani posedă şi pot folosi arme de foc – şi aceasta este cifra dată de o organizaţie respectabilă, care îi are în vedere pe vânători şi pe trăgătorii de competiţie. Cifra nu include nenumăraţii ţintaşi de elită psihopaţi, membrii Klu-Klux-Klanului, asasini, spărgători, adolescenţi fugiţi de acasă, nici chiar pe eventualii proprietari de case care au un revolver încărcat în sertarul biroului sau în buzunarul de lângă volanul maşinii. Preşedintele Kennedy a fost împuşcat cu o carabină comandată prin poştă, dar, când am fost ultima oară la faţa locului, la patru ani după comiterea asasinatului, am cumpărat un exemplar din *Sports Afield,* o revistă pentru vânători, care are o rubrică de mică publicitate „Contoarul tranzacţiilor"; prin intermediul acesteia aş fi putut obţine, în mod absolut legal, puşti Mauser calibru 7 mm şi carabine din surplusul armatei la preţul de aproximativ» 5 lire sterline bucata.

Drama sentimentalizată din *West Sidn Story* a arătat unui vast public, care beneficiază de o confortabilă securitate, că astăzi portoricanii – ultimul front deschis pe teatrul de război urban – continuă îndelungata tradiţie a fiecărui val de noi americani care luptă cu mediul înconjurător pentru a-şi căpăta şi ei un loc sub soare. Dar, deşi în America problema criminalităţii se agravează şi se complică şi cu toate că, potrivit lucrării „Banda violentă" (un studiu de Lewis Yablonsky asupra spiţei de tineri neanderthalieni din metropole), înălţarea huliganului „la

rang de erou” poate fi pusă, parţial, pe seama tradiţionalului cult american al eroilor agresivi, aventuroşi, sociopaţi, care „îşi urmează drumul singuri, neîmpiedicaţi de constrângeri sociale sau de conştiinţă” – totuşi, s-a produs o schimbare importantă.

Astăzi, crima este sau instituţionalizată, dirijată de un consorţiu, cum este cel împotriva căruia luptă Comisia pentru combaterea crimei din Chicago – identificabil, dar, pe cât se pare, aproape inviolabil –, sau ia forme violente şi întâmplătoare în labirintul marilor oraşe. Ceea ce a dispărut este proscrisul, individualistul, cavalerul rătăcitor care a apucat pe căi greşite, însinguratul violent, care reprezenta versiunea transatlantică a Străinului lui Camus, omul alienat care încă mai putea, pe vremea lui Huckleberry Finn, „să ia drumul teritoriilor”, către Paradisul pierdut din idila americană. Aceasta poate constitui elementul imponderabil din stima arătată de americani celui aflat în afara legii, sentimentul melancolic al renunţării la opţiunea de a fi un om liber, dincolo de „sfera autorităţii şi a ortodoxiei. El este acum rareori altceva decât ficţiune: figura centrală în atât de multe opere ale literaturii americane, în care violenţa este echivalată cu vitalitatea în persoana eroului, iar acesta, în repetate rânduri, îşi dovedeşte lui însuşi, nu în relaţii civilizate cu alte fiinţe omeneşti, ci ciocnindu-se de un univers aspru şi ostil, că poate fi mai violent, mai puternic decât mediul.

Nu urmăresc – şi nu vreau să mi se atribuie intenţia – să

lezez prin cartea mea interesul trezit din nou – sau chiar cultul – pentru perioada dinaintea celui de-al doilea război mondial şi pentru siniştrii săi actori principali. Probabil că sosise momentul pentru fascinaţia ciclică resimţită faţă de o perioadă încă destul de precis situată în amintirea multora şi, totuşi, destul de îndepărtată pentru a fi legendară. Mărturisesc însă că am urmărit apariţia acestui nimb, a aspectelor sale mai absurde cu o uşoară mirare: proliferarea cluburilor de tip *speakeasy*[7] prin Soho şi Chelsea; expunerea, în vitrinele magazinelor de modă, a costumelor la două rânduri, în dungi, de tipul Legs Diamond, şi a cravatelor înflorate, ca acelea purtate de gangsterii de acum patruzeci de ani: afişele stil *ari noumu,* înfăţişând personaje din lumea interlopă cu revolvere Străvechi şi cu pălării moi, albe, cu bor larg *(Cavalier),* vâudute în prăvălii cu articole de ocazie „ultimul strigăt”; ondulaţii Marcel şi şiruri de fete cârlionţate transferate subtil din mini-jupe în fuste cloş până la jumătatea gambei şi în jachete scurte. A apărut apoi noul val de filme care evocau perioada gangsterilor, printre care „Bonnie şi Clyde” a reprezentat specimenul cel mai impresionant şi tulburător[8].

---

[7] Cabaret clandestin în care iniţiaţilor li se vindea alcool în perioada prohibiţiei. – Nota trad.

[8] În timp ce scriu aceste rânduri, numărul curent din revista ***Nova,*** care este îmbibat de atmosfera deceniului al 4-lea, cu berete şi maşini sport, are trei anunţuri în culori în care modelele sunt înfăţişate strângând la piept pistoale-mitralieră. Simultan, Harrods oferă spre vânzare (la

Philip French, într-o strălucită analiză publicată în *Sight and Sound* (numărul din iarna 1967-69), conturează schimbările atitudinii morale a Holywoodului faţă de acest gen de când primul film important cu gangsteri, „Lumea interlopă” (1927) al lui von Stemberg, a trecut peste etica predominantă până atunci în filme, aceea de a privi din amvon rătăcirile omeneşti. (Ben Hecht, scenaristul filmului „Lumea interlopă”, a spus cum i-a venit această idee: „... de a trece peste eroi şi eroine, de a scrie scenariul unui film conţinând numai nemernici şi desfrânaţi. Nu mai eram nevoit să spun nicio minciună”.)

French subliniază că apariţia filmului sonor literalmente a apăsat pe trăgaci, declanşând primul ciclu de filme cu gangsteri, pentru că aceste producţii ar fi fost de neconceput „fără o bandă sonoră care să capteze scrâşnetul pneurilor, ţăcănitul mitralierelor şi dialogul tăios... reflectând mentalitatea timpului lor, aceste filme erau aspre, cinice, furioase şi, mai presus de orice, ambigue în atitudinile lor faţă de protagonişti intrigii”. Aceasta a fost perioada când au apărut „Micul Cezar” (1930), „Inamicul public” şi „Milioane câştigate repede” (1931), „Scarface” şi „Ultima milă” (1932). Undele succesive, repetându-se la nesfârşit, ale imaginii şi

---

preţul de 20 de guinee) un obiect amuzant legat în piele denumit ***the bootlegger*** (contrabandistul de alcool): o cutie pentru vioară din piele neagră ca acelea în care gangsterii transportau o puşcă-mitralieră, care în realitate conţine trei sticle, două cupe, un tirbuşon, două pachete de cărţi de joc şi un set de zaruri. – ***Nota aut.***

realităţii, ale imitaţiei – sau caricaturizării – vieţii de către artă sunt surprinse în mod evocator de către French: „Şi în mijlocul spectatorilor, în timp ce filmele rulau pe ecran, se afla un alt grup de criminali sau criminali potenţiali, proveniţi din diferite medii, ale căror nume aveau să devină curând la fel de familiare ca şi cel al lui Capone: John Dillinger, Lester Gillis (zis şi George Baby Face Nelson), familia Barker, Charles Pretty Boy Floyd, Alvin Karpis, George Machine Gun Kelly, Bonnie Parker şi fraţii Barrow. În timp ce, gangsterii urbani erau membri ai minorităţilor de imigranţi, care parodiau în chip grotesc mitul lui Horatio Alger[9] şi erau în mod conştient în căutarea unei platforme sociale, acest ultim grup erau a patra sau a cincea generaţie de descendenţi ai membrilor WASP-ului din comunităţile rurale ale Vestului mijlociu şi Sud-Vestului. Toţi aveau caziere ca minori, toţi îşi făcuseră stagiul inevitabil în şcoli de corecţie. Apoi brusc au declanşat în anii 1933-1935 valul de crime cel mai extraordinar şi cu cea mai largă publicitate din istoria Americii. Jefuiau staţii de benzină şi bănci şi puneau la cale răpiri de copii în modul cel mai nesăbuit. Le plăceau armele de foc, erau obsedaţi de imagini ale violenţei, erau exhibiţionişti agresivi... De fapt, aceşti patetici psihopaţi aduceau mai mult cu imaginile cinematografice ale gangsterilor din perioada de glorie decât cu gangsterii reali care au inspirat aceste filme”.

[9] Scriitor american (1834—1899), autor de romane pentru copii şi tineret. – Nota trad.

Totuşi, ar fi nedrept şi simplist să tragem la răspundere Hollywoodul pentru „frankensteinizarea” acestor monştri mediocri. În mare măsură, aşa cum „îngerii Infernului” – acest grup de motociclişti californieni dispuşi să-şi frângă gâtul, cu permanentele lor dezlănţuiri provocate de LSD şi stupefiante, cu însemne sugerând violul şi sodomia puse pe jachetele lor de serj năclăite de ulei, cu motociclete Harley-Davidson purtând ca blazon zvastici – şi-au găsit personajele cristalizate, ca un fenomen existent, în filmul lui Marion Brando „Sălbaticul” (bazat pe o întâmplare reală din 1947, când un grup de tineri care-şi spuneau „Rebelii negri” a dat buzna în orăşelul Hollister din California, terorizându-l), tot astfel rolurile din viaţă şi piesa însăşi le-au fost subit revelate acestor epave şi delincvenţi de către marele regizor al perioadei, Hollywoodul. Aceasta a fost căldarea din care s-a răspândit apoi tot filtrul magic şi care în anii aceia de criză economică jongla rapid şi liber cu propriul ei cod de producţie[10], turnând drame tot mai pline de sexualitate, tot mai brutale (sau comedii muzicale năbădăioase, neruşinate şi „peptimiste”, acest cuvânt al vremii, exploziv pentru morală, fiind o combinaţie între *peppy* (viguros) şi optimist, menite să atragă la casa de bilete o populaţie lefteră.

Industria filmului şi-a atras clienţi, dar, totodată, şi cenzura, atât la nivelul oficial cât şi la cel al vigilenţei

[10] Hollywoodul îşi impusese o cenzură proprie, codul acesteia fixând până şi durata unui sărut pe ecran. – ***Nota trad.***

cetăţeneşti. Ca să evite înfierarea, continuând, totuşi, să exploateze formula, producătorii au răspuns în mod amăgitor dezaprobării manifestate de public, deplasând lumina reflectorului de la gangster asupra agentului care apăra legea. Aşa se explică ciclul, de o sălbăticie cu nimic deosebită de filmele precedente, în care agenţii F.B.I.-ului, directori de ziare organizând campanii, detectivi ai Departamentului Finanţelor, activişti pe tărâm social, şerifi şi procurori districtuali intrau în aureola luminilor reflectoarelor, iar F.B.I., Fed (agent federal), G-man (agent special), T-man şi DA (agenţi departamentali) au devenit formule sintetice la fel de uzuale ca şi hood (răufăcător) şi *tommy-gun* (puşcă-mitralieră).

Astfel, sub străveziul travesti al pietăţii şi corectitudinii, mitralierele au continuat să latre şi trupurile să se rostogolească secerate în filme ca „Agenţii G”, „Jesse James” şi altele de soiul lor, până ce le-au luat locul *soop-opera*[11] lacrimogene, inspirate din viaţa orăşelelor americane, comedia „trăsnită” şi apoi filmele de război antinaziste. În ultimii ani ai deceniului al 6-lea a revenit moda filmelor poliţiste tratând proscrisul nu ca pe un flagel contemporan (cu toate că, după cum am văzut, era mai mult ca Oricând aşa ceva, în ciuda metamorfozelor sale exterioare), ci ca pe un personaj în parte de fabulă, în parte semizeu. Astfel, în 1957 a apărut „Baby Face Nelson”, în

[11] Termen depreciativ pentru serialele sentimentale radiante în scopuri de reclamă. – Nota trad.

1958 „Kelly Mitralieră” şi „Povestea lui Bonnie Parker”, în 1950 „Banda lui Scarface” (care-şi trage originea din serialul de televiziune „Incoruptibilii”), „Al Capone”, „Ascensiunea şi prăbuşirea lui Legs Diamond” şi „Marele registru bancar”. În 1901 a fost realizat „Portretul unui membru din bandă” (în această producţie, Dutch Schultz, până atunci neglijat, şi-a căpătat strălucirea postumă de stea), iar după aceea, influenţat de Godard şi Truffaut, care transpuseseră modalităţile expresive ale celei de-a doua recolte de regizori a Hollywoodului în noul val al cinematografiei franceze, au apărut „Masacrul din ziua Sfântului Valentin”, regizat de Roger Corman, şi „Bonnie şi Clyde” al lui Arthur Penn şi astfel, afirmă Philip French, „energia, economia în expresie şi exigenţa tradiţionalului film cu gangsteri au revenit în cinematografia americană via „Cu răsuflarea tăiată”, „Trageţi în pianist” şi „Pierrot Nebunul”.

Seminificativ atât pentru „Masacrul din ziua Sfântului Valentin”, cât şi pentru „Bonnie şi Clyde” este faptul că în această epocă, când nu se fac presiuni asupra judecăţilor de valoare şi a atitudinilor morale, ambele filme ating, în maniera lor sofisticată diferită, o mare autenticitate antropologică, prezentând subiectele alese în ambianţa lor caracteristică.

Primul este laconic, detaşat, aproape documentar, la fel de urban în sensibilitate ca şi pavajele tari ale oraşului. Celălalt este contorsionat, tandru, romantic, cu o rafinată

unduire de tristeţe plutind peste viciul necugetat, cu tonalitatea emotivă stabilită (după cum remarcă French cu multă fineţe) de acele instantanee în culoare sepia pală care amintesc de fotografiile făcute de Walker Evans pentru albumul lui James Agee „Haideţi să-i lăudăm acum pe oamenii faimoşi”. Indiferent dacă exista sau nu în fapt multă asemănare cu originalele, filmul capta cu o minunată alchimie esenţa acelui cuplu dezbinat şi a „straniei, hoinarei lor existenţe în afara timpului, lunecând între vis şi coşmar”, pribegi sortiţi pieirii, rătăcind printr-un ruinat decor idilic rural, copiii nihilişti ai acelui ţinut anihilat.

Afişul pentru „Bonnie şi Clyde” prezenta fotografia celor cinci prieteni zâmbăreţi care îşi ţin strâns în braţe mitralierele în faţa unei maşini de ocazie:

„Clyde era şeful, Bonnie scria versuri. CAV era un admirator al Myrnei Loy şi avea o pasăre albastră tatuată pe piept. Buck spunea anecdote răsuflate şi umbla cu un aparat de fotografiat la el. Blanche era fiica unui predicator şi-şi vâra degetele în urechi când aveau loc schimburi de focuri. Jucau dame şi se fotografiau reciproc, în serile de duminică ascultau la radio emisiunile cu Eddie Cantor[12]. În total au omorât optsprezece oameni. Au constituit cea mai blestemată şi ciudată bandă de care aţi auzit vreodată”.

Desigur că s-au manifestat proteste zgomotoase împotriva acestui film, considerat o incitare la Violenţă. Personal, mi s-a părut greu să simţi vreo tentaţie spre

[12] Comic celebru. – Nota ***trad.***

corupţie în fuga lor în zigzag, fără ţintă, febrilă, dintr-un garaj de motocicletă dărăpănat în alt garaj dărăpănat, de-a curmezişul acelui peisaj părăginit, cu cercul revolverelor strângându-se tot mai mult în jurul lor şi în condiţiile în care iluzia unei petreceri grozave, infiltrată în minţile lor din lumea de miraj a Hollywoodului, întrezărită pe ecranele cinematografelor din orăşele, nu poate fi găsită niciodată în zarea câmpiilor erodate şi a târgurilor fantomă. În ultimele pagini, Philip French citează un scenarist american, autorul unor filme de groază turnate cu buget redus, căruia i-a spus că unul din scenariile lui fusese transpus într-un film deosebit de incendiar, „o aţâţare la violenţă”. Scenaristul a încuviinţat: „Aşa a ieşit filmul. Iar eu am scris subiectul ca un îndemn *împotriva* violenţei”.

Oricare ar fi fost motivele iniţiale şi oricât ar contracara rezultatul comercial intenţia creatoare, se pare că nu prea există îndoieli în privinţa faptului că meritele filmului „Masacrul din ziua Sfântului Valentin” şi ale filmului „Bonnie şi Clyde”, precum şi încasările fabuloase aduse de ele au determinat declanşarea explozivă a celei de-a treia faze din istoria filmelor cu gangsteri – care, sunt gata să pariez, în timp ce scriu aceste pagini, clocotesc cu furie îndărătul porţilor multor studiouri. Mai rămâne de văzut dacă acum atenţia se îndepărtează de la tradiţionalii ucigaşi din legenda americană şi se concentrează asupra noilor specii, fie varietatea care citeşte *Wall Street Journal* şi reţine atât de mult atenţia Comisiei pentru combaterea crimei din

Chicago, fie produsul artizanal al cloacei din casele de raport, fie centrul arzător al celei mai mari şi mai alarmant de înfricoşătoare probleme interne a Americii: tipurile de adolescenţi studiate în cartea „Banda violentă” a lui Lewis Yablonsky. S-ar putea ca această generaţie, aşa cum a relevat Yablonsky, să urmeze iarăşi prescripţia de a idolatriza „răufăcătorul ca erou” şi să fie adevărat că „acest tipar de patologie poate fi pus, parţial, pe seama tradiţionalului cult al americanilor pentru eroii agresivi, aventuroşi, sociopaţi, care «îşi urmează drumul singuri», neîmpiedicaţi de constrângeri sociale sau de conştiinţă”. Dar impulsurile care-i mână pe căile lor sunt constituite din contradicţii sociale şi rasiale mai profunde decât cele cunoscute de tipurile precedente; necesităţile lor emoţionale sunt cu mult mai complicate decât doza relativ limitată de spirit pirateresc care intra în compoziţia metodelor personale de a obţine bani şi poziţie socială folosite de Al Capone şi Clyde Barrow.

Chiar dacă producătorii de filme decid că a venit vremea să se facă filme cu mesaj despre lumea interlopă a societăţii contemporane şi că perioada 1920-1940 este o zonă de junglă temporar epuizată, este totuşi improbabil că am auzit şi am văzut pentru ultima dată pe Capone, pe Barrow şi pe cei din spiţa lor, pentru că ei sunt, asemenea monumentelor, nişte repere istorice; sunt prototipuri care nu pot fi despărţite de tonalitatea epocii lor sau şterse din analele ei. Desigur că atât Capone cât şi Clyde Barrow erau

infinit mai aparte ca gen de viaţă, unul fiind „macaronarul” din ghetoul imigraţiei care a ajuns un ţar paranoic, iar celălalt, un alb sărac din Texas, un terchea-berchea, ai cărui patru parteneri – era mai degrabă un grup familial pornit la plimbare decât o bandă – au ucis optsprezece oameni în decursul incursiunii lor în Sud şi în Vestul mijlociu, dar care n-a ajuns niciodată mai mult decât un terchea-berchea. Cu toate acestea, atât Capone cât şi Barrow erau plămădiţi din aluatul din care americanii îşi fac eroii, ambii fiind oamenii momentului, aflaţi de partea publicului într-un sens deformat.

Capone a menţinut umedă perioada de uscăciune: a aprovizionat populaţia unui oraş însetat cu băuturica pe care şi-o dorea şi care îi era interzisă printr-un edict *ce* îi fusese impus de către America agrară, a temperanţei. Barrovv oferea Americii rurale, lovită de criza economică, o răzbunare prin procură împotriva băncilor, a celor care luau dreptul fermierilor-arendaşi de a-şi răscumpăra ipotecile, sau îi alungau cu tractoarele, sau dădeau faliment cu băncile lor, şi şi-a croit drum cu revolverul într-o mitologie minoră, fiind omul obişnuit care a devenit om de acţiune într-o regiune în care domnea desperarea şi apatia, care, nemulţumindu-se să se scufunde odată cu masa şomerilor şi a celor care se lasă duşi de valuri, a luptat să-şi facă drum către inevitabilul mormânt. Dar, cel puţin când i-a sunat ceasul, avea bani în buzunar şi mâncare în burtă, criteriul după care sunt apreciate succesul şi bărbăţia.

Cartea aceasta nu se ocupă de banditul nomad, croit după tiparul mai vechi al perioadei frontierei, ci de banda din oraşul acelei epoci, ale cărui condiţii specifice au produs o specie particulară. Dar toţi aceştia, dictatorul statului cu structură internă corporatistă şi banditul pistolar pe cont propriu, erau produse ale societăţii aşa cum se înfăţişa ea atunci şi erau, totodată, capătul unui lung şir de performeri în sistemul liberei iniţiative, în faza lui cea mai dinamică şi mai sălbatică.

În 1934, Capone a fost mutat din tihna relativă a penitenciarului din Atlanta la Alcatraz, Insula Dracului americană, apelul său a fost respins, al optsprezecelea amendament[13] anulat, iar prohibiţiei – izvorul tuturor avuţiilor lui – i s-a pus capăt; puterea lui, în cele din urmă, a fost sfărâmată; în anul acela, Dillinger a fost răpus de gloanţele agenţilor F.B.I. Pe când ieşea de la cinematograful „Biograph” din Chicago şi tot atunci Bonnie Parker şi Clyde Barrow au fost prinşi într-o capcană şi au căzut străpunşi de optzeci şi şapte de gloanţe trase din şase arme automate, care au dezlănţuit o rafală nimicitoare în „Fordul V-8” furat de ei.

Bonnie şi Clyde au fost ucişi (ea cu un sandviş pe jumătate mâncat în mână şi cu un pistol cu trei cartuşe în poală) pe un drum cu pietriş care tăia o pădurice de pini de pe o colină, în împrejurimile unui orăşel numit Arcadia:

[13] Cel propus de Volstead, care a dus la introducerea prohibiţiei. – Nota trad.

poate tocmai locul pe care, fără să-şi dea prea bine seama de asta, îl căutaseră tot timpul. Acum peisajul este curăţat de indivizi de soiul lor. Poate din această cauză ne întoarcem privirile spre vremurile de atunci, spre fenomenul ce pare, cu toată ticăloşia lui brutală, să fi avut un stil şi un lirism viciat: ultima izbucnire a brigandului înfumurat.

K.A.

Prolog

La numărul 816 pe North Rush Street din Chicago, pe o fâşie înţesată cu cluburi de noapte, localuri de divertisment, încăperi unde se cântă jazz şi baruri cu beatnici, se află Gaslight. Este un club-cheie. Pentru a menţine atmosfera de exclusivism şi a stimula aerul clandestin, fiecărui membru i se dă o cheie cu care îşi deschide singur, când vrea să intre, o uşă anonimă şi, în mod excentric, lipsită de orice firmă de neon. În interiorul clubului, luminile sunt strălucitoare. Se pot vedea un bar enorm amenajat în stilul secolului al XIX-lea, chelneriţe care se mişcă prin local ca nişte păianjeni, în fuste evazate, purtând ciorapi reţea, un pianist care poartă o pălărie *aerby* şi mese prevăzute cu ciocane de lemn, pentru a se bate măsura. Pe pereţi atârnă picturi romantice, în rame aurite, înfăţişând dolofane fete goale cu pielea trandafirie, tablouri achiziţionate de la renumita casă de toleranţă a surorilor Everleigh de pe Dearborn Street, de pe la 1900, prevăzută cu scuipători aurite, pulverizatoare automate de parfum pentru a ameliora aerul îmbâcsit şi oferind cocote de o neobişnuită gentileţe, la cincizeci de dolari bucata.

Niciun divertisment similar nu este oferit la Gaslight, dar pentru iniţiaţi există o atracţie ascunsă, menită să le accentueze impresia că aparţin unui cerc intim, de

privilegiaţi, în cel mai îndepărtat şi umbrit ungher al barului, în formă de L, se află o cabină telefonică din lemn. Înăuntru este un telefon, dar nu funcţionează. Scopul pentru care intri şi închizi uşa în spatele tău este să ciocăneşti de trei ori în latura dinspre perete. Un mic pănou lunecă îndărăt şi un ochi rimelat te scrutează. Dacă treci acest examen, se aude un ţăcănit şi latura cabinei se răsuceşte spre interior, iar tu păşeşti într-o lume diferită, înghesuită, plină de fum, zgomotoasă şi saturată de nostalgie.

La capătul unei încăperi mici şi scunde, slab luminată de becuri cu abajururi din mătase portocalie, se află o orchestră Dixieland. Clarinetistul, cel care cântă la banjo, pianistul şi bateristul poartă veste vărgate şi gulere înalte, scrobite. Pe pupitrul pentru note se află „The Jelly Roii Morton Folio”, dar formaţia cântă mai mult melodii ca „Aş vrea să pot dansa shimmy ca sora mea Kate” şi „Asta e acum slăbiciunea mea”, iar fetele, în rochii scurte, drepte, cu franjuri şi la gât cu şiruri de mărgele care se bălăngăne, întrerup mereu servitul la mese ca să danseze black bottom şi charleston.

Deasupra pianului se poate vedea anunţul cântăm melodii la cerere şi o frângliie de rufe pe care sunt agăţate hârtii de câte un dolar, oferite ca bacşiş de clienţi mulţumiţi. Pereţii, acoperiţi cu tapet înflorat, sunt presăraţi cu siluetele unor păpuşi de satin, cu fotografiile înrămate ale unor personalităţi de talia lui Al Smith şi Rudolf

Valentino; tot pe perete se poate vedea în chenar negru data de 17 ianuarie 1920 – ziua în care a intrat în vigoare Legea Volstead, al optsprezecelea amendament adus Constituţiei Statelor Unite, care a interzis băuturile spirtoase. Dincolo de micuţul bar înţesat de sticle este o fereastră mare, pătrată, care oferă o panoramă cuprinzătoare asupra a tot ce se întâmplă în barul exterior, dar care, privit din direcţia opusă, pare să fie o oglindă obişnuită. Încăperea este ticsită cu mese de lemn acoperite cu feţe de masă în carouri roşii, pe care se află cupe cu floricele din porumb şi exemplare fotocopiate din ziarul *The Chicago Evening Post* apărut sâmbătă 21 mai 1927, cu titluri entuziaste scrise cu litere mari, negre: Nebunul zburător a atins viteza de 150 de mile. Lindbergh deasupra Franţei.

Poanta acestei mici mascarade de doi bani este că băutura ţi se serveşte la masă într-o ceaşcă de porţelan, dar cel puţin acum ai şansa excelentă de a bea un whisky scoţian reputat, şi nu o mixtură care îţi atacă smalţul de pe dinţi. Pentru că acest local este o reproducere, reconstituită cu meticulozitate, dar probabil mult mai fascinantă, a unui bar clandestin din timpul prohibiţiei – o văgăună ilicită din speţa celor care au servit cu atâta eficienţă oraşul Chicago şi toate celelalte oraşe americane în timpul acelei lungi epoci „uscate”, când alcoolul era pus în afara legii pe tot cuprinsul Statelor Unite, când majoritatea populaţiei manifesta dispreţ faţă de legea federală, iar cetăţenii

deveniseră, fără remuşcări, criminali statutari, când comunitatea a suferit o răsturnare a criteriilor de conduită, care îşi mai pune şi astăzi stigmatul pe viaţa publică şi particulară a Americii.

Azi, la Chicago domneşte o schizofrenie endemică, o manie av acelei perioade relativ recente de paisprezece ani de istorie extravagantă, când autoritatea civică era otrăvită şi subminată de corupţie, când gangsterii cârmuiau oraşul cu aroganţa baronilor feudali şi se război au între ei pentru a-şi apăra sau extinde fiefurile. Nu este o analogie excesiv de colorată. Un profesor din Chicago îmi spunea: „Aproape că am avut o epocă feudală", şi când a ţinut la Yale o conferinţă despre baronii englezi din veacul al XII-lea şi micile lor războaie de exterminare reciprocă purtate pentru stăpânirea de noi teritorii, cu armiile lor particulare, a folosit ca paralelă activitatea bandelor de gangsteri din Chicago. Atitudinea faţă de vremea aceea este un amestec de ruşine şi mândrie. „A fost o ruşine, o pată de neşters pe frumoasa noastră istorie", este modul general în care se exprimă recunoaşterea situaţiei, însoţită de dezaprobarea cuvenită, fiind urmată de un ghiont neruşinat cu cotul, de o clipire poznaşă din ochi şi de exclamaţia: „Dar, tii, băiete, a fost o perioadă îndrăcită!"

Existenţa localului Gaslight, cu afacerile prospere pe care le face în timpul nopţii, este un mic, dar semnificativ indiciu, demonstrând cât de greu îi vine oraşului Chicago să lase ca perioada aceea de prost gust să cadă cu totul în

uitare: era un fruct mustos, care nu a fost stors până la ultimul strop. Şi, o dată ce a plătit tributul cuvenit de dezaprobare, cetăţeanul din Chicago se simte liber să expună aspectele mai interesante ale acelei perioade infame, în cadrul perspectivei tradiţiei de frontieră a oraşului – dură şi aprigă la câştig. Totuşi, nu aceasta este prima reacţie când se abordează acest subiect. Când cel care pune întrebări este un străin, un englez care atinge acest punct sensibil, se manifestă – şi este foarte lesne de înţeles – un resentiment aprioric agresiv. Părerea pe care majoritatea cetăţenilor oraşului Chicago o au despre Al Capone, cel mai faimos criminal din lume, care, deşi nu este un fiu al acestui municipiu, face parte pentru totdeauna şi în mod inextricabil din mitologia oraşului, prezintă un interes complex, şi nu unul în care condamnarea să se simtă la largul ei, cum se va vedea mai departe. Dar din pricina lui Capone şi a întâmplărilor petrecute în cursul vieţii sale, locuitorii din Chicago poartă povara unei vinovăţii care adesea este dusă pe umăr sub înfăţişarea unui chef de harţă.

„Dă-o naibii de treabă – mi-a spus într-o zi un bancher –, eram în vacanţă în Orientul Mijlociu şi, pe când mă aflam chiar în deşert, în apropiere de Cairo, nişte arabi m-au întrebat de unde viu şi, când am spus Chicago, li s-au aprins privirile, şi-au întins degetele spre mine şi s-au pornit să ţăcăne din gură «Ra-ta-ta-ta-ta», răcnind: «Ha-ha, Alcaponee!»” Aşa că am ajuns destul de repede să

recunosc vibraţiile antenei când, după prezentările de rigoare, era menţionat motivul prezenţei mele la Chicago. După ce locuitorul Chicago-ului era asigurat că nu intenţionam să scriu unul din acele romane poliţiste cu privire la Vestul sălbatic, inspirate din oasele sfărâmate ale victimelor masacrului din ziua Sfântului Valentin, ci că mă interesau condiţiile sociale şi politice în care acele întâmplări groteşti au devenit posibile, că voiam să aflu ce fel de oameni erau gangsterii şi care au fost circumstanţele care i-au produs, el devenea nespus de serviabil.

Acelaşi bancher, care nu putea să-şi uite originea nici măcar în Egipt, mi-a spus ceva mai târziu: „Ei bine, Chicago trebuie să fie totdeauna în frunte – chiar dacă este vorba de cele mai rele lucruri”. Dar mai rămâneau patrioţii dârzi, care îşi păstrau încă loialitatea faţă de îndemnurile lui Big Bill Thompson – William Hale Thompson, primarul ales în trei rânduri, a cărui politică a oraşului larg deschis le-a acordat gangsterilor absolvirea şi condiţiile pe care şi le doreau: „Fii un entuziast. Nu bate cu ciocănelul la uşi! Azvârle cât colo ciocanul şi ia goarna”.

Întrebarea cu care îmi riposta de obicei prompt şi brutal cetăţeanul entuziast era: „De ce vă agăţaţi de Chicago? Nu numai la noi existau contrabandişti de băuturi alcoolice. Situaţia era la fel de proastă în toate oraşele americane de pe atunci”.

Există mai multe motive pentru care m-am oprit la Chicago. Mai întâi, examinând fenomenele unice zămislite

de era prohibiţiei în America, exista o şansă mai mare de a clarifica şi a obţine o perspectivă asupra acelui curios de amorf exemplar de legislaţie (căci originile şi efectele sale provocau metastaze depăşind cu mult scopul şi durata sa legală) dacă mă menţineam în cadrul limitelor lui teritoriale. În al doilea rând, Chicago este un oraş bun de luat în studiu fiindcă reprezintă un simbol. Este singura urbe pe care fiecare o asociază cu regimul gangsterilor, cu o stranie epocă de viaţă autentică a legii pistolului, legată de un comerţ lipsit de scrupule şi o politică a forţei, o epocă care a fost deplasată în domeniul legendei ca urmare a popularizării ce i s-a făcut în întreaga lume prin intermediul filmelor, ziarelor, cărţilor, iar acum al televiziunii, devenind astfel foarte familiară, ceea ce face ca oricine să înţeleagă mai uşor multe aspecte din complexa istorie a oraşului. În al treilea rând – şi aici intervine posibilitatea unui afront –, cetăţeanul entuziast greşeşte când pretinde că în toate celelalte oraşe americane situaţia era la fel de proastă. Lucrurile nu stăteau aşa. Chicago a avut o parte mai mare din toate: de sânge şi gloanţe, de milă şi corupţie, de violenţă şi imoralitate, care au îmbibat fiecare sector al administraţiei şi al lumii afacerilor.

Aceasta nu este doar opinia mea personală. „Chicago este oraşul cel mai iubit şi cel mai urât din Statele Unite şi poate din lumea întreagă”. „În unele privinţe, Chicago este un simptom naţional: o predică despre relele care subminează America urbană”. „Un oraş bolnav”, „Oraşul

care s-a mândrit atât de pueril cu gangsterii lui şi atât de puţin cu artiştii lui". „Oraşul învârtelilor". „Cetăţenii din Chicago s-au mândrit întotdeauna, în taină, cu ticăloşia oraşului lor, dar această mândrie este în mod curios ofensată când persoane venite din afară fac vreo referire la proasta lui faimă". „Se poate spune că vechile bancuri despre gangsterii din Chicago sunt, exagerate, dar s-au înregistrat şapte sute de omoruri neelucidate din zilele prohibiţiei şi ale lui Al Capone până azi. Chicago este unic. Este singurul oraş complet corupt din America". Toate frazele precedente aparţin unor cetăţeni din Chicago[14].

Există numeroase cifre care variază grozav de mult, dar în cursul celor paisprezece ani de prohibiţie, la Chicago s-a ajuns la un total, recunoscut oficial, de 703 omoruri comise de gangsteri şi legate de traficul de băuturi. Totalul acesta nu include felurite omucideri, otrăviri cu alcool şi chefliii doborâţi de aprigii agenţi ai prohibiţiei. Multe din aceste 703 asasinate au fost comise în locuri publice, pe străzile oraşului şi în diverse clădiri – un scor care îi asigură uşor primul loc în comparaţie cu statisticile oricărui alt oraş.

În cursul deceniului al 3-lea, Chicago era efectiv un oraş lipsit de o forţă poliţienească, fiindcă aceasta opera parţial ca armată particulară pusă în slujba gangsterilor (în 1923 se aprecia oficial că 60 la sută din efectivul poliţiei era

[14] **Alson** J. **Smith, Fred** D. Pasley, manşetă a **ziarului *Sun Times* din Chicago, Herman** Kogan şi Lloyd Wendt, **Ne** Ison **Algren,** Virgil **Peterson** şi consilierul municipal **Robert** Merriam. – ***Nota aut.***

angajat în afacerile cu băuturi spirtoase, „nu de conivenţă, ci în mod efectiv”). Şi, mai mult încă, Chicago a fost câmpul de acţiune ales de una din cele mai iscusite minţi organizatorice ale vremii sale, Alphonse Capone, un delincvent italian crescut în mahalale, care, aşa cum niciun alt criminal nu mai făcuse până la el şi nici după el – nici chiar astăzi, în noua şi rafinata fază de escrocherii cvasirespectabile care au loc în toată America urbană –, a trecut un oraş modern în uzul lui personal şi a trăit de pe urma lui la fel de somptuos şi de opulent ca un împărat roman.

De ce s-au petrecut aşa lucrurile? De ce Chicago a dobândit *pe drept* reputaţia de a fi oraşul cel mai nelegiuit şi mai vicios din lume, o reputaţie de granit, pe care valurile înspumate ale propagandei făcute de Camera de comerţ, de consiliile cetăţeneşti şi de Oficiul de informaţii în ceea ce priveşte ordinea înfăptuită, dezvoltarea industrială şi creşterea continuă a simţului de răspundere şi a respectabilităţii nu prea au izbutit să o erodeze! Motivele sunt numeroase şi strâns legate între ele, de ordin geografic, rasial, economic şi istoric. Această îmbinare unică de circumstanţe m-a fascinat cu mulţi ani înainte de a fi avut cel dintâi prilej de a vedea cu ochii mei acest oraş himeric, care pentru Carl Sandburg este „măcelarul lumii”, iar pentru Nelson Algren „o văgăună unde taurii şi vulpoii o duc bine, iar mieii stau atârnaţi de cârlige, cu capul în jos”.

Totuşi, ar însemna să mă prefac dacă aş lăsa impresia

că de la început ceea ce mi-a suscitat în primul rând interesul au fost aberaţiile morale şi civice. Desigur că ceea ce m-a atras a fost melodrama.

L-am cunoscut pe Al Capone – cel puţin legenda sa – la o vârstă fragedă. În ianuarie 1934, mama m-a dus la „Olympia”, la circul de Crăciun al lui Bertram Mills. După reprezentaţie am înduplecat-o cu linguşeli să facem un tur lung pe la panorame, la oglinzile deformate, la aparatele cu bile şi la galeriile de tir instalate în caverna aceea de ciment şi grinzi, cu ambianţa ei ciudat de mohorâtă. M-am oprit în faţa unui automobil uriaş, foarte urât, care semăna cu un tanc: asta şi era. Era un „Cadillac V-8” de 40 CP, fabricat de comandă în 1928, la preţul de 6.000 de lire sterline, pentru d-l Capone. Cântărea trei tone şi jumătate, la această greutate contribuind caroseria prevăzută cu plăci de blindaj, un rezervor de benzină cu manta de oţel şi parbrizul cu ferestrele laterale din sticlă incasabilă, rezistentă chiar şi la gloanţe, groasă de un ţol şi jumătate: era, de asemenea, prevăzut în spate cu o fereastră mobilă (pentru cel care trăgea de acolo), o sirenă de poliţie şi o ascunzătoare de arme, îndărătul unui panou, la bancheta din spate.

Deasupra platformei pe care se lăfăia monstrul acela, ca o făptură mezozoică din spiţa dinozaurianã, era o placardă pe care scria: maşina lui Scarface Al Capone, regele gangsterilor. De-a lungul platformei era o galerie de fotografii înfăţişându-l pe rege în persoană şi pe curtenii lui,

mulţi dintre ei scăldaţi în lumina flashurilor fotografice, în posturi incomode, udaţi de propriul lor sânge scurs în rigolele străzilor şi peste tapiţeria sfâşiată de gloanţe a automobilelor lor, mai puţin asemănătoare cu nişte fortăreţe. Exponatul acesta, care, după cum am aflat mai târziu, fusese cumpărat de un speculant britanic după retragerea forţată a lui Capone de la cârmuirea gangsterilor, în 1931, se afla în custodia unui tânăr îmbrăcat cu pantaloni de flanel cu dungi, o haină sport cu buzunare plisate şi cu un papion la gât. Afacerile mergeau prost şi, în timp ce gura-i turuia mai departe în mod mecanic, îndrugând istoria sinistră a automobilului, m-a ridicat în braţe, punându-mă pe locul de la volan (care mi se părea la o distanţă fantastică de la pământ), şi mi-a spus:

— Închipuie-ţi, puştiule, că acum conduci maşina prin Chicago, având pe urmele tale o bandă rivală care o ţine întruna: ra-ta-ta-ta-ta.

Aşa am şi făcut. Automobilul acela ciudat şi sinistru s-a întipărit în memoria mea. Ştiu exact data la care l-am văzut fiindcă *School-Boy's Diary* (scos de Charles Letts) din anul acela a rămas, prin nu ştiu ce hazard, printre bunurile mele şi pe el am scris cu creionul, marţi 2 ianuarie, următoarele: „Iu-pii! Peste două ore o pornim spre circ", iar ceva mai jos: „Băiete, circul a fost straşnic, dar a trebuit să plătim şase şilingi de cap ca să intrăm. Erau acolo foci (numărul cel mai bun), lei, cai (vreo 75), tigri, acrobaţi şi clovni. Ne-am dus

să vedem maşina blindată a lui Al Capone, cu geamuri groase de IV2 ţoli”. Pe urmă vine nota din subsolul paginii, plină de respect înfiorat: „Am ţinut cu adevărat în mână un pistol-mitralieră Thompson”.

Curând după această întâmplare, interesul meu faţă de recentele evenimente stranii din acel îndepărtat oraş american, unde viaţa părea cu totul altfel decât tot ce văzusem în Londra şi în suburbiile ei – un fel de aventură cu piraţi transpusă în timpurile şi peisajele moderne –, a fost sporit de descoperirea unui mic depozit de informaţii pătat de muşte. Asta s-a petrecut la Ealing, unde m-am dus să-mi vizitez o mătuşă. Era o prăvălie cu faţada deschisă, care era ticsită cu reviste. Zeci de mii de publicaţii zăceau îngrămădite în rafturi prăfuite. Am intrat acolo, prima oară, cu scopul de a răsfoi câteva numere vechi din *The Gem, The Magnet* şi *Nelson Lee Library.* Pe urmă am descoperit că, printre teancurile de maculatură americană importată – *True Confessions, Popular Mechanics,* zeci de reviste pentru admiratorii Hollywoodului şi altele misterioase şi neinteligibile, având pe coperte fotografiile unor fete cu ciorapi negri şi furou-chilot care atârnau cu capul în jos pe divane, cufundate în convorbiri telefonice –, erau şi câteva cu titluri ca „Adevăratul detectiv” şi „Crima autentică”, care îţi prezentau – într-o proză violentă, presărată cu fotografii pătate reprezentând cadavre, descinderi poliţieneşti (era imposibil să deosebeşti detectivii de tâlhari în grupurile acelea de bărbaţi încruntaţi, cu bărbiile albăstrii şi pălării

moi argintii) şi „puicuţele” gangsterilor (fete cu guriţele în formă de inimioară şi cu păr ondulat pieptănat oblic pe frunte) – istoria oraşului Chicago în epoca prohibiţiei.

Am început, cam pe furiş, să cumpăr aceste reviste: Lăsând la o parte opoziţia manifestată de părinţi, până şi mie îmi *păreau* de o morbiditate râncedă, dar, cu toate acestea, fascinante. Mai toate erau vechi de peste un an: Costau trei pence bucata şi puteau fi revândute cu un penny. Citindu-le, am început să am o vagă idee despre ce urmăriseră gangsterii din Chicago; mi-am dat seama că nu se curăţaseră pentru a se distra, ci pentru că aceste măsuri erau necesare în vederea desfăşurării operaţiilor lor financiare. Am început să intuiesc ce era prohibiţia şi să înţeleg termeni exotici ca *hootlegger, hijacker*[15]*, peakeasy* şi *gat*[16]*.* Presupun că asemenea preocupări de adolescent ar putea fi definite de către activişti pe tărâm social, profesori şi specialişti în psihologie infantilă drept un teren în care delincvenţa poate să prindă uşor rădăcini şi nu voi pleda împotriva acestei teze. Şi, totuşi, nu cred că această hrană spirituală, bazată pe crime, revolvere şi sânge, mi-a deformat personalitatea; este cert că niciodată nu mi-am dorit în mod conştient să experimentez personal asemenea tehnici şi pot afirma că nu am fost niciodată condamnat pentru o abatere mai gravă decât aceea de a fi depăşit

[15] Gangster înarmat care îi jefuieşte pe contrabandiştii de alcool**. –** ***Nota trad.***

[16] **Revolver. –** ***Nota trad.***

viteza de treizeci de mile pe oră într-o zonă cu clădiri.

Cred că mă intriga îmbinarea aceea stranie de realitate şi fantezie. Erau aventuri la fel de bizar de nebuneşti ca oricare din cele la care au purces cavalerii regelui Arthur, căpitanul Kidd[17] şi corsarii săi, bandiţii şi virtuoşii pistolului din Vestul sălbatic, dar deosebirea era că ei făceau parte dintr-o lume în care trăiam şi eu sau măcar din lumea care existase abia cu câţiva ani în urmă; amănuntul că fusesem prea tânăr pentru a citi manşetele ziarelor şi că împuşcăturile pistoalelor automate răsunaseră la patru mii de mile dincolo de raza mea auditivă au afectat în mod esenţial faptul că aceasta era o dramă contemporană şi reală.

Mai erau şi alţi factori. Începuse să mă pasioneze jazzul, muzicienii şi cântăreţii ca Louis Armstrong, Billie Holiday, Mound City Blue-Blowers şi Billy Banks, de care, nimeni dintre cunoştinţele mele nu ştia, dar ale căror plăci, auzite aici întâmplător în cadrul programelor 3.B.C.-ului, mă impresionau şi mă obsedau, şi înţelegeam că jazzul era strâns legat de gangsterii din Chicago, de localurile lor de noapte şi de speluncile unde se consumau băuturi spirtoase. În acelaşi timp începeam să mă simt tot mai fascinat de America în ansamblul ei. Imaginea pe care mi-o făceam era de un senzaţional pestriţ, desprinsă din filme americane ca „Strada Patruzeci şi doi”, „Scarface” şi „Scene de stradă”, din vederea marilor „Buickuri” şi

[17] Pirat scoţian, executat la Londra în 1701. – Nota trad.

„Houdson Terra plane” în culori pastelate, pe care câţiva dandy plini de bani le conduceau prin Londra, din apariţiile la „Palladium” ale unor aşi ai divertismentului ca Sophie Tucker şi Cab Calloway, din relatări asimilate parţial ale ziarelor despre criză, cozi la pâine şi *New Deal* din cântece-pop ca: „Frate, nu ai pentru mine un gologan?” şi „Vin iară zile fericite”, din primele lecturi ale unor romane de Steinbeck şi Hemingway şi din revistele poliţiste şi cinematografice pe care continuam să le înghit. Pentru mine era o imagine în acelaşi timp respingătoare şi încântătoare: un colaj alcătuit din zgârie-nori şi locuinţe cu chirie din Brooklyn, sirene ale poliţiei şi cvasijazzul lui Gershwin, Tombstone şi Las Vegas, vagabonzi şi legea linşajului, agenţi-G şi omniprezentul gangster – o reclamă de neon a violenţei metropolitane, a nevrozei şi stridenţei, conţinând, totuşi, un fel de dinamism hipnotic şi artificial.

Este exact imaginea pe care, din nefericire, un american mijlociu bănuieşte că o are europeanul despre ţara lui. Chiar dacă înţeleg regretul lui pentru această impresie, fiindcă de atunci am fost de trei ori în Statele Unite, mă tem că ea este exactă. Aşa cum s-a spus, în mod infailibil, America ne prezintă în primul rând chipul ei cel mai rău.

Deşi până în 1958 nu am vizitat Chicago, interesul pe care mi l-a suscitat oraşul şi istoria lui, mai cu seamă pentru cei paisprezece ani turbulenţi când *bootleggerii* şi gangsterii erau stăpâni, între timp a sporit şi s-a adâncit, trecând dincolo de stadiul „sânge-şi-trăsnet” şi prefăcându-

se în curiozitatea de a afla structura politică şi socială în care acele evenimente extraordinare au devenit posibile, originile şi personalitatea gangsterului şi efectele reciproce pe care el, în calitate de simbol al succesului, le avea asupra societăţii şi moralităţii publice.

Dau această explicaţie pentru a preîntâmpina întrebarea ostilă care ar putea, pe bună dreptate, să-mi fie pusă de către un american, îndeosebi un locuitor al Chicago-ului, şi chiar de către un britanic: de ce eu, un englez, să iau asupra mea misiunea de a încerca să trasez retrospectiv şi cu o documentaţie cât mai completă istoria acelei perioade. Este ca şi cum ai căuta să reconstitui vârtejul şi oscilaţiile bătăliilor pentru istoria unui război fără a dispune de arhivele regimentare, de memoriile generalilor şi fără a avea posibilitatea de a lua un interviu unui comandant al operaţiilor. Cred că această carte reprezintă şi o explicaţie pe care mi-o dau mie însumi.

Partea I

LOCALURI CLANDESTINE ŞI SEPAREURI PENTRU ÎNGHEŢATĂ

1.

Groapa cu noroi din prerii

Faima proastă a oraşului Chicago nu poartă straie de novice. Încă de la primele începuturi, din zilele acelea din 1830 când era „Groapa cu noroi din prerii” şi un loc unde se făcea comerţ cu indienii, unde se făceau afaceri care prosperau vertiginos, cu piei netăbăcite, puşti, pături, fete şi whisky, era un oraş zgomotos, fanfaron, neobrăzat, dur şi infernal, cu toate că abia peste zece ani avea să aibă loc acolo prima spânzurare oficială. Situat la poarta noii frontiere a colonilor, mişunând de oameni din prerii şi negustori de vite, de comercianţi şi prostituate, luntraşi pe canal şi cărăuşi cu căruţe cu coviltir, pionieri şi oameni care îşi investeau banii în terenuri, oraşul era, totodată, un câmp magnetic pentru jucători de cărţi, sforari şi escroci de toate

soiurile. Starea aceasta a devenit cronică.

În 1340 se spunea că era plin de „scandalagii, şarlatani şi tot soiul de pierde-vară”. În 1855 s-a făcut o încercare (care s-a soldat cu o păruială) de a închide „bombele rău famate”, impunând o lege prohibiţionistă locală, în 1857, în oraş exista un cartier cu case de toleranţă, chioşcuri unde se vindea grog, barăci unde se boxa cu pumnii goi şi localuri unde notele erau sistematic încărcate, cartier denunţat ca „cel mai ticăloşit şi mai primejdios loc din Chicago”. În 1860, publicaţia *Journal* din Chicago îşi striga protestul: „Suntem împresuraţi de o bandă de ticăloşi disperaţi”. În 1872 s-a format un comitet cetăţenesc pentru combaterea crimei şi promovarea unor reforme legale, deoarece „la fiecare colţ de stradă dai de un asasin”, şi totuşi – cât de des avea să se repete această plângere – „legea pare lipsită de puterea de a-i face pe răufăcători să respecte justiţia”. În 1876, *Times* a denunţat o casă de toleranţă şi o cârciumă deţinute de un inspector de poliţie drept „un adevărat iad, o văgăună infernală”, în acelaşi an scria: „Mari tâlhari străbat fără teamă străzile noastre în plină zi, punându-şi la cale şantajele *(rackets*)” (folosind încă de pe atunci acest cuvânt, devenit ulterior atât de familiar). În 1893, jurnalistul englez T.W. Stead a publicat cartea „Dacă Hristos ar veni la Chicago”, dând în vileag că existau cetăţeni care trăiau de pe urma veniturilor aduse de case cu felinar roşu, politicieni care aranjau alegeri pe bază de mituire cu whisky, poliţişti care încasau contribuţii

de la patroni de bordeluri şi de taverne şi sindicate ale jocurilor de noroc protejate de primăria oraşului. În 1906, într-o perioadă de şase luni s-a înregistrat o spargere la fiecare 3 ore, o tâlhărie la fiecare 6 ore şi un omor în fiecare zi, iar ziarul *Tribune* din Chicago a declarat: „În oraş s-a instaurat domnia terorii. Nicio urbe nu a deţinut vreodată, în timp de pace, un loc atât de proeminent în categoria oraşelor bântuite de crime, asasinate, teroare ca Chicago”.

Oraşul începea să producă best-sellere bănoase: „Douăzeci de ani detectiv în cel mai corupt oraş din lume” era titlul lipsit de echivoc al unei autobiografii, scrisă de un oarecare Clifton Rodman Wooldridge şi publicată în 1908. În cursul primilor douăzeci de ani ai secolului nostru, gangsteri, membri ai asociaţiei Mâna neagră, bandiţi înarmaţi, şantajişti, politicieni şperţari şi proxeneţi desfăşurau o activitate atât de intensă şi rentabilă, încât titlul cărţii fostului detectiv Wooldridge părea cât se poate de îndreptăţit.

Se poate deci vedea că, în momentul când a intrat în vigoare prohibiţia, în 1920, Chicago nu era lipsit de experienţă în ceea ce priveşte procedeele necesare pentru a nesocoti şi a preschimba într-un avantaj noua măsură, Viciul, nelegiuirea şi corupţia nu s-au născut de pe urma acelei puneri la index a alcoolului. Totuşi, următorii paisprezece ani au constituit o fază cu totul deosebită, pentru că noua lege nu a făcut altceva decât să ofere adepţilor şi maeştrilor crimei prilejuri nevisate, servite în

butoaie.

Prohibiţia nu s-a abătut pe neaşteptate asupra publicului american la 17 ianuarie 1920. Se anunţase ameninţătoare de multă vreme, gata să dea lovitura hotărâtoare.

Şi totuşi, este adevărat, aşa cum a scris F.L. Allen, că „ţara a acceptat legea nu numai de bunăvoie, ci aproape fără să-i acorde atenţie”. Cauzele acestui neaşteptat adaos la legea fundamentală, al optsprezecelea amendament adus Constituţiei americane, care a devenit Legea Volstead, litigioasă şi pătată de sânge, erau încâlcite. Poate că două din cauzele principale – şi care s-ar putea să fie, de fapt, doar jumătăţile unei singure caracteristici – erau vechea tradiţie de a se bea zdravăn, nesăbuit, din vremurile pionierilor colonizării, şi puritanismul adânc înrădăcinat în psihologia americanilor, care continuă, în perioada contemporană de bunăstare risipitoare, să-i facă să aibă atâtea temeri şi presimţiri vinovate. Aceşti doi factori creează strania ambivalenţă care se constată în America de astăzi – sentimentul amestecat, de dragoste şi ură, încercat de atâţia americani faţă de cornul abundenţei industrial-tehnologice, care revarsă în poala lor asemenea risipă de bunuri.

Se consideră, în general, că „era gândirii limpezi şi a vieţii curate”, cum a fost salutată entuziast prohibiţia de către Liga împotriva cârciumilor în zorii acelei zile din ianuarie 1920, a fost cea mai alcoolică perioadă din istoria Statelor Unite. În realitate, cu toate că noua lege a făcut ca

milioane de cetăţeni, până atunci destul de neinteresaţi de băuturile tari, să devină cheflii rebeli, producători de alcool la domiciliu şi purtători clandestini de sticle plate, a existat o epocă în care s-a băut şi mai mult. Timp de aproape o sută de ani, până către sfârşitul veacului al XVIII-lea, băutura – „creaţia Domnului”, cum era denumită cu recunoştinţă în primele ordonanţe coloniale oficiale – a fost acceptată ca un factor la fel de firesc în traiul cotidian ca şi pâinea sau banul.

Într-adevăr, a avut chiar funcţia de monedă, fiindcă era principalul articol de schimb în cadrul negoţului cu sclavi (la început, un tânăr negru musculos putea fi cumpărat cu douăzeci de galoane de rom), iar whiskyul a fost considerat un mijloc foarte indicat pentru a valorifica grânele. Băuturile spirtoase alcătuiau o parte integrantă din prosperitatea şi economia colonială. Erau băute de toată lumea, bărbaţi şi femei, la toate vârstele şi ingurgitarea lor constituia o rutină nesupusă vreunei restricţii, îndeosebi romul era prescris de medici, era sorbit în toate casele, de dimineaţa şi până seara, şi aproape nu se ştia ce înseamnă copilaşi care să plângă, fiindcă aceştia stăteau în leagănele lor, în permanenţă buimaci din cauza dozelor de opiu amestecat cu rom care li se dădeau. În Sud, un „julep” cu mentă era o băutură luată la deşteptare, la fel cum se bea azi sucul de portocale, deoarece se considera că înviorează şi întăreşte organismul. Ca şi în Franţa, unde, în pofida scurtei campanii în favoarea laptelui, susţinută de Mendes-

France, a supravieţuit teoria că extractul din strugure sau cereale este mai sănătos decât apa, alcoolismul era atât de generalizat şi de moderat, încât îmbiba de beatitudine caracterul naţiunii. Până şi puritanii, care tunau şi fulgerau împotriva tuturor plăcerilor trupeşti ce puteau fi interzise în mod practic, nu combăteau acest aliment de bază, deşi în mod formal condamnau beţia. Oricum, ei înşişi beau la fel de zdravăn şi cu acelaşi entuziasm ca şi oricare alt cetăţean, şi faptul că fuseseră primii distilatori de rom din America se poate să fi constituit un factor economic edificator. Ginul şi rachiul de mere, sau „fulgerul din Jersey", cunoscut sub porecla populară de „prăpădul albastru" sau „dezbracă-la-piele", erau băutura obişnuită a sclavilor şi servitorilor. Preparatorul de cocteiluri se profila pe atunci ca un specialist în meserie, născocind amestecuri pline de imaginaţie, ca „şfichiul negru" (rom şi melasă), „diavol ucigaş" (gin şi bere), rom-flip (rom, bere şi zahăr) şi „sillabub" (porto sau madera şi lapte cu zahăr).

A fost un veac chefliu. Cenzurarea beţiei de către puritani nu a exercitat o influenţă profundă asupra opiniei majorităţii, potrivit căreia, lăsând la o parte proprietăţile antitoxice ale băuturii, merita să te bucuri de ea pur şi simplu pentru puterea ei de a provoca o stare de euforie. Cana cu rom se afla în fiecare bufet şi era menţionată necontenit; muncitorii de toate categoriile aşteptau, şi primeau, porţia lor zilnică din partea patronilor; în toate birourile exista tradiţia unei pauze pentru o mică gustare,

cunoscută sub numele de „aperitivul de la unsprezece”, care ulterior s-a transformat treptat în pauza pentru cafea. Pe lângă aceste raţii uzuale, exista principiul general ca zilele libere, zilele festive şi cele de sărbătoare să fie prilejuri potrivite pentru o cherchelire rituală, în *Vechea enciclopedie americană,* ediţia din 1830, se spune: „Toată lumea bea, atât bărbaţi cât şi femei, la toate vârstele, indiferent de condiţia socială”. Tavernele din epoca aceea, localurile de beţie, cârciumile cu alambicurile lor de gin erau nişte bombe mizere, murdare şi, pe măsură ce mobilul profitului devenea mai puternic şi afacerile cu băuturi alcoolice erau mai organizate, beţia endemică începea să capete proporţiile unei probleme sociale.

Nu e de mirare că s-a dezlănţuit o reacţie împotriva acestei stări de lucruri, iar pe la 1840 ea s-a cristalizat într-o mişcare religioasă, având ca forţă propulsivă biserica metodistă, în ciuda – sau poate din cauza – faptului că metodiştii erau împovăraţi de un uriaş număr de pastori ahtiaţi după băutură. Un propagandist al campaniei pentru temperanţă duse în deceniul al 9-lea al secolului trecut, reverendul Daniel Dorchester, a alcătuit o listă de patruzeci de predicatori cunoscuţi de el care „erau fie alcoolici, fie dedaţi în asemenea hal la băutură, încât,

Reputaţia şi utilitatea lor erau mult ştirbite, dacă nu cumva total compromise”, şi a scris mai departe: „Numeroşi clerici din Noua Anglie au murit alcoolici”. Luase chiar asupra lui sarcina penibilă de a alcătui o listă a

„clericilor necumpătaţi din Massachusetts, dintre care patruzeci şi trei au devenit alcoolici inveteraţi”. Totuşi, nu toate confesiunile erau câştigate pentru idealul unei naţiuni fără băuturi spirtoase, iar în deceniul al 6-lea al secolului trecut câteva congregaţii din Kentucky au alungat, pierzându-şi răbdarea, nişte membri fanatici care aderaseră la societăţile pentru temperanţă.

Cu toate acestea, cruciada antialcoolică începuse – cruciadă care după optzeci de ani avea să descopere cu melancolie că cotitura ei victorioasă se transformase în sursa unui viciu prodigios, a unei fantastice bogăţii pentru gangsteri şi a multor morţi datorate puştilor-mitralieră şi otrăvirilor cu băuturi alcoolice falsificate. Anii scurşi între aceste două momente au fost prinşi în vârtejul unui vifor de propagandă. Într-un pamflet intitulat „Blestemul oraşului Chicago”, profesorul George E. Foster proclama: „Băutura are destulă putere prin ea însăşi pentru a-i îndemna pe oameni să o caute. Ea singură este un adversar prea puternic pentru prudenţa a mii de oameni. De ce să i se adauge ademeniri suplimentare prin spectacole şi femei care cântă? Câte persoane sunt aduse în locurile unde se vând băuturi şi ademenite astfel spre pierzanie?”

În altă foaie volantă, „Poate Chicago să trăiască fără venitul adus de cârciumi?”, autorul, Frank S. Regan, dădea răspunsul tunător: „Da”. El scria: „Oraşul care a clădit primul zgârie-nori de pe faţa pământului, care a construit la Londra linia de metrou îşi va clădi un sistem de venituri mai

bun decât cel bazat pe degradarea cetăţenilor săi şi pe jefuirea celor săraci”.

17 ianuarie 1920 a însemnat trântirea unei uşi care fusese împinsă puţin câte puţin decenii în şir. S-a dovedit a fi o baricadă şubredă, uşor vulnerabilă, dar, pe plan legal, zăvoarele fuseseră trase.

Totuşi, barul clandestin, distileria ilegală şi traficantul de băuturi alcoolice prohibite nu au fost produsele deceniului al 3-lea, deşi atunci au căpătat subit o importanţă şi o platformă naţională. Când „nobilul experiment” (potrivit descrierii emoţionante a lui Hoover) a fost iniţiat, douăzeci şi patru de state instituiseră deja legi prohibiţioniste cuprinzătoare prin opţiunea populaţiei locale şi mai erau multe altele în care comitete sau regiuni întregi adoptaseră regimul „uscat”. Cu toate acestea, sub conducerea unor reformatori dârzi şi tenaci ca Wayne B. Wheleer (din Liga împotriva cârciumilor), episcopul James Cannon Jr., Clarence True Wilson (din Consiliul metodist pentru temperanţă, prohibiţie şi morală publică), Andrew J. Volstead din Minnesota, membru al Camerei Reprezentanţilor (autorul Legii Volstead) şi senatorul Morris Sheppard din Texas (autorul amendamentului al optsprezecelea), campania a făcut progrese necontenite, sprijinită în mod efectiv de către înspăimântătoarea Carry Nation, care timp de zece ani a cutreierat cârciumile din Kansas, ducând sub mantila ei o toporişcă cu care despica în două butoiaşele de bere, făcea ţăndări sticle şi distrugea

baruri. Pentru a purifica izvorul învăţăturii lor, prohibiţionişti interveneau şi în textul Bibliei. Dr. Charles Foster Kent, profesor de istorie a Bibliei la Yale, a primit misiunea de a expurga scripturile de orice fel de referire la alcool. De pildă, acest text: „Însă viţa le-a răspuns: «Să mă lipsesc eu oare de mustul meu, care înveseleşte pe dumnezei şi pe oameni?»”, din Cartea judecătorilor, 9,13, l-a schimbat astfel: „Să mă lipsesc eu oare de sucul meu, care aduce bucurie zeilor şi oamenilor?”; profesorul a cenzurat, de asemenea, versetul din Cartea a doua a lui Samuel, 6,19: „Şi a împărţit la tot poporul, la toată mulţimea lui Israel, şi la bărbaţi şi la femei, la fiecare câte o pâine, câte o bucată de carne şi câte o cană cu vin”, făcându-l să sune: „Şi a împărţit întregii mulţimi adunate câte o chiflă, o porţie de carne şi o turtă cu struguri”.

Primul stat care a sucombat şi a înălţat drapelul abstinenţei a fost Georgia, în 1907, fiind urmată la scurt interval de timp de altele, cu o numeroasă populaţie rurală şi bisericească: Carolina de Nord, Tennessee, Mississippi, Virginia de Vest şi Oklahoma. Prima lovitură menită să trezească la austeritate pe băutorii după pofta inimii, care până atunci priviseră mişcarea prohibiţionistă drept o excentricitate a unor psihologi nesăraţi, a fost dată când amendamentul constituţional a fost pus în dezbaterea Camerei Reprezentanţilor, în 1914, şi a întrunit 197 de voturi contra 190. Pentru a fi adoptat, era necesară o majoritate de două treimi, dar rezultatul acestei încercări-

pilot a venit ca o surpriză şi un avertisment pentru America sofisticată. În perioada aceea, Liga împotriva cârciumilor şi Uniunea creştină pentru temperanţă a femeilor au mărşăluit în sunetele unui înflăcărat imn de luptă, având titlul: „În 1920, o naţiune fără cârciumi”, împrumutat din lozinca înfăptuirii Creştine: „O naţiune fără cârciumi în 1920 – la aniversarea a trei sute de ani de la debarcarea pelerinilor”.

Fără doar şi poate că era un deziderat profetic; totuşi, în ciuda faptului că Liga împotriva cârciumilor devenise cel mai puternic factor care a acţionat vreodată în culise la Washington (cartierul general se afla chiar peste drum de Capitoliu, de unde făuritorii legilor, destul de conştienţi de crescânda înrâurire a Ligii asupra voturilor, alergau de le sfârâiau călcâiele la chemările lui Clarence True Wilson) şi în ciuda donaţiilor generoase primite din partea unor bogaţi industriaşi, convinşi că muncitorii care beau constituiau o frână în calea accelerării producţiei de masă, cu numai doi ani în urmă acest deziderat apăruse ca o ambiţie absurdă, departe de a putea fi realizată. Intrarea Americii în război a fost evenimentul care a adus o schimbare dramatică şi a făcut din acest proiect o posibilitate mai precis conturată.

Forţele în favoarea băuturii începuseră să fie desconsiderate de către băutorul moderat mediu, neaderent al lor din pricină că erau în chip atât de strigător interesate în afaceri, fiind alcătuite aproape exclusiv din oamenii negoţului cu alcool, care erau adesea coalizaţi cu

prostituţia şi jocurile de noroc. Genul de decor de cârciumă şi atmosfera de cartier al pierzaniei descrise, de pildă, de Eugene O'Neil în drama „Soseşte vânzătorul de gheaţă" erau absolut tipice pentru începutul secolului nostru. Declaraţia de război din aprilie 1917 a creat un nou climat emoţional. Argumentele combatanţilor pentru regimul „uscat": că soldaţii şi muncitorii industriali cumpătaţi erau soldaţi şi muncitori mai buni, că în epoca aceea de economisire a alimentelor grâul era mai necesar pentru pâine decât pentru whisky, că sunase ceasul disciplinei, iar nu al indulgenţei, păreau irezistibile. În acelaşi timp se mai iscase şi un val de repulsie şovinistă faţă de tot ce era german şi, spre norocul prohibiţioniştilor, proprietarii multor berării şi distilerii erau de obârşie germană şi aveau nume germane. În sfârşit, se mai credea pe atunci în ideea că din conflictul armat urma să se nască o pace veşnică şi avea să pogoare pe pământ, era utopiei pentru om. Evident, nu era momentul potrivit pentru a te bălăci în vechea mocirlă a beţiei. Fără a pierde din vedere niciun argument, membrii brigăzii „uscate" exploatau noua situaţie ca nişte tacticieni încercaţi ce erau.

Când amendamentul al optsprezecelea a fost prezentat din nou în faţa Senatului, în 1917, a fost adoptat după numai treisprezece ore de dezbateri. Peste câteva luni a fost ratificat de Camera Reprezentanţilor, după discuţii care au durat o singură zi. În silă, instituţiile legislative ale statelor au ratificat ceea ce s-a adoptat, iar în ianuarie

1919, la două luni după încheierea armistiţiului, treizeci şi şase de state, numărul necesar pentru obţinerea majorităţii, îşi exprimaseră aprobarea. Constituţia fusese sporită cu un amendament, iar legea senatorului Volstead, pentru intrarea ei în vigoare, a trecut peste toate obstacolele, inclusiv peste neaşteptatul veto al preşedintelui Woodrow Wilson, datorat, pe cât se pare, unor sumbre presimţiri de ultimă oră, precum şi înţelepciunii sale. S-au auzit câteva obiecţii. Federaţia Americană a Muncii a formulat un scurt protest, cerând să fie menţinută suficientă elasticitate pentru a permite muncitorului să-şi bea paharul cu bere, şi au avut loc manifestaţii de masă la New York şi Baltimore. Era prea târziu. În ajunul zilei de 17 ianuarie 1920, Liga împotriva cârciumilor trâmbiţa: „În sfârşit, a sosit prima aniversare «uscată» a Americii. La noapte la ora douăsprezece şi un minut, o nouă naţiune se va fi născut. Deseară, John Barleycorn îşi scrie ultimele dorinţe şi testamentul. Şi acum «înainte!», spre o eră de gândire limpede şi de viaţă curată. Liga împotriva cârciumilor urează tuturor, bărbaţi, femei şi copii, un An Uscat Fericit”. Din clipa aceea, 105 milioane de americani renăscuţi urmau să aibă ochi strălucitori, răsuflarea plăcut mirositoare şi ficat sănătos. Cel puţin în teorie. „Când vom obţine prohibiţia – făgăduia Billy Sunday, înfocat evanghelist –, problema folosirii surplusului produs de ferme va fi rezolvată într-o clipită. Copiii beţivilor vor consuma acest surplus sub formă de clătite la micul dejun”.

Clătitele nu erau singurul lucru care avea să prisosească.

2.

O dâră de corupţie şi de noroi

În dimineaţa de 16 ianuarie, ediţia în 32 de pagini a ziarului *Tribune* din Chicago, condus pe atunci de un patriot feroce, colonelul Robert Rutherford McCormick, a ieşit din rotative cu titluri mari:

NOI AMENINŢĂRI DE **RĂZBOI** MAREA BRITANIE SE TEME DE INFLUENŢA SOVIETICĂ ÎN INDIA VICTORIILE RUŞILOR ROŞII PROVOACĂ O CRIZĂ

Relativ discret, sub această precoce erupţie anticomunistă se afla un articol înghesuit pe o coloană, intitulat: „În Statele Unite se cântă prohodul alcoolului la miezul nopţii: ultima ceremonie este tristă, deşi se desfăşoară cu consimţământul legii". Articolul începea astfel: „Deseară, când va bate miezul nopţii, va intra în vigoare legea federală a prohibiţiei. Băuturile alcoolice, care încă de la 1 iulie anul trecut şi-au pierdut o mare parte din puterea lor, în această noapte îşi iau în mod oficial adio de la viaţă în Statele Unite. Cel puţin jumătate din milionul de galoane de băuturi spirtoase tari care, după cum s-a raportat, erau depozitate la Chicago la 1 iulie există încă în

oraş. Maiorul A.V. Dalrymple, agent districtual pentru prohibiţie, a declarat: «Am luat măsuri pentru a bate ultimele cuie în capacul sicriului». Camioane, limuzine şi cărucioare pentru noii născuţi ieşeau în ritm precipitat din cârciumi, depozite şi hoteluri, cu rezerve particulare. Săptămâna trecută, 50.000 de galoane de băuturi alcoolice au fost mutate din localurile publice în locuinţe particulare". Şi mai jos, pe aceeaşi pagină, un scurt articol intitulat: „Statele Unite vor fi uscate ca Sahara" şi altul care relata jefuirea unui camion încărcat cu whisky, petrecută în West Lake Street – un articol mult mai semnificativ, fiind primul indiciu al viitorului *hi-jacking,* adică prădarea de către gangsteri a unei încărcături de băuturi spirtoase, de obicei transportată de către o bandă rivală. Nu era niciun articol de fond pe această temă; în jurnal predomina o atmosferă călduţă, de indiferenţă fatalistă.

John F. Kramer, abia numit înalt comisar pentru prohibiţie, a declarat pompos: „Legea aceasta va fi respectată în oraşele mari şi mici şi în state, iar acolo unde nu va fi respectată, ea va fi impusă! Legea spune că este interzisă fabricarea alcoolului pentru consum. Vom veghea pentru a nu fi fabricat, nici vândut, nici dăruit, nici încărcat pe vreun mijloc de transport, pe pământ, sub pământ sau în aer".

Rareori s-a întâmplat ca o profeţie să se arate atât de necugetat de falsă. Presa a făcut câteva modeste încercări pentru a dovedi că John F. Kramer avea dreptate.

Corespondentul unui ziar englez în acele prime zile de aplicare a legii a transmis ştirea că cetăţenii americani erau realmente ahtiaţi după îngheţată şi sirop. Tot el scria: „Interzicerea cocteilului şi a whiskyului cu sifon, în loc să-i facă pe americani să se drogheze sau să-i arunce într-o stare de anarhie politică, pur şi simplu i-a expediat în cofetării pentru a consuma dulciuri şi îngheţată. Cârciuma a fost închisă sau transformată într-un nevinovat bufet cu mâncăruri calde. În locul acelor zeci de mii de localuri mizerabile au răsărit nenumărate localuri cu băuturi nealcoolice, unde bărbaţi, femei şi copii se înghesuie de dimineaţă până seara, făcându-şi loc cu coatele, pentru a cuceri o cupă cu o îngheţată ingenios asortată. Bărbaţi care în viaţa lor nu catadicsiseră să bea altceva decât-whisky, acum se apleacă mulţumiţi peste o tejghea de marmură, într-un local cu băuturi nealcoolice, unde sunt servite preparate uimitoare numite melanjuri cu lapte, suc de ananas, sirop de cireşe, de nalbă, de coca-ebla. Ajunsă în această situaţie, America «uscată» s-a adresat îngheţatei şi dulciurilor în proporţii aproape de necrezut”.

Dacă acel ziarist englez ar fi cercetat mai de aproape uluitoarele melanjuri cu lapte, şi-ar fi putut forma o opinie mai exactă asupra satisfacţiei băutorilor de whisky, în aparenţă convertiţi, căci localul cu băuturi nealcoolice s-a transformat subit într-una din nenumăratele faţade nevinovate îndărătul cărora se desfăşura vânzarea băuturilor alcoolice, aşa cum s-a întâmplat şi cu cafenelele

şi restaurantele. Speluncile clandestine – localuri cu faţade anonime, în care se intra pe o uşiţă de la subsol prevăzută cu un vizor sau care erau amenajate în partea din spate a unei prăvălii ori în casele de raport – au început să funcţioneze cu miile în toate oraşele mari. La New York, unde prosperaseră 15.000 de baruri cu autorizaţie legală, au apărut 32.000 de baruri clandestine, ca păpădiile primăvara. La Chicago, sute de baruri despre care se presupunea că vor fi puse sub lacăt au rămas foarte frumos deschise, în văzul tuturor, în schimb s-au deschis pe lângă ele mii de cârciumi deghizate, berării clandestine şi baruri adăpostite în subsoluri. Şi acesta era doar aspectul mai public al farsei. Prohibiţia, spune Asbury, „a devenit aproape o obsesie naţională, ea a lăsat în umbră oricare altă problemă. Oamenii vorbeau aproape numai despre ea”. Tema la modă, care a căpătat cele mai subtile nuanţe sociale, era abilitatea cuiva în calitate de distilator. Reviste şi ziare publicau în grabă articole în care publicul era îndrumat să-şi fabrice în casă băuturi spirtoase, servindu-se de ustensile de bucătărie, lesne de procurat, de la cratiţe până la cazane pentru rufe. Pe lângă aceasta, existau publicaţii oficiale, tipărite de Departamentul Agriculturii – şi care au continuat să circule multă vreme după Intrarea în vigoare a amendamentului al optsprezecelea –, care cuprindeau vechi reţete coloniale privitoare la arta de a distila alcool din „dovleci şi păstârnac şi coji de nucă”. S-au deschis magazine specializate în vânzarea de hamei, malţ,

drojdie de bere, făină de cereale, grăunţe, ţevi de aramă, butoiaşe, dopuri, oale de lut şi cazane – într-un cuvânt, un întreg utilaj necesar pentru cei care-şi fabricau rachiu acasă. În săptămâna de după promulgarea noii legi, alambicuri portabile de diferite mărimi, având o capacitate între unu şi cinci galoane, au fost puse în vânzare în întreaga Americă, în pofida interdicţiilor oficiale. Punctul de atracţie al fiecărei petreceri era camera de baie, unde se pregătea ginul menit să înţepenească limbile şi să ardă ţesuturile stomacale ale invitaţilor. „Mii de locuinţe, de la un capăt la celălalt al Statelor Unite – scrie Asbury – s-au transformat rapid în distilerii şi fabrici de bere în miniatură; pocnetul dopurilor sticlelor de bere făcută în casă se auzea în întreaga ţară... în curând, la petreceri s-a instaurat obiceiul să se bea cât mai mult în cel mai scurt timp posibil”.

Fanaticii făuritori ai regimului „uscat” au făcut tot ce le-a stat în putinţă pentru a se convinge pe ei înşişi şi pe ceilalţi că prohibiţionismul nu numai că funcţiona în mod practic, dar şi că era turbina generatoare a unei noi spiritualităţi pentru întreaga naţie. Înaltul comisar Roy A. Haynes a formulat în aceste cuvinte elogiul legii: „Rezultatele sunt întru totul remarcabile. Respectarea amendamentului este impusă pe scară mult mai largă decât prevedeau mulţi prieteni devotaţi... în general, oamenii, atât străinii cât şi ceilalţi, au acceptat cu seninătate noua lege, şi cei care se dedau acum traficului

clandestin cu băuturi alcoolice constituie o minoritate neglijabilă”. Şi continua cu câteva date statistice uluitoare, a căror sursă însă nu o indica: „Se apreciază că, în Statele Unite, înainte de introducerea regimului „uscat” existau 20 de milioane de băutori. Dacă existau atâţia băutori când alcoolul era accesibil, cifră care trebuie pusă la îndoială, şi dacă acum, ceea ce e şi mai incert, numărul băutorilor a scăzut la două milioane şi jumătate, asta înseamnă că 17 milioane şi jumătate de americani au renunţat la alcool – un record uluitor! Doar 15 la sută dintre foştii băutori continuă să consume alcool, şi aceştia consumă numai 5 la sută din cantitatea pe care o beau înainte, în timp ce ţara cheltuieşte anual pentru băuturi alcoolice cu două miliarde de dolari mai puţin pe an”.

Înaltul comisar Haynes sărea peste ani, având ochii aţintiţi cu perseverenţă asupra aspectului strălucitor. În următoarele optsprezece luni, în discursurile şi interviurile sale a declarat că „mania de a fabrica bere la domiciliu îşi trage ultima suflare”, că „susţinătorii contrabandei de băuturi alcoolice s-au redus cu mai bine de 50 la sută”, că „traficul clandestin de alcool în oraşe este în declin”, că „contrabandiştii de alcool se află într-o situaţie disperată”, că „a început horcăitul care precede moartea alcoolismului”.

Ceea ce comisarul Haynes lua drept horcăitul de moarte al comerţului clandestin cu băuturi alcoolice era, probabil, foşnetul nenumăratelor bancnote intrate în casele de bani

ale numeroaselor baruri clandestine, care proliferau. Statistici cu o bază mai solidă decât cea prezentată de Haynes arată că într-un singur an de prohibiţie s-au consumat în Statele Unite 200 de milioane de galoane de băuturi spirtoase tari, 684 de milioane de galoane de bere şi 118 milioane de galoane de vin şi că în cele douăsprezece luni care s-au scurs, veniturile traficanţilor de băuturi alcoolice profesionişti erau stabilite la patru miliarde de dolari. Era cea mai mare industrie din America.

Americanii beau oceane de alcool de contrabandă, dar fără a-l preţui prea mult, după cum dovedeşte, implicit, vastul glosar de termeni de jargon intraţi în uz atunci. Cu un fel de repulsie afectuoasă denumeau alcoolul lac pentru sicriu, putreziciune, creier pulverizat, suc de veveriţă, grăsime de cal, tăiş de brici, suc de tarantulă, gunoi, măciucă în cap, soluţie contra căpuşelor şi îi dădeau încă o sută de alte nume de o comică oroare. Tributarii acestor lichide, de o stranie varietate, toate turnate pe gât ca să stingă setea, erau la fel de diferiţi.

În oraşul Chicago, în 1930, agenţii federali au identificat existenţa a zece mii de baruri clandestine, iar fiecare dintre ele cumpăra săptămânal şase butoaie de bere de câte 55 de dolari bucata, ceea ce le aducea bandelor încasări săptămânale de 3,5 milioane de dolari. De asemenea, fiecare bar clandestin cumpăra în medie două lădiţe cu sticle de băuturi spirtoase săptămânal la preţul de 90 de dolari lădiţa – încă 1,8 milioane de dolari săptămânal pentru

gangsteri. Berea costa, la preţul de fabricaţie, circa 4 dolari butoiul, iar băuturile spirtoase circa 20 de dolari lada. Aprecierea oficială indicând zece mii de localuri clandestine a fost considerată de mulţi ca reprezentând exact jumătate din numărul lor efectiv, căci nu se ţinuse cont de tutungii, farmacişti şi băcani care vindeau gin şi whisky cu amănuntul, pe sub tejghea. Multe persoane ingenioase îşi procurară din partea medicului lor particular reţete în care se declara că alcoolul le era necesar în scop medicinal, pentru a le menţine organismul în funcţiune, şi astfel descoperiră că marea majoritate a farmaciştilor erau dispuşi să interpreteze o reţetă de acest gen drept un permis pentru aprovizionări nelimitate. Câţiva medici au făcut afaceri grase cu farmaciştii, vânzându-le tot reţetarul! Pe măsură ce creştea febra alcoolului, vârsta iniţierii scădea în proporţie inversă: pentru un adolescent, a se lăuda că este pilit era un semn de bărbăţie. Pentru a deservi această nouă piaţă, se iviră baruri clandestine în jurul şcolilor şi liceelor – la Chicago, mai bine de o duzină de localuri clandestine din împrejurimile a trei licee făceau afaceri grase pe seama elevilor – şi agenţii de plasare ai bandelor procurau şcolarilor o marfă şi mai virulentă decât cea vândută părinţilor acestora. Compoziţia diferitelor băuturi făcea să ţi se ridice părul măciucă, şi adesea îl făcea să cadă! Au rămas deschise câteva fabrici de bere din care ieşea o aşa-zisă bere autorizată de lege (un ziarist care a rămas tot timpul „umed” mi-a definit-o „clăbuc de

săpun”), care era dezalcoolizată, fiind scursă printre discuri încălzite la roşu, şi nu era nicio problemă să fie întărit produsul debilitat. Adesea, acest lucru se făcea aprovizionând deschis barurile clandestine cu aşa-zisa bere şi în secret cu alcool din lemn. Acesta era introdus în butoaie cu ajutorul unei pompe sau strecurat în pahar chiar de către barman, în momentul când îşi servea clientela, prin mijlocirea unei seringi care distribuia alcool fiecăruia – legendara bere injectată, care pricinuia o mulţime de boli de stomac şi grave tulburări provocate de ebrietate. Pe lângă aceasta, oraşul Chicago a fost pionier al producerii de bere de malţ sau bere verde, al cărei, proces de fabricaţie era întrerupt înainte de a se adăuga drojdia. Pentru a o ridica la tăria cuvenită, se arunca o bucată de drojdie în butoi, chiar în local, şi era lăsată acolo să fermenteze.

Lichidele care circulau sub numele de whisky, gin şi brandy erau tot atât de nefaste. Un italian, astăzi ospătar-şef într-un restaurant din Loop şi care în deceniul al 3-lea poseda un local clandestin în North Side şi era clientul bandei lui Bugs Moran, mi-a povestit: „De obicei vindeam băuturi spirtoase pe care le numeam *whisky sours, old fashioneds* şi *gin rickies.* Ele au fost începutul cocteilului, deoarece trebuia să suprimăm gustul acelor mărfuri. Eu tăiam alcoolul cu apă distilată şi ulei mineral, pentru a-l face mai puţin aspru. Reuşeam să scoatem trei galoane de whisky dintr-un galon de alcool tratat în acest fel şi pe urmă nu-mi mai rămânea decât să lipesc pe sticle etichetele

cumpărate! Colorantul îl cumpăram de la un *drugstore* – zahăr ars sau caramelat ori ulei de secară pentru whisky şi suc de ienupăr pentru gustul de gin. La tot ce vindeam, realizam un profit de 80 la sută". Câţiva patroni, şi mai puţin scrupuloşi, foloseau pentru a „tăia" băutura amestec pe bază de acid sulfuric. Un chimist din Chicago, în timp ce făcea analiza unor băuturi alcoolice confiscate, a vărsat câteva picături pe unul din ligheanele laboratorului: au fost suficiente cele câteva picături turnate ca să atace smalţul!

Legea Volstead permitea fabricarea unor „băuturi din cereale" cu un conţinut de alcool care nu depăşea 0,5 la sută. Aceste permise erau acordate – aşa cum a declarat d-na Mabel Walker Willibrandt (substitut de procuror general însărcinat cu acţiunile legale privitoare la prohibiţie) – „oricărei persoane cu figura simpatică şi onestă şi fără un revolver care să-i iasă din buzunar". Datorită dificultăţilor reduse în obţinerea ingredientelor de bază, Chicago s-a transformat într-o gigantică fabrică de bere. Mirosul pătrunzător al malţului, al mixturilor în plină fermentare şi al alcoolului distilat se răspândea în toate cartierele şi în împrejurimile oraşului, asemenea unui nor imens încărcat de miasme. Poliţia făcea aprecierea că în fiecare cvartal din West Madisoh Street şi din zona învecinată erau câte o sută de alambicuri în funcţiune. În prima explozie de euforie, prohibiţionişti crezuseră că au obţinut o victorie definitivă; o secţie importantă a Casei de corecţie a municipiului Chicago, precum şi pavilionul bolnavilor de *delirium*

tremens din Spitalul comitatuluilook au fost închise, fiindcă, firește, nu mai avea să fie nevoie de ele pentru alcoolici, și tabăra „uscaților” a transmis cu trufie la radio știrea că medicii duceau acum lipsă de cazuri de *delirium tremens* necesare experiențelor clinice și că un azil local destinat alcoolicilor dădea faliment, nemaiavând pacienți. Erau de un optimism lipsit de orice temei. Prima razie federală făcută într-un bar clandestin din Chicago a avut loc la 1 februarie, la două săptămâni după intrarea în vigoare a noii legi. La ora unu noaptea, agenții au năvălit într-un bar de subsol denumit „Felinarul roșu”, situat la întretăierea străzilor Clark și Kinzie, și au arestat patruzeci de indivizi, bărbați și femei, numai persoane bine îmbrăcate, ducându-le la postul de poliție. „Până atunci nu se mai întâmplase ceva asemănător”, a comentat un cotidian. În iunie 1920, tribunalele din Chicago erau împovărate cu cinci-șase sute de cazuri, toate privind violarea Legii Volstead, care-și așteptau rândul la judecată. În 1925, la Chicago, oraș cu 3 milioane de locuitori, s-au înregistrat cu șaisprezece mii mai multe arestări pentru beție decât în Anglia și Wales la un loc, unde nu exista prohibiție, iar populația număra 40 de milioane de locuitori. Tot la Chicago, în 1927, numărul celor găsiți în stare de ebrietate la volan sporise cu 476 la sută, iar numărul morților de pe urma alcoolismului crescuse de șase ori. Până în 1930 fuseseră arestați pentru beție 550.000 de americani; dintre aceștia, 230.000 au totalizat 33.000 de ani de detențiune în închisorile federale pentru

încălcarea prohibiţiei şi s-a încasat cu trei miliarde şi jumătate de dolari mai puţin la impozitele pe consumaţie, în aceeaşi perioadă au murit 35.000 de oameni din cauza băuturilor spirtoase otrăvitoare, în afară de miile de oameni rămaşi orbi şi infirmi din pricina unor leziuni ale sistemului nervos. Într-unul din sutele de editoriale antiprohibiţioniste, *Tribune* scria în octombrie 1923: „Cei şapte mii de poliţişti ai primarului Dever înfruntă un oraş care respinge legea pe care ei caută să o impună. Până acum, oraşul continuă să ignoreze această lege. Jumătate de milion de locuitori din Chicago a căror limbă maternă este germana nutresc aproape cu toţii o înrădăcinată ostilitate împotriva prohibiţiei berii. Nici măcar unu la sută din cei 165.000 de locuitori a căror limbă maternă este italiana sau greaca nu izbutesc să creadă că a bea vin este o acţiune imorală sau că poate deveni astfel în baza unei legi”. Până în 1932, două mii de civili – adică, în primul rând, gangsterii şi părtaşii lor, traficanţii de bere – şi cinci sute de agenţi ai prohibiţiei au fost ucişi în diferite ciocniri armate. La Chicago, douăzeci şi trei de nevinovaţi, cetăţeni care în mod categoric nu erau gangsteri, au fost răpuşi de agenţi. Au urmat tot atâtea puneri sub acuzare, dar niciun agent federal nu a fost pedepsit.

În realitate, tocmai severitatea cu care autorităţile, disperate şi dezorientate, au căutat să impună această lege, în cele din urmă, a contribuit în mare măsură la respingerea ei de către naţiunea americană. La Chicago, un

reporter al ziarului *Tribune* mi-a spus: „Ziarul, mă refer la întreaga redacţie, era împotriva prohibiţiei din cauza metodelor utilizate pentru a o impune”. El făcea aluzie la unele fapte, printre care condamnarea la închisoare pe viaţă a lui Fred Palm din Lansing, Michigan, în 1928, fiindcă fusese găsit în posesiunea unei jumătăţi de litru de gin; închiderea în 1931 a unui portar lituanian care fabricase în casă puţină bere pentru o serbare obştească a Legiunii americane; asasinarea, în 1929, a unei gospodine din Aurora şi ciomăgirea soţului ei de către un ajutor de şerif care adulmecase miros de băuturi spirtoase; în 1928, uciderea unui nevinovat agent de asigurări de către agenţi federali, care au tras cu arme încărcate cu gloanţe dum-dum în cursul unei razii efectuate la Chicago; şi senzaţionalul proces intentat lui Virgil Kirkland şi celor patru prieteni ai lui, acuzaţi de a fi ucis, după ce o violaseră, pe Ariene Draves, elevă de liceu în vârstă de optsprezece ani, după o petrecere la care băuseră vin cu adaos de aldehidă formică. La o lună după intrarea în vigoare a Legii Volstead, un new-yorkez a fost închis fiindcă avea la el o sticluţă cu whisky, iar la câţiva ani după aceea o mamă cu zece copii, în Michigan, a fost condamnată la închisoare pe viaţă fiindcă poseda o jumătate de litru de gin. Lege sau nu, celor mai mulţi oameni cu mintea întreagă această stare de lucruri li se părea anormală.

O poezie bufonă, foarte la modă pe la începutul deceniului al 4-lea, exprima ironic dezgustul cinic simţit de

cei mai mulţi oameni – inclusiv „uscaţii” mai puţin dogmatici – faţă de prohibiţie. Ea glăsuia:

...Prohibiţia e-un fiasco cumplit.

Dar nouă ne place. Nu izbuteşte să oprească ce-ar trebui să oprească.

Dar nouă ne place. A umplut ţara de vicii şi crime, Ne-a lăsat o dâră de noroi şi corupţie, Ku impune prohibiţie nici de doi bani, şi totuşi suntem pentru ea”.

În 1933, naţiunea americană era, fără îndoială – chiar şi în ochii celor mai prudenţi politicieni sforari –, ştirbită de rezultatele acestei „epoci de gândire limpede şi de viaţă curată” şi încă şi mai îngreţoşată de porcăriile ingurgitate timp de paisprezece ani. Elogiul adus de Herbert Hoover[18] prohibiţionismului: „O mare experienţă socială şi economică, nobilă prin mobilele ei şi având un ţel cu vastă perspectivă” – cum a scris într-o misivă adresată senatorului William E. Borah – s-a întors împotriva lui când, în 1932, şi-a pus din nou candidatura pentru a fi reales preşedinte cu un program care căuta să ignoreze controversa „uscat-umed”; Hoover şi-a înţeles eroarea văzând cum entuziasmul popular se îndreaptă spre Franklin D. Roosevelt, al cărui program democrat susţinea abrogarea amendamentului al optsprezecelea. Deviza lui Roosevelt era: „O nouă eră şi o cană cu bere pentru fiecare”.

La nouă zile după ce a fost proclamat preşedinte,

[18] Preşedinte al Statelor Unite între anii 1929—1933. – Nota trad.

Roosevelt a cerut Congresului să modifice Legea Volstead, în sensul de a se permite fabricarea şi vânzarea berii conţinând 3,2% alcool. În cele din urmă, în februarie 1933 a fost prezentat Congresului decretul de revocare. Era necesar ca 36 de state să-l ratifice. Utah a fost al treizeci şi şaselea, astfel că, la 5 decembrie prohibiţia a murit în mod oficial, fără onoare, şi s-a sfârşit definitiv cu ea.

În dimineaţa zilei de 5 decembrie, un titlu mare pe prima pagină a ziarului *Tribune* din Chicago suna astfel: *Regimul sec de 14 ani se încheie astăzi. Chicago urează bun venit băuturilor alcoolice autorizate.* Şapte mii de taverne, hoteluri şi restaurante au fost de îndată aprovizionate cu bere conţinând 3,2% alcool, iar preţurile au suferit o reducere drastică. Whiskyul de contrabandă costase 75 de cenţi păhărelul, bourbonul – 75 de cenţi, cocteilul – 1 dolar; acum costau, respectiv, 50 de cenţi, 25 de cenţi şi 50 de cenţi. În articolul de fond din *Tribune* se spunea: „Cu începere de la orele 3, Chicago va reveni la consumul de băuturi spirtoase autorizate, după un interval de 14 ani, 5 luni şi 5 zile[19] de asasinate cu mitraliere, de corupţie şi băuturi spirtoase otrăvitoare. Nu va mai lipsi, desigur, bourbonul, băutura spirtoasă obişnuită a americanilor înainte de prohibiţie. Se apreciază că în oraş se află acum 200.000 de lădiţe, introduse cu permise

[19] Calculul ziarului Tribune începe de la 22 iulie 1919, când Legea prohibiţiei, cunoscută în limbajul curent ca Legea Volstead, a fost adoptată de Camera Reprezentanţilor. – Nota aut.

acordate pentru băuturi alcoolice medicinale, dar cea mai mare parte a băuturii e amestecată (sau tăiată, cum spun contrabandiştii de alcool). Şaizeci de mii de lăzi sunt păstrate în antrepozitele staţiei terminus de cale ferată. Îi avertizăm pe spărgători că aceste magazii trebuie să fie evitate, căci ele mişună de gardieni şi de inspectori vamali înarmaţi!" Articolul de fond apărut în *Tribune* dădea şi un sfat prietenesc: Probabil că nu este nevoie să amintim celor care participă la serbările pentru abrogarea Legii Volstead că alcoolul e nociv. A avut grijă contrabandistul de alcool să nu-i facă să uite acest lucru. Toată lumea ştie că urmările băutului fără măsură pot fi neplăcute".

Un avertisment util, dar ignorat de cei mai mulţi. Pe aproape tot întinsul Statelor Unite, în noaptea aceea s-a petrecut frenetic, şi desigur că aşa s-a întâmplat şi la Chicago. În toate barurile, până la primele ceasuri ale dimineţii a fost omor de lume. Femeile – care încă de la deschiderea barurilor clandestine, cu paisprezece ani în urmă, fuseseră parte integrantă din noul peisaj al localurilor unde se bea – erau acum fotografiate în faţa tejghelelor, în picioare sau stând la mese, cu o alură emancipată, ridicând paharul pentru toasturi triumfătoare. Până şi agenţii de poliţie erau prea ocupaţi să consume porţia lor de alcool autorizat pentru a-şi mai bate capul cu cetăţenii afumaţi; într-adevăr, la miezul nopţii, doar cinci bărbaţi fuseseră duşi la postul de poliţie din South State, centrul de adunare pentru cei ridicaţi în zona Loop, unde erau concentrate cele

mai multe localuri cu băuturi.

A fost o noapte de carnaval, oarecum ireală, în cursul căreia bizara senzaţie de a putea trage la măsea fără teama de a fi arestat sau otrăvit se împletea cu nostalgia vechilor riscuri, pericole şi stratageme palpitante. Dar aceasta nu a ştirbit cu nimic acea lungă noapte frenetică, în întregul oraş Chicago, numai foarte puţini cetăţeni nu au umplut măcar un pahar pentru a sărbători evenimentul: doar puriştii regimului „uscat”, care şi-au văzut planurile zădărnicite, şi acel grup şi mai devotat de susţinători ai Legii Volstead, Al Capone şi asociaţii lui, datorită cărora băuturile alcoolice continuaseră să curgă în valuri şi care între timp deveniseră milionari şi potentaţi. Pentru ei era sfârşitul trist şi amar al unei perioade de vis.

Partea a II-a

RĂZBOI ÎNTRE GANGSTERI

3.

Carol cel Mare şi negustorul de mobile de ocazie

La Chicago, într-o după-amiază cumplit de dogoritoare din iulie 1921, o mică ceată de copii care jucau şotron la intersecţia Străzii 15 cu Halstead, în apropierea ghetoului din Maxwell Street, îşi încetară joaca pentru o clipă ca să privească plini de curiozitate la un individ pe care patru bărbaţi îl îmbrânceau într-un încăpător automobil negru, oprit lângă trotuar. Omul părea înspăimântat, parcă paralizat, dar nu striga. Îl împinseră în maşină, care „porni în viteză şi se pierdu imediat în circulaţia străzii. A doua zi, cadavrul lui fu găsit lângă un drum de ţară din apropierea orăşelului Libertyville, aflat la 25 de mile nord de Chicago. Îl împuşcaseră în cap. Omul se numea-Steve Wisiewski.

Fusese ucis pentru că furase o încărcătură de bere care

aparţinea bandei din West Side, având drept căpetenii pe Terry Druggan şi Frankie Lake, care, la rândul lor, îşi începuseră cariera de contrabandişti de alcool jefuind camioane pline cu butoaie de bere aparţinând lui Barney Grogan, patronul unei cârciumi din West Side. Wisiewski era un escroc neînsemnat şi obscur, un potlogar. Unica lui importanţă în ceea ce priveşte această cronică este faptul că uciderea lui a fost prima înregistrată oficial din seria celor 703 comise între gangsteri la Chicago în cursul celor 14 ani de război dezlănţuit de prohibiţie. Pe lângă aceasta, îi revine onoarea de a fi fost prima victimă a unei anumite tehnici de asasinat, adoptată ulterior pe scară largă. Wisiewski a fost primul individ luat la o plimbare fără întoarcere, adică dus repede cu maşina într-un colţ liniştit, unde putea fi „expediat” pe lumea cealaltă cât se poate de comod şi în siguranţă, formulă creată de Big Tim Murphy, pionier al escrocării muncitorilor, deputat şi jefuitor de vagoane poştale, împuşcat mortal în iunie 1928.

Un istoric al războaielor dornic să reconstituie o campanie militară modernă în toată complexitatea ei şi în învălmăşeala gargantuescă a mişcărilor de trupe îşi asumă o sarcină simplă în comparaţie cu aceea de a „descrie bătăliile dintre marii negustori de băuturi alcoolice din Chicago în cursul celor 14 ani. Cel puţin într-o luptă armată între naţiuni, teatrul de operaţii este perceptibil, mobilurile disputei sunt declarate, chiar dacă cu trecerea timpului pot fi uitate şi chiar repudiate, iar cele două tabere rămân

distincte şi istoricul poate consulta arhivele regimentelor şi memorii personale. În schimb, bandele de contrabandişti de alcool nu difuzau comunicate, nici nu păstrau în arhive ordinele de luptă; motivele agresiunilor individuale şi omuciderilor au fost adesea tainice vendette generate de dispute şi trădări interne; schema alianţelor a rămas totdeauna fluidă şi în continuă transformare, iar bătăliile au luat forma unor încăierări sporadice, a unor ambuscade, atacuri individuale, a unor turnire între automobile în plină viteză, asemănătoare duelurilor aeriene necruţătoare între avioanele de vânătoare, şi a neaşteptatelor ciocniri din războiul de guerilă.

În prima perioadă a prohibiţiei, Chicago era fragmentat într-un fel de ducate ostile ale crimei. Johnny Torrio a fost cel care şi-a asumat rolul de Carol cel Mare, pacificând fracţiunile aflate în război, organizând primul sistem rudimentar de repartiţie a profiturilor şi de alocare a teritoriilor şi menţinând o pace temporară şi nesigură prin mijlocirea unui despotism relativ binevoitor şi a unei anumite elasticităţi faţă de aspiraţiile micilor seniori. Rebeliunea lui Dion O’Banion a stricat echilibrul acelei prime confederaţii capricioase şi Al Capone a fost cel care a devenit dictatorul ei modern, zdrobind fără milă răzvrătirea şi silind în cele din urmă, cu văpăi de praf de puşcă şi fluvii de sânge, pe negustorii independenţi, care supravieţuiseră, să accepte principiul unei guvernări centrale.

Geneza acestei dominaţii categorice exercitate asupra

unui oraş de către un dictator criminal – a cărui autoritate se extindea asupra întregului stat Illinois şi dincolo de hotarele lui – trebuie să fie căutată în deceniul care a precedat introducerea prohibiţiei. Între anii 1910 şi 1920, Big Jim Colosimo era în culmea succesului, jucând rolul de şef al lumii interlope din Chicago. Fiu al unor imigranţi italieni, ajuns în America în anii copilăriei, îşi croise drum dând din coate în fel şi chip: din vânzător de ziare şi lustragiu în South Side, a devenit un înstărit terorist al Mâinii negre, hoţ de buzunare şi proxenet. Pentru a nu fi arestat, scurt timp a făcut pe măturătorul, organizându-şi colegii într-un club ale cărui voturi le-a vândut în bloc consilierului municipal Hinky Dink Kenna, liderul maşinii democrate din sectorul administrativ, în schimbul unor favoruri politice şi al unei sume de bani. În 1902, Colosimo s-a însurat cu patroana unei case de toleranţă şi, ajutat de experienţa soţiei, a prosperat rapid, până când a ajuns să conducă o reţea de astfel de case de-a lungul şoselei, plus nişte tripouri şi cafenele, printre care celebrul Café Colosimo, la numărul 2.126 pe South Wabash Avenue, un local de noapte fastuos, renumit de la Atlantic până la Pacific, locul preferat pentru petreceri zgomotoase al lumii bune din oraş. În epoca aceea, veniturile lui se ridicau la cifra de 500.000 de dolari anual, o nimica toată faţă de sumele fantastice răşluite de succesorii lui, dar o sumă enormă pentru vremea aceea. Porecla de Diamond Jim şi-a căpătat-o împodobindu-şi cu diamante silueta impozantă,

îmbrăcată într-un costum în carouri: diamante pe degete, diamante pe haină şi pe accesorii şi diamante pe care le ducea în buzunare, în săculeţe de piele, jucându-se necontenit cu ele în timp ce vorbea, cum face un copil cu o grămăjoară de mărgele din sticlă colorată. Apoi, fostul terorist al Mâinii negre a devenit el însuşi vânatul hăituit de şantajiştii din Mâna neagră şi, pentru a-şi ocroti viaţa, a angajat un pistolar din New York ca paznic personal. Individul se numea Johnny Torrio şi era şeful unei bande care opera pe cheiurile portului de pe East River – aşa-numita bandă din James Street.

Torrio s-a mutat la Chicago în 1910. În 1920, practic vorbind, se ridicase de la situaţia de străjer personal la aceea de conducător al industriei viciului pusă pe picioare de Colosimo; în creierul lui fierbeau mii de idei de modernizare şi dezvoltare. Dar ideile nu se puteau concretiza, deoarece ambiţia lui Colosimo îşi pierduse resortul care o acţiona. Acum Colosimo era un om de vârstă mijlocie, bogat şi mulţumit de sine; în plus, potenţialul lui emotiv era în întregime absorbit de o cântăreaţă de cafenea, Dale Winters, cu care s-a căsătorit la începutul anului 1920, după ce a divorţat de prima lui soţie. La 11 mai, după trei săptămâni de la nuntă, Colosimo a încetat de a mai fi un obstacol în calea carierei lui Torrio. În ziua aceea s-a dus la cafeneaua lui pentru a primi o încărcătură de whisky de contrabandă, a cărei predare o aranjase Torrio. Torrio aranjase astfel lucrurile ca la predare să fie de faţă

Frankie Yale (sau Uale), un gangster din New York, preşedintele pe ţară al Uniunii siciliene. Nu a fost nimeni pus sub acuzare, dar poliţia din Chicago a dezvăluit ulterior că existau motive întemeiate să se creadă că Torrio îi plătise lui Yale zece mii de dolari pentru a-l lichida pe Colosimo, ceea ce Yale a şi făcut, trăgându-i un glonţ în cap.

Înmormântarea lui Colosimo a fost prima extravaganţă funerară din lumea gangsterilor şi, totodată, cea mai făţişă demonstraţie, în epoca aceea, a prieteniei intime dintre politicieni şi criminali la Chicago. Pe ultimul său drum, codoşul, hoţul de buzunare a fost însoţit de cinci mii de persoane, nu numai gangsteri, traficanţi de carne vie, patroni de localuri rău famate şi contrabandişti de alcool, ci şi demnitari de vază. Printre cei care au ţinut vălul sicriului au fost trei judecători, un substitut de procuror, doi membri ai Congresului, un membru al Camerei Reprezentanţilor, opt consilieri municipali şi membri de frunte ai ansamblului Operei din Chicago. Arhiepiscopul catolic a refuzat, din cauza divorţului, să autorizeze înmormântarea religioasă şi îngroparea în pământ binecuvântat, dar în casa lui Colosimo un pastor prezbiterian a condus slujba şi consilierul municipal Bathouse John Coughlin – aliatul lui Kenna în sectorul 1 – a îngenuncheat lângă coşciug pentru a rosti Ave Mar ia şi celelalte rugăciuni. Imnurile rituale au fost cântate de cvartetul Apollo în timp ce Colosimo era dus spre groapă, o orchestră executa: „Mai aproape de tine,

Doamne”.

Un lung cortegiu – printre alţii „erau şi o mie de membri ai Clubului democrat din sectorul 1 – s-a îndreptat spre cimitirul Oakwood, ca şi cum ar fi urmat – remarcă, a doua zi ziarul *Tribune* din Chicago – carul funebru al lui Cezar, pentru a aduce un omagiu memoriei omului care mai bine de un deceniu a fost recunoscut drept stăpânitorul lumii interlope din Chicago... înălţat până la tronul unei asemenea lumi, Colosimo a favorizat şi a spulberat multe ambiţii politice... E o stranie observaţie asupra sistemului nostru judiciar şi legal. În ce măsură puterea dobândită din viaţa lumii interlope poate influenţa instituţiile legii şi ale ordinii?”

Problema aceasta nu îl preocupa pe Torrio – prezent cu evlavie la înmormântare – căci pentru el răspunsul era evident. El a purces să se servească de puterea pe care Colosimo o folosise cu destulă neîndemânare, obţinând rezultate de o impresionantă eficienţă. A reorganizat banda, transformând-o într-un instrument capabil să exploateze orice ocazii pe care le dădea noul factor din viaţa americană: prohibiţia, a cărei însemnătate Colosimo fusese prea leneş şi demodat pentru a o sesiza. În alte împrejurări, Torrio ar fi putut face o carieră strălucită ca expert în afaceri. Asbury este convins că Torrio a fost, probabil, „una din cele mai strălucite minţi organizatorice pe care le-a produs până acum Statele Unite”. El a construit maşina modernă a banditismului şi a fost primul care a

planificat şi a administrat crima în cadrul capitalismului secolului al XX-lea. Timp de trei ani a dirijat şi a extins la Chicago industria viciului, menţinând un echilibru delicat între strategie şi compromis, evitând violenţa, cu excepţia unor execuţii ocazionale necesare pentru menţinerea disciplinei. Faţă de modelul de mai târziu al cartelului crimei, Torrio era un novice, un om ridicat prin puterile lui, care improviza cu succes în perioada precedând raţionalizarea liberei întreprinderi ilegale, transformată în carteluri angrenate între ele, avea însă idei originale şi era un deschizător de drumuri. Cu el lucra acum un tinerel al cărui spirit de iniţiativă şi talent erau destinate să le pună în umbră şi să le întreacă pe cele ale patronului său. Ne referim la Al Capone, proaspăt recrut, importat chiar atunci de Torrio de la New York pentru echipa sa şi care a dovedit imediat o aptitudine remarcabilă de a exploata condiţiile schimbate în care gangsterii urmau să opereze în următorii paisprezece ani.

Pentru a clarifica şi mai mult cele ce vom spune mai departe şi a-l ajuta pe cititor să se orienteze în labirintul de masacre şi asasinate dinăuntrul bandelor, vom explica imediat cum erau alcătuite diferitele bande şi cum erau împărţite zonele de influenţă respective. Ele au cunoscut multe fuzionări şi rupturi de alianţe, frontierele oscilau şi se refăceau, mai fluide decât cele ale statelor europene în anii de după primul război mondial, dar toate acestea se petreceau în primii ani ai prohibiţiei, după prăbuşirea

primului proiect de pace stabilit de Torrio. În umbra stindardului înălţat de Torrio-Capone se aliniau aproape în întregime suburbiile South Side şi South-West Side din Chicago, dincolo de Calumet City, până la Burnham, iar la vest până la Stickney şi Cicero. Domnia lui Torrio-Capone cuprindea şi centrul oraşului, cu un pinten în Near-North Side şi cu o „pungă” izolată în sectorul North Avenue şi Division Street. În toată această zonă, controlul era încredinţat unui număr de opt bande asociate, fiecăreia atribuindu-i-se un anumit teritoriu, pe care operau ca statele satelite ale unei dictaturi. Erau bandele lui Sheldon, McGeoghegan, De Coursey, Genna, Murray, Maddox Circus şi Guilfoyle.

Acestea acopereau o parte apreciabilă şi puternic apărată a oraşului, dar împotriva lor se ridica un obstacol serios, cât se poate de neplăcut. În inima teritoriului lor era o porţiune ce trecea peste fluviu şi se întindea în zona abatoarelor, ocupată de banda polonezului Joe Saltis. În North Side, aproape înconjurând teritoriul fraţilor Genna, erau zonele dominate de fraţii O’Donnell din West Side – Myles şi Klondyke, care nu aveau nimic de-a face cu cealaltă bandă O’Donnell din South Side – şi de banda Druggan-Lake. Reduta Torrio-Capone-Guilfoyle era ameninţată de vastul teritoriu al bandei Touhy, ţinut sub controlul citadelei din suburbia Des Plaines. Adiacent, pe toată lungimea cheiurilor, era teritoriul bandei lui Dion O’Banion şi Bugs Moran, care dispunea de o cohortă de

ucigaşi deosebit de necruţători, printre care figurau Vinoent Drucci Sforarul, Morton Cuie, Louis Alterie Două-Pistoale, Hymie Weiss, Dan McCarthy Sprintenul, Maxie Eisen şi Frank Gussenberg.

Abia către sfârşitul verii anului 1920, la şase luni după intrarea în vigoare a prohibiţiei, Torrio îşi concentră atenţia asupra traficului cu băuturi spirtoase. Între timp, el renovase şi consolidase imperiul viciului creat de Colosimo şi cucerise teritorii noi. Poseda o armată puternică, o forţă cuprinzând peste o sută de oameni înarmaţi, împărţiţi în plutoane comandate de Capone, Mike de Pike Heitler, Harry Guzik şi Charlie Carr. Sub conducerea lui Torrio, aceştia stabiliră capete de pod în zonele suburbane din comitatul Cook. Tactica adoptată era: politeţe şi convingere. Odată ce era decis locul indicat pentru a deschide un nou hotel-bordel-cabaret, era prospectată zona respectivă. Se făceau tatonări pe lângă proprietarii caselor din împrejurimile stabilimentului proiectat; dacă aceştia se arătau dispuşi să nu protesteze, Torrio se declara, la rândul lui, dispus, prin intermediul agenţilor săi, să lichideze poliţe neachitate, să achite ipoteci, să ofere un automobil nou sau să suporte cheltuielile pentru renovarea casei. În acelaşi fel se făceau demersuri pe lângă autorităţile municipale şi poliţieneşti locale şi, în schimbul neintervenţiei, se cădea la învoială pentru plata unor stipendii satisfăcătoare. Cu mijloacele acestea a fost organizată o întreagă reţea de case de toleranţă şi de tripouri în douăsprezece zone periferice, la

vest şi sud-vest de Chicago, cuprinzând Chicago Heights, Stickney, Posen, Forest View, Burr Oaks, Blue Island şi Steger.

Chiar la începutul acelei ciudate epoci de brigandaj trecut cu vederea pe plan social, găsim complicitatea „oamenilor cumsecade”, puşi sub acuzare de către cei care împărtăşesc opinia lui Nelson Algren privitoare la cauzele corupţiei şi ale dispariţiei oricărui etalon de comportare civică. Cetăţeni cinstiţi, oameni de afaceri au fost primii care au colaborat plini de râvnă cu Torrio, momiţi de perspectiva unor câştiguri grase. În ziarul *Chicago Daily News* din 17 noiembrie 1924, Charles Gregston dădea în vileag legăturile lui Torrio cu fabricanţii de bere, stabilite înainte de Legea Volstead:

„Jolmny Torrio şi un fabricant de bere din Chicago sunt astăzi marile eminenţe cenuşii ale crimei comercializate în comitatul Cook. Sunt oamenii care se ascund îndărătul unora ca O’Banion şi Druggan, îndărătul mitralierelor şi al bandelor. Ei sunt organizatorii, regizorii, mituitorii şi încasatorii profiturilor. Torrio dictează legea în domeniul viciului şi al jocurilor de noroc; berarul este regele afacerilor cu bere. Ei lucrează mână-n mână, iar ceilalţi – cu rare excepţii – lucrează pentru ei.

Sunt o pereche bizară: Torrio s-a născut în Italia, s-a format la şcoala Tammany şi s-a perfecţionat ca elev al defunctului Big Jim Colosimo. Asociatul lui este cel mai mic dintre patru fraţi care, înainte de prohibiţie, erau bogaţi

fabricanţi de bere. În timp ce Torrio învăţa trucurile politicii electorale la New York şi răsplăţile oferite de păcat în vechea zonă a Străzii 22, iar mai târziu în Burnham, celălalt rege geamăn al delictului trăia în puf pe aşa-numita Coastă de Aur, fiind, fiu de bogătaş cu vază. Geniul organizării, comun amândurora, i-a legat de îndată ce prohibiţia a inaugurat noua eră a crimei prin care trecea Chicago.

Cei doi au obţinut de pe urma crimei organizate dividende monstruoase. Câştigurile berarului, provenite din monopolul berii, exercitat de el sub protecţia politicienilor, au fost apreciate începând din anul 1920 la 12 milioane de dolari anual. Nimeni nu s-a hazardat vreodată să estimeze nivelul încasărilor multilateralului Torrio.

Astăzi ei sunt suveranii asociaţi ai lumii interlope. Nimeni nu poate interveni în şantajul legat de jocurile de noroc fără încuviinţarea lui Torrio. Imuni faţă de urmărirea penală, cei doi regi ai delincvenţei pot conta pe protecţia legii, ca şi pe propriii lor pistolari, când vor să elimine un intrus. Şi dacă omuciderea devine necesară, cum se întâmplă uneori, cei doi regi au puterea de a-i proteja de eventualele urmăriri penale pe ucigaşii tocmiţi de ei. Berarul este până într-atât mai presus de lege, este atât de temeinic protejat contra oricărei acţiuni judiciare, încât devine periculos să-i pomeneşti numele, chiar dacă poliţia şi procurorii ştiu prea bine cine este... Se spune că fraţii săi nu privesc cu ochi buni isprăvile lui, dar avertismentele lor nu au fost luate în seamă. O forţă de atracţie naturală a

unit această pereche, iar capacităţile lor complementare au pus crima pe baze noi. Bandiţii înarmaţi au fost ademeniţi să se îndepărteze de riscurile legate de brigandaj şi de devalizarea caselor de bani, pentru a se dedica afacerilor mult mai bănoase legate de plasarea berii şi eliminarea concurenţei. Cei doi asociaţi închiriază fabrici de bere de la proprietarii ajunşi în pragul desperării şi le redeschid. Mii de patroni ai unor cârciumi au găsit că este mai comod să vândă bere cu o bună marjă de câştig, după ce plăteau cartelului 50 de dolari butoiul Sau chiar mai mult, căci 35 de dolari acopereau cu prisosinţă costul de fabricaţie, precum şi cheltuielile necesare pentru a corupe oficialităţile, poliţiştii şi pe agenţii prohibiţiei.

Berarul cunoştea metodele afacerilor moderne şi le aplica la organizarea traficului de bere. Torrio îi cunoştea pe gangsteri şi îi recruta. Astfel, Druggan şi Lake au fost smulşi de la activităţile lor de răufăcători ai bandei Valley pentru a-i implica într-o escrocherie care i-a făcut mai bogaţi decât au visat vreodată. Administrând fabrici de bere pentru combinaţia lor, în curând s-au trezit în limuzine de lux, îmbrăcaţi ca miliardarii şi locuind în cartiere elegante”.

Primul pas făcut de Torrio sub pavăza influenţei asociatului său a fost cumpărarea a cinci fabrici de bere, pe care le-a dat spre administrare lui Druggan şi Lake, în strânsă complicitate cu Morris Eller, administrator al districtului sanitar Chicago, care deţinea controlul politic

asupra „sângerosului sector 20”. Prima sa achiziţie a fost Puro Products Company, cunoscută şi sub numele de fabrica de bere West Hammond. La 19 octombrie 1923, directorii fabricii au fost citaţi în faţa Tribunalului federal, care a dispus închiderea fabricii pe termen de un an, iar în cursul acestui proces a ieşit la lumină dovada traficurilor clandestine efectuate de Torrio şi de susţinătorii lui. A fost dezvăluit faptul că coproprietarul întreprinderii era W.R. Strook, fost adjunct al şefului poliţiei Statelor Unite, şi că un pachet de acţiuni îl deţinea Timothy J. Mullen, un procuror cointeresat şi la fabrica de bere Bielfeldt din oraşul Thornton. Puro Products Company dăduse faliment, în 1915. Refluxul prohibiţiei a readus-o la suprafaţă. Fabricantul de bere anonim a cumpărat-o în octombrie 1920, iar în octombrie 1922 proprietatea a fost transferată în mod legal în mâinile lui Torrio, care, înainte de înfăţişarea la Tribunalul federal, a transmis contractul societăţii Puro Products Company. Spre stupoarea generală, Torrio şi Strook nici nu au încercat să se apere, şi-au recunoscut vina şi au fost amendaţi cu două mii şi respectiv o mie de dolari, iar societatea, cu două mii de dolari.

Acest episod nu l-a făcut pe Torrio să renunţe la achiziţionarea sursei de bază a veniturilor sale în creştere. A cumpărat fabricile de bere Manhattan şi Best; a acţionat în calitate de procurator al lui Terry Druggan şi Frankie Lake, cumpărând fabricile de bere George Hoffman, Gambrinus, Standard, Pfeiffer şi Stege. La tranzacţii era

mereu prezent omnivorul cancelar al berii.

Torrio, care era acum stăpân pe piaţă şi pe acţiuni, deţinea monopolul berii în Woodland şi în toate suburbiile din Sud, până la hotarele statului Indiana. Numai la Englewood poziţia lui era instabilă, fiindcă acolo căpitanul Allman, care comanda forţele poliţieneşti, refuza cu încăpăţânare să se lase corupt, beneficiind de sprijinul comercianţilor locali, care rezistau eforturilor întreprinse de Torrio pentru a obţine transferarea lui Allman, Dar în cartierul abatoarelor şi în New City, Torrio opera la lumina zilei, vânzându-şi berea la preţul standard de 50 de dolari butoiul[20], care includea şi protecţia oficială, întreprinderea îşi lărgea raza de activitate. Torrio juca rolul „omului de paie" – adică ol devenea proprietarul declarat, omul gata să accepte orice eventuală responsabilitate –, pentru un grup de cinci berari care, în timp ce pe hârtie îşi închiriau sau îşi vindeau întreprinderile lui Torrio, rămâneau, de fapt, proprietarii lor.

În vremea aceea, poate că nimeni altul, în afară de Torrio, nu ar fi putut îndeplini această funcţie. Mulţi fabricanţi de bere, în pofida stimulentului puternic al cupidităţii, până la urmă dădeau înapoi, refuzând să trateze cu orice derbedeu cu faimă dubioasă provenit din lumea interlopă, dar în cazul lui Torrio se puteau convinge că era „un tip simpatic", un om cu care se puteau negocia afaceri

[20] Odată stabilit monopolul, preţul – cum se întâmplă de obicei – era urcat. – ***Nota aut.***

într-un mod absolut normal. Era amabil, avea o voce caldă, plăcută şi nu se îmbrăca ostentativ. Noii lui asociaţi erau pe deplin conştienţi că făcea comerţ cu femei, ordona omucideri, încasa venituri de pe urma caselor de toleranţă şi a proxeneţilor aflaţi în serviciul lui şi mituia sistematic funcţionari şi agenţi ai poliţiei. Dar mai erau şi alte aspecte ale vieţii sale asupra cărora puteau să-şi fixeze atenţia, reuşind astfel să-şi liniştească conştiinţele. Torrio pretindea – lucru foarte improbabil – că nu umblă niciodată cu arme la el, că în viaţa lui nu trăsese un foc de revolver. Nu fuma, nu bea şi nici nu fusese vreodată auzit rostind cuvinte obscene sau înjurând. Nevasta lui, originară din Kentucky, a respins ulterior, indignată, insinuările maliţioase privitoare la viaţa imorală pe care o dusese soţul ei. A afirmat că fusese totdeauna „cel mai bun soţ cu putinţă”. Se ocupa de afacerile lui în orele normale de birou, iar seara se întorcea devreme în apartamentul său de pe Michigan Avenue, unde, în papuci, asculta concertele transmise la radio sau punea discuri de muzică clasică şi de operă, din care avea o bogată colecţie. Viaţa ei conjugală, a declarat d-na Torrio, fusese „o lungă lună de miere, fără nori”. Un nivel de probitate personală atât de ridicat se pare că îi făcea pe fabricanţii de bere şi chiar şi pe alţi oameni de afaceri să lepede orice neîncredere pe care ar fi simţit-o la intrarea în escrocheria cu bere.

În acelaşi fel a reuşit Torrio, cu aerul lui calm, de autoritate şi prosperitate, să-şi consolideze dominaţia

timpurie asupra gangsterilor mărunţi din Chicago. Către sfârşitul verii anului 1920, el a iniţiat o serie de tratative, reuşind să convingă spărgători de bănci, hoţi la drumul mare, organizatori de alergări de cai aranjate şi tâlhari care lucrau anarhic, pe cont propriu, să-şi canalizeze energiile în direcţia contrabandei de alcool, sub conducerea lui. În cursul anului următor, în aparenţă a dominat armonia; noul trust al berei organiza fabricarea, liniile de aprovizionare şi comerţul cu amănuntul; câte o mică neplăcere se ivea doar când devenea necesară disciplinarea unor gangsteri care atacau transporturile de alcool şi a independenţilor care încercau să încalce zonele deja distribuite.

În această primă perioadă de sistematizare a oraşului, un anume Joe Howard, devalizator şi criminal de profesie, având trei omoruri la activul lui, s-a decis să-şi însuşească şi el o parte din profiturile furnizate de bere. El mai încercase o dată, fără succes, să prade depozitul distileriei Old Rose de pe Norih Clark Street, dar fusese arestat în timp ce încărca în camionul lui ultimul din cele zece butoaie furate. După ce se tărăgănase luni în şir, acţiunea deschisă împotriva lui fu lăsată baltă. Apoi, Howard încercă din nou să-şi însuşească încărcături de alcool şi reuşi să pună mâna pe două partide, proprietatea lui Torrio. A doua zi» el se afla la tejgheaua unde se vindeau trabucuri, în cârciuma lui Heinie Jacobs, pe South Wabash Avenue, la câţiva paşi de Four Deuces, cartierul general al bandei lui Torrio, când intrară în prăvălie doi oameni. Howard spuse: „Salve, Al” şi

întinse mâna. David Runelsbeck, un tâmplar din cartier care sta şi bea la bar în momentul acela, descrie astfel ce s-a întâmplat după aceea: „Omul pe care-l salutase Howard întinse şi el mâna, dar ţinea un revolver şi trase şase focuri. Joe muri pe loc, cu surâsul pe buze”.

Peste o jumătate de oră, la toate posturile de poliţie din oraş fu dată alarma pentru arestarea lui Capone. Detectivul care conducea investigaţiile declară presei: „Sunt sigur că este vorba de Capone!”

În ziarele de dimineaţă apăru o fotografie a lui Capone – pentru prima dată, faţa aceea flască, dar deosebit de ameninţătoare era înfăţişată publicului, însoţită de următoarea explicaţie, deloc echivocă: „Tony Capone (Scarface), zis şi Al Brown, care l-a ucis pe Joe Howard cu şase focuri de revolver în localul lui Heinie Jacobs de pe South Wabash Avenue 2.300: războiul berii reîncepe!”

Ancheta a avut loc în ziua următoare, dar martorii au suferit subit un atac de amnezie. Jacobs era acum sigur că în momentul împuşcăturilor se dusese să răspundă la telefon în încăperea din spatele prăvăliei, aşa că, firește, nu văzuse şi nu auzise nimic. Runelsbeck declară că nu ar fi în stare să-l identifice pe asasin. Al treilea martor, George Bilton, mecanic de garaj, dispăruse. Acelaşi lucru se întâmplase şi cu Capone.

Reapăru peste o lună de zile. Intră în postul de poliţie din Cottage şi spuse că i-a ajuns la urechi zvonul că poliţia l-ar fi căutat... Despre ce era vorba? Când află că era căutat

pentru asasinarea lui Howard, Capone protestă: „Cine? Eu? Dar eu sunt un om de afaceri onest! Fac comerţ cu mobile de ocazie, nu sunt un gangster! Nici măcar nu-l cunosc pe acest Torrio. N-am nicio legătură cu Four Deuces şi, oricum, în ziua în care a fost curăţat Howard nici nu mă aflam în oraş”.

Capone a făcut această depoziţie în faţa lui William McSwiggin, un tinerel numit cu puţin timp în urmă substitut la Procuratura de Stat (şi mai târziu asasinat cu o rafală de mitralieră), care îl avertiză că avea să intenteze acţiune împotriva lui. Ancheta penală rămase deschisă două luni şi jumătate, costându-i pe contribuabili patru mii de dolari, dar se încheie fără niciun rezultat. Verdictul neconcludent al juriului fu că moartea lui Joe Howard fusese provocată de „proiectile provenite dintr-un revolver sau mai multe revolvere, ţinut sau ţinute de mâna unuia sau mai multor necunoscuţi de rasă albă şi de sex masculin”; poliţiei i se recomanda „să-i aresteze pe necunoscuţii aceia şi să-i dea pe mâna marelui juriu, sub învinuirea de asasinat”.

„Persoanele necunoscute” nu au fost arestate niciodată, iar pe Capone nu l-au mai sâcâit cu această istorie. Semnificaţia acestui asasinat izolat şi relativ banal este limpede: este modelul, mereu repetat, al omorurilor înregistrate în războiul pentru băuturile spirtoase purtat între bande. Trăsăturile distinctive sunt: rapiditatea fulgerătoare a sentinţei de moarte pronunţate contra celui care încalcă regulile; atacul cu sânge rece, în plină zi şi sub

ochii publicului; indiferenţa cinică faţă de prezenţa martorilor; acţiunea poliţiei paralizată cu cea mai mare uşurinţă.

Dar au avut loc episoade mult mai serioase şi mai violente decât această lichidare izolată a unui contravenient oarecare. Prima ciocnire dintre interesele formidabile aflate în joc se produse imediat după încheierea pactului de alianţă stipulat de Torrio cu bandele de cartier. Fură excluşi total de la repartiţie cei patru fraţi O'Donnell: Edward (poreclit Spike), Steve, Walter şi Tommy, cărora li se mai spunea şi O'Donnellii din South Siae, pentru a-i deosebi de Klondike şi Myles O'Donnell, care operau în West Side.

Fraţii O'Donnell din South Side nu fuseseră incluşi în împărţirea teritorială deoarece în epoca aceea nu erau foarte importanţi şi fiindcă Spike era în închisoarea din Joliet pentru complicitate la jaful cu mână armată de la Trustul abatoarelor şi de la Banca de economii. Spike, un om evlavios, care era nelipsit la slujba duminicală de la biserica catolică Sfântul Petru, fusese judecat de două ori pentru omor şi mai fusese acuzat de alte şase omucideri. În urma cererii înaintate de şase senatori, cinci reprezentanţi federali ai diferitelor state şi un judecător de la Tribunalul penal al comitatului Cook, guvernatorul – pe cât se pare mişcat de o asemenea demonstraţie de caritate creştină din partea unor înalte personalităţi – îi acorda lui Spike O'Donnell libertatea supravegheată.

Până atunci, ceilalţi trei fraţi O’Donnell fuseseră nişte trepăduşi ai bandei Torrio-Capone, umili membri ai turmei în adunarea de la Four Deuces, recunoscători pentru orice însărcinare întâmplătoare ce li se dădea: să-i terorizeze pe proprietarii de cârciumi sau să strângă tributuri. Reintrarea în circulaţie a lui Spike schimbă în mod dramatic situaţia. Neluat în consideraţie la împărţirea teritorială făcută de Torrio, şeful eliberat al micului elan O’Donnell voi să participe şi el la profituri, mizând pe forţa personalităţii sale.

Era în 1923 şi un eveniment neprevăzut compromisese grav planul lui Torrio. Într-una din scurtele sale zvârcoliri de fervoare reformistă, Chicago îi retrăsese scaunul de primar lui Bill Thompson, pentru a-l vota pe William E. Dever. Sistemul de protecţie se prăbuşi. Dintr-odată, nimeni nu mai ştia cine putea să fie mituit fără grijă şi dacă, dându-i-se mită, se ţinea de cuvânt. Cine era „în combinaţie”? Cine era „în afară”? Nimeni nu mai ştia cu certitudine. În confuzia aceea, mulţi criminali ambiţioşi şi rămaşi până atunci pe dinafară prinseseră din zbor ocazia de a invada sectorul berei; printre aceştia erau şi fraţii O’Donnell din South Side. Spike, încălcând cu aroganţă vechile concesii, constrânse cârciumile din South Side şi barurile clandestine din cartierul abatoarelor şi din New City, administrate de Joe Saltis şi Frank McErlane, să accepte serviciile lui. Importă de la New York un as al pistolului, pe vestitul Henry Hasmiller; angajă o duzină de foşti deţinuţi aflaţi în stare de

libertate supravegheată pentru a conduce camioanele, ca gărzi personale şi agenţi de plasare pentru băuturi alcoolice şi începu să întindă capcane şi să jefuiască transporturile de băuturi spirtoase ale lui Torrio. Şi vindea bere mai bună, mai puţin diluată decât cea a lui Torrio. Torrio, ferindu-se de reacţii violente, care ar fi dezlănţuit o publicitate excesivă, ripostă pe plan comercial, scăzând preţul berii cu zece dolari la butoi. La rândul lor, fraţii O'Donnell, îngrijindu-se prea puţin de fineţurile tehnice, reacţionară distrugând cârciumi şi ciomăgindu-i pe proprietari, care, terorizaţi, simţindu-se turtiţi între ciocan şi nicovală, minţeau, făceau un joc dublu şi cumpărau de la ambii rivali. Totuşi, nu toţi au subordonat comerţul lor noilor concurenţi. La 7 septembrie 1923, în primele ceasuri ale serii, Jacob Geis, care ţinea un bar clandestin la numărul 2.154 pe Strada 51 vest, servea, împreună cu barmanul Nicholas Gorysko, câţiva muşterii, când intrară în local Steve, Walter şi Tommy O'Donnell, însoţiţi de George Bucher, George Meeghan şi Jerry O'Connor. Geis, un comerciant îndărătnic, le spuse răspicat, de la obraz, că avea să cumpere în continuare bere Torrio-Capone, Fu tras peste tejghea şi aproape omorât în bătăi. Cât despre Gorysko, îl pocniră, lăsându-l leşinat.

În seara aceea izbucni în mod deschis războiul alcoolului între bandele rivale. Banda fraţilor O'Donnell se dezlănţui ca o furtună, decisă să-i înlăture pe toţi patronii de cârciumi recalcitranţi. Plecând de la barul lui Geis, făcură incursiuni

în alte cinci localuri care vindeau încă marfă furnizată de banda rivală şi îşi încheiară seara într-un bar clandestin ţinut de Joseph Klepka, pe South Lincoln Street la numărul 5.353, unul din locurile lor de întâlnire, unde, împreună cu Spike O'Donnell, consumară sandvişuri şi bere. În seara aceea circula prin oraş şi o echipă de devastatori din banda Tomo-Capone, conduşi de McErlane şi Daniel McFall (care avea utila calitate de ajutor de şerif). Ei cutreierau zona South Side în căutarea agenţilor de plasare ai lui O'Donnell. O bucată de vreme, Torrio lăsase să prevaleze metodele de mână forte folosite de fraţii O'Donnell, care în acest fel – citătm cuvintele lui Spike – „închegaseră o mică afacere frumuşică". Dar nu le era dat să prospere multă vreme. După ce eşuase adoptând subtilitatea, Torrio îi aţâţă cu viclenie pe Saltis şi McErlane să răspundă cu contralovituri. Într-adevăr, cei doi prinseră din zbor ocazia, când, intrând în barul lui Klepka, îi găsiră acolo pe cei din grupul lui O'Donnell, în plină relaxare, comentând războiul-fulger purtat în cursul serii.

Şase clienţi care jucau cărţi într-o cameră din spatele localului au descris ulterior ce s-a întâmplat atunci. McFall strigă: „Mâinile sus, sau vă expediez drept în iad!" şi, în chip de avertisment, trase un glonţ calibrul 33 peste capul lui Spike. Dar asta nu-i opri pe fraţii O'Donnell să se împrăştie în diferite direcţii. Revolverele trosneau. Luminile se stinseră. Toţi fugiră pe uşile laterale şi pe cele din spate, afară de O'Connor, un tânăr „dur" din South Side, care

ieşise de la închisoarea Joliet şi se afla în libertate supravegheată. McFall îl înşfăcă şi îl împinse afară, în stradă. În timp ce trecea pragul localului, un al cincilea individ, „scund şi gras, cu un impermeabil cenuşiu şi ţinând în mână o carabină retezată cu două ţevi” – detaliu care îl indica clar pe McErlane – îi făcu capul bucăţi.

Evident, lui Torrio, lecţia aceea nu îi păru destul de severă. Peste zece zile, Meeghan şi Bucher mergeau într-o maşină deschisă de două locuri pe Laflin Street; s-au oprit la răspântia cu Bulevardul Garfield, aşteptând să se schimbe stopul., când un turism verde apăru lângă cei doi, care fură ucişi cu o rafală de gloanţe trase de la mică distanţă din revolvere şi carabine.

Dever, furios la culme din cauza acestui neruşinat măcel public, survenit la numai şase luni după alegerea lui ca primar cu misiunea precisă de a pune capăt binevoitoarei indulgenţe manifestate de administraţia lui Thompson, intră în acţiune. Îl suspendă din funcţie pe căpitanul Thomas Wolfe, şeful circumscripţiei de poliţie New City, în raza căreia fuseseră comise cele trei omoruri şi care îi dăduse drumul lui McFall după ce îl arestase pentru interogatoriu. Revocă autorizaţiile de care beneficiau două mii de localuri de băuturi nealcoolice având baruri clandestine în spatele lor. Obţinu de la procurorul de stat, republicanul Robert E. Crowe, promisiunea de a iniţia „o anchetă foarte riguroasă asupra războiului berii”. Îi convocă pe şeful poliţiei, Morgan A. Coliins, şi pe şeful brigăzii de detectivi, Hughes, pentru a-

i informa că îşi asuma personal conducerea cercetărilor. Pe lângă aceasta, făcu următoarea declaraţie: „Până ce asasinii lui Jerry O'Connor şi ai celorlalţi doi nu vor fi prinşi şi pedepsiţi, iar traficul clandestin pentru al cărui control se bat ei nu va fi stârpit, demnitatea legii şi respectul pe care îl are pentru ea orice cetăţean obişnuit sunt primejduite, şi toţi funcţionarii însărcinaţi, să asigure respectarea legii, toate forurile care veghează la executarea ei trebuie să lase deoparte alte îndatoriri şi să se alăture cauzei comune – reîntronarea legii şi a ordinii. Poliţia va cerceta acest caz până la rezolvarea lui, aşa cum face cu toate celelalte. Acest război dintre jefuitori, traficanţi de rom şi vânzători clandestini de bere poate şi trebuie să fie curmat. Sunt tot atât de sigur că acest trafic mizerabil, care manifestă dispreţ faţă de viaţa omenească şi de valorile morale, poate fi stârpit, pe cât sunt de sigur că sunt primar, şi nu voi ezita nicio clipă pentru a-mi atinge ţelul!"

Era o declaraţie de principii şi de intenţii evident sinceră şi ea avu mare răsunet. Dar nici primarul Dever, nici vreo altă fiinţă de pe lumea aceasta nu putea şti – în clipa aceea – cât de slabe şi de ineficiente aveau să se dovedească aceste principii şi cât de des aveau să se clatine în faţa evenimentelor ulterioare – de o ferocitate neînfrânată, cum nu se mai abătuseră vreodată peste un oraş modern, un adevărat război civil dus pe străzi şi sub ochii publicului, îngăduit de cinismul şi de cererile de băuturi ale acestuia.

Legea s-a pus în mişcare. A fost interogat Capone;

împreună cu alţi indivizi, a fost adus în faţa fraţilor O'Donnell pentru a fi identificat, dar aceştia, credincioşi regulii de *omerta*[21], tăgăduiră din cap că l-ar recunoaşte. Unica informaţie nouă culeasă de autorităţi fu că şi Capone poseda un permis de port-armă, acordat de către un judecător de pace.

Fu citat şi Torrio, dar reieşi că lipsea din oraş. Se dusese la un priveghi, explică avocatul lui, Michael L. Igoe. Acesta, patronat de George E. Brennan, liderul Partidului democrat din Illinois şi deputat al acestui stat, era unul din comisarii Consiliului parcurilor publice din Chicago-sud şi cu trei ani în urmă se prezentase în alegeri, candidând pentru postul de procuror de stat, cu acest program bătăios: „Crima trebuie să fie lichidată, criminalii trebuie să fie judecaţi pe căile cele mai rapide; căminul trebuie să fie ocrotit". După o lungă discuţie avută cu procurorul, Igoe îşi aduse clientul, care fu supus unui interogatoriu sever, dar neconcludent asupra contrabandei de băuturi spirtoase.

Dar Dever nu cedă câtuşi de puţin şi, în cele din urmă, după mai multe tergiversări şicanatoare, Daniel McFall fu pus sub acuzare pentru uciderea lui O'Connor. Procesul avu loc în ianuarie 1924, însă în scurt timp acuzatul fu achitat. El a recunoscut că se aflase în barul lui Klepka în seara încăierării, dar atrase atenţia că în perioada aceea avea un revolver calibrul 38, armă care în mod categoric nu putea

[21] Păstrarea tăcerii faţă de autorităţi, stabilită cu stricteţe de Mafie. – ***Nota trad.***

să-l fi adus pe O’Connor în halul în care fusese găsit. El şi doi dintre asociaţii săi mai fură acuzaţi de uciderea lui Mecghan şi a lui Bucher, dar, după ce cazul O’Connor se încheie cu achitarea, pentru celelalte două acuzări se încetă urmărirea, aşa că au fost puşi în libertate fără a mai fi judecaţi.

4.

Fraţii O’Donnell, gangsteri de stil vechi

Aceste plicticoase formalităţi legale nu încetiniră urmărirea principalului obiectiv: lupta pentru repartizarea zonelor în traficul cu băuturi alcoolice şi a profiturilor corespunzătoare. Fraţii O’Donnell continuau să se bată. Banda Torrio-Capone le dădea lovitură după lovitură. Cadavrele se adunau în rigolele şi în şanţurile Marelui Chicago mai grabnic decât izbutea Dever să lanseze noi declaraţii asupra necesităţii de a înăbuşi războiul de guerilă dintre bande. Înainte ca McFall să poată fi adus în faţa justiţiei, în noaptea de 1 decembrie, Morrie Keane şi Shorty Egan, care făceau şi ei parte din banda fraţilor O’Donnell, fură trimişi să preia un transport de bere de la Joliet. Pe o

porţiune solitară a autostrăzii, în apropierea canalului Sag, camionul fu oprit de o maşină în care se aflau McErlane şi un grup de gangsteri înarmaţi din banda lui Torrio. Jefuitorii fură jefuiţi şi camionul fu încredinţat unei patrule de devotaţi agenţi de poliţie, care escortară îndatoritori berea până la Chicago, Keane şi Egan, invitaţi să urce în maşina lui McErlane, porniră într-una din acele plimbări fără întoarcere care deveneau tot mai familiare pentru cititorii ziarelor. În dimineaţa următoare fură descoperiţi într-un şanţ, cu mâinile legate la spate şi ciuruiţi de gloanţe. Keane murise, Egan era grav rănit.

McErlane a fost arestat a doua zi. Reţinut pentru un scurt timp de către procurorul Crowe la hotelul „Sherman”, a fost pus în libertate. Crowe, care cu puţin timp mai înainte jurase solemn că va duce până la capăt „necruţătoarele cercetări asupra războiului berei”, după o serie de tergiversări şi ezitări, supus presiunii din mai multe părţi, trimise cazul în faţa Curţii cu juri şi actul de punere sub acuzare fu aprobat. Urmară lungi, inexplicabile – sau, poate, întru totul explicabile – amânări. După câteva luni, un substitut de procuror ceru curţii încetarea urmăririi. McErlane, luându-şi un concediu, plecă din Chicago, fără ca afacerea să fi lăsat cea mai mică urmă în cazierul lui penal.

Încă o dată, aceste evenimente nu au îngrijorat prea mult forţele potrivnice, nici nu au încetinit ritmul şuvoiului de băuturi alcoolice şi de sânge. Acum, Torrio îi încolţise pe fraţii O’Donnell, care mânuiau cu mai puţină abilitate şi

iuţeală pistolul. El continua să lovească flancurile expuse ale armatei lor în derută. La începutul anului 1924, Phillip Corrigan, un şofer al fraţilor O'Donnell, transporta în oraş o încărcătură de bere, când fu răpus la volan de o rafală de gloanţe. Apoi, Walter O'Donnell şi Hasmiller, pistolar de frunte din New York, fură prinşi în capcană şi ucişi într-un bufet din Evergreen Park, o suburbie la sud de Chicago.

Între timp, pistolarii lui Torrio lansaseră zece atacuri împotriva lui Spike O'Donnell şi îl răniseră. Cu prilejul uneia din vizitele făcutecte el la postul de poliţie, unde era interogat cu privire la desfăşurarea luptei, Spike, amărât de perspectiva clară a înfrângerii iminente, izbucni: „Aş putea să-l las lat pe pirpiriul ăla de Caponc cu pumnii goi dacă ar vrea să-şi arate mutra şi să lupte ca un bărbat".

Dar vremea chelfănelilor şi a încăierărilor din sălile de dans, în zodia căreia fuseseră crescuţi fraţii O'Donnell, trecuse. Capone şi oamenii lui se băteau cu o tehnică nouă, folosind ponderea, puterea, precizia şi teroarea pe care o stârneau armele perfecţionate, pe baza experienţei primului război mondial, metodele strategiei militare şi noile posibilităţi de mare mobilitate oferite de apariţia automobilului de viteză. Fraţii O'Donnell nu se puteau adapta la noile condiţii, fiind pe cale să fie înlăturaţi de oamenii moderni, care se băteau fiindcă erau în joc afaceri mari, şi nu o meschină fanfaronadă de răspântie. În toamna anului 1923, după proclamaţia primarului Dever, s-au înregistrat nouă omoruri printre gangsteri şi, având şapte

dintre oameni asasinaţi, Spike O'Donnell renunţă la pretenţiile sale asupra zonei South Side, se lăsă păgubaş de „mica lui afacere frumuşică" şi plecă din Chicago. (Se întoarse în anul următor; se pare că reuşise să ajungă la un acord cu Capone şi astfel se apucă iarăşi de contrabandă de băuturi alcoolice, pe scară redusă, intră, de asemenea, în comerţul de cărbuni cu ridicata şi – în ciuda cazierului său foarte bogat şi a faptului că se afla pe lista „inamicilor publici" alcătuită de Comisia pentru combaterea crimei – el obţinu, datorită prietenilor lui politici, un contract pentru aprovizionarea cu cărbuni a tuturor serviciilor municipale.) în perioada cât a mai rămas în funcţie Dever, masacrele între bandele rivale au bântuit cu şi mai mare furie. În 1924 au fost ucişi şaisprezece oameni; în 1925, patruzeci şi şase; în 1926, ultimul an al administraţiei Dever, şaptezeci şi şase. În legătură cu acest total de o sută treizeci şi opt de asasinate între gangsteri, numai şase indivizi aveau să fie daţi în judecată. Toţi aveau să fie achitaţi, în afară de unul, Sam Vinci, care împinsese cam prea departe răfuielile în public. În cursul unei anchete întreprinse în legătură cu fratele său Mike, Sam Vinci scosese un pistol automat calibrul 45 şi trăsese în John Minaţii „ucigându-l; explică apoi că, aşa cum evoluau lucrurile, părea că juraţii vor să-l pună în libertate pe Minatti, şi el nu voia să se întâmple una ca asta. Vinci fu condamnat la douăzeci şi cinci de ani, pe care urma să-i ispăşească în penitenciarul Joliet.

Războiul dintre Torrio şi fraţii O'Donnell era doar un

aspect al luptei pentru supremaţie. Şi în alte părţi ale Chicagoului, pistoalele trosneau de zor. Cicero căzuse în mâinile insurgenţilor. Torrio se mută acolo în toamna anului 1923 şi la scurt timp după aceea întreprinse o călătorie în Europa împreună cu familia sa, luând cu el peste un milion de dolari în titluri negociabile şi în scrisori de credit, pe care le depuse la băncile europene, ca să aibă o rezervă pentru orice eventualitate. O luă cu el şi pe vârstnica sa mamă, pe care o instală în Italia, ţara ei natală, ca să-şi poată petrece amurgul vieţii pe o frumoasă moşie de pe malul mării. Având în serviciul ei cincisprezece oameni şi o limuzină cu şofer la dispoziţie, era cea mai bogată doamnă din acea regiune. În cele şase luni cât a lipsit Torrio, întreaga organizaţie din Cicero a rămas în mâinile lui Capone, care se dovedi a fi cel mai inteligent, cel mai calm, cel mai ambiţios şi cel mai lipsit de scrupule dintre „vulturaşii” lui Torrio. Capone avea sub comanda sa o armată de şapte sute de oameni, dintre care 20 la sută străini şi 30 la sută foşti deţinuţi, puşi în libertate supravegheată (Comisia de libertate supravegheată eliberase în mai puţin de trei ani nouă sute cincizeci de infractori). În rândurile acestora era un mic nucleu format din cei mai experţi ucigaşi din Statele Unite, printre care McErlane, McFall şi Walter Stevens. Stevens era un tip excepţional, dacă n-am menţiona decât faptul că a izbutit să supravieţuiască şi să se retragă în viaţa particulară în 1924, la vârsta de cincizeci şi şapte de ani. Dobândise faimă la începutul secolului, ca asociat al lui

Mossy Enright, şeful unei echipe specializate în aruncări de bombe şi bătăi cu ciomagul în cursul conflictelor industriale, când sindicatele ripostau împotriva armatelor de spărgători de grevă aflate în serviciul particular al patronilor folosind aceleaşi metode. Cât despre Enright, acesta fusese ucis în februarie 1920 de Sunny Cosmano, un spoliator din organizaţia Mâna neagră care încercase să-l şantajeze pe Big Jim Colosimo, ceea ce a constituit unul din motivele iniţiale pentru care Colosimo l-a adus pe Torrio la Chicago. În cursul anilor petrecuţi alături de Enright, Stevens fusese cunoscut mai cu seamă ca autor a şase asasinate, printre care şi cel al lui Peter Gentleman, fiul unui poliţist, devenit gangster. Într-o zi rea pentru el, Stevens a fost închis la Aurora, în Illinois, pentru asasinarea unui poliţist, dar a fost repede graţiat de guvernatorul de o neţărmurită mărinimie Smalţ în schimbul ajutorului primit în procesul care fusese intentat guvernatorului însuşi pentru conduită necorespunzătoare. Stevens era de acelaşi soi cu Torrio: amabil, liniştit, cuviincios. Timp de douăzeci de ani şi-a îngrijit drăgăstos soţia infirmă; a adoptat trei copii, cărora le-a dat o bună educaţie. Avea principii de o severitate ascetică. Nu le-ar fi îngăduit niciodată fiicelor sale adoptive să se rujeze sau să poarte fuste scurte şi elimina pasajele incompatibile cu principiile lui din cărţile pe care le aducea în casă. Tuna şi fulgera împotriva pieselor de teatru nesănătoase şi a moravurilor libertine ale tineretului reprezentat de scriitorul Scott Fitzgerald. Până la vârsta de

cincizeci de ani nu a băut şi nu a fumat niciodată. Pentru un asasinat, tariful lui era de cincizeci de dolari, iar pentru a tărbăci în lege un om lua doar douăzeci de dolari.

Cu un locotenent solid, demn de încredere şi serios ca Stevens, capabil să menţină ordinea pretutindeni, Capone, urmând instrucţiile lăsate de Torrio, a consolidat ocuparea oraşului Cicero. Infiltrarea s-a produs conform stratagemei stabilite de Torrio. În trecut, Torrio evitase totdeauna, circumspect, orăşelul acela suburban cu 50.000 de locuitori, al cincilea ca mărime din statul Illinois şi unul din centrele manufacturiere cele mai înfloritoare ale acestui stat. Îl evitase fiindcă acolo exista deja o organizaţie puternică. Era o comunitate urbană care ducea o viaţă relativ onestă. Nu avea case de toleranţă, nici jocuri de noroc, cu excepţia reţelei de automate cu jetoane, proprietatea unui politician local pe nume Eddie Vogel. Ca pretutindeni, cârciumile au rămas deschise şi „umede" chiar după instaurarea prohibiţiei, iar contrabanda de băuturi alcoolice era în mâinile lui Klondike şi Myles O'Donnell, care, fiind nişte catolici mai consecvenţi decât sicilienii, aveau oroare de prostituţie şi nu s-ar fi ocupat niciodată de înfiinţarea unei case de toleranţă. Susţinut de fraţii O'Donnell şi de Eddie Tand, un emigrant din Boemia, proprietarul unei cârciumi care dispunea de voturile cetăţenilor născuţi peste hotare.

Vogel domina administraţia orăşelului, pe care nominal o cârmuia primarul Jaseph Z. Klenha.

Era vorba de pătrunderea într-o fortăreaţă înţesată de prăzi gata împărţite, şi totuşi, ispita atâtor poame bogate şi bine coapte, încă neculese, era prea puternică pentru a-i rezista. Înainte de a pleca în concediu în Europa, Torrio a deschis o casă de toleranţă în Cicero, pe Roosevelt Road, şi, în mod deliberat, nu a făcut nicio încercare de a-şi asigura protecţia oficială; poliţia a arestat femeile şi a închis localul. Atunci, Torrio a închiriat altă casă, la colţul Bulevardului Ogden cu Strada 52. Aceasta a fost, de asemenea, închisă în urma unei razii. Torrio a început să tragă sforile şi să pună în mişcare relaţiile sale din sfere politice mai înalte decât, cele accesibile căpitanilor de industrie din Cicero. Peste două zile, o poteră de ajutori de şerifi a străbătut străzile din Cicero, ridicând în drumul lor toate automatele cu jetoane din oraş.

Era tipul de sancţiune pe placul lui Torrio. Astfel, situaţia căpăta, o claritate teatrală: dacă era împiedicat să-şi instaleze în Cicero prostituatele, ei bine, nimeni nu avea să mai exploateze automate cu jetoane!

I s-au făcut unele propuneri şi, în cele din urmă, Torrio a acceptat să stea de vorbă cu Vogel şi cu fraţii O’Donnell. Se ajunse astfel la un aranjament asupra modului de a acţiona şi încă o dată Torrio dovedi elasticitatea diplomaţiei sale, căci ţinu seama de repulsia O’Donnellilor faţă de prostituţie. Promise să nu deschidă case de toleranţă – promisiune pe care şi-o călcă ulterior, când se simţi suficient de puternic – şi incluse în tratat restituirea

automatelor cu jetoane ale lui Vogel şi dreptul exclusiv rezervat fraţilor O'Donnell de a vinde bere în Roosevelt Road şi în alte zone. Fraţilor O'Donnell li se mai recunoştea dreptul de a stăpâni nestânjeniţi acea parte din West Side, Chicago, pe care o deţineau deja. Prin această convenţie, Torrio câştiga libertatea de a deschide localuri cu jocuri de noroc şi cluburi de noapte şi de a-şi vinde berea pretutindeni în acest oraş, cu excepţia teritoriului rezervat fraţilor O'Donnell.

Fără îndoială că pe vremea aceea Vogel şi O'Donnellii se gândiră că acesta era practic singurul mod de a trata cu aceşti înfiorători sicilieni – să-i admită şi apoi să-i împiedice să-şi extindă influenţa. Dar, spre ghinionul lor, nu calculară bine rapacitatea şi cinismul lui Torrio şi Capone. Stăpânii din Cicero erau nişte politicieni duri şi cu o bogată experienţă, cvasişantajişti ei înşişi, dar, deschizând poarta lui Torrio şi Capone se aflară în situaţia oilor care dau drumul lupilor în stână. În primele luni, Capone acţionă liniştit, limitând la minimum, posibil împuşcăturile şi luând măsuri pentru desfăşurarea fără hopuri a traficului cu bere; foarte curând au fost deschise o sută şaizeci şi unu de baruri, care funcţionau, ziua şi noaptea, fără nicio tentativă neroadă de a le masca.

Apoi, fructul cel mai zemos a căzut în mâinile lui Capone, pregătite să-l primească. I-a fost livrat de Ecl Konvalinka, proprietarul unei sifonării din Cicero. Ed Konvalinka era, totodată, o stea mică, dar în ascensiune a

Partidului republican. Om dibaci, el îşi câştigase favorurile aparatului politic statal, oferindu-se să facă o bună propagandă electorală locală şi punând la dispoziţie aptitudinile lui de a procura voturi. Îşi croise drum devenind din şeful unei circumscripţii de poliţie liderul unui sector administrativ, şi de foarte puţină vreme guvernatorul Small îl numise reprezentant republican al oraşului Cicero, Dar, odată cu instalarea primarului democrat Dever la Chicago, exista pericolul vădit ca şi Cicero să fie târât de talazul reformist şi să fie răsturnată acţiunea republicană, care şase ani în şir ţinuse în mâna ei politica şi barurile din Cicero.

Kon valinka a avut ideea de a întocmi lista candidaţilor republicani din Cicero pentru alegerile ce urmau să se desfăşoare în luna aprilie cu ajutorul lui Capone şi al gangsterilor lui. Candidaţii urmau să fie: Klenha pentru postul de primar, Frank Houchek ca secretar comunal, T.J, Buckley ca perceptor comunal şi Edward J. Carmody pentru postul de procuror al oraşului. Propunerea era că, dacă izbuteşte Capone să obţină alegerea candidaţilor acestora, servindu-se de puterea lui de convingere, să i se garanteze acestuia mână liberă în Cicero. Răsplata lui Konvalinka urma să constea în întărirea relaţiilor sale cu liderii politici ai statului Illinois. Konvalinka discută chestiunea aceasta cu Vogel, care consideră că planul era bine gândit. El tatona terenul cu Louis La Cava, intermediar al lui Capone; La Cava îi expuse această propunere lui Capone şi aranjă o

întâlnire cu Konvalinka. Târgul fu încheiat. Capone, văzând ce dimensiuni aveau să capete profiturile potenţiale, îşi făcu planurile necesare pentru a fi sigur că va putea, în ceea ce-l privea, să îndeplinească condiţiile pactului. Începură astfel pregătirile pentru alegerile care aveau să fie episodul cel mai melodramatic şi mai trucat din analele istoriei politice americane, deloc zgârcită în această privinţă; un episod în care s-a făcut uz cu atâta monstruozitate şi ostentaţie de mijloace necinstite, încât lumea întreagă a putut să vadă că, în ciuda forţei brute, de loc amuzante, şi a spaimei care marcară ziua aceea cu stigmatul infamiei în Cicero şi în întreaga S.U.A., i-a lipsit foarte puţin, ca să nu devină o farsă de un umor negru.

5.

Când simţi miros de praf de puşcă, eşti în Cicero

Ajunşi la acest punct, va fi greu pentru cititorul britanic să se transpună cu gândul şi să-şi imagineze alegerile pentru consiliul municipal dintr-un târguşor englez, să zicem Windsor sau Wolverhampton sau Wisbech, desfăşurându-se cu pistoale fumegânde în jurul cabinelor

de votare, cu schimburi de gloanţe între poliţie şi maşini înţesate de bătăuşi, cu alegători maltrataţi, intimidaţi, târâţi cu sila la urne. Totuşi, este exact ceea ce s-a întâmplat în aprilie 1924 în acel respectabil orăşel american mic-burghez, unde 68 la sută din locuitori erau proprietarii caselor în care locuiau, cu cluburile Rotary şi Kiwani, cu Camera lui de comerţ şi cu asociaţia lui de pastori. Inspectoratul crimei al statului Illinois, a consemnat următoarele: „Automobile pline de gangsteri cutreierau străzile, cotonogindu-i şi răpindu-i pe funcţionarii puşi de pază la urne. Secţiile de votare au fost asaltate de bandiţi înarmaţi, iar buletinele de vot au fost smulse sub ameninţarea revolverului din mâinile alegătorilor care îşi aşteptau rândul pentru a le introduce în urne. Alegători şi funcţionari municipali erau răpiţi, duşi la Chicago şi ţinuţi prizonieri acolo până la închiderea secţiilor de votare”.

În seara precedentă, Torrio, abia întors din concediul său de peste ocean, îşi convocase locotenenţii pentru a face planul campaniei. Al şi cu fratele său Frank fură însărcinaţi să conducă alegerile. În zori, armata lui Torrio intră în oraş, ocupă poziţiile-cheie şi începu să înfierbânte spiritele. Oameni cu pălăria trasă pe ochi şi revolver la cingătoare îl întrebau pe fiecare alegător cui avea intenţia să-şi dea votul. Dacă alegătorul le oferea un răspuns nesatisfăcător, era sfătuit să-şi schimbe gândul şi era supravegheat îndeaproape, până ce făcea aşa cum i se cerea. Cei care discutau sau refuzau erau bătuţi măr şi

aruncaţi afară în stradă sau încărcaţi într-o maşină şi îndepărtaţi, încă din primele ceasuri ale după-amiezii, în Cicero domnea o stare de panică şi furie. Comitetul democrat – sprijinit de alegătorii republicani revoltaţi – ceru ajutor din Chicago. Judecătorul comitatului, Edmund K. Jarecki, le luă jurământul de ajutor de şerif la şaptezeci de poliţişti, care fură trimişi în goana maşinilor spre Cicero. Ei deschiseră focul asupra automobilelor lui Torrio şi gangsterii ripostară cu împuşcături. O brigadă mobilă de poliţişti aflată sub ordinele sergentului William Ctisick, făcând colţul dintre Cicero Avenue şi Strada 22, îi văzură pe Al şi Frank Capone, Dave Hedlin şi Charley Fischetti în faţa uşii unei secţii de votare, cu pistoalele în mâini, împingându-i înăuntru pe alegători. În timp ce poliţiştii, sărind jos din maşini, străbăteau în goană strada, Frank Capone trase asupra agentului de patrulare McGlynn, fără a-l nimeri. La rândul lui, McGlynn trase, rănindu-l mortal pe Frank. Hodlin, rănit, căzu pe pavaj. Fischetti a fost urmărit peste un câmp, ajuns şi capturat teafăr.

Cât despre Al, o şterse pe Cicero Avenue în jos şi nu lipsi mult să cadă în braţele altei patrule. Îi respinse pe 92

agenţi, având în ambele mâini câte un revolver scuipând flăcări, şi reuşi să scape în beznă. În cursul zilei, un om a fost ucis în cârciuma lui Bddie Tand, alţi doi au fost omorâţi pe Strada 22, altuia îi tăiară gâtul, iar un agent fu ciomăgit. Patru morţi şi patruzeci de răniţi; Klenha şi clica lui au fost realeşi cu o majoritate covârşitoare.

Firește, a avut loc obișnuita anchetă. Judecătorul comitatului, Jarecki, a fost însărcinat să facă „o anchetă asupra faptelor sângeroase şi a tulburărilor petrecute în cursul alegerilor”, iar Procuratura de Stat cercetă îndelung modul în care Capone şi oamenii lui îşi procuraseră permisele de port-armă. Ieşi la iveală că majoritatea permiselor fuseseră acordate de judecători de pace suburbani. Capone nu a fost nicio clipă arestat pentru rolul jucat în această sinistră „fantezie”. Oricum; era mâhnit din cauza fratelui său. Pentru a omagia memoria răposatului Frank Capone, toate barurile şi localurile de jocuri de noroc din Cicero primiră ordinul să tragă obloanele timp de două ceasuri. Capone se prezentă la anchetarea cazului fratelui său, dar numai pentru a declara că nu putea da nicio informaţie concludentă. Înmormântarea lui Frank s-a desfăşurat cu mult fast; sicriul era căptuşit cu mătase, placat cu argint şi acoperit cu coroane de flori în valoare de douăzeci de mii de dolari.

Când, în cele din urmă, bocetele s-au stins, pe străzile din Cicero se auzi din nou ţăcănitul caselor de marcat. Alegerile lăsaseră în urma lor o grămadă de socoteli, care trebuiau puse la punct. Capone, cu administraţia civică înhămată acum la carul prosperităţii lui, era balaurul care împărăţea peste Cicero. De pe faţa lui a dispărut surâsul împăciuitor şi a început să verse foc pe nări. Tand, proprietarul lui Hawthorne Inn, care fusese un potentat în vechiul regim, a simţit cel dintâi pe pielea lui biciul noii

tiranii. Fost boxer, cu urechi clăpăuge şi un nas vulturesc turtit, Tand era renumit pentru brutalitatea lui. Încă de la început refuzase să îngenuncheze înaintea noilor veniţi sau să cumpere berea lor. A fost somat să colaboreze sau să se care, dar el a răspuns că nu vrea să colaboreze, că rămâne pe loc şi că nu pleacă de acolo decât în coşciug. Ceea ce a şi făcut.

S-a ieşit din acest impas datorită vizitei lui Mylee O'Donnell – care, împreună cu fratele lui, acceptase cu maleabilitate noua situaţie – şi a unui gangster pe nume James J. Doherty. După ce provocaseră o ceartă, luând drept pretext nota de plată ce li se prezentase pentru un prânz, cei doi deschiseră focul asupra lui Tand în faţa localului Hawthorne Inn, în timp ce gospodinele care porniseră după târguieli şi negustorii locali se refugiau în spatele automobilelor şi prin ganguri, adoptând poziţia orizontală, care începea să devină poziţia-tip a cetăţenilor din Cicero. Tand rămase neclintit la postul lui, scoase revolverul din tocul de la subsuoară şi răspunse cu glonte pentru glonte. Până la urmă se prăbuşi la pământ, ciuruit de gloanţe, dar înainte de a cădea îşi zvârli revolverul descărcat în obrazul lui O'Donnell, strigând către Leo Klimas, unul din chelnerii săi, care se afla alături de el: „Ucide-l pe şobolanul acesta! M-a dat gata!" Klimas, rănit, tăbărî asupra lui O'Donnell, dar Doherty îi plasă un glonte în spinare.

O'Donnell şi Doherty au fost arestaţi, puşi sub acuzare şi

achitaţi. Substitutul de procuror care susţinuse acuzarea, fără a reuşi să obţină condamnarea capitală, era tânărul William H. McSwiggin, care cu un an în urmă îl interogase pe Capone în legătură cu uciderea lui Howard.

Capone, căruia nu-i plăcea să vadă stagnând o afacere înfloritoare, preluă Hawthorne Inn al lui Tand, stabilindu-şi acolo cartierul general şi garnizoana locală. Îşi amenajă la etaj locuinţa şi biroul personal, prevăzând uşile şi ferestrele cu obloane de oţel rezistente la gloanţe, şi în curând localul deveni punctul de întâlnire favorit şi discret al politicienilor din Chicago şi din comitatul Cook, care erau distraţi – şi instruiţi – acolo de Capone. Oraşul suferi rapid o schimbare în rău. S-a ajuns să se spună că, pentru a şti când treci hotarul parohial dintre Chicago şi Cicero, n-aveai decât să-ţi ridici nasul şi să adulmeci... „Dacă simţi miros de praf de puşcă, eşti în Cicero”. Simpaticul şi paşnicul orăşel deveni Oraşul gangsterilor.

„Străzile, odinioară liniştite, din centrul oraşului Cicero – scria Asbury – mişunau de gangsteri aroganţi, zgomotoşi, fanfaroni, şi erau înţesate de cârciumi şi tripouri”. Centrul se transformă într-un fel de Coastă Barbară, inundată de lumina de neon. Lângă gara terminus a căii ferate aeriene, unde descindeau cheflii veniţi din Chicago pentru o orgie de o seară, era „Corabia”, administrată de Toots Mondi în contul asociaţiei Torrio-Capone, o sală de dans cu program de cabaret, care dădea spectacole de la miezul nopţii până în zori, iar deasupra se aflau săli de joc, care ofereau

clienţilor mese de poker, zaruri, stos şi faraon. Ceva mai încolo era localul lui Lauterback, cu o încăpere spaţioasă în faţă şi cu ruletă la etaj – era cazinoul cu cele mai mari cifre de afaceri din ţară; la un tur de ruletă se mizau o sută de mii de dolari. În debitul de tutun din localul Hawthorne se făceau şi pariuri, prin Frankie Pope, iar pariurile zilnice la cursele de cai se ridicau la cincizeci de mii de dolari. Hawthorne Kennel Club oferea şi alergări de câini, o afacere valorând 500.000 de dolari şi dispunând de 400 de ogari, controlată de Capone, şi 160 de baruri, care funcţionau cu porţile larg deschise zi şi noapte, supuse din când în când unei razii absolut formale din partea Departamentului Federal pentru Prohibiţie. După ce rămâneau închise, în mod simbolic, timp de douăzeci şi patru de ore, se redeschideau. Patronul unei cârciumi explica: „Dacă poliţiştii şi agenţii prohibiţiei vin aici, după lucru, ca să bea ceasuri întregi, e firesc să meargă mână-n mână cu noi! Suntem informaţi din timp când se fac razii. O somaţie nu înseamnă nimic când proprietarul unui local e prins asupra faptului, deschide altul în altă parte, sub nume schimbat”.

La Cicero, whiskyul se vindea cu 75 de cenţi păhărelul berea – cu 85 de cenţi cana, vinul – cu 30 de cenţi păhărelul. În fiecare local care nu aparţinea integral asociaţiei Capone-Torrio era instalat unul dintre agenţii lor, a cărui leafă trebuia să fie plătită de proprietar şi care avea însărcinarea de a se îngriji ca localul să fie „protejat”, iar întreprinderea să-şi primească partea ei, variind între 25 şi

50 la sută din încasările brute. Capone şi Torrio primeau din Cicero câte o sută de mii de dolari pe săptămână fiecare. Capone gusta savoarea puterii absolute şi guverna despotic oraşul prin intermediul gangsterilor săi. Primarul Klenha şi cercul lui, resemnaţi, suportau situaţia în care se vârâseră singuri. Acum, glasul ascultat era cel al lui Capone: ordinele lui erau mai presus de lege. Poliţia, funcţionarii municipali şi oamenii de afaceri locali primeau dispoziţii direct de la Hawthorne Inn. O dată, când Klenha nu reuşi să execute ce i se ordonase, Capone se duse personal la el, îl trânti pe treptele Primăriei şi îl lovi de mai multe ori cu piciorul în timp ce încerca să se ridice. Un poliţist prezent la agresiune îşi roti prin aer bastonul şi îşi văzu de drum. Altă dată, când consiliul orăşenesc, răzvrătindu-se împotriva acestei stări de lucruri, a vrut să ia o măsură căreia Capone îi opusese vetoul său, zbirii lui înarmaţi au năvălit în sală, au suspendat şedinţa, l-au târât în stradă pe unul din consilieri şi l-au ciomăgit zdravăn. Robert St. Jolm, directorul ziarului *Tribune* din Chicago, care continua să publice curajos editoriale anti-Capone, văzând într-o zi cum un poliţist suferea o chelfăneală disciplinară din partea oamenilor bandei, interveni, însă fu bătut, lovit cu picioarele şi faţa lui fu făcută zob prin grija unei cete de ticăloşi, condusă de Ralph Capone. Fratele lui, Archer St. John, directorul ziarului *Tribune* din orăşelul învecinat Berwyn, care scria articole de fond protestând împotriva invaziei prostituatelor şi a gangsterilor lui Torrio, în timpul alegerilor se alese cu un

glonte tras dintr-un automobil, fu răpit şi ţinut prizonier până la încheierea votării.

Numele lui Capone devenea celebru şi temut. Societăţile turistice din Chicago începură să organizeze excursii la Cicero, incluzând în itinerar „castelul lui Capone”, adică Hawthorne Inn.

La începutul carierei sale la Chicago, în cursul celor cinci ani care precedaseră prohibiţia, Torrio, privind cu mult mai departe de orizontul restrâns al lui Colosimo, limitat la graniţele sectorului 1, văzuse în prostituţie perspectiva unei îmbelşugate recolte oferite de cele nouă sute treizeci şi două de mile pătrate ale comitatului Cook. Inspectă pe rând orăşelele industriale situate la est şi la sud de Chicago şi plantă acolo o reţea de tripouri şi case de toleranţă cu săli de dans. Prevăzând şi profunda prefacere socială pe cale să o aducă automobilul, instală la încrucişările şoselelor principale, care brăzdau întinsul posomorât al preriei, primele sale restaurante, înzestrate cu mese de joc, prostituate şi muzică. După căderea orăşelului Cicero, cutezanţa lui Torrio spori; inaugura case de toleranţă suburbane, adăugând reţelei sale de douăzeci şi cinci de case existente până atunci în comitatul Cook o întreagă rezervaţie la Stickney, localitate învecinată cu Cicero, ceea ce, fără a încălca în mod formal promisiunea făcută fraţilor O’Donnell, furniza divertismente auxiliare speluncilor şi tripourilor din Cicero. Rezervaţia din Stickney era compusă dintr-o duzină de case, în care locuiau cinci sute de

prostituate. Când, în 1926, poliţia, în cursul unei razii, ridică registrele găsite, ieşi la iveală că întreprinderea aducea asociaţiei un câştig de cinci mii de dolari pe săptămână. The Barn, Burnham Inn şi Arrowhead Inn din Burnham, primele dintre faimoasele „Case cu cincizeci de fete” ale lui Torrio, aveau un profit de 15.000 de dolari pe lună. Şi asta numai în două districte!

Veniturile cumulate ale lui Torrio şi Capone se ridicau la cifre ameţitoare. Registrele contabile sechestrate în biroul lui Torrio, pe Michigan Avenue, înregistrau profituri de 3 milioane de dolari anual de pe urma berii, whiskyului şi a vinului, şi acesta era doar un aspect al traficului de băuturi spirtoase efectuat de asociaţia lor. Conform aprecierilor poliţiei, profiturile anuale totale ale bandei provenite din fabricarea şi vinderea băuturilor alcoolice erau de cel puţin 30 de milioane de dolari, şi Edwin A. Alson, procuror districtual al Statelor Unite, a stabilit că, pe la jumătatea deceniului al 3-lea, Torrio şi Capone aveau un venit brut de 70 de milioane de dolari pe an.

Torrio comercializa viciul, această afacere purtând amprenta lui personală. Pe lângă vânzarea de băuturi alcoolice, în colaborare cu afacerişti care erau asociaţii lui secreţi, exploata distilerii şi fabrici de bere şi la această producţie clandestină adăuga marfă importată din Canada şi de pe coasta Atlanticului, folosind camioane, maşini, avioane şi nave. Caravanele sale de autocamioane înarmate străbăteau regulat străzile oraşului şi ale

comitatului, asemenea unor curse de autobuze, distribuind băuturi alcoolice de contrabandă la cel puţin trei sferturi din cele douăzeci de mii de baruri clandestine. Cu excepţia unor cazuri rare de jaf – după zdrobirea fraţilor O'Donnell din South Side erau prea puţini gangsteri pe cont propriu care să rişte a sfida banda Torrio-Capone –, transporturile continuară netulburate. Când se transporta o încărcătură deosebit de preţioasă, era detaşată o escortă de poliţişti în uniformă pe motociclete.

O asemenea imunitate era costisitoare, dar cartelul crimei şi-o" putea permite. Se împărţeau săptămânal şperţuri în valoare de treizeci de mii de dolari. Cea mai mare parte se plătea vinerea, într-un birou din centru, unde poliţişti, funcţionari municipali şi agenţi ai prohibiţiei făceau coadă ca să-şi încaseze mita. Alte sume se vărsau cu mai mare subtilitate, dar tot atât de regulat, judecătorilor, oamenilor politici şi înalţilor funcţionari. Mai erau apoi şi fondurile pentru campania politică. „În cercurile din preajma lui Capone – relata *Illinois Crime Survey* – se ştia foarte bine că el vărsase contribuţii substanţiale pentru campania electorală în favoarea lui Thompson"; preşedintele comisiei, Frank J. Loesch, apreciază că suma respectivă se ridica la 260.000 de dolari. Însă nu toţi funcţionarii publici puteau fi corupţi. Morgan Collins, de exemplu, şeful poliţiei din 1923 până în 1927, refuză o ofertă de o mie de dolari pe zi pentru a închide ochii asupra activităţilor lui Torrio. Lui William F. Waugh, procuror

districtual federal, i se oferiră cincizeci de mii de dolari pentru a muşamaliza procesul intentat unui grup de acoliţi de-ai lui Torrio acuzaţi de violarea Legii Volstead. E.C. Yellowley, administrator federal pentru prohibiţie în statul Illinois, refuză 250.000 de dolari oferiţi pentru a opri procedura de închidere a unei distilerii. Dar aceste exemple de onestitate izolate erau anihilate de complicităţile existente la toate nivelurile – de la cele mai de jos până la cele mai înalte. Când, la un moment dat, Torrio spuse cu simplitate: „Poliţia e în mâna mea”, el nu rosti decât purul adevăr. Abstracţie făcând de unele obstacole supărătoare ivite în timpul cât a fost primar Dever, în cele trei perioade când a fost primar William Hale Thompson, Capone şi Torrio au guvernat şi au condus forţele poliţieneşti, politice şi federale ale municipiului Chicago şi ale comitatului Cook.

6.

Voturi în tocul pentru pistol

În epoca despre care vorbim, către jumătatea deceniului al 3-lea, Marele Chicago părea să fi căzut cu totul în mâinile bandiţilor. Semăna cu o insulă a piraţilor din Marea Caraibilor de pe la 1700. Crima, cu ridicata şi cu amănuntul, prolifera. În fiecare noapte erau înregistrate până la două

sute de jafuri. Devalizarea băncilor deveni o fărădelege monoton de comună. Cartiere întregi ale oraşului erau prădate sistematic. Familiile bogate luau în solda lor paznici personali. Se furau lunar mii de maşini.

Bogăţiile lui Torrio, poziţia sa intangibilă, siguranţa în care trăia îi păreau, de bună seamă, acestuia, ajuns acum la vârsta de şaizeci de ani, răsplata cuvenită pentru agerimea şi iscusinţa de care dăduse dovadă. Dar vremurile frumoase erau pe cale să apună... Cauza calamităţilor care se abătură asupra lui Torrio fu un huligan fanfaron irlandez, în vârstă de treizeci şi doi de ani, pe nume Dion O'Banion. Printr-o ironică înlănţuire logică, Torrio şi Capone comiseseră aceeaşi greşeală ca şi cea făcută de consiliul administrativ al oraşului Cicero când permisese gangsterilor să-şi vâre nasul în conducerea oraşului. Ca parte a acordului încheiat, Torrio, vrând să-şi dovedească bunăvoinţa şi intenţiile paşnice, îi cedă lui O'Banion, în schimbul ajutorului armat primit în cursul alegerilor electorale din aprilie, o treime din câştigurile provenite de pe urma debitului de tutun de la Hawthorne Inn şi un procentaj din comerţul cu bere din Cicero. Alianţa avea să se dovedească a fi o greşeală.

O'Banion stârnea spaima; ochii lui scăpărători, albaştri, se pironeau asupra interlocutorului cu un soi de candoare glacială. Avea o faţă specific irlandeză, rotundă şi francă, unduită de un rânjet jovial care rămânea de o neclintită nepăsare, chiar şi când ciuruia cu gloanţe trupul unui

adversar. De obicei purta la el trei revolvere: unul în buzunarul din dreapta al pantalonilor, altul la subsuoara stângă şi al treilea în buzunarul exterior stâng de la haină, şi trăgea cu ambele mâini, fără a rata vreun foc. Ucidea cu precizie, degajat, impasibil. Poliţia îi atribuia douăzeci şi cinci de omoruri, dar nu i se intentase niciodată proces pentru vreunul dintre ele. Ca şi multor altor contrabandişti de băuturi alcoolice, nu-i plăcea să bea. De meserie era florar, foarte priceput în aranjarea de buchete şi ghirlande. Pe cât se pare, era lipsit de simţ moral; împărţea omenirea în „băieţi buni" şi „băieţi răi", iar pe cei răi voia întotdeauna să-i ucidă şi să-i calce în picioare. Poseda ceea ce un psiholog a denumit „brutalitate însorită". La piciorul drept purta o talpă groasă, fiindcă era cu vreo zece centimetri mai scurt decât stângul, dar această infirmitate nu scădea cu nimic rapiditatea felină cu care trăgea. Landesco îl considera „o speţă superioară de brută", dar în realitate, prin agresivitatea şi ostilitatea lui, prin indiferenţa lui faţă de riscurile înfruntate şi de suferinţele pe care le pricinuia altora, era un caz clinic, un psihopat. Pe vremea aceea, deşi încă nu era atât de amestecat în politica înaltă şi în şantajul organizat, ca Torrio şi Capone, era cel mai puternic şi mai periculos şef de bandă al lumii interlope din Chicago, regele violenţei.

O'Banion se născuse în sărăcie, în „micul infern" din North Side, în apropierea cartierului sicilian şi a Răspântiei Morţii, fiind fiul unui emigrant irlandez de meserie

tencuitor... În copilărie cânta în corul catedralei Sacrul Nume şi îl ajuta pe părintele O'Brien. Influenţa serviciului divin fu mai puţin puternică decât cea a mizerelor cartiere cu case de raport înghesuite şi taverne cu podele acoperite de rumeguş, unde văzuse lumina zilei. Se încăiera cu bandele de băieţi din vecinătate şi se antrena pentru furt, deprinzând trucurile menite să te scape de poliţie şi învăţând să comită spargeri în casele particulare. La zece ani, în timp ce vindea ziare prin Loop, fu lovit de un tramvai şi un picior i-a rămas mai scurt decât celălalt, îl porecliseră Beteagul (dar nu rosteau niciodată porecla în prezenţa lui, tot aşa cum lui Capone nu îi spuneau Brăzdatul).

Înainte de a împlini douăzeci de ani, O'Banion se înrolă în josnica bandă din Market Street. Făcea pe chelnerul şi cânta în cafeneaua lui McGovem, local rău famat din North Clark Street, unde clienţii beţi erau în mod metodic uşuraţi de portofel de către chelnerii-cântăreţi înainte de a fi aruncaţi în stradă. Căpătă apoi o slujbă la *Herald and Examiner* din Chicago, la serviciul de difuzare, cu sarcina de a se bate zdravăn pentru ca ultimele ştiri să nu fie strigate mai înainte de către vânzătorii ziarelor rivale.

În acelaşi timp dobândea o experienţă tot mai mare ca spărgător de seifuri şi tâlhar la drumul mare. Învăţă să tragă cu pistolul de la un ucigaş antropoid cu numele de Gene Geary, deja condamnat şi care ulterior avea să fie internat la ospiciul Chester ca ucigaş maniac, dar ai cărui ochi se umpleau de lacrimi când tânărul Dion, cu glasul lui

limpede de tenor, cânta balada unei mame irlandeze.

O’Banion a avut pentru prima dată un conflict cu poliţia în 1909, la vârsta de şaptesprezece ani. A fost trimis la închisoarea Bridewell pe trei luni pentru furt cu spargere. Doi ani mai târziu a fost din nou condamnat la trei luni pentru agresiune. Acestea au fost singurele interludii din viaţa lui petrecute îndărătul gratiilor, deşi în 1921 şi în 1922 pe cazierul lui apăruseră alte patru condamnări: trei pentru furt cu spargere şi unul pentru tâlhărie. Dar acum, influenţa politică a lui O’Banion începea să tragă în cumpănă. În 1922, când a fost pus sub acuzare, un consilier municipal se îngriji să depună cauţiunea de zece mii de dolari pentru a fi pus în libertate, iar ancheta se încheie cu încetarea urmăririi. În 1921 fu surprins de un agent al brigăzii de cercetări, John J. Ryan, în timp ce stătea îngenuncheat eu un şperaclu introdus în seiful unui birou din Palatul poştelor şi telegrafului. Dar juraţii pretinseră o dovadă mai temeinică şi O’Banion fu achitat în schimbul a treizeci de mii de dolari împărţiţi ca mită. Ca şi Torrio, O’Banion se dedică foarte curând contrabandei de băuturi alcoolice, cu mai puţină diplomaţie şi mai multă violenţă spontană decât sicilienii, dar avea de exploatat întinsa porţiune din North Side care îi fusese rezervată şi adună la bani cu lopata. Spre deosebire de sicilieni, O’Banion organiza şi tâlhării cu mână armată, jafuri, spargeri de seifuri, dar nu voia în ruptul capului să se ocupe de prostituţie. Mai desfăşura şi o activitate personală în politica municipală, astfel că în 1924

dobândise suficientă autoritate pentru a putea declara: „Eu livrez totdeauna voturi în fieful meu, potrivit angajamentelor”.

Angajamente faţă de cine? Până în 1924, pistolarii lui O’Banion şi bătăuşii lui, care foloseau boxul, pocnindu-i în cap pe adversari, ţinuseră în mâna lor zona din North Side pentru Partidul democrat. Pe această temă circula o glumă, compusă din întrebare şi răspuns. Întrebare: „Ale cui vor fi voturile în sectoarele 42 şi 43?” Răspuns: „Ale lui O’Banion, le ţine în tocul lui de pistol”. Dar când se apropie sorocul alegerilor din noiembrie 1924, conducerea Partidului democrat a fost alarmată de zvonurile care pretindeau că O’Banion era curtat de opoziţie, că se întâlnea şi ducea tratative cu importante personalităţi din Partidul republican. Pentru a preîntâmpina orice eventuală schimbare de stindard, democraţii organizară în mare grabă un banchet în onoarea lui O’Banion ca o recompensare publică adusă serviciilor prestate în trecut partidului şi, totodată, pentru a-i reaminti cui îi datora loialitate.

Banchetul a avut loc într-o sală rezervată a hotelului „Webster”, în Lincoln Park West. Prilej de curioasă fraternizare între foşti deţinuţi, escroci, asasini, şantajişti, falsificatori de alegeri, gangsteri, politicieni locali, funcţionari vânduţi şi ucigaşi cu simbrie. Lista invitaţilor este prin ea însăşi o oglindă a vieţii civice americane din acea vreme. Cuprindea statul-major al lui O’Banion: Gusenberg, Drucci, Moran, Weiss, Eisen şi Alterie, care mai

era şi preşedintele sindicatului portarilor de teatre şi blocuri. Apoi figurau: William Scott Stewart, fost substitut de procuror de stat; colonelul Albert A. Sprague, licenţiat al Universităţii Harvard, cetăţean bogat şi influent din Chicago, împuternicit cu lucrările publice în timpul administraţiei Dever şi candidat democrat pentru Senat împotriva lui Charles S. Deneen; Robert M. Sweitzer, secretar al comitatului, candidat învins în alegerile pentru postul de primar al oraşului Chicago pe listele din 1911,1915 şi 1919; Cornelius P. Con Shea, fost pensionar al închisorii Sing-Sing pentru tentativă de asasinare a unei femei, organizatorul grevei sindicatului cărăuşilor, când douăzeci şi unu de oameni fură ucişi şi 416 răniţi, achitat de învinuirea de a-l fi asasinat pe locotenentul de poliţie Terence Lyons, secretar al sindicatului portarilor; Michael Hughes, şeful brigăzii de detectivi; locotenentul de poliţie Charles Egan; Jerry O'Connor, proprietarul unui tripou în Loop şi vicepreşedintele sindicatului portarilor (nu Jerry O'Connor din banda fraţilor O'Donnell din South Side) şi mulţi alţi funcţionari de poliţie, precum şi politicieni de mai mică pondere. Cu toţii – contrabandişti de alcool şi susţinători teoretici ai prohibiţiei – au consumat mari cantităţi de whisky, vin şi bere în vasta sală împodobită cu steguleţe de hârtie în culorile naţionale.

Când primarul Dever află despre acest banchet, îl chemă pe Hughes ca să-i ceară explicaţii pentru faptul că dezonorase departamentul poliţiei, făcând cauză comună

cu aceşti criminali şi mituitori. Hughes a răspuns că banchetul – aşa îi dăduseră a înţelege – trebuia să fie dat în onoarea lui O'Connor. „Dar când am sosit acolo şi am recunoscut o mulţime de personaje notorii pe care eu însumi le azvârlisem, de mai multe ori, în subsolul biroului de cercetări, am înţeles că am fost amăgit şi m-am retras aproape imediat".

În realitate, O'Connor a fost onorat, în cursul ceremoniei, primind cadou un ac de cravată cu diamante, în valoare de 2.500 de dolari. A fost un moment de nelinişte când Alterie îşi scoase cele două revolvere din tocurile lor, ameninţând că trage într-un chelner care-l sâcâia ca să capete un bacşiş. Apoi, după discursurile rostite de colonelul Sprague şi de secretarul comitatului, Sweitzer, lui O'Banion îi fu oferit un ceas de platină încrustat cu rubine şi diamante.

Banchetul acela a fost punctul de plecare al unei noi perioade de cârdăşie neruşinată între bandele de gangsteri şi politicieni. După Pastey, înainte de 1924, aceste raporturi „fuseseră menţinute mai mult sau mai puţin clandestine", dar din clipa aceea aveau să fie marcate de reuniuni fastuoase, definite de un preot ca „ospeţele lui Baltazar", la care „politicienii fraternizau pe faţă cu gangsterii în marile hoteluri din centrul oraşului". Pastey continuă „În peisajul citadin din Chicago, ele deveniră o instituţie şi marcară drumul spre prăbuşirea morală şi economică, atât a administraţiei municipale cât şi a celei a comitatului, în anii

1928-1929”.

Totuşi, această mare serbare inaugurală nu le-a adus organizatorilor ei niciun avantaj. O’Banion acceptă ceasul de platină şi tributurile aduse loialităţii sale, continuând netulburat tratativele, mai avantajoase, cu Partidul republican. În ziua alegerilor – la 4 noiembrie –, el îşi conduse energic în luptă armata, compusă din mardeiaşi cu bâta, mituitori şi specialişti în organizarea de voturi repetate. Rezultatul fu o avalanşă de Voturi pentru candidaţii republicani. În sectorul 42, colonelul Sprague fu învins de senatorul Charles S. Deneen cu o majoritate de 5.938 de voturi, în sectorul 43, procurorul de stat Robert E. Crowe avu cu 9.315 voturi mai mult decât Michael L, Igoe, consilierul juridic al lui Torrio în procesele intentate pentru uciderea lui O’Connor-Bucher-Meeghan.

Această demonstraţie a puterii crescânde a lui O’Banion nu fu nici pe placul lui Torrio, nici pe al lui Capone. În cursul anului precedent au fost prea multe exemple de încredere în sine euforică şi de grandomanie din partea lui O’Banion ca să-i lase indiferenţi. Se comporta în public cu o grosolănie plină de cruzime, cu o impertinenţă şi o fanfaronadă care jigneau mentalitatea de vulpoi a lui Torrio şi a lui Capone. Apoi, faţă de ei doi manifesta o insolenţă dezinvoltă, care, în pofida amabilităţii lor aparente, îi făcea să turbeze. Erau iritaţi de bravadele lui stupide – ca atunci, de exemplu, când gardianul lui personal, Yanicee Schwartz, se plânse că fusese luat peste picior de Dave Miller, arbitru

de box, evreu, şeful unei mici bande, unul din cei patru fraţi cu reputaţie de oameni „duri”; ceilalţi trei erau: Ilirschey, politician cu tripou, în legături nu prea strânse de afaceri cu Torrio şi O’Banion în comerţul cu bere, Frank, agent de poliţie, şi Max, mezinul. Pentru a pune lucrurile la punct, O’Banion se duse în Loop, la teatrul „La Salle”, unde, după cum fusese informat, Dave Miller trebuia să asiste la premiera unei comedii muzicale. La sfârşitul spectacolului, Dave şi Max ieşiră în foaierul sclipind de lumini, în mijlocul unui şuvoi de domni şi doamne în ţinută de seară, frecventatori obişnuiţi ai premierelor. O’Banion scoase pistoalele şi trase asupra lui Dave, rănindu-l grav în abdomen. Un al doilea glonţ ricoşă în catarama curelei lui Max, fără a-l răni, dar înspăimântându-l de moarte. Apoi O’Banion puse revolverul la loc în tocul de la subsuoară şi ieşi din teatru; nu a fost deferit justiţiei şi nici măcar arestat. Acest gen de sfidări, pentru motive atât de mărunte, erau, după părerea lui Torrio şi a lui Capone, cât se poate de absurde.

Alt exemplu ilustrând incompatibilitatea de caracter dintre cei doi italieni şi irlandez este episodul celor doi agenţi care opriră un convoi de camioane cu bere aparţinând lui Torrio pe o stradă în West Side şi cerură trei sute de dolari pentru a-l lăsa să treacă. Unul din şoferi îi telefonă lui O’Banion – pe o linie telefonică filată de Biroul de detectivi – pentru a-l informa despre cele întâmplate. O’Banion reacţionă urlând: „Trei sute de dolari! Pentru

vagabonzii ăia? Păi cum aşa, pot să-i curăţ plătind doar jumătate din banii ăştia!” Atunci Biroul de investigaţii trimise la faţa locului brigăzi mobile înarmate pentru a preîntâmpina vreo nenorocire în caz că O’Banion şi-ar fi trimis pistolarii să-i „aranjeze” pe agenţii jefuitori. Dar, între timp, şoferul, nemulţumit de soluţia întrevăzută, îi telefonase lui Torrio şi se întorsese la O’Banion cu mesajul: „Ştiţi, Dionie, am vorbit adineauri cu Johnny şi a zis să le dăm copoilor cele trei sute... zice că nu vrea să aibă neplăceri”.

Dar Torrio şi Capone aveau motive şi mai grave pentru a-l urî pe irlandez şi a nu se încrede în el. De trei ani, din ziua conferinţei pentru împărţirea teritorială a contrabandei de băuturi alcoolice, Torrio, cu răbdarea lui elastică şi fiindcă ştia că represaliile puteau da naştere doar la un război sângeros, aducând mari daune afacerilor, suporta neruşinatul joc dublu al lui O’Banion. Într-o tăcere îmbufnată, cei doi asociaţi toleraseră metodele brutale inaugurate de el la Cicero.

Când, cu un gest diplomatic de amiciţie şi de recompensă pentru un grup de pistolari împrumutaţi la alegerile din aprilie, Torrio îi cedase lui O’Banion o felie din Cicero, profiturile provenite din exploatarea acelei zone se ridicau la douăzeci de mii de dolari lunar. În decurs de şase luni, O’Banion le umflase până la o sută de mii, în special exercitând puternice presiuni asupra a Cincizeci de proprietari de baruri clandestine din Chicago pentru a-i

determina să se mute la Cicero. Până atunci, aceşti muşterii de băuturi alcoolice îşi cumpăraseră marfa de la bandele lui Sheldon, Saitis-McErlane şi Druggan-Lake şi acum făceau concurenţă reţelei de cârciumi conduse de Torrio Capone. Încă o dată, cutezanţa sfruntată a lui O'Banion făcu să se adâncească animozitatea. Venitul provenit din porţiunea aceea din Cicero spori mereu, ajungând să depăşească încasările pe care Torrio-Capone le scoteau din zona comercială, cu mult mai mare, South Side şi West Side din Chicago. O'Banion nu manifesta nicio intenţie de a-şi împărţi beneficiile cu cartelul. În cele din urmă, până şi Torrio, om mai stăpânit; nu mai putu să tacă; cu aparentă placiditate, îi propuse lui O'Banion un procentaj asupra caselor de toleranţă din Stickney, în schimbul uneia din concesiunile lui de la Cicero. Irlandezul răspunse cu un râs răguşit şi cu un refuz categoric.

Şi mai aprige explozii de invidie fură stârnite de o operaţie întreprinsă de banda O'Banion, care şterpeli de la un depozit feroviar din West Side un vagon de mărfuri încărcat cu whisky canadian în valoare de o sută de mii de dolari, precum şi de una din cele mai mari lovituri date în epoca prohibiţiei: jaful din depozitul Sibley. Operaţiunea deveni celebră prin sfruntarea cu care a fost dusă la capăt. În depozit se afla o partidă de whisky în valoare de un milion de dolari. Cele o mie şapte sute cincizeci de lăzi fură transportate într-o singură noapte de oamenii lui O'Banion, care lăsară în locul lor tot atâtea butoaie pline cu apă. Un

mare juriu federal îi acuză pe O'Banion şi pe funcţionarii depozitului, precum şi pe locotenentul Michael Grady de la Biroul de detectivi şi patru din sergenţii lui, care ar fi escortat convoaiele încărcate până la ascunzătoarea contrabandiştilor – dar, în mod foarte consecvent, nimeni nu fu condamnat. După o temporară suspendare, poliţiştii fură reintegraţi în posturile lor. Cu profiturile obţinute de pe urma acestui jaf, O'Banion cumpără distileria Cragin, cel mai important stabiliment de acest gen din Vestul mijlociu. Yellowley era tocmai pe cale să o închidă, când i se oferi mită suma de 250.000 de dolari pentru a suspenda această măsură.

În tot cursul acestei, perioade, O'Banion nu se sinchisi de fel de ostilitatea vădită a bandelor confederate, sfidându-le. Dar dacă Torrio era dispus să suporte aroganţa şi înfumurarea de dragul afacerilor sale personale, căutând să înlăture resentimentul şi invidia manifestate de bandele subordonate lui faţă de succesele lui O'Banion, nu era deloc dispus să joace rolul de „fraier", şi aceasta a fost imprudenţa comisă de irlandez. Mai bine de un an de zile, sub eficienţa de suprafaţă a pactului privitor la băuturile spirtoase, frământările creşteau tot mai mult, până ce atinseră un stadiu de tensiune maximă. Se dezlănţuiră atunci măcelurile – treizeci şi şapte de asasinate în 1922, cincizeci şi şapte în 1923 –, deşi Torrio le ţinea în frâu, îndrumat de Diamond Joe Esposito şi Mike Merlo, doi dintre cei mai influenţi italieni din Illinois, un fel de consilieri ai

Uniunii siciliene, consideraţi drept legiuitori de compatrioţii lor. Esposito şi Merlo se pronunţau în mod hotărât împotriva omorurilor şi schimburilor de focuri, dacă acestea nu erau absolut necesare, şi Torrio, în principiu, era de acord cu ei. Totuşi, când află despre incursiunea făcută la berăria Sieben, explodă şi el, oricât de chibzuit era, şi în lumea gangsterilor se produse haosul, se stârni o furie, un lanţ de răzbunări fără precedent. Pentru prima dată se auzi ţăcănitul mitralierelor, care ofereau cea mai eficace soluţie: un masacru în masă.

În anii prohibiţiei, fabrica de bere Sieben, din North Side, a fost una din sursele cele mai însemnate ale traficului ilicit cu bere din Chicago. O stăpâneau în comun Torrio, Capone şi O'Banion, sprijiniţi de nebulosul industriaş asociat al lui Torrio, dar conducerea activităţii cotidiene era încredinţată lui O'Banion. Timp de trei ani, fabrica produsese din plin, aproape fără să-şi bată cineva capul ca să ascundă activitatea ei, iar convoiul de camioane care ieşeau zilnic pe porţile ei pentru a livra comenzile era supravegheat cu conştiinciozitate de forţele poliţieneşti locale. În cele din urmă Agenţia federală pentru prohibiţie insistă categoric să fie stopat fluxul producţiei lui Sieben Poliţiştii locali, aflând că pentru dimineaţa de 19 mai fusese plănuită o razie prin surprindere, îl avertizară imediat pe O'Banion. Ceilalţi şefi de bandă nu primiră această informaţie. O'Banion o folosi pentru a urzi un complot care cerea însă prea multă abilitate ca să iasă în folosul lui.

Se duse la Torrio şi Capone şi le spuse confidenţial că vrea să renunţe la contrabanda cu băuturi alcoolice. Afirmă că îl îngrijora antagonismul arătat de unele grupuri de sicilieni din oraş. Intenţiona să-şi vândă fondul de afaceri şi să se retragă după aceea în ranch-ul de la Glenwood Springs, în Colorado, proprietatea locotenentului său Louis Alterie. Dorea să le cedeze asociaţilor săi partea pe care o deţinea la fabrica de bere Sieben.

Pentru Torrio şi Capone vestea a constituit o surpriză plăcută; fără O'Banion, viaţa avea să fie în general mult mai liniştită şi mai maniabilă. Preţul, la care se învoiră fără discuţii, a fost stabilit la o jumătate de milion de dolari şi proprietatea a fost transferată cumpărătorilor. Pentru a-şi dovedi nevinovăţia, perfecţionându-şi planul cu încă o măsură subtilă, O'Banion se oferi să le facă şi predarea şi să le explice asociaţilor săi la faţa locului, pe data de 19 mai, amănuntele expediţiilor de marfă şi ale protecţiei transporturilor!

Când şeful poliţiei Morgan Collins şi căpitanul Mathew Zimmer se abătură cu brigada lor armată asupra fabricii de bere Sieben, la 19 mai, găsiră acolo, gata de plecare, treisprezece camioane încărcate cu bere şi mai multe maşini pline cu gangsteri, veniţi pentru a asista la mica ceremonie a predării şi primirii, printre care Torrio, Weiss, Alterie şi O'Banion. Berea fu confiscată şi gangsterii arestaţi. Nu au fost duşi la comandamentul poliţiei, ci predaţi direct autorităţilor federale „deoarece – explică

Collins – procurorul districtual federal a promis o colaborare promptă. De urmărirea penală se va ocupa însuşi guvernul”. Toţi gangsterii şi-au dat nume false, dar au fost identificaţi cu toţii. Ajuns la Biroul federal, Torrio a fost eliberat aproape imediat, uşurându-se de 7.500 de dolari în afară de alţi cinci mii de dolari pe care îi vărsă pentru James Casey. Nu se ocupă deloc de cauţiunile lui O’Banion, Alterie, Weiss şi ale prietenilor lor care, fiind lipsiţi de bani gheaţă suficienţi, au fost nevoiţi să aştepte sosirea lui William Schidmore şi a lui Ike Roderick, profesionişti ai cauţiunii, care făceau afaceri prospere exploatând asemenea incidente. Într-un fel sau altul, a fost un episod melodramatic: o pleiadă de personaje invulnerabile, căzute în plasă, şi şeful poliţiei Collins smulgând cu mâna lui stelele de pe uniformele celor doi agenţi din brigada lui care ar fi trebuit să supravegheze fabrica de bere şi care, de conivenţă cu gangsterii, lipsiseră la momentul potrivit.

Pe când planul se contura în mintea impulsivă a lui O’Banion, desigur că i se păruse extraordinar de amuzant să-i lipsească pe Torrio şi Capone de o jumătate de milion de dolari şi apoi să-i compromită faţă de poliţie, căci ştia foarte bine că în timp ce, după toate probabilităţile, el personal avea să se aleagă cu o amendă, Torrio, fiind recidivist (în anul precedent fusese deja amendat cu două mii de dolari pentru fabricarea de alcool), era pasibil de o pedeapsă mult mai gravă. Probabil însă că nu calculase – altminteri este îndoielnic ca până şi un cutezător ca el să fi

mers atât de departe – că Torrio avea să miroasă pe loc trădarea perfidă. O mirosi chiar în clipa în care văzu cum sosesc maşinile poliţiei. Pentru moment a avut mult de furcă pentru a ieşi din încurcătură. S-au făcut încercări pentru a-l convinge pe substitutul de procuror districtual, William F. Waugh, să accepte cincizeci de mii de dolari pentru a muşamaliza cazul, dar Waugh refuză şi legea îşi urmă cursul, Torrio a fost unul din cei unsprezece inculpaţi care apărură în faţa judecătorului. A fost condamnat la o amendă de cinci mii de dolari şi la nouă luni închisoare, dar a rămas în libertate aproape un an, pe baza cauţiunii. O'Banion nu se afla alături de el, în boxă, pentru a auzi ce amendă i se aplică. În ziua când a fost dezbătut procesul, era mort.

Răbdarea lui Torrio ajunsese la capăt. Îl ura pe O'Banion şi voia să-l vadă mort. Pe lângă dispreţul sfidător arătat faţă de autoritatea lui Torrio şi manevrele lipsite de scrupule faţă de sistemul comercial adoptat de cei trei asociaţi, înveninarea dintre ei era accentuată de puternice curente subterane cu caracter afectiv, izvorâte din motive rasiale. Scopul comun care îi adusese laolaltă, asociaţi neîncrezători unul în celălalt, nu domoli dispreţul şi antipatia reciprocă, ce îşi aveau rădăcinile în copilăria lor, când erau doi băieţaşi din mahalale mizere, unul irlandez, celălalt italian, supuşi segregaţiei în ghetourile lor urbane. O remarcă brutală şi fanfaroană a lui O'Banion, când înţeleptul Weiss îl sfătuise să-i trateze pe Torrio şi Capone

cu un spirit mai împăciuitor, a circulat cu mare iuţeală prin lumea interlopă: „În iad cu sicilienii ăia!” exclamase O’Banion. Sicilienii aflară acest lucru şi-l ţinură minte.

7.

„O mică afacere frumuşică”

Un clan de sicilieni deosebit de sensibili faţă de insultele de acest gen erau cei şase fraţi Genna. Cunoscuţi ca „teribilii Genna”, între ei şi O’Banion exista o aversiune reciprocă implacabilă. Fraţii Genna – Sam, Jim, Pete, Angelo, Antonio şi Mike – erau aliaţi fideli ai lui Torrio şi Capone, strâns legaţi de motive rasiale şi de afilierea lor la Uniunea siciliană, unde deţineau poziţii importante, sub ocrotirea cordială a lui Diamond Joe Esposito; fraţii Genna cârmuiau comunitatea emigranţilor italieni din jurul străzii Taylor, după uzanţe la fel de feudale ca şi marii latifundiari din insula lor natală.

Părinţii lor, emigranţi, îi aduseseră în America în 1910, de la Marsala, din Sicilia, şi se stabiliseră în sectorul 19, *Little Îialy* (Mica Italie) unde domnea Diamond Joe Esposito cu sediul pe malul celălalt al-râului, în circumscripţia de poliţie Maxwell Street. Prohibiţia îi ridică la loc de frunte. Pete şi Jim aveau nişte cârciumi, Sam era agent al Mafiei,

specializat în tipice extorcări practicate de Mâna neagră, fiind totodată şi organizator pe sector, Mike şi Angelo se dedau duelurilor cu pistolul, şi toţi şase câştigau la bani cu nemiluita de pe urma contrabandei cu băuturi alcoolice. În comparaţie cu Torrio, suav şi rafinat, şi cu Capone rece şi viclean, O'Banion era un om violent şi năzuros. Dar pe lângă fraţii Genna părea o făptură blândă şi delicată.

Fraţii Genna erau o haită de derbedei: sălbăticiei lor înnăscute şi duplicităţii lor, orgoliului necugetat al banditului sicilian, li se adăuga antrenamentul căpătat în concurenţa brutală dintr-o mahala mizeră a unei metropole americane. Purtau în buzunare mătănii, crucifixe şi revolvere. Singura excepţie în familie o constituia Antonio, poreclit „Gentlemanul", care, deşi era totdeauna prezent în calitate de sfătuitor la consiliile de familie, unde se discuta despre omoruri, nu ucidea niciodată cu mâna lui. Ducea o viaţă aparent liniştită şi sobră; locuia într-un hotel din centru, frecventa opera şi, fiind un arhitect autodidact, desena planurile unor cvartale întregi de apartamente moderne pentru compatrioţii lui săraci. Fraţii săi nu erau la fel de chibzuiţi. Erau mereu amestecaţi în buclucuri şi le căutau cu tot dinadinsul, umblând în maşini lucitoare, purtând veşminte bătătoare la ochi: o însuşire care nu era pe placul lui Ton io sau al lui Capone.

Pentru asociaţia Torrio-Capone, valoarea fraţilor Genna consta în vasta reţea de distilerii de casă creată de ei; erau risipite în unităţi atât de firave, încât erau ferite de

inconvenientele cauzate de închiderea – oricât de rară şi de temporară ar fi fost ea – unei distilerii industriale centralizate. Organizaţia era dirijată de Antonio, creierul familiei. Fraţii Genna obţinură din partea guvernului permisul de a fabrica alcool industrial, care servea drept paravan străveziu, dar satisfăcător, pentru producerea şi distribuirea băuturilor alcoolice de contrabandă. În bucătăriile a sute de mici apartamente cu chirie, în zona străzii Taylor, instalară alambicuri de aramă portabile. Ba chiar determinaseră o grămadă de familii siciliene să vină în America, plasându-le apoi în diferite apartamente şi înzestrându-le pe fiecare cu câte un alambic. Pentru cincisprezece dolari pe zi – o sumă mare, un salariu american de aur pentru emigrantul sărac – familia nu trebuia să se gândească la altceva decât să asigure funcţionarea alambicului şi să scoată din cereale lichidul dorit. Alcoolul brut era colectat în fiecare săptămână, dus la marele depozit cu trei etaje al fraţilor Genna, de pe strada Taylor nr. 1022, la numai patru intersecţii distanţă de postul de poliţie din Maxwell Street; acolo era tăiat cu apă, colorat, i se dădea aromă, era îmbuteliat şi etichetat şi în cele din urmă vândut, sub numele de whisky şi gin. De pe urma acestei operaţiuni, fraţii Genna, la apogeul activităţii lor, scoteau 350.000 de dolari pe lună, din care 150.000 câştig net – o întreprindere apreciată la cinci milioane de dolari!

Ca şi fraţii O’Donnell din South Side, cu puţin timp în

urmă, şi fraţii Genna aveau în mâinile lor „o mică afacere frumuşică”. Pentru a avea garanţia că afacerile vor merge strună, în continuare, era nevoie să fie plătită poliţia şi asigurată protecţia politică necesară prin intermediul lui Torrio şi al lui Esposito. În cele din urmă, însă, autorităţile guvernamentale îşi îndreptară atenţia asupra afacerilor fraţilor Genna şi reuşiră să pună cap la cap douăzeci şi cinci de pagini de mărturisiri, smulse de la fostul director al întreprinderii. Este vorba de un document care interesează în mare măsură pe oricine e dornic să examineze diferitele modalităţi prin care, la Chicago, prohibiţia era nesocotită sistematic, şi încă într-o perioadă deosebit de „reformistă”, când primarul Dever făcea reale eforturi pentru a impune respectarea legii.

„Depozitul lucra zi şi noapte, în două schimburi de câte douăsprezece ore”, explica fostul director angajat de fraţii Genna. „Camioane de mare tonaj, automobile şi furgonete serveau la distribuirea mărfurilor. Depozitul lucra la lumina zilei, în văzul tuturor a, fără să fie stânjenit de autorităţile statului, decât în cazul vreunei razii întâmplătoare a poliţiei. Dar în aceste cazuri, fraţii Genna erau totdeauna informaţi cu douăzeci şi patru de ore înainte. Câteodată erau înfăţişate subsemnatului înseşi ordinele emise de poliţie cu privire la razie, şi atunci se proceda la o curăţenie generală, după care survenea razia şi apoi reluarea lucrului. În toată perioada cât am lucrat la susmenţionatul depozit, întreaga întreprindere Genna funcţiona cu ştiinţa, consimţământul şi

aprobarea poliţiei din Chicago, până la punctul unde se întindeau atribuţiile ei sau până unde ajungea jurisdicţia sa asupra comerţului. Pentru asemenea protecţie, fraţii Genna plăteau lunar sume mari, care, de la o cifră iniţială relativ modestă, se ridicară în aprilie 1925 la circa 6.500 de dolari. Mai mult încă, poliţia primea ca supliment o însemnată cantitate de alcool cu preţ redus, pentru a le permite fraţilor Genna să ţină în funcţiune distileriile în mod făţiş, împreună cu sistemul de distribuire corespunzător. În fiecare lună, depozitul era vizitat de patru sute de agenţi de poliţie în uniformă şi de brigăzi mobile – uneori câte patru într-o singură lună – provenite de la centrală. Mai era vizitat şi de funcţionari de poliţie cu stele, dar nu în uniformă, despre care cei din depozit ştiau că sunt reprezentanţi ai procuraturii de stat a comitatului Cook. Pentru ca membrii altor forţe poliţieneşti să nu îi poată înşela pe fraţii Genna, prezentându-se în mod fals ca agenţi ai postului din Maxwell Street, ne sosea în fiecare lună, prin poştă sau printr-un curier, o listă a tuturor ofiţerilor şi agenţilor de poliţie din Maxwell Street, cu gradele lor. Numele erau trecute pe coli mici de hârtie, şi subsemnatul le lua în primire.

Lista completă era introdusă în maşina de calculat, iar hârtiile trimise de comisariat se distrugeau. Când persoanele respective se prezentau pentru a încasa banii, noi priveam cu atenţie gradul fiecăruia. Dacă gradul se afla pe listă, plăteam; numărul gradului era înserat într-un

registru cu foi detaşabile, iar suma vărsată se trecea pe o coloană în dreptul numărului respectiv. Nu era sarcina mea să plătesc brigăzile mobile sau pe şefi, dar eram răspunzător de banii care li se debursau... Uneori, când camioane încărcate cu alcool plecau pentru livrări în diferite puncte ale oraşului şi erau oprite de agenţi de poliţie străini, fraţii Genna depuneau plângere pentru cele întâmplate. Atunci s-a făcut următorul aranjament între fraţii Genna şi brigăzile mobile: când trebuia să se parcurgă pe o distanţă mai lungă un teritoriu din afara zonei, fraţii Genna telefonau cu o seară înainte la anumite numere, spunând: «Mâine la şapte». În dimineaţa următoare, la ora şapte, o brigadă mobilă de poliţişti în uniformă aştepta la oarecare distanţă de intrare, până ce transportul cu alcool pleca din depozit, şi apoi îl escorta de-a lungul porţiunii periculoase. Eu însumi am telefonat la numărul indicat pentru ca poliţia să escorteze alcoolul fraţilor Genna”.

Situaţia fu expusă cu simplitate de către procurorul Patrick H. O’Donnell în cursul primului proces intentat lui Scalise şi Anselmi, acuzaţi de a-l fi ucis pe agentul Harold F. Olson: „Timp de şase ani, fraţii Genna au făcut să meargă ca pe roate un stabiliment de unde se punea în circulaţie alcool de contrabandă; l-au menţinut în mod făţiş şi notoriu, fiind la fel de public ca şi cel mai mare magazin universal de pe State Street”.

La acest proces, procurorul O’Donnell înfăţişă ca probe registrele contabile ale fraţilor Genna, conţinând numele

poliţiştilor cumpăraţi, ceea ce stârni pe moment indignare; 187 de poliţişti au fost transferaţi de la postul de poliţie din Maxwell Street. S-au făcut multe promisiuni, verbale şi scrise, că se vor publica numele celor compromişi, dar după proces nu s-a mai vorbit de registrul cu pricina, ba chiar a dispărut cu desăvârşire.

Până la începutul anului 1925, fraţii Genna păreau la fel de invincibili ca şi Atila şi hunii lui în Europa centrală. Erau invulnerabili faţă de procedura judiciară, chiar când era vorba de omucidere, căci Angelo şi Jim fuseseră identificaţi cu absolută certitudine drept doi dintre ucigaşii căutaţi în timpul campaniei din 1921 pentru alegerea consilierului municipal, candidaţii fiind John Powers împotriva lui Anthony D'Andrea. În împrejurarea aceea, două case au fost lovite de bombe şi treizeci de oameni ucişi; numele celor condamnaţi la moarte fuseseră scrise în prealabil pe o pancartă şi atârnate, conform unei străvechi datini siciliene, de „copacul omului mort", un plop închircit din Loomis Street, chiar în inima cartierului Mica Italie. Sub protecţia lui Esposito şi a Uniunii siciliene – care treptat devenise o cooperativă pentru distilarea alcoolului – influenţa lor politică spori în mod spectaculos. În octombrie 1924, aproape simultan cu banchetul dat în cinstea lui O'Banion, fraţii Genna organizară şi ei un „festin al lui Baltasar". Clubul republican italian, la a cărui conducere se aflau, organiză pentru prietenii politici un banchet la hotelul Morrison. Şi în această împrejurare lista invitaţilor merită să

fie consemnată. Ea cuprindea pe procurorul federal Robert R. Crowe; Thomas O. Wall ace, secretar al Curţii districtuale: John K. Lawlor, director al Districtului sanitar şi Bernard W. Snow, executor judecătoresc şef al Tribunalului municipal şi ulterior şeful din Cook City al Partidului republican, precum şi preşedinte al comitetului central. Grupul senatorului Statelor Unite, Charles S. Deneen, era reprezentat de James Keams, secretar al Tribunalului municipal; Joseph F. Haas, magistrat al comitatului, şi William C. Scherwat, pe atunci candidat la postul de secretar al comitatului.

Această reuniune mondenă a determinat *Asociaţia pentru o mai bună guvernare din Chicago* să trimită Senatului american un protest în care se spunea: „Oamenii politici din Chicago au pactizat cu gangsterii şi oraşul este dominat de o coaliţie încheiată între politicieni nelegiuiţi şi viciul protejat”.

Asemenea izbucniri moralizatoare dădeau prea puţină bătaie de cap fraţilor Genna. În afara timpului rezervat maşinaţiilor politice, orele lor de lucru erau absorbite de relaţiile cu banda O’Banion, care ajunseseră la o încordare maximă, apropiindu-se rapid de o criză. Într-adevăr, în decurs de câteva luni fuseseră înregistrate o serie de incidente.

De când Torrio şi O’Banion cuceriseră oraşul Cicero, ambiţia fraţilor Genna crescuse. Începură să se aventureze dincolo de limitele teritoriului lor, încălcând domeniul lui

O’Banion, şi acolo găsiră un debuşeu pentru mixturile lor: un alcool metilic, falsificat şi semitoxic; dar pe etichetă scria „whisky” şi costa mai puţin. Îl vindeau cu trei dolari galonul. O’Banion – care cerea între şase şi nouă dolari, dar pentru o mixtură categoric mai bună –, protestă în cuvinte aspre în faţa lui Torrio împotriva acestui abuz. Torrio răspunse calm şi evaziv că avea să-i dojenească pe fraţii Genna, dar înşelătoria continuă. O’Banion, în parte mânat de un puternic impuls de răzbunare, în parte pentru a-şi arăta dispreţul faţă de Torrio, prădă un transport de whisky al fraţilor Genna, în valoare de treizeci de mii de dolari. Fraţii Genna îşi încărcară armele şi se pregătiră de contraatac. Între timp Torrio, mânios la culme din pricina tragerii pe sfoară de la fabrica de bere Sieben, se săturase să întindă şi celălalt obraz pentru a fi pălmuit, aşa că îi merse la inimă ideea de a le da mână liberă fraţilor Genna împotriva lui O’Banion. Dar încă o dată, în ultima clipă fu evitată aprinderea fitilului. Interveni Mike Merlo, preşedintele Uniunii siciliene. El avea control deplin şi definitiv asupra compatrioţilor emigraţi la Chicago şi decretă că, spre a salva stabilitatea afacerilor, trebuia să se facă încă un efort pentru a trăi în pace cu O’Banion. Apoi, la 3 noiembrie 1924, O’Banion se duse la localul The Ship din Cicero pentru împărţirea săptămânală a prăzilor. Erau de faţă Capone, Nitti Frank Maritote, Weiss, Frankie Rio şi Drucci. Capone anunţă că în cursul săptămânii, la The Ship, Angelo Genna pierduse la joc treizeci de mii de dolari şi

propuse anularea datoriei lui. O'Banion, prinzând din zbor prilejul de a-i împunge din nou pe fraţii Genna, refuză categoric să-şi dea consimţământul şi îi telefonă chiar lui Angelo, acordându-i un termen de o săptămână pentru a plăti. A fost ultima provocare în tărăgănata, dar inexorabila evoluţie către un conflict deschis. În ziua următoare Mike Merlo muri – caz aproape unic – de moarte naturală şi toate frânele slăbiră.

Atunci începu ceea ce Pastey numeşte „Bătălia de pe Marna dintre contrabandiştii de băuturi alcoolice". Ziarul *Herald and Examiner* din Chicago încheie sumbru un editorial pe tema extraordinarelor evenimente care au zguduit oraşul prin schimburile de focuri şi teroarea dezlănţuită (trezind, totodată, şi o oarecare aţâţare morbidă...) cu cuvintele:; Acesta, e un adevărat război!". Un război care a durat timp de patru ani şi trei luni, până când, odată cu masacrul din ziua Sfântului Valentin, s-a atins punctul culminant şi, ca urmare, sporind puterea lui Capone, s-a produs o diminuare a măcelului dintre bandele rivale. Războiul a bântuit de-a lungul şi de-a latul „ţării nimănui" din jurul lui Madison Street, intersecţia centrală a oraşului, printre tratatele de coexistenţă eşuate şi fulgerările repetate ale bătăliilor cu arme de foc.

8.

Trandafiri din partea lui AL şi judecători *în* jurul sicriului

Ţelul bătăliei era, aşadar, monopolul total sau controlul asupra traficului cu alcool şi a viciului centralizat şi comercializat în Marele Chicago. Concurenţii erau Al Capone (care foarte curând avea să devină succesorul lui Torrio) şi sateliţii lui italo-siciliem de o parte, iar de cealaltă parte confederaţia iudeo-irlandeză, condusă în momentul acela de Dion O'Banion. Nu e cazul să presupunem că în sânul fiecărei tabere domneau armonia şi solidaritatea. Torrio şi Capone nu aveau niciun motiv personal de a nutri simpatie sau încredere faţă de fraţii Genna, pe care îi socoteau nişte răufăcători cu minte de doi bani, ba au ajuns chiar să aibă motive serioase să-i considere nişte şarlatani de-a dreptul periculoşi. În moartea lui Mike Merlo, Capone văzu o ocazie bună de a-şi consolida zona de influenţă socială, asigurându-şi dominaţia asupra Uniunii siciliene din Chicago. Nefiind sicilian, el nu putea să-şi asume preşedinţia, aşa că, autorizat de Torrio, căruia Frank Yale, conducătorul Uniunii siciliene din Statele Unite îi dăduse împuternicirea de a face numiri, Capone alese drept candidat la preşedinţie pe un amic intim şi complice de-al lui, Antonio Lombardo, asociat cu John Aiello, ambii comercianţi de brânzeturi, samsari şi şantajişti. Propunerea

nu a fost deloc pe placul fraţilor Genna, pentru care preşedinţia Uniunii nu reprezenta doar, ca pentru Capone, încă o investiţie financiară, ci implica un prestigiu şi un semn de cinstire mistice, cu o aureolă tribală. Drept care fraţii Genna acţionează fulgerător şi înainte ca Al Capone să-şi poată da seama ce se întâmplă, ei făcură turul de solicitare a voturilor membrilor şi, ajutaţi fie de respectul, fie de teroarea pe care o inspirau, înscăunară la preşedinţie pe tânărul Angelo. Lui Capone nu îi plăcea să-i fie dejucate planurile în acest fel; dar, călăuzit de judecata mai matură a lui Torrio, înţelese că reglementarea acestei chestiuni cu fraţii Genna putea să fie amânată; aveau un obiectiv mai urgent, acela de a se răfui cu O'Banion.

Una din afacerile comerciale cele mai bizare ale lui O'Banion era vânzarea florilor. În ultimii doi ani, el îşi dobândise o faţadă de respectabilitate. În 1922 deveni coproprietar al florăriei lui William E. Schofield, din North State Street nr. 738, situată chiar în faţa catedralei unde odinioară cântase în cor. În anul următor s-a căsătorit cu Anne Kaniff, o fată blondă, liniştită, foarte deosebită de femeile vulgare, neduse la biserică, pe care de obicei gangsterii le acopereau cu mantouri de vizon şi cu diamante. Când prăvălia era deschisă, O'Banion, cu şorţul legat dinainte, şchiopătând, servea clienţii, pregătea buchete, aranja vitrina unde ţinea expuse vase de teracotă. Dar, deşi se pare că munca aceea puţin potrivită pentru el îl pasiona sincer, mai era şi o afacere prosperă, căci O'Banion

primea o groază de comenzi pentru riturile funebre ale colegilor săi din lumea interlopă, înmormântări care, în general, se desfăşurau cu o somptuozitate legendară. Pentru Mike Merlo, de exemplu, Torrio îi comandase flori în valoare de zece mii de dolari, iar Capone în valoare de opt mii. Înmormântarea lui Merlo a fost una din cele mai costisitoare şi impunătoare ceremonii din câte se văzuseră până atunci la Chicago. Printre tributurile pioase trimise era şi o efigie în ceară a preşedintelui Uniunii, modelată de un sculptor local, la preţul de cinci mii de dolari; prinsă într-o ghirlandă de flori, cu efect mai curând macabru, fu plasată în marea limuzină deschisă care preceda carul funebru. Până şi Jim Genna se duse la prăvălia lui O'Banion, împreună cu Carmen Vacco, unul din acoliţii politici ai lui Merlo, pentru a cumpăra o coroană care costa 750 de dolari; dar după aceea reieşi că scopul principal era acela de a se familiariza cu interiorul prăvăliei, în vederea unei viitoare acţiuni. O'Banion şi asociatul lui Schofield, petrecură acolo toată duminica, făcând ghirlande şi coroane. Seara târziu, după ce O'Banion plecase acasă, un necunoscut comandă prin telefon o coroană, spunând că urma să treacă a doua zi să o ia.

Luni 10 noiembrie la amiază, un automobil închis de culoare albastră, cu patru oameni în interior şi venind dinspre nord, trase la marginea trotuarului şi se opri în faţa prăvăliei lui O'Banion, cu motorul în funcţiune. Unul din cei patru rămase la volan şi ceilalţi coborâră. Cei trei – unul

înalt şi corpolent, cu un pardesiu cafeniu şi o pălărie moale cafenie, ceilalţi doi scunzi şi îndesaţi – intrară şi se opriră, înşiraţi în linie. O'Banion era în camera din spate a prăvăliei, îndărătul unui paravan, şi tocmai reteza cozile unui mănunchi de crizanteme. Împreună cu el se afla William Crutchfield, un tânăr comisionar negru. O'Banion îi spunea lui Crutchfield: „Duşumeaua e într-un hal fără de hal, Bill. Fă bine şi mătură toate frunzele şi petalele astea..." când auzi că se deschide uşa şi trecu imediat în prăvălia propriu-zisă. Crutchfield mătura frunzele căzute în încăperea din spate şi, privind pe deasupra unui coşuleţ de răchită, îl văzu pe O'Banion cum păşeşte să-i întâmpine pe noii veniţi, cu mâna dreaptă întinsă (în stânga ţinea foarfecele). Când O'Banion spuse: „Salve, băieţi. Veniţi pentru Mike Merlo?", unul din necunoscuţi întinse braţul şi apucă mâna lui O'Banion, zicând „Da". În acest moment, Crutchfield. Întoarse spatele scenei. Restul nu îl văzu, ci îl auzi: cinci detunături, una după alta, o pauză, apoi al şaselea foc. În mod normal, de câte ori stătea de vorbă cu un necunoscut, O'Banion ţinea o mână în buzunarul unde avea pistolul, dar de data aceasta, dezechilibrat de strângerea de mână a omului aflat în mijlocul celorlalţi doi, nu avea nicio posibilitate de a-şi scoate vreunul din cele trei pistoale. Două gloanţe îl nimeriră în piept, în partea dreaptă; un al treilea glonte îi pătrunse în laringe; al patrulea, foarte aproape de al treilea, ceva mai la dreapta; iar al cincilea îi pătrunse în obrazul drept. Cum zăcea la

pământ, în mijlocul crinilor săi, i se trase lovitura de graţie – procedeul tradiţional al gangsterilor, mai cu seamă dacă erau sicilieni. Glonţul pătrunse în obrazul stâng; arma fusese ţinută atât de aproape de faţă, încât pielea fu arsă de praful de puşcă.

Ucigaşii ieşiră din prăvălie şi urcară în maşină, care, cotind după colţ, se pierdu în şuvoiul de vehicule de pe Superior Street. Iată reconstituirea teoretică a crimei, făcută de căpitanul William Schoemaker zis şi „Pantofii Vechi”, de la Biroul de detectivi.

„O’Banion, ştia foarte bine că este sortit morţii. Ştia că moartea îl putea surprinde în orice clipă. De obicei, când vorbea cu străini, rămânea cu picioarele uşor depărtate, cu mâna dreaptă în şold, cu degetul mare spre spate, cu celelalte degete în faţă şi aplecate. Mâna stângă o ţinea în general în buzunarul hainei. În această poziţie, era pregătit să scoată cu iuţeala fulgerului pistoalele automate pe care le ţinea în buzunarele lui anume croite. Dar în ziua aceea O’Banion ieşi în întâmpinarea noilor veniţi fără a ezita – cu mâna dreaptă întinsă. Se simţea în siguranţă. Îi cunoştea, cel puţin din vedere, şi nu avea bănuieli”.

În afară de Crutchfield, mai era un martor, Gregory Summers, un băieţaş de şcoală în vârstă de 11 ani, care în ziua aceea era de serviciu ca agent de circulaţie *junior,* la o distanţă de o sută de metri, la încrucişarea dintre North State Street cu East Chicago Avenue. Gregory auzi împuşcăturile şi văzu trei bărbaţi ieşind în fugă din florărie.

Depoziţia lui glăsuieşte: „Doi erau bruneţi şi păreau străini. Celălalt avea un ten deschis”. Crutchfield, care îi văzuse mai de aproape, era de părere că: „Cel înalt putea fi evreu sau grec, dar ceilalţi doi erau italieni”.

Poliţia îi interogă pe Torrio, pe Capone şi pe fraţii Genna. Toţi răspunseră că nu au nicio bănuială şi nici măcar nu-şi pot închipui cine l-ar fi putut ucide pe Dion. Torrio nu ştia nimic în afară de faptul că: „În ziua precedentă i-am comandat flori în valoare de zece mii de dolari. Băieţii noştri voiau să trimită un omagiu floral acasă la Mike Merlo; am contribuit cu toţii şi i-am dat comanda lui Dion”. Discursul funebru rostit de Capone la înmormântare a fost următorul:

„Dion era un băiat de treabă şi se descurca bine, ca să încep cu asta, mult mai bine decât era de aşteptat. Dar, cum se întâmplă oricui, i s-a suit la cap. La aceasta a contribuit şi Weiss. Johny Torrio îl învăţase pe O’Banion tot ce ştia, după care O’Banion a înhăţat pe câţiva din băieţii noştri cei mai capabili şi a decis să fie el stăpânul traficului cu băuturi alcoolice în Chicago. Ce ocazie minunată! îi era uşor să ne facă viaţa grea, şi ne-a făcut-o. El avusese sarcina de a-i face pe copoi să închidă ochii, şi datorită nouă şi-a câştigat o mare autoritate printre cumpărătorii de băuturi alcoolice tari şi de bere. Când a rupt-o cu noi, o vreme lucrurile n-au mers prea bine. El cunoştea trucurile, şi de aceea a făcut tot ce i-a stat în putinţă pentru a ne decava. Asta i-a fost preocuparea”.

Înmormântarea lui s-a desfăşurat într-un autentic decor hollywoodian. Ceremonia a fost organizată de John A. Zbarbaro, un cunoscut antreprenor de pompe funebre al gangsterilor, care avea magazinul la numărul 703 pe North Wells Street. (Zbarbaro mai era şi substitut de procuror; el şi cu William H. McSwiggin reprezentau procuratura de stat în marea majoritate a anchetelor întreprinse pentru cercetarea omorurilor comise între gangsteri). Un sicriu de zece mii de dolari, cumpărat la Philadelphia, a fost expediat la Chicago într-un vagon de marfă rezervat. Avea pereţii dubli, de argint şi bronz masiv, în care nu putea pătrunde aerul, un capac gros de cristal, la colţuri colonete de argint masiv împodobite cu sculpturi bogate, iar în interior o căptuşeală de satin alb şi perne de puf pe care se odihneau rămăşiţele pământeşti ale lui Dion O'Banion. Pe una din laturi, o tăbliţă pe care se putea citi: „Dion O'Banion, 1892-1924".

E foarte simptomatic pentru mentalitatea populaţiei în perioada aceea curiosul amestec de emoţie puternică şi de consideraţie sentimentală prezent în relatările înmormântării apărute în cotidianele epocii. O ziaristă descria astfel decorul din capela mortuară a lui Zbarbaro, unde timp de trei zile şi trei nopţi defilă o procesiune de patruzeci de mii de persoane, pentru a-l vedea pe O'Banion şi „a-i aduce ultimul omagiu" (expresie utilizată de *Tribune*!). „Îngeri de argint" – scria reportera – „stăteau la capul şi la picioarele sicriului, cu capul plecat, în lumina a

zece lumânări înalte care ardeau în grelele sfeşnice aurite ţinute de îngeri în mâinile lor. Sub sicriu, pe placa de marmură care îl susţine, se poate vedea inscripţia «Lăsaţi copiii să vină la mine». Peste toate acestea plutea mireasma florilor, cu care se amestecau parfumurile femeilor din lumea gangsterilor, în toalete fastuoase, înfăşurate în blănuri costisitoare şi sprijinite, în timp ce păşeau încet în naos, de domni îmbrăcaţi în costume impecabil croite, cu obraji de culoarea oţelului şi ochi care scrutau pe furiş asistenţa". O altă ziaristă descria „mâinile graţioase care ştiau să mânuiască atât de eficient un pistol automat".

În ziua înmormântării, poliţia călare se afla la faţa locului dis-de-dimineaţă, pentru a deschide drum cortegiului. Peste douăzeci de mii de oameni se înghesuiau pe străzile din jurul capelei mortuare. Douăzeci şi şase de furgoane încărcate cu flori în valoare de cincizeci de mii de dolari se îndreptară spre cimitirul Muntele Carmel, formând o coloană lungă de o milă. Printre coroane se afla o inimă făcută din trandafiri, varietatea *American Beauty,* înaltă cam de doi metri şi jumătate, o coroană de orhidee şi trandafiri, care urma să acopere piatra de mormânt, şi o enormă coroană trimisă de sindicatul cărăuşilor. Mai era şi un coş de trandafiri, purtând pe panglică simpla dedicaţie: „Din partea lui Al". Trei fanfare şi o escortă poliţienească provenind de la Stickney (deoarece comandantul Collins le interzisese forţelor poliţieneşti din Chicago să participe la

înmormântare) însoţeau cortegiul. Un detaşament special de poliţie s-a amestecat printre gangsterii îndoliaţi, cerând respectarea păcii măcar în ziua aceea, şi, la cererea oficială a autorităţilor municipale, cei care aveau asupra lor arme, în cursul ceremoniei funebre le-au lăsat în grija prietenilor.

Nici unui preşedinte al S.U.A. Nu i s-a făcut o asemenea înmormântare, şi puţini monarhi au avut parte de o astfel de ceremonie. Singurul lucru care a lipsit a fost slujba religioasă. Prietenii şi familia se străduiseră să li se acorde, pe temeiul că O'Banion era catolic şi în copilărie frecventa catedrala Sfântul Nume, dar arhidioceza catolică, spre consternarea generală, refuzase autorizaţia pentru slujba religioasă şi înmormântarea în pământ sfinţit. Cardinalul Mundelein declară: „O persoană care nu asistă la slujba religioasă cât este în viaţă, nu o poate pretinde după moarte". Cu toate acestea, lui O'Banion nu i-a fost refuzată cu desăvârşire iertarea păcatelor. Lângă mormântul lui, reverendul Patrick Malloy, de la biserica Sfântul Toma din Canterbury, care îl cunoscuse pe O'Banion încă din copilărie ca pe un băiat vesel şi socotea că, în fundul sufletului, era bun, ieşi din rândurile mulţimii, şi în timp ce racla era coborâtă în pământul nesfinţit, recită litaniile de rigoare, Ave Maria şi Tatăl Nostru.

Defunctul nu a fost uitat: la cinci luni după ceremonie, familia lui cumpără o parcelă de pământ sfinţit, unde trupul lui fu reînhumat. Arhidioceza nu interveni, dar văduva a fost sfătuită să îndepărteze uriaşul obelisc de piatră, înlocuindu-

l cu o piatră de mormânt de proporţii mai moderate. Drept care căpitanul John Astege, un poliţist onest, animat de o consecventă pornire împotriva gangsterilor, remarcă: „O’Banion era un tâlhar şi un ucigaş, dar ia uitaţi-vă la el acum! E îngropat lângă un episcop!” într-adevăr, alături de noul mormânt al lui O’Banion era mausoleul cuprinzând rămăşiţele pământeşti ale arhiepiscopilor Feehn şi Quigley şi ale episcopului Porter.

Printre personalităţile distinse din cortegiul funebru erau cinci judecători de la Tribunalul municipal, consilierul municipal Dorsey Crowe, un alt consilier şi diferiţi legislatori, precum şi Capone şi Torrio. Cei doi nu ar fi avut chef să vină, dar absenţa lor ar fi întărit bănuiala că ei puseseră la cale asasinarea lui O’Banion. Ei au putut citi existenţa acestor bănuieli pe figurile unora din asistenţi; aşezaţi în faţa lui Moran, Weiss şi Drucci, asistară la întreaga ceremonie desfăşurată în capelă. Merseră cu aceştia în maşină până la cimitir. Acolo i-au avut în faţa lor, de cealaltă parte a mormântului, în cursul înhumării. Imediat după terminarea ceremoniei, Torrio plecă într-o vacanţă zbuciumată, la Hot Springs, în Arkansas, la New Orleans, în insulele Bahama şi în Cuba.

Din pricina acestei călătorii nu a fost prezent la o declaraţie publică, de la care, oricum, probabil că ar fi preferat să lipsească. Louis Alterie, amicul lui O’Banion, îi provocă pe cei care purtau răspunderea asasinării acestuia la un duel cu arme de foc, într-o zi fixată dinainte, la colţul

dintre State Street şi Madison Street. Primarul Dever mărturisi că se simte „zguduit”. Firava lui campanie reformatoare fusese din nou dată peste cap, mai întâi din cauza tirului ucigaş, apoi din cauza înmormântării, a cărei somptuozitate orhideică nu era doar o etalare a bogăţiei individuale a diverşilor gangsteri, ci şi o demonstraţie a puterii şi opulenţei acestei lumi a gangsterilor în totalitatea ei, capabilă să pună pe gânduri întregul Chicago. El întrebă: „Trăim oare conform codului din întunecatul ev mediu, sau Chicago face totuşi parte din confederaţia americană? Într-o zi are loc asasinarea lui O’Banion, ca rezultat al unei conjuraţii foarte bine puse la punct de către, asasini. Apoi urmează această uluitoare paradă! între timp, rivali şi partizani ai defunctului se laudă pe faţă cu viitoare represalii. Pentru a le aduce la îndeplinire caută să dezlănţuie bătălii pe străzile oraşului. Nici prin gând nu le trece să ţină seama de legi sau de cei care veghează la respectarea lor!”

Asasinii lui O’Banion nu s-au prezentat la răspântia lui State Street cu Madison Street, dar, deşi nu s-au făcut arestări şi crima a rămas neelucidată din punct de vedere oficial, nu există îndoieli asupra identităţii vinovaţilor. Judecătorul de instrucţie al comitatului Cook îşi încheie raportul său cu acest comentariu: „Ucigaşii nu au fost prinşi. Au fost bănuiţi John Scalise, Albert Anselmi şi Frank Yale, dar ei nu au compărut niciodată în faţa instanţelor judecătoreşti”. Judecătorul de instrucţie greşea în privinţa

lui Yale – vechiul şef al bandei Cinci Vârfuri, un fidel acolit al lui Torrio – dar avea dreptate în privinţa lui Anselmi şi a lui Scalise. Aşa cum stabiliră curând după aceea adepţii lui O'Banion, cei trei primiseră fiecare câte zece mii de dolari bani peşin şi un inel cu diamante în valoare de trei mii de dolari. Scalise trimise inelul logodnicei sale, în Sicilia. Ei trăseseră, iar omul care îi strânsese mâna lui O'Banion, în semn de prietenie, era Mike Genna.

Scalise şi Anselmi erau un cuplu de ucigaşi deosebit de fioroşi. Amândoi semănau cu nişte gorile: erau solizi, umflaţi; îşi balansau fără încetare braţele, pentru a putea pune mâna instantaneu pe pistol; picioarele le erau scurte, iar feţele uleioase, grosolane şi încruntate – erau nişte sicilieni cu un bogat cazier de condamnări la închisoare în Italia, acumulate înainte de a intra clandestin în America. Nu erau folosiţi în niciuna din variatele operaţiuni necesitate de contrabanda de băuturi alcoolice: aveau funcţia specializată de „torpilori", adică de ucigaşi profesionişti, mândri de priceperea lor de a executa la comandă lichidarea unor fiinţe omeneşti. Ei au fost aceia care au născocit micul rafinament de a freca gloanţele cu usturoi, tehnică excelentă, care sporea probabilitatea cangrenării rănilor, când victimele nu mureau pe loc. În perioada aceea, Scalise şi Anselmi erau în serviciul personal al fraţilor Geiina, dar Torrio şi Capone se serveau de ei pentru diversele asasinate pe care le puneau la cale; de fapt, cei doi indivizi serveau cu credinţă pe oricine era

dispus să plătească bine pentru un omor, aşa cum se va vedea în raporturile lor cu Mike Genna.

9.

„Băieţii lui Weiss” şi „băieţii lui Capone”

Odată cu dispariţia lui O’Banion, succesiunea îi revenea lui Hymie Weiss, care se trezi în fruntea bandei din North Side. Weiss era un polonez, adus în America de mic copil de părinţii săi emigranţi. Numele lui adevărat era Earl Wajciechowski, prescurtat în Weiss, dar toţi îl cunoşteau sub numele de Hymie Leahul, sau pur şi simplu Hymie. Era un tânăr posac, încruntat, cu trăsături ascuţite, gen Sinatra, cu ochi mari, întunecaţi şi sinistri. Până la prohibiţie se ocupa de devalizări, fiind părtaş cu O’Banion la spargerea seifurilor şi hoţ de automobile. Îşi mai oferea serviciile ca ucigaş sau ca terorist, fără spirit partizan, atât sindicatelor muncitoreşti, cât şi echipelor de spărgători de grevă angajate de patroni. El se conforma modelului tradiţional al gangsterului catolic italo-irlandez, rămânând – în tot cursul carierei sale de ucigaş şi de răufăcător lipsit de scrupule – profund evlavios; purta un crucifix atârnat de gât, alături de

buzunarul pentru pistol de la subsuoară, iar în buzunar avea totdeauna un şirag de mătănii. Aşa cum subliniau adesea admiratorii lui, se arăta foarte afectuos cu mama sa. Această predominantă fixaţie maternă este o faţetă interesantă a personalităţii gangsterului. Torrio îşi plasase mama în Italia, înconjurând-o de lux; Capone o idolatriza pe mama lui; O'Banion i-a cumpărat celei care-l adusese pe lume o casă frumoasă şi o vizita în fiecare săptămână, aducându-i mereu plăci de patefon. O dată îi vorbi despre ea unui ziarist: „Credeţi-mă, merită să n-aibă nicio grijă pe lumea asta!". Iar Dutch Schultz, traficantul de băuturi alcoolice din New York, pe patul de moarte spuse: „Pe mama ta poţi conta oricând, şi nu trebuie să-l laşi pe Satana să te tragă prea iute la el!". Probabil că Weiss avusese o contribuţie hotărâtoare la succesul lui O'Banion în traficul cu bere, căci Weiss avea o minte foarte ascuţită, era mult mai descurcăreţ în comerţ, şi nu folosea violenţa împotriva proprietarilor de baruri şi a rivalilor decât după ce toate măsurile paşnice dădeau greş. Calm, de o ferocitate implacabilă, se spune că era singurul om de care se temea Al Capone.

Moartea lui O'Banion provocă în lumea gangsterilor din Chicago o nouă şi învolburată regrupare de alianţe şi vasalităţi. Vechea asociaţie făurită de Torrio se fisurase încă de pe când O'Banion rupsese raporturile diplomatice şi de afaceri cu ea, iar acum curentul subteran rasial, care explica multe dispute, se intensifică şi fu canalizat într-o

direcţie mai clară. Fraţii O'Donnell din West Side trecură de partea lui Weiss, tot astfel şi banda Saltis-McErlane. Fraţii Genna, Aiello şi alţi sateliţi italiano-sicilieni rămaseră ferm, dar cu atribuţii diferite – aliaţii lui Capone, ca şi Ralph. Sheldon şi Danny Stanton. Astfel, în linii mari, gangsterii se împărţeau acum în „băieţii lui Weiss" şi „băieţii lui Capone". La Chicago nu rămase mult loc liber pentru individualismul violent: „libera concurenţă" în contrabanda de băuturi alcoolice intra în stadiul monopolist al capitalismului. Dar, înainte de a se întâmpla acest lucru, se produse situaţia de care Merlo şi Torrio se temuseră totdeauna şi pe care se străduiseră să o evite: anarhia, triumful plebei, gata de orice. Vechea uniune, care vreme atât de îndelungată fusese supusă unor mari solicitări şi se clătina sub presiunile interne clocotitoare, s-a dizolvat. Limitele teritoriale ratificate s-au fărâmiţat şi s-au destrămat. Aveau loc jafuri haotice şi veritabile bătălii purtate între străzi. Pocnetul puştilor şi ţăcănitul mitralierelor se făcură auzite foarte des pe străzile din Chicago, şi aproape că nu ieşea o ediţie de cotidian care să nu aibă pe prima pagină un reportaj despre o nouă ciocnire între bande, cu morţii respectivi. Chicago începea să fie cunoscut în lumea întreagă ca o rivală modernă a Sodomei şi Gomorei, un loc unde cetă ţeanul obişnuit îşi pune o vestă rezistentă la gloanţe când îşi duce câinele la plimbare, iar la birou trage câte o duşcă de trăscău falsificat, unde fiecare automobil poartă urme de gloanţe de mitralieră, unde întreaga

populaţie trăieşte zilnic în vârtejul unei abracadabrante fantezii de ameninţări şi sânge. În titlurile tuturor jurnalelor de pe glob bubuiau mai multe salve decât se auziseră vreodată, efectiv, în capitala Vestului Mijlociu.

Totuşi, chiar dacă situaţia era „stilizată” şi dramatizată, realitatea rămânea cu mult mai bătătoare la ochi, şi mai strigătoare la cer decât sunt dispuşi să recunoască astăzi cetăţenii din Chicago. Abia fusese coborât în groapă cadavrul lui O’Banion, înfăşurat în satin, că Weiss şi dezlănţui războiul său de răzbunare. Prin subtilitatea ei, se poate spune că mintea lui Weiss era siciliană. Nu numai că ştia unde să ţintească, dar se pricepea de asemenea să-şi lovească adversarul în mod indirect. El ştia că Al Capone ţinea mult la Tony Grecul, care conducea un restaurant pentru amatorii rafinaţi ai artei culinare, situat deasupra sălii de alergări de câini a lui Frankie Pope, la Cicero. La rândul său, Tony Grecul era un admirator fanatic al lui Capone. Nu pierdea niciun prilej pentru a istorisi povestea unui băiat sărman care vindea ziare şi care într-o seară de noiembrie, pe o ploaie rece, intrase în restaurantul lui Capone. „Câte ziare ţi-au mai rămas, băieţaş?”, l-a întrebat acesta. „Vreo cincizeci, cred”, răspunsese băiatul. – „Lasă-le jos şi fugi acasă la maică-ta!”, îi spuse Capone, şi îi întinse o bancnotă de douăzeci de dolari.

Fidelitatea faţă de Capone îl costă viaţa; la câteva seri după înmormântare, în timp ce Tony şi Capone flecăreau într-o cameră separată, se auzi clinchetul clopoţelului de la

intrare şi Tony se ridică pentru a-şi întâmpina muşteriii. Dar nu se mai întoarse, şi oamenii povesteau că atunci când Capone a înţeles că Tony fusese luat şi dus pe sus în maşină, când şi-a dat seama că duşmanii lui ţinteau să-l lovească prin intermediul amicilor, fu auzit plângând. În ziua următoare ziarele publicară ştirea că într-o groapă cu var nestins a fost găsit cadavrul lui Tony Anton, proprietar de restaurant. Nu s-a făcut nicio arestare.

Weiss îi lovi şi în mod direct pe oamenii care îi suprimaseră prietenul. La 12 ianuarie 1925, Capone făcea o inspecţie a proprietăţilor sale şi trăsese maşina în faţa unui restaurant situat la colţul Străzii 55 cu State Street. Scăpă de la moarte ca prin urechile acului. Tocmai se dăduse jos din maşină şi intrase în clădire, când o maşină sport, cu perdelele lăsate, se apropie încet de trotuar şi, de la mai puţin de un metru, de pe banchetele din faţă şi din spate ţâşni o rafală de gloanţe din mai multe pistoale automate şi dintr-un pistol-mitralieră, arma preferată de tot mai mulţi gangsteri şi al cărei ţăcănit brutal era botezat, în glumă, „muzică de ukulele”, instrument havaian după care lumea se dădea în vânt pe-atunci. Şoferul lui Capone, Sylvester Barton, a fost rănit în spate: doi gardieni personali aflaţi pe bancheta din spate se trântiră imediat pe podeaua maşinii, scăpând teferi. Maşina, ciuruită de proiectile de la bot până la portbagaj, avea capota făcută ferfeniţă şi motorul distrus. „Au tocat totul, afară de maşina de gătit!”, remarcă un sergent din brigadă. Acest incident neplăcut îl determină

pe Capone să-şi comande fortăreaţa pe patru roţi, fabricată de firma Cadillac, în greutate de şapte tone, cu caroseria blindată, geamuri încasabile şi cu posibilitatea de a trage prin geamul din spate.

Douăsprezece zile mai târziu, în după-amiaza care urmă întoarcerii lui Torrio din obositoarea lui călătorie în jurul globului, emisarii lui Weiss, care îl filaseră mii de mile, dădură peste el în faţa locuinţei sale din Clyde Avenue, în cartierul Jackson Park din South Side. Erau ceasurile patru şi jumătate, începea să se întunece şi Torrio cu soţia lui abia se întorseseră din Loop, unde fuseseră după cumpărături. Doamna Torrio coborî din maşină cu braţele încărcate de pachete şi o luă pe aleea asfaltată. Torrio era încă în automobil, strângând restul pachetelor, când doi oameni ţâşniră dintr-o limuzină cenuşie, parcată în afara razei vizuale a victimei, după colţul cu Strada 76. Unul din ei, ţinând un pistol automat, alergă în faţa maşinii lui Torrio, în timp ce celălalt, care avea în mână o armă de vânătoare cu ţeava dublă retezată, ocoli prin spate, şi ambii deschiseră focul simultan. Parbrizul se făcu ţăndări şi şoferul, Robert Barton – frate cu Sylvester, şoferul lui Capone – fu rănit la genunchiul drept. Torrio rămase nevătămat. Lăsă să-i cadă pachetele din mâim şi aplecat aproape până la pământ, alergă spre casă. Nu sui nici şase trepte, când fu prins în focurile încrucişate. Un glonte de calibrul 45, provenit dintr-un pistol automat, îi zdrobi braţul stâng. Fără a se opri din fugă, Torrio se întoarse, încercând

între timp să-şi scoată revolverul, dar o salvă de gloanţe pentru vânat îl izbi drept în faţă, sfărâmându-i maxilarul şi pătrunzând în plămâni şi în abdomen. Se prăbuşi pe trepte. Omul cu automatul alergă spre el pentru a-i administra obligatoriul glonte în creier, dar când apăsă pe trăgaci constată că nu mai are cartuşe. Ezită, scotocind după alte cartuşe pentru a-şi încărca arma. Celălalt îşi reîncărca şi el arma de vânătoare, când claxonul maşinii care aştepta făcu să răsune chemarea lui imperativă. Probabil că era semnalul convenit, fiindcă cei doi alergară fără zăbavă spre automobil, care porni cu ei.

Torrio fu transportat la Jackson Park Hospital. La poliţie nu spuse decât atât: „Ştiu cine sunt, şi treaba mă priveşte pe mine personal!”

În mai puţin de o oră, Capone era la căpătâiul lui. Îl mută într-o cameră din mijlocul clădirii şi postă acolo o gardă personală compusă din patru oameni, în afară de cei doi poliţişti puşi de planton.

Torrio se vindecă cu o rapiditate uimitoare. Într-adevăr, nu trecură decât şaisprezece zile şi ieşi din spital, pe scăriţa de incendiu. În cursul aceleiaşi luni, apăru, înfăşurat tot în bandaje, în faţa Tribunalului Federal al S.U.A. pentru a i se citi sentinţa dată în procesul fabricii de bere Sieben. Îşi plăti amenda şi fu închis timp de nouă luni la penitenciarul din Lake County la Waukegan. Şeriful avu grijă să fie puse la ferestruicile celulei sale obloane din oţel aliat rezistente la gloanţe, postă în preajma lui doi ajutori de şerif, care

patrulau pe coridor, şi mobilă celula cu carpete, scaune şi un pat mai comod. În martie, Torrio ceru să fie chemaţi Capone şi avocaţii lui şi făcu formele necesare pentru a-i încredinţa toate afacerile sale personale omului pe care, cu cinci ani în urmă, îl adusese de la New York ca supraveghetor al unei case de toleranţă. Când Torrio a fost eliberat, în toamna anului 1925, trei automobile înţesate cu oameni înarmaţi îl aşteptau la porţile închisorii, pentru a-l escorta prin Chicago, până la Gary, în Indiana, unde a luat trenul cu destinaţia New York. La New York s-a îmbarcat pe un pachebot care se îndrepta spre Italia. După ce şi-a sfârşit convalescenţa, Torrio s-a întors în Statele Unite, decis să-şi folosească talentele incontestabile asociindu-se cu Lucky Luciano şi alţi şefi ai traficului clandestin din New York.

Capone era acum omul cel mai puternic din Chicago, dar mai avea de rezolvat o problemă periculoasă.

10.

Regele Capone

Poliţia trecuse prin toate fazele obositoare ale anchetei privitoare la tentativa de asasinare a lui Torrio. În conformitate cu etica lumii interlope, şoferul Bar ton,

Capone, ca şi Torrio, refuzară să dea orice fel de informaţii sau să facă ipoteze asupra agresorilor. Dar, fapt neobişnuit, în această împrejurare s-a găsit un martor dispus să vorbească. Martorul acesta se numea Peter Veesaert şi era fiul în vârstă de şaptesprezece ani al portarului unui bloc de locuinţe învecinat. El asistase la agresiune, şi când i-a fost arătată o fotografie publicată în ziare, de la înmormântarea lui O'Banion, printre cei care ţineau cordoanele sicriului îl recunoscu pe Bugs Moran drept unul dintre cei care l-au atacat pe Torrio. Îi confirmă din nou identitatea, în cursul celor trei defilări de suspecţi organizate de poliţie pentru identificare. Moran, afirmă categoric Peter Veesaert, era omul care trăsese cu automatul în Torrio. În Biroul de detectivi îl înfruntă pe Moran, spunându-i: „Dumneata eşti omul căutat!" şi descrise în mod amănunţit cum Moran sărise primul din automobilul parcat şi tot el deschisese focul.

Comandantul poliţiei a cerut tribunalului permisiunea „de a-l reţine pe Moran până la descoperirea altor probe". Judecătorul William J. Lindsay îi dădu drumul după şaptezeci şi două de ore, în schimbul unei cauţiuni de cinci mii de dolari. Moran nu a fost tradus în faţa instanţei şi nici măcar pus sub acuzare.

În cursul lunilor care mai rămăseseră din anul 1925, măcelurile între bandele rivale au continuat, şi printre victime căzură trei din fraţii Genna. La început banda lui Weiss era în ofensivă şi dădea o lovitură după alta. Capone,

privat de experienţa lui Torrio, slăbit de dezertarea atâtor aliaţi şi de haosul creat în traficul cu bere, pentru moment se gândea doar să pareze loviturile, căutând între timp să-şi revină. Oricum, nu a deplâns pierderea celor trei fraţi Genna cu care nu se putea negocia deloc, deşi erau asociaţii lui, fiindcă de pe urma acestei triple morţi autoritatea sa asupra grupului sicilian, şi deci şi asupra cartelului pentru producerea poşircilor alcoolice, ieşea întărită.

Într-o frumoasă dimineaţă din primăvara aceluiaşi an, la 26 mai, Angelo Genna îşi luă rămas bun de la soţie – cu care era căsătorit de patru luni – în apartamentul lor din elegantul hotel Belmonte, şi urcă în noul lui automobil deschis de două locuri care costase şase mii de dolari, pentru a se duce la birou. Străbătuse o distanţă de opt intersecţii, când, la răspântia dintre Ogden şi Hudson Avenue, binecunoscuta maşină sport neagră, cu capota ridicată, prevăzută cu o plăcuţă indicatoare furată, lunecă îndărătul lui. La bordul ei se aflau Weiss, Moran şi Drucei. Maşina se alătură automobilului lui Genna şi deodată se iviră boturile a trei puşti de vânătoare cu ţeava retezată; Angelo îşi dădu duhul învăluit de fumul prafului de puşcă, în clipa morţii avea în buzunarul de la spate treizeci de mii de dolari în bancnote.

Pentru familia Genna, moartea aceasta stârni o durere multiplă. Jeleau, odată cu pierderea unui frate, şi răsturnarea bruscă a dictaturii lor asupra Uniunii siciliene,

la a cărei preşedinţie îl înscăunaseră pe Angelo. Pe lângă aceasta, ambiţiile lor sociale, abia înmugurite, primiră o grea lovitură. Într-adevăr, în luna ianuarie fraţii Genna puseseră la cale, cu abilitate, o alianţă ambiţioasă. Îl însuraseră pe Angelo cu Lucilla, sora mai mică a unui important personaj din comunitatea siciliană. Căsătoria aceea reprezenta fericita încheiere a unei legături de afaceri, acea fuziune dintre bani şi sânge, atât de preţuită de către sicilieni. Aşa că fraţii Genna se agitaseră pentru ca nunta să fie sărbătorită cu fastul cuvenit. Trei mii de persoane răspunseră la invitaţia lui Angelo, publicată în ziare sub această formă: „Să vină fiecare, veniţi cu Toţi!" Oaspeţii se reuniră în Carmen's Hall din Ashland Auditorium, în West Side; aşa cum era de aşteptat, printre ei erau o mulţime de figuri cunoscute sub raport profesional şi politic. În ziare apărură entuziaste şi amănunţite descrieri ale cununiei: se vorbea despre Angelo ca de „un tânăr importator". Reportera unui cotidian a folosit o sută patruzeci şi două de cuvinte pentru a descrie minunăţiile tortei de nuntă, având o înălţime de patru metri („torta cea mai rafinat decorată din câte s-au făcut vreodată la Chicago"), opera „artistului şi sculptorului" S. Ferrara. Pe glazura tortei se puteau citi aceste cuvinte: „Home Sweet Home", pline de afecţiune, dar destinate să se acrească foarte curând.

Înmormântarea lui Angelo fu la fel de splendidă. Sicriul de argint masiv costă 12.500 de dolari, iar pe capac era

scris în relief, cu aur, numele defunctului. Era, firește, încărcat de coroane; grădina înflorită mobilă fu urmată până la cimitir de trei sute de mașini, dintre care treizeci înțesate de flori în valoare de patruzeci de mii de dolari. Cortegiul funebru era compus din douăzeci de mii de italieni din Chicago. Cordoanele sicriului erau ținute de opt personalități proeminente ale Uniunii siciliene. Nu lipseau nici obișnuiții reprezentanți ai cercurilor oficiale: senatorul statului Illinois, John T. Joyce, consilierul municipal John Powers, membrii Camerei reprezentanților a statului William V. Pacelli și Charles Coia, Carmen Vaco, *city sealer* (a cărui misiune era să pună sigilii pe ușile localurilor unde se vindeau băuturi alcoolice de contrabandă, o slujbă girată în mod indirect de bandele de traficanți), Diamond Joe Esposito, Mike Carozzo și Al Capone. Biserica a refuzat să oficieze slujba de înmormântare, dar părintele Bifoletti, de la Biserica îngerului Păzitor, o celebră la cimitir. Cincizeci de agenți de poliție fură detașați pentru serviciul de ordine, în scopul de a menține liberă partea carosabilă a străzilor, dar a mai fost necesar să fie chemat în grabă personal auxiliar, pentru a întări cordoanele în fața mulțimii care se îmbulzea.

Înmormântarea lui Angelo Genna a avut un preludiu adecvat. Cu puțin înainte de ceremonia funebră, domnul Frank Bar an, custode municipal, sub privirile unui mare număr de ziariști și alți spectatori, aruncă în apele lacului Michigan opt sute de pistoale, mitraliere și puști pe care poliția le confiscase de curând de la asasini, spărgători,

tâlhari şi alţi delincvenţi din Chicago.

Capone nu putea decât să se bucure de dispariţia lui Angelo. Probabil că pentru prima dată în viaţa lui a avut un uşor sentiment de bunăvoinţă faţă de Weiss şi prietenii lui, dar, pentru a ajunge la dominaţia Uniunii siciliene, în calea lui Capone se mai aflau câteva obstacole. Pe scaunul prezidenţial vacant puse stăpânire imediat Sam Samoots Amatuna, girantul restaurantului Citro's – loc de întâlnire al politicienilor – şi principalul mituitor al poliţiei în favoarea fraţilor Genna. Amatuna şi doi din asociaţii lui în afaceri, Eddie Zion, proprietarul unui bufet, şi Bummy Goldstein, cunoscut şi sub numele de Pete Telalul, administratorul unei distilerii clandestine, intrară în cartierul general al Uniunii şi, în timp ce toţi se jucau leneş cu pistoalele, Amatuna se declară cu de la sine putere preşedinte. Apoi Capone avu parte de o altă neaşteptată întorsătură norocoasă. La 13 noiembrie, Amatuna stătea liniştit în scaunul unui bărbier, unde se rădea şi îşi făcea manichiura, când doi indivizi se apropiară de el din spate şi îi zburară creierii pe prosop. Cei doi erau Schemei (Sforarul) Drucci şi Jim Doherty, ucigaşul folosit de banda fraţilor O'Donnell din West Side, ambii trimişi de Weiss, care preocupat doar să răărească rândurile sicilienilor, habar nu avea că astfel îi făcea un mare serviciu lui Capone. Peste patru zile, cu o precizie lugubră, Zion fu împuşcat în timp ce se întorcea de la înmormântarea lui Amatuna; peste alte treisprezece zile, Goldstein fu ucis în interiorul unui magazin de către doi

agresori care, dovedind o iniţiativă îndrăzneaţă, folosiră o carabină furată dintr-o maşină a Biroului de detectivi, parcată în apropiere.

De data aceasta Capone reuşi să aranjeze lucrurile pe placul său. Omul lui de paie, Lombardo, fu numit la preşedinţia Uniunii, dar ocupă acest post doar până în 1923, când fu doborât de o rafală de gloanţe explozive, în mijlocul intensului trafic al unei ore de vârf, la întretăierea străzilor Madison şi Dearborn, poate locul cel mai animat din Chicago. După cum vom vedea, acest omor a adus o complicaţie în plus în labirintul format de traficanţii de alcool şi de mafie.

Dar încă de la începutul anului 1925, înainte de moartea lui Amatuna, între cele două tabere se produsese o ciocnire formidabilă, în care fu implicat din nou un membru al clanului Genna.

Timp de două săptămâni după uciderea lui Angelo, fraţii lui bătuseră în lung şi-n lat cu maşina North Side, cu armele în mâinile înfierbântate, în căutarea oricărui membru al bandei Weiss. Setea de *vendetta,* intenţiile ucigaşe ale fraţilor Genna erau cunoscute poliţiei; tensiunea se simţea în aer. În dimineaţa zilei de 13 iunie, o maşină a poliţiei, care patrula pe străzi, găsi maşina lui Moran ciuruită de gloanţe, dar goală şi cu câţiva stropi de sânge. De fapt, cu puţin mai înainte, în automobilul acela se aflaseră Moran şi Drucci. Ei dăduseră o scurtă bătălie din mers cu o altă maşină, în care se aflau Mike Genna, Anscimi, Scalise şi un

individ la volan, angajaţi într-o misiune de represalii. În cursul schimbului de focuri, Drucci fu zgâriat de un glonţ. Împreună cu Moran o luă la sănătoasa, răsturnând vehiculul. În momentul când poliţia, dând de urma lui Moran, îl informă despre starea în care-i găsiseră maşina, acesta era acasă, în papuci, şi se arătă cuprins de indignare; doar atât ştia, declară el, că nişte tipi îi furaseră maşina cu puţin timp în urmă şi, poftim, în ce hal i-o aduseseră!

În timp ce lui Moran i se lua interogatoriul, automobilul fraţilor Genna cutreiera frenetic zona, în căutarea prăzii dispărute. Străbătând cu viteză nebună Western Avenue, în direcţia North Side, alunecară pe asfaltul umed, fură cât pe ce să se ciocnească cu o altă maşină şi îşi continuară goana, forţând motorul la maximum. Această încălcare a regulilor de circulaţie fu observată de o maşină a poliţiei *care* se încrucişă cu gangsterii şi în care se aflau detectivii brigăzii a 8-a, de pe lângă Chicago Lawn Station: Michael J. Conway, Harold. F. Olson, Charles B. Walsh şi William Swenny. Conway, care comanda patrula, îl recunoscu pe Mike Genna. „Bandiţi! După ei!”, strigă el. Poliţistul Olson, care se afla la volan, întoarse maşina, lansând-o în urmărire şi dând drumul sirenei.

Automobilul gangsterilor acceleră, şi cel al agenţilor făcu la fel. Atinseră viteza de 73 de mile pe oră, pe o şosea extrem de alunecoasă. Urmărirea continuă de-a lungul celei mai întinse artere a oraşului. În dreptul Străzii 59 maşina

gangsterilor avea încă un avans, când un autocamion îi tăie drumul. Şoferul lui Genna strânse brusc frânele, maşina se roti de două ori în jurul propriei sale axe, derapând groaznic, urcă pe trotuar şi doborî un felinar. Olson acţionă frâna pentru caz de forţă majoră, şi maşina poliţiei, lunecând într-o parte, se opri la câţiva metri.

Şoferul gangsterilor o tuli. Genna, Scalise şi Anselmi săriră afară, rămânând în picioare de cealaltă parte a automobilului; li se vedeau doar capetele. Niciunul din agenţi nu îşi scosese pistolul. Conway făcu câţiva paşi spre ei, strigând: „Ce naiba vi s-a năzărit? De ce aţi alergat cu viteza asta când ne-aţi auzit sunând sirena?” Răspunsul fu o rafală de proiectile, trase din puşti cu repetiţie. Olson şi Walsh căzură, ciuruiţi de gloanţe; peste cei doi se rostogoli Conway, cu maxilarul sfărâmat. Sweeney, ghemuit îndărătul maşinii, îşi descărcă revolverul în direcţia gangsterilor, care, întorcându-i spatele, o luară la fugă. Sute de martori oculari, negustoraşi, impiegaţi şi mecanici de la un garaj aflat la numărul 5940, pe South Western Avenue, se bulucіră mai aproape de teatrul luptei; Sweeney culese două pistoale scăpate din mâinile colegilor şi goni după oamenii lui Genna peste un teren viran, până la jumătatea unei alei aflate între bulevardele Western şi Artesian.

Trăgând din fugă, Sweeney îi văzu pe Scalise şi Anselmi strecurându-se într-un pasaj dintre două clădiri. Genna venea în urma lor. La intrarea în ulicioară se roti, ţintindu-şi

brusc puşca cu ţeavă scurtă asupra lui Sweeney, dar trăgaciul ţăcăni pe un cartuş ars. Glonţul tras imediat de Sweeney îl nimeri în gambă pe Genna.

Poticnindu-se, gangsterul se duse mai departe şi văzu fereastra unui subsol, sparse geamul cu patul puştii şi se azvârli înăuntru, cu capul înainte. Între timp lui Sweeney i s-au alăturat agentul Albert Richert de la postul de poliţie din Brighton Park, care, văzând încăierarea, sărise din maşină, şi George Oakey, un poliţist pensionat, care locuia în Strada 60 din West şi pe care îl chemase soţia lui. Împreună, Sweeney, Richert şi Oakey reuşiră, împingând cu umerii, să forţeze uşa subsolului, închisă cu cheia. Îl găsiră pe Genna lungit pe jos; dintr-o arteră a piciorului îi ţâşnea sânge din abundenţă. În timp ce cei doi poliţişti se repezeau asupra lui, Genna trase o singură dată înspre ei, cu revolverul lui calibrul 33. Fu imobilizat şi cărat afară.

Când sosi ambulanţa spitalului Bridewell, Genna era pe moarte, dar mai găsi putere pentru a trage un picior în obrazul unuia din brancardieri, exclamând: „Încasează şi asta, jigodie!”, după aceea căzu la loc şi muri.

Anselmi şi Scalise îşi continuară fuga, sub ochii numeroşilor locatari ai imobilelor din jur, traversând mai multe terenuri virane. Ajunşi în strada 59, pătrunseră într-un magazin de îmbrăcăminte bărbătească pentru a-şi cumpăra berete, ca să se poată travesti, dar patronul magazinului, intrat la bănuieli, îi alungă. Pe Western Avenue urcară într-un tramvai cu direcţia nord. O maşină

de patrulare provenită de la postul de poliţie din West Englexvood, care recepţionase semnalizarea, ajunse din urmă tramvaiul şi-i arestă pe cei doi. Nu, protestară ei cu indignare şi uimire, habar n-aveau despre niciun fel de schimb de focuri – erau doar doi băieţi care căutau de lucru.

În hărmălaia iscată, Olson, Walsh şi Conway rămăseseră pe locul unde căzuseră: oamenii de prin partea locului au adus o maşină şi i-au transportat la spitalul Diaconeselor germane; Olson şi Walsh îşi dădură sufletul fără a-şi mai recăpăta cunoştinţa. Au fost al patrulea şi al cincilea poliţist ucişi la Chicago în săptămâna aceea din iunie 1925. Conway, internat la spitalul Sfântul Bernard, se zbătu câteva zile între viaţă şi moarte, înainte de a începe să-şi revină încetul cu încetul. El şi Sweeney fură avansaţi la gradul de sergenţi în brigada de cercetări.

Se pare că ar fi greu de găsit un caz penal mai clar decât acela al lui Scalise şi Anselmi. El a suscitat în rândurile cetăţenilor un puternic val de compasiune pentru soarta victimelor. Şi totuşi, după doi ani de şicane avocăţeşti şi de tergiversări din partea organelor anchetatoare, doi ani în cursul cărora Sweeney – martorul-cheie – a primit telefoane de ameninţare şi scrisori pe care figurau capete de mort şi mâini negre, iar faţada casei sale a fost distrusă de o bombă, Scalise şi Anselmi ieşiră liberi din sala tribunalului.

S-a spus mai târziu că Mike Genna, fără s-o ştie, era în

orice caz hărăzit morţii în ziua aceea; că Scalise şi Anselmi primiseră din partea lui Capone însărcinarea secretă de a-l ridica pe Genna pentru o ultimă plimbare cu maşina. Această ipoteză este bazată pe o presupusă afirmaţie, făcută în aceeaşi lună de un italian rămas anonim, unui prieten de-al său detectiv. Se pare că personajul declarase următoarele: „Mike era pe cale de a fi lichidat, când, luându-i pe agenţii din automobil drept gangsteri duşmani, dăduse semnalul să se tragă în ei. Pentru un timp planurile lui Scalise şi Anselmi fuseseră răsturnate, dar până la urmă totul a ieşit aşa cum voiseră ei: Mike şi-a lăsat pielea!”

Ipoteza aceasta nu rezistă unei cercetări atente. Genna şi cu oamenii lui îi vânau în ziua aceea pe membrii bandei lui Weiss şi numai pe ei. Urletul sirenei şi apariţia maşinii poliţiei desigur că nu-i puteau face să creadă că sunt urmăriţi de nişte gangsteri duşmani. Iar loialitatea arătată de fraţii Genna care mai erau în viaţă faţă de Scalise şi Anselmi, în situaţia grea în care se aflau aceştia, cu siguranţă că nu s-ar fi manifestat, dacă ar fi nutrit cea mai vagă suspiciune de trădare.

În realitate, eforturile depuse – cu succes – pentru a-i salva pe Scalise şi Anselmi sunt un exemplu al fanaticei solidarităţi de clan, existente între criminalii sicilieni, Scalise şi Anselmi deveniră pentru sicilieni un fel de Sacco şi Vanzetti ai lor[22], o chestiune de onoare rasială. Pentru

[22] Niccola Sacco (n. 1891) ; Bartolomeo Vanzetti (n. 1898) – executaţi în 1928. Activişti sindicali, de origine italiană. Pe baza unor acuzaţii false

„bunul renume al Siciliei”, toţi compatrioţii au contribuit la crearea unui fond destinat apărării în faţa justiţiei – atât a celor din cercul traficanţilor clandestini, cât şi a celor care desfăşurau activităţi cinstite. În orice caz, curând deveni limpede că era nesănătos să refuzi achitarea contribuţiei ori să o dai mârâind. Henry Spingola, cumnatul defunctului Angelo, donă zece mii de dolari, dar, supus unor noi presiuni, se arătă recalcitrant, şi la 10 ianuarie 1926 fu ucis cu focuri de revolver, după cearta iscată de refuzul lui. Doi băcani angrosişti, Agostino şi Antonio Moreci, care le furnizau fraţilor Genna drojdia pentru fabricarea alcoolului, au participat fiecare cu câte două mii de dolari, declarând că era suma maximă pe care o puteau da. Totodată şi-au exprimat părerea că asasinarea lui Spingola era o adevărată ruşine; în interval de o săptămână, amândoi fură găsiţi morţi în magazinul lor, ciuruiţi de gloanţe.

Asasinarea lui Spingola, un fruntaş al comunităţii italiene, a produs multă întristare, ca şi cea a lui Vito Bascone, un negustor de vinuri prosper şi popular, care, neavând nimic de-a face cu banda, ridicase în mod imprudent obiecţii când i se ceruse a treia contribuţie. Drept represalii, Orazzio Tropea, zis şi „Flagelul”, încasator de vărsăminte depuse pentru fondul de apărare, fu răpus aproape în acelaşi loc unde căzuse şi Spingola. Alţi trei

---

de complicitate la crimă şi în pofida unei puternice mişcări de protest dezlănţuite în S.U.A. şi în lumea întreagă, au fost condamnaţi la moarte şi executaţi pe scaunul electric. – Nota trad.

colectori de contribuţii, Little Joe, calabrezul Eddie Baldelli zis şi „Vulturul” şi Tony Finalii, au fost de asemenea ucişi.

Baldelli, fost militar, care îşi părăsise slujba de conducător de furgoane poştale pentru a se face contrabandist de băuturi alcoolice, avu parte de o înmormântare spectaculoasă, cu toate onorurile militare, în ultima zi a lunii februarie. În aceeaşi zi, vicepreşedintele Daxves prezenta Senatului Statelor Unite o petiţie venită din Chicago, semnată de Edward L. Williams, decanul Institutului Juridic John Marshall şi de doctorul L. Williams, director executiv al Asociaţiei pentru întărirea legii şi pentru o mai bună guvernare. Petiţia descria „domnia terorii instaurate la Chicago” şi cerea ajutorul şi intervenţia federală, arătând că, „O colonie de indivizi nenaturalizaţi, care practică vendetta, membri ai Mafiei şi ai asociaţiei Mâna neagră, sprijinită de bande de cetăţeni americani înarmaţi – indivizi ca fraţii O’Donnell, McEriane, pistolarii lui Ragen şi alţii – au format la Chicago un supraguvern propriu, care impune cetăţenilor tributuri oneroase şi îi sileşte să le plătească, slujindu-se de metode teroriste, răpiri de copii şi asasinate. Mulţi dintre aceşti bandiţi au strâns averi fabuloase, practicând contrabanda de rom şi alte băuturi alcoolice. Lucrând de conivenţă cu poliţia şi cu alţi funcţionari, asigurându-şi în acest mod monopolul comerţului ilicit cu băuturile alcoolice, şi-au împărţit între ei diferitele zone ale oraşului. Pentru concurenţii neloiali, pentru cei care încalcă teritoriul altuia, există pedeapsa cu

moartea”. Petiţia semnala „faptul că la Chicago, în ultimele douăsprezece luni, fuseseră săvârşite mai bine de o sută de atentate cu bombe şi cita numele a cinci fabrici de bere exploatate de un „cerc de politicieni şi de funcţionari publici”, cărora le serveau drept paravan nişte criminali şi care aveau nişte directori fictivi. Se cerea Congresului să numească o comisie care să ancheteze această „situaţie scandaloasă”.

Faptul că activitatea lor era discutată pe plan naţional nu îi împiedică pe sicilienii din Chicago să se preocupe de soarta lui Scalise şi a lui Anselmi. În pofida disensiunilor interne şi fratricide – şi poate stimulaţi la această demonstraţie de unitate de revolverele fraţilor Genna – vărsară o sută de mii de dolari la fondul destinat apărării celor doi inculpaţi.

Cu obişnuita sa înfocare, pe care acum publicul se deprinsese să nu o mai considere ca o pornire reală, ci doar un foc de paie, procurorul de stat Croxve tuna la posturile de radio: „Aceşti oameni vor merge drept la spânzurătoare!” Dar se pare că cetăţenii din Chicago ezitau să-şi asume personal o asemenea răspundere. Când la 5 octombrie 1925 avu loc prima şedinţă a procesului, 234 din cei 238 de cetăţeni chemaţi să alcătuiască juriul invocară tot soiul de motive personale, de importanţă vitală, care îi împiedicau să-şi formeze o opinie asupra culpabilităţii lui Scalise şi Anselmi. Unul, mai franc decât ceilalţi, zise: „Nu ar fi sănătos să se dea un verdict de culpabilitate. Se

exercită presiuni asupra familiilor noastre. Voi fi nevoit să umblu cu pistolul la mine până în ultima zi a vieţii mele, dacă accept să fac parte din juriu şi îi găsesc vinovaţi pe aceşti doi oameni”. Avocaţii apărării au făcut şi ei greutăţi în calea formării unui juriu. Au refuzat să accepte ca jurat pe oricine avusese vreodată, sub orice formă, vreun raport cu o organizaţie care impune respectarea legii; au pledat patruzeci de minute numai pentru a se opune numirii unei persoane care de două ori dăduse bani unei organizaţii destinate să reducă proporţiile criminalităţii în oraşul Chicago.

La 11 noiembrie, după ce fusese dovedit în fapt, într-un mod care nu mai lăsa loc la niciun fel de îndoieli, că era vorba de asasinarea unor agenţi de poliţie, făptuită de nişte criminali angajaţi în mod obişnuit în activităţi nelegiuite, cei doi au fost declaraţi vinovaţi de uciderea lui Olson şi condamnaţi la paisprezece ani închisoare. Indulgenţa verdictului stârni o asemenea explozie de mânie, încât procurorul Crowe socoti necesar să prezinte o lungă explicaţie, afirmând, printre altele, că acum cei doi urmează să compară în faţa instanţei şi pentru uciderea lui Walsh. Judecătorul Brothers, care prezidase primul proces, declară că acuzaţii trebuie să se prezinte din nou în faţa Curţii cu juri „fără nicio amânare; vor fi judecaţi lunea viitoare”.

Totuşi au urmat amânări. Au trecut trei luni până la dezbaterea procesului intentat pentru uciderea lui Walsh.

Cei doi gangsteri au fost achitaţi. „Acest verdict este o adevărată ruşine pentru Chicago”, spuse şeful poliţiei Morgan A. Collins. Apoi, încă un interludiu... La 3 mai 1926 Scalise şi Anselmi au fost escortaţi până la penitenciarul Joliet, unde ar fi trebuit să ispăşească cei paisprezece ani prevăzuţi de sentinţă. Făcuseră însă apel. La 23 decembrie, Curtea Supremă a statului Illinois le acordă o rejudecare a procesului, şi la 9 iunie 1927 – exact la doi ani după omor – se deschise cel de-al treilea proces. Au fost achitaţi. Motivarea verdictului merită să fie reprodusă. Se arăta că cei doi nu făcuseră altceva decât „să reziste unei agresiuni a poliţiei, care nu dispunea de un mandat de arestare”.

În tot cursul acestei perioade, în timp ce forţe invizibile se străduiau să-i descurce pe Scalise şi Anselmi din iţele unei situaţii deosebit de încâlcite, marea înfruntare continua. Angelo Genna fusese ucis în mai, Mike în iunie, iar în luna iulie fu lichidat un al treilea Genna – Tony Gentlemanul, de astă dată prin intervenţia directă a lui Capone. La 8 iulie 1925, Tony primi un telefon de la Antonio Spano zis şi „Cavalerul”, un ucigaş uns cu toate alifiile, pe care fraţii Genna îl importaseră din Sicilia în 1921, în calitate de nou recrut pentru armata lor. Spano îi spuse că are să-i comunice un lucru important; avea să se afle în colţul lui Grand Avenue cu Curtis Street, în zona Ne-ar North-West a oraşului, la orele şase după-amiaza. Voia să-i comunice acestuia condamnarea lui la moarte. „Doi dintre fraţii Genna au fost suprimaţi în câteva luni”, spuse ulterior

un detectiv, în cursul unei declaraţii făcute presei cu prilejul noului omor. „Erau înspăimântaţi şi bănuitori. Pentru niciun motiv din lume nu s-ar fi dus Tony la o întâlnire cu George Moran sau Drucci, sau cu unul din oamenii lui Capone, inclusiv Scalise sau Anselmi. Dar la o întâlnire cu «Cavalerul» s-a dus”.

Sosi cu maşina la locul fixat şi coborî. Spano întinse mâna şi o strânse pe cea a lui Tony cu o căldură care amintea pe aceea cu care îi fusese strânsă mâna lui O’Banion, în florărie. În timp ce Spano îl ţinea strâns, doi indivizi înarmaţi cu pistoale automate calibrul 38 ţâşniră din umbra portalurilor vecine şi îl împuşcară de mai multe ori în spate. Tony nu a murit imediat, în ultimul ceas al vieţii sale, la spital, a rămas alături de el fiica unui slujitor al bisericii baptiste din Chester, Illinois, care căpătase diploma de organistă şi dirija corul din Loop. Tony îi dăruise o maşină sport de două locuri, cu monogramă, o acoperise cu bijuterii şi închiriase pentru ea, cu o sută de dolari pe săptămână, un apartament la hotelul Congress. Încălcând codul gangsterului, Tony, care nu fusese niciodată un gangster profesionist, îi murmură la ureche: „Cavalerul m-a dat gata!” Poliţia a avut astfel o scuză destul de convingătoare pentru a nu aresta pe nimeni; anunţă doar că era căutat un individ cu numele de Cavallero.

Familia Genna îi făcuse lui Angelo o înmormântare foarte frumoasă, care costase o sută de mii de dolari. Cea a lui Mike fusese mai puţin fastuoasă, căci căpitanul de poliţie

Stege domolise dramatismul spectacolului pregătit declarând că agenţii lui urmau să fie prezenţi la cimitir cu ordinul de a aresta pe orice criminal sau suspect care şi-ar fi arătat prin lume faţa identificată. Mike a fost îngropat în taină, fără rude îndoliate, fără flori, fără niciun participant, în afară de antreprenorul de pompe funebre. Înmormântarea lui Tony a fost la fel de insignifiantă. Îl îngropară la repezeală, fără nicio rugăciune; nu avu parte nici de slujbă religioasă, nici de lacrimile amicilor la groapa sa.

Fraţii Genna puteau acum să se considere nişte oameni sfârşiţi. Trei din cei şase fraţi muriseră, iar cei trei rămaşi în viaţă se familiarizaseră cu ideea că trebuia să le vină şi lor rândul. Nu pierdură vremea ca să mai discute dacă aşa stăteau lucrurile sau nu. Sam şi Pete se ascunseră în afara oraşului Chicago, iar Jim se grăbi să se întoarcă la Marsala, în Sicilia, vechiul lui oraş natal. Plecă val-vârtej, lăsându-şi soţia să dispună după bunul ei plac de mobilierul apartamentului în care locuiau, în Lake Side Place, – mobilier în valoare de cincizeci de mii de dolari. Când debarcă în Italia, fu luat în primire de poliţia italiană, şi următorii cinci ani îi petrecu la închisoare.

11.

Cine l-a ucis pe McSwiggin?

Prăbuşirea clanului Genna nu a monopolizat în întregime atenţia lumii interlope din Chicago. Paralel s-au petrecut multe alte evenimente. Între vara anului 1925 şi cea a lui 1926, Walter O'Donnell a fost rănit mortal într-un bufet expres; George Big Bates Karl a fost asasinat de banda Saltis-McErlane; Bill Dickman a fost lichidat fiindcă ştia prea multe despre asasinarea lui Karl; pe lângă aceasta, banda Saltis-McErlane a atentat la viaţa lui Spike O'Donnell; Tony Campagna, Sam Lavenuto şi Jim Russo – toţi trei producători independenţi de poşirci, activând în zona lui Capone – au fost omorâţi. Irving Schlig, Harry Berman, Aniello Taddeo, Joe Granata Mitralieră şi Joe Larson au fost invitaţi pe rând în maşină, pentru obişnuita plimbare fără întoarcere. Ragen Colts Club House, cartierul general al bandei Sheldon, a constituit ţinta unui raid al mitralierilor lui Saltis, şi doi oameni au fost ucişi... În ciocnirile necontenite dintre banda fraţilor O'Donnell din South Side, banda Sheldon şi banda Saltis-McErlane, s-au înregistrat alţi şase morţi şi patru răniţi. S-a ajuns astfel la un total de şaptezeci şi şase de asasinate în 1926 şi la un număr aproape egal de mutilaţi, în istoria luptelor dintre gangsteri, la Chicago şi în oricare altă parte a globului, aceste douăsprezece luni deţin până astăzi recordul.

Tot în decursul acestei perioade, Capone a fost obiectul

a trei agresiuni; de două ori, profitând de trafic, automobilul lui a fost izolat de maşinile din escortă şi a devenit ţinta tirului; în ambele rânduri gloanţele i-au sfâşiat hainele, fără a-l răni; s-a încercat să i se otrăvească mâncarea. Şoferul lui a fost răpit şi torturat pentru a i se smulge amănunte asupra mişcărilor lui Capone, iar apoi cadavrul lui, ciuruit de gloanţe a fost aruncat într-un rezervor de apă al unei pensiuni din Chicago est.

Totuşi Capone nu putea, cum ar fi fost foarte bucuros să facă, să-şi îndrepte întreaga forţă de tir asupra lui Weiss şi a bandei sale. Aşa cum se întâmplă adesea într-o dinastie, în momentul când tronul trece dintr-o mână într-alta, ies la iveală sute de ranchiune şi de vrăjmăşii mai vechi. După ce a preluat puterea de la Torrio, Capone se trezi înconjurat de rebeliuni, secesiune, represalii şi asalturi împotriva autorităţii sale; teritoriul aflat sub controlul lui a fost invadat şi frontierele călcate în picioare din toate părţile; până şi la Cicero, fraţii O'Donnell, care acum se aliaseră cu Tom Duffy, traficant de băuturi alcoolice şi şef de circumscripţie republican, şi cu Jim Doherty, un ucigaş cu cazier, încălcau în mod făţiş condiţiile tratatului de pace. În South Side domnea o agitaţie permanentă, în cadrul sindicatului jocurilor de noroc situaţia era din ce în ce mai neliniştitoare şi, pe lângă toate acestea, Capone era preocupat în primul rând de extinderea puterii politice, prin intermediul influenţei lui Hinky Dink Kenna şi a lui John Coughlin. Din toate punctele de vedere, perioada aceea a

fost crucială pentru Capone, epoca în care, spune Peterson... „cei mai sceleraţi criminali şi complicii lor politici s-au organizat mai puternic, în vreme ce guvernul devenea tot mai dezorganizat, sfârşind prin a se da bătut, în mod practic, şi capitulând în faţa lumii interlope sfidătoare şi lipsite de scrupule”.

Pentru Capone a fost o perioadă grea, de verificare a capacităţii lui de cârmuitor şi organizator. Trebuia să dea dovadă de subtilitate şi fineţe, apreciind care dintre facţiuni manifestau o ostilitate prea periculoasă pentru a fi luate cu binişorul şi era necesar să fie zdrobite. Cele care erau prea puternice pentru a fi zdrobite trebuiau sprijinite; cele care produceau prea multe neajunsuri, dar erau prea neînsemnate pentru a merita osteneala de a fi atrase, trebuiau strunite şi aduse în front cu celelalte, şi, în sfârşit, unele trebuiau asmuţite împotriva altora, distrăgându-le astfel atenţia de la el. În acelaşi timp, Capone mai încerca să aplice teoria lui Torrio asupra coexistenţei armate şi, când conflictul devenea prea costisitor, pricinuind pagube afacerilor, căuta să aplaneze diferendele aşezându-se împreună cu ceilalţi în jurul unei mese.

În fazele iniţiale ale acestor dificultăţi crescânde, la Chicago răsună cu putere o întrebare, care-şi trimise ecoul de la un capăt la celălalt al naţiunii: „Cine l-a ucis pe McSwiggin?” Privind în urmă, la prima vedere pare straniu ca, după uciderea atâtor agenţi ai ordinii publice şi după demascarea atâtor oficialităţi corupte, întâmplări primite

toate mai mult sau mai puţin cu apatie sau toleranţă, în mod deosebit crima aceea, împuşcarea unui substitut de procuror federal, să fi deşteptat un interes atât de viu. „Întărâtarea publică şi indignarea erau enorme”, notează Landesco. „În paginile cotidianelor, săptămâni în şir coloane întregi au fost dedicate acestei teme. Fiecare ediţie aducea alte indicii, noi puncte de vedere, noi întorsături ale evenimentelor”. Landesco explică astfel acest fenomen: „În patru luni, din ianuarie până în aprilie, se comiseseră douăzeci şi nouă de omucideri pe care poliţia şi jurnalele le atribuiau războiului pentru monopolizarea traficului cu băuturi alcoolice. În timpul celor patru ani precedenţi, se număraseră peste două sute de asemenea crime. «Gangsterii îi ucid pe gangsteri, un mod potrivit de a scăpa de ei». Dar aici era în cauză asasinarea unui tânăr magistrat energic, deţinând cel mai important post pentru a impune respectarea legii. Nu mai era vorba de gangsteri care îi ucideau pe gangsteri, ci de o adevărată agresiune împotriva statului. În ochii opiniei publice, în felul acesta era reliefat în mod dramatic raportul dintre bandele de criminali şi aparatul politic şi se proiecta un fascicul de lumină orbitor asupra lumii crimei organizate şi asupra sinistrelor eforturi depuse de ea spre a-şi asigura controlul alegerilor politice, al funcţionarilor publici şi chiar al tribunalelor. Incapacitatea curţilor cu juri de a soluţiona misterul morţii lui McSwiggin făcea să răsară în mintea cetăţenilor inteligenţi multe întrebări tulburătoare şi pline

de nedumerire cu privire la motivele care provocaseră, la Chicago şi în comitatul Cook, falimentul administraţiei constituite şi aparenta ei neputinţă de a se măsura cu forţele crimei organizate". Dar în 1926, opinia publică din Chicago nu mai avea mare lucru de învăţat cu privire la metodele utilizate de bandele de gangsteri şi la motivul succeselor lor. Poate că explicaţia mai adevărată a acestei emotivităţi aberante este faptul că ea conţinea, chiar şi pentru blazatul cetăţean din Chicago, trecut prin multe, un şoc de dezamăgire: tânărul Sir Galahad[23] se dezvăluia şi el a fi un impostor, cruciatul apărea ca fiind un escroc care înălţa o lance de cauciuc, un martir care îşi merita rugul.

Iată faptele: William H. McSwiggin, în vârstă de douăzeci şi şase de ani, substitut de procuror federal al comitatului Cook, fiul unui sergent de poliţie, care avea faima de a fi obţinut totdeauna condamnarea la moarte a inculpaţilor acuzaţi de el, fu ucis în noaptea de 27 aprilie 1926. Ucigaşii au tras în el cu o mitralieră, dintr-un automobil care trecea prin faţa localului Pony Inn, condus de Harry Madigan, pe West Roosevelt Road, la Cicero, şi împreună cu ei au murit cei doi ucigaşi înveteraţi Jim Doherty şi Tom Duffy. Cu McSwiggin se mai aflau Myles O'Donnell, unul dintre acei traficanţi de alcool din North Side care depăşiseră limitele concesiunii din Cicero ce le fusese acordată de Torrio, şi Edward Îianley, fost poliţist, şoferul lui Doherty, care se

[23] Cavaler fără prihană, care apare în ciclul de legende inspirate de regele Arthur şi Cavalerii Mesei Rotunde. – Nota trad.

salvară aruncându-se la pământ şi prefăcându-se că sunt morţi. O'Donnell şi Hanley sosiseră împreună la Pony Intr, în noua limuzină „Lincoln" a lui Doherty.

A doua zi dimineaţă, omorul era relatat pe un ton de jignire şi tandreţe; aşa cum explică biroul procuraturii de stat, McSwiggin venise la Cicero „pentru a încerca să obţină informaţii". Iată deci un temerar şi tânăr paladin al justiţiei, un fel de simbol al acelui curaj, al acelei fermităţi de care Chicago ducea o cumplită lipsă, care pătrunde în mijlocul taberei duşmane, în scopul îndeplinirii datoriei, şi care este răpus de nemernicii care se temeau de el. Putea fi un episod corespunzător cu acea idilică şi riguroasă morală atât de necesară la Chicago, dar din nefericire foarte curând ieşi la iveală putreziciunea.

La început, se impuse atenţiei generale teza care prezenta victima ca pe un martir. Robert E. Crowe – primul procuror, Gorman – primul său substitut şi judecătorul William V. Brothers – preşedintele tribunalului înălţară înduioşătoare imnuri de slavă lui McSwiggin, care, spuneau ei, fusese în mod evident asasinat din motive de răzbunare. Hăituise fără cruţare pe Scalise şi Anselmi şi susţinuse cu vigoare urmărirea penală în alte procese ale bandelor de gangsteri. Pe lângă aceasta, sugerau ei, probabil că asasinii ştiau că McSwiggin era în posesia unor informaţii ameninţătoare privitoare la cazul Durkin, una din obişnuitele lupte cu pistolul din mersul maşinilor, în cursul căreia fusese ucis un agent de poliţie. Cu atât mai mult,

spuneau ei, era vrednic de cinstire bravul substitut de procuror general, care luase contact cu gangsteri cunoscuţi în scopul de a aduna probe. O altă teorie, ceva mai neutră, a fost expusă de primarul oraşului Cicero, Joseph Z. Klenha, şi de căpitanul John Stege de la Biroul de detectivi, anume că McSwiggin, fără vina lui, căzuse în capcana unei încăierări dezlănţuite între bande rivale, iar asasinii îl luaseră drept un membru al bandei O'Donnell pe care îl vânau. Mai exista şi o a treia teorie: că omorul fusese provocat de recentele alegeri pregătitoare de la Cicero, asupra cărora ulterior se deschise o anchetă, încredinţată la patru curţi cu juri speciale, privitoare la fraudele comise în desfăşurarea votării; la aceste alegeri Duffy şi O'Donnell participaseră oficial, împreună cu Hirschey Miller şi Terry Drugan, ca observatori autorizaţi, în numele clicii politice Crowe-Barrett.

Primul procuror Crowe lansă unul din obişnuitele sale strigăte de război, care păreau totdeauna să-l extenueze şi să-i neutralizeze orice acţiune ulterioară. „Vom purta un război până la ultima picătură de sânge împotriva acestor gangsteri!", promise el. Dar dedata aceasta din public nu se ridicară de fel urale de aprobare. Indignarea singură îi făcea sceptici pe cetăţeni; de data aceasta păreau că pretind cu adevărat să se facă o curăţenie, să fie izgoniţi escrocii.

Presa vorbea cu amărăciune despre „anarhia care domnea la Chicago". Grupuri ale unor marcante cluburi

feminine organizară o mişcare de protest contra falimentului justiţiei publice, simbolizat de omorârea lui McSwiggin. Asociaţii de pastori protestanţi dezvăluiră în public eşecurile suferite ori de câte ori au cerut colaborarea oficialităţilor în scopul de a suprima criminalitatea şi viciul. Fruntaşi ai vieţii civice declarară pe faţă că nu au nicio încredere în angajamentul solemn al lui Crowe, iar Harry Eugene Kelly, pe atunci preşedintele lui Union League Club, propuse să se constituie un fond independent pentru a alcătui un juriu special în vederea anchetării crimei, susţinând că, dacă pentru finanţarea acestui for ar trebui să se bizuie pe Crowe sau pe Comisia comitatului, juriul ar fi „stânjenit de politică şi incapabil să urmeze o linie de conduită liberă şi imparţială” – o acuzaţie destul de penibilă când este adusă unui înalt magistrat, chiar dacă se ţine seama de împrejurările şi de istoricul oraşului Chicago! Kelly explică: „Personal, nu am nimic împotriva domnului Crowe, dar este evident că dânsul nu se poate opune traficului clandestin cu bere, fiind cufundat până în gât în politică. Domnul Crowe nu este numai un om politic capabil, dar şi şeful şi exponentul unei puternice facţiuni cunoscute sub denumirea de «aripa Crowe». El este în fruntea unei facţiuni organizate în scopuri politice, şi exclusiv politice. Deci cetăţenii nu se pot aştepta ca domnul Crowe să dea curs genului de cercetări de care are nevoie acest oraş”.

Invulnerabilul Crowe lansă atunci un nor şi mai des de oratorie răsuflată: „Am făgăduit – spuse el în cadrul unei

declaraţii – să anchetez cea mai sfruntată şi mai laşă crimă care s-a comis vreodată la Chicago. Indivizi dornici de notorietate, pe care anumite ziare îi numesc «lideri civici», au declanşat un tir susţinut împotriva primului procuror al acestui comitat în timp ce este angajat în această misiune grea şi nu lipsită de riscuri. Fac apel la bărbaţii şi la femeile din acest comitat, care respectă legea, să-mi acorde, în această criză, adeziunea şi sprijinul lor moral; şi mai fac apel la cei care doresc să fie folositori că, dacă deţin vreo informaţie, să mi-o comunice mie; dacă cred că se pot arăta utili, să colaboreze cu mine şi să înceteze de a mai da ajutor şi satisfacţie gangsterilor, căutând să-mi distragă atenţia de la sarcina care-mi stă în faţă”.

(Merită să subliniem că ulterior Crowe a adoptat aceeaşi tactică atunci când opinia publică a cerut cu insistenţă constituirea unui juriu special pentru a ancheta actele de violenţă petrecute în ziua alegerilor pregătitoare, în aprilie 1928. Atunci Crowe a căutat să pună beţe în roate anchetei, instruindu-i pe aderenţii săi din comisia comitatului să refuze alocarea fondurilor necesare pentru constituirea juriului. Dar cetăţenii au trecut peste el, strângând fondurile propuse, prin subscripţii publice).

Crowe se grăbi atunci să ceară judecătorului William V. Brothers, membru al „aripii Crowe”, să formeze un juriu special, dar Kelly şi adepţii lui nu s-au lăsat amăgiţi. Atraseră atenţia că un juriu condus de Crowe nu putea pune sub anchetă pe Crowe şi cauzele ascunse îndărătul

crimei. Şi mai spuseră de la obraz că nici nu credeau că Crowe, puternic lider politic, ar îngădui vreodată unui juriu să dezvăluie legăturile dintre politică şi traficul de băuturi alcoolice. În scopul de a crea o impresie de mărinimoasă obiectivitate, Crowe ceru atunci procurorului general Carlstrom să prezideze lucrările juriului. Ziarul *Tribune* din Chicago puse degetul pe rană, şarjând această nouă fanfaronadă bombastică.

„Domnul Crowe crede că i-a făcut şah-mat pe cei care îl critică. El este convins că, cu un juriu decis să dea de urmele asasinilor, şansele de a fi creat altul vor fi nule, iar cei care cereau sus şi tare un procuror special nu vor găsi nimic de obiectat cu privire la capacitatea şi echitatea procurorului general Carlstrom, nici nu-l va acuza că aparţine, aceleiaşi facţiuni politice”.

Într-adevăr, Crowe şi Brothers se serveau de Carlstrom pentru a îndrepta lucrările primului juriu către descoperirea faptelor scandaloase din jurul recentei asasinări a directorului adjunct al penitenciarului Joliet, Klein, şi către modul în care erau acordate graţierile şi eliberările pe parolă de către consiliul guvernatorului. Crowe şi Carlstrom umplură multe coloane ale ziarelor cu descoperirile făcute de ei privitoare la un cartel alcătuit pentru comercializarea graţierilor şi a eliberării pe parolă, publicând o listă cu numele unor criminali notorii care îşi cumpăraseră eliberarea pe parolă şi afirmând că valul de crime care inunda oraşul Chicago era cauzat exclusiv de prezenţa unor

condamnaţi aflaţi în libertate supravegheată.

Scandalul acesta, care absorbea aproape integral timpul şi atenţia primului juriu, se potoli curând, fără să se dispună măcar o singură punere sub acuzare. La 5 mai ziarele aflară doar că poliţia „nu posedă, nici asupra mobilului crimei, nici asupra identităţii asasinilor, probe mai temeinice decât cele existente în momentul comiterii omorului”.

Unicul punct asupra căruia juriul păru capabil să dea un răspuns satisfăcător fu că McSwiggin era pe urmele unei veste furate, o vestă rezistentă la gloanţe, confecţionată de Albert Dunlap, „cetăţean respectabil şi reprezentant autorizat al fabricanţilor de articole de acest tip”.

Apoi, după câteva zile, zarva stârnită în jurul morţii lui McSwiggin se stinse. În fond, pentru ce se aflase McSwiggin în compania acelui cvartet? Aceasta era întrebarea pe care începeau să şi-o pună editorialele cotidianelor şi marele public. Prima trezire la groaznica realitate veni de la Capone. Bănuielile asupra identităţii ucigaşilor au căzut până la urmă asupra lui. Madigan, proprietarul localului Pony Inn, în cursul unei întrevederi avute cu şeful brigăzii de detectivi, Shoemaker, declară următoarele: „Când, cu mai bine de un an în urmă, am vrut să deschid un local la Cicero, Capone nu mi-a dat voie. Am reuşit totuşi să-mi procur puternici susţinători politici şi am putut să-l deschid. Atunci Capone a venit să-mi spună că trebuie să cumpăr berea lui, şi aşa am şi făcut. Acum câteva luni, Doherty şi Myles O’Donnell au venit să mă vadă, ziceau că ei pot să-mi

vândă bere mai bună decât cea a lui Capone. În plus, berea oferită de ei costa numai cincizeci de dolari butoiul, în timp ce Capone mă punea să plătesc şaizeci. Am schimbat furnizorul, şi acelaşi lucru l-au făcut, după recomandarea mea, şi alţi câţiva proprietari de localuri din Cicero”.

Începea să iasă la lumină că Al Capone avea motive foarte întemeiate de a voi să-i suprime pe fraţii O’Donnell, şi bănuielile care planau asupra lui se accentuară. Mai întâi se descoperi că un domn A.V. Korecek, negustor de fierărie din West Side, în săptămâna precedentă vânduse trei mitraliere Thompson unor personaje care îşi ziceau „John” şi „Charlie” şi care se pretinseseră bancheri, dar nu izbuti să-i recunoască pe John Capone şi Charles Fischetti din banda lui Capone, ba chiar se rugă să nu fie constrâns să-şi denunţe clienţii, fiindcă se temea să nu-şi piardă pielea. Mai târziu, depuse mărturie că vânduse mitralierele Thompson lui Charlie Carr, patronul localului Four Deuces, casa de toleranţă a lui Capone; spunea că le obţinuse prin intermediul unei firme din Valparaiso, „folosind constrângerea”. (Aceste arme de asalt masive, dar portabile, erau fabricate de societatea Thompson din New York, al cărei vicepreşedinte era colonelul W.H. Thompson, ajutorul generalului Pershing[24] pentru mitraliere în cursul primului război mondial. Arma cântărea circa patru kilograme, avea două încărcătoare – unul conţinând o sută

[24] John J. Pershing (1860—1948), comandantul corpului expediţionar american în Europa în 1917. – Nota trad.

de gloanţe, celălalt cincizeci – şi trăgea o sută cincizeci de proiectile pe minut.) Apoi se înfăţişă un cetăţean şi istorisi că în seara de 27 aprilie, aflându-se într-un restaurant din Cicero, îi văzuse pe Al, fratele acestuia Ralph şi alţi trei membri ai bandei, angajaţi într-o conversaţie aprinsă, la sfârşitul căreia Al se apropiase de un panou din perete scoţând de-acolo o mitralieră şi câteva revolvere. După aceea ieşiseră cu toţii – exact la orele şapte, cu un ceas înainte de atac.

A treia teză care îl învinuia pe Capone era afirmaţia că McSwiggin fusese confundat cu Weiss cu care semăna şi că primind informaţia că Weiss se afla la Cicero, împreună cu oamenii lui O'Donnell, Capone se grăbise să prindă ocazia de a-l lichida, pentru toate socotelile lor vechi. Autorităţile erau atât de convinse că rezolvaseră misterul acelei crime, încât făcură o declaraţie oficială, publicată în pagina întâi a tuturor ziarelor la data de 5 mai. Ea glăsuia astfel: „Spre deplina satisfacţie a Procuraturii generale şi a Biroului de detectivi, s-a stabilit că Al Capone în persoană i-a condus pe asasinii lui McSwiggin. S-a dovedit că cinci automobile, având la bordul lor circa treizeci de gangsteri, toţi purtând arme de foc, de la pistoale până la mitraliere, au fost folosite pentru săvârşirea triplului asasinat. S-a descoperit, de asemenea, că Al Capone a mânuit mitraliera, pentru a da un exemplu de neînfricare tovarăşilor lui mai puţin hotărâţi. Am fost informaţi că cele cinci automobile au fost folosite de Capone pentru a fila ore în şir, cu răbdare,

banda fraţilor O’Donnell şi apoi pentru a-şi asigura fuga”.

Nu există vreun motiv să presupunem că Al Capone avea să admită această acuzaţie sau că avea să mărturisească măcar în parte adevărul; cu toate acestea, declaraţia făcută de el unui ziar local avea un accent odios de verosimilitate; şi astfel începură să răsară subit suspiciuni cu privire la McSwiggin. Capone spuse: „Fireşte că nu l-am ucis eu! De ce aş fi făcut-o? Băiatul îmi era simpatic. Abia cu o zi înainte de a fi omorât venise să mă vadă, şi la plecare i-am dat o sticlă de scotch pentru bătrânul lui. Îl plăteam din gros pe McSwiggin, iar eu căpătam în schimb ceea ce doream!”

La acest punct Capone dispăru din scenă, lipsind timp de patru luni. Până la urmă, după discuţii îndelungate între avocaţii lui şi procuratura generală, se predă ofiţerilor de la Biroul federal, la graniţa dintre statele Illinois şi Indiana, declarându-le: „Nu-mi place să trăncănesc, dar am să vă spun tot ce ştiu despre cazul acesta. Vă cer doar să-mi daţi posibilitatea să fac dovada că nu am nici în clin nici în mânecă cu asasinarea amicului meu McSwiggin. Am stat de vorbă cu el cu puţin înainte de a fi ucis... Mai erau cu mine câţiva prieteni. Dacă am fi vrut să-l suprimăm, am fi putut-o face atunci şi n-ar fi ştiut nimeni. Dar noi nu am vrut niciodată să-l ucidem! Doherty şi Duffy erau şi ei amicii mei. Nu intenţionam să-i scot din circulaţie. Ba chiar deseori îi dădeam bani cu împrumut lui Doherty. Am plecat din oraş pentru că voiau să facă din mine un ţap ispăşitor...

Eram tras la răspundere pentru toţi morţii din lume, afară de cei căzuţi în războiul mondial. Nu vreau ca vreun poliţist cu cap pătrat să tragă în mine îndată ce mă vede, numai ca să fie evidenţiat”.

Capone fu absolvit de orice complicitate la crimele comise la 28 iulie şi pus în libertate de către judecătorul şef Lynch, iar procurorul Gorman retrase acuzaţia. A fost din nou arestat pentru participare la fraudele prilejuite de alegerile pregătitoare, dar a scăpat şi de data aceasta, deoarece Curtea Supremă declarase neconstituţională legea cu privire la alegerile pregătitoare şi toate acuzaţiile au fost anulate.

Vâlva prilejuită de asasinarea lui McSwiggin nu a încetat odată cu scoaterea din cauză a lui Capone. A continuat până în septembrie, stârnind discuţii înfierbântate şi izbucniri de indignare, dar starea de spirit a publicului se schimbase. Ardoarea moralistă primise un duş din partea vechiului cinism. Acum se ştia cu precizie că nu va mai fi niciun fel de proces. Se spune că „e prea multă dinamită în treaba asta”, iar la întrebarea „Cine l-a ucis pe McSwiggin?” se răspundea cu una glumeaţă, cum ar fi: „Cine l-a ucis pe Cock Robin[25]?” sau „De ce a traversat puiul de găină şoseaua?” S-au întocmit liste cu juraţi pentru nu mai puţin de şapte jurii – unul prezidat de coroner (anchetator pentru crime), cinci jurii speciale ale comitatului şi un juriu federal;

[25] Prihor, personaj dintr-un basm animalier englez care parodiază un proces. – Nota trad.

fostul judecător Charles A. McDonald şi cei doi asistenţi ai săi au încasat sub formă de salarii din partea comitatului 34.125 de dolari, iar alţi 150.000 de dolari au fost plătiţi funcţionarilor departamentului poliţiei şi celor de la procuratura generală, pentru ore suplimentare. Au fost luate depoziţiile a sute de martori – printre care au fost citaţi două sute de patroni de cârciumi din Cicero – şi rezultatul fu doar o pâclă de baliverne.

Ancheta era plină de semne de întrebare şi de contradicţii. Exista un singur martor ocular al omorului, doamna Bach, care locuia deasupra lui Pony Inn şi care declarase: „Era încă lumină şi am văzut o maşină închisă care trecea în viteză, iar pe ferestruica din spate ieşea ceva asemănător cu un receptor de telefon, care scuipa foc”. În procesul-verbal de la dosar vorbea însă despre „cinci maşini”. Confuzia spori şi mai mult când au fost introduşi în sala de dezbateri doi băieţi din Cicero, în vârstă de şaisprezece ani, care au spus că pe când se jucau prin împrejurimi au văzut victimele ieşind din cârciumă, urmărite de asasini. Totodată, este interesant de notat că, după rafalele de împuşcături, Hanley şi O’Donnell, care au supravieţuit măcelului, au luat corpurile lui McSwiggin şi Doherty, le-au încărcat în maşină, pentru a le zvârli apoi la Bervin, abandonând după aceea vehiculul la Oak Park. Duffy, în schimb, fusese lăsat unde se afla, îndărătul copacului spre care se târâse înainte de a-şi da sufletul; în buzunarul vestei lui s-a găsit o scrisoare în care se cerea

transferarea unui sergent de poliţie. Altă tuşă melodramatică o adăugă tabloului tatăl lui McSwiggin, sergentul Anthony McSwiggin, de la Departamentul poliţiei din Chicago, când îl înfruntă pe Capone la hotelul Hawthorne. Se relata că sergentul McSwiggin ar fi spus: „Eu ştiu cine sunt asasinii – sunt Al Capone, Bob McCullough, Frank Rio şi Frank Diamond. Când l-au ucis pe băiatul meu, m-au ucis şi pe mine!” Totuşi, când sergentul McSwiggin – după cum se spune – îl acuză pe Capone de la obraz, Capone îşi scoase pistolul automat, întinzându-l bătrânului răvăşit de durere şi spunându-i: „Dacă crezi într-adevăr că eu am fost făptaşul, ucide-mă!”, dar McSwiggin se întoarse şi plecă plângând în hohote. Episodul acesta se încheie cu ciudatele concluzii ale judecătorului McDonald, preşedintele ultimului juriu: „Ştiu cine l-a ucis pe McSwiggin, dar nu am dovezile pretinse de lege, şi deci nu sunt în măsură să-mi susţin acuzaţia în mod concludent”.

Cu toate acestea, din noianul de afirmaţii şi contradicţii a reieşit, mai întâi confuz, dar apoi tot mai limpede, un tablou al complicităţilor existente între gangsteri, politicieni, poliţie şi oficialităţi – o situaţie cunoscută de toţi şi care în anii precedenţi ieşise la lumină puţin câte puţin, dar care încă nu căpătase coeziunea necesară. Pe neaşteptate, sute de fire desfăcute din lanţul conspiraţiei se uniră, ca printr-o forţă magnetică, şi apăru clar modelul corporaţiei ilicite care ducea de la tripourile clandestine până la Consiliul municipal şi la Biroul de detectivi. Şi totuşi,

chiar şi în această fază, cursul justiţiei a fost zădărnicit. Mulţi martori şi-au retractat mărturiile şi au dispărut. Judecătorul spuse: „Este necesar să fie ţinute secrete numele martorilor. De îndată ce se află că i-am citat, dispar sau chiar sunt ucişi”. Până şi după ce al patrulea juriu votă douăzeci de inculpări care îi implicau pe patruzeci de preşedinţi de sediu de votare şi funcţionari din sectorul 42, procedura privitoare la aceste două cazuri a fost deviată, sfârşind prin a se audia depoziţiile asupra asasinării lui Mitters Foley (doi membri ai bandei au fost puşi sub acuzare – şi imediat achitaţi de tribunal). Lucrările juriilor s-au încheiat cu nişte constatări teribil de găunoase: „Rezultă pentru noi că motivele dezvoltării gangsterismului se pot rezuma în felul următor: 1. Profilurile realizabile de pe urma traficului ilegal cu bere şi alte băuturi alcoolice. 2. Uşurinţa cu care se pot obţine arme ucigătoare, la preţ scăzut, şi pedepsele moderate aplicate celor care le deţin; 3. Violarea foarte răspândită a Legii Volstead. În ansamblu, un examen retrospectiv al anilor trecuţi nu oferă astăzi niciun motiv deosebit de alarmare. Ca volum şi ca tip, criminalitatea este un fenomen ciclic. În ultimii treizeci sau patruzeci de ani, am avut, în grupurile criminale, explozii periodice de activitate din partea diferitelor bande. Perioada prin care trecem acum a atins o violenţă deosebită şi a provocat numeroase asasinate comise de gangsteri, fiindcă mizele puse în joc au fost mari. Una după alta, bandele de gangsteri s-au nimicit, războindu-se între ele.

Supravieţuitorii bandelor au fugit din oraş, şi astăzi autorităţile sunt în asemenea măsură stăpâne pe situaţie încât avem speranţa că nu se vor mai produce omoruri pe scară atât de vastă cum s-a întâmplat în ultimul timp”.

În curând se dovedi cine era stăpân pe situaţie!

Zarva iscată de cazul McSwiggin îi deranja prea puţin pe marii gangsteri şi nu-i abătea deloc de la contrabanda de băuturi alcoolice şi de la lupta provocată de rivalităţile lor. Capone, după ce aşteptase luni de zile cea mai bună ocazie, la 10 august 1926 ripostă în sfârşit, lovind banda lui Weiss. Weiss şi cu Drucci în ziua aceea perfectau o tranzacţie financiară cu Morris Eller, şeful departamentului sanitar districtual din Chicago şi cu John A. Zbarbaro, substitutul de procuror general, antreprenorul de pompe funebre care l-a înmormântat pe O’Banion. Weiss i-a făcut o vizită lui Drucci, la hotelul Congress, pe South Michigan Avenue, şi au luat împreună micul dejun în apartamentul gazdei. La orele 10 cei doi ieşiră, îndreptându-se spre palatul societăţii Standard Oil, unde îşi avea birourile Departamentul sanitar. Drucci avea la el 13.200 de dolari în bancnote. Amândoi mai ţineau ascunse sub braţul stâng pistoalele automate.

Ajunseră fără incidente la încrucişarea dintre Michigan Avenue şi Strada 9, la ora aceea aglomerate din pricina circulaţiei numeroşilor oameni de afaceri, care se deplasau în automobile sau pe jos. În timp ce cei doi se pregăteau să traverseze strada, o maşină, care probabil îi urmărise, viră

brusc la trotuar şi trei indivizi, scoţând capul pe ferestruici, deschiseră focul, fiecare ţinând în mână câte două revolvere.

Weiss se trânti pe asfalt şi la fel făcură toţi trecătorii care auziră focurile: în cinci secunde oamenii care circulau grăbiţi pe trotuare dispărură, refugiindu-se sub portaluri şi pe străzile laterale. Circulaţia se opri complet, iar cei care se aflau în maşini se ghemuiră îndărătul tabloului de comandă. Drucci, adăpostit în spatele unei cutii poştale, scoase pistolul şi deschise şi el focul. Doi dintre agresori săriră din maşină pe trotuar, pentru a putea trage mai de aproape. Timp de câteva minute, detunăturile asurzitoare ale armelor de foc acoperiră vuietul străzilor din Chicago. Au fost trase treizeci de gloanţe, spărgând vitrinele magazinelor şi găurind caroseria automobilelor. Niciunul din gangsteri nu a fost rănit; singura persoană care a avut de suferit a fost un funcţionar, pe nume James Cardan din strada South Aberdeen, lovit în coapsă.

Sosirea unei maşini de patrulare a poliţiei a pus brusc capăt încăierării. Vehiculul agresorilor se îndepărtă în viteză, fără a-i mai aştepta pe cei doi indivizi care au coborât pe trotuar ca să tragă. Weiss a luat-o din loc, Drucci, aplecându-se, a fugit şi a ajuns la o maşină la al cărei volan stătea, terorizat, un oarecare C.C. Bassett, din Calumet Avenue. Drucci îl împinse cu pistolul automat pe Bassett şi strigă: „Du-mă de-aici cât mai repede!”, dar mai înainte de a izbuti să urce, fu înconjurat de agenţii poliţiei şi

arestat. Fu prins şi reţinut de asemenea unul din bandiţii coborâţi din maşină, Louis Barko, jucător de cărţi de profesie şi pistolar al lui Capone, care îşi dădu numele de Paul Valerie, domiciliat în Walnut Street 8533, o adresă inexistentă. Fu împins înainte, pentru ca Drucci să-l vadă bine, dar Drucci declară: „Nu l-am mai văzut niciodată. Nu a fost o luptă între bande. A fost un atac pentru jaf, asta-i tot. Voiau să pună mâna pe banii mei!”

Peste o săptămână, Weiss, Drucci şi unul din consilierii juridici ai bandei treceau în maşină pe Michigan Avenue, tot la o oră de vârf, când un automobil îi înghesui spre trotuar, cu un scrâşnet metalic ascuţit, şi fură prinşi într-o rafală de plumbi care făcu să plouă asupra lor cioburi de sticlă. Şi de data aceasta rămaseră nevătămaţi. Cei doi săriră din vehicul, alergând să se adăpostească în edificiul Standard Oil, care devenea astfel un fel de sală publică de trageri.

După ce demonstrase că, dacă voia, putea să fie un tigru la fel de feroce ca şi ei, Capone, străduindu-se încă o dată să urmeze politica de pacificare a lui Torrio, propuse tratative de pace. Antonio Lombardo, împuternicitul lui Capone pe lângă preşedinţia Uniunii siciliene, îşi asumă rolul de mediator, şi la câteva zile după ambuscada exe pe Michigan Avenue, aranjă o întâlnire la hotelul Morrison. Un funcţionar poliţienesc, al cărui nume nu se cunoaşte, fu prezent la negociere. Când sosi la întâlnire Weiss era într-o dispoziţie belicoasă, deloc conciliant, şi îşi expuse condiţiile pentru a participa la tratative. Pretinse ca oamenii care îi

atacaseră cu atâta sălbăticie pe el şi pe Drucci să fie ucişi. La această pretenţie, Capone, profund indignat, dădu un răspuns care nu prea putea să-l mulţumească pe adversarul său: „Nu aş face aşa ceva nici unui câine râios”. Conferinţa de pace eşuă.

După trei săptămâni, Weiss organiză cel mai cutezător atac împotriva autorităţii lui Capone şi, totodată, cea mai sfruntată intimidare a îngrozitei şi subjugatei obşti din Chicago, arătându-i că bandele de gangsteri aveau să continue acţiunile lor arbitrare, făcând tot ce poftesc.

12.

Atacarea oraşului Cicero... şi conferinţa „baronilor” tâlhari

În strălucitoarea, însorita după-amiază de 20 septembrie la Cicero domnea o atmosferă de sărbătoare: pe hipodromul Hawthorne erau pe cale să înceapă cursele de cai. Oraşul era plin de amatori de pariuri, de proprietari de cai de curse şi de vilegiaturişti, care se amestecau în obişnuita mulţime a femeilor pornite după târguieli, cu cărucioare şi cu copilaşi de mână. Porţiunea din Cicero unde se află hotelul Hawthorne era pe-atunci, şi mai este şi

astăzi, prototipul suburbiei americane: un bulevard larg de douăzeci şi patru de metri, care avea, pe vremea aceea, două benzi asfaltate, şi care ducea până în centrul oraşului; clădirea hotelului Hawthorne, care se întindea de la numărul 4823 până la 4827 pe Strada 22 vest, mai cuprindea un magazin cu aparate de radio, o prăvălie de vopsele, un magazin de fierărie, o băcănie, o spălătorie, un magazin de coloniale şi delicatese şi o frizerie. Alături se afla hotelul Anton, patronat de cartelul Capone, iar în spatele hotelului Anton un teren viran de circa 15 metri, folosit ca loc de parcare. În faţă era un garaj, o florărie, un coafor, Banca de stat Pinkert, un magazin de lenjerie, o tutungerie, o farmacie, o cafenea şi o cofetărie. Deasupra acestor magazine se aflau diferite cabinete medicale, dentare, birouri de agenţi imobiliare şi avocaţi. La răspântie se aflau semafoare şi, în ansamblu, zona avea aspectul şi strălucirea de prost gust a unei străzi principale de periferie.

În după-amiaza aceea, la unu şi un sfert, Capone stătea la una din mesele cu faianţă albă din restaurantul Hawthorne, cu faţa la fereastra dinspre stradă, în compania gardianului său personal, Frank Rio; tocmai terminaseră masa de prânz şi îşi sorbeau cafeaua. În acest moment sosi Weiss, făcând o incursiune în inima teritoriului inamic.

În fruntea unei caravane compuse din unsprezece automobile prevăzute cu mitraliere, era o maşină neagră menită să inducă în eroare publicul, echipată ca acelea ale

brigăzii mobile de detectivi, cu o sirenă în stânga tabloului de bord. Circula cu 90 km pe oră, sirena şuiera, iar un ins aflat alături de omul de la volan trăgea cu un pistol automat încărcat cu gloanţe oarbe.

Aşa cum şi intenţionaseră agresorii, toţi cei şaizeci de clienţi din restaurantul Hawthorne, inclusiv Capone, săriră de pe scaune de îndată ce maşina de camuflaj trecu şi zgomotul focurilor false se stinse. Capone trânti de pământ ceaşca de cafea, îndreptându-se spre uşă, dar Rio, care s-a gândit mai repede decât el, îl apucă de un braţ, aruncându-l la podea şi târându-l sub o masă. Acest gest făcut la timp îi salvă viaţa lui Capone, căci după o fracţiune de secundă se desfăşură adevăratul atac. Cele zece maşini veneau încet în spatele primei, la o distanţă de vreo trei metri una de alta. Când prima ajunse în dreptul hotelului Anton, unul dintre gangsteri începu să tragă, ţintind metodic cu mitraliera în sus, în jos, şi în faţa lui, ca un pompier care manevrează un furtun. Se opri în faţa hotelului Hawthorne, şi primei rafale i se adăugară salvele provenite din armele celorlalte maşini, aliniate acum pentru tragere concentrată. Din a noua maşină coborî un om cu cămaşă kaki şi salopetă cafenie. Se îndreptă agale către intrarea hotelului, ţinând la piept o mitralieră Thompson. Îngenunche, ţinti şi trase un încărcător întreg de o sută de gloanţe, în direcţia restaurantului. Automatul era reglat pentru foc în rafală şi nu fu nevoie de mai mult de zece secunde pentru a se descărca complet. În timp ce omul stătea îngenuncheat

cuviincios, măturând văzduhul cu mitraliera lui, cei aflaţi în cea de-a zecea maşină, coborâţi pe scara vehiculului, îi acopereau spatele, cu puştile lor de vânătoare cu ţevi retezate. Vacarmul încetă brusc. Oamenii se întoarseră la maşinile lor, se auzi un triplu semnal de claxon, şi caravana se îndreptă în direcţia est, în josul Străzii 22, înapoi spre Chicago.

În urma lor lăsau o devastare totală. Calculele poliţiei vorbesc de o mie de gloanţe trase. Ferestrele celor două hoteluri Hawthorne şi Anton, vitrinele frizeriei, spălătoriei şi ale magazinului de coloniale şi delicatese erau făcute zob: lemnăria, pereţii şi plafoanele tuturor acestor localuri erau găurite şi fărâmate în mii de ţăndări; mobilierul era făcut bucăţi. De-a curmezişul peretelui holului care preceda sala de mese din hotelul Hawthorne rămaseră întipărite desene orizontale lăsate de găurile produse de proiectile calibru 45: o brazdă dublă, la înălţimea pieptului şi a capului unui om. Treizeci şi cinci de automobile parcate de-a lungul trotuarului fură făcute sită de focurile trase. Şi totuşi, lucru destul de ciudat, nu se înregistră niciun mort! Singurii răniţi fură Louis Barko – pistolarul lui Capone şi unul din cei care, cu o lună în urmă, participaseră la ambuscada împotriva lui Weiss şi a lui Drucci –, atins la umăr, şi o oarecare doamnă Freeman. Doamna Freeman şi soţul ei Clyde, proprietarul unui grajd de cai de curse din Louisiana, împreună cu băieţaşul lor, în vârstă de cinci ani, stăteau în maşina lor parcată, când începu atacul. Automobilul fu ciuruit de

gloanţe; unul străpunse pălăria domnului Freeman, altul zgârie genunchiul băieţaşului, iar un al treilea lovi la un braţ pe doamna Freeman; ochiul drept al doamnei Freeman fu străpuns de un ciob zburat din geamul parbrizului. (Merită să amintim că Al Capone a plătit din buzunarul său cinci mii de dolari celor mai buni oculişti pentru a salva vederea doamnei Freeman şi le-a rambursat negustorilor pagubele suferite). La începutul atacului, Barko tocmai voia să intre în restaurantul Hawthorne pentru a se duce la Capone; a fost lovit de un proiectil în timp ce intra alergând în restaurant. Şeful poliţiei, Schoemaker, ştiind că Barko îi văzuse pe atacatori, îl duse la comandament şi îi puse să defileze dinaintea lui pe Weiss, Drucci, Moran şi Peter Gusenberg. „Nu i-am văzut niciodată până acum”, declară Barko, revanşându-se astfel pentru gestul lui Drucci, când refuzase să-l identifice în luna august.

Douăzeci de zile mai târziu, Capone răspunse cu aceeaşi monedă. Weiss petrecuse după-amiaza zilei de 11 octombrie 1926 la Tribunalul Criminal, unde Joe Saltis şi Lefty Koncil erau judecaţi pentru asasinarea lui Mitters Foley, un individ care făcea parte dintr-o mică bandă vinovată de a fi încălcat teritoriul din sud-vest. Weiss era interesat ca ei să fie achitaţi – cum se şi întâmplă de altfel în pofida faptului că existau cinci martori oculari – şi în consecinţă trecuse prin ciur juriul pentru a se asigura că membrii lui vor privi lucrurile cu chibzuinţă. Pentru susţinerea apărării, strânsese un fond de o sută de mii de

dolari.

Ieşi din sala de şedinţe la orele trei, însoţit de Paddy Murray, paznicul lui personal şi misit pentru plasarea berii, de Sam Peller, şoferul lui, de W.W. O'Brien, avocat penalist, şi de Benny Jacobs, un anchetator de care se servea de obicei avocatul, totodată şi politician din sângerosul sector 20.

Weiss îşi stabilise cartierul general la florăria lui O'Banion, pe North State Street, instalându-şi biroul personal deasupra prăvăliei. Cam pe la orele patru, maşina lui Weiss se opri, şi din ea coborâră cei cinci oameni care, discutând între ei, se îndreptară încet spre uşa prăvăliei. Atunci se auzi ţăcănitul unei mitraliere, şi Weiss căzu la pământ fulgerat, cu douăsprezece gloanţe în corp; a murit cam la vârsta medie la care moare un gangster – la douăzeci şi opt de ani –, lăsând o avere de 1.300.000 de dolari. Fu ridicat, cu şiragul lui de mătănii şi revolverul nescos din buzunar şi astfel avea să fie întins pe o lespede de marmură în sala mortuară a întreprinderii de pompe funebre a lui John A. Zbarbaro, prietenul din urmă al atâtor gangsteri. Murray s-a prăbuşit mort alături de Weiss, fulgerat de cincisprezece gloanţe. O'Brien, cu patru răni în corp, se târî până pe partea opusă a străzii, unde era o clinică de chirurgie, ca şi Jacobs şi Peller, şi ei grav răniţi. Până la urmă au scăpat cu viaţă. Au fost interogaţi cu toţii de poliţie, în timp ce se aflau la spital, dar, fireşte, nu-i puteau fi de niciun folos, fiindcă nu văzuseră pe nimeni, nu

erau în stare să-i identifice pe asasini, habar n-aveau ce anume putea să fi provocat atacul.

Totuşi poliţiei nu-i fu greu să reconstituie faptele. A stabilit că la puţine zile după incursiunea făcută de Weiss la Cicero, un tinerel, care-şi dăduse numele de

Oscar Lundin se prezentase pentru a închiria o cameră la numărul 740 pe North State Street, alături de florărie. A cerut camera de la etajul doi, la faţadă, dar era ocupată; luă atunci o altă cameră, până ce urma să fie eliberată cealaltă. Chiriaşul de la faţadă s-a mutat la 5 octombrie, şi Lundin şi-a schimbat reşedinţa. În acelaşi timp, o femeie închiriase o cameră la etajul trei, în spatele clădirii de la nr. 1 pe West Superior Street, chiar la intersecţia cu State Street, la sud de florărie. Camera închiriată de bărbat avea o fereastră în formă de L care oferea un satisfăcător unghi de tragere în diagonală, astfel încât se putea ţinti spre intrarea prăvăliei şi chiar înăuntru. În schimb, din camera femeii aveai în bătaie uşa din spate şi aleea care ducea la ea. Nici bărbatul, nici femeia, nu au stat la pândă. După ce plătiseră anticipat chiria, ei au dispărut şi identitatea lor nu a fost descoperită niciodată.

Dar cele două camere nu au rămas goale. Pentru ambuscadă fuseseră desemnaţi şase oameni, câte trei de fiecare cameră; într-adevăr, au fost găsite câte trei scaune grupate în jurul fiecărei ferestre, şi câte un covor alcătuit din sute de mucuri de ţigări, dispuse în semicerc, pe duşumea. Cercetările au dezvăluit că toţi conjuraţii

rămăseseră închişi în clădire o săptămână încheiată. Pânda lor durase şapte zile; este de presupus că aşteptau ca pe stradă să nu fie alţi trecători sau maşini. Timp de şapte zile, Weiss fusese un om osândit la moarte în mod irevocabil; probabil că în timp ce intra şi ieşea din prăvălia lui O'Banion, de mai multe ori, degetele celor şase oameni se încordaseră pe trăgaci, gata să prindă momentul prielnic. Ucigaşii erau pregătiţi să dea o bătălie aprigă. În camera din Superior Street au fost găsite abandonate o mitralieră Thompson şi câteva încărcătoare conţinând câte o sută de gloanţe de calibru 45, în cămaşă de oţel; în ambele camere erau revolvere şi puşti de vânătoare cu ţeava retezată. Mai mult de cincizeci de gloanţe zburară pe deasupra străzii atingând până şi sculpturile în piatră ale catedralei Sfântului Nume.

Fusese o misiune deosebit de riscantă, deoarece existau şanse minime de a fugi după măcel, ţinând seama că asasinii se aflau la etaj. Cu toate acestea izbutiră să scape, şi nu numai atât, dar şi să ia cu ei una dintre mitraliere, pe care după aceea o abandonară îndărătul clădirii cu numărul 12 de pe West Huron Street. Nimeni nu se prezentă pentru a denunţa fuga. Evident, asasinatul fusese discutat şi pregătit cu minuţiozitate. Organizatorii lui şi-au dat seama că nu-l vor putea scoate din circulaţie pe Weiss cu clasicul sistem al atacului pe stradă sau „ducându-l la plimbare" într-o maşină. Pe lângă aceasta, cel care concepuse ambuscada fusese probabil atras de ideea ca Weiss să se

prăbuşească, ca să spunem aşa, chiar peste petele de sânge lăsate de predecesorul său.

Cum era de aşteptat, în ziua următoare, Capone primi vizite. Ziariştii îl găsiră în papuci şi cu mânecile cămăşii suflecate, la hotelul Hawthorne. „Regret că Weiss a fost ucis – zise el, oferind tuturora trabucuri şi alegându-şi şi lui unul – dar eu nu am niciun amestec în treaba asta. Am telefonat la Biroul de detectivi că, dacă au nevoie de mine, mă duc la ei, dar mi-au spus că n-au nevoie. Ştiam că vina o să fie aruncată în spinarea mea! E destul loc în comerţ pentru toţi, fără să ne omorâm între noi în plină stradă ca fiarele.

Eu nu ţin să sfârşesc într-un şanţ, ciuruit de gloanţe, şi atunci, de ce să-l fi ucis pe Weiss?”

Niciunul dintre reporteri nu se obosi să înşire motivele pe care le-ar fi avut, şi Capone fu lăsat în pace să-şi sfârşească trabucul. Totuşi şeful detectivilor, Schoemaker, furniză răspunsul: „Ştie el de ce, şi o ştiu şi toţi ceilalţi – el a pus să fie omorâţi!” Şeful poliţiei, Morgan A. Colii ns, părea de asemenea că nu are îndoieli cu privire la rolul jucat de Capone în masacrarea lui Weiss şi a acoliţilor să-i Collins afirmă că, cu puţin timp în urmă, Capone fusese la New York cu scopul de a recruta oameni noi şi se întorsese cu cincisprezece ţintaşi aleşi pe sprânceană, angajaţi pentru a spori la optsprezece efectivul gărzii sale personale. „Pentru această misiune specială, declară Collins, Capone a jucat la sigur, importând mai întâi oameni experţi în mânuirea

mitralierei şi având grijă să-i scoată din oraş în mare grabă, imediat după acţiune”.

Astfel cei doi şefi ai organelor de apărare a legii din Chicago erau amândoi convinşi de culpabilitatea lui Capone, care totuşi nu a fost incomodat. „Departamentul poliţiei din Chicago se predase necondiţionat în mâinile lui Capone – spune Pastey. Moralitatea sa era subminată”.

Collins le răspundea descurajat celor care îl întrebau cum se făcea că gangsterul Capone umbla în libertate: „Ar fi o pură pierdere de vreme să-l arestăm. A mai fost acuzat şi de alte crime. Are totdeauna un alibi pregătit!”

Acest nou act de barbarie săvârşit pe străzile oraşului a fost menţionat în cursul procesului intentat lui Saltis şi Koncil. În raportul lui final, juriul remarca: „Un număr însemnat de circumstanţe neobişnuite şi semnificative au ieşit la iveală, atât înainte, cât şi în cursul desfăşurării procesului. Înainte de proces, doi importanţi martori ai acuzării au dispărut, iar rudele lor cele mai apropiate au refuzat sau nu au fost în stare să dea informaţii sau indicii asupra locului unde ar fi putut fi găsiţi. După ce juriul a fost selecţionat şi au fost înfăţişate unele probe furnizate de acuzare, unul din juraţi a făcut o criză de nebunie furioasă, aşa încât a fost necesară dizolvarea întregului juriu şi o nouă selecţie. În cursul procesului, imediat după formarea primului juriu, Hymie Weiss, personaj bine cunoscut în acest oraş, a fost asasinat pe North State Street, la mică distanţă de sediul tribunalului în care avea loc dezbaterea

procesului. Unul dintre avocaţii apărării a fost şi el rănit de un glonte, în acelaşi loc şi la aceeaşi oră. În posesia numitului Hymie Weiss a fost găsită o listă a juraţilor selecţionaţi să judece în proces, precum şi o copie identică cu lista oficială a martorilor acuzării – listă care, din ordinul tribunalului, fusese comunicată în secret avocaţilor apărării.

Pe lângă aceste fapte foarte semnificative, câţiva martori ai acuzării au dezvăluit că cineva ameninţase să-i bată, sau chiar şi mai rău, dacă aveau să depună mărturie nefavorabilă acuzaţilor, şi că primiseră oferte de mituire, fie pentru a-şi retrage depoziţia, fie pentru a depune mărturie falsă".

Dar evenimentele se precipitară. La 9 noiembrie Saltis şi Koncil au fost declaraţi nevinovaţi.

„Mă aşteptam la alt verdict, ţinând seama de probele aduse împotriva lor", fu comentariul melancolic făcut de judecătorul Harry B. Miller. „Cred că probele aduse impuneau un verdict de vinovăţie".

Înmormântării lui Weiss i-a lipsit grandoarea rezervată „marilor granguri" şi pe panglicile coroanelor de flori nu se putea citi nici un singur nume celebru. Biserica catolică îşi continuă politica, refuzând să acorde ultima slujbă religioasă păcătoşilor celor mai notorii din turma sa. Foştii colegi de şcoală ai lui Weiss îi rămaseră credincioşi. Cordoanele sicriului erau purtate de colegi de-ai lui de clasă, de la şcoala Sfântul Malachie. Automobile ale poliţiei dădeau târcoale prin împrejurimi, gata să aresteze pe orice

gangster identificat; cu toate acestea, printre cei care-l însoţiră devotaţi până la groapă pe Hymie Weiss erau Eisen, Kaulman, fraţii Gusenberg, Drucci şi Big Ed Vogel. Pe deasupra, înmormântarea a fost exploatată ca o vitrină electorală improvizată. Fiecare din maşinile care urmau coşciugul purta, în faţă şi în spate, pancarte pe care se citea: *„Alegeţi-l pe John Zbarbaro judecător municipal „Alegeţi-l pe Joe Savage judecător rural” şi „King-Eller-Cray don – inspectori sanitari districtuali”.*

Într-un cuvânt, nu a fost de fel o înmormântare la înălţimea celorlalte din lumea gangsterilor.

Capone nu era prezent, şi desigur că nu avea nicio poftă să participe la funeralii, căci documentul descoperit în buzunarul cadavrului lui Weiss nu putea, fără doar şi poate, să-i facă scumpă amintirea răposatului. Hârtia dezvăluia cârdăşia existentă între marea bandă O’Banion şi cea a polonezului Joe Saltis, care se declarase totdeauna adept fidel al lui Capone. Se şi făcuseră aluzii la o înţelegere între bandele Saltis-McErlane şi O’Banion, în luna septembrie, când Vincent McErlane şi Peter Gusenberg, unul din băieţii lui O’Banion, fuseseră arestaţi pentru un jaf efectuat în trenul Grand Trunk, dar operaţiunea aceea putea fi şi rodul unei colaborări temporare, într-o afacere independentă, care nu avea nicio legătură cu traficul de băuturi alcoolice. Dar subcomisarul de poliţie John Stege explică noua situaţie, rezumând-o în câteva cuvinte: „Weiss şi Saltis îşi uniseră forţele pentru a-l înlătura din afaceri pe Capone”.

Semnificaţia acestei neplăcute divulgări nu-i scăpă lui Saltis, chiar dacă inteligenţa sa nu era dintre cele mai subtile. Saltis era o huidumă cu aer posomorât şi gesturi stângace, dar nu era chiar aşa de prost. Până la prohibiţie fusese patronul unei cârciumi de ultima teapă de prin fundăturile Antrepozitelor, unde populaţia boemă trăia prin preajma abatoarelor şi a fabricilor de conserve de carne. Legase prietenie şi se asociase în afaceri cu John Dingbat O'Berta, un tip vioi, cu mutră de vulpe, misit politic, care era reprezentantul comitetului republican în sectorul 13 şi îşi prezentase candidatura atât pentru postul de consilier municipal cât şi pentru cel de senator al statului Illinois. Apariţia Legii Volstead făuri asocierea celor doi: Saltis cunoştea traficul cu bere, iar O'Berta ştia clenciurile politicii şi, împreună, începură să furnizeze marfă unei pieţe formate din două sute de mii de slavi însetaţi, în zona de sud-vest a Antrepozitelor. În interval de un an, Saltis devenise proprietar funciar cu un frumos domeniu la ţară, în ţinutul Eagle River din Wisconsin, unde se duceau să vâneze bogătaşii. Cât despre O'Berta, popularitatea lui socială şi contul său la bancă ajunseră cât se poate de înfloritoare.

Cele două sute de cârciumi administrate de O'Berta, Saltis şi Frank McErlane constituiau un important afluent al fluviului profiturilor absorbite de Caponc din traficul cu băuturi alcoolice: el spori producţia lor obţinută la domiciliu cu aprovizionările provenite din propriile sale fabrici de

bere şi distilerii şi, în schimbul unui procent din încasări, le asigură înalta lui protecţie. Saltis ştia că Al Capone se va arăta foarte supărat când îi va ajunge la urechi zvonul că el îşi renegase obligaţiile trecând în tabăra duşmană şi, în timp ce se afla încă în siguranţă la închisoare, în cursul procesului său pentru asasinarea lui Mitters Foley, vorbi despre această afacere cu O'Berta, în speranţa că ar putea găsi la el sprijin. O'Berta îl sfătui să discute despre problema lui cu Maxie Eisen. Eisen, contrabandist de băuturi alcoolice, terorist folosit împotriva sindicaliştilor, şi şantajist care îi exploata pe vânzătorii de peşte, silindu-i pe toţi tejghetarii din piaţa de pe Maxwell Street să-i plătească tribut, era considerat drept unul din cei mai ingenioşi afacerişti, în trecut, fusese oarecum asociat cu O'Banion, dar după moartea acestuia se retrăsese în mod prudent.

Într-un interviu acordat ulterior presei, Caponc declară că, după ce îşi demonstrase încă o dată în mod limpede puterea, era dispus să ducă tratative pentru un armistiţiu. „Hymie Weiss a murit, declară el, fiindcă era un încăpăţânat. De patruzeci de ori am căutat să aranjez lucrurile în aşa fel ca la Chicago să domnească pacea şi viaţa să merite să fie trăită! Cui poate să-i facă plăcere să se învârtă zi şi noapte cu gardieni personali după el? Cât despre mine, nu-mi place! Era, şi mai e şi acum, treabă destulă pentru toţi şi, oricum, concurenţa nu trebuie rezolvată prin omor. Dar lui Weiss nu i se putea spune nimic! Cu o săptămână în urmă cred că nu i s-ar fi putut

spune că azi va fi mort. În ceata lui sunt şi câţiva indivizi rezonabili, şi dacă aceştia vor pacea, eu sunt pentru pace chiar acum, aşa cum am fost întotdeauna”.

Din această declaraţie, Eisen deduse că era momentul potrivit pentru a se relua tratativele de pace şi, cu toate că Moran, un personaj la fel de dur, de arţăgos şi de îndărătnic ca şi răposatul lui şef, la început respinse ideea unui compromis cu „sicilienii ăia”, Vincent Drucci zis „Sforarul”, care era succesorul lui Weiss în postul de şei se arătă mai maleabil. La fel reacţionară şi Myles şi Klondike O’Donnell, a cărui ambiţie crescândă în Cicero fusese domolită de uciderea lui McSwiggin, precum şi Ralph Sheldon din banda din South Side. Eisen, înarmat cu o atât de mare bunăvoinţă, amintindu-şi că Antonio Lombard o jucase rolul de mediator în primele întâlniri infructuoase din august care avuseseră loc la hotelul Mormon, se decise să-l sondeze. Lombardo se arătă optimist şi în aceeaşi zi îi relată lui Capone demersurile lui Eisen, iar Capone îl însărcina să organizeze o conferinţă.

Urmară două discuţii prealabile între cei doi împuterniciţi, în vederea stabilirii ordinii de zi a conferinţei „la nivel înalt”, care a avut loc în cele din urmă la 20 octombrie 1926, la hotelul Sherman, ales, poate, fiindcă se afla la o distanţă convenabilă atât de Primăria municipiului, cât şi de biroul şefului poliţiei. S-ar fi zis că s-au adunat Ali Baba şi cei patruzeci de hoţi. Erau prezenţi „baronii” tâlhari din Chicago, aristocraţia lumii negoţului din acea epocă

macabră, asasini, foşti ocnaşi, bandiţi, codoşi, escroci şi terorişti.

„Stăteau acolo, aşezaţi la masă, povesteşte Palsey, ca să împartă municipiul Chicago şi comitatul Cook în zone comerciale, să încheie pacte contrare legilor şi intereselor societăţii, vorbind despre afacerile lor cu dezinvoltura unui grup de directori ai supertrustului Standard Oil”.

Eisen prezida, cu Lombardo alături de el. Erau patru grupuri distincte: 1) Capone, mâna lui dreaptă Jack Guzik, care conducea cartelul traficului cu băuturi alcoolice şi al caselor de toleranţă, şi Ralph Sheldon, care se desprinsese de banda Saltis-McErlane; 2) Drucci şi Moran, cu aliaţii lor Ed Vogel, Julian Kaufman zis „Cartof”, Frank Citro, Bi în Schidmore, Barney Bertsche şi Jack Zuta, toţi patroni mai mici, dar a căror prietenie putea fi utilă; 3) Eisen, ca reprezentant al lui Saltis şi McErlane, aflaţi momentan la închisoare; 4) Myles şi Klondike O’Donneli, dornici acum să recâştige bunăvoinţa lui Capone, după nefericita incursiune întreprinsă în teritoriul său.

Înţelegerea implicită acceptată de toţi era că, din clipa aceea, Capone avea să fie stăpânul incontestabil şi că ciondănelile vor înceta. Una din prevederile conferinţei era că, pentru prima dată după ani de zile, toţi proprietarii aveau să asiste la dezbateri neînarmaţi şi fără gardieni personali. Apelul introductiv rostit de Eisen suna: „Să ne dăm mâna”, frază care fu primită cu un cordial murmur de aprobare. Apoi Capone prezentă cele cinci puncte ale

tratatului. Ele prevedeau: 1) o amnistie generală; 2) părţile semnatare ale pactului să renunţe la schimburi de focuri şi încăierări; 3) toate omorurile şi schimburile de focuri din trecut să fie iertate şi date uitării; 4) toate flecărelile – bârfeli răutăcioase, răspândite intenţionat de către ziare şi poliţie pentru a semăna discordie – să nu fie luate în seamă; 5) toţi conducătorii grupurilor reprezentate la întrunire îşi asumau deplină răspundere pentru disciplina oamenilor lor şi pentru pedepsirea celor care vor încălca tratatul; 6) toate bandele aveau să se menţină cu stricteţe în zonele repartizate şi să se abţină de la abuzuri şi încălcări de frontieră.

Capone anunţă apoi viitoarea împărţire a municipiului Chicago: Drucci şi Moran urmau să se restrângă la sectoarele 42 şi 43. Toate câştigurile teritoriale, precum şi cele provenite din comerţul cu bere, la sud de hotarul constituit de Madison Street, după ce în bătălia pentru cucerirea lor au murit. O'Banion şi Weiss, se întorceau iarăşi în patrimoniul lui Capone; totuşi le rămânea o largă zonă de influenţă, pornind de la lacul Michigan la est şi la nord, până în suburbii, iar la sud şi vest, întinzându-se de la râu 166 până la frontiera cu statul Wisconsin şi cuprinzând drepturile exclusive de vânzare cu ridicata şi cu amănuntul a berii şi băuturilor spirtoase: Concesionarii caselor de toleranţă şi ai tripourilor din North Side, Bill Schidmore, Barney Bertsche şi Jack Zuta, urmau să opereze din clipa aceea sub controlul lui Capone. Saltis şi Sheldon aveau să-

şi împartă South Side, care la sud se întindea de la râu până la frontiera cu Statul Indiana, şi de la lac, spre est, până în suburbii, în vest. De fapt, lui Saltis i se ordonă să rămână pe locul lui la Abatoare. Pentru fraţii O'Donnell nu s-a prevăzut o clauză specială: toţi cei de faţă erau convinşi că, ţinând seama de comportarea lor rea, de-acum înainte, pentru a-şi câştiga existenţa, vor depinde de patronatul personal al lui Capone.

Capone a impus clauze grozav de aspre, dar ele au fost acceptate. Setea de sânge părea, pentru moment, potolită, şi chiar dacă astfel Capone rămânea şeful suprem în inima oraşului Chicago – stăpân peste fabrici de bere, distilerii, sisteme de transport, localuri de noapte, restaurante, hipodromuri, tripouri, case de toleranţă şi douăzeci de mii de baruri clandestine, de la Loop până la Cicero, la sud de râul Des Plaines până la frontiera cu Indiana, iar la est de la lac până în suburbiile din vest, conferinţa a produs o senzaţie de uşurare, fiindcă punea capăt jocului neîncetat de-a şoarecele cu pisica.

Participanţii îşi strânseră călduros mâinile, şi de data aceasta nu era o strângere de mână de tipul celei oferite lui O'Banion. Gangsterii se băteau uşor pe umeri, amical, de jur-împrejur străluceau surâsuri largi, satisfăcute...

Au ieşit din sala unde se ţinuse conferinţa pentru a se duce să cineze împreună şi să sărbătorească astfel acordul. Un ziarist care adulmecase lucrurile reuşi să fie admis în sala banchetului. El descrise apoi acea reuniune drept cea

mai sinistră la care a asistat vreodată. „Asasini care trăseseră unul în celălalt îi mărturiseau victimei eforturile depuse, râzând din toată inima – spunea ziaristul; asasini care uciseseră efectiv explicau prietenilor mortului detaliile asasinării şi demonstrau de ce n-avuseseră altă cale. Cele mai înspăimântătoare acte de violenţă erau discutate şi-i făceau pe autorii lor să chicotească”.

S-a consumat o cantitate enormă de Chianti, şi toţi erau bine dispuşi şi mulţumiţi – fiecare în proporţii diferite – dar desigur că niciunul mai mult decât Capone, a cărui satisfacţie era întărită de conştiinţa faptului că acel moment însemna nu numai realizarea situaţiei mereu preconizate de Johnny Torrio, dar şi apogeul carierei lui, a lui Capone. „Şeful cel mare” al gangsterilor a ajuns „Primarul comitatului Crook”[26], cum scriau cotidianele.

A doua zi, blajin şi senin, cu tonul şi cuvintele pe care le-ar putea folosi un expert în bombe sau comandantul unei bărci de salvare, el îi informă pe reporteri despre ultimele evenimente: „Le-am spus că noi eram pe cale să transformăm o afacere importantă într-un soi de baracă de tir şi că nimeni nu profita din asta! Munca noastră e grea şi primejdioasă, chiar şi fără să intre în joc ura, şi când cineva trage din greu, în orice meserie, vrea să se întoarcă acasă şi să uite de toate. Nu vrea să-i fie teamă să stea lângă o fereastră sau să deschidă o uşă”.

Ca o confirmare a puterii sale, în următoarele două luni

[26] Crook – escroc ; de fapt comitatul se numea Cook. – ***Nota trad.***

nu s-a tras nici măcar un singur glonte. Pentru prima dată de la începutul prohibiţiei, anchetatorii pentru crime din Chicago au trăit o experienţă unică: s-au scurs şaptezeci de zile fără să se deschidă vreo anchetă asupra unui gangster!

13.

Asediul Biroului de detectivi

În cele din urmă veni momentul să se tragă adânc aer în piept şi să se încarce din nou armele!

Până la realegerea lui Big Bill Thompson, în aprilie 1927, care prevestea la Chicago un nou val de violenţă dezlănţuită, cel mai atroce dintre toate, în cursul căruia au fost pulverizate până şi limitele teoretice puse viciului de sub controlul bandelor, iar Chicago se transformă în cel mai larg deschis oraş dintre toate oraşele deschise – Planul Păcii, realizat de Capone, funcţiona de ajuns de bine. Semnatarii s-au limitat, în linii mari, la afacerile rezervate lor, deşi un neîntrerupt flux de ciorovăieli, înşelătorii şi împuşcături continuau în straturile mai de jos ale lumii interlope, printre cei care scoteau doar beneficii reduse de pe urma pactului şi nu aveau deci niciun stimulent puternic pentru a se comporta ca nişte mici gentlemani. De câte ori puteau, aceştia încercau mai departe să prindă din zbor

fărâmiturile risipite din casele de bani conţinând comoara marilor gangsteri.

Liniştea inaugurată de armistiţiu a durat şaptezeci de zile, a supravieţuit şi Crăciunului şi a fost întreruptă la 30 decembrie. În noaptea aceea Hilary Clements, unul din oamenii lui Ralph Sheldon, a fost ucis – aşa cum s-a aflat ulterior – din ordinul direct al lui Saltis. Era vorba de un episod curent din lunga serie de lovituri şi contra-lovituri dintre Saltis şi grupul Ragen Colts, dar el se abătea de la condiţiile impuse de Capone. Ragen Colts erau afiliaţi la The Ragen Athletic, o asociaţie care-şi recruta cei două mii de membri în patrulaterul format de strada Halsted, Cottage Grove şi Străzile 43 şi 63; mulţi dintre ei erau de obârşie irlandeză, nişte indivizi necioplţi, duri şi turbulenţi. Fondat în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea, Ragen Club îndeplinea multipla funcţie, obişnuită în America, de a forma echipe de fotbal şi de baseball, de a organiza picnicuri anuale, de a antrena pugilişti şi luptători atleţi şi, pe lângă aceasta, mai juca şi rolul de centru politic al Partidului democrat din sectorul respectiv. În timpul prohibiţiei, Ragen Club a fost şi un important nucleu pentru traficul clandestin cu băuturi alcoolice. Din pepiniera lui au ieşit câţiva ţintaşi temuţi ca Danny Stanton, Hughey Stubby McGovern, William Padden zis „Pistolarul”, Frank Carpenter zis „Olandezul”, Ray Cassidy şi Tom Johnson, care au servit cu toţii sub ordinele lui Capone, ca pistolari sau mardeiaşi. Clubul a furnizat de asemenea majoritatea trupelor locale

ale bandei contrabandistului Sheldon, el însuşi un ţintaş de frunte.

Terenul de activitate al ţintaşilor din clubul Ragen se învecina cu teritoriul lui Saltis, pe care ei îl cunoşteau bine din epoca în care el era doar Joe Leahul, un barman din cartier, ţintă admirabilă pentru înţepăturile şi glumele lor grosolane. Încă o dată, îndărătul unei bune părţi din violenţa dezlănţuită ulterior se ascundea vechiul antagonism rasial, care se manifesta în mod obişnuit sub formă de harţe izbucnite pe străzi între irlandezi şi slavi şi zeflemele reciproce. În timpul tulburărilor rasiale din iulie 1919 – în cele „cinci zile de teribilă ură şi patimă", cum le caracterizează anchetatorii, ieşi la lumină că albii care aruncaseră bombe, trăseseră în negri şi-i bătuseră, erau membri ai cluburilor politice, şi mai cu seamă ai clubului Ragen din zona străzii Halsted. Un patriotism fanatic în slujba Statelor Unite şi al modului de viaţă american era totdeauna stindardul sub care militau ţintaşii clubului Ragen, fie că luptau în rândurile armatei regulate (cinci sute dintre ei s-au înrolat voluntari în timpul primului război mondial), fie că spulberau o întrunire antipapistă, lăsau în nesimţire un negru, năucindu-l cu pumnii sau se răfuiau cu polonezii din cartier.

Când berea şi marile câştiguri au dat o amploare nouă acestei vrăjmăşii, omorul ajunse să înlocuiască zvârliturile de picioare şi bătăile. În 1925, Joey Brooks, un ţintaş cunoscut pentru bădărănia lui şi un straşnic băutor de bere,

fu ucis împreună cu agentul Edward A. Harmenirig, din poliţia şoselelor comitatului, pe când stăteau la taifas în maşina acestuia. În aprilie următor, doi traficanţi clandestini de-ai lui Sheldon, Frank de Laurento şi John Tucillo (cumnatul lui Diamond Joe Esposito) începură să-şi plaseze marfa în teritoriul lui Saltis-McExiane. Fură luaţi pe sus şi duşi la o ultimă plimbare chiar în maşina lor, care fu lăsată apoi în faţa casei lui Sheldon; înăuntru se aflau cei doi agenţi de plasare ai săi, cu creierii zburaţi.

Când fu descoperit cadavrul lui Clements, Sheldon îi raportă faptul lui Capone, cerându-i să arbitreze, iar Capone ordonă imediat represalii care să-i servească de avertisment lui Saltis. Prietenul, şi al doilea ajutor al lui, Frank Koncil zis „Stângaciul”, scos de curând de Weiss – odată cu Saltis şi la un preţ ridicat, plătit în dolari sunători, – de sub acuzarea de asasinare a lui Mitters Foley, împreună cu alt om al lui Saltis, Charlie Big Hayes Hunbacek, fură omorâţi într-o ambuscadă întinsă cu maşina. Saltis crestă pierderea pe răboj, şi din momentul acela între el şi Sheldon se instaură o penibilă pace armată.

Nu domnea pe toate fronturile un calm desăvârşit. Între bandele mai puţin importante şi marginale, din când în când se mai ajungea la câte o încăierare. Una din cele mai rentabile întreprinderi subsidiare ale lui Capone se afla în mica zonă Ne-ar North-West, administrată în numele lui de către cartelul Guilfoyle-Winge-Kols. O modestă, dar rentabilă industrie de bere şi băuturi spirtoase – care din

1928 aducea beneficii de două milioane de dolari anual – fusese pusă pe picioare pentru aprovizionarea cârciumilor dintre Armitage Avenue, la nord, şi Division Street, la sud, Larrabee Street, la vest, şi Kedzie Street, la est. Zona o fondaseră Al Winge, fost locotenent de poliţie, şi Matt Kolb, iar în combinaţie intrase, cu binecuvântarea lui Capone, şi Martin Guilfoyle. Guilfoyle numi ca responsabil cu vânzările pe Joey Fischer, fost agent pentru impunerea Legii Volstead, care a recrutat un grup de cincizeci de plasatori şi agenţi înzestraţi cu darul „convingerii”. Cursul liniştit al afacerilor în acest însufleţit sector al reţelei clandestine de băuturi alcoolice fu tulburat de atitudinea ostilă a lui Lewis şi Max Summerfield, care până la ivirea turbulentului Guilfoyle organizaseră în acest sector un trafic modest, dar prosper. În 1925 cei doi Summerfield, constatând cum li se ofileşte văzând cu ochii afacerea înfloritoare, pe măsură ce tot mai multe baruri clandestine cedau stăruinţelor lui Fisher – precum şi pistoalelor şi vinelor de bou ale oamenilor să-i – mai întâi au recurs la contra-intimidarea proprietarilor de cârciumi care făceau joc dublu, apoi la folosirea armelor de foc şi la jefuirea echipelor lui Guilfoyle, însărcinate cu livrările comenzilor de bere. Această mică răscoală din hinterlandul imperiului lui Capone fu potolită în 1927 de o echipă de „aruncători de ananas” – adică de artificieri profesionişti – care trecură încet cu maşina prin faţa reşedinţei celor doi Summerfield din Milwaukee Avenue 1910 şi aruncară o bombă înăuntru. Sediul Summerfield-ilor

explodă cu o detunătură puternică, în urma lor, înălţând un nor negru. Astfel se puse capăt neînţelegerii.

Alegerile pentru postul de primar din aprilie 1927 – moment important pentru Capone, fiindcă marca sfârşitul ineficacei, dar supărătoarei administraţii pseudo-reformiste a lui Dever şi o revenire la politica afacerilor libere pentru toţi, promovată de Big Bill Thompson – au fost precedate, cu o simbolică promptitudine, de un omor. Victima, Vincent Drucci, a murit într-un mod umilitor pentru un gangster: a fost împuşcat de un agent de poliţie, ceea ce se întâmpla rar.

În ultima perioadă a administraţiei Dever, care s-a distins mai mult prin exploziile lui de indignare şi solemne promisiuni demne de un cercetaş, decât prin victoriile repurtate în campania dusă contra crimei organizate, campanie care se apropia anemic de sfârşit, Capone se încolona cu arme şi bagaje de partea maşinii politice republicane, care acum îl susţinea din nou pe Thompson, „Big Bill Constructorul, cel mai destoinic fiu al oraşului Chicago”, aşa cum îl proslăvea un cântec lansat în cursul campaniei electorale. Capricioasa opinie publică din Chicago părea gata să asiste la o nouă perioadă de viaţă pirateresc!

Ca răspuns la stăruitoarele şi conştiincioasele promisiuni făcute de Dever de a încerca în continuare să cureţe oraşul de contrabandiştii de băuturi alcoolice şi de barurile clandestine, Thompson trâmbiţa, cu o veselie belicoasă:

„Nu sunt mai «ud» decât mijlocul Oceanului Atlantic!” Capone sprijinea aceste principii, pe care le considera realiste. Ele însemnau o schimbare după administraţia unui pedant flecar, care cultiva convingerea că prohibiţia ar putea fi impusă cu forţa. Capone a contribuit, deci, personal la campania electorală a lui Thompson cu o sumă apreciată la 250.000 de dolari. Ca întotdeauna, în asemenea împrejurări, el se arătă de asemenea gata să ofere ajutor, atât fizic, cât şi moral. Cu o zi înainte de alegeri, Drucci şi oamenii săi au fost detaşaţi în sectorul 42, cu misiunea de a împiedica realegerea lui Dever. Printre alte planuri era şi acela de a-i răpi pe consilierul municipal Dorsey R. Crowe, susţinător al lui Dever, şi pe subalternii lui, şi de a le devasta birourile. Şeful brigăzii de detectivi, Collins, avertizat la timp, ordonă o razie pentru arestarea tuturor indivizilor turbulenţi găsiţi pe străzi. Drucci fu remarcat aproape imediat de o patrulă comandată de locotenentul William Liebeck care cutreiera cu maşina zona Diversey Parkway. Drucci stătea de vorbă cu Henry Finkelstein, patronul, unui local de noapte, şi cu un oarecare Albert Single, din Peoria. Cei trei fură înconjuraţi. Drucci fu percheziţionat luându-i-se pistolul automat calibrul 45 şi fu dus, împreună cu ceilalţi, la poliţie. După douăzeci de minute, locotenentul Liebeck primi un telefon de la avocatul lui Drucci, Maurice Green, care se afla la Tribunal cerând o justificare a deţinerii clientului său pe baza principiului *habeas corpus.*

Deprins cu eficacitatea monotonă a acestui mecanism de punere în libertate, Liebeck îi însoţi plictisit pe arestaţi până la automobilul care trebuia să-i transporte la tribunal. Escorta era compusă din agenţii Danny Healy şi Matthew Cunningham; la volan se afla agentul Dennis Kehoe. Lui Drucci i se puseră cătuşe, prinse şi de mâna agentului Healy, care nutrea faţă de gangsteri o aversiune considerată de unii o prejudecată eretică; e de ajuns să spunem că ucisese unul şi ieşise învingător dintr-o încăierare cu Saltis. Iată cum relatează el cele întâmplate după ce îl împinse pe Drucci în maşină, ţinându-i revolverul în coastă: „Drucci mi-a spus: «Mă, pun eu mâna pe tine. Am să te aştept în pragul casei!» I-am spus să-şi ţină gura, Drucci a răspuns: «Lasă, lasă, copoiule! Te aranjez eu pentru treaba asta într-o bună zi!» I-am atras atenţia să stea liniştit. Drucci a zis: «Ia revolverul din spinarea mea, sau îţi trântesc un picior de zici ce-i aia!» Şi ridică un picior, lovindu-mă în acelaşi timp cu mâna stângă în tâmpla dreaptă şi strigând: «Am eu grijă de tine şi de jucăria ta! Te aranjez eu!» şi m-a prins cu dreapta. Atunci am strâns tare revolverul în mâna stângă şi am tras patru gloanţe în el”.

Când Green află la tribunal că trupul clientului lui era la morgă, ceru arestarea lui Healy pentru asasinat. Şeful Biroului de detectivi, Schoemaker, nu luă în seamă cererea, spunând domol: „Nu ştiu despre ce asasinat vorbiţi, Ştiu că Drucci a fost ucis în timp ce încerca să smulgă revolverul din mâna unui agent. O să-i dăm o medalie lui Healy!”

Episodul acesta distona cu procedeele uzuale de subordonare politică, care, în momentul acela, erau acţionate toate în favoarea lui Finkelstein. Reprezentantul federal Harry Weisbond, consilierul municipal Jacob M. Arvey şi Moe Rosenberg, fratele inspectorului sanitar districtual Michael Rosenberg, au intervenit în favoarea lui, iar judecătorul William J. Lindsay obţinu punerea lui în libertate pe cauţiune.

Au urmat riturile funerare ale lumii gangsterilor, care aducea ultimul omagiu lui Drucci. O zi şi o noapte întreagă, „trupul său neînsufleţit a fost expus, descoperit, într-un sicriu de argint şi aluminiu care costa zece mii de dolari, în capela funerară a lui Zbarbaro. Biserica catolică nu a autorizat oficierea slujbei religioase.

S-a făcut o enormă risipă de flori, ca şi cu alte ocazii asemănătoare: flori în valoare de treizeci de mii de dolari, îngrămădite în douăsprezece automobile care precedau convoiul funebru! Coroane, jerbe, biblii alcătuite din flori şi o colecţie de obiecte stranii, printre care un scaun împletit din boboci albi şi purpurii, purtând dedicaţia: „Camaradului nostru”, precum şi o inimă din trandafiri roşii, cu inscripţia: „Iubitului meu soţ”, din partea doamnei Cecilia Drucci, blonda văduvă.

Printre persoanele prezente la înmormântare şi la priveghi figurau: Capone, Moran, Eisen, Frank şi Pete Gusenberg, Kaufmann zis „Cartof”, Bennie Jacobs – politicianul rănit în cursul rafalelor de mitralieră trase de

Weiss – Joe Saltis cu soţia, John O'Berta, Frank McErlane şi Jim Sammons zis „Blană". Mai era şi văduva lui O'Banion, venită s-o consoleze pe văduva lui Drucci.

Trupul neînsufleţit a fost depus într-un cavou, la cimitirul Muntele Carmel, unde urma să stea până la terminarea construcţiei unui mausoleu. În timp ce părăsea cimitirul, doamna Drucci le spuse ziariştilor; „L-a asasinat un poliţist, dar noi i-am făcut o înmormântare cu adevărat grandioasă!" îi dădea mâna s-o facă. Averea lăsată de defunctul ei soţ se ridica la peste 400.000 de dolari.

În ciuda perioadei de acalmie care urmase tratatului de pace din noiembrie 1926, anul 1927 a fost pentru Capone plin de grele încercări şi cea mai mare parte din neliniştile sale se datorau repetatelor atentate la viaţa lui comise de fraţii sicilieni Aiello, care cândva fuseseră asociaţii săi.

Banda Aiello era o întreprindere de tip familial. Erau nouă fraţi – Joe, Dominick, Antonio şi Andrew guvernau clanul – pe lângă numeroşi veri, care purtau cu toţii acelaşi nume. Ei intraseră în contrabanda de băuturi spirtoase furnizând cartelului fraţilor Gen na zahăr cu ridicata, pentru prepararea băuturilor alcoolice. Când, în 1925, fraţii Genna au fost făcuţi bucăţele şi împrăştiaţi, Joe Aiello a fost cel care a reorganizat întreprinderea în aşa fel încât să poată continua să reverse pe piaţa din Chicago cele mai ieftine şi mai proaste băuturi spirtoase, distrugătoare de intestine. Fraţii Aiello ţineau sub control familiile ţăranilor sicilieni analfabeţi care constituiau mizerele lor echipe de muncă,

cu acelaşi aspru paternalism practicat odinioară de fraţii Genna. Dar a intervenit un obstacol în calea dominaţiei lor absolute asupra Micii Italii: numirea lui Antonio Lombardi, prin diligenţele lui Capone, ca preşedinte al Uniunii siciliene, în urma morţii lui Angelo Genna şi a lui Sam Amatuna.

În lumea aceea încinsă la roşu, închistată şi împânzită de înrudiri şi de societăţi secrete, lucrul cel mai greu era să te menţii la curent cu relaţiile atât de capricioase şi labile dintre o bandă şi alta, dintre o persoană şi alta, deoarece fraţii de cruce de astăzi puteau fi mâine legaţi cu jurământ să se ucidă, şi atunci încâlceala aceea de supunere familială şi de cârdăşie oscila în mod inevitabil, trecând spre o nouă structură tranzitorie. De exemplu, în cursul dictaturii lui Mike Merlo, fondatorul Uniunii siciliene, venerat de prima generaţie de compatrioţi exploataţi de el pe plan politic şi, totodată, ajutaţi cu mult orgoliu, Joseph Aiello şi Lombardi fuseseră asociaţi în diferite întreprinderi comerciale, mergând de la importul de brânzeturi până la comisioane şi samsarlâcuri. Dar Joseph nutrea ambiţii politice, şi ranchiuna resimţită faţă de meteorica ascensiune a lui Lombardo, sub patronajul lui Capone, a fost atât de crâncenă, încât cei doi se certară.

Clanul Aiello a urzit un complot pentru a-l detrona pe Lombardo şi a trimis un număr de membri ai săi, în chip de agitatori, la New York, Cleveland, Milwaukee, Pittsburgh, St. Louis şi Dayton, cu preţioasa însărcinare de a mâna

preşedinţia actuală a Uniunii, formând fracţiuni subterane de dizidenţi. În toamna anului 1926, doi membri ai clanului fură ucişi într-o cafenea de pe şoseaua principală, în apropiere de Springfield, statul Illinois, în timp ce se înapoiau de la St. Louis la Chicago după o asemenea misiune. Au rămas acolo, cu capetele căzute în farfuriile cu spaghetti. A urmat o reacţie în lanţ de omoruri la St. Louis, unde au fost masacrate vreo zece grupuri care făceau opoziţie faţă de Uniunea siciliană.

La Chicago, cei din clanul Aiello îşi continuau zvânturata şi îndrăzneaţa lor goană după putere, având ca ţintă atât Uniunea siciliană, cât şi contrabanda de băuturi alcoolice.

Odinioară, între clanul Aiello şi vechea bandă O'Bannion se iscaseră destule certuri, dar acum, când şeful acesteia era rebelul intransigent Moran, fraţii Aiello avură convorbiri particulare cu el şi de asemenea cu Bill Schidmore, girant de profesie la eliberările pe cauţiune, politician şi cartofor, cu Jack Zuta şi Barney Bertsche, un triumvirat de pistolari şi cartofori de profesie, nemulţumiţi de ordinele dictate prin pactul de pace al lui Capone şi care ajunseră până la urmă la concluzia că sunt destul de puternici în citadela lor din North Side ca să-l sfideze pe Şeful cel mare. Se formă astfel o nouă coaliţie mascată; cei din clanul Aiello se simţeau acum suficient de tari pe poziţie pentru a duce la capăt ceea ce începuseră.

Ei au inaugurat bătălia împotriva lui Capone cu patru atentate la viaţa sa, săvârşite de ucigaşi cu plată importaţi.

La vremea lui, acest episod a fost prezentat de ziarele epocii drept un mic mister izolat, care a început cu descoperirea unui cadavru, în seara de 25 mai, într-o fundătură mizeră din zona situată în jurul străzilor De Koven şi Des Plaines. Deşi nu deosebit de fioroasă, crima prezenta câteva aspecte care îi puneau în încurcătură pe anchetatori. Victima, neidentificată, purta haine costisitoare şi avea în buzunare 1.200 de dolari în bancnote, astfel că ipoteza iniţială a jafului a căzut. Avea un toc cu pistol atârnat de umăr şi un gologan de nichel strâns între degetele îngheţate ale mâinii drepte, ceea ce s-a considerat că exprimă dispreţul, asasinului faţă de victimă.

Până în octombrie, alte trei cadavre au fost descoperite în împrejurări asemănătoare: toate cu câte un revolver nefolosit şi cu câte un gologan în mâna dreaptă.

În cele din urmă Jack McGurn zis „Mitralieră”, pe atunci şeful gardienilor personali ai lui Capone şi excelent ţintaş, a fost interogat de oamenii poliţiei, fără a se ajunge la niciun rezultat. Totuşi, flerul lor nu-i înşelase. Abia mult mai târziu această scurtă serie de asasinate marginale a fost elucidată, în contextul unei noi intrigi. Cele patru victime se dovediră a fi nişte ucigaşi cu simbrie afiliaţi Mafiei. Ei erau Antonio Torchio din New York, Anthony K. Russo şi Vincent Spicuzza din St. Louis şi Samuel Valente din Cleveland. Se puseseră în slujba fraţilor Aiello, care în cursul călătoriilor făcute pentru a-şi recruta acoliţi dăduseră sfară în ţară: „Cincizeci de mii de dolari plătiţi oricui ne aduce o bucăţică

din Capone”; cei care încercau însă dădeau de un cerc de protecţie prea compact pentru a-l putea străpunge.

Fraţii Aiello, oameni plini de iniţiative, dar nesăbuiţi, încercară altă tactică şi tocmai aceasta îi dădu lui Capone prima informaţie certă că ei îl hăituiau. Îi oferiră bucătarului şef de la Little Italy Café, unul dintre restaurantele preferate de Capone, zece mii de dolari pentru ca să-i pună în ciorbă un pic de acid prusie, dar respectivul *bucătar,* om incapabil să pună otravă atât în propria lui ciorbă, cât şi în cea a lui Capone, îi denunţă.

Capone întinse mâna şi smulse câteva flori din cununa clanului Aiello. În decurs de şase săptămâni, pistolarii lui suprimară şase din oamenii bandei Aiello: pe Lawrence la Presta la 1 iunie; pe Diego Attlomionte la 29 iunie; pe Numio Jamericco şi Lorenzo Alagno la 30 iunie; pe Giovanni Blaudins la 11 iulie şi Dominic Cinderella (Cenuşăreasa) la 17 iulie. „Asasinii necapturaţi” fu concluzia formulată de anchetator în josul paginii fiecăruia din primele cinci rapoarte. Cât despre asasinarea lui Cinderella, un barman omorât instantaneu, cu papucii în picioare şi găsit după aceea într-un şanţ, făcut ghem, legat şi vârât într-un sac, bănuielile se îndreptară asupra lui McGurn şi a unui tovarăş de-al său, pe nume OrchelJ

DeGrazio. Cei doi au fost arestaţi şi apoi puşi în libertate „din lipsă de probe”.

Cu energia mecanică a unui şir de baletiste care continuă să ţopăie de-a lungul celei de-a trei suta

reprezentaţie a unei comedii muzicale, forţele poliţieneşti din Chicago montară un spectacol plin de indignare şi de zel. Şeful Biroului de detectivi, William O'Connor, ceru voluntari din brigada mobilă de detectivi care luptaseră pe front în Franţa şi aveau experienţă în folosirea mitralierelor şi îşi anunţă intenţia de a mobiliza un detaşament de cinci sute de oameni care urmau să patruleze prin oraş în automobile blindate, cu însărcinarea precisă de a extermina bandele rivale... El adresă micii sale armii blindate următorul apel: „Băieţi, războiul a fost declarat! Trebuie să arătăm că oraşul nostru este guvernat de oameni cumsecade şi controlat de poliţie, iar nu de nişte şobolani scârboşi! Populaţia din Chicago vrea să-i vânaţi pe aceşti criminali şi să-i exterminaţi fără milă! Automobilele voastre sunt prevăzute cu mitraliere, aşa că veţi lupta de la egal la egal, dispunând de aceleaşi arme, împotriva inamicilor societăţii! Aveţi grijă să nu le permiteţi să îngraşe pajiştile cu trupurile voastre; trupurile lor să îngraşe pajiştile, ca să crească margarete. Trageţi primii, şi trageţi ca să ucideţi! Dacă ucideţi pe unul din gangsterii cu faimă sinistră, veţi obţine o frumoasă răsplată şi veţi dobândi o avansare. Dacă se întâmplă să întâlniţi o maşină în care sunt bandiţi, urmăriţi-o şi deschideţi focul. Când voi sosi eu la faţa locului, toate speranţele îmi vor fi împlinite dacă voi găsi o maşină cu capota smulsă şi pe toţi bandiţii dinăuntru morţi!"

Chiar şi în situaţia specială în care se afla Chicago, era o

chemare neobişnuită la un război sângeros şi nemilos pe străzile oraşului; şi un astfel de îndemn ieşea din gura unui ofiţer de poliţie, care avea datoria de a pretinde cel puţin respectarea procedurii normale: arestare, dovedirea culpabilităţii, pedepsire. În realitate, automobilele blindate şi mitraliorii poliţiei nu au repurtat victorii spectaculoase. Chiar în aceeaşi zi agenţii au făcut o descindere în birourile sindicatului negustorilor de dulciuri din Chicago, l-au ucis pe Frank Herbert, gardian personal al lui Joe Saltis, în timp ce încerca să fugă, şi au arestat patruzeci şi cinci de gangsteri, acuzaţi de a fi împuşcat, înjunghiat şi aruncat bombe pentru a-i constrânge pe comercianţii de dulciuri să intre în sindicat.

Pe lângă aceasta, agenţii poliţiei salvară viaţa lui Capone, ameninţată de clanul Aiello, care dovedea o perseverenţă diabolică. Un denunţător le-a sugerat să facă o vizită la numărul 4442 din Washington Bulevard şi la o altă casă, la o distanţă de zece mile, pe North Western Avenue. Camera din Washington Bulevard era goală, iar o mitralieră, plasată în cadrul ferestrei avea în bătaie directă intrarea casei lui Lombardo. În casa din North Western Avenue agenţii descoperiră un mic depozit de dinamită şi capse de percuţie. Mai găsiră şi o fişă de hotel care fusese uitată din neglijenţă şi care purta numele lui Angelo La Mantio, înregistrat nu demult la Rex Hotel, din North Ashland Avenue 3142.

Brigada se deplasă imediat la Rex Hotel, unde îi captură

pe La Mantio, un tânăr de douăzeci şi trei de ani din Milwaukee, pistolar profesionist, şi patru oameni din banda lui Aiello, printre care şi pe Joseph Aiello în persoană. La Mantio se arătă mai guraliv decât marea majoritate a gangsterilor, şi, după un scurt interogatoriu, recunoscu că fusese angajat de fraţii Aiello cu misiunea precisă de a-i lichida pe Capone şi Lombardo, şi dezvălui de unde avea să pornească frumoasa surpriză rezervată lui Capone. În camera 302 a hotelului Atlantic, la numărul 316 de pe South Clark Street, chiar peste drum de tutungeria lui Hinky Dink Kenna, unde Capone trecea în fiecare zi să-şi cumpere trabucuri şi să stea la taclale pe teme politice, era amplasat un al doilea cuib de mitralieră.

Între timp, Joseph Aiello şi La Mantio fuseseră duşi la Biroul de detectivi, unde se produse o nouă demonstraţie insolentă a dispreţului nutrit de gangsteri faţă de opinia publică, episod cunoscut mai târziu sub denumirea de Asedierea Biroului de detectivi.

Cam la vreo oră după ce fuseseră aduşi Aiello şi La Mantio, un agent, privind pe fereastră afară, văzu cum trage la trotuarul opus clădirii un mic convoi alcătuit din şase taxiuri. Din ele s-au dat jos douăzeci şi cinci de oameni. În primul moment, agentul se gândi că a avut loc o razie şi că un lot de indivizi reţinuţi erau aduşi la sediul lor. Dar apoi văzu că oamenii din grup se separară: unii începură să parcurgă în sus şi în jos strada, ca şi cum ar fi patrulat, alţii se postară la intrările magazinelor şi de-a

lungul trotuarului, iar alţii, trecură strada, apucând-o grăbiţi pe o stradă laterală, în care dădea ieşirea din spate a biroului poliţiei. Atunci agentul chemă pe un coleg, şi în clipa aceea trei oameni se îndreptară direct spre uşa din faţă a biroului, iar unul dintre ei scoase un revolver dintr-un buzunar de la subsuoară şi îl vârî în buzunarul lateral al pardesiului. Al doilea agent îl recunoscu: era Louis Campagna.

„Dar asta, spuse el înmărmurit, dându-şi brusc seama, împreună cu colegul său, că erau înconjuraţi, asta e ceata lui Capone!”

În urma alertei, un roi de agenţi fură trimişi ca să spargă această fantastică încercuire. Cei din bandă se dispersară rapid la apariţia oamenilor în uniformă, care reuşiră totuşi să pună mâna pe Campagna, Frank Perry şi Sam Marcus, trei recente achiziţii, aduşi de Capone din New York şi destinaţi să facă parte din escorta sa personală. Fură percheziţionaţi cu toţii. Campagna şi Perry purtau la ei câte o pereche de pistoale automate, calibrul 45; la prima vedere se părea că Marcus era echipat doar cu un pistol, dar în timp ce i se lua interogatoriul, în biroul şefului, trase afară din cămaşă un revolver tăiat cu ferăstrăul până ce fusese redus la proporţiile unui muc de ţigară. Gangsterul era, evident, decis să-şi croiască drum împuşcând în dreapta şi-n stânga, pentru a ieşi din clădire. A fost făcut inofensiv înainte de a fi avut timp să ochească.

Cei trei au fost închişi împreună, în celula vecină cu a lui

Aiello, şi un agent de origine italiană, îmbrăcat în mare grabă cu nişte haine uzate, a fost zvârlit în celula din faţa lor, de unde putea să audă orice schimb de cuvinte. Campagna îl făcea albie de porci pe Aiello, în dialect sicilian: „Eşti pierdut, amice, pierdut! N-ai să ajungi la capătul străzii mergând pe picioarele tale!”

Aiello, mort de spaimă, implora îndurare. „Dă-mi un răgaz de două săptămâni, şi am să-mi vând prăvăliile, casa şi tot ce am, şi am să părăsesc pentru totdeauna Chicago! Nu putem să aranjăm treaba asta? Gândeşte-te la nevasta mea, la copilul meu!”

Dar se pare că celălalt nu se înduioşa de fel, încât

Aiello, abia eliberat din arest, a cerut protecţia poliţiei. A fost însoţit până la un taxi şi a plecat la treburile lui, teafăr şi nevătămat.

A doua zi de dimineaţă, ziarele strigau despre ultimul act de violenţă. „Gangsterii sfidează poliţia: invadează citadela legii”. Reportajul începea: „Ieri gangsterii din Chicago au atins aproape apogeul criminalităţii, încercuind, pe furiş, sediul Biroului de detectivi, au aşteptat răbdători ocazia de a-l scoate din circulaţie pe Joseph Aiello, până acum doar un modest pretendent la onorurile gangs terismului, transformat pe neaşteptate, datorită acestui furnicar de clanuri, într-un nou şi uluitor personaj din lumea gloanţelor, a băuturii, a jocurilor de noroc şi a viciului... Din informaţiile poliţiei rezultă existenţa unei cifre de afaceri care se ridică la vreo şaptezeci şi cinci de milioane de dolari

pe an: profiturile obţinute din jocurile de noroc, din contrabanda de băuturi alcoolice şi din prostituţie la Chicago. Pentru acapararea acestor profituri s-a dezlănţuit un nou război, între un grup condus de William Schidmore şi Barney Bertsche şi un alt grup condus de Al Brown şi Antonio Lombardo”.

E interesant de remarcat că până târziu, în 1927, presa se mai referea la Capone sub numele de Al Brown, pseudonimul pe care îl dăduse ca acoperire când venise pentru prima dată la Chicago. De remarcat că în această amănunţită descriere a noii alinieri a forţelor care luau parte la bătălie lipsea numele lui Moran.

Joseph Aiello rămase ascuns, dar nu renunţă la campania dusă pentru lichidarea lui Capone. Totuşi, adversarul se dovedi prea puternic şi invulnerabil, şi în cele din urmă Aiello decise să se lase păgubaş. Într-o noapte din luna octombrie 1930 socoti că poate pleca fără a risca vreun pericol. Dar se înşela. Se ivi dintr-o ulicioară suburbană din Far West Side, având în buzunar un bilet de tren pentru Brownsville, Texas, şi chemă la telefon un taxi ca să-l ducă la gară. În timp ce ieşea din casă, îndreptându-se grăbit spre taxiul care-l aştepta, o mitralieră deschise focul asupra lui, dintr-un apartament de la etajul al doilea al clădirii din faţă. Aiello făcu stânga-mprejur şi se întoarse în fugă spre casă, dar fu prins de o a doua rafală de mitralieră, pornită de la o fereastră a clădirii din care abia ieşise. Căzu pe trotuar cu cincizeci şi nouă de gloanţe în

corp, cântărind în total cam un funt.

Plutonul de execuţie ascuns aştepta de săptămâni în şir momentul când Aiello avea să se decidă să iasă din locuinţă. Între timp a fost împuşcat mortal şi fratele său, Dominick, care rămăsese în oraş ca să-i lichideze afacerile. Pentru moment clanul Aiello era doborât la pământ, dar Capone mai găsi şi mijlocul de a se servi de ei drept ţapi ispăşitori în lupta lui pentru a-şi asigura controlul asupra Uniunii siciliene.

14.

Ziua Sfântului Valentin

Moartea lui Drucci, survenită în cursul alegerilor din aprilie, îl săltase pe George Moran în fruntea bandei lui O’Banion. De la început, Morari acceptase cam fără convingere condiţiile de pace dictate de Capone, şi acum, că îi revenea lui puterea de a decide asupra treburilor din North Side, arătă curând că nu lua în serios armistiţiul. Moran era un irlandez voinic şi gras, arţăgos, cu pungi sub ochi şi cu obrajii buhăiţi, şi avea în spatele lui lunga carieră criminală a unui „dur” hârşit în rele. Prima condamnare a suferit-o în 1910, când, sub numele de George Miller, stătuse la închisoare optsprezece luni, pentru un jaf cu

mână armată; a fost din nou închis în 1913 pentru spargere şi deturnare de fonduri; în 1917 sustrage titluri şi acţiuni cu ocazia altui jaf, care apoi a fost muşamalizat şi şters din cazierul lui, iar în 1918 îl regăsim la închisoare pentru o altă tentativă de jaf. Până atunci fusese un jefuitor oarecare, nu prea norocos. Când, în februarie 1923, a ieşit din închisoare, fiind pus în libertate supravegheată, şi s-a întors la Chicago, a găsit lumea interlopă transformată. Înotând în bani câştigaţi uşor datorită traficului de băuturi alcoolice şi mai în siguranţă decât fusese vreodată, sub scutul unei protecţii oficiale plătite cu grasele beneficii scoase de pe urma contrabandei. Moran îşi dădu şi el contribuţia la bunul mers al afacerilor, mai mult cu muşchii, decât cu creierul.

Nucleul supravieţuitor al bandei Drucci, moştenit de Moran, avea următoarea componenţă: Willie Marks, gardianul lui personal şi şef adjunct; Frank şi Pete Gusenberg, spărgători şi jefuitori de trenuri; John May, spărgător de case de bani; Ted Newberry, organizator şi responsabil al grupurilor de agenţi de plasare a whisky-ului; Al Weinshank, administrator de baruri clandestine şi funcţionar la Asociaţia centrală a patronilor de curăţătorii chimice şi vopsitorii; Jim Clark (pe numele lui adevărat Kashellck), cumnatul lui Moran şi pistolar, şi Adam Heyer, proprietar al lui S.M.C. Cartage Company, un garaj din North Clark Street 2122, unde banda îşi ţinea camioanele, furgoanele şi automobilele şi unde depozita încărcăturile de băuturi alcoolice gata pentru livrare. Acest garaj avea să

devină teatrul unuia din cele mai faimoase şi sălbatice măceluri, un masacru între bandele rivale de proporţii nemaiîntâlnite până atunci şi cum nu aveau să se mai repete vreodată.

Mai bine de un an de zile, Capone fusese într-o asociaţie elastică cu banda Purple din Detroit, care îi furniza o marcă de whisky numită Old Log Cabin[27]; Capone îi revindea lui Moran acel whisky pentru ca să-l distribuie în zona ce-i fusese repartizată. Whiskyul era bun, dar nu şi preţul; lui Moran îi părea exagerat de ridicat, şi când îi fu oferită o altă sursă de aprovizionare cu whisky, o marcă mai ieftină, canadiană, puse în vedere brusc lui Capone şi bandei Purple că nu se va mai aproviziona de la ei. Desigur că acest lucru nu a fost socotit un act amical; totuşi a fost acceptat, şi Capone îi aranjă bandei Purple alt debuşeu, prin Paul Morton, fratele răposatului Nails Morton.

Moran şi-a dat seama că a făcut o greşeală. Clientela sa – care plătea whiskyul canadian la acelaşi preţ, pentru că diferenţa o băga în buzunar el – prefera marca Old Log Cabin. Câte unii acceptau în silă cealaltă marcă, dar comenzile începură să scadă. Acrit, Moran se duse la Capone şi îi spuse că voia să negocieze din nou cu banda Purple, dar primi răspunsul – şi Capone nu făcu prea mari eforturi pentru a-şi ascunde un zâmbet de satisfacţie – că

[27] Înseamnă „Bătrâna colibă din bârne”, marcând elementul „tradiţional”, deseori speculat de reclama comercială americană. – Nota trad.

toată marfa fusese deja reţinută.

Mintea lui Moran se zvârcolea, săltând ca o broască şi urmând o logică primară: whiskyul exista, dar nu voiau să i-l dea lui; deci trebuia să şi-l ia pe altă cale. Băieţii din North Side, antrenaţi de O'Banion, erau foarte abili în jefuirea încărcăturilor de băuturi alcoolice. În lunile care urmară, camioane încărcate cu lădiţe conţinând Old Log Cabin începură să fie oprite în drum tot mai des: erau fie furate cu totul, fie jefuite de marfă. Oamenii lui Purple şi Capone nu aveau nicio dovadă, dar erau cu toţii ferm convinşi că îi jefuiau grupurile de şoc ale lui Moran sau că Moran cumpăra din mâna a doua partidele de whisky, ştiind bine că erau mărfuri obţinute prin jaf de tâlhari la drumul mare, acţionând pe cont propriu.

Criza inevitabilă izbucni când o încărcătură foarte mare şi valoroasă, adusă cu vaporul de la Detroit la Chicago, fu capturată înainte de a ajunge la destinatar, Paul Morton. Capone şi banda Purple, sătui de matrapazlâcurile lui Moran, se hotărâră să-i întindă o capcană. Un acolit de-al lor se înfăţişă la Moran, dându-se drept omul de încredere şi asociatul unui specialist în jefuirea de băuturi spirtoase de contrabandă, şi intră pe sub pielea celor din North Side, predându-le, aşa cum le făgăduise, mai multe încărcături de whisky ale bandei Purple, una după alta, în câteva săptămâni consecutive. La 13 februarie 1929, acest „agent provocator" îi telefonă lui Moran, spunându-i că avea un camion încărcat, „chiar pe malul râului, la preţul de

cincizeci şi şapte de dolari lădiţa”. Moran răspunse că îi convenea şi îi spuse să ducă transportul în garajul din North Clark Street, în ziua următoare, la orele zece şi jumătate, care se nimeri să fie ziua Sfântului Valentin, când era obiceiul să se facă daruri, ca semn de prietenie şi de atenţie delicată.

Acest episod – şi, într-adevăr, nu a fost decât un episod în războiul prelungit dezlănţuit în sânul acelei generaţii de criminali, cât se poate de emancipată, – a fost descris atât de des şi în moduri atât de diferite, încât aproape că şi-a pierdut dimensiunile, acoperit cum a fost de straturi suprapuse de vopsea groasă. În revistele şi jurnalele din lumea întreagă episodul a fost dramatizat şi supradimensionat; până şi cinematografia l-a reconstituit, cu o imaginaţie sumbră, tenebroasă, în filmul „Unora le place jazzul”, luându-l ca temă pentru o comedie bufă. Cele trei puncte semnificative ale întâmplării reale sunt următoarele: 1) Măcelul a fost săvârşit în opt minute şi a fost, deci, în genul lui una din cele mai eficient şi minuţios plănuite operaţiuni; 2) conform unei practici devenite clasice, nimeni nu a fost arestat pentru făptuirea lui; 3) acest episod a marcat apogeul carierei lui Capone, a fost o lovitură care a distrus, mai mult pe plan moral decât pe cel fizic, ultimul bloc opoziţionist serios faţă de autoritatea sa.

14 februarie 1929 a fost o zi de iarnă obişnuită la Chicago: rece, cu trâmbe de ninsoare învârtejite de vântul de vest, care sufla prin despicătura formată de Clark Street,

Clark Street este un maţ murdar, lung de nouă mile, o îngrămădeală de dughene, case de raport, staţii de benzină, cu obişnuitul talmeş-balmeş gâtuit al excrescenţelor unui oraş în dezvoltare. Pe vremea când Chicago era o aşezare tribală indiană, aici se afla Cărarea Golfului Verde. Nimic nu deosebea clădirea marcată cu tăbliţa 2122 de imobilele vecine: o faţadă îngustă şi mizeră, făcută sandviş între două case mai înalte, care o flancau, purtând o firmă insignifiantă „S.M.C. Cartage Company”. Locuitorii cartierului credeau – şi nu aveau vreun motiv să se îndoiască de acest lucru – că acolo era sediul unei întreprinderi de transporturi de mobile. Aspectul ei nu trăda nimic ascuns îndărătul acestui nume. Avea o vitrină mare din sticlă incasabilă, prin care nu se zărea, în interior, decât un paravan de lemn, care izola un birou. În garajul din spate se intra printr-o uşă care dădea într-un coridor lung de şapte metri şi care lega peretele dinspre nord al garajului cu biroul. Vehiculele aveau acces printr-o alee din spate. Pe acolo intrau pe ascuns camioanele bandei Moran, care făceau încontinuu naveta între diferite puncte şi garaj, folosit iniţial drept depozit central de băuturi alcoolice.

În ziua aceea atât de urâtă, oamenii nu ieşeau din casă decât dacă erau obligaţi s-o facă; până şi circulaţia era mai puţin intensă ca de obicei pe artera aceea mereu aglomerată. Probabil că din acest motiv sosirea unui automobil aparţinând vizibil poliţiei fu remarcată de mai multe persoane – de doamna Alphonsine Morin, care ţinea o

pensiune la numărul 2125, chiar peste drum; de doamna Jeanette Landesman, care ştergea praful şi făcea paturile în casa ei de raport, cu trei etaje, de la numărul 2124, situată lângă garaj, şi de domnul şi doamna Sam Schneider, care erau ocupaţi cu cusutul şi călcatul în atelierul lor de croitorie de la parterul imobilului cu numărul 2124.

Automobilul era un Packard negru cu capota ridicată şi perdelele laterale trase; lângă tabloul de comandă se afla un clopoţel, lăcuit în negru: părea exact una din maşinile de care se serveau brigăzile de detectivi. Ea trase la trotuar, cu două case mai la nord de garaj. Din vehicul coborâră cinci oameni, trei în uniforme de agenţi de poliţie, doi cu paltoane şi pălării civile, şi intrară în clădire pe uşa din faţă. Era ora unsprezece fără zece dimineaţa când sosiră vizitatorii. La scurt timp după aceea, soţii Schneider, doamna Morin şi doamna Landesman auziră o răpăială susţinută, urmată de două explozii înfundate. Au crezut că zgomotul acela se datora detonaţiilor eşapamentului vreunui autocamion din garaj, dar curiozitatea îi împinse să se apropie de ferestrele care dădeau spre stradă. Asistară astfel la plecarea celor cinci oameni, la unsprezece fără două minute, însă de data aceasta cei doi inşi în civil ieşiră primii, cu mâinile ridicate, urmaţi de cei trei „poliţişti”, care-şi îndreptau revolverele spre ei. Urcară cu toţii în maşină şi se îndepărtară.

Soţii Schneider, deşi cam nedumeriţi, au presupus că poliţia făcuse o descindere. În schimb, doamna Landesman

era mai puţin convinsă. Urmări cu privirea automobilul, până ce dispăru pe Clark Street în jos, apoi coborî şi încercă uşa garajului. Era zăvorâtă. Îl chemă atunci pe un locatar, domnul C.L. McAllister, care forţă cu umărul uşa şi izbuti s-o deschidă. Străbătu coridorul şi intră în garaj. Mai târziu, doamna Landesman îşi aminti: „Domnul McAllister s-a întors în fugă. Mi-a spus că garajul era plin de morţi, şi eu am chemat poliţia”.

Dacă garajul nu era chiar plin de morţi, în orice caz în interiorul lui se aflau şase cadavre şi un muribund. Zăceau printre anvelope şi prelate, lângă un perete pe care erau atârnate pile, ferăstraie şi fire electrice. Cinci dintre cadavre erau ale lui Pete Gusenberg, John May, Al Weinshank, James Clark şi Adam Heyer, toţi membri ai bandei lui Moran. Inelele şi acele lor de cravată cu diamante au rămas neatinse, ca şi teancurile de bancnote pe care le aveau în buzunar (Heyer avea la el 1135 de dolari, Weinshank – 1.250 de dolari, iar May – 1.200 de dolari); pistoalele lor rămăseseră în tocurile de la subsuoară. Al şaselea cadavru, care mai avea încă o garoafă la butonieră, era cel al doctorului Reinhart H. Schwimmer, un tânăr oculist, prieten al lui Moran, care locuia la Parkway Hotel din Lincoln Park West şi care, ca mulţi alţii, la epoca aceea, se învârtea printre gangsteri şi era de aceea înconjurat de un nor de tenebros romantism în ochii prietenilor săi mai respectabili. Trei cadavre, unul cu pălăria pe cap, zăceau înşirate frumos pe duşumeaua

rece de ciment, ca pe un pat cald, al patrulea stătea de-a curmezişul, la picioarele lor, al cincilea era ghemuit pe un scaun; al şaselea, la câţiva metri depărtare, părea smuls în chip violent ca de un vârtej de la o îndeletnicire oarecare, cu fundul pantalonilor ferfeniţit în mod obscen de un glonte.

În mod surprinzător, în camera execuţiei mai palpita un strop de viaţă. Un câine alsacian, aparţinând lui Heyer, urla şi lătra sub unul din cele şapte camioane de bere de care era legat cu un lanţ, şi al şaptelea om din garaj supravieţuise, pentru moment, acelui torent de foc. Când brigada mobilă de poliţie, sub comanda sergentului Thomas Loftus, de la postul din Hudson Avenue, sosi la faţa locului după cincisprezece minute, îl găsi pe Frank Gusenberg încă respirând, în lacul de sânge pe care cele patrusprezece gloanţe primite îl făcuseră să se scurgă. A fost dus la spitalul Alexion, iar sergentul Clarence Sweeney, un vechi poliţist din North Side, care-l cunoştea bine, a stat la căpătâiul lui cât timp viaţa mai pâlpâia în corpul gangsterului.

— Nu te-a iertat, Frank, – îi spuse Sweeney. Cine te-a împuşcat?

— Nu m-a împuşcat nimeni – îngăimă confuz Gusenberg.

— A cui bandă era? insistă sergentul.

Gusenberg nu se strădui să răspundă, şi mai vorbi doar de două ori, înainte de a muri, la unu şi treizeci, când sergentul îi adresă ultima întrebare care se pune unui muribund:

— Vrei un preot, Frank?

— Nu – răspunse gangsterul. Şi apoi adăugă: – Se face întuneric, sergente, – adio.

În cursul cercetărilor întreprinse totul era scufundat în întuneric, un întuneric mai orb ca oricând. Poliţia îşi îndeplini în mod formal datoria de a aduna probe; şi măcar de astă dată se găsiră persoane dispuse să spună ceea ce văzuseră şi să furnizeze câteva informaţii; ferocitatea şi proporţiile masacrului treziră îndată oraşul Chicago din cinica sa lâncezeală. Soţii Schneider, doamna Morin şi doamna Landesman povestiră faptele. Doamna Morin a spus cum văzuse „doi oameni care ieşeau din garaj, cu mâinile ridicate deasupra capului. În spatele lor erau alţi trei oameni, purtând uniforme ca de poliţişti. Aceştia ţineau pistoalele îndreptate asupra primilor doi. Mergeau încet, în voie. Am crezut că arestaseră pe cineva. M-am uitat după ei cum urcă în maşina brigăzii mobile”.

Doamna Doody, care locuia în faţă, la numărul 2119 pe North Clark Street, şi doamna Mary Atkinson, de la nr. 2135, amândouă proprietare de pensiuni şi camere mobilate care dădeau spre garaj, se prezentară pentru a identifica fotografiile indivizilor care veniseră cu o săptămână în urmă, cu bagaje, şi închiriaseră camere la faţadă în pensiunile lor, plecând apoi brusc, chiar în dimineaţa masacrului. Doamna Doody recunoscu în clienţii săi pe Harry şi Phil Keywell, din banda Purple din Detroit; doamna Atkinson îl recunoscu pe Eddie Fletcher din banda

Purple şi de asemenea pe Phil Keiwell, care se pare că ezitase între cele două adrese.

Aceste indicii confirmau ceea ce poliţia ştia despre afilierea bandei Purple la cartelul lui Capone şi despre disputa iscată din pricina jefuirii nesăbuite, practicate de Moran, a încărcăturilor de whisky Old Log Cabin, expediate din Detroit agentului lui Capone, Paul Morton.

Una dintre numeroasele supoziţii iniţiale discutate cu o serie de reporteri de către Frederick D. Silloway, director adjunct al Forţelor prohibiţiei din Chicago, se baza pe posibilitatea ca asasinii să fi fost poliţişti autentici, care avuseseră o răfuială cu Moran. Existau motive întemeiate să se presupună că acesta ar putea fi adevărul, deoarece, cu o lună în urmă, cinci sute de lăzi cu whisky destinate garajului lui Moran fuseseră jefuite de indivizi rămaşi necunoscuţi, pe bulevardul Indianapolis. Agenţii prohibiţiei presupuseră că acest jaf fusese comis de poliţişti corupţi şi că Moran, aflându-le numele, i-ar fi ameninţat că-i denunţă; agenţii, strânşi cu uşa, uneltiseră uciderea gangsterilor mai înainte de a fi ei ucişi sau compromişi pentru totdeauna. Şeful poliţiei, Russell, nu dădu înapoi în faţa unei asemenea ipoteze. „Pentru această crimă, declară el presei, îi voi spânzura pe făptaşi, fie *ei* poliţişti sau gangsteri!”

Când se descoperi prezenţa bandei Purple în scenă, cercetările îşi schimbară direcţia. Interesanta întrebare care se punea implicit era: de ce oare asasinii, cu toate că era tot mai clar că se pregătiseră cu minuţiozitate, au trecut la

acţiune înainte de a fi căzut în capcană şi Moran? Abia după un an, când istoria completă a celor întâmplate în ziua Sfântului Valentin a devenit cunoscută, s-a înţeles şi acest lucru. După ce fusese ademenită de către spionul plasat de Capone în mijlocul lor, banda lui Moran pregătise cu promptitudine cele şapte autocamioane şi trei automobile pentru a distribui încărcătura de alcool fictivă care, conform informaţiei căpătate de Moran, fusese obiectul unui jaf pe traseul Detroit-Chicago. Asasinii ştiau că momeala acestei afaceri grase avea să provoace întrunirea aproape completă a bandei Moran la garaj. Şi, într-adevăr, cei şase inşi răpuşi aşteptau atunci sosirea şefului. Numai norocul a prelungit viaţa lui Moran cu încă douăzeci şi opt de ani! Pur şi simplu a sosit cu întârziere la întâlnire. Dacă ar fi ajuns la garaj cu cinci minute mai devreme, ar fi zăcut mort la zid, şi masacrul din ziua Sfântului Valentin s-ar fi transformat într-o legendă sinistră de proporţii şi mai mari, căci numărul persoanelor răpuse în acest mod ar fi fost de zece.

Lucrurile s-au întâmplat astfel: Moran, însoţit de Willie, Marks şi Ted Newberry, venea pe jos, coborând pe Clark Street, chiar în momentul când automobilul „poliţiei” s-a oprit şi din ei au coborât „poliţiştii”. Cei trei s-au ascuns, fără să fie observaţi, în uşa unei prăvălii, au stat o clipă să privească şi apoi, deşi nu bănuiau nimic mai grav decât o inspecţie rutinieră, s-au topit, hotărâţi să se întoarcă după ce vizita avea să se sfârşească şi lucrurile se vor fi potolit. Totodată, în garaj se afla Al Weinshank, un tip înalt şi solid,

ca Moran, iar în ziua aceea purta o pălărie cafenie-olive şi un palton maro foarte asemănătoare cu cele ale lui Moran. Se prea poate ca asasinii să fi crezut că l-au încolţit pe capul bandei, odată cu acoliţii lui.

A doua zi, citind în ziare că poliţia dorea să-i ia o declaraţie, Moran se prezentă de bunăvoie. Fără multe speranţe de a fi ajutaţi de el, îl întrebară care era părerea lui despre masacru. Moran rămase tăcut circa două minute rotindu-şi ochii în jur, cu mâhnire, apoi făcu o declaraţie care înmărmuri poliţia şi care continuă să fie uimitoare până astăzi, dată fiind politica buzelor pecetluite adoptată de gangsteri. „Numai banda lui Capone ucide în felul acesta”, exclamă pătimaş Moran, dar nu voi să adauge altceva.

În cele din urmă, departamentul poliţiei publică reconstituirea oficială a masacrului, care continua să monopolizeze pagina întâi a ziarelor, zi de zi: „Doi dintre bandiţi îmbrăcaseră uniforma de agenţi ai poliţiei, iar cele şapte victime, crezând că era vorba de una din obişnuitele razii, care se putea solda doar cu o arestare, urmată de imediata lor punere în libertate pe cauţiune, s-au grăbit să predea armele şi să se supună ordinului de a se înşira la zid, la circa cincisprezece metri de intrarea dintre Clark Street, cu faţa la peretele nordic. A fost un truc ingenios. Altminteri oamenii lui Moran şi-ar fi vândut scump pielea”.

În timp ce „poliţiştii” îi aliniau pe gangsteri la zid pentru a-i percheziţiona – se spunea în continuare în declaraţia

publicată de organele poliţieneşti – călăii în civil, care rămăseseră pe coridor, unde nu puteau fi văzuţi, îşi scoaseră pistolul-mi tralieră Thompson şi arma de vânătoare cu două ţevi retezate, pe care le aduseseră din maşină, ascunzându-le sub paltoane. Cel cu pistolul-mitralieră s-a apropiat repede şi pe nesimţite, a înălţat arma reglată pentru tragere în rafală, a plimbat-o orizontal de la dreapta la stânga, de-a lungul şirului, cu precizia delicată a unui pictor care îşi trece penelul peste pânză.

Cel cu arma de vânătoare mai adăugă de la el un post-scriptum pentru Clark şi May, care se presupune că se mai zvârcoleau pe jos. După ce şi-au adus la îndeplinire planul, călăii şi-au predat armele „poliţiştilor”, au ridicat mâinile şi au fost conduşi, sub ameninţarea pistolului, „încet, cu pas degajat”, spuse doamna Morin, „afară din clădire, pentru a potoli bănuielile eventualilor trecători care auziseră detunăturile”.

În minţile poliţiştilor sau ale ziariştilor nu mai putea să subziste multă vreme vreo îndoială că, încă o dată, personajul cheie, capabil să ofere soluţia sângerosului mister, era Capone. Dar, încă o dată, Capone putu dovedi că este intangibil. Îşi petrecea iarna în vila sa din Florida şi, printr-o coincidenţă fericită, exact la ora masacrului stătea cufundat într-o conversaţie cu procurorul districtual din Miami. Cercetările ulterioare întreprinse şi mărturia adusă de convorbirile telefonice înregistrate la hotelul Congress au dezvăluit faptul că mâna dreaptă a lui Capone, Jack

Guzik, avusese înainte de aceasta convorbiri interurbane zilnice cu şeful lui; aceste apeluri telefonice au fost suspendate cu trei zile înaintea măcelului şi au fost reluate la 18 februarie.

În cele din urmă, la 14 martie, poliţia a ajuns la o concluzie: au fost menţionate numele a trei indivizi care, după opinia anchetatorilor, făcuseră parte din plutonul de execuţie. Aceştia erau Joseph Lolordo, fratele lui Pasqualino Lolordo care deţinuse primejdiosul post de preşedinte al Uniunii siciliene în vremurile grele din septembrie 1923 până în ianuarie 1929, când pistolarii lui Moran, făcând un act camaraderesc faţă de fraţii Aiello în contextul rivalităţilor interne ale Mafiei, l-au asasinat. Ceilalţi doi erau Fred Burke şi James Ray, ambii din Banda şobolanilor, şeful ei fiind Egan, din St. Louis. Burke era un jefuitor de bănci şi ucigaş, în perioada aceea, fiind urmărit de autorităţile din Ohio pentru asasinarea unui agent de poliţie şi de autorităţile federale pentru jaf cu mână armată, săvârşit împotriva unei bănci naţionale. Ray fusese complicele lui la jaful comis la Jefferson, în statul Wisconsin, unde fuseseră sustraşi 350.000 de dolari în titluri. Se pare că Ray şi Burke erau elemente preţioase în complot, întrucât – nefiind din Chicago – se puteau travesti cu uşurinţă în agenţi de poliţie, fără ca oamenii lui Moran să-i recunoască. Aprofundând detaliile operaţiunii, substitutul procurorului general al statului Illinois, David Stansbury, a stabilit că Burke şi Ray primiseră fiecare câte zece mii de dolari de la Jack McGurn;

că Lolordo fusese cel care trăsese cu pistolul-mitralieră şi care, valorificând în timp de pace cele învăţate în vreme de război într-un detaşament special de mitraliori al armatei americane, obţinuse dubla satisfacţie a unui onorariu frumuşel şi a vendetei asupra ucigaşilor fratelui său Pasqualino. Alţi doi tipi siniştri completau cvintetul: Albert Ansei mi şi John Scalise.

Urmă un val de arestări, urmăriri şi evadări şi obişnuitul nor de camuflaj al tratativelor secrete şi al ştirilor contradictorii. Între timp Lolordo dispăruse. Au fost arestaţi Rocco Fanelli, delegatul lui Capone în sectorul 20, şi Joseph Guinta, produs tipic al Brooklynului, pe care Lombardo îl adusese la Chicago în 1925 ca să-l ajute să conducă Uniunea siciliană şi care apoi fu succesorul lui Lolordo în postul de preşedinte – al cincilea, după moartea lui Mike Merlo, survenită în 1924.

Procuratura statului a decis că probele găsite împotriva lui Anselmi nu erau îndeajuns de concludente pentru a justifica acuzarea lui. McGurn şi Scalise erau deja arestaţi, fiind acuzaţi de şapte asasinate de gradul întâi. Chiar dacă se poate considera că exista un cumul de capete de acuzare suficient de temeinic pentru a-i menţine arestaţi, trebuie să precizăm că cei doi găsiră într-o clipită cauţiunile necesare, câte cincizeci de mii de dolari de cap (garanţia oferită de McGurn consta din proprietatea unui hotel din South Side, evaluat la un milion trei sute de mii de dolari), şi se înapoiară în maşină la casele lor. În realitate, nici

Guinta, nici Scalise nu aveau să-şi mai bată capul cu monotonul ritual necesar pentru îmbrobodirea justiţiei, deoarece atât ei, cât şi Anselmi, după cum vom vedea, mai înainte de a putea fi judecaţi, au fost suprimaţi de colegii lor. McGurn rămase singur să înfrunte acuzaţiile şi, sub conducerea unor jurişti şireţi şi chiţibuşari, folosiţi de bande pentru apărarea şefilor, izbuti să iasă din situaţia aceea neplăcută. O lege din Illinois stabilea că, dacă un inculpat cerea de patru ori ca procesul să aibă loc, şi statul încă nu era gata să dea curs acţiunii, trebuia să fie emisă o ordonanţă de încetare a urmăririi. Procesul împotriva lui McGurn a fost fixat pentru 28 mai. Statul ceru o amânare până la 8 iulie. La această dată avocaţii apărării cerură dezbaterea imediată, dar statul solicită şi obţinu încă o amânare, până la 15 august. La 15 august, statul nu era gata să treacă la dezbateri; când procesul fu din nou amânat pentru 23 septembrie, avocaţii lui McGurn prezentară a patra cerere de judecare a procesului, dar substitutul de procuror Harry S. Ditchburne îi spuse judecătorului că statul cerea un nou termen, care să-i permită continuarea cercetărilor. Aceeaşi cerere a fost repetată la 28 octombrie. Judecătorul George Fred Eush acordă o nouă amânare, dar îl dojeni pe Ditchburne, avertizându-l:

„Statul trebuie să fie pregătit să susţină acuzarea la termenul fixat. Altminteri va trebui să-l scot de sub urmărire pe acuzat.

La 2 decembrie, în sala de şedinţe a tribunalului, Ditchburne se ridică în picioare şi rosti: „Suntem nevoiţi, deocamdată, să încetăm urmărirea contra lui McGurn”.

McCum era din nou liber şi, din punct de vedere oficial, fără nicio pată. Nu se căută nici măcar să se explice cum de se lăsase statul târât în hora aceea ostentativ de stângace, dansând în sunetele unei muzici care, în chip inevitabil – chiar dacă lucrurile se desfăşurau conform unei proceduri legale – era menită să-l pună în libertate pe un om care fusese identificat în mod limpede de către procuratura generală ca organizator al măcelului. Nu s-a dat niciun fel de explicaţie, dar poate că nici nu era nevoie.

McGurn era o figură importantă în organizaţia lui Capone, cel mai de nădejde şi mai implacabil ucigaş din nemilosul său grup de asasini, iar punerea lui în libertate era obligatorie. Numele cu rezonanţă celtică nu trebuie să ne inducă în eroare. McGurn era neîndoielnic sicilian. În realitate se numea James de Mora, şi era cel mai mare dintre cei şase copii ai băcanului De Mora, cetăţean din cartierul Mica Italie. În anii de şcoală arătase un curaj agresiv la box, şi încă din adolescenţă deveni pugilist profesionist la categoria mijlocie, apărând pe ring sub numele de Jack McGurn. Totodată, era vârât până-n gât în traficul clandestin de băuturi alcoolice. Tatăl său, Ángelo, furniza zahăr industriei de poşirci alcoolice organizate de fraţii Cenna şi, ca urmare a acestei implicări marginale în lumea gangsterilor, în ianuarie 1923 a fost ucis cu focuri de

revolver în faţa prăvăliei sale din Vernon Park Place. McGurn avea pe atunci nouăsprezece ani. A abandonat ringul pentru a se dedica gangsterismului. Din momentul acela cazierele poliţiei ne istorisesc cariera lui: arestat în Loop pentru port ilegal de armă; arestat într-un hotel din West Side, împreună cu fratele său Antonio, în vârstă de cincisprezece ani, având la ei un pistol-mitralieră, un pistol automat calibrul 45, o puşcă şi o cutie cu gloanţe explozive; rănit de tirul unei mitraliere în timp ce vorbea la telefon într-o cabină dintr-un hotel din North Side; atacat de trăgători necunoscuţi cu arme de vânătoare, la volanul maşinii sale. În momentul masacrului din ziua Sfântului Valentin i se atribuiau douăzeci şi două de crime.

Acest flirt cu procesul lui McGurn a fost unicul simulacru că s-ar fi dorit cu ardoare pedepsirea unei crime care a provocat tipărirea acestor cuvinte: „Chicago s-a deşteptat... Mişcarea de reformă se desfăşoară în Chicago cu o energie încă necunoscută până în prezent”.

Nu, energia era încă în mâinile bandelor, ceea ce înseamnă, de fapt, în mâinile lui Capone şi ale complicilor lui politici şi de afaceri, iar Chicago reacţiona cu indolenţă.

În timp ce cazul McGurn se strecura sinuos prin umbroasele anticamere ale sălilor judiciare şi în afara lor, evenimentele au luat o întorsătură nefavorabilă pentru Anselmi, Scalise şi Guinta. Scalise şi Anselmi îşi cuceriseră o mare şi sinistră reputaţie în lumea interlopă din Chicago; erau numiţi „brigada ucigaşă”, temuţi pentru că erau

infailibilii, necruţătorii gangsteri care-i omorâseră pe Mike Genna, pe agenţii de poliţie Olson şi Walsh şi participaseră la asasinarea lui O'Banion şi a lui Weiss şi probabil şi la alte nenumărate asasinate ordonate de Capone în cursul celor cinci, ani precedenţi. Cariera lui Guinta fusese la fel de rapidă, dar într-un domeniu diferit, deşi învecinat. Era şi el un pistolar, dar puterea lui de convingere fusese folosită de Uniunea siciliană pe un plan cvasi-politic. În 1929, Guinta avea douăzeci şi doi de ani, nu era căsătorit şi i se dăduse porecla de „broscuţă săltăreaţă", din cauza pasiunii sale pentru dans. Nici nu se întuneca bine, şi Guinta îşi punea hainele de seară şi pantofii de lac şi, în afară de cazul în care i se încredinţa „vreo treabă urgentă", îşi încheia de obicei ziua într-o sală de dans sau într-un local de noapte unde jazzul făcea maximum de zgomot posibil.

Între ziua Sfântului Valentin şi 7 mai, legăturile dintre Scalise, Anselmi şi Guinta se strânseră. Guinta, în calitatea sa de preşedinte, îl numi pe Scalise vicepreşedinte al Uniunii, iar Scalise, cu un capital de două sute cincizeci de mii de dolari, cu un venit gras provenit din comerţul cu bere, cu o reputaţie suficient de nefastă pentru a le inspira tuturora o deferenţă salutară, şi acum cu mult râvnita promovare în cadrul Uniunii – niciun simbol nu avea mai mult prestigiu – deveni pe neaşteptate prea încrezător în forţele sale. Se pare că imediat după căsăpirea bandei Moran, Scalise ar fi spus: „Eu sunt omul cel mai puternic din Chicago". Lui Capone îi ajunse numaidecât la ureche

această declaraţie, şi mai află că Scalise încercase să-l mituiască pe unul din pistolarii săi cu cincizeci de mii de dolari pentru a-l suprima pe Şeful cel mare, şi, în fine, că triumviratul uneltea o „lovitură de stat”, care ar fi urmat să-i facă stăpâni atât pe traficul clandestin de băuturi alcoolice, cât şi pe Uniune. Cu mai puţin de trei ani în urmă, când Hymie Weiss ceruse suprimarea lui Scalise şi a lui Anselmi din pricina asasinării lui O’Banion, răspunsul lui Capone la acest ultimatum fusese: „Nu aş face aşa ceva nici unui câine râios!”. Dar acum îi socotea cu mult mai prejos de câinii râioşi.

În seara zilei de 7 mai, cei trei prieteni au fost invitaţi ca oaspeţi de onoare la o masă dată între sicilieni – numai între bărbaţi – în sala intimă a unui han din Hammond, dincolo de frontiera statului Illinois. Era clasica ucidere comisă, după prescripţiile Mafiei, cu respectarea unui anumit ritual, care impune să expediezi victima pe lumea cealaltă uşor toropită şi ghiftuită de mâncăruri bune şi vin ales, înconjurată de menajamente afectuoase, într-o atmosferă de pace şi de bunăvoinţă, luminată de aureola frăţietăţii. Nu se ştie cu certitudine cum s-au scurs ultimele lor ceasuri, dar zvonurile care circulau din gură-n gură, cât şi diagnosticul post-mortem pus de doctorul Eli S. Jones, anchetatorul pentru crime al comitatului Lake, ne fac să credem că celor trei oaspeţi de onoare li s-a îngăduit să ajungă în tihnă până la cafea şi la brandy, şi abia după aceea au fost loviţi mortal pe la spate cu o crosă de

baseball retezată cu ferăstrăul, iar apoi, pentru mai multă siguranţă, au fost împuşcaţi.

În primele ore ale dimineţii următoare cadavrele lor au fost descoperite pe o şosea de lângă lacul Wolf, în Statul Indiana. Scalise şi Guinta se aflau pe bancheta din spate a unei maşini răsturnate în şanţ, iar Anselmi zăcea singur pe pământul umed, la vreo şase metri depărtare.

15.

Scurtul şi dulcele martiriul al lui Jack Lingle

Primele luni ale anului 1930 reprezintă un interludiu de pace stranie, cu excepţia unui singur episod: două nulităţi, William Clifford şi Michael Reilly, au fost duşi la 13 aprilie să facă obişnuita „plimbare” cu maşina.

Măcelul din ziua Sfântului Valentin a dus la o acalmie în jocul răzbunărilor şi al rivalităţilor dintre traficanţii cu bere. Acum puteai constata în mod palpabil că la postul de comandă era Capone. Din partea tuturor adversarilor săi, ascunşi sau făţişi, se manifestase o evidentă reţinere „în a-i sfida puterea. În 1929 s-au înregistrat numai cincizeci şi trei de omoruri între bande, o cifră încă foarte ridicată şi cu

care nu se puteau lăuda broşurile Camerei de Comerţ, dar totuşi simţitor redusă faţă de cele şaptezeci şi două de omucideri din anul precedent şi mult inferioară recordului bătut în 1926, de şaptezeci şi şase de omucideri. În cursul verii anului 1929, gangsterii au avut chiar timpul necesar pentru a se relaxa, bucurându-se de plăcerile vieţii mondene, iar susţinătorii politici ai diferitelor bande s-au simţit din nou liberi să iasă din vizuinile lor pentru a se întâlni cu prietenii şi cu asociaţii care îi finanţau. Când s-a însurat o rudă de-a lui Jack Guzik, în biserică se afla foarte multă lume bine îmbrăcată şi veselă, printre care John Coughhn, consilier municipal pentru sectorul 1, William V. Pacelli, consilier municipal pentru sângerosul rector 20, căpitanul de poliţie Ilugh McCarthy şi Ralph Capone. Al nu a putut să asiste la ceremonie, fiindcă în momentul acela era deţinut într-o închisoare din Philadelphia, după ce avusese de-a face cu un tribunal necolaboraţionist, în cursul unei vizite făcute în oraş, la întoarcerea din Atlantic City unde se semnase o convenţie a gangsterilor (vezi Capitolul al 24-lea).

Dar în cursul ultimului weekend din luna mai 1930, armele de foc au răpăit din nou, şi pistoalele au marcat începutul a ceea ce avea să primească ulterior denumirea de „săptămâna măcelului”. Sâmbătă, Peter Gnolfo, care, după ce fuseseră împuşcaţi toţi membrii organizaţiei Genna, se înrolase sub steagul clanului Aiello, se prăbuşi mort la pământ, cu optsprezece alice de vânătoare în

spinare, o acţiune vindicativă atribuită unei patrule a bandei Druggan-Lake care ar fi acţionat sub ordinele lui Capone. În câteva ore, fraţii Aiello dădură riposta şi trei oameni muriră în cadrul acţiunii de represalii. În primele ore ale dimineţii de duminică, cinci prieteni stăteau şi beau pe terasa cu geamlâc a unui mic hotel pentru vilegiaturişti, pe malul lacului Piskatee. Cei cinci erau Joseph Bertsche, fratele lui Barney, care încă de la eliberarea sa din penitenciarul din Atlanta lucra cu banda Druggan-Lake; Michael Quirk, şantajist care teroriza organizaţiile muncitoreşti şi traficant de bere; George Druggan, fratele lui Terry Druggan; Sam Peller, mardeiaş electoral al sângerosului sector 20, care se aflase la un pas de moarte când Hymie Weiss fusese răpus de gloanţe în faţa florăriei sale; şi doamna Vivian Ponic McGinnis, soţia unui avocat din Chicago. Un întreg încărcător de gloanţe de mitralieră a făcut ţăndări geamlâcul şi a cosit grupul aşezat în jurul mesei. Peller, Quirk şi Bertsche au murit pe loc. Druggan şi doamna McGinnis au fost doar răniţi. Acţiunea a durat câteva secunde. Asasinii au dispărut imediat într-o maşină.

Nu s-a operat nicio arestare; ziarele au explicat că izbucnise o ceartă între bande, fiindcă agenţii de plasare care lucrau pentru Druggan-Lake intraseră cu forţa în zona Fox Lake, aprovizionată în perioada aceea de fabricile de bere Moran-Aiello.

Principiul „ochi pentru ochi, dinte pentru dinte” fu aplicat în continuare. Marţea următoare, Thomas Somnerio,

unul dintre oamenii fraţilor Aiello, a fost găsit într-o alee din spatele imobilului cu numărul 831 de pe West Harrison Street din Chicago. Fusese strangulat. O brazdă profundă în jurul grumazului arăta că pentru a-l sili să vorbească, îl strânseseră treptat de gât cu un laţ de sârmă. Încheieturile mâinilor îi fuseseră, de asemenea, legate cu sârmă. După patru zile, un remorcher care trecea pe canalul de drenaj, la Summit, în South-West Side, pescui cadavrul lui Eugen McLaughlin, zis cel „Roşu”, un asociat al bandei Druggan-Lake, acuzat de patru ori pentru asasinat şi de două ori identificat de persoane cărora le furase diamante; nu pusese însă niciodată piciorul într-o închisoare. Îi trăseseră două focuri în cap, înainte de a-l zvârli în fluviu, cu încheieturile mâinilor legate la spate cu un cablu telefonic şi având buzunarele împănate cu şaptezeci şi cinci de livre de bucăţi de fier. După două săptămâni, cadavrul lui era identificat la morga municipală de către fratele său, Bob McLaughlin, preşedintele societăţii Chicago Checker Cab Company, unde luase locul lui Joe Wokral. Wokral fusese asasinat în timp ce desfăşura campania de propagandă pentru a fi reales; îi trăseseră un glonţ în ţeastă. Înainte de a-şi da ultima suflare „a indicat numele agresorului, McLaughlin cel „Roşu”, indiciu pe care poliţia nu l-a luat deloc în seamă. După ce şi-a îndeplinit trista îndatorire de a examina cadavrul umflat şi mutilat al fratelui, Bob McLaughlin le-a declarat ziariştilor „Niciodată nu a existat un tip mai bun ca el. Era prietenos cu toţi băieţii, cu echipa

din West Side, cu cei din North Side, cu grupul din South Side... până şi cu Capone... cu toţi! Nu ştiu, chiar nu pricep cum...”

A doua zi după ce cadavrul lui McLaughlin fusese pescuit cu lestul lui din albia râului, o maşină condusă de un oarecare Frank R. Thompson se apropie, mergând în zigzag, de singura staţie de benzină din New Milford, un târguşor din Illinois, comitatul Winnebago, la 90 de mile nord-vest de Chicago. Portiera se deschise şi Thompson, sângerând tot, se prăbuşi la picioarele benzinarului, îngăimând: „Cheamă un doctor...”. Despre Thompson se ştiau puţine lucruri. Era comerciant cu ridicata şi contrabandist de arme în lumea gangsterilor; examenele balistice au indicat că el furnizase mitraliera folosită pentru masacrul din ziua Sfântului Valentin şi cea pentru uciderea lui Frank Yale, în Brooklyn. Grav rănit, fu transportat la spitalul Rockford, unde îl interogă şeriful Harry Baldwin.

Ultimele sale cuvinte au fost: „Ascultă, Harry, eu am văzut totul, am făcut totul, am avut totul, şi tu eşti destul de deştept ca să ştii că nu voi vorbi. Du-te la dracu’!”

Anul 1930 fu inaugurat în mod furtunos, în ianuarie, cu o bătălie purtată cu arme de foc, în cursul căreia Frank McErlane fu răsplătit, în parte, pentru tratamentul aplicat la cel puţin nouă victime ale masacrelor efectuate între bande – de nouă ori anchetatorii pentru crime l-au considerat autor al omorurilor; pe lângă aceasta, fusese acuzat pentru asasinarea lui George Spot Bucher şi a lui George Meehan,

acuzare care fusese apoi retrasă. Judecat pentru asasinat în Indiana, a fost achitat. Cu puţin timp înainte, McErlane se arătase cam neliniştit pe tărâm profesional. Se certase cu asociatul său Saltis pentru împărţeala dividendelor, şi apoi se alăturase fraţilor O'Donnell din South Side. În noaptea de 28 ianuarie a fost atacat, dar a scăpat ieftin, cu piciorul drept fracturat de un glonţ. Desigur că aşa ceva nu putea fi considerat suficient, astfel că la sfârşitul lunii următoare, în timp ce stătea în pat în camera sa înmiresmată de flori, la spitalul Diaconeselor germane, primi o vizită neaşteptată. Doi oameni intrară în cameră şi deschiseră focul împotriva lui. McErlane, încătuşat de aţele şi de scripeţi, făcu tot ce putu: întinse mâna sub pernă, unde întâmplător se afla un revolver calibrul 38, şi ripostă trăgând cinci focuri, ceea ce-i făcu pe ucigaşi s-o tulească. În această împrejurare, niciunul nu ţintise bine. Deşi au golit două încărcătoare întregi, gangsterii l-au nimerit pe McErlane doar de trei ori, şi nu cu urmări fatale.

McErlane fu interogat de poliţie, dar, în mod consecvent, nu dădu niciun nume – spuse totuşi, furibund, că lucrurile nu aveau să se termine aşa. Şi, într-adevăr, nu se terminară. Unul din pistolari se numea John O'Berta zis „Cutezătorul" (un italian care îşi înserase în nume apostroful irlandez), un omuleţ feroce, care semăna cu un cocoş de luptă şi era cel mai bun „torpilor" al lui Saltis. La opt ani vindea ziare pe străzi; apoi se bătu aprig pentru a-şi croi un drum în cartierul rău famat din spatele Abatoarelor.

Deveni un tânăr politician influent, care rostea discursuri la banchetele publice şi la reuniunile asociaţiilor oamenilor de afaceri.

La 5 martie, John O'Berta zis „Cutezătorul", împreună cu şoferul său Sam Malaga, fură duşi la o plimbare fără întoarcere în propriul lui automobil, un Lincoln închis. Înainte de a cădea sub o rafală de proiectile explozive şi de alice de vânătoare, „Cutezătorul" izbuti să tragă trei focuri cu revolverul lui cu ţeavă retezată. Înmormântarea sa a fost splendidă, iar priveghiul a durat două zile; au luat parte la ceremonie cincisprezece mii de persoane, admiratori şi susţinători politici din cartierul Abatoarelor. Înainte de a se mărita cu el, văduva sa fusese soţia lui Big Tim Murphy, şantajist care acţiona în sindicatul măturătorilor, ucis cu focuri de mitralieră în faţa locuinţei sale, în iunie 1928. Îl cunoscuse pe „Cutezătorul" la înmormântarea primului soţ. Acum, arătând un melancolic respect faţă de forme, văduva voi să-şi îngroape al doilea soţ alături de primul, în cimitirul Sfântul Mormânt, şi fiecăruia îi puse, în mâna care de obicei înşfăca revolverul, un şirag de mătănii. „Erau amândoi băieţi buni...", spuse ea.

Dar toate episoadele relatate până acum erau doar incidente obişnuite, lupte intestine, întâmplări fără însemnătate, înregistrate în paginile ziarelor printre fapte diverse peste care cetăţeanul din Chicago abia îşi plimba privirea, înainte de a trece la reportajele sportive. La 9 iunie 1930, într-o luni, un episod nou şi, în aparenţă, foarte

diferit, deveni subiectul principal al conversaţiilor din oraş, un scandal jignitor, din pricina căruia manşetele tuturor ziarelor din Chicago scoaseră foc şi flăcări. Era vorba despre asasinarea lui Alfred J. („Jake”) Lingie, reporter la cronica judiciară a ziarului *Tribune* din Chicago – un ziarist în vârstă de treizeci şi opt de ani, împuşcat în timp ce mergea liniştit, fumându-şi trabucul, şi frunzărea rezultatele alergărilor de cai, într-un aglomerat pasaj subteran dintre Randolph Street şi Michigan Avenue, la ora prânzului. Un amănunt care merită să fie remarcat în plănui rea crimei este faptul că unul dintre asasinii lui Lingle se pare că era îmbrăcat ca preot.

Moartea aceasta stârni în rândul populaţiei o furie care ar fi fost greu de imaginat în Anglia. Un reporter american nu are leafă mare – ne referim la un reporter din colectivul de informaţii, o poziţie cu o semnificaţie foarte diferită de aceea a titulaturii britanice omonime, întrucât reporterul american nu e neapărat un ziarist; poate fi pur şi simplu o persoană care se învârte prin oraş, culege faptul brut şi apoi îl transmite la telefon unui redactor care scrie materialul. Nu e plătit grozav, totuşi se bucură de o anumită consideraţie publică – un amestec de fascinaţie, autoritate şi respect, care nu are echivalent în Anglia. Asasinarea lui Lingle căpătă, în mod instantaneu, importanţa şi gravitatea pe care o avusese asasinarea lui McSwiggin şi a celorlalţi funcţionari federali şi ai poliţiei, dar, întocmai cum se petrecuseră lucrurile în cazul lui

McSwiggin, accesul de indignare morală făcu loc de îndată dezamăgirii.

Munca de strângere a informaţiilor pe care Lingle o făcea pentru *Tribune* prin birourile poliţiei îi aducea şaizeci şi cinci de dolari pe săptămână; o sumă modestă. Nu semna niciodată, cititorii n-aveau habar de numele lui. După moartea lui, când numele său a devenit celebru (şi foarte curând a căpătat o faimă proastă), a fost dezvăluit faptul că avea un venit anual de şaizeci de mii de dolari. Poseda o limuzină Lincoln, cu şofer personal. Tocmai îşi cumpărase, cu suma de şaisprezece mii de dolari, o casă la Long Beach, pe Riviera Lacului Michigan, unde nevasta şi cei doi copii ai lui, Buddy (în vârstă de şase ani) şi Pansy (de cinci ani), urmau să-şi petreacă vara. Cu puţin timp în urmă închiriase un apartament la Stevens, unul dintre cele mai rafinate hoteluri din Chicago. Avea patima pariurilor la alergările de cai şi de ogari. Colegii lui ştiau de toate acestea în mod vag, iar discrepanţa dintre salariul anemic primit la ziar şi viaţa de risipă pe care o ducea era pusă pe seama unei moşteniri grase.

În ziua morţii sale, Jake Lingle îşi lăsase soţia făcându-şi bagajele pentru vacanţa estivală, şi urmau să se ducă la hipodromul din Washington Park, la Homewood, ca să asiste la alergările de după-amiază. Şi chiar în seara acelei zile de 9 iunie trebuia să-şi redeschidă porţile Sheridan Wave Tournament Club, o elegantă sală de joc, situată la numărul 621, pe Waveland Avenue, unde şampania,

whiskyul şi mâncarea erau oferite de patron odată cu omagiile sale – o coincidenţă nu lipsită de interes pentru Lingle, aşa cum aveau să dezvăluie ulterior cercetările întreprinse.

Aruncând o privire retrospectivă, pare cert că Lingle ştia că a dat de belea. Avocatul Louis B. Piquett, fost procuror al oraşului, se oferi voluntar să relateze poliţiei că îl întâlnise pe Lingle în Loop, cu douăzeci şi patru de ore înainte de moartea acestuia. Se opriseră pe Randolph Street pentru a discuta despre recenta descoperire a cadavrului lui McLaughlin zis „cel Roşu” în apele canalului. Lingle îi expunea lui Piquett teoria lui asupra crimei, când „o maşină albastră, închisă, cu doi oameni la bord, se opri în dreptul nostru, lângă trotuar. Lingle se întrerupse la jumătatea frazei, îi privi înspăimântat pe cei doi care, la rândul lor, îl priviră fix. Pesemne că uitase despre ce vorbea, fiindcă se întoarse pe neaşteptate, luând-o înapoi, pe unde venise, şi aruncându-mi în grabă un «la revedere», intră val-vârtej într-un magazin”. Încă un amănunt; în ziua morţii sale, după ce prânzise la Sherman Hotel, îl întâlni în hol pe sergentul Thomas Alcock, de la Biroul de detectivi, şi îi spuse: „Mă filează!”

Era într-adevăr urmărit. După ce a cumpărat trabucuri de la chioşcul hotelului, s-a îndreptat pe jos către Michigan Avenue pentru a lua trenul de unu treizeci p.m., până la hipodromul din Washington Park. Intră în pasajul subteran pentru pietoni care ducea la gara centrală a liniei ferate

electrice suburbane din Grant Park. La orice oră a zilei, pasajul acela subteran este foarte aglomerat – un loc ideal pentru asasini – iar la ora prânzului, în lunea aceea, era solicitat la maximum de cele două şuvoaie opuse de funcţionari care ieşeau de la birou şi oameni plecaţi după târguieli.

Un aspect singular al întâmplărilor care urmară a fost aparenta nonşalanţă a lui Lingle. Ştia că este urmărit, şi un om cu experienţa lui trebuie să mai ştie, de asemenea, că scopul unei astfel de acţiuni nu putea fi decât unul. Cu toate acestea, după depoziţiile martorilor, când a ajuns la intrarea pasajului subteran se afla încadrat între doi oameni. Unul, blond, purta un costum gri şi pălărie de pai; celălalt, brunet, avea un costum albastru. La intrare, Lingle se opri pentru a cumpăra ediţia sportivă a unui ziar de seară, şi în momentul acela o maşină sport se apropie de trotuar, pe latura sudică a străzii Randolph şi claxonă, pentru a atrage atenţia lui Lingle. Unul dintre oamenii aflaţi la bordul maşinii strigă: „Hei, joacă pe Hy Schneider, în cursa a treia!”. Potrivit celor spuse de Armour Lapansee, un inspector al societăţii de taxiuri Yellow Cab, care a auzit schimbul acela de fraze, Lingle a zâmbit, a fluturat mâna şi a răspuns: „Am şi jucat pe el!”

Apoi Lingle intră în pasaj. A fost văzut de doctorul Joseph Springer, fost medic al cabinetului de instrucţie şi o veche cunoştinţă de-a lui. „Lingle nu m-a zărit – a declarat Springer. Citea pagina referitoare la curse, ţinând jurnalul

desfăcut în faţa lui, cu ambele mâini, şi fuma un trabuc”.

Lingle ajunsese aproape la capătul pasajului. Când era în dreptul chioşcului de ziare, la circa şase metri de ieşirea dinspre est, individul brunet care mersese lângă el se îndepărtă, ca şi cum ar fi vrut să cumpere un ziar; în acelaşi timp blondul trecu în spatele lui Lingle, ridică mâna stângă, în care ţinea un revolver calibrul 38, cu ţeavă scurtă, căruia agenţii de poliţie şi gangsterii îi spun în glumă „burduşel”, şi trase un singur foc în ceafa lui Lingle. Glontele pătrunse în creier şi ieşi prin frunte. Lingle căzu cu capul înainte, cu trabucul încleştat între dinţi şi cu ziarul în mâini.

Asasinul, după ce aruncă jos arma, alergă înainte, topindu-se printre trecători, apoi se-ntoarse, trecu pe lângă cadavru şi, ieşind pe scara de est, sări peste o balustradă, se răzgândi din nou şi alergă spre vest pe Handolph Street, străbătu un pasaj – unde se descotorosi de mănuşa de mătase, pe care probabil că şi-o trăsese pe mâna stângă pentru a nu lăsa amprente digitale – şi, urmărit de un poliţist, se precipită în Wabash Avenue, unde dispăru în mulţime.

Între timp, în pasajul subteran, un oarecare domn Patrick Campbell îl văzu pe complicele brunet cum grăbeşte pasul, îndreptându-se spre ieşirea de vest. Încercă să-l oprească, dar fu blocat de un preot care aproape că îl trânti. Campbell îl întrebă pe preot: „Ce se întâmplă?” şi acesta îi răspunse: „Cred că a fost împuşcat cineva. Eu o întind!”

Mai târziu, locotenentul William Cusick de la Biroul de detectivi comentă cu bruscheţe: „Nu era preot. Un preot nu s-ar fi comportat *aşa.* S-ar fi dus la persoana lovită”.

Tabloul căpăta contur, detaliile începeau să se lege. Acum devenea limpede că Lingle căzuse într-o capcană la care participaseră poate vreo zece oameni. Dar ipoteza care nu a fost deloc formulată şi care apare drept cea mai plauzibilă explicaţie a faptului că a păşit supus şi neşovăitor în cursă este că, pe când mergea de-a lungul trotuarului şi cobora scara pasajului subteran între cei doi indivizi, se simţea împuns de ţeava unui revolver ascuns în buzunarul hainei unuia din ei, care îi ordonase să meargă cu naturaleţe, continuând lectura ziarului.

În seara aceea colonelul Robert R. McCormick proprietarul ziarului *Tribune* din Chicago, convocă personalul redacţiei de informaţii şi le vorbi despre moartea unui reporter pe care nu-l văzuse în viaţa lui şi de al cărui nume nu mai auzise niciodată. Pastey, care era de faţă, povesteşte că McCormick a vorbit timp de patruzeci şi cinci de minute, angajându-se să rezolve personal misterul care învăluia crima. A doua zi dimineaţă, pe prima pagină, un titlu de opt coloane anunţa moartea fulgerătoare a lui Lingle. Articolul suna astfel: „Alfred J. Lingle, cunoscut printre colegi ca Jake Lingle, de optsprezece ani reporter al ziarului *Tribune,* a fost ieri asasinat cu focuri de revolver în pasajul subteran ce duce la gara centrală Illinois, pe latura răsăriteană a bulevardului Michigan, în dreptul străzii

Randolph.

Tribune oferă o recompensă de douăzeci şi cinci de mii de dolari oricărei persoane capabile a furniza informaţii de natură să ducă la condamnarea asasinului sau a asasinilor. O recompensă suplimentară, în valoare de cinci mii de dolari, este oferită de *Chicago Evening Post,* deci în total treizeci de mii de dolari”.

În dimineaţa următoare, *Herald and Examiner* din Chicago oferea de asemenea o recompensă de douăzeci şi cinci de mii de dolari, făcând să se ridice cifra la cincizeci şi cinci de mii de dolari.

McCormick continua să considere moartea lui Lingle ca pe un afront personal, o palmă dată presei, care întrecea în gravitate toate celelalte sute de cazuri de violenţă şi ticăloşii petrecute în oraş. După două zile, *Tribune* publica un editorial intitulat „Sfidarea”. Iată textul lui:

„Semnificaţia acestui asasinat este clară. Este un act de represalii şi, totodată, o tentativă de intimidare. Lingle era un reporter al cronicii judiciare, în permanentă legătură cu poliţia şi excepţional de bine informat. Avea prieteni printre cei mai înalţi funcţionari ai poliţiei, şi munca sa îi permitea să fie familiarizat cu aproape toate personajele mari şi mici din lumea gangsterilor. Ceea ce îl făcea preţios pentru ziarul lui îl marca drept un pericol pentru ucigaşi.

Era o mare nerozie să crezi că asasinatele aveau să se limiteze la bandele rivale, care au luptat între ele pentru a-şi asigura veniturile de pe urma crimei organizate în oraşul

Chicago.

În interval de zece zile, s-au înregistrat unsprezece omucideri între gangsteri. Acesta a devenit acum ritmul acceptat al crimei, dar la lista cuprinzându-i pe Colosimo, O'Banion, fraţii Genna, Murphy, Weiss, Lombardo, Esposito, cei şapte ucişi în masacrul din ziua Sfântului Valentin, se adaugă astăzi numele unui om a cărui muncă consta în dezvăluirea acţiunilor asasinilor.

Tribune acceptă sfidarea. Războiul este declarat. Vor fi şi pierderi, dar în război te poţi aştepta şi la moarte. *Tribune* are sprijinul tuturor celorlalte ziare din Chicago... Sfidarea aruncată de crimă societăţii trebuie să fie acceptată. Ea a fost zvârlită cu o insolentă bravadă. Noi o acceptăm, şi vom vedea care vor fi consecinţele. Justiţia va lupta alături de noi, sau va trebui să abdice".

Prefectul poliţiei, Russell, a fost stimulat să facă măcar o declaraţie. Spuse emfatic: „Am dat ordin celor cinci adjuncţi ai mei să fie reinstaurată liniştea în acest oraş. Vreau să nu se mai audă nici musca zburând", însă drept explicaţie preliminară pentru toate acţiunile ulterioare, adăugă: „Fireşte, cea mai mare parte dintre indivizii lumii interlope s-au vârât în ascunzătorile lor. Va fi greu să-i găsim, dar nu vom avea odihnă până ce criminalii nu vor fi prinşi, până ce Chicago nu va fi scăpat de ei, odată pentru totdeauna".

Un editorial apărut în ziua următoare remarca, sec: „Luni de zile oraşul a fost stăpânit de bande, care au presărat străzile cu trupurile sfârtecate ale victimelor lor.

Prefectul Russel şi prefectul adjunct Stege au avut ocazia de a distruge aceste bande de criminali, care fac ca străzile să capete un aspect hidos, umplându-se de cadavre sângerânde... Dar au dat greş!”

Russell replică imediat: „Conştiinţa mea este curată. Nu cer decât ca autorităţile municipale să fie cu ochii în patru şi să ia seama la cele ce se vor petrece”.

În realitate, Russell şi Stege mu au făcut altceva decât să însceneze, cum a scris un cotidian, „o parodie de bătălie eroică dată contra crimei, arestând pe la colţurile străzilor pe toţi zdrenţăroşii cu gâtul murdar, dar abţinându-se cu grijă să fie reţinut vreunul din oamenii cu greutate”, între timp, începeau să se umple una câte una lacunele rămase ciudat de căscate în relatările privitoare la personajul Lingle şi la împrejurările morţii sale.

Trebuie să recunoaştem că, până la un anumit moment, conducerea ziarului nu a avut cu adevărat cunoştinţă de nimic. Câteva din faptele până atunci trecute sub tăcere erau că Lingle fusese poreclit „şeful oficios al poliţiei”, că el însuşi lăsase să se înţeleagă că era cel care fixase preţul berii la Chicago, că era prieten intim cu Capone şi fusese oaspetele lui pe domeniul din Florida, că în momentul morţii purta o curea împodobită cu diamante, darul lui Capone, curea care devenise un fel de insignă a Cavalerilor Mesei Rotunde ai epocii şi ai locului aceluia, că, pentru un umil ziarist, avea legături neverosimil de strânse cu oameni de afaceri multimilionari, cu judecători şi funcţionari ai

comitatului şi municipiului; că în vacanţe juca golf cu prefectul poliţiei şi înfruntau împreună riscurile urcărilor şi scăderilor de la bursă.

După ce trecu o săptămână, furia ziarului *Tribune* a început să fie domolită de anumite rezerve. Era evident că ieşeau la suprafaţă alte elemente din viaţa extraredacţională a lui Lingle. La 18 iunie a apărut un articol de fond intitulat „Ancheta Lingle continuă”. În acest articol, *Tribune* trăda o umbră de stinghereală în examinarea personalităţii martirului. „Nu ştim din ce motive a fost ucis reporterul nostru – mărturisea cotidianul – dar ne-am angajat să le descoperim, şi sperăm că vom reuşi acest lucru. Poate că acţiunea va cere timp; cu cât va fi mai curând, cu atât mai bine, dar înrolarea noastră în această luptă este de lungă durată. Va cere poate lungi şi răbdătoare eforturi, dar *Tribune* este pregătit să le înfrunte, cu speranţa că va obţine până la urmă unele rezultate durabile, de natură să pună pecetea justiţiei pe chipul crimei”. Pentru a întări această nouă hotărâre de a întreprinde o cruciadă, peste alte două zile *Tribune* adăuga la acest „Program pentru Chicago”, plasat la locul de onoare, în pagina centrală, articolul „Să se pună capăt domniei gangsterilor”. Urma un editorial explicativ: „Asasinii, şantajiştii care storc tributuri de la comercianţi şi de la sindicatele muncitoreşti, politicienii care se servesc de ei şi îi protejează, poliţiştii şi magistraţii corupţi de politicieni trebuie să plece cu toţii”.

S-au scurs zece zile, în cursul cărora evident că McCormick şi colaboratorii lui au meditat profund asupra faptelor. Zvonurile care între timp umblau din gură-n gură, dând ocol întregului oraş Chicago, asupra dublei existenţe şi a relaţiilor echivoce ale lui Lingle, susţinute de relatările, mai puţin reverenţioase, ale celorlalte publicaţii, desigur că au determinat ziarul *Tribune* să-şi revizuiască poziţia, să adopte o atitudine francă şi curajoasă. La 30 iunie a apărut un editorial de o coloană şi jumătate. Sub titlul „Asasinarea lui Lingle” se putea citi: „Când Alfred Lingle a fost asasinat, mobilul ni s-a părut evident... După explicaţia dată de noi, asasinii fie au socotit că Lingle se află pe urmele unor informaţii periculoase pentru ei, fie au vrut să atragă atenţia presei că la Chicago domneşte lumea crimei. S-ar putea să fie valabile ambele ipoteze: adică, un omor comis pentru împiedicarea unei divulgări şi totodată un avertisment menit să prevină încercările similare ale altora.

Era de aşteptat ca, la un moment dat, represaliile din centrul oraşului nostru să se repete în dauna oricăror persoane private sau organe publice care ar fi încercat să stânjenească o activitate criminală de o incredibilă rentabilitate. Nimeni nu a fost pedepsit pentru aceste crime. Erau de o bizarerie depăşind limitele credibilităţii; şi nu a ieşit la lumină nimic. Concluzia inevitabilă trasă, mai cu seamă de către făptaşi, era că nici nu pot fi descoperiţi sau, cel puţin, nu pot fi pedepsiţi.

Când Lingle a fost, deci, ucis cu focuri de revolver,

Tribune a crezut că asasinii au făcut pasul logic următor, trecând la atacul ziarelor care îi demascau. *Herald and Examiner* şi *Chicago Evening Post* s-au alăturat lui *Tribune* pentru a oferi o recompensă celor care vor furniza probe de natură să ducă la condamnarea asasinilor. Redactorii responsabili ai ziarelor s-au întâlnit şi au făcut cauză comună împotriva noii tactici inaugurate de lumea gangsterilor. Cercetările preliminare au modificat câteva din primele presupuneri, situaţia rămânând totuşi, în esenţă, aceeaşi.

Alfred Lingle apare acum ca un personaj diferit, de care nu avea cunoştinţă direcţia ziarului său pe când era în viaţă. Lingle este mort şi nu se poate apăra, dar multe fapte dezvăluite acum trebuie să fie acceptate de noi ca pledând împotriva lui. Lingle nu era, şi nu putea fi, un mare reporter. Nu avea talent pentru aşa ceva. Nu scria reportaje, dar izbutea să obţină informaţii preţioase din cercurile poliţiei. Nu exercita niciun fel de influenţă, şi nici nu putea să exercite, asupra orientării ziarului la care colabora, dar putea fi util şi-onest, şi direcţia lui *Tribune l*-a apreciat totdeauna ca atare. Salariul pe care-l încasa era proporţional cu munca lui. Acum este evident că Lingle era bine primit în lumea-politicii şi a crimei pentru un motiv inimaginabil când este vorba de un ziarist şi că el se folosea de poziţia sa în activitatea dubioasă din care scotea bani şi care l-a dus la moarte...

Există oameni slabi şi în alte redacţii sau profesii,

oameni care ocupă posturi de încredere şi de răspundere cu mult superioare celui deţinut de Alfred Lingle. *Tribune,* deşi tulburat, cum este şi firesc, de descoperirea că unul dintre angajaţii săi se deda la practici contrare codului reporterilor oneşti şi detestate de ziarul său, nu consideră că obiectivele principale ale anchetei s-au modificat mult. Crima şi criminalii rămân aceleaşi, şi contra lor luptă *Tribune,* la fel cum luptă toate elementele cinstite din Chicago...

Dacă ziarul *Tribune* se interesa de această afacere când credea că a fost atacat deoarece este inamicul criminalilor, acum manifestă, un interes îndoit, dacă într-adevăr crima îşi făurise un complice chiar în sânul redacţiei ziarului... Alfred Lingle a murit şi este păcat că nu-l putem considera un soldat căzut la datorie. Dar acest amănunt nu are nicio importanţă pentru o anchetă care urmăreşte să descopere de ce a fost ucis Lingle, de către cine şi în ce împrejurări. Cititorii lui *Tribune* pot fi siguri că ziarul nu are intenţia să ascundă nici cel mai mic detaliu al acestei crime, al consecinţelor şi al semnificaţiei ei. Unicul său scop este de a pune mâna pe asasini...

Asasinarea acestui reporter, chiar dacă s-a produs ca o răfuială între şantajişti, după cum pare să rezulte din probele adunate, a făcut o breşă în zidul pe care criminalitatea l-a menţinut atâta vreme în jurul operaţiunilor sale în aceste locuri. Într-o bună zi va fi sfâşiată cortina complicităţii solidare a lumii interlope, şi

cazul Lingle poate oferi acest prilej.

Animat de această speranţă, ziarul *Tribune* se va Strădui să elucideze cazul. Şi, în acelaşi spirit cu care a îmbrăţişat această cauză, avertizează lumea crimei organizate că va merge până la capăt. *Kismet*[28]*!*

Într-adevăr *kismet,* căci în cursul acestui răgaz de revizuire a poziţiei, investigatorii lui McCormick şi poliţia descoperiră tranzacţii având ramificaţii pe care nimeni nu şi le-ar fi imaginat în afacerile unui băiat de la mahala, jucător de baseball semiprofesionist, care se infiltrase în ziaristică pe treapta cea mai de jos. De fapt, biografia lui Lingle concordă perfect cu cariera oricărui oportunist handicapat, care găseşte în bandă o recompensă pentru strădaniile lui. Abia ieşit din şcoala elementară de pe West Jackson Boulevard, prima lui slujbă fu aceea de curier într-o întreprindere de furnituri chirurgicale, de unde, în 1912, trecu la *Tribune,* tot în calitate de curier. Paralel, juca baseball ca semiprofesionist, şi la partidele acelea îl cunoscu pe Bill Russell, un agent din poliţia de patrulare cu care legă prietenie şi care, în cursul carierei sale, avansând de la gradul de sergent la cel de prefect adjunct, i-a fost foarte util în munca de informare pentru *Tribune.* Pastey, care a lucrat cu el la *Tribune* la începutul deceniului al treilea, a descris legăturile lui Lingle cu poliţia şi cu lumea interlopă din Chicago: „Mâna sa dreaptă se ridica spre buzunarul din stânga al hainei, în căutarea unui trabuc. De

[28] Kismet – destin, în limba turcă. ***– Nota trad.***

câte ori se întâlnea cu o persoană cunoscută, îi oferea un trabuc. Era o marcă de trabucuri care costau 2,5 cenţi bucata şi pe care le fuma chiar el. Îi cunoştea pe numele mic pe toţi copoii din Chicago. Îşi petrecea cu ei timpul liber. Participa la priveghiurile şi la înmormântările lor, la nunţi şi la botezuri. Erau eroii lui! Un avocat explica astfel această manie: «De mic copil, fantezia lui era impresionată de figura poliţistului, la fel cum altul ar putea fi fascinat de teatru».

Postul de poliţie din cartierul lui i-a fost liceu şi facultate. Maturizându-se, vederile lui s-au dezvoltat în atmosfera fetidă, stătută a încăperilor pentru arestaţi şi a sălii în care se adună brigada de poliţişti. Cele patruzeci şi unu de posturi de poliţie din Chicago sunt localuri îngrozitoare, atât din punct de vedere igienic, cât şi estetic. Cred că un fermier modern nu le-ar folosi nici ca staule pentru vitele lui. Şi totuşi, patrioţii înzestraţi cu spirit civic îi vâră în asemenea locuri pe poliţiştii lor proaspăt ieşiţi, în uniformă albastră, şi pretind ca acolo să păstreze intacte respectul de sine şi moralitatea corpului poliţienesc.

La această şcoală, Lingle a învăţat o droaie de lucruri pe care cetăţeanul de rând poate sau nu poate să le bănuiască. A învăţat că sergenţii, locotenenţii şi căpitanii cunosc fiecare tripou din districtul lor, fiecare agent de pariuri, fiecare speluncă, fiecare apartament sau cârciumă unde se bea bere; că un cuvânt al căpitanului, când se încinge atmosfera, poate face ca în cinci minute raionul lui

să fie mai ermetic închis decât buzunarul unui scoţian; că poliţiştii ştiu care proprietari de spelunci clandestine au «un amic la municipiu sau la comitat», şi care nu. Puţini sunt cei care nu au. A învăţat că departamentul de poliţie din Chicago e înhămat la carul politicii”.

După părerea lui Pastey, lui Lingle i s-a tras moartea din pariuri – „paria ca un nebun!” Nu miza niciodată mai puţin de o sută de dolari pe un cal, şi adesea chiar o mie. În 1921, când câştiga doar cincizeci de dolari pe săptămână, a făcut o călătorie în Cuba şi s-a întors încărcat de daruri pentru prieteni şi colegi, inclusiv pene de egretă, pe atunci foarte râvnite de femei pentru garnituri la pălării. Cheltuielile mari şi viaţa lui luxoasă au început să stârnească comentarii, şi atunci Lingle a lăsat să se înţeleagă că moştenise cincizeci de mii de dolari de la tatăl lui (o verificare făcută în iunie 1930 la arhiva tribunalului pentru înregistrarea şi cercetarea testamentelor a dovedit că averea moştenită era evaluată la cinci sute de dolari.) Mai târziu, inventă o pereche de unchi bogaţi şi darnici. Pastey a dedus din aceste amănunte că în 1921 „a început Lingle să ducă o viaţă dublă” şi că în perioada aceea sursa bogăţiei sale nu era, bineînţeles, Capone, ci o persoană din cercul lui Torrio, care se ocupa de jocuri de noroc, automate cu jetoane şi mituirea poliţiei. Informaţii suplimentare asupra vieţii pe care o ducea Lingle în afara orelor de birou au fost furnizate de John. T. Rogers într-o serie de articole publicate de *Post-Dispatch* din St. Louis.

Făcând aluzie la „misterioasele surse ale sumelor însemnate care erau depuse regulat la bancă în contul lui”, Rogers scria: „Nu s-a descoperit până acum dacă Lingle avea vreun alt venit legal în afară de cei şaizeci şi cinci de dolari pe săptămână pe care-i câştiga făcând pe reporterul... Locuia într-unul din cele mai bune hoteluri din Chicago, îşi petrecea aproape toate după-amiezile pe câmpuri de curse şi câteva ierni le-a petrecut la Miami sau pe coasta Golfului Mexic... La hotel era înscris în «registrul privat». Ocupa camera 2.706 şi nu-i puteai telefona decât dacă erai unul dintre privilegiaţii ale căror nume fuseseră indicate de Lingle în persoană. Toate informaţiile culese despre Lingle au fost luate de la detectivul particular al hotelului. Bineînţeles că era înscris în registrul privat – spuse acesta. Cum ar mai fi izbutit să doarmă, dacă nu ar fi procedat aşa? Telefonul ar fi sunat într-una toată noaptea. Se întorcea pe la orele două sau trei şi avea nevoie de odihnă.

— Dar cine putea să-i telefoneze la ora aceea? – întrebă Rogers. Această întrebare păru să-l uluiască pe detectivul hotelului.

— Cum cine? – exclamă acesta. Poliţiştii îi telefonau necontenit pentru ca Jake să le obţină transferul sau avansarea, sau îi telefonau politicieni care voiau să ajungă la o învoială cu cineva. Jake putea face asemenea lucru. Era foarte puternic. Îl cunoşteam de douăzeci de ani. Trăia în mijlocul marilor granguri şi era foarte solicitat. Un om

important ca el avea nevoie de odihnă!”

Această schiţare a funcţiei îndeplinite de Lingle părea să fie confirmată de o verificare a apelurilor telefonice făcute din apartamentul lui. El chema la telefon mai ales funcţionari federali şi din cartierul comercial, sau din birourile municipale.

Lingle a lucrat ca om de legătură între lumea interlopă şi aparatul politic – iată concluzia la care a ajuns procurorul Donald R. Richberg. Într-o conferinţă de presă, el a spus: „Despre raporturile strânse existente între Jack Lingle şi departamentul poliţiei s-au publicat o serie de articole în ziarele din Chicago. Ziarele din alte oraşe îl descriu pe Lingle în termeni şi mai răspicaţi, numindu-l «şeful oficios al poliţiei». Dar, lucru straniu, Lingle era şi foarte intim cu Al Capone, gangsterul nostru cu cea mai urâtă faimă. Întregul Chicago ştie că Samuel A. Ettelson[29], consultant juridic în probleme de politică al lui Insull – consilier al marilor concernuri din Chicago, dirijează treburile administraţiei municipale. Thompson nu este decât un om de paie. Trebuie oare să credem că a existat un şef neoficial al poliţiei, lucrând în cârdăşie cu cea mai vicioasă bandă din Chicago, fără să ştie de el domnul Ettelson, care nu este nici orb, nici surd, ci dimpotrivă, are reputaţia de a şti tot ce merită să fie ştiut despre treburile municipale?”

Însuşi Capone a mărturisit imediat că Lingle fusese în

[29] A scris textul pentru cântecul lansat în campania electorală a lui Thompson : „Marele Bill Constructorul”. – ***Nota aut.***

intimitatea lui şi „se afla totdeauna în mijlocul marilor granguri”. La Palm Island, Henry T. Brundidge, de la *Star* din St. Louis, îi luă un interviu lui Capone. La 13 iulie 1930 acest ziar publica următoarea relatare a conversaţiei.

— Jake era prietenul dumneavoastră?

— Da, până în ziua morţii sale.

— V-aţi certat cu el?

— Categoric, nu!

— Dacă nu v-aţi certat cu Lingle, de ce aţi refuzat să-l vedeţi când aţi fost pus în libertate de la penitenciarul din Philadelphia?

— Cine a spus că nu l-am văzut?

— Ziarele din Chicago.

— Ei, bine, dacă Jake a omis să spună că ne-am văzut, atunci nu ne-am văzut!

În legătură cu cureaua încrustată cu diamante purtată de Lingle, Capone a dat următoarea explicaţie: „Era un dar de Crăciun. Jake mi-era foarte drag. Şi adăugă: Poliţia din Chicago ştie cine l-a ucis”.

Cine îl ucisese deci pe Lingle? Această latură a cazului pare să fi fost lăsată deoparte, cel puţin pentru moment, în timp ce fascinantele descoperiri făcute asupra situaţiei financiare a victimei erau înfăţişate punct cu punct. La 30 iunie 1929, Lingle era deja de doi ani şi jumătate clientul lui „Lake Shore Trust and Savings Bank”, după cum rezultă din documente oficiale. În perioada aceea depusese 63.900 de dolari. Dar este vădit că multe dintre tranzacţiile lui se

efectuau în bani gheaţă, căci pentru cumpărarea casei sale, plătită cu şaisprezece mii de dolari, figura doar un cec în valoare de şase mii de dolari. Lingle avea totdeauna la el o mare sumă de bani; când a fost ucis, s-au găsit în buzunarul lui nouă mii de dolari, în bancnote. În martie 1930 a plătit câteva poliţe de asigurare pentru bijuterii, evaluate la douăsprezece mii de dolari, care nu au fost găsite niciodată. În cursul acelor doi ani şi jumătate, Lingle a semnat cecuri în valoare globală de 17.400 de dolari pentru pariuri încheiate la alergările de cai şi de câini.

O altă latură interesantă a activităţii sale, care a ieşit la lumină, era cea a „împrumuturilor” pe care le căpăta de la jucători, politicieni şi oameni de afaceri. Luase „cu împrumut” două mii de dolari de la Jimmy Mondi, cândva vânzător de manuale la Mont Tennes, devenit apoi omul de încredere al lui Capone pentru tripourile din Cicero şi din Loop, împrumut care, spune raportul, nu a fost niciodată restituit. A căpătat cinci mii de dolari de la consilierul municipal Berthold A. Cronson, nepotul lui Ettelson, care declară că era vorba de o „tranzacţie între prieteni” – împrumut nerestituit, Alte cinci mii de dolari îi dăduse Ettelson în persoană, pe care anchetatorii nu reuşiră să-l interogheze, dar care trimise vorbă că nu împrumutase în viaţa lui un singur gologan lui Lingle; „aveam însă obiceiul să-i fac mici cadouri de Crăciun, de exemplu o cutie cu trabucuri”. Primise un împrumut de două mii cinci sute de dolari de la maiorul Carlos Ames, preşedintele Comisiei

pentru Serviciile Civile, şi Ames declară că împrumutul acela era „o afacere strict personală, necesară pentru acoperirea unor pierderi suferite la Bursă”. Trei sute de dolari a luat cu împrumut de la locotenentul de poliţie Thomas McFarland. „O afacere strict perso-lnală”, a spus şi McFarland, ţinând seama că fusese „mulţi ani prieten intim cu Lingle”. S-a mai afirmat că Sam Hare, proprietarul unui bufet expres şi al unei săli de jocuri, îi împrumutase lui Lingle douăzeci de mii de dolari. Dar Hare negă acest lucru.

Alt punct clarificat de cercetările întreprinse asupra operaţiunilor particulare ale lui Lingle a fost acela că el se asociase cu prefectul poliţiei Russell, servindu-se, pentru speculaţiile făcute la bursă, de unul din cele cinci conturi curente ale sale, cu totul separate. Cel la care ne referim a fost deschis în noiembrie 1928, cu o depunere de douăzeci de mii de dolari, iar în registrul agentului de schimb a fost înscris anonim, sub contul nr. 49. La 20 septembrie 1929 – înainte de crahul din Wall Street din octombrie 1929 – profiturile înregistrate ale celor doi asociaţi se ridicau la 23.696 de dolari; mai târziu se înregistrează o pierdere de 50.850 de dolari. La toate cele cinci conturi, profiturile nominale ale lui Lingle au atins maximum 85.000 de dolari, care, odată cu crahul, s-au transformat într-o pierdere de 75.000 de dolari; pierderile lui Russell au fost înregistrate ca oscilând între 50.000 şi 100.000 de dolari.

„Cât despre sursa banilor folosiţi de Lingle în aceste conturi pentru jocul la bursă şi depuşi de el în conturile sale

bancare, comentează raportul cu un formalism uscat, până în prezent nu s-a ajuns la nicio concluzie”.

Dar atât presa, cât şi publicul, au tras concluziile lor şi erau concluzii de-o tristă evidenţă, care confirmau încă o dată faptul că oraşul trăia din spolieri şi că cetăţenii erau guvernaţi de conducători necinstiţi şi de funcţionari venali. Aşa cum se întâmplase, în chip atât de monoton, şi mai înainte în acest basm desfăşurat de-a-ndoaselea, eroul mort se prefăcea în monstru. Ziarele continuau să emită teorii asupra cauzelor suprimării lui Lingle, şi interesul publicului pentru istoria aceasta părea acum cam vlăguit; fervoarea iniţială, indignarea virtuoasă se topiseră. Cele două ipoteze mai plauzibile îl identificau pe Lingle drept un traficant de influenţă, şi ambele incriminau cu amănunte precise pe concurenţii lui Capone, consorţiul Moran-Aiello.

O poveste filtrată printre ochiurile plasei lumii interlope spunea că Lingle primise 50.000 de dolari pentru a garanta protecţia unei piste pentru alergări de câini din West Side şi că Lingle nu izbutise să obţină protecţia necesară, dar păstrase banii. Altă poveste îl implica în redeschiderea clubului Sheridan Wave Tournament, care fusese administrat de banda Weiss-Moran, dar care, după măcelul din ziua Sfântului Valentin şi destrămarea bandei, trăsese obloanele. După ce se redresase, timp de optsprezece luni Moran făcuse diverse tentative pentru a obţine sprijinul oficial necesar redeschiderii localului. Acesta era încredinţat lui Joe Josephs şi Julian Kaufman. S-a stabilit că Kaufman,

un vechi prieten de-al lui Lingle, a luat legătura cu el rugându-l să facă uz de influenţa de care dispunea pentru a-i convinge pe cei de la poliţie să-i dea cale liberă. Ziarul *Daily News* din Chicago susţine că atunci Boss McLaughlin, care cu altă ocazie îl ameninţase pe Lingle fiindcă ziaristul refuzase să intervină pe lângă poliţie pentru a-i obţine administrarea altei săli de jocuri, fu acum însărcinat de Moran să se pună direct în contact cu procuratura generală. Kaufman şi Josephs au abordat separat pe un funcţionar de poliţie, care a fost de acord să permită redeschiderea clubului Sheridan VVave Tournament, doar dacă era cointeresat şi Lingle.

După aceasta Lingle se duse la Josephs şi Kaufman şi le ceru cincizeci la sută din profituri; Kaufman refuză, înjurându-l, şi astfel clubul rămase închis.

Alt ziar din Chicago, *Herald and Examiner,* a publicat o poveste similară. Conform acestei versiuni, Lingle le ceruse lui Josephs şi Kaufman cincisprezece mii de dolari, bani peşin, şi faţă de refuzul lor, replică: „Dacă mai deschideţi vreodată localul, poliţia va veni cu zeci de maşini pentru a face razie”.

Cu trei zile înainte de asasinarea lui Lingle, grupul de detectivi al procurorului general Swanson, sub ordinele anchetatorului şef Pat Roche, a făcut o descindere într-un tripou din zona clanului Aiello, Biltmore Athletic Club, pe West Division Street. În ora care a urmat descinderii, Lingle a telefonat de mai multe ori lui Roche, care a refuzat să

vorbească cu el. A doua zi Lingle s-a dus să-l vadă şi i-a spus: „În teribilă încurcătură m-ai băgat! Le spusesem că puteau să-şi vadă de treabă, dar nu ştiam că aveau de gând să o facă cu atâta vâlvă”.

Între timp, Kaufman şi Josephs se hotărâseră – fără îndoială după ce se consultaseră cu Moran – să redeschidă clubul Sheridan Wave Tournament, sfidându-l pe Lingle. Făcură mare publicitate, anunţând redeschiderea pe ziua de 9 iunie – ziua în care Lingle pornise spre hipodrom pentru ultima oară.

O teorie la fel de plauzibilă era aceea că Lingle s-ar fi vârât prea mult în lupta pentru bani şi putere dusă în sânul sindicatului jocurilor de noroc. Ani de zile se desfăşurase un război aprig între Biroul general de informaţii din Mont Tennes, o agenţie de informaţii hipice care funcţiona exclusiv pentru pariuri, şi birourile de informaţii independente. Jucând rolul de intermediar, în ianuarie 1930 Lingle a determinat cele două facţiuni opuse să ajungă la un acord în baza căruia s-a stabilit un armistiţiu de doi ani. Probabil că armistiţiul nu includea şi persoana lui Lingle, ale cărui servicii poate că nu satisfăcuseră toate părţile în cauză.

Se poate întâmpla ca toate aceste ipoteze să fie adevărate; fapt este că Lingle, ca mulţi alţii înaintea lui, înaintase prea departe în largul acelor ape periculoase, populate de rechini, ale lumii gangsterilor.

16.

Documentele private ale lui Zuta

Întrebarea: „Cine l-a ucis pe Jake Lingle?”, care a ciocănit în timpanele cetăţenilor din Chicago cu aceeaşi insistenţă ca şi cea precedentă: „Cine l-a ucis pe McSwiggin?”, rămânea, până una alta, fără răspuns. Ca şi atunci, în timp ce urcau pe cursul acestui fluviu de evenimente, în căutarea izvorului, anchetatorii au găsit un număr incredibil de afluenţi mâloşi, astfel că era din ce în ce mai greu să se determine albia principală. Cel puţin unul din aceste cursuri de apă laterale ducea într-un ţinut nou şi interesant.

Printre suspecţii căutaţi (dar nu în toate cazurile prinşi), erau nouă persoane notorii. Unul era Frank Foster, zis şi Frost, sicilian, în pofida numelui, fratele lui John Citro şi membru fondator al bandei O’Banion. Arma găsită alături de cadavrul lui Lingle a fost identifi cată drept unul din cele cinci revolvere calibrul 38 pe care Foster le cumpărase de la Peter von Frantzius, un negustor din Diversay Parkway, care se prezenta – probabil cu o ironie inconştientă – drept „comerciant, de articole de sport”, şi care furnizase, pare-se, mitraliera întrebuinţată în măcelul din ziua Sfântului Valentin.

Mai era şi Groves C. Dullard, din conducerea clubului Sheridan Wave Tournament, care fusese pe vremuri gardianul personal şi şoferul lui Terry Druggan şi Care-l cunoştea pe Lingle din copilărie. Era şi Simon J. Gorman, salariat şi proprietarul unei firme de transporturi, apoi erau Frank Noonan, Julian Kaufman şi Joey Josephs, cărora Moran le încredinţase administraţia clubului Sheridan Wave Tournament; Kaufman, fiul unui agent de pariuri, care fusese urmărit ca tăinuitor de lucruri furate şi complice la crimele comise de banda O'Banion.

Era Fred Burke, ultimul dintre „Şobolanii" lui Egan din St. Louis, urmărit pentru diverse fărădelegi, mergând de la jefuirea unei bănci până la uciderea unui agent de poliţie şi despre care se credea că ar fi fost unul dintre oamenii îmbrăcaţi în uniformă din ziua Sfântului Valentin şi poate „preotul" din pasajul subteran, când a fost împuşcat Lingle.

Şi mai era şi Jack Zuta, punct de plecare al unui proaspăt labirint de dezvăluiri asupra corupţiei politice, un nou aspect al cazului care a atras atenţia publicului într-o măsură la fel de mare ca şi omorul iniţial. După ce fusese scos din scenă pudicul O'Banion, Drucci, Weiss şi Moran se descotorosiseră de o anumită jenă privitoare la negoţul cu femei şi se grăbiră să se lanseze în această nouă întreprindere, sub experta îndrumare a lui Zuta. În trecut Zuta fusese în conflict cu Capone; prin tratatul de pace încheiat în 1926, el, împreună cu Bill Schidmore şi Barney Bertsche – pe atunci membrii unui grup dizident din West

Side –, fusese surghiunit în sectoarele 42 şi 43 la nordul zonei teritoriale din Madison Street, dar curând a încheiat o alianţă secretă cu banda Aiello şi, în fruntea unor grupuri înarmate, a făcut incursiuni piratereşti pe teritoriul lui Capone, storcând bani de la patronii de baruri clandestine şi de cabarete. Capone îi descurajă îndată, punând să fie aruncată o bombă în cartierul lor general, pe Adams Street nr. 823. Imobilul se prăbuşi, şi din clipa aceea Zuta a stat cuminte în colţul lui din North Side, până în ziua în care, cum pare foarte probabil, Moran l-a însărcinat să-l scoată din circulaţie pe Lingle.

Zuta a fost primul suspect ridicat de poliţie. A fost reţinut pentru interogatoriu timp de douăzeci şi patru de ore la Biroul de detectivi din South Street. Marţi seara târziu, la 1 iulie, a fost eliberat pe cauţiune. Au venit să-l viziteze Solly Vision, Albert Bratz şi o oarecare domnişoară Leona Bernstein. După ce a stat de vorbă cu aceştia, Zuta nu mai părea prea dornic să părăsească clădirea. Pe cât se pare, chiar dacă poliţia nu trăsese concluzii definitive asupra vinovăţiei lui Zuta în asasinarea lui Lingle, Capone era sigur de ea, şi prietenii lui Zuta fuseseră puşi la curent că era foarte decis să-şi manifeste supărarea. Zuta se adresă locotenentului George Barker, un fost puşcaş marin în vârstă de treizeci şi trei de ani, cel mai tânăr ofiţer de poliţie din Chicago. Barker tocmai voia să plece, când Zuta îi ceru o escortă pentru a traversa zona Loop până la Lake Street, unde urma să ia trenul aerian.

Barker acceptă, bombănind, să-i ducă pe el şi pe prietenii lui până la staţie. Urcară cu toţii în maşina închisă „Pontiac” a lui Barker. Vision stătea în faţă, lângă locotenent, Zuta în spate, între Bratz şi Leona Bernstein; aveau de străbătut o distanţă de treisprezece intersecţii... De pe State Street, Barker se îndreptă spre nord. Intră în Loop pe Van Buren Street, limita sudică a Loop-ului, luând-o apoi către Madison şi State Avenue. Erau în inima oraşului Chicago, la fel de „aglomerat ca şi Piccadilly Cireus sau Times Square; la ora aceea Loop era splendid iluminat, înţesat de mulţimea care ieşea din cinematografe, baruri şi restaurante, de pietoni şi automobilişti care zăboveau sub sclipitoarele lumini ale acelei seri de vară. În timp ce Barker trecea prin Quincy Street, mergând încet, cu vreo 25 km la oră, îndărătul unui tramvai, Zuta, care privea nervos strada pe ferestruica din spate, strigă deodată: „Sunt pe urmele noastre”.

Vision sări de pe bancheta din faţă şi se trânti peste grămada formată de ceilalţi trei, care se şi ghemuiseră pe podeaua „Pontiacului”. În oglinda retrovizoare Barker văzu o limuzină albastră, cu doi oameni pe canapeaua din spate, care se apropia rapid. Maşina viră brusc la dreapta, pentru a se strecura între Barker şi trotuar. Trecu alături de „Pontiac” şi unul din pasageri, un tip înalt, îmbrăcat într-un costum cafeniu deschis şi cu o pălărie panama pe cap, deschise portiera, scoase un revolver automat calibrul 45 din tocul de la subsuoară şi, în picioare, pe scara maşinii, se

aplecă şi descărcă o rafală de şapte gloanţe în interiorul „Pontiacului”. În acelaşi timp tovarăşul lui deschidea focul pe ferestruica din spatele maşinii, pe când omul de la volan îşi scotea revolverul şi se pornea şi el să tragă.

Barker puse frâna şi sări din maşină, cu revolverul în mână. Timp de treizeci de secunde, avu loc un schimb susţinut de focuri. Un tramvai care venea dinspre nord trebui să se oprească brusc, fiindcă „Pontiacul” bloca trecerea, iar vatmanul, Elbert Lusader, domiciliat pe Berwyn Avenue, în vârstă de treizeci şi opt de ani şi tatăl a trei copilaşi, căzu, rănit mortal de un glonte care îi perforă gâtul. Alt glonte îl lovi pe Olaf Sventse, paznic de noapte în vârstă de şaizeci şi nouă de ani, care se ducea la serviciu la Standard Club. Agentul de poliţie William Smith venea în goană, de-a lungul trotuarului, cu pistolul în mână; crezând că era vorba de o bătălie între bande rivale, îl ochi pe Barker, care, fiind în civil, abia avu timp să-şi scoată la iveală steaua, strigând că este ofiţer de poliţie. În învălmăşeală, grupul lui Zuta, nevătămat, se strecurase afară din „Pontiac”, amestecându-se în mulţimea care, cuprinsă de panică, se împrăştia care încotro, apucând-o precipitat pe străzile laterale sau ghemuindu-se în firidele de la intrările magazinelor.

Însoţit de poliţistul Smith, Barker sări în maşina sa şi porni în urmărirea pistolarilor care, accelerând întruna, o luară din nou pe State Street, în direcţia nord. Apoi avu loc o altă scenă dramatică; din ţeava de eşapament a

automobilului fugarilor erupse pe neaşteptate un nor des – o perdea de fum lansată cu ajutorul unui piston plasat lângă pedale. Deşi orbit, Barker apăsă pe accelerator şi ţâşni prin centura de fum, cu vreo optzeci de kilometri pe oră. În cele din urmă văzu limuzina albastră cotind pe Madison Street. Aceasta viră la dreapta, o luă înainte, merse până la prima intersecţie, apoi se întoarse iarăşi spre nord, pe Wabash Avenue, urmărită necontenit de Barker. Barker era la numai cincizeci de metri în spatele bandiţilor, când i se opri motorul, deoarece un glonţ găurise rezervorul de benzină. Gangsterii au dispărut.

Ceea ce mai rămăsese din indignarea populaţiei cumsecade din Chicago explodă acum în faţa acestei ultime acţiuni cinice a unor pistolari care se răfuiau trăgând focuri de revolver în locurile cele mai circulate şi în orele de vârf, transformând centrul oraşului într-un câmp de bătălie. Ziarele ţipară în cor: proteste şi strigăte de indignare se făcură auzite în cursul întrunirilor publice şi la dejunurile oficiale din cluburi; dar atât agresorii, cât şi cei atacaţi, stăteau liniştiţi. În orice caz, poliţia nu a arestat pe niciunul dintre ei. Episodul a culminat în maniera tipică a lumii gangsterilor. Exact după o lună, în seara de 1 august, Zuta îşi petrecea plăcut timpul în ascunzişul lui din Lake View Hotel, pe malurile lacului Nemahbin, staţiune de vilegiatură din apropierea oraşului Delafield din Wisconsin, unde toţi îl cunoşteau sub numele de Goodman, un tip grozav de cheltuitor. Grupurile de vilegiaturişti înotau în lac, câteva

perechi dansau în pavilionul cu muzică al hotelului, iar Zuta introducea alene monede de 5 cenţi în pianul electric automat.

Cinci oameni intrară în şir, în pavilion, ca o patrulă militară. Cel dintâi purta în braţe un pistol automat, al doilea o puşcă, următorii doi aveau fiecare câte o puşcă de vânătoare cu ţeava retezată, iar ultimul un pistol. Se aliniară înaintea pianului, cu faţa la Zuta, care stătea cu spatele către ei. Zuta se răsuci, cu un surâs pe buze. Pianul cânta „Poate că-i bine pentru tine, dar pentru mine e foarte trist”, o melodie foarte cunoscută din comedia muzicală „Zbor înalt”. Şlagărul fu înecat în păcănitul sinistru al celor cinci arme, care făcură ferfeniţă hainele lui Zuta.

Zuta nu era un personaj remarcabil, nici nu se bucura de simpatii; nimeni nu s-a simţit îndurerat de moartea sa, nimeni nu socotea crima aceasta drept una din cele mai odioase comise de Capone. Totuşi, în perspectiva timpului, ea apare ca una din cele mai grave erori săvârşite de Capone. A reieşit că Zuta era un soi foarte rar de şantajist: îşi completa registrele de contabilitate extrem de metodic, era un contrabandist de băuturi alcoolice birocrat. De îndată ce vestea morţii sale a ajuns la Chicago, cei din Biroul de detectivi au dat buzna şi i-au percheziţionat apartamentul; au luat cu ei registrele lui, care stârniră încă o dată mânia publică şi care mai târziu aveau să provoace, deşi în mod indirect, prăbuşirea lui Capone.

Faptul că banditismul, producţia clandestină şi vânzarea

cu amănuntul a băuturilor alcoolice, jocurile de noroc şi prostituţia constituiau un comerţ organizat şi că bandele, pe de o parte, şi comerţul particular şi funcţionarii publici pe de altă parte, erau în cârdăşie, nu constituia, desigur, o revelaţie zguduitoare, pentru niciun cetăţean care depăşise vârsta de zece ani. Cu toate acestea, în ciuda divulgărilor făcute necontenit prin intermediul presei, în ciuda acuzaţiilor formulate de diferite comisii şi curţi cu juri şi cu toate dezvăluirile parţiale publicate de poliţie, până în momentul acela contabilitatea propriu-zisă a crimei nu fusese încă niciodată o carte deschisă spre cercetare. Documentele, după cum a scris un ziar, „dezvăluie pentru prima dată în istoria gangsterismului operaţiunile unei mari bande”.

În biroul lui Zuta din Loop au fost găsite patru mici seifuri. Ele conţineau bilanţuri, borderouri, cecuri încasate, cambii, bibliorafturi cu scrisori şi documente ale tranzacţiilor comerciale încheiate. În registre erau trecute plăţile săptămânale – care s-au ridicat şi până la cifra de 108.469 dolari într-o singură săptămână – făcute lui „M.K.”, personaj în care Biroul de detectivi l-a identificat pe distribuitorul pliculeţelor cu mită al cartelului. Misiunea lui „M. K”. era de a împărţi remuneraţiile (care nu însumau niciodată mai puţin de o sută de mii de dolari pe lună) alocate funcţionarilor poliţiei, municipiului şi comitatului; în schimbul acestor sume se garanta protecţia – sau mai bine zis neamestec – concesiunilor de automate cu jetoane,

fabricilor de băuturi alcoolice şi barurilor cartelului. Uriaşa operaţie de distribuire a remuneraţiilor era repartizată minuţios pe districtele comitatului şi acolo figurau, cu nume şi prenume, şi cu onorariul cuvenit, vajnicii apărători, ai legii şi destoinicii cârmuitori.

Poate că singura mică surpriză produsă de examinarea acestei liste o constituie sumele modeste în schimbul cărora oamenii aceia erau dispuşi să-şi vândă reputaţia.

Printre diferite alte suveniruri, erau şi două ilustrate în culori expediate de la Hot Springs, Arkansas, de consilierul municipal George M. Maypole. Una era o fotografie a soţilor Maypole călare, şi pe dos scria: „Salutări de la soţii Maypole”. Pe cealaltă scria: „Sper că atunci când veţi primi această ilustrată vă veţi simţi mult mai bine”.

În dosarul cu corespondenţă mai era şi o scrisoare de la Louis La Cava, care lucrase pentru Capone şi Torrio când aceştia invadaseră oraşul Cicero, dar care după aceea căzuse în dizgraţie şi plecase în exil. Această scrisoare, expediată din New York în iunie 1927, propunea o alianţă anti-Capone, cu următoarea ofertă: „Eu te voi ajuta să pui pe picioare o puternică organizaţie comercială, capabilă să se măsoare cu a lor la Cicero. Ştii bine că la frontiera nordică ai o mulţime de teritorii virgine; ei caută să mă împiedice să mă unesc cu forţele tale, şi de aceea continuă să mă înfometeze, aşteptând să mă întorc la ei ca să le cerşesc îndurare”. O a doua scrisoare a lui Cava conţinea o frază amară: „Am auzit că Şeful cel mare îi împiedică pe

fraţii mei să-şi câştige pâinea”.

Printre taloanele cecurilor emise era şi unul de cinci sute de dolari, pe numele Camillei Lombardo, văduva lui Antonio; unul de cinci sute şaizeci de dolari pentru Tony Mops Volpe, cândva pistolar personal al lui Capone; şi unul de o mie de dolari pentru Diamond Joe Esposito, membru în comitetul republican al sectorului 25 şi locotenent politic al lui Charles S. Deneen, senatorul prohibiţi onist al Statelor Unite. Daruri băneşti fuseseră de asemenea acordate cu largheţă lui Dago[30] Lawrence Mangano şi lui Hymie Levin, din banda lui Capone.

Printre marile sume distribuite figura una cu specificarea: „Chicago est, 3.500 dolari”, referitoare, după cum a reieşit ulterior, la comisariatul de poliţie de pe Chicago East Avenue, care avea în raza sa de supraveghere sectorul 42, unde Zuta controla un şir de case de toleranţă, tripouri şi spelunci clandestine.

Din această puzderie de amănunte contabile reieşea cu multă claritate faptul că veniturile acestei ramuri a cartelului Moran-Aiello-Zuta, adică beneficiile provenite de la automatele cu jetoane, barurile clandestine, agenţiile de pariuri, casele de toleranţă, localurile de noapte şi pista de alergări de câini de la Fairview ICennel se ridicau la o medie săptămânală de 429.000 de dolari. Şi era un fleac, o recoltă de rămăşiţe, culeasă în treacăt de la sărmanii sclavi albi de

[30] „Dago” în argoul american este echivalent cu porecla depreciativă „Macaronarul”. – Nota trad.

pe fâşia de pământ învecinată cu bogatele domenii ale lui Capone.

Publicarea amănuntelor menţionate a stârnit o mare agitaţie în presă şi în public. *Tribune* continua să ceară cu încăpăţânare ca autorii morţii nefericitului său reporter să fie pedepsiţi. Şi într-un editorial, alături de o caricatură a lui McCutcheon intitulată: „În sfârşit, o breşă în ziduri”, declama: „S-au făcut progrese în direcţia soluţionării misteriosului asasin al lui Jake Lingle. Foster a fost pus sub acuzare pentru omor. Au fost descoperite arhivele lui Jack Zuta, şantajistul asasinat, şi autorităţile anchetatoare sunt pe cale de a le examina în mod amănunţit. Pentru prima dată, arhivele acelea furnizează dovada raporturilor existente între lumea gangsterilor, politică şi poliţie. Este un pas înainte deosebit de însemnat faţă de tot ce s-a realizat până în prezent, în toate oraşele americane, pentru suprimarea ameninţării împotriva întregii societăţi. Registrele contabile ale lui Zuta pot să arunce o lumină asupra asasinilor lui Lingle şi, mai cu seamă, promit darea în vileag şi incriminarea unor gangsteri şi a aliaţilor acestora care până acum s-au bucurat de imunitate”. Şi încheia, într-un acces de euforie: „Chicago este pe cale de a deveni primul mare oraş american care se va descotorosi de influenţa şi de asasinatele gangsterilor. Energia şi spiritul de iniţiativă care au permis descoperirea hârtiilor lui Zuta vor merge până la capăt. Ziua când se va da socoteală pentru toate se poate întrezări”.

În realitate, ziua socotelilor era încă nespus de departe. „După publicarea materialului găsit la Zuta, Roche, de la procuratura de stat, a comentat cu acreală: „Acum o droaie de oameni vor pleca din oraş!” Lucrurile se desfăşurau fără a se remarca vreun zor. Persoanelor trecute pe listele lui Zuta li s-au cerut explicaţii, şi unii au înşirat poveşti cusute cu aţă albă, deloc convingătoare – ca acel judecător care a negat că numeroasele cecuri încasate de el, în valoare totală de cinci mii de dolari, fiecare fiind semnat de Zuta şi girat de magistrat, ar fi provenit de la patronul tripourilor. Dar nicio acţiune legală nu a fost intentată împotriva lor, deşi erau pasibili de acuzaţie de luare de mită-şi corupţie.

Stimulaţi de această fisură neaşteptată în zidul fortăreţei gangsterilor, alţi oameni începură să furnizeze în mod spontan informaţii. Cunoscuţi de-ai lui Zuta din Middlesboro, în Kentucky, unde el poseda o casă, au declarat că mulţi politicieni din Chicago, printre care şi câţiva judecători, fuseseră oaspeţii lui acolo, iar un fost procuror al comitatului spuse că Zuta îl găzduise o dată şi pe Big Bill Thompson. La Middlesboro, Zuta s-a lăudat că strânsese un fond de cincizeci de mii de dolari pentru campania electorală desfăşurată în favoarea lui Thompson, în alegerile precedente, pentru postul de primar. Apoi senatorul Starr, în cursul audierilor la Tribunalul pentru autentificarea testamentelor, a dat în vileag faptul că în 1926, într-o convorbire confidenţială avută la hotelul Sherman, Zuta îi povestise că începuse să formeze un

comitet pentru susţinerea candidaturii lui Thompson. „Voi deveni o forţă în politica urbei”, declarase Zuta, şi mă voi face luntre şi punte pentru alegerea lui Thompson, fiindcă şi el se va face luntre şi punte pentru mine!” Asta înseamnă să operezi la nivel înalt. Dar interesele lui Zuta erau multiple: avea mâinile băgate şi în afaceri desfăşurate la un nivel mai modest. Amanta unui agent de poliţie a mărturisit că primise 1.500 de dolari de la Zuta pentru a cumpăra avansarea la gradul de sergent a iubitului ei.

Audierile au început cu o anchetă întreprinsă asupra proprietăţilor imobiliare ale lui Zuta. Ceea ce stârnea curiozitatea asistenţei era faptul că, după moartea lui Zuta, municipiul emisese un cec în valoare de 2.500 de dolari, înregistrat ca „sold debitor” asupra unei proprietăţi care era în curs de a fi expropriată.

În vara aceea şi de-a lungul întregii toamne, până la Anul Nou, cazul Lingle, având ca apendice cazul Zuta, a fost discutat în paginile tuturor ziarelor, cu excepţia unei scurte pauze de câteva zile. În ianuarie 1931, tribunalul tot mai strângea mărturii asupra operaţiunilor efectuate de Zuta pentru administraţia Thompson şi maşinăria Partidului republican în genere. Unicul rezultat tangibil al scandalului care lua proporţii şi al vacarmului dezlănţuit de împuşcarea lui Jake Lingle a fost că un ţintaş din St. Louis, pe nume Leo Brothers, a fost condamnat pentru omucidere la patrusprezece ani de temniţă, dintre care avea să ispăşească zece. Probabil că Brothers a fost singurul

gangster predat vreodată în mâinile justiţiei de către Capone. Roche, convins că în asasinat era implicat şi Capone, îl hărţui în aşa hal cu cererile sale de informaţii încât până la urmă Capone îi spuse că avea să-şi însărcineze plutonul de execuţie cu lichidarea asasinului, după care urma să-i transmită lui Roche informaţia, ca să închidă dosarul acela odată pentru totdeauna! Roche refuză să trateze pe bazele unei noi crime şi Capone, ca să pună capăt episodului, îi dezvălui în silă că descoperise în persoana lui Brothers pe ucigaşul lui Lingle.

Totuşi, deşi strigătele de protest repetate şi declaraţiile trâmbiţate despre renaşterea oraşului Chicago, despre oraşul pornit să-şi alunge demonii erau mai mult foc de paie, un număr de mişcări independente au început în sfârşit să fuzioneze, făcând astfel începutul unei cruciade concrete împotriva gangsterismului.

Comisia împotriva criminalităţii din Chicago, născută la recomandarea comitetului Asociaţiei de comerţ şi fondată în 1919 de un grup de notabilităţi, a lansat în 1930 un plan şi un slogan care au avut un succes fenomenal. Comisia, prezidată de Frank J. Loesch, întocmi o listă a celor mai ameninţătoare figuri din lumea interlopă a oraşului Chicago. Erau menţionaţi douăzeci şi opt, Capone fiind în capul listei. Lista a fost trimisă judecătorilor, procurorilor statului Illinois, şerifului comitatului Cook şi prefectului poliţiei, însoţită de o scrisoare în care li se solicita destinatarilor să hărţuiască fără cruţare persoanele numite,

prin orice mijloace legale – ca evazionişti fiscali, ca străini, ca patroni şi proprietari de localuri cu băuturi prohibite şi de tripouri şi ca indivizi care vagabondează fără domiciliu stabil. Domnul Loesch explică: „Scopul ce ni-l propunem este acela de a păstra reflectoarele publicităţii aţintite asupra celor mai proeminenţi, cunoscuţi şi notorii gangsteri din Chicago, în vederea ţinerii lor sub observaţia permanentă a organelor legii şi a cetăţenilor care arată respect faţă de lege, care trăiesc cu teama perpetuă de a fi supuşi riscurilor de a avea de-a face cu oameni aflaţi mereu în conflict cu legea”.

Comisia nu avea şi nu are puterea de a porni urmărirea penală şi de a impune adoptarea recomandărilor făcute de ea. A fost fondată în scopul de a descoperi şi denunţa public faptele lumii criminale din Chicago, pe care organele oficiale cărora le este încredinţată această misiune nu au ştiut sau nu au vrut să le divulge. Trezeşte amărăciune gândul că putreziciunea la care ajunsese întregul aparat al justiţiei în Chicago a făcut ca un grup de cetăţeni să formeze un organism privat pentru a i se substitui în îndeplinirea sarcinilor sale. Trebuie să recunoaştem că o iniţiativă de acest gen oglindeşte spiritul de integritate care s-a păstrat intact în interiorul unei structuri putrede. În rapoartele sale anuale, Comisia examinează stadiul criminalităţii în momentul respectiv şi atacă făţiş, într-un mod care în Marea Britanie ar fi imposibil de realizat legal şi nici nu ar fi în general necesar, cetăţeni, judecători şi

funcţionari ale căror activităţi trezesc suspiciuni. În perioada prohibiţiei, Comisia a determinat municipiul Chicago să înfăptuiască o serie de reforme şi îmbunătăţiri preţioase. Ea a întreprins o examinare atentă a departamentului poliţiei care a dus la multe concedieri şi la o reorganizare generală. A îndemnat sectorul financiar al municipiului să introducă în buget suma necesară pentru angajarea a încă o mie de agenţi de patrulare. Comisia a fost cea care a inspirat campania anticriminală dusă de Asociaţia Fabricanţilor din Illinois, a contribuit la crearea Comisiei Evanstone împotriva crimei şi a obţinut sprijinul Clubului industriaşilor din Chicago în favoarea iniţierii unei anchete de stat cu privire la criminalitate şi la modul cum se administrează justiţia. A dus la crearea unei secţii de cauţiuni la procuratura de stat care limita geambaşlâcurile puse la cale de giranţi de profesie. A obţinut adoptarea unei legi menite să ştirbească imunitatea gangsterilor, prin inculparea pentru vagabondaj şi port ilegal de arme. Ca urmare a campaniei iniţiate de ea contra hoţilor de automobile şi a tăinuitorilor, a rezultat o reducere de douăzeci şi şase la sută a sumelor plătite pentru asigurări împotriva furturilor în Illinois. A făcut o largă publicitate faptului că judecătorii consacră prea puţin timp îndeplinirii îndatoririi lor şi că numărul de procese aduse în faţa curţilor cu juri este foarte mic. Ca o consecinţă a acestei campanii, judecătorii au ajuns să petreacă în tribunale, în medie, patru ore pe zi, şi s-a obţinut o sporire corespunzătoare a

numărului proceselor dezbătute în faţa juraţilor.

Campania dezlănţuită în 1930 de Comisie împotriva „inamicului public” a fost un triumf – cel puţin, sub aspect propagandistic! Cele două cuvinte alăturate au dat aripi imaginaţiei întregii naţiuni. Toate ziarele din Statele Unite se grăbiră să-şi însuşească formula. Ea fu folosită pentru titluri de cărţi. Rezultatele sale concrete, în ce priveşte diminuarea criminalităţii, nu au fost impresionante, dar unele efecte s-au putut constata. Acest stigmat pus pe fruntea atâtor personaje cu faimă sinistră stimula forţele legii să reia sub tirul lor ţinta, să-şi concentreze eforturile. Până şi forţele legii din Chicago s-au pus în mişcare! După patru ani de la începerea campaniei, Comisia împotriva criminalităţii anunţă că cincisprezece „inamici publici” fuseseră condamnaţi, nouă muriseră, unul era în aşteptarea deportării, şi alţi opt se aflau la închisoare, în aşteptarea procesului. Ceilalţi, spunea Comisia (de data aceasta cu un optimism mai puţin justificat), au fugit sau stau ascunşi, după ce au aflat că împotriva lor s-au emis mandate de arestare.

Vraja ţesută din teamă şi inerţie fusese destrămată. Gangsterii nu mai guvernau atât de despotic, cu atâta aroganţă, nu mai erau invincibili. Totuşi, în cursul celor patru ani de succese ale Comisiei împotriva criminalităţii, au fost săvârşite alte 194 de omucideri între bande. Dar însuşi acest fapt a contribuit la schimbarea mentalităţii cetăţenilor: fascinaţia care, în parte, crease în jurul

gangsterilor un fel de nimb ocrotitor, se destrămase; în cele din urmă, violenţa lor a dezgustat şi a îngrozit populaţia oraşului Chicago. În octombrie 1930, la Evanston, cartier rezidenţial din Chicago, domnul James G. Barber, judecător de pace, a întemeiat Clubul Pistolului – pentru comercianţii de ambe sexe – sub îndoita preşedinţie a primarului Charles Barrett şi a şefului poliţiei, William C. Freeman (care fuseseră amândoi în relaţii epistolare cu Zuta). Lozinca acestui club era: „Cetăţeni! Prezent – foc!”. Scopul lui, anunţă Freeman, era acela de a combate valul de crime, opunându-i rezistenţa cetăţenilor înarmaţi, „îi pregătim pe comercianţi şi liber profesionişti, bărbaţi şi femei, pentru războiul împotriva crimei”, spunea judecătorul. Vor avea loc antrenamente regulate „pe poligonul de tragere al poliţiei. Îi înarmăm pe membrii clubului cu pistoalele automate ale poliţiei, calibrul 33, şi totodată i învăţăm cum să procedeze pentru a dezarma un gangster”.

Nu există relatarea vreunui caz când o gospodină din Evanston, cu pistol în sacoşă, a pus pe fugă niscaiva gangsteri terorizaţi, dar fapt este că pentru regele Capone se apropia apusul domniei. Într-adevăr, în vara anului 1931, fiscul, cea mai imprevizibilă dintre ameninţări, izbuti să-l aresteze, lucru pe care niciunul din organele cu mult mai calificate nu reuşiseră să-l facă. Apăruseră factori noi, şi elementul care dăuna în modul cel mai nimicitor cartelului Capone a fost coaliţia dintre primarul Anton J. Cermak şi Roger Touhy zis cel „Cumplit”, căpetenia puternicei bande

a berei din Des Plaines.

Touhy era fiul unui poliţist din Chicago. Începuse să lucreze ca telegrafist al companiei Western Union, şi în acelaşi timp primea, în particular, pariuri la cursele de cai. Prăbuşirea i-o provocase – cum explică mai târziu în cartea publicată de el în decembrie 1959, cu puţin înainte de a fi curăţat şi când abia ieşise din închisoare – faptul că „era prea al naibii de cinstit”.

Intră în rândurile unui sindicat, dar fu dat afară. În 1926 cumpără două camioane şi, controlând afacerile din suburbia Des Plaines, şi-a creat drum în traficul clandestin de bere, în tovărăşie cu Matt Kolb, un fost cirac de-al lui Capone, care s-a retras când sângele a început să curgă prea slobod prin centrul oraşului Chicago. În ultima perioadă a deceniului al treilea, Touhy şi Kolb încasau din contrabanda de bere un venit brut de un milion de dolari anual, şi alte cinci sute de mii din exploatarea automatelor cu jetoane. În cursul aceleiaşi perioade, Touhy a încheiat afaceri mai mărunte cu Capone, o dată furnizându-i cinci sute de butoaie de bere, după ce agenţii federali închiseseră două dintre fabricile acestuia; Touhy pretindea că Al Capone încercase să-l înşele la plată. După spusele lui Touhy, ciuda şi invidia lui Capone crescură tot mai mult, pentru că „scoteam o groază de bănet şi eram, practic vorbind, necunoscut de ziare. Asociatul meu, Kolb, era considerat omul numărul unu în traficul cu bere şi în domeniul automatelor cu jetoane, în zona din comitatul

Cook unde activam noi. Lui îi cam plăceau luminile rampei, iar mie puţin îmi păsa de notorietatea lui. Eram mulţumit că pot fi un liniştit tată de familie”.

În 1931 Capone, care era încă solid instalat pe tronul său, deschise ostilităţile împotriva teritoriului lui Touhy din comitatul Cook. Îi trimise pe Frank Rio şi Willie Heeney să-l convingă pe Touhy să se conformeze planului eşafodat de cartelul crimei, constând din împânzirea suburbiilor cu săli de dans cu *taxi-girls*[31], şi cu tripouri. „Al spune că aici este un teritoriu virgin pentru case de toleranţă”, a fost fraza memorabilă rostită de Heeney. Dar Touhy se arăta nărăvaş. A primit şi alte vizite, din partea emisarilor lui Capone – au venit să-l vadă, rând pe rând, Louis Campagna zis „Micul New York”, Jac Gurn zis „Mitralieră”, Frank Diamond, Sam Hunt zis „Sac de Golf”, Murray Humphreys zis „Cămilă” şi James Forsyth zis cel „Roşu”, Touhy se duse la şefii poliţiilor locale şi le spuse: „Dacă banda lui Capone intră în oraşele voastre, nu vor mai exista legi. Gangsterii se vor ucide pe străzi, în fiecare bloc veţi avea un tractir. Eu mă zbat să-i cresc pe cei doi fii ai mei în mod decent. Voi, oamenii legii, aveţi de asemenea familie. Trebuie să ne apărăm!” Touhy nu voia să-i fie ştirbită reputaţia de bun cetăţean. „Aveam o poziţie extrem de bună în societate. Trăiam liniştit, îmi plăteam impozitele, contribuiam mărinimos la acţiunile de

[31] Fete angajate de localurile de noapte pentru a dansa, fără a putea refuza vreo invitaţie, cu toţi clienţii care cumpărau jetoane vândute în acest scop. – ***Nota trad.***

binefacere şi eram unul din fruntaşii Clubului elanilor din Des Plai nes”.

Acest refuz de a colabora venit din partea lui Touhy nu fu pe placul lui Capone. El puse să fie răpit Kolb şi încasă de la Touhy cincizeci de mii de dolari pentru răscumpărarea acestuia, apoi în noiembrie, într-o seară, doi pistolari intrară în Morton Inn, un bar clandestin din afara oraşului, şi-l uciseră pe Kolb cu focuri de revolver, în 1933, de la distanţă (pentru că în epoca aceea era închis pentru evaziune fiscală), Capone manevră în aşa fel încât îl implică pe Touhy – sau cel puţin aşa pretinde Touhy în cartea lui – în răpirea financiarului Jake Factor zis „Bărbierul”. Touhy rămase după gratii douăzeci şi cinci de ani şi fu asasinat de ucigaşi plătiţi de îndată ce ieşi din penitenciar.

Touhy povesteşte într-un mod emoţionant că pierzania sa a fost urzită de Capone, prezentându-se drept un modest şi cumsecade soţ şi tată de familie, nedorind altceva decât să-şi ducă şi el mai departe micul negoţ, care-i lăsa o marjă de venituri de un milion de dolari anual, fără să supere pe nimeni. Dar trece sub tăcere, în cartea sa, o întâmplare ceva mai complicată şi mai tulbure, o serie de fapte de natură să justifice dorinţa lui Capone de a-l vedea pe Touhy îndepărtat din scenă. După moartea lui Touhy, sociologul Saul D. Atinsky, membru în comitetul de triere al penitenciarului Joliet în perioada când Touhy îşi ispăşea acolo osânda, a făcut cunoscută publicului o istorie care, după cum spunea el, „era binecunoscută de mulţi ani

în numeroase cercuri din Chicago”.

În 1931, când Anton I. Cermak a fost ales primar al municipiului Chicago, pe neaşteptate omorurile dintre bandele rivale s-au înmulţit; în doi ani, circa o sută de bandiţi au murit în ambuscade şi măceluri comise pe străzile oraşului, şi într-o anumită perioadă s-a atins media de un omor pe zi; iar majoritatea celor care mureau erau oamenii lui Capone.

Care era cauza? Atinsky arată că intervenise o alianţă între Cermak – care în cadrul discursurilor electorale se angajase să alunge din Chicago banda lui Capone şi Touhy. La rândul său, Touhy a afirmat că Cermak îi oferise departamentul poliţiei din Chicago, pentru a se servi de agenţi ca de „soldaţi” în războiul dus de el, şi a spus că în luna decembrie 1932 banda lui Capone „era gata să arunce buretele”[32]. Dar în 1933 Cermak a fost şi el ucis, în timp ce stătea alături de Franklin D. Roosevelt, ales atunci preşedinte, în parcul Biscayne din Miami. S-a crezut totdeauna că moartea lui Cermak ar fi fost accidentală, anume că ar fi fost lovit de un glonte destinat lui Roosevelt şi tras de Giuseppi Zangara, un anarhist smintit, care a murit ulterior pe scaunul electric. Nu-i aşa spune Touhy. În mulţime, lângă Zangara, mai era un om înarmat – un ucigaş angajat de Capone! Rafala de împuşcături a rănit şase persoane, dar glonţul care l-a lovit pe Cermak era de

[32] Gestul antrenorului unui boxer, pentru a arăta că elevul său nu mai poate rezista şi abandonează partida. – ***Nota trad.***

calibrul 45; nu ieşise din pistolul lui Zangara de calibrul 32, ci din arma unui necunoscut, omul lui Capone, care a profitat de învălmăşeala produsă pentru a-şi duce până la capăt misiunea.

Probabil că nu se va mai afla niciodată dacă acesta este purul adevăr, fiindcă toţi cei care l-ar fi putut cunoaşte sunt morţi. Şi apoi, dacă istorisirea lui Touhy este adevărată, chiar dacă complotul pus la cale de el cu Cermak ar fi izbutit, ar fi existat mult prea puţine şanse de a avea un Chicago mai curat, eliberat de corupţie. Singurul strigăt care, pe bună dreptate, s-ar fi înălţat, putea să fie: „Banda a murit – trăiască banda!”

Totuşi, în cursul acestor încăierări pentru putere, se întrezăreau factori transformatori noi şi necontrolabili. Prohibiţia îşi pierdea treptat toţi susţinătorii. Criza economică făcea ravagii prin Chicago. Petrecerea părea cu adevărat terminată: ospăţul lui Baltazar se sfârşea cu indigestii şi mahmureală după chef, cu silă de propria persoană, cu disperare. Dominaţia bandelor nu apusese, dar n-avea să mai fie niciodată aceeaşi. Situaţia nu avea să mai fie aceeaşi nici pentru o mică industrie efemeră – unii o numesc artă – care înflorise sub patronajul întâmplător al gangsterilor. Este vorba despre jazz.

17.

„Copilul jazzului”

În deceniul al treilea, Ben Hecht alintase urbea Chicago cu porecla „copilul jazzului”. Era acel „oraş trepidant pe care Billy Sunday nu-l putea opri”, cum spunea şlagărul lui Fred Fischer în 1922; era grătarul pe care se prepara cea mai bună muzică îndrăcită a acelui deceniu, fiindcă stimulentul dat jazzului a fost unul dintre cele mai binefăcătoare produse secundare ale prohibiţiei şi pentru acest motiv merită şi el un loc în cronica noastră, Stabilimentele de distracţii ale gangsterilor, împreună cu sălile de dans autorizate, frecventate de clienţi cu butelcuţe de whisky în buzunarul de la spate al pantalonilor, reprezentau pentru muzicieni un debuşeu înfloritor. Veneau foarte mulţi instrumentişti la Chicago, din toate direcţiile, dar îndeosebi din sud. „Al Capone şi cu locotenenţii lui luară locul patroanelor din Storyville ca protectori ai noii muzici” – spune Thornas Sugrue.

Este adevărat, dar aceasta reprezenta doar un colţ al tabloului. Un mit care până acum ar fi trebuit să fie spulberat, dar care stăruie să mai dea târcoale, ne face să credem că **jazzu**l s-a năpustit asupra lumii ca un câine asmuţit, că ar fi fost inventat la New Orleans în primii ani ai secolului nostru, că ar fi fost ceva născut din îndemânare şi ar fi rămas acolo până în 1917, când Marina Statelor Unite

a pus să fie închise casele cu felinare roşii din cartierul rău famat Storyville, pentru a ocroti sănătatea fizică şi morală a marinarilor; atunci jazzbandiştii negri şi creoli, pierzându-şi posturile, s-au căţărat în trenuri şi vapoare şi au emigrat în nord, la Chicago, unde muzica aceea revoluţionară a explodat, percutând timpanele uluite ale lumii întregi, iar de acolo a înaintat spre New York şi către faima universală.

Istoria lui este infinit mai simplă. Jazz, semijazz, cvasi-jazz şi jazz tributar erau cântate încă din 1900, cu mare zarvă, într-o mulţime de idiomuri locale, în toată America, dincolo de hotarele oraşului New Orleans, cu mult mai departe de Delta fluviului Mississippi. Se cânta la pian, în diferite forme: în stilul Vest, foarte rapid; în stilul contrabas, bonom, în stil strident, şi chiar într-un stil derivat din strigătele ritualului bisericii negre primitive, din munţii Apalaşi, şi toate aceste modalităţi de expresie îşi datorau evoluţia unor negri hoinari care cântau pentru a-i distra pe alţii şi îşi încrucişau drumurile între şantierele căilor ferate în construcţie şi terenurile cu sonde de petrol din sud şi din vest. De ani de zile, un soi de trubaduri negri ambulanţi şi trupe de vodevil, fanfare care cutreierau ţara cântând pe străzi, la târgurile de ţară, în circuri, prin teatrele instalate în corturi şi în cursul disputării reuniunilor pugilistice, toţi aceştia cântau muzică sincopată, şi mulţi chitarişti trubaduri – de pildă Leadbelây şi Lomon Jefferson „Orbul” – îşi „câştigau pâinea bătând drumurile prin localităţile sudului, cântând *blues*-uri şi muzică de dans; încă cu mai

bine de un deceniu înainte de prohibiţie, muzica aceasta ajunsese până la Chicago, căci urbea, cu uriaşa ei populaţie de culoare şi tumultuoasa viaţă de noapte era chiar de pe atunci un fel de Meca pentru instrumentistul profesionist.

În perioada aceea, trei sute cincizeci de mii de negri au migrat la nord de Delta fluviului Mississippi, cea mai mare parte dintre ei pentru a fugi de sărăcia de pe plantaţiile de bumbac, unde condiţiile se înrăutăţiseră teribil din cauza unei boli provocate de o gărgăriţă a bumbacului. Ei găseau de lucru berechet la Chicago în întreprinderile siderurgice, în fabricile de conserve de carne, în atelierele căilor ferate. Se înghesuiau în casele de raport din South Side, situate între Străzile 12 şi 31, nişte locuinţe „firave, şubrede, dărăpănate”, – după cum le descrie Comisia pentru raporturi rasiale din Chicago – alcătuite în majoritatea lor dintr-o singură odaie „unde un pian automat ciocănea toată noaptea, până la ora închiderii”. Poetul negru Langston Hughes descrie astfel State Street în 1918: „O stradă mişunând de negri, cu teatre, restaurante şi cabarete înţesate de oameni. Era o stare de agitaţie continuă, de la amiază până la amiaza următoare. Miezul nopţii strălucea ca ziua. Strada era plină de jucători de cărţi, de prostituate şi codoşi, de oameni ai bisericii şi păcătoşi... Nici pentru dragoste, nici pentru bani, nu s-ar fi găsit un loc decent pentru a locui. Profitori, ucigaşi şi gangsteri erau acolo ca la ei acasă”.

Între 1905 şi 1915, Jelly Roii Morton apăruse adesea pe

scena Teatrului-cabaret Pekin; o formaţie din New Orleans, „The Original Creole Band”, avusese mare succes în 1913, atât la Big Grand Theatre cât şi la North American Restaurant; iar în anul următor, prima formaţie de *rag-time* alcătuită în întregime din albi, „Tom Brown şi Duster-ii săi”, sosi din New Orleans pentru a face cunoscut „jass”-ul la Lamb’s Café din Loop, unde noul nume, derivat dintr-un cuvânt folosit pentru „împreunare” în jargonul caselor de toleranţă din Strada 22, a fost corectat imediat în „jazz”. Între 1914 şi 1918, un flux constant de instrumentişti de jazz a iniţiat pe locuitorii din Chicago în stilul New Orleans: „Cei cinci din Louisiana” (Nik La Rocca cânta la cornet în această orchestră, dar a părăsit-o pentru a-şi forma orchestra proprie „Original Dixieland”, mici grupuri conduse de trombonistul George Filhe din New Orleans, de Jimmy Noone şi de Manuel Perez, din ale căror formaţii instrumentale făceau parte Sianey Bechet şi Lorenzo Tio, cântau în localuri de noapte ca Fountain Inn între Strada 63 şi Halsted, De Luxe Café, între Strada 35 şi State Street; Royal Gardens transformat apoi în Lincoln Gardens, între Strada 31 şi Cottage Grove, şi Midnight Frolics de-a lungul cheiului în dreptul Străzii 22 – toate localuri care începeau să se specializeze în această nouă şi gălăgioasă atracţie pentru clienţi. După opinia lui Frederic Ramsey junior, încă din 1920 se aflau la Chicago mai bine de patruzeci de faimoşi instrumentişti de jazz din New Orleans, La început le fusese greu să găsească o muncă regulată, pentru că

muzicienii din Chicago, care deţineau controlul asupra sindicatului local, le făceau greutăţi invadatorilor, dar neaşteptatul apetit vorace manifestat de public pentru noile şi zgomotoasele coloane sonore ale epocii a făcut să eşueze curând tentativa de a ridica o stavilă împotriva lor.

Vârsta de aur a început la Chicago în 1918, odată cu sosirea lui Joe King Oliver, faimosul trompetist din New Orleans. În 1920 Oliver şi-a alcătuit propria sa formaţie, s-a angajat la Dreamland Café, situată între Strada 35 şi State Street şi l-a chemat pe Louis Armstrong, care Îl new Orleans cântase la trompetă şi din gură la teatrul de revistă plutitor al lui Fate Marable. Aceasta a fost geneza a ceea ce s-a numit apoi „stilul de jazz Chicago”, fiindcă băieţii albi de prin partea locului – Edetie Condon. Muggsy Spanier, Pee Wee Russel, Mezz Mezzrow, Georgt Wettling, Red Mckenzie, Joe Sullivan, Dave Tough, Bix Beiderbecke, Art Hodes, Jimmy McPartland, Buci Freemai şi Frank Teschemaker – începură să fie frecventator asidui ai cafenelelor şi barurilor clandestine din South Side şi ascultau cu gura căscată şi urechile bine ciulite încercând să emită sunete mai mult sau mai puţin asemănătoare.

Jazzul interpretat de ei era similar, totuşi foarte diferit de muzica de o vervă clocotitoare, sincopată şi fericiţi în esenţa ei, a negrilor din New Orleans. Poate fiindcă îi lipsea experienţa fundamentală care generase jazzu Sudului, jazzul din Chicago avea un caracter forţat şi abrupt. Wilder Hobson l-a definit: „elocinţă sfruntată”: era în el o pornire

frenetică, o aţâţare aspră şi brutală şi avea o formă care înlătura atât trombonul (înlocuit cu saxofonul), cât şi părţile de ansamblu folosite de instrumentiştii din New Orleans; era un jazz compus din solouri „hot”, fiecare instrumentist cântând pe cont propriu, muzică pe care Scott Fitzgerald o aprecia ca sintetizând atmosfera şi starea de spirit a acelor timpuri, tensiunea şi viaţa agitată care se manifestau la Chicago mai intens decât în oricare alt loc.

Primii zece ani ai prohibiţiei au fost la Chicago o perioadă de o ameţitoare fecunditate pentru muzica de jazz. Strada 35, situată între State Street şi Calumet Street, a devenit o aglomeraţie de localuri cu duşumele presărate cu rumneguş, slab iluminate, unde se bea gin falsificat şi se cânta jazz – Sunset Café, Dreamland, Panama, Plantation, Fiume, Elite, New Orleans Babies, De Luxe. Condon susţine că la miezul nopţii, pe strada aceea, văzduhul era atât de plin de muzică, încât dacă ţineai în mână un instrument, vibraţia aerului îl făcea să scoată sunete. Multe dintre melodiile de jazz din acea vreme amintesc de mediul morbid în care s-au născut: „Friars Point Shuffle”, „Chicago Stomp Down”, „Twentynight and Dearborn”, „Wabash Blues”, „Sunset Café Stomp”, „Thirty-fith and Calumet”, „Armour”, „Avenue Stomp”, „Saragota Struţ”, „Royal Garden Blues”, „Chicago High-Life” – care îşi luau numele de la diferite locuri din oraş şi de la localurile de noapte unde lucrau compozitorii care le-au creat. Datorită acestui vârtej şi ferment a fost imprimată celebra serie de discuri –

pietre de temelie ale jazzului – „Armstrong Hot Five” şi „Hot Seven” în studiourile de înregistrări ale firmei Oken Gramophone Company, între anii 1925 şi 1929. Blues-urile se puteau auzi pretutindeni, în zeci de forme. Când Bessie Smith, marea contraltă a blues-ului, îşi cânta melodiile la Avenue Theatre, parcă era sfârşitul lumii. Alt apreciat cântăreţ de blues al epocii, String Beans, era marea atracţie în programul de la „Monogram Theatre”, unde melodiile lui erau aranjate pentru pian de Lovie Austin.

Jimmy Yancey, valorosul pianist de *boogie,* care în 1913 părăsise teatrul de vodevil pentru a face pe îngrijitorul terenului de baseball al echipei White Sox, la Parcul Comisky, colinda din bar în bar pe State Street şi Wabash Avenue. Alţi doi pianişti, cu acelaşi limbaj muzical, Meade Lux Lewis şi Albert Ammons, care erau şoferi la Silvei-Taxicab Company, începeau şi ei să se facă cunoscuţi prin neobosita lor tehnică de *tapeuri*[33] în cursul „petrecerilor improvizate” care se încingeau pretutindeni, în locuinţele cartierului negru din South Side, a cărui populaţie se triplase între 1910 şi 1920. Petrecerile erau cunoscute şi sub numele de „ţopăieli”, „patru ture în familie”, „baccanale”, „vârtejuri”, „urlete de casă”, „pozne îndrăcite”, „petreceri date naibii”. Ele aveau scopul iniţial de a îmbina veselia cu cârpirea bugetului, fiind invitaţi să participe prieteni care plăteau câte un gologan şi aduceau o sticlă de gin de contrabandă. În deceniul al treilea, diferiţii

[33] Pianiştii care marchează un ritm staccato, fără pauze. – Nota trad.

tapeuri care se duceau să cânte în case particulare formau un cerc aparte în lumea jazzului, ignorat de cei mai mulţi... Făceau parte dintre ei pianişti ca Yancey, Lewis, Ammons şi Pete Johnson.

„Localurile de noapte nu avuseseră niciodată elemente mai bune”, aminteşte un articol apărut în *Tribune* din Chicago în 1950. „Erau cabarete cu douăzeci şi chiar treizeci de fete care cântau şi dansau şi spectacole care începeau la patru dimineaţa sau în zori”. George Johnson, saxofonist în formaţia „Wolverines” îşi aminteşte: „Cântam pentru dansatori plini de entuziasm, care ne înţelegeau muzica la fel de bine ca şi noi înşine: jucam golf zile întregi; aveam o pungă fără fund, ca să ne procurăm tot ce pofteam. Erau zile voioase, ginul nu se mai isprăvea niciodată, făceam plimbări călare, partide de înot într-un lac frumos”.

În realitate, nu au fost zile atât de voioase şi fericite cum le zugrăvea nostalgia lui Johnson. Localurile clandestine de băuturi ale gangsterilor le asigurau slujbe muzicanţilor de jazz şi o supapă pentru melodiile care îi obsedau, dar acest noroc avea şi dezavantajele lui. Ginul falsificat l-a ucis pe Bix Beiderbecke; a murit în 1931, la vârsta de douăzeci şi opt de „ani. Jimmy McPartland spune: „Unul din motivele pentru care a băut atât de mult, cred eu, este că era dornic de perfecţiune, şi în muzică voia să facă mai mult decât era omeneşte posibil. Frustraţia provocată de ambiţia lui era un factor important”.

Mezz Mezzrow povesteşte cum în 1927 s-a dus împreună cu Bix într-un bar clandestin de pe State Street. „S-a deschis o vizetă, un ochi s-a ivit în dreptul găurii, aţintindu-se asupra lui Bix; apoi uşa se deschise brusc, ca lama unui şiş. Cred că mutra lui Bix, copilaş al butelcuţei, era cunoscută tuturor celor care pândeau la vizetă în întreaga emisferă vestică!” Pee Wee Russell spune: „Cât despre ceea ce l-a făcut pe Bix să se distrugă singur, ei bine, în epoca aceea, fireşte, în Indiana, acolo de unde a pornit el, era povestea aceea cu ploscuţele la buzunar şi cu ginul – anii ’20 şi tot ce ţinea de ei... Mai târziu, când Bix şi-a făcut un nume, putea să-şi procure o sticlă de whisky la orice ceas din zi sau din noapte”.

Se poate întâmpla ca pungile lor să fi fost pline, dar pentru a le umple trăiau într-un mediu dur, un mediu care cerea un bogat tribut de depresiune nervoasă, de boli. Adesea până la urmă plăteai cu viaţa. În octombrie 1923, mica formaţie „Wolverines” din Chicago, din care făcea parte Beiderbecke, a fost angajată să cânte de la nouă seara la cinci dimineaţa la clubul Stockton, în împrejurimile oraşului Cincinnati, pe şoseaua naţională Dixie care ducea la Hamilton, statul Ohio, un local unde în aparenţă se mânca şi se dansa, dar care le furniza clienţilor săi băuturi alcoolice şi mese de joc. În ultima zi a anului 1924, o bandă din Hamilton a reţinut câteva mese, altele fiind reţinute de o bandă rivală din Cincinnati şi s-a căzut la înţelegere ca în noaptea aceea să fie respectat un armistiţiu. Dar în primele

ceasuri ale dimineţii, după ce fuseseră golite un număr considerabil de sticle, izbucni o încăierare. Pentru a menţine în sală o atmosferă normală, formaţia „Wolverines” primise dispoziţia să cânte mai departe: în timp ce în jurul lor se prefăceau în cioburi vesela şi sticlele, muzicanţii continuară cu perseverenţă să brodeze improvizaţii ritmice, un ceas întreg, pe tema cântecului China Boy. Alt local administrat de gangsteri, unde cânta Beidei-becke, era Café Valentino, iar Gondon scria, amintindu-şi de vremea când lucra în inima cartierului ticsit cu cabarete, la Palace Gardens, situat pe porţiunea care se întinde de la numărul 600 la 700, pe North Clark Street: „Pe vremea aceea, între miezul nopţii şi zorii zilei, la Chicago întâlneai tot soiul de oameni. Puteai să şezi liniştit într-un bar clandestin şi cineva să vină să te informeze că în restul serii se bea pe gratis: Capone, proprietarul localului, dăduse pe acolo, ordonase să fie închise uşile şi se instalase să-şi petreacă în tihnă seara”.

Dave Tough, bateristul formaţiei „Austin High School”, lucra într-unul din cluburile lui Capone, având de-a face cu o clientelă compusă aproape în exclusivitate din jucători de baseball, gangsteri şi detectivi. Într-o seară, în timp ce se îndrepta spre estrada orchestrei, Tough se ciocni din întâmplare cu un individ, împingându-l într-o parte... Nu ţii la viaţa ta? – îl întrebă un amic, „Este Bottles Capone!”

Când erau băuţi şi bine dispuşi, gangsterii le împărţeau muzicanţilor de jazz bacşişuri generoase – dar îşi mai

permiteau şi glume grosolane, aruncând cu ţigări aprinse în mica orchestră, în timp ce instrumentiştii cântau, şi din când în când foloseau prezenţa lor pentru a face exerciţii de tir. Odată, când contrabasistul Jim Lannigan cânta la Friar's Inn – o tavernă din Loop, loc de destindere al indivizilor cu bani mulţi ca Al Capone şi Dion O'Banion, îşi amintea Paul Mares – după ce „New Orleans Rhythm Kings" plecaseră, pică în local un grup de băieţi din banda lui Capone, care îi expediară pe ceilalţi clienţi, puseră să fie închise uşile şi luară în primire localul pentru toată noaptea. Unul din ei, fascinat de suprafaţa lucitoare a instrumentului lui Lannigan, Scoase un revolver şi trase. Instrumentul se desfăcu brusc, ca o păstaie, dar orchestra continuă să cânte. Gangsterul, după ce-şi satisfăcuse acest capriciu, îl întrebă pe Lanningan de câţi bani avea nevoie ca să-şi cumpere alt instrument. Jimmy McPartland spuse: 850 de dolari – în realitate costase 225 – şi gangsterul scoase pe dată din buzunar un teanc de bancnote.

Instrumentiştii de jazz erau înţeleşi între ei să continue să cânte, orice s-ar întâmpla în jur. Muggsy Spaniei1, trompetistul, văzu într-o noapte cum doi oameni sunt ucişi cu focuri de revolver, chiar sub ochii lui. Continuă să cânte, dar după aceea nu mai reuşi să-şi amintească ce melodie interpretase în momentul acela: veşmintele lui erau în aşa hal scăldate de transpiraţie nervoasă, încât fu silit să-şi schimbe până şi pantofii. Oamenii lui Capone aveau o mare simpatie pentru Spaniei1. Din când în când îl angajau

pentru întreaga seară, cărându-l după ei din local în local, şi cerându-i să cânte la masa lor. „Jazzul are vlagă”, îi spuse unul din gangsteri.

Joe E. Lewis, care îşi începuse cariera ca artist comic la Midnight Frolics pe Strada 22, era cât pe ce să fie ucis, când în 1923 trecu de la un club controlat de o bandă din North Side la altul. În acelaşi an, pianistul de *boogie,* Pino Top Smith fu ucis cu focuri de revolver în cursul unei ceremonii masonice, în West Side. George Wettling a comentat cu mult duh această perioadă: „Noi vedeam cum se ridică şi se lasă în jos ţevile acelea, ca nişte undiţe. La clubul Triunghiul, într-o seară, au tras în patron, nimerindu-l în abdomen, dar noi ne-am văzut mai departe de cântat. După asta mergea adus de mijloc”.

Tiny Parham, Jimmy Noone şi Lucky Millinder cântau cu toţii în diferite cluburi ale cartelului crimei; orchestra lui Millinder avea un angajament într-un stabiliment din Cicero, proprietatea lui Bottles Capone. Şi Jimmy McPartland lucra la Cicero, în localul lui Eddie Tand, în epoca în care banda lui Capone se strecura în orăşel, „într-o seară”. Îşi aminteşte McPartland, „intră o ceată de indivizi furioşi; în loc de altă prezentare, începură imediat să răstoarne mesele. Apoi puseră mâna pe sticle şi începură să-i lovească pe barmani, dar nu numai cu sticlele, ci şi cu ciomege şi vine de bou. A fost pur şi simplu groaznic... Bandiţii aceia spărgeau o sticlă în capul unui tip, apoi îl pocneau cu ea în obraz, pe urmă îi mai şi trăgeau picioare.

Făceau chisăliţă din oameni. În viaţa mea n-am văzut un lucru mai oribil. Dar noi continuam să cântăm, şi basta! După două seri s-au întors şi au luat-o de la capăt, dar mult mai rău. A fost sfârşitul. Tand ne-a concediat, şi peste două zile am aflat că îl uciseseră. Aşa au început gangsterii să-şi vâre nasul în afacerile localurilor de noapte”.

Capone se ducea de asemenea la Grand Terrace, când cânta acolo Earl Hines. „Brăzdatul” se avea bine cu muzicanţii”, afirmă Hines, şi „îi plăcea să intre într-un club, cu ciracii lui după el, să pună orchestra să-i cânte melodii pe care le cerea el, şi dădea cu dragă inimă chiar şi o sută de dolari bacşiş”.

Mczz Mezzrow lucra la Arrowhead Irm, în cartierul caselor de toleranţă deţinute de cartel, şi cânta adesea „Fetiţa melancolică” şi „Blestemul unei inimi îndurerate”.

Tocmai în perioada aceea s-a certat cu Capone, chiar la Arrowhead Inn. Fratele mai mic al lui Capone, pe-atunci în vârstă de optsprezece ani, primise însărcinarea de a escorta camioanele încărcate cu bere până la Burnham, într-un cupeu Ford, împreună cu un alt pistolar care se numea Little Dewey. Cu prilejul unei vizite oficiale făcute la Arrowhead Inn, Mitzi a făcut cunoştinţă cu una din cântăreţe, o blondă numită Lillian. Al, informat că fratelui său i se aprinseseră călcâiele după fată, îi ordonă lui Mezzrow să o pună pe liber; Mezzrow refuză şi încruntarea lui Capone se transformă imediat într-un rânjet: „Băieţaşul ăsta e tare curajos!” Mezzrow dezaproba faptul că jazzul se

afla sub patronajul gangsterilor. El spune în cartea sa scrisă cu mult nerv: „Eram înconjuraţi de o speţă de gangsteri care goneau pe străzi ca smintiţii, cu armele în mână, granguri de-o sută de milioane, născuţi cu cuburi de gheaţă în loc de inimă şi cu pofte de canibali... în jungla aceea înfricoşătoare nimeni nu se simţea în siguranţă. Era o vastă lume interlopă, şi ei îşi puseseră labele lor murdare pe singurul lucru bun care mai rămăsese pe faţa pământului, muzica noastră, şi o târau cu ei în noroi”.

Gloanţele care zburau şi bătăile sângeroase erau riscurile profesionale înfruntate de muzicanţii de jazz din epoca aceea. Wingy Manone, trompetistul ciung de la clubul Manley, într-o noapte ajunsese la jumătatea părţii sale solistice din piesa „Clarinet Marmalade”, când un tip aşezat la o masă scoase de sub pardesiu un pistol automat şi deschise focul în direcţia estradei orchestrei, încercând să-l oprească pe un cunoscut de-al lui, care plecase val-vârtej. Beiderbecke sfidă în mod imprudent marea bandă, alăturându-se lui Bing Crosby (care pe-atunci era solist vocal în orchestra lui Paul Whiteman), într-o ciocnire de la localul Greyhound din Cicero. Publicul era compus „mai cu seamă din tinerei cu fălcile albăstrii, purtând costume închise la culoare, la două rânduri, însoţiţi de blonde asortate la costum”. Unul din tinerei se apucă să răcnească la orchestră şi Beiderbecke îi strigă că, dacă nu-şi ţine gura, e hotărât să coboare de pe platformă şi să-i trântească un pumn în nas. Tânărul turbulent îl privi chiorâş, dar tăcu. Mai

târziu, Condon îi spuse lui Beiderbecke că, aşa cum i se întâmplase şi lui Dave Tough, fără să ştie se luase la harţă cu Bottles Capone.

Mai erau apoi muzicanţi care, în ciuda banilor câştigaţi uşor şi a vieţii clocotitoare de la Chicago, simţeau că ar fi fost mai fericiţi în locuri lipsite de strălucire. Albert Nicholas, clarinetistul din New Orleans, care în 1924 venise la Chicago, cântând alături de Ring Oliver şi Louis Armstrong, după doi ani refuză oferta de a întreprinde un turneu în Orient. În aceeaşi seară, la clubul unde cânta, se dezlănţuiră împuşcături; el se duse la telefon şi dictă numaidecât o telegramă: „M-am răzgândit stop. Accept oferta", şi plecă în China.

Art Hodes, pianistul care mai întâi cântă în formaţia „Wolverines" şi apoi în diferite orchestre cu Gene Krupa, Mugsy Spanier şi Wingy Manone, trimise revistei *The Jazz Record* o scurtă şi maliţioasă schiţă în care povestea cum îşi câştiga pâinea, cântând la Chicago în timpul prohibiţiei: „Spelunca era înţesată. Patronul ne-a adus un galon de vin, şi din clipa aceea asta a dat tonul petrecerii... Până la urmă Murf şi-a rupt toate corzile banjoului, încercând să cânte la fel de forte ca şi noi, şi a fost nevoit să cânte la chitară... Pe neaşteptate, am auzit din spatele meu ceva care părea a fi un foc de pistol. L-a auzit şi patronul... A alergat afară din biroul lui, având în mâini două revolvere cu mânere din sidef, gata să tragă... Murphy ţinea în mână chitara; aceasta avea gâtul sfărâmat, Era atât de furios, încât o

trânti de bancheta pianului. Murphy a luat obiceiul de a avea la el un revolver, pentru că afară îl aştepta mereu câte un tip gata să-l cureţe pentru vreo puicuţă... Altă dată localul de noapte era plin de lume, oamenii se îmbătau, toţi petreceau grozav. Deasupra noastră, neştiută de mulţi clienţi, era o sală de joc. Johny Craig, bateristul, şi cu mine, stam şi cântam la parter, când deodată... poc, poc... 4 iulie[34], pistoale şi toată dandanaua. Şi eu cu spatele la sală! Doamne, ce spaimă pe mine!... Şi, în timp ce plecam cu toţii de la Rainbow Gardens la patru dimineaţa, trei bandiţi au tăbărât asupra patronului. A luptat singur cu ei, acolo pe trotuar; până la urmă şi-au luat tălpăşiţa, unul după altul... Şi când cineva îi întrebă de ce n-a scos din buzunar revolverul, răspunse: „Să-mi stric plumbii pentru nemernicii ăia?”

Pe atunci Louis Armstrong şi-a schimbat impresarii, şi, ca urmare, a fost ameninţat cu sancţiuni violente de către bandă. Multe luni doi gardieni personali l-au însoţit oriunde se ducea, fie când pleca la lucru, fie când se întorcea acasă. Jelly Roii Morton era un alt muzicant din New Orleans, căruia nu-i plăcea atmosfera supraîncărcată şi de îndârjită concurenţă existentă la Chicago, dar adevăratul motiv era altul. Jelly Roii Morton exercitase totdeauna cu profit, în subsidiar, meseria de codoş, şi, spre marele lui regret, descoperi că cineva care lucra pe cont propriu nu avea

[34] Ziua Independenţei în Statele Unite – proclamată în 1776. – ***Nota trad.***

posibilitatea de a-şi croi un drum într-un trafic organizat atât de riguros ca la Chicago.

„Pentru prima dată după atâţia ani”, remarcă Alan Lomax, „Jelly Roii era constrâns, spre marea lui supărare şi spre norocul nostru, să se dedice exclusiv muzicii”.

Dar şi în acest domeniu a fost nenorocos. „Jelly Roii”, comentează un editor muzical din Chicago, „nu era un bun negru, din vremurile de altă dată, ca Joe Oliver”. Iar Lomax scrie: „Trebuie să fi vorbit îndelung şi răspicat cu şantajiştii. Dacă le plăcea prea mult muzica lui ca să-l omoare, nu aveau totuşi inimi atât de caritabile ca să**-i** permită să-şi învârtească micile lui afaceri în circuitul alambicurilor clandestine de fabricat gin. Începu să circule zvonul că era periculos să lucrezi cu Jelly... Mulţi muzicanţi de jazz din Chicago-ul de altă dată îşi amintesc că au lucrat pentru Capone sau pentru una din căpeteniile bandelor, îşi amintesc că adesea nu era sănătos să părăseşti o astfel de slujbă, când patronul zicea să rămâi. Se povesteşte că un trompetist care lucra într-un local unde afacerile mergeau bine a primit la un moment dat o ofertă de la Hollywood. Patronul a spus «nu», şi trompetistul a amânat semnarea angajamentului cu şase luni. Când, în cele din urmă, fu autorizat să plece, gangsterii îi dăruiră un ceas încrustat cu diamante. În timp ce îşi făcea valizele în camera sa de la hotel, intrară doi membri din bandă, îl bătură zdravăn şi-i luară înapoi „suvenirul sentimental”.

Jelly Roii considera că larma frenetică introdusă de

imitatorii din Chicago scăzuse valoarea jazzului. „Unii cântau de parcă ar fi vrut să-ţi spargă timpanele”, spunea el. Dar clienţi veneau cu duiumul. „În spate, în umbră, stăteau spectatorii albi mai blazaţi”, scrie Lomax, „gentlemani care călătoreau în grupuri, nepăsători, dar circumspecţi, îmbrăcaţi după ultima modă, cu clacuri, cu proeminenţe în dreptul şoldului şi la subsuoară şi nu beau decât «ambră»... Muzica aceea se potrivea grozav cu ei. Se potrivea cu starea lor sufletească, fiindcă şi gangsterii sunt nişte proscrişi. Pe lângă aceasta, îi interesa în calitatea lor de proprietari: localurile pe care muzicanţii de jazz *hot* le înţesau de clienţi erau ale lor, sau protejate de ei”.

Pe de altă parte, cum remarcă Charles Edward Smith, „Prin anii ’20 muzicanţii de jazz, ce-i drept, adesea îşi dădeau sufletul cântând, clar de obicei în spelunci clandestine alese de ei”.

În volumul „Muzicanţii de jazz” este citat Otis Ferguson: „Fără îndoială, erau ani de mare prosperitate, şi localurile care ofereau publicului muzică bună puteau să suporte cheltuielile necesare pentru o orchestră în fosă. Radioul mergea cu toate pânzele sus; discurile erau scoase de la prese cu aceeaşi iuţeală cu care se făceau tortele la Child’s”.

Artie Shaw îşi aminteşte: „În zilele acelea, zona South Side din Chicago era una dintre cele mai bune şcoli de jazz din lume... Sectorul acela din Chicago era o întreagă lume muzicală în miniatură, şi dacă unii muzicanţi se ţineau de

băutură, umblau cu târfe şi fumau marijuana, erau în schimb alţii care cântau un jazz al naibii de bun şi de cinstit”.

Sfârşitul prohibiţiei ucise anii de mare îmbelşugare ai jazzului. În orice caz, oamenii întreprinzători şi deştepţi care au montat spectacole de revistă, care au ascultat atenţi muzica nouă şi apoi au diluat-o şi îndulcit-o pentru a putea fi consumată cu mai mare uşurinţă, au tras obloanele cu bani buni în buzunar. Ruth Etling şi Rudy Valee au fost mai populari şi mai aclamaţi decât au ajuns vreodată Bessie Smith şi Jack Teagarden. Era acel Valee care a caracterizat jazzul ca fiind nişte „îngrozitoare eforturi orchestrale ale câtorva formaţii de culoare din Harlem... Nu există aproape nicio linie melodică”. Orchestrele care scoteau venituri bune erau cele dirijate de Guy Lombardo şi Wayne King, nu mai erau „New Orleans Rhythm ICings” şi „Austin High Gang”. Cuvântul jazz se infiltrase în conştiinţa tuturora, era cunoscut pretutindeni, dar în timp ce în esenţa lui rămânea pur, ceea ce se perpetua în numele lui devenise un produs la fel de falsificat şi artificial ca şi băuturile alcoolice: pentru cei mai mulţi jazzul însemna emoţia lui Al Jolson sau înfumurarea lui Paul Whiteman (se autonumise regele jazzului). Pe măsură ce devenea mai acută criza economică, muzicanţii de jazz care rămăseseră purişti cu încăpăţânare se îndepărtară de Chicago, îndreptându-se spre New York şi Hollywood; condon, Armstrong şi alte zeci de muzicieni emigraseră în est. Alţii se transformaseră în

produse semicomerciale: Beiderbecke se alăturase lui Whiteman, Spanier capitulase în faţa ofertelor făcute de Ted Lewis; mulţi găsiseră de lucru la societăţile de radio şi la orchestrele de imprimări „Miekey Mouse”. Sidney Bechet deschise, o lustragerie, iar Tommy Ladnier, o croitorie. Câteva din formaţiile mai mari – cea a lui Ellington şi a lui Noble Sissle – plecară în Europa, unde jazzul era în vogă. La Chicago, localul lui Capone, Cotton Club, încă mai servea clientelei jazz, şi orchestra lui Boyd Atkins cânta în localul lui Bottles Cupone, în North Side. Dar înclinaţia publicului se schimbase băşicuţele de spumă pieriră din şampania sintetică a deceniului al treilea. Oamenii copleşiţi de primejdii nu mai aveau nevoie de muzica supraîncălzită a contrabandei de băuturi alcoolice, ci de banalităţi în genul „Să stingem lumina şi să mergem la culcare”, sau „Surâzi, fetiţa mea”, pentru a calma nervii făcuţi praf şi a amortiza trosnetul prăbuşirii băncilor.

Partea a III-a

O GUVERNARE CU BOMBE ŞI BRIGANZI

18.

Bunăvoinţă, înfrăţire şi înnobilarea omenirii

În septembrie 1930, Asociaţia femeilor „Frumosul Chicago” a trimis Camerei de Comerţ a statului New York o scrisoare în care exprima mâhnirea încercată de cetăţeni văzând cum Chicago este etichetat „arena gangsterilor”, cerând ajutorul pentru a schimba această impresie defăimătoare. Asociaţia afirma cu mândrie că Chicago coborâse pe locul al şaptelea în ierarhia criminalităţii urbane din America şi pe locul al treizeci şi nouălea în ce priveşte asasinatele. Contrar ideilor eronate care circulau, Chicago era un centru artistic, muzical şi cultural în rapidă dezvoltare. Asociaţia adăuga – poate fără a linişti prea mult

pe cei care păstrau anumite îndoieli asupra faptului că cultura ar fi eliminat complet instinctele sanguinare – că membrele ei aveau să se ducă bucuroase în diferitele gări ale oraşului, în întâmpinarea turiştilor timizi, pentru a-i însoţi şi a avea grijă să fie plasaţi în siguranţă în hoteluri respectabile. Punctul slab al planului sărea în ochi dacă turistul timid urma să ajungă întreg şi teafăr în respectabilul lui hotel, oare avea să mai scoată vreodată nasul de acolo? Şi în caz afirmativ, nu s-ar fi simţit de loc încurajat văzând în vitrina unui magazin din Loop un anunţ în care se spunea: „Stopăm perfect găuri de gloanţe. Preţuri convenabile”.

Tot cam pe atunci. *Chicago Visitor,* jurnal care însera declaraţii oficiale date presei, publica articolul unui anume Harry Edward Freund, intitulat: „Chicago, oraşul destinului”. Domnul Freund scria, într-un extaz neţărmurit: „Chicago posedă în cel mai înalt grad avantajul suprem al unei educaţii care utilizează intelectul şi inteligenţa pentru a clădi caractere pline de spiritualitate, considerându-le drept adevăratele temelii ale vieţii, căci toate civilizaţiile vor fi judecate, în viitor, după tipul de bărbat, şi de femeie pe care le vor fi produs”. Stimulând şi încurajând necontenit educaţia şi cultura, sprijinind cu dărnicie toate mişcările artistice valoroase şi dornic să întindă o mână prietenească acelor ţeluri care înnobilează întreaga omenire, municipiul Chicago se menţine la un loc de frunte. O democraţie fără deosebiri de clasă sau discriminări religioase, rasiale, de

culoare şi de convingeri, domneşte, sub toate formele ei mai elevate, la Chicago, şi se manifestă sub chipul unităţii populaţiei, care munceşte laolaltă pentru un ţel comun, acela de a face din iubitul ei oraş cel mai mare oraş din lume. Credinţa este principalul reazem al cetăţenilor din Chicago, credinţa în viitorul oraşului lor. De la directorul de bancă până la vânzătorul ambulant de pe stradă, de la cei care trăiesc în cartierele mizere până la cei care locuiesc pe Coasta de Aur, există un singur sentiment. Acesta este Chicagoul nostru, şi noi îi iubim! Adevărata viaţă a oraşului Chicago este exprimată de relaţiile dintre oamenii lui şi de căminele lui, pentru că în acest oraş minunat este reprezentat fiecare stadiu al vieţii, şi locuitorii lui se întâlnesc pe o bază egală de bunăvoinţă, prietenie şi înţelegere”.

Tocmai relaţiile dintre oameni reprezentau punctul capabil să inspire, pe bună dreptate, turistului timid venit, la Chicago, o anumită neîncredere, dar amănunte neînsemnate, cum erau cele douăzeci de mii de spelunci clandestine, bătăliile cu pistoalele între maşini care alergau nebuneşte şi binecunoscuta influenţă a lui Capone, care avea în mâna lui judecători şi poliţişti, nu puteau fi lăsate să păteze gingaşa acuarelă înfăţişând Chicago ca pe o urbe a destinului şi o Alenă a artelor. Toate acestea pentru că, paralel cu iniţiativele celor care credeau că reputaţia întinată a oraşului s-ar putea, restabili cel mai bine prin măsuri de ordin practic cum ar fi urmărirea pe cale judiciară

a criminalilor şi aplicarea legilor, ieşise la iveală un grup de optimişti zeloşi, gata să nege evidenţa. Bande? – spuneau ei. Care bande? Era o adaptare a formulei Coue, care în 1923 fusese un refren naţional: „Pe zi ce trece, în toate privinţele, mă simt mai bine, tot mai bine!” Acum susţinătorii consacraţi, surâzătorii membri ai Camerelor de Comerţ, Asociaţia femeilor „Frumosul Chicago”, voioşii oameni politici care deveneau ecoul negării verbale a catastrofei economice provocate de guvernarea Hoover, făceau tentative de a se autosugestiona şi, cel puţin aşa sperau, să-i sugestioneze şi pe ceilalţi, folosind cunoscuta formulă: „Pe zi ce trece, în toate privinţele, Chicago devine mai bun, tot mai bun”. O revistă a Camerei de Comerţ lăsa să se înţeleagă, în mod cam confuz, că publicitatea făcută contrabandei de băuturi alcoolice şi bătăliilor date între bandele rivale era organizată de comercianţii din New York, în scopul de a discredita oraşul Chicago şi a-i răpi o parte din comerţul său.

A fost o epocă de mistificări şi o campanie de convingere dusă pe ocolite. În luna aprilie a acelui an a fost pusă la cale cu minuţiozitate o ceremonie care avea toate caracteristicile unui ritual magic tribal: un mare banchet dat într-un hotel din Chicago, la care oratorul cel mai important a fost generalul Dawcs, ambasadorul american în Marea Britanie, al cărui glas era transmis peste Atlantic, la hotelul unde avea loc banchetul şi pe tot cuprinsul Statelor Unite, prin intermediul telefonului fără fir. Discursul său,

după cum s-a anunţat, era menit „să apere bunul nume al oraşului şi să combată pe cei care îl descriu ca pe un admirabil teren de vânătoare pentru gangsteri şi alţi criminali”. Banchetul deschise campania dusă în vederea „stabilirii adevărului despre Chicago, oraş nimerit pentru a trăi liniştit şi a face afaceri bune”.

Multe voci de stentov se ridicară în sprijinul acestei afirmaţii. Mai înainte şeful poliţiei, Hughes, transmisese prin radio mândria resimţită de el pentru realizările departamentului său. „Dacă detectivii de la Scotland Yard ar veni la Chicago pentru a suprima criminalitatea, ar fi la fel de inutili ca şi nişte diletanţi de rând”, spuse el înfierbântat, după ce i se atrase atenţia asupra ultimelor succese obţinute de Scotland Yard. „Aş putea cita numele a douăzeci din oamenii noştri care, într-un termen dat, ar realiza mai mult decât o sută din cei mai buni agenţi ai Scotland Yardului”. La Chicago, adăuga el, s-au comis, *per capita,* mai puţine delicte decât în oricare alt oraş al Americii; străzile sale sunt mai sigure, şi Departamentul de poliţie este cel mai „eficient din Statele Unite.

În această perioadă *The Detective,* organul oficial al poliţiei Statelor Unite, a publicat pe două coloane următorul anunţ: „Ucişi! În 1927 au fost asasinaţi şapte sute douăzeci şi şapte agenţi de poliţie. Şerifi şi şefi de poliţie, dacă vă veţi utila brigăzile de alarmă şi motocicliştii cu vestele noastre rezistente la gloanţe, veţi evita cinci sute de omucideri pe an”. În septembrie 1928, fostul inspector-şef

al brigăzii de detectivi, Arrow, anchetator al Scotland Yardului ieşit la pensie, explica în paginile lui *Daily Express* cum ar fi acţionat el pentru a restabili ordinea în oraşul Chicago.

„Să se înceapă de la Washington – sfătuia el. Politica trebuie să fie despărţită net de munca poliţiei. Trebuie să se termine cu mita în posturile de conducere – ea pune beţe în roţile maşinii justiţiei”. Arrow propunea apoi organizarea unui corp asemănător cu poliţia călare din nord-vestul Canadei, care să alunge criminalii din Chicago, şi susţinea valoarea şi autoritatea „biciului”, citind în sprijinul tezei sale cuvintele judecătorului Marcus Kanavagh din Chicago: „Nicio căpetenie a lumii interlope nu mai poate păstra respectul adepţilor săi după ce s-a schimonosit de durere sub loviturile de bici. Pisica cu nouă cozi (biciul) este mai temută de şantajistul mărginit decât o condamnare la ocnă”. Singurul punct comun în abordarea problemei criminalităţii din Chicago, între cei care voiau să rezolve lucrurile cu contribuţia poliţiei călare şi folosind pisica cu nouă cozi, şi cei care negau existenţa unei probleme cu care să merite să-ţi baţi capul, era egala lor lipsă de simţ al realităţii. Cel puţin Universitatea din Chicago încercase să treacă la o acţiune pozitivă. În mai 1929, a înfiinţat o catedră de Administraţie poliţienească, cu misiunea de a studia metodele de investigare a crimelor.

Când fu anunţată premiera piesei lui Edgar Wallace intitulată „La faţa locului” – o piesă despre gangsterii din

Chicago, construită în jurul personajului Capone şi scrisă la bordul pachebotului care-l readucea pe autor în patrie, după o anchetă întreprinsă în 1929 la Chicago pentru ziarul *Daily Mail* – Anton Cermak, succesorul lui Big Bill Thompson în funcţia de primar, declară că, dacă piesa se va dovedi „jignitoare pentru reputaţia oraşului Chicago”, el nu va permite continuarea reprezentaţiilor. Cermak promise să asiste la premieră. Dacă oraşul era prezentat într-o lumină defavorabilă, declară el, spectacolul va fi scos de pe afiş. Adăugă că intenţia sa era de a elimina toate piesele şi filmele care înfăţişează Chicago ca pe un oraş aflat în mâinile criminalilor.

În martie 1930, *Daily Mail* a publicat un articol semnat de un oarecare Louther S. Ilorne junior, intitulat: „Chicago nu este locuit numai de gangsteri”. Louther ataca tema pe un ton ironic: „Chicago! Oraş cu o reputaţie înspăimântătoare, unde oamenii de afaceri poartă veste rezistente la gloanţe şi se pitesc terorizaţi dacă plesneşte un pneu de automobil”. Îşi călăuzea apoi cititorul într-un tur făcut în „a doua obşte a emisferei occidentale, ca mărime”. Îşi imagina o zi plină de soare, cu un frumos cer de azur. „Ne aflăm în Evanston, un cartier rezidenţial care, datorită culturii locuitorilor lui şi frumuseţii caselor sale, este considerat o Atenă a Americii” – această comparaţie trebuia neapărat să apară, mai devreme sau mai târziu. Apoi îşi plimba cititorul pe-bulevardul care se întinde pe malul lacului, unde „o fetiţă se joacă pe o pajişte cu un

terrier scoţian”, şi o ţinea tot aşa, trecând pe lângă plaje, terenuri de golf, terenuri de tenis şi parcuri. În cele din urmă, domnul Louther punea întrebarea: „Unde sunt scenele de sălbatice omoruri, a căror desfăşurare fioroasă a şocat toate ţările din lume?” Acolo, în spatele Antrepozitelor, „în labirintul de ulicioare murdare, mărginite de imobile sordide”, şi încheia: „Cetăţeanului din Chicago care respectă legea, care citeşte în ziarul de dimineaţă că a fost comisă o crimă, această crimă i s-ar înfăţişa ca un lucru îndepărtat, aflat la foarte mare distanţă, dacă asemenea crime nu ar fi întinat bunul nume al oraşului”. În perioada aceea, aproape toate manşetele ziarelor conţineau un soi de monotonă litanie: „*Chicago se redeşteaptă. Un spirit nou la Chicago – Asasini aduşi în boxa acuzaţilor”; „Chicago să nu mai fie în mâinile criminalilor – dorinţa noului primar”; „Să măturăm murdăria din Chicago”; „S-a dat ordin să se tragă: restabilirea ordinii la Chicago”; „Sunt izgonite viespile”; „Noul Chicago”, „Criminalitatea este în scădere la Chicago: oraşul este un loc mai sigur şi mai bun*

Faţă de cea mai mare parte a justificărilor sale, a prezentărilor „lustruite”, a prefăcătoriilor menite să arunce praf în ochi, a scuzelor şi-a minciunilor neghioabe care erau debitate în această conjunctură, articolul domnului Louther scânteia de candoare.

Motivul imediat care se ascundea îndărătul acestei concentrate trageri din teacă a spadelor întru apărarea onoarei oraşului Chicago, era sărbătorirea centenarului din

1933 şi Târgul mondial. Oamenii de afaceri din oraş se temeau că publicitatea făcută atâta vreme, pe tot globul, lumii gangsterilor şi crimelor lor, să nu aibă o înrâurire negativă asupra afluenţei vizitatorilor şi asupra tranzacţiilor comerciale. Şi Chicago avea nevoie mai mult ca oricând de un impuls financiar.

În anii 1930,1931 şi 1932, Chicago se clătina ca un om beat, în pragul falimentului. Toată lăudăroşenia şi fanfaronada, contopite într-o unică mare simfonie, nu izbuteau să acopere cu totul o altă muzică, care îşi răspândea sunetele pretutindeni: un sinistru contrabas în conflict cu nişte trompete stridente. În ianuarie 1930, un oarecare domn Să as Strawn, expert în finanţe comunale, fu numit peste noapte preşedintele unui comitet de salvare, constituit ca măsură de urgenţă pentru a scăpa oraşul de ruină.

„Proasta administraţie a primarului Big Bill Thompson şi a amicilor lui şi letargia opiniei publice au adus oraşul Chicago la faliment. Mizerabila, haotica stare în care se află toate serviciile publice a ieşit acum la lumină. Dacă cetăţenii din Chicago nu vor vărsa mulţi bani în tezaurul public, spitalele se vor închide, cei internaţi în ospicii vor rămâne fără hrană, lumină şi încălzire, închisorile nu-i vor mai putea adăposti pe delincvenţi, corpurile de poliţişti şi de pompieri vor trebui să fie desfiinţate”.

După ce a examinat minuţios situaţia, domnul Strawn a mărturisit în mod public că această problemă financiară îl

depăşea. „Nu mai ştiu pe unde să scot cămaşa”, recunoscu el, cu francheţe. „Ne aflăm în situaţia cea mai gravă în care s-a găsit vreodată un oraş american – şi toţi stau cu mâinile în sân!”

În momentul acela, Chicago avea de plătit datorii însumând 300 milioane de dolari. În noiembrie 1931, preşedintele lui First Naţional Bank din Chicago, făcând apel la o administraţie bazată pe economie, spunea: „Suntem la pământ în Statele Unite!” Până în luna august a anului următor, numărul şomerilor se ridicase la jumătate de milion şi cele şapte milioane de dolari adunate pentru ajutorarea săracilor fuseseră deja cheltuite. Dar alte douăzeci de milioane de dolari fuseseră strânse pentru Târgul care urma să marcheze „un secol de viaţă şi de progres” al oraşului Chicago! Municipiul nu mai avea credit; îi lipseau în asemenea măsură fondurile, încât nu era în stare să plătească salariile învăţătorilor, ale pompierilor şi poliţiei.

Împovăraţi de impozite extraordinare, cetăţenii făceau greva contribuabililor, neplătind. John McConaughty comenta: „Cetăţenii care plătesc taxe apăsătoare şantajiştilor, oameni care măcar sunt în stare să livreze ceea ce promit, refuză să plătească impozitele datorate administraţiei comunale, care nu poate da nimic”.

În ianuarie 1932, primarul Cermak lansă un S.O.S. Către parlamentul din Illinois, scriind din Florida, unde se dusese ca să-şi revină din starea de epuizare în care se afla din

cauza muncii excesive şi a nenumăratelor griji. Mesajul, care implora să fie garantate obligaţiunii emise de municipiu, spunea: „Situaţia noastră este disperată; nu avem timp de pierdut; trebuie să luăm măsuri urgente”. Dacă în termen de câteva zile nu izbuteau să strângă 259 de milioane de dolari, continua mesajul, autorităţile municipale nu puteau plăti salariile poliţiştilor şi cele ale pompierilor, iar serviciile sanitare aveau să fie paralizate. Ar fi fost nevoiţi să închidă şcolile, ceea ce însemna că ar fi flămânzit copiii celor şapte sute de mii de şomeri, care, până una alta, îşi mai înşelau foamea cu sandvişurile trimise în şcoli de organizaţiile de ajutorare. La acea dată, douăzeci de milioane de dolari erau deja datorate învăţătorilor din comitatul Cook, pentru lefuri restante. În nouă luni, douăsprezece mii de învăţători, şi patru mii de pedagogi încasaseră doar salariul pe şase săptămâni.

Situaţia se înrăutăţise şi mai mult, cu două săptămâni în urmă, din cauza unei ordonanţe a tribunalului. Primarul Cermak află astfel că aşezarea impozitelor pe anii 1923 şi 1929 era „viciată de fraudă” şi fusese, în consecinţă, invalidată. Reacţia lui Cermak fu dramatică: „Vom fi nevoiţi să închidem primăria!” Convocă o şedinţă a consiliului municipal în cursul căreia fură reduse drastic salariile tuturor angajaţilor municipiului. În cadrul unei sesiuni speciale a Parlamentului statului Illinois a fost sugerată singura soluţie posibilă: instaurarea legii marţiale la Chicago.

După şedinţa extraordinară a consiliului municipal, Cermak se duse glonţ la Washington, pentru a participa la un banchet dat de partidul democrat, şi promise o contribuţie de 200.000 de dolari, urmând a fi prelevată din fondurile politice ale municipiului – teoretic inexistente – pentru viitoarea campanie electorală prezidenţială. Partidul decise să ţină la Chicago Adunarea pentru alegerea candidatului la preşedinţie; cu o lună mai înainte, republicanii – ca o compensaţie a contribuţiei de 150.000 de dolari oferite pentru spezele Adunării – luaseră aceeaşi decizie. Illinois era considerat astfel un stat-cheie pentru alegerile naţionale, şi niciunul din cele două partide nu renunţă să aducă la Chicago mii de delegaţi şi zeci de mii de electori, în ciuda ameninţărilor care planau: introducerea legii marţiale sau declararea bancrutei municipiului.

Cu toate acestea, într-o singură zi din iunie 1932, şase bănci din Vestul mijlociu, ale căror depuneri se ridicau la un total de cinci milioane şi jumătate de dolari, închiseră ghişeele, mărind la treizeci şi opt numărul băncilor din Chicago care trăseseră obloanele în interval de o lună.

Marele Târg-expoziţie, dedicat unui „secol de progres”, veni şi se duse. Câmpul Ostaşului, unde fuseseră aranjate pavilioanele târgului, se întindea de-a lungul malului lacului, începând de la Strada 12 sud până la Strada 39. Târgul era condus de un organism de Protecţie Publică, însărcinat să menţină desfăşurarea evenimentelor între

anumite limite, care să fie într-o concordanţă rezonabilă cu promisiunile ademenitoare făcute de campania publicitară. Dar erau acolo o însemnată parte din persoanele care se ocupau cu tradiţionalele „relaţii dintre oameni” în domeniul artelor şi al muzicii şi se cheltuia tot atâta ingeniozitate pentru a înşela omenirea, cât şi pentru ţelurile – elogiate cu trei ani în urmă de *Chicago Visitor* – care înnobilează omenirea. La expoziţie existau toate tipurile de jocuri de noroc, sfruntat de pungăşeşti, exact ca pe vremea când Chicago era un oraş de frontieră. Un preot sosit la Chicago cu o sută şaptezeci de dolari în buzunar, fu jumulit cât ai zice peşte, până la ultimul cent, la primul stand la care se opri. Barăci unde se făcea striptease, adăugându-se o bună doză de alte divertismente mai private, erau unul din elementele caracteristice ale târgului. Cei veniţi la târg, atraşi de promisiunile de elevaţie culturală, puteau să asiste şi la vreo cinci-şase piese de Shakespeare pe zi, ţinând seama de tăieturile operate care le reduseseră la nişte reprezentaţii-fulger, nedepăşind o jumătate de oră. Între concesionarii chioşcurilor de băuturi răcoritoare şi reprezentanţii lui Capone, care voiau să-şi introducă berea în expoziţie, izbucneau din când în când certuri violente.

În ciuda acestor lucruri, expoziţia a constituit un ameţitor şi carnavalesc succes. A obţinut chiar un profit; dar era un strat subţire de fard pus peste o plagă purulentă, Şubrezirea bazelor patrimoniului oraşului nu fusese înlăturată, nici nu-şi încetinea ritmul. La sfârşitul

anului 1933, datoria municipiului, în obligaţiuni, se cifra la 133 de milioane de dolari, iar salariile neachitate ale angajaţilor municipali depăşeau suma de o sută de milioane de dolari. A început un mare proces, care ameninţa să aducă întregul oraş în stare de faliment. Băncile refuzau mandatele de avansuri asupra impozitelor, şi chiar obligaţiunile municipiului care, după părerea lor, nu valorau nici măcar preţul hârtiei filigranate pe care erau tipărite. Obligaţiunile sectorului Grădini publice nu au fost rambursate. Valoarea proprietăţilor scăzuse brusc şi, cu târg sau fără târg, industriile se mutau în alte părţi, departe de lăcaşul „secolului de progres”, pentru a scăpa atât de presiunea exercitată de bandele de şantajişti, cât şi de înnămolirea în mlaştina crizei economice. Lăzile cu gunoaie nu mai erau golite, nici străzile măturate: Chicago începea să capete aspectul unui oraş din Evul Mediu bântuit de flagelul Morţii Negre, ciuma. Primarul Cermak, care părea că şi-a epuizat stocul de apeluri emoţionale adresate administraţiei omeneşti, exclamă: „Dumnezeu să ajute Chicago!”

În cursul acestei perioade de haos, de prăbuşire a instituţiilor civice şi de foame pustiitoare, averea personală a lui Capone era evaluată la patruzeci de milioane de dolari, iar venitul adus de imperiul crimei organizat de el, la 100 milioane de dolari anual; atunci funcţionau în centrul oraşului şapte mii cinci sute de tripouri protejate; numai extorcările (excluzând contrabanda de băuturi alcoolice)

costau oraşul Chicago 150 milioane de dolari anual. Am văzut mai înainte că gangsterii şi-au cucerit poziţiile exercitându-şi talentul, dublat de o înaltă specializare, pentru a face să acţioneze crezul american al concurenţei şi al liberei iniţiative. Am mai văzut, în treacăt, cum ajutau şi manipulau ei politicienii şi partidele politice de la care obţineau cele mai însemnate avantaje. Dar ce soi de societate e aceea care alege şi susţine, sau acceptă, o administraţie care permite gangsterilor să fie ei cârmuitori? Şi, mai ales, care era climatul politic din Chicago în perioada prohibiţiei?

În capitolul „Dobândirea spiritului comercial”, din volumul „America privită ca o civilizaţie”, Lerner arată că este un paradox produs de „civilizaţia afacerilor” din Statele Unite faptul de a se fi înregistrat în America mai puţină corupţie politică decât în multe societăţi precapitaliste, de exemplu în Asia, în Orientul Mijlociu şi în America de Sud. Corupţia politică se manifestă cu infinit mai multă neînfrânare în civilizaţiile unde, pentru mulţi cetăţeni, ea reprezintă singura cale de înavuţire şi de dobândire a unei poziţii sociale, în vreme ce în America ea este doar o cale printre atâtea altele.

Totuşi, conceptul de „afaceri” a dat o „coeziune sintetică marii diversităţi a vieţii americane”, spune Lerner, şi potenţarea puterii şi valorilor financiare a slăbit forţa ideii democratice, traducând atât tradiţionalul simţ pionieresc, cât şi orgoliul naţionalist în termeni de bunăstare, odată cu

creşterea potenţialului industrial şi a profitului. „Pe tărâmul politicii, şeful politic a ajuns să guverneze domeniul său (maşinăria partidului) în acelaşi mod în care un şef de industrie (om de afaceri sau director de societate anonimă) şi-l conduce pe al lui. Deosebirea este că, în timp ce omul de afaceri livrează produse şi servicii pentru a obţine un profit, omul politic livrează voturi în schimbul puterii... Noul model (sistemul partidelor) îl constituie societatea anonimă, cu alegătorii deţinând rolul acţionarilor, cu deputaţi deţinând pe cel al directorilor societăţii şi cu politicienii de profesie în rolul administratorilor, care în teorie sunt mandatarii posesorilor de acţiuni şi angajaţii lor, dar în realitate iau deciziile şi exercită puterea.

„Nu perioada de recesiune a afacerilor subminează principiile morale, ci tocmai perioada de expansiune şi avânt a acestora dă peste cap principiile morale, fiindcă fixează ţelurile oamenilor în direcţia accesibilă a acumulării de averi... Influenţa afacerilor a fost mai puţin distructivă prin intermediul corupţiei făţişe, cât prin prestigiul incalculabil pe care puterea şi succesul în afaceri îl au în ochii magistraţilor, judecătorilor, legislatorilor de stat, membrilor Congresului american şi administratorilor federali... în America până şi crima şi şantajul sunt modelate după structura organizatorică a lumii afacerilor... Practica şantajului reprezintă spiritul feudal precapitalist, care îşi însuşeşte procedeele şi structurile întreprinderii private şi care prosperă, pentru că spiritul afacerist a

răspândit în întreaga Americă visul belşugului adus de banul câştigat uşor”.

Iată de ce americanii vorbesc despre „businessul guvernării”. Ei dispreţuiesc mica politică locală, întrucât face uz de şantaj, şi o privesc, totodată, ca pe un fel de competiţie sportivă. Totuşi, există în acest sens o bipolaritate. Americanul, pătruns de idealul libertăţii, dispreţuieşte guvernul, dar în acelaşi timp respectă o Casă Albă puternică. Această manifestare străbate ca o fisură longitudinală sistemul, ajungând până în raioanele suburbane. Alegătorul îl vâră pe guvernatorul statului într-o cămaşă de forţă ţesută din restricţii, creează deseori un duplicat al unor organisme şi oficii deja existente, în loc să îmbine forţe noi cu vechile organisme, şi caută să echilibreze autoritatea fiecărui funcţionar punându-l să fie controlat de un alt funcţionar. Alegătorul resimte o asemenea antipatie faţă de birocraţie, încât creează o birocraţie auxiliară menită să o controleze pe cea dintâi. Tot ce este anarhic şi plin de resentimente faţă de amestecul oficial la alegătorul american, este exprimat de el în mod făţiş prin dispreţul faţă de politicieni; din acest motiv, cetăţeanul onorabil şi capabil fuge de politică, şi astfel politica este lăsată în mâinile politicienilor de profesie. În vidul creat de apatia şi de cinismul alegătorilor, trăgătorii de sfori profesionişti sunt lăsaţi – în afară de perioadele când au loc sporadice accese de moralism şi reformism, care constituie un element ciclic al fenomenului

electoral – să piloteze în voie uriaşele lor maşini, alcătuite din profituri, protecţie şi putere, îndreptându-le ori încotro se înfăţişează o recoltă mai îmbelşugată. Sistemul de alegere a judecătorilor, procurorilor de district, procurorilor orăşeneşti şi curatorilor care administrează proprietăţile imobiliare ale minorilor şi supraveghează procedurile de declarare în stare de faliment, în mod inevitabil încurcă administrarea justiţiei în angrenajul maşinăriei politice: într-adevăr, aceste slujbe sunt considerate a fi printre poamele cele mai suculente ale favoritismului politic. În marea expansiune a comerţului şi afacerilor, politica a devenit mai vulnerabilă la mituire, a făcut să fie mai atrăgătoare vânzarea directă a influenţelor politice ale acelor afacerişti care nu se gândesc la altceva decât cum să scoată bani, neinhibaţi de vreun respect, ereditar sau dobândit, pentru onestitatea politică. Acestora le vin în întâmpinare, la jumătatea drumului, acele oficialităţi care le împărtăşesc veneraţia pentru bani, oameni care în experienţa personală avută în administraţia politică au văzut prea puţine lucruri menite să-i facă să simtă povara vinovăţiei când colaborează la împărţirea favorurilor.

Poate avea o anumită semnificaţie faptul că lucrarea engleză intitulată „Tezaur de cuvinte şi expresii englezeşti” a lui Roget dă treisprezece sinonime pentru cuvântul „politician”, toate din spiţa respectabilă de „om de stat”, „legislator”, „administrator public” etc. În „Tezaurul american de argou”, de Berry şi Van Den Bark, sunt zece

pagini dedicate termenilor „politică” şi „guvern”, şi aceste zece pagini conţin 115 termeni distincţi. Tonul general este de zeflemea şi cinism (primul sinonim indicat pentru „politician” este „om care flutură braţul”); există un paragraf intitulat „Corupţia politică – mită”. Are şaptezeci şi opt de expresii diferite, mergând de la *boodleism* (meseria de şperţar), până la „a uda florile” (a distribui bacşişuri), care indică o cunoaştere temeinică a necinstei oficiale. Frank Tannenbaum scrie: „Poate am exagera nutrind speranţa că am putea face mare lucru împotriva grupurilor criminale din societatea noastră fără a acţiona pe o scară considerabilă şi împotriva altor elemente din organismul nostru social. Nu putem schimba în mod serios procentul atins de criminalitate în viaţa americană fără a schimba poliţia noastră, politica noastră, morala noastră, valorile noastre. Nu există niciun temei de a se presupune că, având de-a face cu criminali, intrăm în relaţii cu oameni complet străini. În realitate, avem de-a face cu întregul organism social, chiar când abordăm problema criminalităţii”.

Examinate în acest context istoric, cele trei perioade în care primarul oraşului Chicago a fost William Hale Thompson – acel bădăran şi grotesc bufon care îşi declara pe faţă credinţa în principiul oraşului deschis – devin mai explicabile. Thompson s-a născut în 1869 la Boston, statul Massachusetts, şi era fiul unui bogătaş care s-a mutat apoi la Chicago. Thompson nu putea suferi şcoala, şi indulgentul

lui părinte îi permise să migreze în vest, care în anii aceia eră încă de ajuns de sălbatic. Tânărul Thompson se angajă ca frânar la Union Pacific Railroad, iar mai târziu deveni bucătar la o fermă, unde învăţă totodată să arunce cu arcanul şi să tragă cu pistolul. Se înapoie la Chicago când încă nu împlinise douăzeci de ani, dar după ce dobândise o personalitate de cowboy pe care a cultivat-o şi a exploatat-o în tot restul vieţii sale. După un intermezzo, în cursul căruia a jucat rolul de *playhoy,* Thompson începu să colaboreze cu aripa partidului republican în fruntea căreia se afla personajul dubios Billy Lorimer. În 1915, spre uimirea tuturor – afară, poate, de a lui însuşi – fu ales primar al oraşului Chicago, zvârlit în acest post printr-o reacţie reflexă a publicului împotriva atitudinii luate de partidul democrat cu privire la Marele Război din Europa.

Big Bill „Constructorul”, cum îl denumea lozinca electorală, nu fusese stingherit de asemenea probleme. Fălindu-se cu pălăria sa de cowboy şi cu versatilitatea fluidă care avea să caracterizeze toate jongleriile sale politice, el le-a promis tuturora totul. În faţa elementelor aventuroase s-a angajat să facă din Chicago un oraş larg deschis; cetăţenilor cumpătaţi le-a promis o guvernare de o neasemuită severitate pentru impunerea legii. În faţa acelei jumătăţi de milion de cetăţeni de origine germană, se arăta a fi un antibritanic feroce; cu alţii era implacabilul american sută la sută. Reuşi la alegeri cu o majoritate de 147.477 voturi.

Una din primele acţiuni întreprinse de Thompson când abia fusese ales primar – şi care îl vârî într-un noian de belele – fu aceea de a închide cârciumile duminica. Luă această măsură sub presiunea curţii cu juri, care tocmai atunci efectua o anchetă asupra stadiului criminalităţii la Chicago (în istoria oraşului, se poate spune că nu există epocă în care vreo curte cu juri să nu fi depus strădanii în acest sens.). Imediat se exercită o presiune şi mai puternică, din partea opusă, adică din partea grupului United Societies, condus de Anton J. Cermak, care avea să devină ulterior primarul oraşului Chicago. United Societies, apărând punctul de vedere mai larg în problema băuturilor alcoolice, al populaţiei de origine străină care dispunea de putere politică, obţinuse să fie votate de către parlamentul statului Illinois hotărâri de un liberalism care găsea nu numai sprijinul cetăţenilor de origine străină, ci – lucru mai semnificativ – şi pe cel al blocului deţinătorilor de cârciumi şi fabrici de bere. Lămurit asupra acestui punct, Thompson se grăbi să uite promisiunea făcută de a închide cârciumile duminica.

Curând recâştigă în întregime încrederea celor care susţineau, în culisele Congresului, principiul oraşului deschis şi demonstră că eroarea lui trebuie să fie pusă exclusiv pe seama nepriceperii şi a lipsei de experienţă a unui „boboc”. Curând zdrăngănitul automatelor cu fise, botezate „bandiţi cu un singur braţ”, s-a făcut auzit în întregul oraş, şi nu după mult timp diferite comisii au

început să ancheteze asupra procentelor percepute de politicieni din venitul scos de cartelul automatelor cu fise, dezvoltarea industriei jocurilor de noroc, care făcea necesară mituirea oficialităţilor, cointeresarea lui Thompson însuşi într-o reţea de case de toleranţă şi descoperirea unei „găşti” de ofiţeri de poliţie care băgau în buzunar pliculeţe cu mită. După cum se poate vedea, aceste distracţii marginale nu erau o invenţie a epocii prohibiţiei. În vremea aceea, printre cei mai dragi şi intimi prieteni ai lui Thompson figurau: cel mai mare patron de tripouri, care deveni ulterior unul dintre administratorii bandei Capone; cel mai mare fabricant de automate cu fise din întreaga Americă, un mare proprietar al sălilor de jocuri de noroc; Big Jim Colosimo, magnatul viciului din sectorul 1, cel care l-a adus pe Torrio la Chicago şi, în fine, un şef de poliţie.

În 1917, când America a declarat război Germaniei, Thompson, privind drept în ochii alegătorilor de origine germană, dezavuă zgomotos decizia luată, protestând contra mobilizării generale. Duşmanii lui l-au poreclit „Kaiserul Bill”, o pată care după un an încă mai mânjea reputaţia lui, când şi-a pus candidatura fără succes pentru locul de senator al Statelor Unite. În alegerile din 1919, Thompson bătu monedă, cu abilitate, pe ponderea tot mai mare pe care o căpătau, pe plan politic, masele de negri care în timpul războiului veniseră la Chicago din valea fluviului Mississippi, ca să lucreze în uzinele de armament. A fost reales cu o majoritate de 21.522 voturi, dar alegătorii

negri nu prea au fost răsplătiţi pentru încrederea pe care i-au acordat-o. În luna iulie a aceluiaşi an, după un incident pe o plajă „segregată”, s-au stârnit tulburări rasiste care au ţinut cinci zile. Casele familiilor de culoare erau incendiate, s-au tras focuri şi s-a mânuit pumnalul. Abia în ziua a şasea, miliţia statului a fost trimisă să potolească bandele de jefuitori albi care îi hăituiau pe negri!

Nu poate fi învinuit doar Thompson de încăierările şi domnia gangsterilor, care înfloriră la Chicago în cursul îndelungatei sale administraţii municipale, dar este cert că el a pus din belşug îngrăşăminte în solul în care au prins rădăcinile lor. Thompson a fost cel care a tăiat fondurile Diviziei bunelor moravuri, mergând apoi până la desfiinţarea ei. E de ajuns să spunem că un inspector al acestei divizii a fost concediat pentru că a prezentat un raport în care dovedea că cele mai scumpe şi mai elegante case de toleranţă făceau afaceri mari fără ca poliţia să intervină. Thompson a fost cel care a repartizat din nou personalul poliţiei, astfel ca fiecare delegat de sector să aibă în zona lui un căpitan de poliţie pe care să poată conta pentru a facilita politica oraşului deschis. Sub noul regim, sălile de dans, tavernele şi tractirurile care fuseseră închise de primarul precedent, au fost toate redeschise, în această perioadă, cu acordul tacit al lui Thompson, Big Jim Colosimo ajunse la apogeul puterii sale. Colosimo era recunoscut drept un nepreţuit achizitor de voturi în sectorul 1, şi de aceea fu încurajat şi împins de la spate de doi consilieri

municipali: Michael Kenna, care era patron la Working-Man’s Exchange, o cârciumă unde pentru cinci cenţi berea era servită într-un bocal asemănător unui vas rotund pentru peştii roşii, şi John Coughlin zis „Băiaşul”, care arbora veşnic o vestă stacojie. Sub egida lui Kenna şi a lui Coughlin, Colosimo transformă facţiunea republicană din sector într-un club de distracţii şi atletism; în schimbul carnetului de membru, afiliaţilor li se cerea votul în momentul alegerilor. Drept recompensă, Colosimo fu numit căpitan de circumscripţia poliţienească – ceea ce, în mod practic, îi asigura tocmai imunitatea faţă de controlul poliţiei – şi astfel deveni în scurt timp stăpânul sectorului. Fostul măturător de stradă se îmbrăca cu cămăşi brodate şi era presărat cu o constelaţie de diamante: ceas încrustat cu diamante, buzunar brodat cu diamante, inele cu diamante, ac de cravată cu diamante, bretele cu diamante. Kenna i l-a dat ca ajutor pe aghiotantul său personal, Dennis Duke Cooney, pentru a conduce „hotelurile” rău famate din sectorul 1, inclusiv Rex Hotel din South Street, care funcţiona ca un cartier general. Fără a împinge prea departe consecinţele logice care decurg dintr-un asemenea mod de-a acţiona, în ultimă instanţă i se poate atribui lui Thompson domnia terorii instaurate la Chicago de Capone, deoarece Colosimo l-a importat la Chicago pe Torrio care, la rândul său, l-a importat pe Capone, anume pentru a proteja prosperitatea la care ajunsese datorită clicii lui Thompson.

Anul 1920 a fost crucial pentru Chicago, sub toate

aspectele, atât în politică, cât şi în ce priveşte criminalitatea, căci atunci a fost asasinat Colosimo, a preluat puterea Torrio, care era mai şiret şi mai clarvăzător, băuturile alcoolice au devenit noul corn al abundenţei pentru bandele de afacerişti, care se dezvoltau rapid. În anul acela Chicago a devenit centrul naţional al jocurilor de noroc, iar Thompson se agita cu pălăria sa de cowboy, proslăvindu-şi politica: un oraş complet deschis, în care banii curgeau gârlă. Thompson nu sufla nicio vorbă despre faptul că legile asupra băuturilor alcoolice erau călcate în picioare în mod ostentativ, iar şeful poliţiei sale, Charles C. Fitzmorris, recunoştea vesel că o mare parte din poliţia oraşului era angajată activ în operaţiunile necesare pentru ca să se găsească totdeauna de băut pentru toţi.

Thompson nu-şi mai încăpea în piele. Maşina lui politică părea imbatabilă. În alegerile din aprilie, candidaţii lui ocupau poziţia-cheie de şefi de sector în 34 din cele 35 de sectoare ale oraşului. La Chicago, Congresul naţional al partidului republican îl numi pe Warren G. Harding candidat la preşedinţie; aceasta determină alegerea lui şi, ulterior, scandalurile firmei petrolifere Teapot Dôme – o escrocherie de multe milioane de dolari care, chiar dacă nu a făcut să freamăte de oroare o Americă realmente călită în experienţele de acest gen, a provocat totuşi o anumită indignare, când s-a aflat, citându-i pe F.L. Allen, „că în doi ani şi cinci luni de existenţă, administraţia Harding a acumulat mai multe fraude şi ticăloşii decât oricare altă

administraţie de când exista un guvern federal”.

În cursul campaniei din 1920 Thompson a avut ideea de a deschide focul împotriva monarhiei britanice ori de câte ori era strâns cu uşa pe plan politic. Răspunsul său obişnuit la criticile aduse lui şi administraţiei sale – corupţia, atât a primarului, cât şi a acoliţilor lui, a fost denunţată de *Tribune* şi de *News* din Chicago, care considerau că nu merită să fie susţinut – era că atacurile acelea pătau reputaţia oraşului. Într-o tiradă lansată contra adversarilor săi, Thompson tuna: „Nu intră în firea mea să cânt «Dumnezeu să-l mântuiască pe rege!»[35], pentru a-mi asigura articole elogioase în ziare”. Îşi dădu seama imediat că avea acum la dispoziţie un cal de bătaie sigur. Din momentul acela, oricând erau formulate acuzaţii de corupţie şi de cârdăşie cu gangsterii, el se făcea roşu de mânie şi începea să peroreze contra „Perfidului Albion”, contra acţiunilor lui colonialiste în genere şi a regelui George în particular. Legământul său de a-i „veni de hac regelui George”, dacă ar cuteza să pună piciorul la Chicago, stârnea reacţii tumultuoase în rândurile alegătorilor, îndeosebi în ale celor de origine germană şi irlandeză. Unul din succesele cele mai spectaculoase repurtate de Thompson fu acela de a fi impus, prin manevre de intimidare parlamentului statului Illinois, ostracizarea limbii engleze. Fu adoptată o lege care declara în mod solemn: „De acum înainte limba oficială a statului Illinois se va numi limba americană”.

[35] Titlul imnului naţional britanic. – Nota *trad.*

Eminenţa cenuşie – sau, mai degrabă neagră, fiindcă purta totdeauna haine de înmormântare şi cravate negre – a administraţiei Thompson, era Fred Lundin, un fost vânzător ambulant de limonadă prin bâlciuri, care îşi câştigase favorurile autorităţilor prin mii de intrigi urzite pentru a se căţăra pe scara politică ce ducea spre Congres. Era un sforar politic înzestrat cu o viclenie fără pereche. Lundin fu cel care-l cocoţă la putere pe Thompson. În noiembrie 1920, cei doi parteneri izbutiră să obţină pentru doi dintre protejaţii lor posturi foarte râvnite şi influente. Robert E. Crowe, judecător-şef al tribunalului, deveni procuror al comitatului Cook, iar Len Small, un fermier politician din Kankakee, ajunse guvernatorul statului Illinois.

Cu aceste două posturi în buzunar, maşinăria Thompson-Lundin deveni una din cele mai formidabile junte care a dominat vreodată o comunitate americană. Un mic reflux se produse în 1921, când cei doi încercară să pună mâna şi pe magistratură. Iritaţi de opoziţia neaşteptată a unor judecători independenţi, necorupţi, Thompson şi Lundin se pregătiră, la alegerile de judecători din iunie, să impună lista lor de candidaţi. Urmă încă o izbucnire violentă a indisciplinei publice. Avertizaţi de presă că şefii municipiului erau pe cale să pună stăpânire pe tribunale, alegătorii, cuprinşi de răzvrătire, îi respinseră pe toţi candidaţii care figurau pe lista Thompson-Lundin; ca rezultat secundar, un proiect de lege privind transporturile, pe care Thompson încerca să-l treacă pe ocolite prin

parlamentul statului Illinois, a fost respins.

Dar sub „umbrela” protectoare a lui Thompson, chestiunile politice locale erau rezolvate în modul cel mai brutal – bomba şi revolverul deveniră mijloace de persuasiune aproape obişnuite. Prima explozie – la propriu şi la figurat – a avut loc în sectorul 19, unde consilierul municipal democrat John Powers guvernase fără întrerupere încă din 1888. Încet-încet, s-au produs schimbări în componenţa populaţiei; predominanţa alegătorilor irlandezi, care îl menţinuseră pe Powers la cârmă, dispăruse, şi din 1916 italienii se dovediră a fi destul de puternici, votându-l pe Anthony D’Andrea, un preot răspopit şi cunoscut proxenet, care-şi câştigase puterea politică punându-se atât în fruntea sindicatului salahorilor, cât şi a Uniunii siciliene, pentru a împiedica – având-l pe Thompson în spatele lui – realegerea lui Powers. Bătălia se înteţi în 1920, când o bombă fu aruncată în locuinţa lui Powers, situată în McAllister Place, iar amicii lui Powers începură să primească telefoane de la adversari care-i avertizau că erau trecuţi pe lista neagră pentru a fi curăţaţi. Cu două săptămâni înainte de alegeri, o bombă fu azvârlită într-o sală din Blue Island Avenue, unde susţinătorii lui D’Andrea ţineau o întrunire. Cinci dintre participanţi fură grav răniţi. S-au aruncat apoi şi alte bombe; una pe fereastra casei unui locotenent al lui D’Andrea, şi alta chiar în cartierul general al acestuia. Ca urmare a acestor acţiuni, D’Andrea fu înfrânt cu o diferenţă de 435 de voturi, ceea ce

provocă dispute şi polemici aprige asupra numărătoarei voturilor şi iscă acuzaţii reciproce de fraude electorale. La scurtă vreme după încheierea alegerilor, fură asasinaţi doi susţinători ai lui Powers.

Rezultatul scrutinului nu puse capăt conflictului. Bandele lui D'Andrea, înarmate cu puşti cu ţeavă retezată, patrulau pe străzile oraşului, în căutarea oamenilor lui Powers. D'Andrea primi scrisori în care era ameninţat că întreaga sa familie va fi ştearsă de pe faţa pământului, şi, efectiv, numărul rudelor sale fu redus. În mai, D'Andrea căzu într-o ambuscadă; fu doborât cu puşti de vânătoare, şi în interval de un an alţi trei acoliţi de-ai lui avură aceeaşi soartă.

În lipsa unor măsuri eficiente din partea poliţiei, şi sub oblăduirea blândei neutralităţi manifestate de autorităţile politice citadine, aceste metode care asigurau triumful forţei brute se răspândiră rapid. În cursul anului 1921 izbucni războiul pe faţă între patronii şi sindicatele din ramura construcţiilor. Locuinţele erau într-un hal înfiorător de degradare, chiriile crescuseră enorm; judecătorul federal Kenesaw Mountain Landis, arbitrul disputei, se pronunţă în sensul că industria construcţiilor era „putredă din cauza combinaţiilor veroase, a normelor neeconomice şi a corupţiei, toţi aceşti factori determinând stagnarea în domeniul construcţiilor". Landis soluţiona conflictul în defavoarea sindicatelor şi recomandă să fie reduse salariile. Ca reacţie, începură să şuiere şi să explodeze bombe. În cursul Războiului construcţiilor din 1922, paisprezece

imobile au fost aruncate în aer şi doi agenţi de poliţie au fost seceraţi. Se pomeniră numele lui Big Tim Murphy, Frenchy Mader, Con Shea şi Dapper Dan McCarthy – zbirul lui Torrio – ca instigatori ai metodelor teroriste. Mader, cu revolverul în mână, impusese să fie numit preşedinte al Consiliului construcţiilor, şi de câte ori se iscau conflicte între patroni şi sindicate, se apela la Murphy şi la băieţii lui pentru a se ajunge la un acord; oamenii aceia credeau cu sinceritate că nimic nu rezolvă mai impresionant şi mai categoric problemele decât o bombă.

Ei au fost arestaţi, apoi eliberaţi în schimbul unei cauţiuni de 150 de mii de dolari, şi au rămas în libertate. În timpul alegerilor pregătitoare din aprilie – cele la care Anton J. Cermak, fost miner din Boemia, a devenit preşedintele Consiliului împuterniciţilor din comitatul Cook – de fapt prefect al comitatului Cook – fraudele puse la cale în jurul urnelor electorale erau atât de flagrante, încât raportul prezentat judecătorului municipal Frank S. Righeimer a dus la condamnarea la închisoare a multora din cei care despuiaseră scrutinul; au fost însă puşi imediat în libertate. Începea să se contureze tabloul unei cutezătoare şi cinice colaborări între politicieni, afacerişti şi gangsteri, şi atenţia întregii ţări fu atrasă de smintitul prefect-cowboy, şi de brutala sa metodă de guvernare, stil „noua frontieră”, bazată pe vuietul bombelor şi pe ţăcănitul armelor de foc. Asta nu însemna că până în momentul acela partidele politice şi cercurile oficiale nu ar fi fost

pătate de necinste şi de comisioane de cinci la sută, dar Thompson, jumătate tâmpit, jumătate potlogar, atinsese culmea, permiţând ca un cartel de pistolari să aservească primăria municipiului Chicago. La acest rezultat contribuiseră şi sacii cu bani aduşi de prohibiţie. Într-o broşură intitulată „Crima şi cancerul nostru civic – mita", Michael L. McKinley, judecător şef la tribunal, a denunţat în 1923 „alianţa dintre o politică prădalnică şi crima profesionistă, care pătrund în toate compartimentele vieţii comunităţii... Departamentul poliţiei – a declarat el – se află la discreţia şefilor de sectoare, care livrează voturile elementelor vicioase în schimbul protecţiei. Cartelurile crimei cedează şefilor de sectoare un procent din profiturile acumulate şi îşi exercită toată influenţa lor asupra organizaţiei ai cărei parteneri politici rănâm câtă vreme persistă acest *sfatu quo".*

Timp de opt ani, Thompson a guvernat – sau, mai bine-zis, a utilizat pentru scopurile sale personale – oraşul Chicago; s-a exercitat un control minim asupra politicii sale corupte şi licenţioase. Abia în 1923, când a fost ales pentru a doua oară primar, cariera lui strălucită începu să scârţâie.» Complicitatea anterioară avută cu Lundin şi Crowc a degenerat în certuri şi trageri pe sfoară când s-a pus problema alegerii celui care urma să controleze departamentul poliţiei din Chicago, totdeauna cel mai râvnit serviciu civic, al cărui şef era auxiliarul cel mai preţios pentru politicienii preocupaţi să-şi umple

buzunarele. Thompson îşi supărase asociaţii, în 1920, punându-l pe Charles Fitzmorris în postul de şef al poliţiei şi, în timp ce se desfăşura o luptă violentă în sânul partidului, iar poliţia asista inertă şi cuprinsă de o nervoasă incertitudine, neştiind cui datorează ascultare (opinia publică nu prea a scos capul la iveală în această situaţie încurcată), bandele de traficanţi de băuturi alcoolice care înmugureau se ocupau de afacerile lor şi se luau la harţă la lumina zilei, ca nişte câini sălbatici în jurul unui stârv.

Fie că era la mijloc o viclenie de nebănuit la el, fu din cauza presiunilor venite din partea conducătorilor organizaţiei republicane, fapt este că Thompson anunţă că la alegerile din primăvara următoare nu avea să se prezinte pentru a treia oară. Republicanii îl puseră candidat pe directorul poştelor, Arthur C. Lueder, susţinut de aripa anti-Thompson a partidului. Cât despre democraţi, aceştia jucară la sigur. Înfrânţi de două ori, îşi aleseră un candidat de o onestitate verificată şi cu o reputaţie ireproşabilă, judecătorul William E. Dever, un om care se ţinuse totdeauna departe de şperţuiala răspândită în lumea justiţiei şi care în aprilie 1923 deveni noul primar al oraşului Chicago.

După părerea celor care-l promovau, Dever urma să fie un cavaler fără teamă şi fără prihană, dar şi un om de paie; nu i se cerea altceva decât o orbitoare integritate, în timp ce maşinăria democrată alcătuită din McDonald-Sullivan-Brennan avea să se ocupe de cârmuirea oraşului, prin

metode care nu prea se deosebeau de cele folosite în perioada precedentă. Fără îndoială, Dever fusese sincer când, la câteva luni după alegerea sa, declară că datoria lui ca primar era să se dedice – împreună cu departamentul de poliţie – curmării războiului dintre „jefuitorii transporturilor de băuturi spirtoase, distribuitorii de rom şi plasatorii de bere”. Nu vedem motivul pentru care nu i s-ar putea pune capăt, spunea el, şi jură că nimic nu avea să-l abată de la această misiune. Trebuie să arătăm însă că înainte de alegeri promisese, cu o nesăbuită lipsă de tact, că, dacă va fi ales, va lăsa toate numirile oficiale pe seama şefului politic Brennan, George E. Brennan, „lupul cenuşiu” democrat, care în selecţia lui era ghidat de traficanţi de voturi locali de teapa unor Anton Cermak şi Hinky Dink Kenna. Aşa că, după alegerea lui Dever, în birourile administraţiei civice se instală o altă clică de şarlatani şi marionete, dispuşi să lase lucrurile în voia lor, ba chiar dornici ca afacerile cu alcool să meargă strună.

Legăturile dintre lumea gangsterilor şi partidele politice deveniră mai puternice, în 1924 i se ceru bandei Torrio-Capone să-şi trimită grupurile mobile de pistolari pentru a asigura victoria candidatului republican[36]: această iniţiativă, premeditată şi dezbătută de organele competente, făcea parte din planul pentru campania electorală. După abdicarea lui Torrio, în 1925, Capone îşi consolidă relaţiile cu politicienii. El stabili raporturi cât se poate de cordiale cu

[36] Vezi capitolele 4 şi 5. – Nota aut.

Kenna şi Coughlin, iar tutungeria lui Kenna din South Clark Street deveni unul din locurile sale preferate de întâlnire. Îl recrută de asemenea pe Duke Cooney, numit de Kenna inspector al caselor de toleranţă din sectorul 1, în calitate de membru executiv al bandei. Aceasta aducea beneficii amândurora. Pe plan financiar şi ca influenţă politică, Capone profita de experienţa lui Kenna şi Cooney în organizarea negoţului de sclave albe. Cât despre Kenna şi Cooney, amiciţia cu şeful de bandă îi ajuta pe plan politic, pentru că prestigiul, faima şi reputaţia lui Capone creşteau la fel de rapid ca şi bogăţia lui. În 1927 expiră mandatul de primar al lui Dever. În cei patru ani ai administraţiei sale făcuse prea puţine lucruri. Depunând strădanie cu deplină bună credinţă, în limitatul spaţiu lăsat sub autoritatea sa, a ştiut să aşeze câte un sporadic şi neînsemnat obstacol în calea incredibilului trafic de băuturi alcoolice şi să ordone, din când în când, o razie a poliţiei încununată de succes; dar, chiar dacă personal nu a încheiat târguri cu bandele de gangsteri şi s-a menţinut, în mod aproape unic, nepătat de tranzacţiile financiare dubioase, el fu (gâză neajutorată, căzută în plasa de păianjen a unei conspiraţii care acum învăluia întreaga administraţie a oraşului.

În cei patru ani când nu a fost primar, Thompson îşi redobândise încrederea şi se zbătea în fel şi chip să facă să apară numele său în titlurile articolelor de ziare, bătând necontenit toba mare a reclamei. Pentru a-şi pregăti o carnavalescă revenire în postul de primar al oraşului

Chicago, rupse în mod ostentativ relaţiile cu Lundin aliindu-se cu Billy Lorimer, fost vatman ajuns membru al Congresului şi aproape senator al Statelor Unite. Urmărind să stârnească interesul opiniei publice, Thompson puse să i se construiască un iaht utilat cu un motor Diesel, în valoare de douăzeci şi cinci de mii de dolari, pe care-l botează „Big Bill”; la prova ambarcaţiunii, sculptat în lemn de stejar, se înălţa un cap de bărbat care semăna grozav cu al lui. Declară că pleacă într-o expediţie în Mările Sudului, pentru a prinde şi aduce la Chicago o colonie de peşti care se căţărau pe copaci. „Big Bill” fu lansat la apă la Riverview Park, în faţa unei imense mulţimi de spectatori. Participanţii la croazieră, căutători de peşti rari, ajunseră până la Mississippi şi se îndreptară spre sud; în fiecare oraş întâlnit în drumul lor, Thompson ţinea discursuri înflăcărate de pe punte. Nu ajunse nici măcar până la New Orleans, dar în schimb izbuti să umple pogoane întregi de pagini de ziare cu publicitate. Clubul Pescarului Amator din Lincoln Park se transformă în cartierul general al lui Thompson; se află numaidecât că la club există tot felul de băuturi de cea mai bună calitate, pentru cei dispuşi să participe la noua mişcare numită: „Îl vrem pe Big Bill primar”.

Altă idioţie care se menţinu câteva zile în şir în titlurile articolelor din ziare, a fost faimosul „Scheci al şobolanilor”. În luna aprilie 1926, Thompson închirie Court Theatre pentru o întrunire electorală şi aduse pe scenă o cuşcă în care erau doi şobolani. Îi chema, anunţă el, Fred şi Doc, la

fel ca pe cei doi foşti asociaţi ai săi: Fred Lundin şi Doc, doctorul John Dill Robertson, şeful serviciului sanitar în cursul precedentelor administraţii Thompson, pe care acum Lundin îl pusese să intre în competiţia pentru postul de primar în calitate de candidat independent. Thompson făcu o serie de remarci adresate celor două rozătoare. Şobolanului care se numea Fred îi aminti că odată îl scăpase de ocnă. „Nu lăsa capul în jos, Fred, – îi spuse.

— Fred, dă-mi voie să-ţi pun o întrebare: nu eram eu oare cel mai bun prieten al tău? Nu e adevărat că m-am întors acasă tocmai din Honolulu, ca să te scap de puşcărie?”

Întorcându-se apoi spre celălalt şobolan, spuse: „A, îl recunosc, e doctorul! îl recunosc pentru că de douăzeci de ani nu a făcut o baie, până ieri, când l-am spălat noi! L-am spălat, aşa că nu mai pute ca un ţap!” Adresându-se publicului, reaminti după aceea că el trăise totdeauna după codul cowboyului, punând, umărul alături de vechii lui camarazi când avuseseră nevoie de un martor într-un proces de mituire a Comitetului şcolar. Şi încheie spunând că în cuşcă fuseseră şase şobolani, ceilalţi patru fiind susţinători ai lui Lundin şi Robertson... dar Fred şi Doc îi devoraseră!

Era genul de propagandă bufonă care plăcea oamenilor din Chicago, iar popularitatea lui Thompson începu să crească iarăşi. Crâmpeie de răutăţi zburau prin aer ca nişte stropi de frişcă. Drept răspuns la „Scheciul şobolanilor”,

Lundin afirmă că Thompson folosea „limbajul unui huligan”. Robertson reînvie emoţionantul strigăt: „Cine l-a ucis pe McSwiggin?” şi îl acuză pe Thompson de a fi adunat laolaltă „o clică de criminali multimilionari”, cu ajutorul lui Fitzmorris, şeful poliţiei. Thompson replică: „Doctorul împroaşcă cu noroi. Eu nu mă înjosesc până la a mă lansa în atacuri personale, dar priviţi-l pe doctorul Robertson când mănâncă la restaurant: ouă pe barbete, ciorbă pe vestă! Ai impresia că doctorul şi-a făcut educaţia conducând căruţa gunoierilor!”

Noul atac dat de Thompson eu o impetuozitate de taur pentru recucerirea simpatiei cetăţenilor din Chicago nu s-a limitat la aceste săgeţi trase în Lundin şi Robertson. Curând a început iar să-i defăimeze pe regele George şi pe englezi, pe care îi zugrăvi ca fiind gata să invadeze iarăşi Lumea Nouă; el se pronunţa pentru America mai presus de orice şi pentru autonomie; era contra tribunalelor internaţionale şi a „infectelor poveşti mirosind a trădare”, referindu-se la manualele aflate în uz atunci în ycoli; era pentru regimul umed şi se făIea cu această poziţie: „Eu sunt mai umed decât: mijlocul Oceanului Atlantic”. Declară în repetate rânduri că el era Big Bill Constructorul, şi orice îmbunătăţire adusă, orice nouă piatră de temelie pusă la Chicago, lui i se datora. Înălţă din nou în slăvi bunele afaceri şi vremurile de aur cuprinse în noţiunea de oraş deschis; Dever închisese barurile clandestine şi localurile de petreceri, dar Thompson promise că, dacă va fi ales din nou primar, „nu numai că va

redeschide localurile închise de „ăia”, ci va „deschide încă zece mii de localuri noi” – un angajament care, cum remarcau adversarii lui, îi invita pe toţi pungaşii de pe faţa pământului să se stabilească la Chicago, pentru a deschide acolo cârciumi clandestine. În caz că avea să fiie ales din nou primar, Big Bill Constructorul jură că poliţia nu va mai hărţui fără noimă pe cei care comiteau „abateri minore”; că va avea el grijă să vegheze personal ca poliţiştii să-şi concentreze activitatea asupra tâlharilor la drumul mare şi a jefuitorilor de bănci.

Toate acestea constituiau o adevărată mană cerească pentru Capone şi asociaţii lui, care îşi arătară aprobarea şi recunoştinţa colectând o sumă enormă – vreo 250 de mii de dolari – pentru campania sa electorală. Jack Ztita, patronul tripourilor din North Side şi asociatul lui Bugs Moran, contribui şi el cu alte cincizeci de mii de dolari. Aşa cum le mărturisi prietenilor săi, politica oraşului deschis avea să-i permită foarte curând rambursarea banilor.

În programul electoral al lui Thompson, articolul privind lupta contra criminalităţii prevede: „Populaţia din Chicago cere să se pună capăt actualei domnii a crimei, de proporţii fără precedent. Cauza principală a acestei situaţii nu trebuie să fie căutată la bază, în masa agenţilor departamentului poliţiei, ci la vârf, în puternicele personaje care, văzute şi nevăzute, dirijează forţele poliţieneşti... Când eram primar, eu am fost socotit răspunzător – şi pe drept cuvânt – de o situaţie similară: am acceptat

responsabilitatea aceea fără a încerca să o arunc pe umerii magistraturii sau ai altor foruri de guvernământ. În mod practic, cu aceiaşi oameni care compun astăzi, departamentul poliţiei, i-am alungat pe delincvenţi din Chicago, şi o voi face încă o dată, dacă voi fi ales primar!”

De câte ori cei care-l sâcâiau cu întrebări îi cereau să-şi definească exact poziţia faţă de probleme locale specifice, răspundea în mod vag şi dispreţuitor: „Eu sunt pentru America mai presus de orice; jos cu alianţele care mă vâră în belea!” Fluturându-şi cu un gest maiestuos mâna, adăuga, adresându-se alegătorilor: „Sunt pentru principiile care au fost statornicite de către George Washington!”, dar la o adunare electorală coborî acest înălţător crez, punându-l pe planul acelei probleme locale şi specifice a cărei soluţionare imediată îl obseda: „Am o droaie de date asupra celor ce se petrec la Universitatea din Chicago!”, tună el. „Universitatea nu este decât un complot urzit pentru a distruge istoria americană, în favoarea regelui Angliei!”

Dădea lovituri în dreapta şi-n stânga, în aparenţă nestânjenit nici de eşecuri, nici de piedici, punând astfel în aplicare îndârjita campanie electorală planificată de agentul lui, Homer K. Galpin (fost preşedinte al comitetului central republican din comitatul Cook, care ulterior a părăsit Chicago-ul pentru a nu depune mărturie în faţa curţii cu juri, în legătură cu provenienţa fondurilor electorale). Oscar Carlstrom, procuror general al statului Illinois, era şi el un

susţinător al lui Thompson pe care îl prezentă unui public compus din foşti militari, spunând: „Acesta este prietenul meu, Big Bill Constructorul, care iubeşte copiii, Big Bill, americanul, care este pentru America mai presus de orice!” Peste un an, când a intervenit o neînţelegere între cei doi, Carlstrom dezvălui că Thompson „a vânat pe străzile oraşului un fantomatic rege George, dând Chicago-ul pe mâna unor pungaşi şi patroni de tripouri, aşa că situaţia în care ne aflăm astăzi este o infamie, după cum vede întregul Chicago!”

În faţa uraganului de aberaţii stârnit de Thompson, Dever, iritat şi buimăcit, întrebă: „Cum pot să duc o campanie electorală împotriva unui asemenea descreierat? Am încercat să limitez această campanie la problemele şi la interesele oraşului Chicago, dar pe acest teren m-am trezit fără adversar. Poate că ar fi trebuit să mă prezint pe ring împreună cu Bill, cu mănuşile puse, dar pe ring el nu s-ar fi urcat! El a aruncat totdeauna cu pietre din afara arenei. Nu l-am respectat niciodată. Nu-l respect nici acum. Nu îl voi respecta nici dacă învinge, nici dacă pierde”.

Judecătorul Harry B, Miller, de la Curtea de Apel a comitatului Cook, formulă o judecată mai concisă: „Dacă Thompson învinge, – spuse el – Chicago va avea ca primar un Fatty (Grăsunul) Arbuckle[37].

Fără să se lase intimidat de asemenea aprecieri,

[37] Cunoscut comic al filmului mut, teribil de gras. Compromis în urma unor scandaluri petrecute în locuinţa lui, s-a sinucis. – ***Nota trad.***

Thompson continuă să-şi îndemne alegătorii în manifestele lui: „Votaţi-l pe Big Bill Constructorul! El nu se lasă nici cumpărat, nici amăgit, nici nu îngăduie să fie condus de alţii”.

Era fotografiat cântând la trompetă, cu bretelele atârnând. Fireşte, cânta pentru el! în ziua alegerilor, gangsterii lui Capone patrulau în jurul secţiilor de votare din West Side, pentru a-şi arăta loialitatea şi, totodată, dorinţele. În seara aceea, în camera stil Ludovic al XIV-lea de la hotelul Sherman, avu loc o tumultuoasă şi frenetică întrunire; o mie cinci sute de susţinători ai lui Thompson au cântat toţi în cor imnul campaniei electorale, în timp ce rezultatele scrutinului se transmiteau treptat:

America în primul rând şi-n ultimul şi-n veci!
Credinţa ne e tare, inimile curate;
America în primul rând şi-n ultimul şi-n veci!
Ea-i patria şi-altarul şi oricând are dreptate!

Chicago l-a ales pe „Fatty”. 515.716 voturi pentru Thompson, 436.678 pentru Dever, 51.347 pentru Robertson; Adepţii lui Thompson se încolonară pe străzile oraşului, ţinând mături în mâini pentru a vesti apropiata curăţenie ce avea să fie făcută în urbe şi strigând: „Se întoarce Big Bill!”. Triumfătorul măsura cu paşi mari salonul Ludovic al XIV-lea, rotindu-şi pălăria şi tunând: „Spuneţi-le aşa, cowboy, spuneţi-le-o! Vă spusesem eu că am să pun

şaua pe ei, şi încă cum am pus-o!” Apoi trecu în fruntea credincioasei sale fanfare, înghesuită într-un convoi de maşini, şi se îndreptară in corpore spre goeleta clubului „Pescarul amator”, în portul Belmont, pentru a sărbători victoria la bordul ambarcaţiunii.

Cei o mie cinci sute de oameni care trudiseră din greu la alegeri roiră pe bord, unde îi aşteptau whisky şi şampanie. Sub această povară fără precedent de aclamaţii şi aclamatori, goeleta se scufundă chiar în port. Dar oaspeţii se întoarseră la ţărm fără pierderi de vieţi omeneşti, iar Big Biâl Constructorul putu astfel să-şi înceapă cea de-a treia domnie la primăria oraşului Chicago

Thompson a inventat o nouă lozincă; deviza administraţiei municipale deveni: „Să meargă treaba strună în Chicago!”, prelucrată mai târziu într-un soi de poezea care suna cam aşa: „Hai să săpăm canale, să meargă treaba strună în Chicago!” „Să avem grijă de transport, să meargă treaba strună în Chicago! Să punem capăt cozilor la pâine, să meargă treaba strună în Chicago! Să-i dăm zor cu construcţiile publice, să meargă treaba strună în Chicago! Să-i alungăm pe pistolari şi pe escroci, să meargă treaba strună în Chicago!”

Probabil că Al Capone şi băieţii lui au râs din toată inima auzind ultimul vers, considerându-l necesar pentru cadenţă.

La banchetul dat la Rainbow Gardens pentru sărbătorirea victoriei, Thompson primi în dar un „Lincoln” sport în valoare de 5.500 de dolari. Îl schimbă cu un turism

înăuntrul căruia, în stânga canapelei din spate, puse să se monteze o mică platformă prevăzută cu un reflector. În serile de vară, aşezat pe tronul lui, Thompson ordona şoferului să răsucească comutatorul, astfel ca faţa şi bustul să-i fie scăldate într-o lumină strălucitoare în timp ce străbătea în maşină străzile oraşului. El explica: „Cetăţenilor le place să-şi vadă primarul!”

19.

Big Bill Constructorul

Nici nu fusese bine înscăunat din nou, că Thompson se şi avântă către sclipitorul obiectiv spre care ţintea acum: preşedinţia Statelor Unite. Din maniaca sa lozincă: „America mai presus de orice” făcu o organizaţie la scară naţională. Deveni „Fundaţia America mai presus de orice”, al cărei preşedinte – măcar al ei! – era el. Scopurile fundaţiei erau: „Să inspire oamenilor respectul pentru drapel, să-i pregătească pe copii şi pe străini pentru a deveni buni cetăţeni, să insufle în conştiinţa populaţiei idealurile lui George Washington, ale lui Abraham Lincoln şi ale lui Big Bill Thompson”.

Pentru a face ca această campanie de propagandă să meargă strună, consilierul său Samuel A. Ettelson, în

colaborare cu Milton Weil, un editor muzical care compusese şi melodia: „America mai presus de orice”, scrise textul unui imn. Desigur că era intitulat „Big Bill Constructorul”; după părerea procurorului William Saltiel, era „cel mai inspirat cântec ce fusese compus vreodată în onoarea cuiva”.

Acest cântec, înălţat ca un imn de către un octet al Departamentului poliţiei din Chicago, în timp ce primarului i se oferea în dar un sul de argint pe care fuseseră gravate cuvinte de mulţumire adresate „unuia dintre cei mai mari americani în viaţă”, marcă ambianţa emoţională în care se desfăşură, la New Orleans, întâlnirea lui Thompson cu Huey King Fish Long, fost vânzător de slănină, care, prin minciuni şi fanfaronade, devenise un dictator al Louisianei şi, dacă nu ar fi fost asasinat, ar fi putut să dea America pe mâinile fascismului. Nu e de mirare că aceşti doi demagogi aveau o slăbiciune unul pentru celălalt şi nu e, desigur, o simplă coincidenţă faptul că indivizi de teapa lui Thompson, Long şi Capone au înflorit şi au domnit în America în aceeaşi epocă în care Mussolini îşi făcea de cap în Europa şi Hitler se ivea la rampă. Cu ocazia vizitei oficiale făcute la New Orleans în timpul carnavalului, suita lui Thompson a ocupat trei trenuri care semănau cu un alai de carnaval. La splendidul banchet, oferit la hotelul Roosevelt, Long îl împodobi pe Thompson cu ghirlande de elogii. Imediat după înapoierea la Chicago, Thompson se pregăti pentru un alt turneu şi mai minuţios pus la punct –, colindând vreo şapte

mii de mile pentru a strânge mâini şi a ţine discursuri.

Într-un tren particular, având ataşat un vagon de marfă plin ochi de manifeste care îl proclamau drept următorul preşedinte firesc, însoţit de grupul vocal al frizeriei poliţiştilor şi de un pluton de susţinători, Thompson vizită Minnesota, Omaha, Denver, Kansas City, Los Angeles, Cheyenne, Wyoming, San Francisco şi Albuquerque, adresându-se unui uriaş auditoriu în cursul dejunurilor oficiale organizate de Camerele de Comerţ, prin iarmaroace, la recepţiile oferite la sediile partidului şi la dineurile speciale. Discursurile lui erau obişnuitele focuri de paie, o vorbărie în care se aborda la grămadă şi fără nicio discriminare teme ca „America mai presus de orice”, controlul naţional al inundaţiilor, acordarea de ajutoare fermierilor, Tribunalul Mondial şi Liga Naţiunilor.

Întors la Chicago, continuă campania pornită pentru purificarea Municipiului de propagandă subversivă străină, îndeosebi de aceea pe care el o suspecta că ar proveni din Anglia şi de la regele George.

Manualele şcolare de istorie, descoperi el, erau contaminate de perfide sentimente anglofile. Cel pe care îl numise cenzor al bibliotecii din Chicago, U.J. „Sport” Herrmann, posesor de iahturi şi proprietarul lui Cort Theatre, descoperise „un filon de propagandă antiamericană şi filoengleză”. Toate volumele subversive, anunţa Herrmann, urmau să fie scoase din rafturile bibliotecii şi arse pe un mare rug înălţat pe malul lacului.

Dar se trezi în faţa unui obstacol. Descoperi că unul din fondatorii bibliotecii era regina Victoria! Când oraşul Chicago fusese devastat de incendiul din 1871, cetăţenii Londrei făcuseră donaţii pentru reclădirea oraşului, şi regina se pusese în fruntea mişcării create în scopul de a reînfiinţa o bibliotecă publică. Pe unul din numeroasele volume pe care le trimise, regina scrisese: „Dăruit oraşului Chicago pentru formarea unei biblioteci publice, după incendiul din 1871, în semn de solidaritate a englezilor, din partea majestăţii sale, regina Victoria”.

Tennyson, Carlyle, Disraeli, Gladstone şi alţi englezi de vază trimiseseră în dar cărţi cu dedicaţii şi autografe. Acelaşi lucru îl făcură British Museum, Societatea Regală de Geografie, Oficiul de Brevete, Ducele de Argyll, contele de Kimberley şi Universităţile Oxford şi Cambridge. Spre consternarea sa, Herrmann află că o sută din cele şapte mii de volume expediate peste ocean mai erau încă în rafturile bibliotecii „Nu ar fi loial – îngăimă el, ezitând – să o acuzăm pe regină că făcea propagandă. Probabil că n acţionat astfel animată de cele mai bune intenţii”. Ziarele făcură să circule în lumea întreagă această întâmplare care fu izvorul unui val de ridiculizare şi indignare atât de puternic, încât Thompson îşi dădu seama că poate făcuse cam prea mult tărăboi. Retrase ordinul de a se arunca torţa peste cărţile „contaminate”, şi astfel cele două moţiuni care reclamau să se pună frâu nebuniilor sale se dovediră a fi superflue. Dar Thompson continuă „să facă curăţenie” prin şcoli. Era la

mijloc aci şi un alt motiv. Voia să-l trimită la plimbare pe William McAndrew, valoros inspector şef şcolar, numit, la vremea lui, de către Dever. Thompson luase hotărârea nu numai de a-l concedia, ci şi de a-l compromite. McAndrew, susţinea el, era „un agent provocator al regelui George” şi „a încurajat propaganda antipatriotică făcută în şcoli, pentru a otrăvi minţile copiilor noştri, aţâţându-i împotriva întemeietorilor ţării noastre”. Au fost puse la cale acuzaţii împotriva acţiunii funeste, ascunse, a Marii Britanii, care prin intermediul cărţilor de istorie voia să-i îndoctrineze pe tinerii din Chicago cu învăţături false, şi s-a deschis îndelungatul şi absurdul proces împotriva lui McAndrew. Concluzia lui a fost că McAndrew nu a luat în seamă ordinul de a se prezenta în faţa tribunalului, şi procesul a căzut baltă.

În primăvara anului 1923, Thompson era gata să declare război guvernului federal, care infesta fără ruşine oraşul cu agenţi însărcinaţi să impună respectarea prohibiţiei, punând astfel beţe în roate industriei clandestine a băuturilor alcoolice – şi este adevărat că unii din aceşti agenţi mânuiau pistolul cu aceeaşi iuţeală ca şi traficanţii de băuturi pe care-i vânau. În luna martie a acelui an, Washingtonul detaşase la Chicago o brigadă specială de agenţi ai prohibiţiei, paralel cu numirea lui George E.O. Johnson, susţinător al senatorului Statelor Unite, Charles D. Deneen (detestat de Thompson). Brigada operă o razie într-o cârciumă din South Side, şi cu acest prilej trase un foc în

spatele lui William Beatty, portărel la tribunalul municipal. Beatty, rănit, declară că, atunci când agenţii federali intraseră în local cu revolverele întinse, îi luase drept o bandă venită să prade şi fugise. Unul din agenţii federali, Myron C. Caffey, fu învinuit de agresiune cu mână armată, dar când afirmă sub prestare de jurământ că Beatty scosese primul revolverul, Beatty fu cel incriminat de o curte cu juri federală, pentru rezistenţă opusă unui agent federal. Dacă la Chicago mai era cineva care încă nu-şi dăduse seama în ce hal erau violate ordinea şi legea, urmarea acestei stranii farse le puse realitatea sub ochi, în mod tangibil. Şeful poliţiei, Hughes, ceru să-i fie predat agentul Caffey, drept care George E. Golding, şeful brigăzii federale, răspunse că această chestiune nu privea departamentul poliţiei. Atunci Hughes emise un mandat de arestare şi îi trimise pe agenţii săi să scotocească birourile federale, pentru a-l scoate la iveală pe Caffey. Dar Golding le interzise agenţilor să intre. Nu se iscă o bătălie între agenţii prohibiţiei şi poliţişti, dar a lipsit foarte puţin ca ea să se dezlănţuie.

Thompson nu întârzie să tragă foloase de pe urma situaţiei. Într-un discurs sforăitor pe care îl ţinu în cadrul unei uriaşe adunări, în South Side, jură: „Voi face tot ce-mi stă în puteri pentru a-i cruţa pe cetăţenii din Chicago de alte dureri şi suferinţe, după cele provocate de ucigaşii şi pistolarii pe care guvernul federal i-a trimis în oraşul nostru pentru a susţine influenţa politică a lui Deneen. Deneen e

pe cale să umple Chicago cu agenţi ai regimului „uscat” veniţi de la Washington, care aleargă pe străzi ca nişte covvboy, înarmaţi cu revolvere şi puşti de vânătoare. Adversarii noştri ar vrea să ne facă să credem că noi nu ştim cum să ne guvernăm oraşul! Votaţi pentru drapel, pentru constituţie, pentru libertatea voastră, pentru bunurile voastre, aşa cum v-ar îndemna să faceţi Abraham Lincoln şi William Hale Thompson”. Şi apoi adăugă: „Am obţinut un mandat de arestare şi vom zvârli la închisoare pe oricare blestemat de agent al regimului „uscat!” Urmară aplauze furtunoase din partea patrioţilor din Chicago.

Situaţia n-a degenerat într-un dezastru comic datorită intervenţiei judecătorului James H. Wilkerson, care dădu ordinul de a-l preda pe Caffey poliţiei, dar numai după alegerile pregătitoare din aprilie.

Este posibil ca, la acest punct, până şi Thompson să fi fost preocupat de ilegalitatea furibundă dezlănţuită de politica lui; aceasta se întrevede în eforturile depuse de el în perioada aceea pentru a îndrepta atenţia cetăţenilor din Chicago asupra altor probleme şi a-i face să uite de traficanţii de băuturi alcoolice prohibite şi de violenţele lor. Dar un fluierat în ureche îţi poate oare distrage atenţia de la rafalele unui ciclon? între timp se conturase un conflict între interese majore legate de jocurile de noroc, respectiv între Capone şi nişte patroni de tripouri independenţi, înfuriaţi din pricina tentativelor de extorcare făcute de Jimrny Mondi, agentul lui Capone, care pretindea procente

variind între 25 şi 40 la sută din profituri. În acest conflict, aparatul politic al lui Thompson a luat partea patronilor de tripouri independenţi, iar Capone şi-a exprimat dezacordul cu această decizie aruncând câteva bombe în patru localuri aparţinând oamenilor lui Thompson. S-a făcut apel la poliţie ca să păzească locuinţa lui Thompson şi pe cele ale consilierilor săi. La 23 februarie 1028, într-un editorial apărut în *News* din Chicago se putea citi: „Acum, când oficialităţile municipiului şi ale comitatului se află în stare de asediu, iar detaşamente de poliţie le păzesc casele de atacurile dinamitarzilor, va trebui să fie trasă deoparte cortina, pentru a dezvălui ce farsă este respectul legii pe care, este evident, de mult timp nimeni nu o respectă... Dacă forurile acestei comunităţi menite să asigure respectarea legii nu au temeiuri morale pentru a se teme de vrăjmaşii care îi lovesc cu atâta furie oarbă, de ce nu ripostează la loviturile primite şi cu toată tăria virtuţii ultragiate, înarmată cu toate puterile unei bune cârmuiri?”

Existau temeiuri morale de a se teme de dinamitarzi, şi nu exista o bună cârmuire la care să se apeleze, deoarece chiar dinamitarzii guvernau oraşul. Era o primăvară agitată. Cu trei săptămâni înainte de alegeri, Diamond Joe Esposito, lider de sector al Partidului republican, cu toate că era păzit de doi gardieni personali, a fost doborât cu gloanţe otrăvite cu usturoi; după câteva zile, Big Tim Murphy, alt gangster, a căzut împănat cu plumbi. La sfârşitul lunii, în locuinţa senatorului Deneen şi în cea a lui John A. Swanson,

candidat la postul de procuror al statului Illinois, au fost lansate bombe, ceea ce a făcut ca numărul atentatelor cu bombe comise în curs de şase luni să se ridice la şaizeci şi două.

Cu puţin înainte de alegeri, Federaţia bisericilor din Chicago îşi puse în gardă credincioşii printr-o declaraţie care nu făcea destăinuiri senzaţionale. E clar, susţinea textul, că există „dovezi în ce priveşte asocierea dintre criminali şi unele persoane oficiale". În consecinţă Uniunea slujitorilor cultelor instituie o zi de rugăciune. Duminică M martie, o sută de mii de cetăţeni evlavioşi din Chicago, în cinci sute de lăcaşuri de cult, implorară simultan pe Domnul ca „alegerile pregătitoare din aprilie să reuşească a scăpa oraşul de corupţie şi de mită". Sacerdoţii mai cerură Celui de Sus o amplă afluenţă la urne, „un fericit rezultat al alegerilor, atât al celor pregătitoare cât şi al celor finale, şi o înviorare a conştiinţei civice".

Un cleric metodist-episcopal compară Chicago cu Ninive şi imploră ca „acest oraş tânăr şi puternic, bun şi rău" să fie cruţat, la fel cum fusese cruţată Ninive. Un deriv prezbiterian se ruga: „Sădeşte în inimile celor care deţin puterea râvna de a scăpa oraşul nostru de orice fărădelege, de orice corupţie".

Conştiinţa colectivă a gangsterilor, catolici nu păru mişcată de acest apel spiritual general, căci statisticile din 1928 înregistrează şaptezeci şi două de asasinate săvârşite de gangsteri.

Pentru a ne forma o idee justă asupra lucrurilor, să ne amintim că numărul omorurilor – de orice fel – săvârşite în întreaga Mare Britanie între 1920 şi 1924 atinge media anuală de şaizeci şi trei, iar între 1925 şi 1929, media de şaizeci. Un studiu asupra criminalităţii din Chicago, publicat în luna mai de Asociaţia pentru Inspectoratul de justiţie din Illinois, declara „cu o oroare greu stăpânită”, cum rareori se exprimă în documentele oficiale: „Domnia unor căpetenii ale crimei organizate este mai îndelungată şi mai sigură decât cea a multora dintre preşedinţii colegiilor noastre – mult mai îndelungată decât cea a funcţionarilor noştri publici. Administratorii vin şi se duc, dar stăpânii viciului rămân mai departe la putere”.

În cursul acelui an, cetăţenii respectabili din Chicago, deziluzionaţi până la desperare de falimentul autorităţilor civice în lupta pentru stăvilirea necinstei şi a banditismului, se întoarseră la religie, tânjind după un mod de trai mai bun. În ianuarie, Federaţia bisericilor din Chicago se întruni pentru a dezbate situaţia şi decise ca domnul Walter R. Mee, secretarul Federaţiei, să pregătească o declaraţie în care se proclama în faţa lumii întregi că nu toţi cetăţenii din Chicago erau gangsteri şi spoliatori. „Chicago – spunea proclamaţia – este în proporţie de 90 la sută cucernic. În aria metropolei sunt două mii de biserici. Diferitele culte cuprind nouăzeci şi una de mii de luterani, nouăzeci şi una de mii de baptişti, patru sute de mii de protestanţi, patru sute de mii de catolici şi tot atâţia evrei”.

Codul moral al religiei fu aplicat cu atâta rigoare în acea conjunctură, încât atunci când domnişoara Maude Ryden, predicatoare, era în drum spre Chicago pentru a lua cuvântul la adunările Bisericii Metodiste Episcopale, o secţie a Societăţii misionare a femeilor îi anulă angajamentul, aflând că fuma.

Senatorul Deneen fu luat şi el la rost de către cruciaţii pentru o „guvernare mai bună”. Era un om circumspect, care întreţinea relaţii cu Esposito, patron de baruri clandestine şi angrosist al traficului clandestin de băuturi alcoolice falsificate, rămânând totuşi, în public, un adept fervent al regimului „sec”; dar asasinarea lui Esposito, distrugerea propriei sale case situate pe Strada 61 Vest, bomba aruncată în judecătorul Swanson îl constrânseră pe Deneen să facă una din rarele lui declaraţii explicite: „Elementele criminale – zise el – caută să-şi exercite dominaţia asupra oraşului Chicago, instaurând o dictatură politică”, ceea ce nu arunca însă o lumină orbitoare în jur. Totuşi, însuşi faptul că oameni cu platforma lui Intrau în arenă avu efect. La o întrunire electorală ţinută în Loop, Edward R. Litsinger, candidat la Consiliul de revizie al comitatului Cook, zise: „Administrarea oraşului Chicago costă 243 de milioane de dolari... şi ce obţinem de pe urma ei?”

Răspunsul veni cu voce tare şi desluşit din sală: „Bombe! Ananaşi!”[38]. Din clipa aceea, alegerile pregătitoare

[38] Grenade. – ***Nota trad.***

fură poreclite „Ananas”. Judecătorul Swanson, candidatul lui Deneen la postul de procuror al statului Illinois, puse punctul pe *i*: „Industria grenadelor s-a dezvoltat destul de bine sub această administraţie!” declară el.

Efectiv, grenadele constituiau un factor de prim ordin în alegeri. Pastorul bisericii metodiste din Elmwood Park, reverendul Thomas H. Nelson, care oferise biserica lui ca sediu pentru întrunirile partidului democrat, consultă opt firme de asigurări împotriva răscoalelor şi a tulburărilor populare – în cazul acesta, aruncarea de bombe – şi niciuna nu a vrut să îl asigure. Palmer Anderson, şeful poliţiei Statelor Unite, consideră situaţia atât de gravă, încât telegrafie procurorului general, implorându-l să trimită cinci sute de agenţi speciali pentru a supraveghea urnele în ziua alegerilor. După părerea senatorului de Nebraska, George W. Norris, situaţia era şi mai gravă: preşedintele Coolidge, zise el, ar trebui să recheme puşcaşii marini din Nicaragua şi să-i transfere la Chicago.

Constrâns, în cele din urmă, de opinia publică să-şi îndrepte atenţia asupra măcelului şi a zgomotului exploziilor, Thompson aruncă toată vina pe opoziţie. „Bombele sunt opera facţiunii Deneen, pentru că se aşteaptă să fie învinsă” – zise el. Adăugă că oamenii lui Deneen îl curăţaseră şi pe Esposito. „Au trimis aici agenţii prohibiţiei, şi pe urmă unii dintre ai lor au alergat să ceară protecţia lui Joe (Esposito). El nu a putut să le-o procure, iar ei voiau să le dea banii înapoi. Sunt oameni duri. Nu poţi să

le iei banii şi pe urmă să-i tragi pe sfoară”.

Până cu două săptămâni înainte de alegeri, partizanii lui Deneen părură cu totul neajutoraţi sub povara şi presiunea maşinii numite „America mai presus de orice”, încă o dată, vechiul favoritism tradiţional fu strâns împletit cu obţinerea rezultatului. Arhivarul comitatului, Joseph F. Haas, murise, şi organizaţia Deneen se bizuise pe el pentru capacitatea sa de a distribui şase sute de posturi; după moartea lui, numirea în posturi reveni clicii lui Thompson. Moartea lui Esposito a constituit de asemenea o lovitură serioasă pentru deneenişti, la nivel de sector. Ei înfruntau cea mai puternică maşină politică care se văzuse vreodată la Chicago: ea îşi exercita controlul asupra municipiului, comitatului şi a statului – unica excepţie o constituiau slujbele federale – şi manevra o armată de o sută de mii de susţinători electorali. Nu fusese încă niciodată bătută la alegerile pregătitoare. Opinia generală era că toţi candidaţii lui Thompson aveau să învingă cu o majoritate variind între nouăzeci şi o sută cincizeci de mii de voturi.

Totuşi, lucrurile nu erau chiar atât de simple, nici atât de previzibile. La pornirea în cursă fuseseră abordate probleme abstracte şi aproape romantice: izolaţionismul, „să facem America să meargă strună”, presiuni asupra lui Coolidge, măsuri mai eficiente contra inundaţiilor, „să distrugem Liga Naţiunilor”, şi alte pasiuni de-al e lui Thompson. Acesta avea un nou motiv de a cere socoteală regelui George: „Preţul whiskyului Bourbon s-a mărit de la

un dolar şi cincizeci de cenţi la cincisprezece dolari sticla – anunţă el la o întrunire electorală, iar flota regelui George, care se întinde pe o lungime de opt sute de mile, ajunge până la 12 mile de ţărmurile noastre doldora de rom. Aşa că, de câte ori beţi, spuneţi «în sănătatea regelui!»".

Dar în timp ce bombele cădeau ca ploaia şi puştile de vânătoare răpăiau, iar ciomăgelile, rafalele de plumbi şi asasinatele se înmulţeau, problemele centrale deveniră prohibiţia, Capone şi stăpânirea municipiului de către bandiţi înarmaţi. Se făceau auzite tot mai multe voci de protest ale cetăţenilor cuprinşi de indignare şi dezgust.

Edward R. Litsinger, odinioară prieten şi susţinător al lui Thompson, dar pe care acum Thompson îl acuza că şi-ar fi părăsit „sărmana, bătrâna lui mamă germană", tuna: „Această bestie periculoasă ar trebui să fie unsă cu păcură, tăvălită prin fulgi şi alungată afară din oraş cu alai... E o javră puturoasă, care s-a compromis şi compromite oraşul al cărui primar este! Stârvul unui rinocer cu creierul unui babuin! îi cunoaşteţi pe Cei Trei Muşchetari. Sunt Big Bilt, Len Small şi Frank L. Smith. S-ar cuveni să li se spună Cei Trei care Muşcă-Tare![39] Umbra lui Insull se întinde asupra triumviratului Small-Smith-Thompson!" Thompson mai era poreclit şi „duhoarea politică a oraşului Chicago".

Aceasta era clocotitoarea lavă pe care Chicago se aştepta să o vadă erupând din gurile partizanilor campaniei

[39] Joc de cuvinte intraductibil între Muskethers şi Must-Get- Theirs: trebuie să capete ce vor. – Nota trad.

de pe estradele întrunirilor. Îşi rosteau părerea şi alte persoane, care nu erau în mod atât de vădit adepţii unei facţiuni, dar a căror vehemenţă căpăta, poate, mai mare greutate. Pentru prima dată bisericile se angajau din plin în campania electorală. Reverendul James A. Ainslie, de la biserica din Argyle, afişă un manifest asupra căruia enoriaşii săi aveau prilej să mediteze de Paşti. „Funcţionarii răi sunt aleşi de cetăţenii care nu votează”. Reverendul Walter A. Morgan, din Noua Biserică Congregaţ ionistă, predica turmei sale: „Chicago are nevoie de o curăţenie zdravănă. Sper că vă veţi duce la urne cu toţii, bărbaţi şi femei”. Reverendul Charles W. Gilkey, de la biserica baptistă Hyde se ruga: „O, Doamne, fă ca spiritul şi conştiinţa publică să se poată redeştepta! Hărăzeşte-ne să devenim cu toţii simţitori faţă de ruşinea noastră publică”. Reverendul Aşa J. Ferrv, de la biserica prezbiteriană Edgewaber, şi Louis B. Mann, rabinul Congregaţiei Sinai, au folosit un limbaj mai lumesc şi mai puţin moderat. Ferry spuse: „Conducătorul nostru este un om care ar trebui să stea la închisoare!”, iar Mann: „Suntem guvernaţi cu bombe şi de briganzi”.

Întărâtarea şi tensiunea nu erau numai locale. Sosiră în mare număr ziarişti din toate colţurile Americii. Ziarele europene îşi trimiseră în grabă corespondenţii pentru a asista la acele incredibile alegeri pregătitoare „Ananas”, care erau recunoscute ca un material ziaristic extraordinar de mustos, pe lângă faptul că ele însemnau o criză

importantă a sistemului politic din Chicago şi, poate, din America. Pesemne că reporterii se vor fi întrebat dacă nu era prudent să îmbrace uniforma de corespondent de război şi să-şi procure scrisori de acreditare care să-i declare „persoane protejate”. Pentru că ziua aceea de aprilie a fost o zi de răpiri, dueluri cu pistolul din goana maşinii şi încăierări între grupuri înarmate până în dinţi, o zi în care a fost asasinat Octavius Granada, un candidat negru, adversarul unuia dintre candidaţii de pe lista lui Thompson; automobilul său a fost urmărit şi s-a deschis focul asupra lui. Granada a fost ucis de o rafală de plumbi.

Totuşi, în ciuda acestei masive ameninţări, nu numai că numărul votanţilor din Chicago a crescut, dar candidaţii prezentaţi de Thompson au fost înfrânţi. Thompson rămase primar, deşi viitoarea lui carieră politică era distrusă. Maşina lui politică era ruginită. În sectoarele privilegiate, unde cei care aveau în mâinile lor viciul şi jocurile de noroc erau prea puternici pentru a li se cere socoteală fără a-ţi risca pielea, lista de candidaţi a fundaţiei „America mai presus de orice” a avut câştig de cauză. Dar rezultatul general a fost un sever vot de dezaprobare dat administraţiei „Ananas şi jaf”, un vot împotriva lui Capone şi a regimului Thompson-Crowe. Rezultatul cel mai însemnat a fost că Swanson triumfase, fiind ales procuror al statului Illinois cu un număr de voturi aproape dublu faţă de cel obţinut de Crowe. Ulterior s-a spus că Thompson se refugiase într-o ascunzătoare din mijlocul unei păduri, în

apropiere de Manitowish, statul Wisconsin, suferind de o depresiune nervoasă. Când, în cele din urmă, ziariştii îi dibuiră ascunzătoarea şi cineva îl întrebă de la obraz dacă intenţiona să-şi dea demisia, Thompson regăsi măcar în parte tupeul lui obişnuit pentru a răspunde: „Hai să analizăm situaţia! La o adică, n-am pierdut mult în aceste alegeri. Am de partea mea majoritatea şefilor de sectoare şi a inspectorilor sanitari districtuali... Credeaţi într-adevăr că am pierdut întreaga bătălie? De ce mi-aş da demisia?”

„Dar aţi declarat categoric că veţi demisiona, dacă va fi desemnat Swanson”, spuse un reporter, amintindu-i o promisiune făcută înainte de alegeri şi citată în repetate rânduri.

„Ei bine, acum declar categoric că nu voi demisiona!”, replică Thompson, morocănos.

„America mai presus de orice” se prăbuşise, dar nu şi sistemul ascuns în spatele ei. Încă o dată, valul de optimism stârnit de rezultatele alegerilor urma să se dovedească la fel de inconsistent ca şi un vis. Presa aplaudase, prezisese o renaştere morală în ticăloşită urbe. *New York Times* comenta: „Revoluţia politică de la Chicago a apărut ca o surpriză în ochii majorităţii observatorilor politici. Ei au crezut că oraşul este nenorocit, dar nu şi ruşinat”. Iar *Morning Post* din Londra opina: „Evident, Chicago s-a săturat să mai fie ţinta batjocurilor din cauza actualului primar. Chicago i-a spus primarului că el, şi nu regele George, nu trebuie să-şi mai vâre nasul în treburile

oraşului!”

Până şi *Herald and Examiner* din Chicago, un ziar aparţinând reţelei Hearst[40], care luptase pentru cauza fundaţiei „America mai presus de orice” şi susţinuse, cu rezerve, lista de candidaţi Thompson-Small, scrisese: „Această votare a fost o directă şi cumplită manifestaţie de protest împotriva nelegiuirii şi violenţei traficanţilor de băuturi alcoolice, împotriva patronilor de taverne, a dinamitarzilor şi a gangsterilor din Chicago. Pentru minţile cetăţenilor, în genere, situaţia devenise insuportabilă şi şi-au descătuşat minţile în unicul mod posibil... la urne”.

Desigur, pentru moment Thompson era la pământ; aspiraţiile sale la preşedinţie erau spulberate; acţiunea clicii sale politice fusese zădărnicită. În plus, în perioada aceea fusese zgândărit de o mică, dar neplăcută dezvăluire, care, hotărât, nu-i ameliora reputaţia. Fusese, pur şi simplu, acuzat în mod public de escrocherie... Era vorba de un episod ieşit pe neaşteptate la iveală din trecutul îndepărtat: în 1921, când grupul Thompson avea nevoie urgentă de fonduri politice, fusese înjghebat un plan în baza căruia se plătiseră din tezaurul Municipiului sume totalizând trei milioane de dolari, onorarii cuvenite câtorva experţi în bunuri imobile care îşi dăduseră avizul asupra anumitor lucrări de interes public. „Experţii” aleşi, după ce băgaseră

[40] Magnat al presei şi om politic american (1863—1951). A creat un trust de 40 de ziare şi publicaţii, cu un tiraj de peste 2 milioane de exemplare, şi agenţia de presă United Press International. – Nota trad.

în buzunar comisionul, returnaseră, la rândul lor, grosul banilor încasaţi la fondurile politice particulare ale lui Thompson. După ce ani de zile au circulat tot felul de zvonuri şi s-au făcut speculaţii asupra faptelor reale, judecătorul Hugo M. Friend fusese însărcinat să întreprindă o anchetă asupra misterului celor trei milioane lipsă. Raportul lui fu publicat imediat după alegeri. În el se stabilea categoric că Thompson, împreună cu Michael J. Flaherty, preşedintele Comisiei pentru îmbunătăţiri locale, cu George F. Harding, trezorierul comitatului, şi cu Perey B. Coffin, administrator public – printre alţii – erau „culpabili de deturnare de fonduri în dauna administraţiei publice şi trebuiau să restituie municipiului suma de 2.245.000 de dolari”.

Decizia judecătorului provocă o oarecare agitaţie. Thompson se retrase în vila lui din Wisconsin şi rămase acolo aproape toată vara anului 1928, în vreme ce consilierul Ettelson îl înlocuia la municipiu. Au mai avut loc şi alte plecări, la fel de bruşte, din Chicago, când cercetările curţii cu juri începură să analizeze în mod serios sursele fondurilor strânse pentru campania electorală.

Pentru a mai domoli resentimentul public stârnit de aceste dezvăluiri, Thompson şi consilierii lui cei mai apropiaţi, sub călăuzirea lui Ettelson, deciseră că era necesar un ţap ispăşitor şi se orientară din nou spre departamentul poliţiei, teren bun totdeauna pentru o epurare. Fără a se lăsa înduioşat de faptul că şeful poliţiei,

Michael Hughes, era încă internat la spital, în convalescenţă după o operaţie, vice-consilierul James W. Breen a fost delegat să se ducă la el pentru a-l informa că urma să fie înlocuit. Îi prezentă o scrisoare de demisie; trebuia doar să o semneze. În locul lui a fost pus William F. Russel, care îndeplini această funcţie aproape doi ani, până ce îşi dădu şi el demisia, după asasinarea lui Jack Lingle, reporterul ziarului *Tribune* din Chicago.

Iluzia că rezultatele alegerilor aduseseră o îndreptare a situaţiei şi că se produsese crepusculul definitiv al bandelor, chiar dacă a existat vreodată măcar în sufletele celor mai ferm decişi să vadă totul în roz, nu supravieţui decât până în februarie următor, când în ziua Sfântului Valentin, în garajul din North Clark Street, avu loc măcelărirea celor şapte oameni ai lui Bugs Moran – cea mai impresionantă mostră a bestialităţii gangsterilor şi a dispreţului lor faţă de opinia publică.

Astfel se apropia tot mai mult momentul când „Frumosul Chicago” avea să cadă într-un haos întunecat. Şomer, lipsit de bucurii şi, poate, scârbit în sfârşit de lăudăroşenia puerilă a primarului-cowboy, alegătorul mijlociu din Chicago îl înlătură pe Thompson. Acesta nu acceptă de bunăvoie să fie destituit. Dezavuat de aproape toţi oamenii din propriul lui partid, fără a mai dispune de niciun ziar care să-i cânte în strună, discreditat de nenumărate ori în ochii oraşului său pe care l-a jefuit şi l-a părăsit. Thompson se bătu în cursul campaniei electorale din 1951 cu aceeaşi cutezanţă

şi josnicie. Pentru a putea fi ales primar a patra oară, primul lucru pe care-l avea de înfruntat erau alegerile pregătitoare din februarie, în care adversarii săi erau judecătorul tribunalului municipal H. Lyle şi consilierul municipal Arthur F. Albert, pe care Thompson îi poreclise, respectiv: „Judecătorul cel Ţicnit” şi „Arturică”. Atacurile lui Thompson împotriva opoziţiei erau adesea nepublicabile. Montă din nou un fel de spectacol de cabaret politic, la Cort Theatre, cu intrare. Se prezentă la rampă trăgând după el o frânghie cu un căpăstru la un capăt: explică spectatorilor că „Arturică” şi „Judecătorul cel Ţicnit” purtau fiecare câte un căpăstru, dat fiind că Albert depindea de *Daily News,* iar Lyle de *Tribune* din Chicago. Era obsedat de ideea că editorii ziarului *Tribune* unelteau să-l asasineze... Directorul ziarului află că gangsterii aliaţi cu Thompson juraseră să-i vină de hac dacă i se întâmpla vreun rău lui Big Bill. În cursul campaniei electorale, cetăţenii din Chicago beneficiară de un spectacol singular: pe de o parte, primarul care umbla razna cu maşina pe arterele principale ale oraşului, însoţit de oameni înarmaţi şi escortat de poliţişti în picioare pe scara automobilului; pe de altă parte, directorul celui mai mare cotidian din Chicago, înfundat în maşina lui blindată nou-nouţă, însoţit de gardieni personali angajaţi în acest scop. Nu se menţionează dacă cele **două** vehicule s-au nimerit vreodată unul lângă altul în **faţa** unui semafor.

Metodele „aruncătoarelor de flăcări” ale lui Thompson

ivpurtară încă o dată un succes la alegerile preliminare:! într-adevăr, fu desemnat candidat al partidului republican.

Acum începea lupta adevărată. Adversarul său era Anton J. Cermak, lider democrat al oraşului Chicago, un inamic redutabil, bine înarmat şi experimentat. Între timp, Thompson mai făcu să explodeze o „bombă". În timpul verii, când era indispus şi nenorocit şi când se zvonise că sănătatea lui ar fi iremediabil zdruncinată, *Tribune* îi pusese la punct necrologul, ţinându-l pregătit în vederea morţii sale. Pe căi lăturalnice, Thompson reuşi să pună mâna pe nişte şpalturi. Articolul fusese scris într-un spirit iertător, pe un ton indulgent şi laudativ. Faptul că un ziar care în momentul acela îl ataca vehement pregătise pentru publicare un asemenea material era o armă preţioasă pentru campania de propagandă... Thompson puse să i se tipărească necrologul sub formă de foi volante, pe care le distribui apoi prin tot oraşul, şi se iviră semne arătând că încă o dată pe buzele cetăţenilor din Chicago răsăriseră unele surâsuri timide în favoarea lui Big Bill, că, după ce se cam dezumflase, recucerea totuşi simpatiile populaţiei. Apoi primi din nou o lovitură piezişă din partea sorţii. Din ordinul procurorului general al statului Illinois, poliţia efectuă o razie la primăria municipiului, rechiziţionând sertare întregi cu fişe din biroul lui Daniel Serritella, arhivist-şef al lui Thompson. După ce documentele au fost examinate de o curte cu juri, Serritella (asociatul lui Capone) şi substitutul lui, Harry Hockstein, prieten personal

cu Frank Nitti zis „Constrângătorul”, au fost puşi sub acuzare. Ambii au fost învinuiţi de încercarea de a-şi însuşi fondurile colectate pentru a fi împărţite de Crăciun săracilor din oraş. Au fost găsiţi vinovaţi, dar sentinţa a fost apoi casată de Curtea de Apel, pe temeiul că probele aduse nu stabileau cu certitudine culpabilitatea lor, lăsând o marjă de îndoială.

Dacă Serritella şi Hockstein scăpaseră de acuzaţia de deturnare de fonduri, nu acelaşi lucru se întâmplă şi cu Thompson. El era prea strâns legat de banda lui Capone, pentru a fi scos din cauză cu prilejul acestui nou scandal. Episodul hotărî orientarea alegătorilor, Thompson fu învins în alegeri, şi Anton J. Cermak deveni noul primar al oraşului Chicago.

Desigur că cetăţenii au avut o oarecare satisfacţie înlăturând pe un nătărău care făcuse urbea de râs şi o dusese la faliment; dar au căzut din lac în puţ. În comparaţie cu jaful sistematic organizat pe scară grandioasă de Cermak, clica lui Thompson nu era decât o ceată de hoţi de buzunare diletanţi. Organizaţia lui Cermak a luat ca model infamul Tammany Hall din New York, primul model clasic al maşinăriei politice americane a cărei funcţie iniţială şi merituoasă fusese aceea de a-l transforma pe emigratul deprins cu condiţii feudale într-un cetăţean care să voteze cu simţ de răspundere. Tammany deveni un aparat pentru exercitarea puterii, a privilegiului şi a patronării comercializate, pe o scară fără precedent, căci

sute de mii de newyorkezi depindeau de Tammany dacă doreau să obţină fie un post de măturător de stradă, fie un contract pentru construirea unui zgârie-nori. Cermak, care se antrenase în arena politică sub ochiul machiavelicului maestru (îcorge E. Brennan, urcase cu îndemânare treptele care duceau la Parlamentul din Illinois şi la conducerea unei maşini politice democrate căreia el i-a imprimat spiritul tammanist.

Comentând alegerea lui Cermak ca primar, ziarul *The Nation* scria: „Poate că Big Bill Thompson era într-adevăr un ticălos aşa cum îl zugrăvesc adversarii săi. Dar pentru un observator cu simţ al realităţii şi lipsit de prejudecăţi, rezultă clar că Chicago n-a făcut decât să schimbe un rău cu altul...; Alegându-l pe Tony Cermak, populaţia din Chicago a făcut din el cel mai puternic patron politic care există astăzi în Statele Unite”.

Cermak împărtăşea această părere şi a confirmat-o aruncându-şi năvodul asupra tripourilor clandestine, care – ştia el prea bine – conţineau enorme posibilităţi, atât din punct de vedere financiar, cât şi politic. Şiret şi clarvăzător în planurile sale politice, Cermak înţelese că acum contrabanda de băuturi alcoolice, privită ca o afacere în stil mare, se îndrepta cu paşi repezi spre declin: criza economică domolise pofta de chefuri din deceniul al treilea, secătuind şuvoiul de câştiguri uşoare. Cermak îşi dăduse seama că prohibiţia, jalnica şi catastrofala „experienţă nobilă”, nu mai putea supravieţui decât foarte puţin timp.

Poporul era sătul până peste cap de legi stupide, de băuturi sintetice alterate, de talazul de corupţie şi crime şi, în mod greşit, dădea vina în întregime pe legea prohibiţiei. Nu era de aşteptat ca Cermak să dorească sfârşitul contrabandei cu băuturi alcoolice, deoarece avea şi el interese în această industrie, ba chiar în 1931, în „Raportul asociaţiei pentru o mai bună guvernare”, fusese acuzat de a avea la activul lui „un lung şir de antecedente ca lider necruţător al patronilor de cârciumi şi al magnaţilor berei din comitatul Cook, înainte de votarea celui de-al 18-lea amendament”. Cu toate acestea, Cermak avea motivele sale de a dori renunţarea la prohibiţie. Simţea că opinia publică aştepta abrogarea acelei legi pe care timp de unsprezece ani o ignorase şi, în plus, ajunsese la încheierea unui acord secret cu Tammany Hall, angajându-se să sprijine candidatura la preşedinţie a guvernatorului Al Smith din New York, unul dintre cei mai importanţi adversari ai legii prohibiţiei. La congresul naţional democrat care s-a ţinut la Stadionul din Chicago, în iunie 1932, abolirea legii prohibiţiei a fost tema de bază. Apoi, în cadrul unor întruniri restrânse, apăru evident faptul că Smith nu putea spera să obţină sprijinul necesar pentru a fi numit candidat. Alternativa era Franklin Delano Roosevelt, şi în cursul ceremoniei care se desfăşura la Stadion, Cermak urcă alături de el la tribună, pentru a-i împărtăşi triumful.

Odată pecetluită soarta prohibiţiei şi odată smulsă lui Capone conducerea personală a bandei sale, prin arestarea

lui pentru evaziune fiscală, Cermak se pregăti rapid să raţionalizeze şi să ia în mâna lui stabilimentele de jocuri de noroc din oraş. În perioada în care-şi făcuse stagiul de agent electoral învăţase ce putere şi ce influenţă politică asupra lumii interlope îţi oferă jocurile de noroc. În toamna anului 1931 îl numi pe James P. Allman prefect al poliţiei, pretinzând în schimb ca normele ce vor reglementa jocurile să fie dictate direct din biroul primarului. Fură aleşi doi directori de zonă: Big Bill Johnson, care ani de-a rândul şi fără ca poliţia să-l stingherească cu nimic avusese în mâna lui jocurile în West Side, bastionul lui Cermak, şi Ted Newberry, fost membru al bandei Moran-Zuta (se spunea că Newberry ar fi unul din asasinii lui Zuta), în North Side. În North West Side, un gangster adept al partidului democrat urma să-l înlocuiască pe Martin Guilfoyle, ale cărui concesiuni în materie de jocuri de noroc proveneau de la partidul republican.

Astfel, în timp ce autorităţile federale depuneau toate eforturile pentru a scăpa Chicago de dominaţia lui Capone, primarul oraşului, împreună cu alţi granguri ai bandelor şi cu o serie de lideri politici, plănuia să umple golul rotit, înfiinţând un cartel al jocurilor de noroc organizat în mod şi mai eficace. În perioada aceea, Capone, copleşit de griji şi necazuri, trebuie să se fi gândit cu multă nostalgie la frumoasele zile, acum apuse, când – abia cu un an în urmă – traficul de băuturi alcoolice părea o sursă inepuizabilă de avuţii, când primarul îi era prieten de nădejde şi municipiul

era lăsat în seama lui. Că municipiul Chicago scăpase de influenţa pe care gangsterul, încerca s-o exercite până şi din închisoare, a dovedit-o pregnant episodul de la 19 decembrie 1932, când un detaşament special al poliţiei municipale, condus de sergenţii detectivi Harry Miller şi Harry Lang, dădu buzna în biroul lui Capone din North La Salle Street. Presa fu informată că această operaţiune făcea parte din campania contra criminalităţii iniţiată de primar. Negreşit, fusese o misiune spinoasă. În birou se afla Frank Nitti, care încercă să se opină, cu revolverul în mână. Îl răni pe Lang, care răspunse cu îndrăzneală focurilor, nimerindu-l pe Nitti în piept şi în gât. Presa făcu din Lang un erou. Pe lângă aceasta, primi un premiu de trei sute de dolari pentru merite speciale, şi atât el, cât şi Miller, obţinură calificative elogioase în dosarele poliţiei.

Din nefericire pentru Lang şi Miller, câteva zile mai târziu, în comitatul Porter din statul Indiana, fu găsit într-un şanţ cadavrul lui Tod Newberry, ciuruit de gloanţe... Se spunea că acest asasinat a fost comis din cauză că Newberry, în tentativa făcută pentru a acapara casele de jocuri din North Side, având spatele acoperit de administraţia Cermak, oferise 15.000 de dolari pentru lichidarea lui Nitti, care şedea în calea ambiţioaselor sale planuri. Lang şi Miller probabil că sperau să încaseze cei 15.000 de dolari, pe lângă cei trei sute căpătaţi de Lang, dar Nitti nu muri, şi banda lui Capone îl lichidă prompt pe Newberry. Nitti fu în schimb judecat pentru tentativă de

omucidere a sergentului Lang.

Procesul s-a desfăşurat într-o atmosferă destul de monotonă. Prima confirmare autentică a relatărilor care circulau s-a produs în momentul în care agentul Chris Callahan, care făcea parte din detaşamentul special, depuse mărturie că, în clipa când intraseră în birou, Nitti era dezarmat şi fără posibilitatea de a se apăra, iar Lang îndreptase revolverul spre el, trăgând în mod deliberat trei gloanţe. I se puse atunci întrebarea cum de se întâmplase că Lang fusese rănit, şi Callahan răspunse sec: „În camera aceea s-a tras cu un singur revolver. Pesemne că Lang s-a împuşcat singur”. Pe banca martorilor, Lang insistă în mai multe rânduri că trăsese în Nitti în legitimă apărare şi, spre consternarea acuzării, refuză să răspundă la alte întrebări, sub pretextul că răspunsurile date ar fi putut să ducă la inculparea lui. Procesul fu complet răsturnat. În septembrie 1933 – după nouă amânări – Lang intră în boxa acuzaţilor pentru a se apăra împotriva acuzării de tentativă de omor, iar Nitti, fostul învinuit, deveni martorul principal al acuzării. Înainte de această răsturnare, Lang declarase că, dacă va fi dat în judecată, va veni cu nişte dezvăluiri care vor face să sară în aer partidul democrat, dar pesemne că fu avertizat să nu comită vreo nesăbuinţă, căci în cursul dezbaterilor se închise în cea mai îndărătnică tăcere. În schimb Nitti povesti de-a fir-a-păr cum se desfăşurase operaţiunea, umplând astfel multe lacune. Spuse că, în momentul când brigada a năvălit în birou, el fusese apucat de încheieturile

mâinilor şi imobilizat de către Callahan, iar Lang îi trăsese un glonte în gât şi apoi alte două în piept. Callahan confirmă mărturia lui Nitti. Instanţa îl găsi vinovat pe Lan», dar până la urmă i se acordă rejudecarea procesului. După repetate amânări şi tergiversări, cazul fu clasat. Lang fu destituit din rândul forţelor poliţieneşti.

Cermak nu mai era acolo ca să vadă rezultatul acestei complicaţii marginale sau recolta adusă de reorganizarea jocurilor de noroc clandestine. În februarie 1933 plecase la Miarni, unde se ţinea marea adunare în onoarea noului preşedinte, Roosevelt. Dar în timp ce Roosevelt intra cu maşina în parcul de pe chei şi Cermak se apropia de el pentru a-i strânge mâna, un spectator ţâşni din mulţime, cu un revolver în mână, şi trase de câteva ori, nimerindu-l pe Cermak de la foarte mică distanţă. Rănit de moarte, Cermak „căzu în braţele lui Roosevelt, horcăind: „Sunt bucuros că mi-a fost dat mie să fiu nimerit, şi nu dumneavoastră”.

Fu transportat la spital, unde îşi dădu ultima suflare după trei săptămâni. Mulţi ani s-a crezut, în mod ciudat, că moartea lui nu fusese produsă de fricţiunile iscate între gangsteri; opinia acceptată în general era că asasinul ar fi fost un fanatic, pe nume Giuseppe Zangara, care încercase să-l ucidă pe Roosevelt. Dar abia douăzeci şi şase de ani mai târziu, după asasinarea lui Roger Touhy cel „Cumplit”, a apărut o nouă interpretare a crimei[41].

[41] Vezi p. 231 – Nota aut.

Rămăşiţele pământeşti ale lui Cermak au fost transportate cu trenul la Chicago, iar ceremonia funeraliilor, desfăşurate pe stadionul din Chicago, fu solemnă şi somptuoasă. Guvernatorul statului, în cuvântarea lui, a elogiat amintirea lui Cermak, pentru că reabilitase reputaţia oraşului Chicago.

La o lună şi o zi după moartea lui Cermak, prohibiţia a fost abolită, iar Chicago a înmormântat-o cu şi mai multă pompă. Capone era la închisoare. Thompson era învins, un om sfârşit, chiar dacă, după alţi opt ani, a mai făcut o tentativă zadarnică de a recuceri scaunul de primar. Crima, corupţia şi alianţele deloc sfinte dintre guvern şi lumea interlopă nu au încetat. Ba chiar organizaţia democrată a lui Cermak, care şi-a lărgit sfera de acţiune şi ulterior a devenit cunoscută sub numele de maşinăria Kelly-Nash, având timp de patrusprezece ani în fruntea ei pe primarul Edward J. Kelly, se arătă mai necruţătoare şi mai eficace decât oricare regim precedent. Sub această administraţie, 7.500 de săli de jocuri de noroc protejate operau la lumina zilei; miile de baruri, care sub domnia lui Thompson cel puţin duseseră o existenţă semiclandestină, după abrogarea prohibiţiei deveniră cârciumi autorizate şi continuară în mod ilegal – dar fără riscuri, sub aripa ocrotitoare a politicienilor – să sfideze legile asupra licenţelor pentru vânzarea băuturilor alcoolice. Banda Capone folosea tot Chicago drept cartier general; în baza unui acord încheiat cu gangsterii din New York, îşi lărgi

sfera de activitate asupra şantajului organizat pe scară mare, incluzând extorcările asupra industriei cinematografice de la Hollywood. După părerea lui Peterson, „probabil că niciun alt oraş din lume nu suferă comparaţia cu Chicago-ul de la începutul şi mijlocul deceniului al patrulea, ca sanctuar inviolabil al atâtor mari criminali profesionişti”.

Dar acum era un alt deceniu, o altă atmosferă, alte condiţii, alte procedee, alţi oameni, cu o altă personalitate. Asasinatele săvârşite de bande continuară – în 1933, anul când s-a încheiat perioada prohibiţiei, au fost comise treizeci şi cinci de crime şi, deşi numărul lor pe anul 1942 scăzuse la două, reprezentând nivelul cel mai redus, între 1933 şi anul trecut s-au înregistrat un total de 241 omucideri – dar acestea nu erau decât ecouri ale trecutului. Climatul se schimbase, nu exista un echivalent modern exact al gangsterului cu ghetre albe, cu pălărie de paie, cordon de piele împodobit cu diamante, cu un toc de pistol care i se umfla sfidător la subsuoară, asemănător unei embleme, sub vestonul în dungi late; gangsterul care circula prin Loop într-un automobil blindat şi miza *o* sută de mii de dolari pe un cal de curse, intra cu un buchet de italience blonde, cu coliere la gât, într-o „bombă” unde o orchestră neagră cânta muzică de jazz la fel de tare ca şi whiskyul pe care-l serveau; gangsterul care dădea ordine judecătorilor şi oferea banchete somptuoase asemănătoare cu festinurile cezarilor, plătea înmormântări la care florile

se revărsau ca la carnaval şi dirija alegerile cu revolverul în mână. Atât gangsterul, cât şi politicianul s-au potolit, s-au adaptat la timpurile noi, adoptând o mai mare prudenţă. Nu s-a produs nicio îndreptare deosebită a moravurilor care să fi putut fi semnalată cu mândrie şi nimeni nu se putea plânge că a avut loc vreo schimbare. Dar o schimbare se petrecuse totuşi: epoca de o furioasă bizarerie şi de o veselie bătătoare la ochi – aceea a huliganului pornit din mahalalele mizere, care face pe dictatorul – pierise pentru totdeauna... cel puţin sub forma aceea.

Partea a IV-a

ANATOMIA GANGSTERULUI

20.

Valurile vieţii citadine

Gangsterul din perioada prohibiţiei făcea parte, mai totdeauna, din a doua generaţie de cetăţeni americani.

Cauzele acestui fenomen trebuie să fie căutate în caracteristicile modului de viaţă citadin american, cu clemente etnice şi sociale foarte variate, şi în istoria Americii, naţiune plămădită din multe naţiuni, în al cărei creuzet rasial câteva din ingrediente au dovedit că posedă o îndârjită forţă de rezistenţă la fuziune.

După cel de-al doilea război mondial, acest fenomen a fost perpetuat de portoricani, care au devenit cetăţeni americani din 1898, când ţara lor a fost cedată de Spania Statelor Unite, şi care nu au nevoie de paşaport sau de vreun permis special pentru a se stabili în Statele Unite – o situaţie similară cu cea care s-a conturat atunci când, după

război, Anglia a acordat intrare fără restricţii jamaicanilor şi altor locuitori de culoare din Indiile Occidentale. Acum portoricanii, mai cu seamă bandele de adolescenţi care trăiesc, în mod practic, pe străzi, furnizează un procent disproporţionat de ridicat de criminalitate şi de violenţă în New York, unde adaptarea la o viaţă citadină, străină pentru ei, are loc în înghesuitul ghetou al Harlemului spaniol şi în mahalalele murdare şi mizere din West Side. Acelaşi lucru se întâmplă, dar în măsură mai mică, fiindcă şi afluenţa portoricanilor este mai redusă, şi la Chicago.

Un nou factor în tabloul vieţii americane este cel al negrilor, care constituie mai puţin de 10% din populaţie, şi totuşi figurează în 30% din totalul arestărilor făcute de poliţie şi reprezintă 18% din tinerii delincvenţi, pe ansamblul naţiunii, dar care – dacă vrem o definiţie exactă – nu intră în categoria imigranţilor străini, ţinând seama că negrul este american de mult mai multă vreme decât majoritatea albilor. Cu toate acestea, rezultatul este foarte apropiat. În ultimii patruzeci şi cinci de ani s-a produs un mare exod al negrilor din sud spre nord. Cam până pe la 1910, negrii din sud rămăseseră pe loc. Dar între 1910 şi 1920 descoperim că populaţia neagră a oraşelor din nord aproape s-a dublat. În perioada aceea, din cauza crizei economice şi a bolilor bumbacului, pe plantaţii nu prea se găsea de lucru, în timp ce în centrele industriale, cum era Chicago, cu fabricile lui de conserve de carne, cu atelierele mecanice de utilaj feroviar şi cu oţelăriile lui, era de lucru

berechet. Se spunea că Chicago ar fi „oraşul banilor – dacă nu reuşeşti să faci parale acolo, nu mai reuşeşti nicăieri”. Muncitori agricoli zilieri alergau în masă din Delta fluviului Mississippi, cu trenul sau cu vaporul, în căutarea demnităţii şi a pâinii zilnice care le erau refuzate în ţinuturile lor natale; dar la Chicago nu le-au găsit cu adevărat. Descoperiră că trebuiau să se îndese cu toţii în Centura Neagră din South Side, iar când au încercat să se infiltreze în zonele mai bune ale oraşului, de 58 de ori au fost respinşi între 1917 şi 1920 de vecinii lor albi, cu ajutorul bombelor; au urmat tulburările din 1919, care au durat şase zile şi în cursul cărora au fost ucise treizeci şi opt de persoane, iar o mie au rămas fără adăpost. Cu toate acestea, în perioada care a urmat până în 1950, populaţia neagră din sud a scăzut cu 68%. Fluctuaţia cea mai serioasă a avut loc între anii 1940 şi 1950, când populaţia neagră din statele nordice a sporit cu două milioane. Faptul se datora cerinţelor crescânde ale industriei din Chicago, aflată în plină dezvoltare şi care nu mai primea mână de lucru europeană, mai întâi din pricina războiului şi apoi, după război, din cauza contingentării cotei de imigranţi. Negrii din sud oferiră sursa înlocuitoare. Faptul acesta a contribuit cu precădere la ceea ce profesorul Philip M. Hauser, directorul secţiei demografice a Universităţii din Chicago, a definit drept „o explozie demografică” şi „o rapiditate în ritmul de creştere, o mulaţie în compoziţia populaţiei şi o ciupercărie de probleme materiale, unice în

istoria omenirii”. Populaţia neagră din Chicago a şi atins cifra de 800.000 de locuitori, reprezentând 21% din populaţia întregii metropole, şi oamenii din sud continuă să se stabilească în nord, în ritmul de două mii de persoane pe săptămână, deşi sunt induşi în acest total şi albii săraci. Aceştia vin din regiunea Munţilor Apalaşi, statul Kentucky şi din zonele învecinate slab dezvoltate, cum ar fi cele din statele Missouri, Arkansas, Alabama, Tennessee, unde fermele cu un petec de ogor şi minele de cărbune cad în paragină. Li se spune îndeobşte „munteni”, o poreclă care exprimă în acelaşi timp dispreţ şi antipatie.

Numeroşi negri care locuiesc astăzi la Chicago fac parte din prima generaţie de imigranţi veniţi din ţinuturi agricole înapoiate; aceşti pionieri rurali, care se trezesc în jungla de asfalt, sunt covârşiţi de înspăimântătoare crize de adaptare şi asimilare, foarte asemănătoare cu cele care îi covârşeau pe primii imigranţi europeni: „Problema negrilor – scrie profesorul Hauser – este problema tranziţiei de la o cultură folclorică, din sudul rural, la «urbanism ca mod de viaţă». În acelaşi stadiu de tranziţie se află la Chicago şi portoricanii, mexicanii şi indienii na va o, hopi, sieux şi manelan. În mod logic, deseori noii veniţi ne-europeni sunt cei care se găsesc astăzi în conflict cu societatea convenţională şi cu legea, furnizând oraşului cel mai mare număr de clemente neadaptate – huligani, agresori şi asasini, fumători de opiu, mânuitori ai şişului şi pistolari. Ei devin astfel obiectul atâtor întrebări neliniştitoare: aceleaşi întrebări care sunt

puse de teatrul contemporan în spectacole ca „West Side Story” şi „Connection”, şi de romane ca „Lumea rece” de Warren Miller şi „Jungla tablei negre” de Evan Hunter, precum şi de încă o sumă de fiţuici, abjecte, pline de poveşti cu droguri şi sexualitate, travestite în documente sociologice.

Care sunt cauzele care produc violenţa, ostilitatea, împotrivirea faţă de regulile impuse de societate? în esenţă, imigratul este o persoană care caută să-şi îmbunătăţească situaţia economică. „Dacă îl întrebaţi pe un sicilian: „De ce ai venit în America?», răspunsul este întotdeauna acelaşi: «Am venit ca să avem pâinea de toate zilele»”, afirmă o anchetă făcută în deceniul al treilea, de către o revistă. În Mica Sicilie din Chicago, în 1850,52% din populaţia oraşului Chicago era născută peste hotare, şi de atunci până în primii ani ai secolului al XX-lea, fluxul de imigranţi a crescut ca o maree – germani, irlandezi, scandinavi, polonezi, italieni, evrei, greci. Oameni care fugeau de opresiunea, de lipsurile, de sărăcia, de pogromurile şi persecuţiile religioase suferite în patria lor, şi erau ademeniţi să-şi abandoneze limba, străbunii şi căminul de sclipitoarea făgăduinţă a muncii şi a libertăţii, care se spunea că ar exista la trei mii de mile depărtare, de partea cealaltă a Atlanticului. La Chicago găseau de lucru în abatoare, în topitoriile de oţel, în depourile feroviare ale acelui oraş în necontenită dezvoltare. Viaţa cea nouă nu era totdeauna aurită, cum fuseseră îndemnaţi să creadă în

mizerabilele lor mahalale citadine şi pe dealurile cu vii din Europa. În curând salariile fură reduse de speculanţii care tindeau să exploateze cât mai mult rezervorul mereu umplut al mâinii de lucru ieftine; se iviră perioade de şomaj şi de foame, de greve şi lock-out-uri, de represiuni poliţieneşti împotriva greviştilor, de ciomăgiri din partea spărgătorilor de greve, de bombe aruncate de anarhişti.

Cu creionul în mână se pot delimita exact pe harta oraşului Chicago zonele care au zămislit gangsterii în anii ’20. Este grupul de clădiri situate la vest de calea ferată aeriană, având în centrul lor Sedgwick Street şi Chicago Avenue la nord de Division Street; la sud această zonă se învecinează cu Smoky Hollow, la vest cu râul Chicago şi cu reţeaua deasă de căi ferate şi fabrici, posomorâtul pământ sălbatic cunoscut sub numele de Mica Sicilie sau Micul infern. Iată cartierul evreiesc din Maxwell Street, la sud de Roosevelt Road. Iată noul cartier irlandez de lângă limitele nordice ale oraşului, la Edgewater şi Shetfield. Dar cel mai bogat rezervor de copii ai mahalalelor sortiţi să devină gangsteri şi contrabandişti de băuturi alcoolice, spune Zorbaugh, era „zona aceea de instabilitate şi schimbare, expusă fluxului şi refluxului vieţii citadine”. Mica Sicilie din Near North Side, o arie care se întindea pe o lungime de cel mult o milă şi jumătate şi largă de mai puţin de o milă, mişunând de nouăzeci de mii de locuitori şi totuşi dominată de Tribune Tower şi de zgârie-norii de pe Coasta de Aur, de mondenul Lake Shore Drive, domeniu exclusiv al

bogătaşilor şi al aristocraţiei comerţului. De-a lungul laturii sudice a cartierului Mica Sicilie, şlepurile încărcate cu cărbuni şi vasele de transport urcau în susul râului Chicago, pe apele poluate cu chimicale, printre maluri înţesate de uzine de gaz, topitorii de oţel, laminoare, docuri şi depozite de cherestea, rezervoare de petrol şi depozite de blănuri, năpădite de fumul şi de vuietul uzinelor. De-a lungul periferiei estice, la o distanţă de cel mult opt sau zece intersecţii, erau marile bulevarde şi promenadele umbrite de arcadele copacilor ale lui Lake Shore Drive, precum şi întinderea azurie a lacului Michigan, cu oglinda lui presărată de ambarcaţiuni albe, cu dârele lucitoare lăsate de bărcile cu motor şi de schiurile acvatice, sport care îi desfăta pe bogătaşi.

Această mahala mizeră a emigranţilor străini, o zonă mohorâtă a segregaţiei rasiale, locuită de drojdia societăţii, o zonă de sărăcie extremă, cu case dărăpănate, era străbătută de North Clarck Street şi North La Salle Street, care încă de la sfârşitul secolului al XIX-lea erau nişte străzi deocheate, înţesate de săli de dans, mici hoteluri dubioase, cabarete unde se făcea striptease, diferite localuri de petreceri cu bani puţini, cu dughene de amaneturi, aziluri de noapte, cârciumi şi case de toleranţă. În porţiunea cuprinsă între Sedgwick Street, mergând spre vest până la râu, era sâmburele cartierului italian; înţesatele, părăginitele case de raport de pe străzile Hudson, Cleveland, Mohawk, Cambridge, Larrabee, Crosby şi Hobby,

unde se transplantaseră aproape sate întregi de italieni, fiecare colonizând propriul lui cvartal, cu dialectele lor, cu tradiţiile şi răzbunările între familii, menite să dureze cel puţin încă o generaţie şi să se prelungească, sporadic, mult mai mult, în ciuda influenţelor exercitate de societatea în sânul căreia se transformaseră italienii.

În 1927, Frederick M. Thrasher a iniţiat, din însărcinarea Universităţii din Chicago, o anchetă asupra celor 1313 bande locale. Subiectul profesorului Thrasher nu îi constituia confederaţia criminalilor profesionişti, cum ar putea fi denumite mai precis bandele care făceau afaceri şi care în perioada aceea se specializau în contrabanda de băuturi alcoolice şi în activităţi subsidiare: exploatarea jocurilor de noroc şi a prostituţiei şi stoarcerea de bani pentru „protecţie”. Materialul anchetei sale îl constituiau bandele de cartier, cuprinzând grupuri mai tinere compuse din băieţaşi de prin fundături, care nu erau destinaţi neapărat unei cariere criminale, şi grupuri mai vârstnice formate din băieţi şi tineri deja trecuţi în cazierele poliţiei, care parcurseseră primele trepte spre profesia de criminal. Ancheta profesorului Thrasher se concentra îndeosebi asupra zonei Mica Sicilie – „un mozaic de sate siciliene”. „Lumea bandelor – spune profesorul Thrasher, – este un fenomen de ecologie umană. Aşa cum cele mai bune cartiere rezidenţiale dau îndărăt în faţa invaziei comerţului şi a industriei, la fel şi banda se dezvoltă ca o manifestare a spiritului frontierei, pe plan economic, moral şi cultural”.

Cu alte cuvinte, Thrasher a ajuns la o concluzie devenită apoi un loc comun: anume că delincvenţa metropolitană şi atitudinile antisociale adesea pot fi direct legate de condiţiile de trai degenerate, de o viaţă familială destrămată şi nesigură şi de spiritul de competiţie supralicitat în vălmăşagul vieţii citadine.

Cel mai interesant rezultat al acestei anchete a fost, fără îndoială, statistica întreprinsă asupra compoziţiei rasiale a bandelor. La Chicago, banda era „în mare măsură, dacă nu integral, un fenomen al comunităţilor de imigranţi mai săraci. Din 880 de bande, din punct de vedere etnic doar 45 erau totalmente americane: 63 aveau membri de rasă neagră, 25 erau compuse din oameni de culoare şi albi, 351 din albi de diferite naţionalităţi şi 396 compuse cu predominanţa sau exclusivitatea unui grup naţional”.

Şi el continuă: „Puţini dintre membrii acestor bande s-au născut în străinătate, dar la majoritatea lor unul dintre părinţi – sau ambii – sunt imigranţi născuţi în străinătate. Polonezii, italienii şi irlandezii furnizează membrii mult mai multor bande decât s-ar putea aştepta din partea respectivelor grupuri de populaţie; în timp ce printre suedezi şi germani găsim relativ puţine bande”. Pe lângă aceasta, profesorul Thrasher a mai descoperit că raţiunea primordială a creării multor bande este esenţialmente rasială: adică, consolidarea unui grup etnic rezident în acelaşi cartier, format în scopul de a organiza cu mai multă energie şi eficacitate agresiuni împotriva altui grup etnic

vecin. A descoperit alianţe ciudate, mai cu seamă în zona industrială şi de-a lungul râului, în jurul lui Western Avenue şi Străzii 26, care mulţi ani în şir au reprezentat linia de demarcaţie dintre coloniile de imigranţi ostile. Acolo polonezi şi greci alcătuiau o antantă împotriva italienilor, germanilor şi ungurilor, germanii şi ungurii se aflau contra altor italieni, evreii contra polonezilor, sirienii contra asiro persanilor. Comerţul nu elimina întotdeauna puternica pecete rasială în activitatea bandelor organizate ca firme de afaceri, a confederaţiilor de asasini care deţineau în mâinile lor traficul de băuturi alcoolice. Cu toate că în cursul războaielor purtate pentru monopolul traficului cu alcool legămintele de credinţă erau foarte fluide, deşi chiar în sânul grupelor etnice propriu-zise existau conflicte interne şi se comiteau crime, mai ales în sectorul italo-sicilian, şi în ciuda faptului că banda lui Capone, era, poate prin amploarea ei, neobişnuit de eterogenă, în general gangsterii făceau cauză comună cu cei de acelaşi neam. Comentând conflictul Capone-O'Banion, Palsey spuse: „Neîndoios, la mijloc era antagonismul de rasă". Irlandezul era iritat de aroganţa italianuui Capone şi invidia succesul acestuia. Vorbind de adversarii săi, O'Banion nu-i mai scotea din „Blestemaţii ăia de sicilieni!", ceea ce caracterizează sentimentele sale.

Mai era apoi – după cum relatează Landesco – convingerea absolut sinceră a multor gangsteri care se considerau, datorită puterii şi influenţei abia dobândite,

paladinii neamului lor, şi erau admiraţi şi înălţaţi în slăvi de către compatrioţi. Samuzzo Samoots Amatuna, care a fost asasinat la vârsta de douăzeci şi şase de ani, având deja la activul său o sângeroasă carieră de pistolar şi ucigaş, era respectat de toţi pentru inima lui bună şi pentru naţionalismul său. Mica Sicilie considera asasinarea lui drept o lovitură din partea irlandezilor, care astfel sperau să devină stăpânii industriei de băuturi alcoolice. „Irlandezii puseseră mâna pe guvernământ, funcţionarii publici erau cu toţii irlandezi şi în raidurile poliţiei se numărau câteva sute de irlandezi corupţi, care împărţeau cu gangsterii italieni, veniturile rezultate din contrabanda de băuturi alcoolice” – aceasta a fost una din explicaţiile contemporane date omorârii lui Amatuna, şi a produs multă indignare faptul că biserica i-a refuzat lui Amatuna slujba religioasă şi înmormântarea într-un cimitir catolic.

Reacţii la fel de intense se produseră în comunitatea evreiască cu prilejul uciderii lui Nails Morton. Pe prima pagină a ziarului *Daily News* din 15 mai 1923 scria: „Omagiu adus lui Nails Morton.: Cinci mii de evrei au urmat cortegiul funebru, aclamându-şi protectorul”. Relatarea făcea aluzie la „un aspect al caracterului şefului de bandă pe care puţini oameni din afară l-au cunoscut în cursul vieţii lui. Cinci mii de evrei au adus lui Morton tributul lor de recunoştinţă, considerându-l omul care crease poporului său condiţii de securitate în West Side. În cursul scurtului serviciu funebru, vorbitorii l-au elogiat pe Morton pentru

munca depusă în favoarea poporului său şi pentru vitejia dovedită în timpul războiului mondial. La cealaltă faţă a carierei sale, acum încheiată, nimeni nu a făcut vreo aluzie”. Banda lui Davey Miller avea de asemenea o tradiţie de apărare a neamului său. La procesul unde s-a judecat crima comisă de Anselmi şi Scalise, întreaga comunitate italiană se ridică solidară în apărarea asasinilor, din cauza comentariilor antisiciliene făcute de acuzare.

Thrasher sublinia: „Băieţii din păturile mijlocii sau mai înstărite nu formează bande, nu fiindcă sunt albi, ci pentru că existenţele lor sunt organizate şi stabilizate de tradiţiile americane, de datini şi instituţii care nu sunt la fel de accesibile pentru fiii imigranţilor. Banda este pur şi simplu simptomul unui anumit tip de dezorganizare care este însoţită de sfărâmarea sistemului social tradiţional al imigraţilor, fără ca să fie urmată de o asimilare adecvată a noului sistem”.

S-ar putea, eventual, căuta aici motivul primordial pentru care gangsterul contrabandist de alcool din perioada prohibiţiei poartă aproape fără excepţie un nume străin, de obicei italian. Părinţii lor au adus în America din Lumea Veche, odată cu boccelele cu straie şi cu crucifixurile lor, o ţesătură deasă a unui mod de viaţă, o statornicie şi o forţă de inerţie, suficient de puternice pentru a supravieţui transplantării şi a prospera în noul mediu social american. Presiunile economice care acţionează încă, în cazul negrilor din sud şi al albilor din Kentucky, i-au îndreptat pe

imigranţii europeni către mahala, „portul de intrare”. Şi nu a fost de vină preferinţa lor pentru murdărie (în cartierele acelea au găsit o murdărie probabil mai mare decât cea lăsată în urmă în patrie), ci o necesitate derivată din nivelul economic foarte scăzut al noului venit pe piaţa muncii din Chicago. De aceea el gravita în jurul nucleului central părăginit al oraşului, partea mai puţin atrăgătoare pe care cetăţenii de baştină din Chicago şi imigraţii stabiliţi mai de mult – care se şi asimilaseră şi prosperau – o abandonaseră, mutându-se în suburbiile aflate în rapidă expansiune radicală. În mod logic, în zona aceea se găseau locuinţele cele mai ieftine. Era un gheto pestilenţial, dar nu cu mult mai rău decât condiţiile pe care le cunoscuseră dintotdeauna, şi acolo aveau relaţii şi prieteni deja stabiliţi, gata să le ureze bun venit – oameni din aceeaşi ţară, care vorbeau aceeaşi limbă şi le împărtăşeau comportările, ceea ce însemna căldură, familiaritate şi securitate. După traumatismul înspăimântător provocat de aventura pribegirii spre vest (dintr-un sat sau dintr-un cartier european de unde probabil că până atunci nu mai scosese niciodată nasul), imigrantul se trezea înconjurat în mod îmbărbătător de consângenii lui şi de vechile tradiţii. Era ca un fel de cartier autonom, închis între ziduri, în inima oraşului, o obşte închisă în ea însăşi, cu legile ei. Imigrantul mânca aceleaşi bucate, bea acelaşi vin, ţinea aceleaşi sărbători, asista la aceleaşi slujbe religioase, iar în serile de vară îşi scotea un scaun în faţa casei, pe trotuar, sau se

aşeza pe trepte şi tăifăsuia cu vecinii în limba lui maternă despre oameni şi despre locuri cunoscute de toţi. Singura cerinţă care i se impunea pentru a putea supravieţui pe plan economic consta din învăţarea unui minimum de cuvinte englezeşti, deşi, poate, ca muncitor manual necalificat, lucrând cu un grup naţional şi sub ordinele unui şef de echipă bilingv, gata statornicit sau ale unui responsabil din aceeaşi provincie, nici măcar acest efort nu era necesar. Pentru imigrantul european din prima generaţie problema integrării nu a fost apăsătoare: imigrantul nu s-a integrat în societatea care l-a primit. Încordarea cerută de acest efort îi aştepta pe copiii săi.

Copilul născut în America din imigranţi sau cel adus de peste ocean la o vârstă fragedă nu putea să rămână mulţumit în sânul unei patrii artificial fabricate. Pentru el, şi într-un caz şi în celălalt, patria era o ficţiune şi nu izbutea să înţeleagă sensul atâtor plăsmuiri nostalgice întreţinute de generaţiile vârstnice. Totuşi, cu mult înainte de a fi capabil să-şi formeze o opinie proprie în această privinţă, era azvârlit afară din colonie şi simţea şocul noii civilizaţii, pe care nu-l cunoscuseră părinţii lui. Legea îi pretindea să meargă la şcoală, şi deşi la şcoala de stat din cartier colegii lui, de cele mai multe ori, erau probabil de aceeaşi obârşie şi din acelaşi mediu ca şi el, fără îndoială că acolo găsea un amestec de rase. Până una-alta, învăţătorii erau americani şi îi predau lucruri necunoscute de părinţii săi; învăţa fapte din istoria unei ţări al cărei cetăţean era, deocamdată, doar

nominal şi despre care părinţii lui nu auziseră niciodată vorbindu-se, iar cunoştinţele sale în materie de limbă engleză, pe care părinţii nu le aveau, îl făceau receptiv faţă de înrâuriri de care ei nu fuseseră atinşi nici măcar în treacăt. Cu mult înainte de a fi capabil să-şi analizeze şi să-şi înţeleagă emoţiile, încă din fragedă copilărie, simţea vag că se deosebeşte de părinţi şi de toţi adulţii din colonia lor. Din această uimire, din această nelinişte, se năştea impresia tot mai dominantă a unui conflict. Pe măsură ce creştea, băiatul devenea tot mai sensibil la cultura aceea de care părinţii şi consângenii lui erau izolaţi; o mare parte din tulburarea lui se cristaliza într-un dispreţ ascuns, amestecat şi cu un sentiment de vinovăţie, faţă de neamul lui. Îl deranjau sporovăiala lor într-o italiană vorbită de oameni de jos, sau în polonă, sau în idiş, sau – şi mai ruşinos – în engleza lor grotescă, scâlciată; înfăţişarea lor: pieptănătura rustică a mamei şi mohorâtele ei straie negre ţărăneşti, mustăţile răsucite ale tatălui şi basmaua la gât; obiceiul lor plictisitor de a-şi aminti necontenit de locuri pe care el nu le văzuse, nu avea să le vadă vreodată şi nici nu dorea să le vadă, din moment ce, aşa cum apăreau din descrierile părinteşti, erau ciudate şi părăduite; îndărătnicia cu care se agăţau de deprinderi absolut nepotrivite în emisfera aceasta diferită, de atitudini şi idei care fie că nu-şi mai aveau deloc rostul, fie că fuseseră respinse de propria sa experienţă; dezaprobarea şi indignarea părinţilor faţă de deprinderi care îi fuseseră altoite în afara căminului,

acuzaţiile lor continue, rostite sau implicite, că fiul îi trădează pe ei şi îşi trădează sângele dacă nu creşte ca un ciobănaş din câmpia lombardă, sau ca un băiat evreu care, drapat în *tales*[42], poartă cu mândrie sulurile de pergament într-o sinagogă din Varşovia, sau ca un argat vânjos din comitatul Cork, care se mulţumeşte să o curteze şi să se însoare cu fata lui alde O'Shea din cătunul învecinat.

Simţea toate acestea, dar îi lipsea curajul necesar că se rupe definitiv cu trecutul, pentru simplul motiv că ţinea la oamenii pe care îi dispreţuia sau, cel puţin, avea nevoie de ei pe plan afectiv şi chiar multe dintre lucrurile pe care le recunoştea ca fiind străine, neamericane îi plăceau şi îi erau necesare.

La urma urmei, ce altceva i se oferea aici în ţara adoptivă? Căci formarea personalităţii fiului de imigrant era tulburată şi de conştiinţa faptului că, deşi nu făcea, nici nu putea face parte din lumea părinţilor săi, nu putea, deocamdată, să facă parte integrantă nici din mediul în care n-aveau încredere părinţii lui, dar spre care el îşi îndrepta tot mai stăruitor paşii. „Dacă băiatul se conformează definiţiei americane, în ochii familiei este un fiu degenerat – scria Zorbaugh –, dacă se conformează tiparului familial, nu face faţă îndatoririlor prevăzute de legea americană". Îşi dădea seama că putea să sfarme cercul închis al coloniei, dar mai era un zid exterior peste

[42] Un şal care se foloseşte la îndeplinirea ritualurilor religioase în cursul rugăciunilor. – ***Nota trad.***

care cu greu ar fi izbutit să treacă. Afla că oamenii de categoria lui erau clasificaţi sub eticheta „Macaronarul”, „Irlandezul”, „Mick Leahul”. Descoperea că era considerat un american corcit: ce-i drept, engleza vorbită de el nu era atât de scâlciată ca aceea folosită de părinţii săi, dar accentul lui nu era prea bun, şi când nu era atent, aluneca lesne în locuţiuni străine sau începea să gesticuleze, expresii şi ticuri dobândite în copilărie. Nici fizicul lui nu avea *aspectul* dorit – era prea măsliniu, sau avea nasul prea mare ori buza ieşită în afară, nu corespundea imaginii ipotetice, dar obligatorii, a americanului. Şi începea să descopere că toate aceste deosebiri, puse laolaltă, deveneau o adevărată barieră: o barieră în calea legării prieteniilor, cuceririi unei fete, găsirii unei slujbe, de câte ori trebuia să fie acceptat în afara clanului, ca individ uman. Cărei ţări îi aparţinea? începea să-şi urască părinţii şi sângele care-i curgea prin vine şi-l făcea să fie aşa cum era, şi începea să urască deopotrivă America aceea superficială, fiindcă refuza să îl accepte aşa cum era. Era un individ măcinat de contradicţii, trăia simultan în două lumi sociale, neavând succes nici în una, nici în alta, ca un «actor de compozi ţie prost, care încropeşte veşnic travestiuri neconvingătoare.

În sânul unei naţiuni mai vechi şi mai încrezătoare în forţele ei poate că nu s-ar fi exercitat presiuni atât de crunte pentru a-l constrânge pe intrus să se adapteze, să se conformeze uzanţelor şi mediului. Caracterul naţional este

bine definit, reprezintă un model palpabil; codul de comportament este stabil şi coerent, şi chiar dacă novicele se decide să rămână un extravagant şi un neconformist, societatea care îl primeşte are suficientă încredere în criteriile pe care se bazează pentru a nu se arăta ofensată şi ostilă. Statele Unite ale Americii reprezintă o ţară care a suferit un proces unic, creând – doar în decursul câtorva generaţii – o nouă rasă dintr-o sumedenie de ingrediente poliglote, şi a trebuit să facă această operaţiune în ritm de marş, din cauza puterii şi a bogăţiei care i-au picat din cer, împingând-o spre rolul de fruntaşă a Occidentului. Era nevoie să fie prezentată lumii o faţă americană, şi faţa aceea trebuia să fie confecţionată. Efortul de a face necontenit reclamă imaginii americane, osanalele perpetue aduse idealizatului mod de viaţă american, necesitatea de a dovedi validitatea visului american al „prosperităţii”, cu o profuziune de bunuri materiale lucitoare şi bătătoare la ochi, zelul depus pentru a fabrica un ceremonial american şi tradiţii tribale americane, au o serie de consecinţe. Acestea produc nu numai rezultate fizice uşor de recunoscut, ca părul tuns foarte scurt, nasul cârn şi înfăţişarea vânjoasă a tânărului american tipic, în cămaşă sport şi pantaloni mototoliţi, nu numai automobilul cu siluetă aerodinamică, în culorile curcubeului, ci şi ambivalenţa personalităţii americane. În ţări europene mai blazate, uneori muribunde, însufleţirea cu care americanul caută fie să-şi manifeste spiritul de iniţiativă, fie să-şi

câştige bunăvoinţa generală, provoacă un amuzament superficial şi snob. Ies la lumină de asemenea teama americanului şi neîncrederea faţă de neconformism, şi caricatura bunului cetăţean, reprezentată de „omul organizaţiei”, deoarece nonconformistul ajunge să fie considerat un pângăritor al imaginii reale. Pe lângă aceasta, se naşte admiraţia americanului pentru oamenii ajunşi, înălţarea în slăvi a banului privit ca talisman mistic, un simbol al succesului şi al puterii sociale.

Toate aceste moravuri în dezvoltare, toate aceste idealuri trâmbiţate de propagandă, îl bombardează pe viitorul gangster din a doua generaţie de imigranţi, aventurat pentru prima dată în afara coloniei sale, şi cu atât mai mult sporesc senzaţia lui de rătăcire în faţa văditei falsităţi a multora din acele idealuri. El ştia că un cămin american nu este totdeauna vilişoara cu grilaj alb, cu pajiştea verde, la umbra copacilor, şi cu un garaj în care încap două maşini, unde duc un trai atât de însorit familiile din filme; nici garsoniera dublă a lumii bune din Manhattan şi Lake Shore Drive, despre care se vorbeşte la rubricile mondene de cancanuri, pentru că el personal locuia într-o casă americană şi erau ploşniţe în pat, nu avea chiuvetă în interiorul apartamentului, iar fereastra dădea spre o fabrică de săpun. El ştia că nu toţi americanii seamănă cu tipul anglo-saxon, bronzat, cu părul ondulat, cu cămaşă imaculată, de pe afişele publicitare ale unei anumite mărci de ţigări, fiindcă prin vecinătate nu văzuse niciodată astfel

de oameni. (Această situaţie este valabilă şi în oraşul Chicago de astăzi, unde nu are sens să vorbeşti de minorităţi etnice, când te referi la grupările eterogene care mai păstrează caracteristicile pronunţate ale vechilor minorităţi americane ne-albe. Străinii naturalizaţi constituie încă 15% din populaţia oraşului Chicago; cei din a doua generaţie, 30%; oamenii de culoare, 15%; aşadar, un total de 60%. Astfel că, în realitate, minoritatea este formată din cei 40% de cetăţeni albi născuţi la Chicago). Totuşi, cerinţa de a prelua coloritul americanului simbolic era puternică, şi nu se datora numai presiunilor exterioare. Căci ambivalenţa care îl făcea pe fiul imigrantului să sufere era prezentă, chiar dacă se manifesta sub o formă diferită şi la tatăl lui. Margaret Mead explică astfel mentalitatea imigrantului: „Bunicul său a plecat de acasă, răzvrătindu-se împotriva unui tată care nu se aştepta la răzvrătirea lui definitivă, părăsind o ţară unde toţi erau siguri că avea să rămână pentru totdeauna, Ajunşi aici, după ce spiritul de răzvrătire i-a fost domolit de succesul dobândit, el începe să se moaie puţin, gândind că poate intensitatea ardoarei sale de a-şi părăsi casa fusese exagerată, Când fiii săi se fac mari, el este dezbinat între dorinţa de a-i vedea reuşind în această patrie nouă – ceea ce însemna că trebuie să fie mai americani decât el, trebuie să-şi piardă cu totul numele străine şi orice urmă de supunere faţă de un mod de viaţă străin – şi sentimentul de culpă simţit faţă de părinţii şi de patria pe care a renegat-o. Astfel că, o dată îl pedepseşte

pe băiat fiindcă notele proaste aduse de la şcoală îl fac să se teamă că nu va deveni un american plin de succes, altă dată îl dojeneşte pentru apucăturile americane pe care le-a căpătat şi lipsa de respect arătată faţă de tată şi de bătrânii consângeni, prieteni cu tatăl”.

În cazul respectiv tatăl este parţial un ratat: el reprezintă, ce-i drept, un pas spre libertate, dar nu şi libertatea însăşi. „Tatăl aparţinând primei generaţii – continuă Margaret Mead – a ales, la vremea lui, între libertate şi ceea ce el considera drept sclavie; dar când americanul din a doua generaţie îşi priveşte tatăl european şi, în persoana lui, priveşte Europa, vede o opţiune între succes şi faliment, între putere şi înjosire”.

Margaret Mead aduce ca exemplu pe băiatul care a avut posibilitatea de a alege. Dar gangsterul din perioada prohibiţiei era un om căruia nu i se lăsa libertatea alegerii; era situat, pe plan economic, la nivelul cel mai de jos al societăţii, şi ca atare întemniţat între două culturi diferite. El a descoperit însă că există o cale de a ieşi din impas. Singurul tunel de ieşire din situaţia aceea insuportabilă era banda.

Sociologii şi criminaliştii nu au căzut încă de acord asupra unei explicaţii de ajuns de convingătoare a unui fenomen bizar: de ce dintre doi băieţi născuţi în aceeaşi casă de raport, produsul unor condiţii de viaţă absolut similare şi al discordiei din sânul familiei, unul devine judecător, iar celălalt şantajist? Poate că circumstanţele

fiind identice, iar mijloacele diferite întrebuinţate sunt datorate în parte hazardului şi influenţelor externe accidentale, în parte trăsăturilor individuale ale personalităţii. Dar ceea ce pare că scapă mereu din vedere oricărei Judecăţi este faptul că, în vreme ce în ambianţa clasei mijlocii criminalii provin din rândul tinerilor neadaptaţi, în mediul ghetoului imigranţilor tânărul neadaptat devine învăţător: este un înstrăinat. Individul normal, bine echilibrat, împărtăşeşte sentimentul vag, dar pronunţat, al locuitorului din mahala, că se află dedesubt, strivit sub povara unei elite citadine care, fie că vrea să-l ignoreze, fie că vrea să-l exploateze, se serveşte de armele pe care i le dă legea pentru a-l constrânge să rămână acolo unde este. Ostilitate, ură şi violenţă, şi recurgerea la forţa pe care o oferă banda, sunt rezultatele fireşti ale unei asemenea situaţii. Un profesor din Chicago, fiul unor părinţi naturalizaţi americani, mi-a expus situaţia în aceste cuvinte: „Criminalul tipic din epoca lui Capone era un băiat care îşi luase ca model pe banditul care a urcat pe culmea succesului. Acesta era modelul pe care îl vedea în jurul lui. Nu e vorba de un băiat ieşit din comun, ci de un individ cât se poate de obişnuit. Vedea în ce consta succesul, în societatea unde fusese azvârlit: o limuzină «Cadillac», un maldăr de bancnote, un apartament elegant. Cum să ajungă la o asemenea poziţie, atât de palpabilă? De cele mai multe ori, era vorba de un băiat plin de iniţiativă, de imaginaţie şi iscusinţă; tipul de tânăr care, în condiţii

diferite, putea deveni conducător de industrie sau un important personaj politic. Dar nu avusese prilejul de a studia la Universitatea Yale, de a deveni un bancher sau un agent de schimb; nu avusese mijloace pentru a absolvi Facultatea de drept de la Harvard. Exista, totuşi, o cale relativ uşoară de a-şi procura bunurile la care avea dreptul, aşa i se repeta neîncetat, în calitate de cetăţean american, şi fără de care începea să simtă că nu se poate socoti cu adevărat un cetăţean american. Putea să devină gangster".

În 1930, la apogeul fazei Capone din perioada crimei Industrializate, când, din cei 3.400.000 de locuitori ai oraşului Chicago, peste 2.460.000 nu erau născuţi în America sau erau născuţi în America din părinţi străini ori din căsătorii mixte, două cincimi" din fetele delincvente şi jumătate din delincvenţii de sex masculin erau copiii celor care nu erau născuţi în America. Lohman, în ancheta întreprinsă în 1975 asupra problemelor delincvenţei în America, afirmă: „În ultimii ani, problema s-a deplasat spre «noile migraţii» şi spre noile grupuri marginale apărute pe scena americană: negrul care se mută la oraş, mexicanul, portoricanul... Astăzi marea majoritate a delincvenţilor de ambele sexe, şi anume peste 70%, sunt născuţi în America, sau sunt copiii unor părinţi născuţi în America". Terenul de antrenament al bandelor de adolescenţi, în pofida transformărilor neîncetate petrecute în apartenenţa lor, îşi menţine o dimensiune etnică, rasială şi teritorială. Cincizeci la sută din delincvenţii americani provin din douăzeci şi

cinci la sută din populaţie. Shaw şi McKay au stabilit faptul că la Chicago delincvenţii erau concentraţi în puţine zone – nouă districte din centrul oraşului care, deşi adăpostesc numai 16% din populaţia adolescentă, furnizează 38% din delincvenţa citadină. Fireşte, este vorba de zonele suprapopulate din cartierele mizere. Lohman citează cazul unui gangster în vârstă de unsprezece ani, mândru de tradiţia pe care se bizuie adoptarea unor noi recruţi: „Bătrânii sunt căsătoriţi sau sub drapel sau la răcoare”. Tipii de vârstă mijlocie sunt la Charley Town[43]. Băieţii tineri, ca mine, trebuie să aibă grijă de toate treburile[44].

Astfel, banda ajunge să se substituie solidarităţii şi coeziunii care lipsesc şi ţine chiar locul, în mod obscur, unei etici a fraternităţii virile”, de vreme ce dragostea lipseşte. „Lumea bandelor” a spus Zorbaugh, „este rezultatul creaţiei fantastice, din partea copilului, a unei lumi sociale unde el poate să trăiască şi să-şi găsească împlinirea dorinţelor”. În 1929, profesorul Thrasher definea în felul următor caracteristicile bandei de cartier: bandele îşi au originea în încăierările dintre băieţii care locuiau pe străzi rivale: „În timp ce multe dintre ele sunt efemere, altele dezvoltă o considerabilă conştiinţă de sine socială. Adesea iau numele străzii unde s-au născut, sau un nume diferit, la alegerea membrilor. În acest mod, banda embrionară se încheagă, devine permanentă şi dobândeşte o

[43] La şcoala de corecţie. – Nota aut.

[44] Crimele. – ***Nota aut.***

considerabilă stabilitate. Băieţii pot astfel să rămână împreună în toată perioada adolescenţei, iar când devin adulţi reprezintă un grup compact şi bine integrat... Bandele de criminali iau naştere din aceste bande compuse din băieţaşi şi adolescenţi... După datele Comisiei împotriva crimelor din Chicago, în oraş sunt zece mii de criminali profesionişti. E mai mult decât probabil că pregătirea lor s-a făcut în rândul bandelor de care am vorbit mai sus, care de obicei nu sunt supravegheate de poliţie şi constituie adevărate leagăne ale crimei. Pe lângă faptul că generează delincvenţa juvenilă şi pregăteşte pe viitorii criminali, banda este totdeauna o sursă de dezordine în comunitate, Reprezintă o mare problemă, atât pentru şcoală, cât şi pentru grădinile publice, terenurile de joc şi în case. Se dezvoltă din conflicte. Când se produc tulburări, banda ia parte la ele, punându-se în fruntea mişcării, şi devine cu uşurinţă un nucleu în jurul căruia poate să se adune mulţimea. În formele sale mai mature şi în mâna unor indivizi lipsiţi de scrupule, devine o unealtă pentru fapte rele. Poate fi folosită în conflictele de muncă, la spargerea grevelor sau în cazurile de concurenţă violentă. La Chicago, ca şi în alte oraşe, banda a devenit instrumentul favorit al fruntaşilor politici, care îi oferă protecţie şi subsidii în activităţile ei criminale, în schimbul unui sprijin bazat pe forţa brută şi pe voturi”.

Alt factor este efectul produs de viaţa citadină asupra acestor fii de ţărani. Vastitatea, varietatea şi anonimatul

oraşului Chicago, miile de ocazii oferite de metropolă băiatului italian sau irlandez de a scăpa de autoritatea părinţilor refugiindu-se în alte cartiere, de a-şi forma fără ştirea părinţilor noi obiceiuri şi noi prietenii este o problemă care a fost examinată de R.E. Park. Această mobilitate şi schimbare accelerată pe care o aduce după sine, spunea Park, „permite indivizilor să treacă la iuţeală, cu extremă uşurinţă, de la un climat moral la altul, şi încurajează fascinanta, dar periculoasa experienţă de a trăi în acelaşi timp în mai multe lumi diferite, poate tangente, dar despărţite de un abis. Toate acestea tind să imprime vieţii oraşului un caracter superficial şi hazardat; tind să complice relaţiile sociale şi să producă tipuri umane noi şi divergente. În acelaşi timp introduc un element de hazard şi de aventură care se adaugă stimulentului vieţii urbane şi îi dă o atracţie aparte în ochii tinerilor, înzestraţi cu nervi elastici şi netociţi. Atracţia exercitată de marile oraşe este, poate, consecinţa unor stimuli care acţionează în mod direct asupra reflexelor omului. Ca tip de comportament uman, poate fi explicat asemenea atracţiei exercitate de flacără asupra fluturelui de noapte, ca un fel de tropism”.

În acele turbulente şi crepusculare zone ale oraşului Chicago, puteai să faci parte dintr-o bandă doar cu preţul unei conduite pe care societatea organizată o condamna în teorie, şi în acelaşi timp o trecea cu vederea, valorificând-o cu cinism în folosul ei – ceea ce, cum era lesne de constatat, aducea o răsplată bogată.

21.

Afaceristul cu dinţi de rechin

Până la 17 ianuarie 1920, gangsterul american fusese identificabil. La drept vorbind, şi în perioada precedentă el beneficia de o toleranţă necunoscută în Europa modernă, Fuziunea şi ajutorul reciproc dintre crimă şi politică era un vechi obicei american; principiul „oraşului deschis” era acceptat pe plan larg nu numai de afacerişti – care argumentau că deviza „orice merge” era utilă comerţului local – sau de către cei care patronau case de toleranţă, tripouri şi spectacole de strip-tease, ci şi de mulţi cetăţeni respectabili, care îndrăgeau în chip romantic ideea supravieţuirii acelui frenetic trecut al frontierei întruchipat de Diamond Lil şi de cartoforul care frecventează vapoarele de pe Mississippi. Astfel că angrosistul viciului, de tipul unui Colosimo, cu vulgarităţile lui ţipătoare, cu şarlataniile sale, cu viclenia lui făloasă, care era nu numai tolerat, ci şi apreciat ca tipul pitoresc al şmecherului, rămânea totuşi dincolo de îngrăditura respectabilei comunităţi mijlocii. Exista, era semiadmirat, îndeplinea o funcţie care putea fi acceptată cu o ridicare din umeri; dar el nu făcea parte din societatea civilizată, şi după ce se epuizau toate scuzele şi

indulgenţele, era stigmatizat ca un criminal şi pus la index de obştea onestă.

Dar, după introducerea prohibiţiei, cine era şarlatan? Milioane de oameni care se considerau cetăţeni corecţi, cu respect faţă de lege, totdeauna gata să-şi îndeplinească datoria, şi care în toate celelalte privinţe puteau să se comporte în consecinţă, începură să comită fraude şi să mintă cu neruşinare, în mod regulat, în complicitate sistematică cu lumea interlopă. În 1920, spre sfârşitul lunii ianuarie, Asbury scria: „Femeile au început să invadeze barurile clandestine... Tinerii au început să poarte în buzunare ploscuţe şi să organizeze petreceri zgomotoase, la care un joc foarte popular era acela de a vedea cine se făcea criţă cel dintâi. Îi ajutau pe cei vârstnici să manevreze aparatura pentru distilarea whisky-ului şi fabricarea berii, care era instalată în casele particulare; îi vedeam dând duşcă pe gât băuturi spirtoase şi apoi, beţi, permiţându-şi tot felul de libertăţi licenţioase cu soţiile sau soţii altora, sau mahmuri după o noapte de chef. Se discuta aproape numai despre preţul ridicat al băuturilor, despre greutatea de a supraveghea fermentarea, despre doza de drojdie necesară sau despre calităţile neasemuite ale «contrabandistului meu». A bea devenise un lucru romantic şi aventuros, un lucru pe care tinerii moderni trebuiau neapărat să-l facă”. În 1923, judecătorul John H. Clarcke de la Curtea Supremă, vorbindu-le absolvenţilor Facultăţii de drept a Universităţii din New York, spunea: „Respectul nu

numai faţă de o anumită lege, ci faţă de toate legile, a scăzut în ţara noastră în chip atât de demoralizant şi fără precedent, încât este greu de prevăzut sfârşitul situaţiei care s-a creat”.

Iată şi plângerea lui Capone, care se arăta jignit: „Eu nu am făcut altceva decât să vând bere şi whisky celor mai buni concetăţeni ai noştri. Nu am făcut altceva decât să satisfac o cerere grozav de mare”. Această plângere a fost adesea citată în glumă; dar totuşi, fără a accepta opinia lui că „nu am făcut altceva”, care făcea abstracţie, în mod cam arbitrar, de asasinate, extorcare, terorizare şi corupere – toate fiind elemente însoţitoare ale simplului scop central –, cele două afirmaţii corespund adevărului. Capone şi confraţii lui traficanţii aveau o vastă armie de complici: publicul însuşi.

Cetăţeanul din Chicago între două vârste priveşte azi în urmă, la anii aceia dezmăţaţi, cu un sentiment de vină personală care m-a surprins foarte mult (un bancher mi-a povestit: „În cursul deceniului al treilea, într-o bună zi fiica mea mi-a spus: Totdeauna m-ai învăţat să respect legea şi constituţia, şi văd că îţi prepari gin. (La care eu n-am avut ce să-i răspund”), dar, într-un mod la fel de surprinzător, nu blamează pe Capone şi bandele de gangsteri. Printre numeroasele persoane cu care am stat de vorbă asupra atitudinii avute faţă de Capone şi asupra atitudinii opiniei publice a vremii faţă de el, doar un fost reporter al cronicii judiciare l-a condamnat categoric: „Capone a fost un

nemernic”. Oricum, poate fi interesant să relatez câteva din opiniile culese de mine personal.

Un avocat, fiul unui fost procuror general, exprimând un punct de vedere foarte asemănător cu cel al lui Macheath, personajul lui Brecht („Ce contează un şperaclu, în comparaţie cu o obligaţie de bursă? Ce înseamnă jefuirea unei bănci, în comparaţie cu fundarea unei bănci?”), îmi spuse: „Capone era relativ nevinovat în comparaţie cu unii oameni care în vremea aceea dominau afacerile şi viaţa publică – mă refer în mod special la Samuci Insull, ale cărui operaţiuni financiare erau adevărate acte de banditism. Insull reuşea să corupă şi să cumpere până şi pe oamenii de afaceri care susţineau necesitatea unor criterii politice şi civice onorabile. Decăderea generală a onestităţii şi a integrităţii în viaţa publică provocată de Insull este cea care a creat ca subprodus climatul moral în care Capone şi-a realizat ascensiunea”.

Un sociolog care de foarte tânăr, pe când lucra la un proiect de studii sociale, la universitate, a fost în contact timp de doi ani cu banda lui Capone, îmi spuse: „Nu aş putea considera bandele din perioada prohibiţiei ca având o activitate pur criminală. Populaţia din Chicago voia băuturi alcoolice, jocuri de noroc şi femei, iar organizaţia lui Capone era un fel de serviciu public care le furniza clienţilor ceea ce voiau. Fără consimţământul cetăţenilor nu ar fi putut acţiona nici măcar un ceas. Persoanele «cumsecade» i-au îmbogăţit pe gangsteri. Marii lideri civici şi marii

magnaţi ai industriei se ridicau, în adunările publice, pentru a denunţa corupţia – şi apoi se duceau glonţ la un cocktail sau se întorceau la birou ca să trateze cu traficanţii de băuturi alcoolice prohibite asupra calităţii ultimelor băuturi spirtoase livrate”.

Un judecător care combătuse în mod consecvent administraţia Thompson exprima anumitei rezerve când era vorba de condamnarea totală a gangsterului din perioada prohibiţiei: „Bandele au devenit puternice din cauza corupţiei – îmi spuse el. Conducerea municipiului era coruptă şi reprezenta un teren fertil pe care corupţia se putea dezvolta. Noi americanii suntem un popor versatil. Am introdus prohibiţia. Am pus-o la încercare. Am înlăturat-o. Personal, am fost totdeauna pentru menţinerea vinului şi a berii. Cred că ar fi trebuit să interzicem numai consumul băuturilor alcoolice tari. Dar minţile oamenilor erau prea ocupate cu întrebarea: „De ce să-mi ia paharul de bere?” Şi efectiv, marele trafic cu băuturi alcoolice prohibite l-a prilejuit berea! Unii îl urau pe Capone, dar asupra multor oameni el exercita atracţia legată de figura legendară a brigandului aventuros, şi mulţi se gândeau că, în fond, Capone avea grijă să le furnizeze oamenilor berea de care nu se puteau priva. Aşa cum am spus, noi suntem un popor versatil. În fiecare oraş american există un grup de comercianţi şi necomercianţi care susţin principiul «oraşului deschis», ceea ce ne duce îndărăt la Roma. Aceştia spun că dacă ai un primar onest, seacă anmnite surse de venituri.

De aceea ei râvnesc să se revină la zilele de deplină libertate. Le obţin, şi apoi îşi văd copiii mergând pe străzi mărginite de taverne şi case de toleranţă şi se hotărăsc să asaneze atmosfera oraşului. Lucrurile se desfăşoară ciclic. Gangsterul nu poate fi eliminat definitiv câtă vreme va exista o asemenea nestatornicie socială”.

Climatul politic al acelei perioade a avut o contribuţie importantă la atitudinea echivocă faţă de gangsteri şi, îndeosebi, la sfidătoarea împotrivire faţă de condamnarea formulată oficial de către cetăţeanul respectabil: cei care îl apărau pe gangster susţineau că umblau slobozi jefuitori mai răi, travestiţi în persoane cumsecade, opinie care, de altfel, se menţine şi azi şi pe care a cristalizat-o Nelson Algren. El mi-a spus: „Corupţia începe din vârful societăţii. Am cunoscut o grămadă de şantajişti şi de oameni care au ispăşit condamnări, persoane având – de cele mai multe ori – o faţadă legitimă, dar care învârtesc altceva îndărătul acelei faţade. Din punct de vedere moral ei sunt mai cinstiţi decât aşa-zisele persoane cumsecade care guvernează oraşul Chicago prin intermediul unui joc de complicităţi”. Această atitudine derivă, în parte, din resentimentul stârnit de prohibiţie în cugetul atâtor oameni inteligenţi şi prea puţin cucernici, care vedeau că dreptul de liberă opţiune fusese gâtuit de o facţiune de bigoţi sectari, – dar totodată, în mod mai vag şi totuşi cu aceeaşi forţă, şi de credinţa înrădăcinată că gangsterii ar fi un fel de erupţie cutanată provocată de o maladie mai adâncă, organică, a societăţii,

şi că activitatea lor le-ar ajuta adevăraţilor răufăcători, abătând indignarea publică de la cauza primordială a răului.

Algren, acum trecut de cincizeci de ani, a crescut în cartierul Milwaukee Avenue, locuit de polonezi şi negri, şi îşi mai petrece şi azi acolo o bună parte din timpul său; este tipul intelectualului autodidact. Face parte din acea categorie de scriitori, pictori, ziarişti şi boemi de periferie proletari (sau mic-burghezi care se consideră proletari) care au cunoscut la Chicago criza din 1921, prea trâmbiţata „prosperitate a lui Coolidge" ce a ţinut din 1923 până în 1928, nebunia speculaţiei din 1928, crahul din Wall-Street din 1929 şi puternica criză economică din deceniul al patrulea, când în Statele Unite domneau spaima, foamea, suferinţa, iar în aer se simţea miros de revoluţie. Oamenii aceia deveniră, sub influenţa evenimentelor, fie socialişti umanitarişti fără de partid, cunoscuţi în America sub numele de liberali, fie marxişti sau de-a dreptul comunişti cu carnet de partid.

Nimicirea lui Capone a fost o demonstraţie clară a profundei nevoi de reînnoire şi reabilitare simţită de America; era vremea întrebărilor chinuitoare, când în ţară erau milioane de şomeri – cele trei milioane din 1929 au sporit în 1932 la patrusprezece milioane şi jumătate. O vreme în care întreaga structură a gândirii americane, bazată pe premisa că bunăstarea şi progresul vor spori necontenit, în mod dinamic, sub egida politicii capitaliste şi a devizei *laissez faire,* s-a prăbuşit odată cu acţiunile de la

bursă. Era vremea migraţiilor interne, a noilor marşuri spre vest în maşini bune de dat la fier vechi, fugind din „groapa de praf”[45] din Oklahoma, şi din părăginitele, sterpele câmpii ale sudului; vremea romanului „Fructele mâniei” de Steinbeck, a mâinii de lucru migratorii; vagabonzii călătoreau în vagoane de marfă sau pur şi simplu agăţaţi dedesubt, de osiile lor, spre est şi vest, spre nord şi sud, străbăteau de-a-curmezişul America, căutând în zadar de lucru; vremea „oraşelor lui Hoover” construite de cei rămaşi fără adăpost din lăzi de ambalaj şi tablă ondulată, pe terenurile acoperite de bălării la periferia oraşelor; vremea bucătăriilor populare şi a cozilor la pâine; a chitareştilor ambulanţi radicali, de tipul lui Woody Guthrie, care cântau: „ESiuesul despre Uniune”, „Omul vigilent”, „Călătorie grea”, şi a celor care ridicau moralul cu „Mica culegere de melodii roşii”, de Joe Hill[46], poetul şi agitatorul internaţionalist executat, în taberele de muncitori migratori şi dezorganizaţi, răsărite în marginea şoselelor; a pieselor de tipul „În aşteptarea lui Lefty”[47] şi a filmelor de tipul lui „Pogoară iarna”[48]; vremea asociaţiei P.W.A. (a foştilor prizonieri de război) şi a Ajutorului federal; a unei noi şcoli

[45] Regiune foarte aridă, unde, din cauza eroziunii accentuate, se produceau mari furtuni de praf. – Nota trad.

[46] Joseph Hilstrom, poet proletar (1882—1915), de origine suedeză. Condamnat la moarte sub acuzaţia ticluită de asasinat, **a** fost executat, devenind un erou al folclorului muncitoresc din S.U.A. – ***Nota trad.***

[47] Piesă într-un act, de dramaturgul progresist Clifford Odets, având ca temă o acţiune sindicală. – Nota trad.

revoluţionare de romancieri progresişti, ca John Dos Pas sos, James T. Farrell şi Richard Wright: a publicării unor poezii partinice, de tipul poemului „Unei fete revoluţionare” de Maxwell Bodenheim şi al „Baladei lui Lenin” de Langston Hughes; vremea grevelor şi a spărgătorilor de greve; a lock-out-urilor şi a bandelor de terorişti; o vreme în care până şi şlagărele îşi îndepărtau atenţia de la aspectele mai superficiale ale amorului, lansându-se melodii ca „Aminteşte-ţi de omul meu uitat” şi „Frate, ai un gologan să-mi dai?” în niciun alt oraş american nu era un şomaj mai mare ca la Chicago. Nicăieri nu găseai un procent mai ridicat de oameni capabili de muncă aflaţi în sarcina filantropiei publice. În niciunul nu erau tulburări mai violente şi mai sângeroase, în niciunul nu aveau loc atâtea mişcări sindicale şi marşuri ale foamei în cursul cărora poliţia trăgea în grevişti şi manifestanţi. În 1932, într-o singură lună, treizeci şi opt de bănci din Chicago şi-au închis ghişeele. Cu optsprezece luni mai înainte, în ianuarie 1930, în ziarele engleze apăruse titlul macabru: „Oraş falit – în Chicago domneşte un haos total”. Faptul de necrezut era că acest centru industrial, clocotind de energie şi activitate, avea sub administraţia lui Big Bill Thompson şi a acoliţilor lui – un pasiv de trei sute de milioane de dolari.

Enormitatea harababurii care domnea şi a pungăşiilor omise de oameni aflaţi în posturi importante făcea ca

[48] Ecranizarea piesei lui Maxwell Anderson, jucată şi în ţara noastră. – Nota trad.

gangsterul contrabandist de băuturi alcoolice şi şantajist să pară relativ nevinovat în ochii multor cetăţeni din Chicago. În centrul crizei se aflau piraţii finanţei, de genul lui Samuel Insull şi al lui Charles T. Yerkcs, două exemplare deosebit de notorii şi bătătoare la ochi ale acelei specii de rechini din Chicago care dominau lumea afacerilor.

Insull era fiul unor englezi care duceau o cruciadă pentru cumpătare, abstinenţi convinşi. El personal se lăuda că în viaţa lui nu pusese în gură niciun strop de alcool, ceea ce făcea o publicitate nepreţuită antiprohibiţionismului. Insull îşi începuse cariera la Chicago, organizând distribuirea energiei electrice şi preluând controlul ei total. După ce extinsese procedeul lui de constituire a monopolului la unsprezece state şi treizeci şi cinci de oraşe, deveni cel mai puternic magnat al afacerilor din Vestul mijlociu. Şi către mijlocul deceniului al treilea era vârât până în gât în maşinaţii politice. În 1932, după câteva mici zguduiri preliminare, imperiul lui financiar se prăbuşi; trei sute de mii de acţionari îşi pierdură economiile; Insull fugi la Paris, iar după extrădarea şi desfăşurarea procesului în America, tot la Paris se întoarse şi la Paris muri, lăsând patrusprezece milioane de dolari datorii. Cât despre Yerkes, acesta îşi inaugură activitatea de speculant investind fonduri – rodul unor delapidări comise de un amic de-al său în dauna trezoreriei municipiului Philadelphia – în diferite întreprinderi din Chicago, după incendiul din 1871. Apoi deschise un birou de schimb, specializându-se în speculaţii

asupra concesiunilor de tramvaie şi colaborând în secret cu „lupii cenuşii” din consiliul municipal; până la urmă reuşi să controleze aproape întreaga reţea a transporturilor publice din Chicago[49]. Dar puterea politică şi financiară a multimilionarului Yerkes fu fărâmiţată într-o bună zi, în ciuda faptului că împărţise în dreapta şi-n stânga şperţuri în valoare de trei sute de mii de dolari. Înainte de a fugi, la rândul său, în Europa, Yerkes se descotorosi de toate titlurile cu cota umflată artificial.

După extrădarea lui Insull, întors în America spre a fi judecat pentru fraudă şi absolvit de orice învinuire de către juraţi, care mai târziu declarară presei că verdictul fusese cunoscut încă cu şase săptămâni înainte ca Insull să apară pe banca acuzaţilor, ziarul *Times* din Chicago, într-un editorial care sprijinea New Deal-ul preşedintelui Franklin D. Roosevelt, rezuma astfel cele întâmplate: „Insull şi ceilalţi inculpaţi – nevinovaţi; vechea orânduire – vinovată”.

De aceea nu ne uimeşte constatarea că, după criteriile morale ale cetăţenilor din Chicago mai tineri şi mai inteligenţi din perioada aceea, „pitoreştii mastodonţi ai junglei din La Salie Street”, cum îi numea Alson F. Smith, erau mai nocivi pentru societate decât Capone şi banda lui. Smith susţinea că motivul pentru care cercurile intelectuale şi artistice din Chicago menţineau raporturi aproape permanente cu „gangsterii neolitici” se datora pe de o

[49] Aceste episoade ale biografiei lui Yerkes l-au inspirat pe Theodore Dreiser la scrierea romanului său „Titanul”. – ***Nota trad.***

parte faptului că mulţi dintre scriitori erau totodată şi ziarişti, şi această meserie îi punea în fiecare zi în contact cu lumea bandelor, pe de alta faptului că mulţi gangsteri sicilieni patronau spectacolele de operă. Pe lângă aceasta, un loc de întâlnire îl constituiau localurile de jazz administrate de bande şi, în sfârşit, „gangsterii nu îi înspăimântau pe scriitori şi ziarişti, ca pe majoritatea oamenilor; îi cunoşteau personal; oricum, Chicago era o junglă, şi prohibiţia era categoric nepopulară. Aproape toţi ziariştii erau convinşi că fiarele cele mai periculoase nu erau cele care se întâlneau în lumea interlopă, ci dinozaurii pitulaţi în zgârie-norii din La Salle Street, care se năpusteau să prade concesiunile întreprinderilor de tramvaie şi acţiunile întreprinderilor de utilitate publică. Yerkes şi Insull, argumentau aceşti oameni, au furat mai mult decât Torrio şi O'Banion, şi prin furturile lor au dăunat unui număr mai mare de cetăţeni nevinovaţi".

Nu e de mirare că şi Capone împărtăşea pe deplin acest punct de vedere. În iunie 1931, în timp ce se plângea presei de hărţuielile la care îl supuneau autorităţile fiscale, spuse: „Bancherii care îi fură pe săraci se fac vinovaţi de o crimă cu mult mai mare. Guvernul vrea să dea un exemplu cu mine, şi eu nu mă plâng. Dar ar trebui să se ţină de capul bancherilor necinstiţi". Pe de altă parte, cu cinci luni mai înainte, Capone făcuse foarte lămurită intenţia lui de a ajunge la un acord amical cu autorităţile, angajându-se să nu se atingă de marile afaceri. „Eu nu mă amestec în marile

afaceri – declară el ziarului *Herald* din Washington. Niciunul din marii bonzi ai finanţei nu poate spune că i-am luat măcar un singur dolar. Eu nu mă amestec în afacerile lor. De ce nu mă lasă să-mi văd liniştit de afacerile mele?”

Elasticitatea lui Capone nu a fost niciodată inhibată de sâcâitoare principii rigide; el poseda talentul unui bun comandant militar, gata să-şi schimbe câmpul de bătaie ca să facă faţă unei modificări a situaţiei tactice.

Vedem astfel că dezavuarea formală a gangsterilor – exprimată de obicei pe un ton sfătos în rapoarte, conferinţe publice şi cărţi documentare asupra criminalilor, consideraţi drept vampiri care sug sângele şi viaţa din trupul lipsit de apărare al comunităţii, nu oglindeşte în mod exact toate opiniile. Personal, găsesc totuşi că din această condamnare a disciplinei şi integrităţii publice lipseşte pe nedrept un factor crucial. Noi, englezii, adesea rămânem perplecşi în faţa situaţiei încurcate care domneşte în America în ceea ce priveşte legile locale şi legile statale, în faţa a ceea ce ni se pare a fi o jurisprudenţă de o haotică ineficienţă, plină, ca un ţinut de luptă al partizanilor, de gropi-ascunzători şi de poteci de scăpare pentru criminalul care are un bun avocat şi este totdeauna gata să-şi afirme drepturile conform constituţiei şi să se adăpostească îndărătul unei tăceri îngăduite de către un comod articol de lege. Englezul citeşte multe relatări despre violenţa şi incoerenţa care domnesc în societatea americană; multe relatări despre excesele maccarthyştilor şi ale rasiştilor, care provoacă

reacţii puternice împotriva timidităţii şi a convenţionalismului placid, împotriva unei mediocrităţi neangajate, socotită mai sigură decât vigoarea şi decât gândirea originală. Adesea buimăciţilor englezi le vine greu să vadă o realitate concretă în principiile de libertate personală şi de respect al personalităţii umane; care ocupă atâta spaţiu în declaraţiile despre măreţia şi destinul Americii.

De fapt, aceste principii sunt transpuse în cea mai vie realitate, prin felul cum modelează idealurile şi codul de comportament al americanului, chiar dacă în practică, la fel ca toate făpturile umane de pretutindeni, adesea cade sub nivelul cerinţelor ideale. Principiile acestea au contribuit la supravieţuirea şi la succesul lui Capone. Mai pe scurt, se atribuie o asemenea importanţă ideii libertăţii individuale, încât criminalului i se acordă o doză prea mare; din această stare de spirit derivă, pe plan administrativ, şi o profundă şi aprigă ambiţie a păstrării autonomiei, o mare silă faţă de acceptarea controlului Washingtonului şi al forurilor federale – deşi adesea există şi motive întemeiate pe interesul personal pentru ca afacerile locale să fie soluţionate într-un cadru local. Până la urmă, firește, Capone a devenit o asemenea forţă – şi o asemenea complicaţie naţională – încât pentru a fi strivit a fost necesară o acţiune federală; cetăţenii cu răspundere din municipiul Chicago au ajuns la ultimul grad de desperare, încât n-au avut încotro şi au cerut ajutorul federal. Un om

de afaceri din Chicago mi-a făcut o declaraţie care explică multe lucruri: „În cele din urmă am înţeles că trebuia să scăpăm de Capone, dar era o treabă complexă, cu o droaie de lucruri ca respectul de sine, onoarea civică, amestecate cu o bună doză de ruşine şi aroganţă”.

Cei pe care John Gunther îi numeşte „aceste creaturi folclorice”, cât timp au trăit au fost celebrităţi în toată puterea cuvântului. În 1930 Pastey a descris interesul stârnit de apariţia lui Capone, în automobilul lui blindat: „Vine Al!”, şi vestea alerga din gură în gură, iar pietonii se strângeau ciorchine pe marginea trotuarelor, întinzând gâtul pentru a vedea mai bine, întocmai ca la definirea unui circ. În cursul anilor 1925,1926,1927 şi 1928, pentru străinii care se aflau în al doilea oraş al Americii ca mărime, trecerea lui Al era un spectacol care stăruia în amintire. În 1928, un băiat din Indiana fu arestat la Chicago, pentru vagabondaj. El mărturisi că făcuse călătoria anume „pentru a-i vedea pe oamenii curajoşi care-şi bat joc de voi, sticleţii”. În 1929, sociologul Jane Addams scria că bunii cetăţeni erau cu toţii „foarte îngrijoraţi de efectul produs de toate aceste violări ale legii asupra tinerilor. Fără îndoială că spiritul de aventură, firesc la adolescenţi, a fost deşteptat în chip înfricoşător de contrabanda de alcool şi de jafurile rezultate din pricina ei.

E ca şi cum acel spirit de aventură din Vestul sălbatic s-ar fi mutat pe străzile oraşului. Jane Addams mai sublinia numărul tinerilor recruţi entuziaşti de care gangsterii se

serveau pentru a forma o reţea de pândari în jurul distileriilor şi al fabricilor lor de bere clandestine, precum şi sporirea numărului permiselor de port-armă acordate impuberilor. Pe lângă aceasta, menţiona un incident petrecut cu puţin timp în urmă: cinci băieţi care consumaseră băuturi alcoolice trăseseră într-un agent de poliţie care voia să-i aresteze, ucigându-l.

Astăzi, la treizeci şi ceva de ani de când s-a sfârşit regimul său şi acel imperiu specific al crimei, Capone a devenit figura centrală a unei legende americane, foarte asemănătoare cu aceea a cavalerilor regelui Arthur.

Faptul că astfel de indivizi erau, din punct de vedere afectiv, nişte fiinţe anormale, avide de bani şi cu inima rece, nu răpeşte nimic din fascinaţia lumii pe care şi-o făuriseră; o lume cârmuită de legile ei proprii aşa cum era şi societatea pe care o sfidau. Era o lume în care un soi de piraterie barbară a avut epoca ei de aur, din cauza abilităţii oamenilor care manevrau procedee şi condiţii de trai moderne: anonimatul zgârie-norilor, automobilul rapid, mitraliera şi bomba şi metodele comerciale moderne.

Gangsterul se îmbrăca îngrijit şi nu prea bătător la ochi. Tipul Colosimo, cu dinţi de aur şi veste ţipătoare, ieşise din modă. Noul tip de gangster purta o pălărie de fetru gris-perle, cu panglică neagră – „marca depusă pentru ciracul lui Capone”, remarcă Ness – costum de culoare închisă, la două rânduri, cu vestă, batistă albă la buzunarul de la piept, cămaşă albă, cravată în dungi şi ghetre.

Capone pretindea, cu zelul unui antrenor, ca ţintaşii şi sicarii lui să se menţină permanent în cea mai bună formă, gata să-şi îndeplinească îndatoririle. La hotelul Metropol, cartierul lui general, după câte povesteşte Pastey, existau două odăi perfect utilate ca săli de sport, cu saci de piele pentru antrenamente de box, bare orizontale, trapeze, aparat de vâslit şi alte aparate de gimnastică, pentru ca băieţii să poată face regulat antrenamente.

Simţul umorului şi al ironiei nu figurau printre trăsăturile caracteristice ale gangsterilor. La ei setea de răzbunare întrecea orice limite; ca atunci când, de pildă, au executat calul lui Nails Morton. Samuel J. Morton, din banda O'Banion, era un gangster cu un cap mai sus decât ceilalţi. În timpul primului război mondial luptase în Franţa, fiind locotenent în regimentul 131 de infanterie din Illinois, şi dobândise *Croix de Guerre* fiindcă îşi dusese plutonul până pe creasta poziţiei inamice, deşi fusese rănit de două ori. După demobilizare, Morton se dedicase ocupaţiei civile de traficant de băuturi alcoolice prohibite, folosind în practică pregătirea lui din război şi abilitatea lui de trăgător.

Dar chiar recunoscând vădita şi morbida atracţie exercitată de falsa strălucire a acestor pistolari aflaţi în afara legii, care în aparenţă se încadrau în colecţia bogată a briganzilor donchişoteşti, există un motiv mai profund care explică de ce gangsterul a devenit o parte integrantă din mitul american. Flăcăul de obârşie străină absorbise, chiar fără voie, crezul Lumii Noi, alcătuit din iniţiativa particulară,

din concurenţă şi din succesul material, iar generaţia lui a dovedit în mod melodramatic cât de bine învăţase lecţia. Acei antreprenori ai giganticelor carteluri de băuturi alcoolice deţinând o avere şi o putere fabuloase erau expresiile vii – deşi adesea nu pentru multă vreme, trebuie să o recunoaştem – a două caracteristici ale americanului: respectul plin de admiraţie pentru omul întreprinzător care s-a ajuns şi plăcerea de a vedea autorităţile trase pe sfoară şi făcute de râs. Pentru a-şi croi drum, contrabandistul de băuturi alcoolice folosea metode ca omorul şi violenţa, de care cetăţeanul de rând se ţinea la distanţă; şi totuşi, atitudinea lui faţă de viaţă, tactica lui conformă devizei „Dă-i la cap vecinului”, victoriile repurtate de el în sistemul acela de concurenţă dusă până la cea mai feroce extremă păstrau un fel de aură romantică. Gangsterul acceptase sistemul: „Uite banii – dă marfa”, împingându-l până la ultima consecinţă logică, iar întreprinderea comercială creată de el era un microcosm al capitalismului, fără frâne sau controale din partea agenţilor guvernului, fără sindicate muncitoreşti. „Noi facem afaceri mari fără să ne punem pe cap ţilindrul”, spusese odată Dion O’Banion. Toţi locuitorii din Statele Unite puteau să observe în ce mod acţionează mobilul profitului, când nu se ivesc obstacole, iar celui născut în America, care respira atmosfera civilizaţiei dolarului şi învăţase că lipsa de scrupule şi cruzimea sunt cerinţele inerente ale succesului, îi era greu să facă dublul salt mental necesar pentru a vedea în persoana lui Capone

şi a băieţilor lui întruparea răului, mai cu seamă dacă activitatea lor avea drept scop să-i pună la îndemână o plăcere pe care el nu o putea considera cu adevărat păcătoasă. Când Jack Guzik zis Deget Unsuros, care de la postul de ospătar într-o casă de toleranţă se ridicase până la funcţia de şef financiar al cartelului Capone, a fost arestat sub bănuiala de a-l fi ucis pe James M. Ragen, concurentul lui în domeniul informaţiilor privitoare la cursele de cai, el a declarat poliţiei: „Am mai mulţi bani lichizi decât Rockefeller, şi cel puţin douăzeci dintre noi au mai mult decât mine! Nimeni nu ne va da la o parte”. Cu aceste cuvinte, Guzik stabilea ecuaţia: bani = privilegiu; această formulă a reprezentat totdeauna pentru el, ca şi pentru toţi gangsterii, modul de trai american, după ale cărui precepte, trăiseră întotdeauna.

Au trecut mai bine de cincizeci de ani de când Lincoln Steffens, faimosul denunţător al scandalurilor publice, cel care a dezvăluit neregulile comise în municipii, autorul volumului „Ruşinea oraşelor”, lansase Americii acest avertisment: o societate care îşi îndeamnă cetăţenii să considere, încă din leagăn, puterea şi banul drept obiectivele cele mai importante şi demne de a fi râvnite în viaţă, trebuind să fie atinse cu orice preţ, îşi garantează propria sa corupţie. Max Lerner defineşte şantajul ca „un sistem de extorcări şi tributuri pe care bandiţii de la oraş îl impun comerţului legitim”. El defineşte cartelul crimei ca „o uniune afaceristă cu o structură feudală a autorităţii,

organizată în scopul de a exploata activităţi situate în afara ei”. Dar, subliniază el, aceste activităţi nu sunt atât de marginale faţă de viaţa americană, pe cât sunt faţă de legea americană!”

„O caracteristică pe care se clădesc aceste şantaje şi carteluri ale crimei este credinţa în noroc, adânc înrădăcinată într-o cultură care pune în relief marile răsplăţi. Astăzi, la fel ca şi în trecut, America prezintă imaginea unei societăţi fără lege şi, totodată, superlegiferată. Este tipica societate occidentală, în care prea puţin e lăsat pe seama acţiunii spontane a comunităţii, iar modul ei caracteristic de a aborda crima constă în emiterea unor prevederi precise privitoare la încălcările legii şi la pedepsele prevăzute de ea. Cu toate acestea, americanii consideră crima drept o problemă imposibil de stăpânit şi ale cărei dimensiuni vor continua să crească, fiindcă este generată de o maladie internă a societăţii. Cunoscând problema, americanii o ignorează în acelaşi timp şi aruncă asupra criminalului vina şi neputinţa lor – ceea ce poate, într-un fel, să explice de ce a fost tărăgănată soluţionarea problemei criminalităţii. Să te simţi stăpân pe mediul înconjurător, pe lucruri şi bani, şi totuşi să fii depăşit de un fapt atât de elementar cum este crima a devenit o sursă de frustrare”.

Raportul făcut în 1929 de Landesco, pe tema *Crima organizată la Chicago,* a examinat „apologia gangsterului,

pro vita sua”[50]*.* El scria: „Gangsterul apără propriul său mod de trai numai când intră în contact cu lumea exterioară, care duce o existenţă legitimă. Doar atunci devine el conştient de faptul că aceste două lumi sunt în conflict... Flăcăul din bandă îşi ia ca model oamenii din vecinătatea lui care au cucerit succesul. Cei care frecventează tripourile din cartier sunt oameni cordiali, veseli, bine îmbrăcaţi, eleganţi, rafinaţi şi mai presus de orice – pentru flăcăul din bandă – sunt veritabili americani”.

Landesco a descoperit că criminalul devenea „un mare moralist când era vorba să-şi apere criminalitatea”. Era capabil să explice că banda lui avea rostul de a ocroti interesele grupului său, naţional sau de cartier; că oferise condiţii şi salarii mai bune unui grup neorganizat pe care-l atrăsese în afacerile lui; că, punând mereu în circulaţie băuturi alcoolice, făcea publicului un serviciu însemnat:

Irlandezii, sicilienii şi evreii nu au fost singurele grupuri etnice care au sosit în Statele Unite, în epoca aceea, pentru a aproviziona piaţa de muncă industrială străină. Atunci, de ce oare găseşti atât de rar un suedez, un german, un grec, un persan sau un chinez implicat în traficul berii ori în bătăliile purtate cu arme de foc? E prea simplist să atribui un asemenea fenomen caracterului naţional; să spui că scandinavii şi asiaticii sunt stoici, ordonaţi şi echilibraţi, şi de aceea predispuşi să se adapteze la noul mediu şi să dobândească cetăţenia americană printr-o muncă asiduă şi

[50] Pentru viaţa lui, în limba latină. – Nota trad.

conştiincioasă. Adevărul este că irlandezii, sicilienii şi evreii au ca trăsătură comună o experienţă care le lipseşte celorlalte grupuri etnice: un trecut european în decursul căruia supravieţuirea depindea de capacitatea de a se bate şi de solidaritatea de neam împotriva unui inamic intern – latifundiarii englezi şi trupele de ocupaţie, în Irlanda, armata de ocupaţie franceză în Sicilia şi antisemitismul care îi încercuia pe evrei în mai toate oraşele din Europa. Străbunii gangsterului din perioada prohibiţiei se salvaseră datorită muşchilor şi şireteniei lor. Părinţii lor au" adus cu ei în America o antipatie înrădăcinată, aprigă faţă de noţiunea de justiţie, căci, după experienţa lor amară, prea adesea justiţia era folosită ca armă a despotismului, şi prin urmare steaua călăuzitoare americană a respectabilităţii, proslăvită de păturile mijlocii aflate la posturile de comandă, nu îi atrăgea şi nici nu îi orbea lesne. În timp ce alte grupuri etnice imigrate se lăsau absorbite, de bunăvoie, în marea masă a oamenilor muncii, topindu-se în amorfismul spiritual american, irlandezii, sicilienii şi evreii au păstrat o împietrită, încleştată neîncredere faţă de lozincile şi apelurile care îi îndemnau pe cei slabi de înger să accepte cu înflăcărare condiţii de muncă înfricoşător de exploatatoare; ei au rămas cu îndărătnicie pe poziţia lor de luptă. Această afirmaţie este adevărată îndeosebi cu privire la sicilieni. „Nu reuşeşti să îl convingi pe un sicilian că poliţia, tribunalele şi legile sunt în dreptul lor", spunea, prin deceniul al treilea, Helen A. Day, administratora blocului Eli

Bates House, un fel de colonie din Mica Sicilie. „Nu au încredere în justiţie, ci doar în mituitorul care se va duce să pună o vorbă bună pe lângă judecător. Nu există la ei respect pentru lege. Legea te obligă să plăteşti impozite. Ea îţi răpeşte fiii tocmai când sunt de-ajuns de mari ca să poată munci şi îi bagă într-o şcoală. Îţi trânteşte la pământ uşa casei şi îţi desfundă butoiaşele cu vin. Sicilianul nu înţelege toate acestea”.

În deceniul al treilea, Chicago văzu cum cresc prejudecăţi înfierbântate împotriva sicilienilor, prejudecăţi care s-au prefăcut curând într-o ură necruţătoare şi pătimaşă contra „macaronarilor”. Liberalii şi persoanele înzestrate cu conştiinţă socială au depus eforturi serioase pentru a înăbuşi această tendinţă rasistă şi altele similare, în concluziile la raportul Landesco, Burgess scria: „Dacă multe colectivităţi de imigranţi nu participă întru totul la manifestările opiniei publice, este tot atât de adevărat că americanul din cartierele rezidenţiale de pe malul lacului nu ştie absolut nimic despre condiţiile de trai din zonele mizere de lângă râu, nici despre ceea ce gândesc locuitorii lor. Ar trebui să fie luate măsuri mai eficace decât cele adoptate în trecut pentru a putea dărâma zidul acestei lipse de înţelegere. Actualmente, poliţia şi opinia publică par că vor să dea vina pe întreaga colonie siciliană pentru orice fel de abatere săvârşită de un singur sicilian. O asemenea atitudine n-ar apare dacă între comunităţile de imigranţi şi populaţia americană ar exista relaţii prieteneşti şi

înţelegere reciprocă”.

Fără îndoială, constatarea era justă, dar această explicaţie nu putea să dezrădăcineze convingerea foarte răspândită că sicilienii ar fi nelegiuiţi, sălbatici şi periculoşi, pentru că această convingere se baza pe fapte. Între 1924 şi 1929, anii de vârf ai războiului sângeros al berii, au avut loc 373 de omoruri între gangsteri. Cei mai mulţi morţi au fost în rândurile sicilienilor, dar trebuie să arătăm că sicilienii erau în număr mai mare angajaţi în vendette feudale; ei predominau şi în sectorul furnizării de băuturi alcoolice, fabricate, în cea mai mare măsură, în mii de alambicuri tainice instalate în cămări dosnice, de către familii întregi, al căror unic contact cu banda era reprezentat de agentul care plătea şi de şoferul autocamionului care venea să ridice marfa. Condamnarea în bloc, de către public, a sicilienilor din Chicago a fost, negreşit, neloială faţă de unele familii siciliene care hotărâseră să nu se lase amestecate sub nicio formă în afacerile necurate ale lumii interlope. Este drept, totuşi, că în timp ce alţi imigranţi se împrăştiaseră prin tot oraşul şi cei mai mulţi aveau ocupaţii oneste., sicilienii făceau parte dintr-o categorie cu totul diferită.

Până în 1914, colonia siciliană din Chicago, dată fiind izolarea în care trăia în cauza lipsei mijloacelor de transport şi a barierelor constituite de râu şi de industrie, a rămas relativ neatinsă de obiceiurile americane; reprezenta modul de viaţă al satului sicilian transplantat într-un mare oraş

american.

Era o comunitate eminamente străină. Cei mai mulţi dintre imigranţi proveneau din comune situate în împrejurimile oraşului Palermo, ca de exemplu Millicia, Vicari, Ciminna, Termini-Imerese, Monrcale, şi uneori din Palermo. Larrabee Street era o mică Altavilla; locuitorii de pe Cambridge Street erau cu toţii din Alimena şi Chiusa Sclafani; cei de pe Townsend Street veneau din Bacheria; cei de pe Milton Street din localitatea Sambuca – Zabut, din Sicilia. Colonia se concentra în jurul bisericii San Filippo Benizi şi al şcolii Jenner. Artera principală, West Division Street, era flancată de fabrici de macaroane, localuri cu băuturi nealcoolice şi ospătării siciliene. Diversele grupuri păstrau identitatea rustică, trăiau laolaltă, membrii lor se căsătoreau între ei şi sărbătoreau împreună pe sfinţii ocrotitori ai târgului natal. Femeile trăiau exact ca în Sicilia: nu-şi părăseau căminul decât pentru a se duce la slujba religioasă sau pentru a face vreo vizită ceremonioasă. Fabricile de confecţii din vecinătate le ofereau posibilitatea de a câştiga un ban cu munca de finisaj la domiciliu. Prin jur nu se vedeau decât produse alimentare străine, în colonie era imposibil să găseşti unt, brânzeturi americane, dovleci sau verdeţuri de prin partea locului. Nu existau librării. Ziarele italiene aveau o circulaţie limitată – dat fiind că imigranţii mai în vârstă erau cu toţii analfabeţi – şi nu se zărea niciun ziar din Chicago. Puţini imigranţi aveau vreo calificare. Mulţi din cei care în Sicilia munciseră în livezile

de pomi fructiferi găsiseră de lucru pe South Water Street, ca vânzători şi ambalori de fructe, dar cei mai mulţi erau trimişi de contramaiştrii lor – la fel de puternici şi aici ca şi în Sicilia – în brigăzi de muncă ale căilor ferate în construcţie sau în serviciul antreprenorilor de lucrări edilitare. Dar Mary Leavitt povesteşte că după 1914 s-a produs o schimbare; colonia a început să se fărâmiţeze, vechile obiceiuri dispăreau. Copiii, care la şcoală sau la locurile lor de muncă veneau în contact cu lumea exterioară, „au în faţa ochilor priveliştea unor noi posibilităţi. Îşi pierd răbdarea faţă de interesele şi conflictele mărunte ale grupului mai vârstnic şi refuză ca vieţile lor să mai fie vândute de părinţi, pe care îi ştiu acum că sunt ignoranţi şi lipsiţi de experienţă”.

Dar chiar şi aşa, sicilienii, în comparaţie cu alte grupuri etnice din Chicago, rămâneau un fel de citadelă străină, asemănătoare unei forţe de şoc invadatoare care şi-a făcut tabăra în adâncul teritoriului inamic. Erau uniţi într-o coaliţie indisolubilă nu numai de legăturile de sânge, de religie şi de experienţele comune trăite, ci şi de un element inexistent la alte grupuri etnice: de teamă şi de o conspiraţie secretă – într-un cuvânt, de Mafie.

22.

Mâna neagră

În cursul audierilor publice organizate în 1950 la Washington de către Comisia de anchetă asupra criminalităţii, prezidată de senatorul Estes Kefauver, i se puse lui Salvatore Moretti, cartofor şi şantajist din New Jersey, întrebarea:

„Ştiţi ce este Mafia?”

„Cum aţi spus?” – făcu Moretti.

„Mafia” – repetă consilierul juridic Rudolph Halley, „M-a-f-i-a”.

„Îmi pare rău, dar nu ştiu despre ce vorbiţi”.

Halley replică, incredul:

„N-aţi mai auzit până acum acest cuvânt? Nu citiţi ziarele?”

„Nu”, răspunse Moretti, sardonic. „Aşa cum am mai spus, citesc puţin, din pricină că nu stau bine cu vederea”.

În alte oraşe, Comisia se afla în faţa aceleiaşi uimiri naive. La Kansas City, Tony Gizzo, unul din capii Mafiei locale, care avea o intensă activitate, întrebă:

„Ce e Mafia? Habar n-am ce-i aia Mafia”.

Aflat la Chicago, Jack Dragna, un sicilian stabilit la Los Angeles, citise prin ziare câte ceva despre Mafia – dar asta era tot –, iar Philip d’Andrea, care fusese cândva gardian personal al lui Capone şi preşedintele Uniunii siciliene, binevoi să admită că auzise vorbindu-se despre Mafia, prin

copilăria lui, dar „nu ştia nimic” despre activităţile ei curente. Când îl întrebară dacă printre familiile italiene se discuta despre acest subiect, d’Andrea răspunse:

„A, nu, doamne fereşte! Dincolo de pereţii căminului nu se vorbeşte niciodată despre asta!”

Un indiciu al secretului foarte ermetic care înconjoară existenţa Mafiei este faptul că abia cu zece ani în urmă, când Comisia Kefauver a ridicat puţin vălul, a început să se vorbească mai mult despre ea, în timp ce mai înainte nimeni nu discuta sau nici măcar nu auzise despre acest subiect, în afara căminelor italiene. „Unii martori despre care avem motive întemeiate să credem că ne-ar fi putut spune câte ceva despre Mafie – declară Kefauver, după audieri – au căutat să ocolească acest subiect, de parcă ar fi fost un basm sau o legendă istorisită copiilor din Sicilia, unde s-a născut Mafia. Dar Mafia nu este un basm. Este o realitate sinistră care a lăsat pe obrazul Americii urmele aproape tuturor violenţelor criminale care se pot concepe, inclusiv asasinatul, traficul de droguri, contrabanda, extorcarea de bani, negoţul cu carne vie, răpirea şi şantajul exercitat asupra muncitorilor”.

Chiar şi pe atunci cetăţenii adulţi ai unei democraţii moderne manifestau o reţinere lesne de înţeles faţă de acceptarea ideii că un soi de societate secretă, descinsă din romanele poliţiste, care se călăuzea după coduri nescrise şi avea ca insignă o Mână neagră, ar putea fi ceva mai mult decât o masonerie de sărăntoci, de un patetism pueril, care

să-i răzbune pentru umilinţele îndurate pe imigranţii străini handicapaţi, o organizaţie cu o puternică tendinţă spre găinărie. Membrul Mâinii negre era imaginat ca un personaj caraghios, de desene animate, cu mustăţi pe oală, de culoarea cernelii negre, cu o pălărioară à la Chico Marx, ca o formă pentru cozonaci, şi ţinând în mână o bombă care aduce cu o ghiulea de tun lumegândă. Evident, părea absurd ca asemenea personaje bufone să poată forma la scară naţională o reţea a crimei organizate corporativ, care controla industria, politica şi viaţa socială a celor mai mari oraşe americane.

În realitate, aceasta era – şi mai este încă, în mare măsură – funcţia Mafiei. Motorul organizaţiei a suferit unele avarii în urma faimoasei razii făcute în 1957, la marea conferinţă de la Apalachin. Publicul îşi dădu seama astfel de realitatea Mafiei, deveni conştient de faptul că nu era o gogoriţă şi nicio născocire umflată, prefăcută în melodramă de foiletoniştii ziarelor. Într-o după-amiază din luna noiembrie 1957, sergentul Edgar Crosswell, din poliţia statului New York, fu surprins şi intrigat văzând oprite în faţa unei case din orăşelul Apalachin, în apropiere de Endicott, statul New York, care aparţinea lui Joseph Barbara, proprietarul unei fabrici de limonadă, o mulţime de Cadillacuri, Chryslere Imperial şi Lincolnuri cu tăbliţe de identitate din alte state, şi se hotărî să facă cercetări asupra acestei întâmplări. În casă erau şaizeci şi cinci de

şefuleţi, *capo-mafioso*[51] sau membri vârstnici ai frăţietăţii; mulţi dintre ei, greoi şi împleticindu-se în pantofii lor uşori din piele de viţel, o luară la sănătoasa peste câmpuri, în direcţia pădurilor; dar fură înconjuraţi şi reţinuţi. Aceşti graşi şi demni demnitari stăteau acolo, albi ca varul, fumând necontenit, şi nu scoteau o vorbă. Cerându-li-se insistent să-şi explice prezenţa, toţi au dat o justificare similară: „Sărmanul Joe Barbara a avut o criză de inimă; treceam pe-aici întâmplător şi m-am oprit o clipă ca să-i mai dau curaj”. Spre norocul lor, Joe se nimeri să aibă în casă două sute de funţi de biftecuri; aşa că fu în stare să le ofere oaspeţilor lui neaşteptaţi o mică gustare.

Ieşi la iveală că vizitatorii întâmplători veneau din punctele cele mai îndepărtate: Los Angeles, Dalias, Tucson, Kansas City, Cuba, şi chiar din Italia. Şi se mai descoperi că douăzeci şi cinci dintre ei erau rude de sânge sau prin alianţă. Jumătate din membrii asistenţei se născuseră în Sicilia sau în Italia; ceilalţi erau de origine siciliană sau italiană. Cincizeci şi şase dintre musafiri aveau la activul lor 275 de arestări şi suferiseră o sută de condamnări pentru infracţiuni grave, care mergeau de la omor şi extorcare până la proxenetism şi trafic de stupefiante.

Puterea organizaţiei poate fi apreciată şi după faptul că până şi această dezvăluire nu a însemnat pentru ea decât o neplăcere trecătoare. În aprilie 1960, senatorul Kefauver, demoralizat, îi declară unui ziarist care îi luă un interviu:

[51] Şeful mafioţilor – în limba italiană. – Nota trad.

„Cartelurile jocurilor de noroc, unite de infama Mafie, sunt astăzi mai puternice decât acum zece ani”. Un ziar îşi punea întrebarea: „Ce rost are să demaşti şantajele şi pe şefii Mafiei, care le pun pe roate? Totul continuă ca mai-nainte, de parcă Comisia Kefauver nici n-ar fi existat vreodată”.

Mafia a ştiut totdeauna să supravieţuiască. Se pare că asociaţia îşi trage obârşia tocmai din secolul al IX-lea, când în Sicilia băştinaşii insulari duceau în taină lupta contra cotropitorilor arabi, formându-se o adevărată armată clandestină. După o altă teorie, Mafia a luat fiinţă în 1282, când ţăranii sicilieni s-au răsculat şi i-au măcelărit pe invadatorii francezi, având ca strigăt de luptă: *„Morte alia Francia, Italia anela”* („Moartea francezilor e năzuinţa Italiei”); se pare că asociaţia şi-ar fi luat numele de la iniţialele acestui strigăt de război. Istoricii pun la îndoială această ipotecă. În orice caz, cert este că, la jumătatea veacului al XVIII-lea, tirania monarhilor burboni a dus la o strânsă unire a sicilienilor, făcând din ei un clan familial puternic, unit, disciplinat, necruţător. Omul care ştia să mânuiască bine o armă de foc sau un cuţit şi nu scăpa niciun prilej de a-şi răzbuna rudele sau consătenii era onorat şi respectat. Treptat, se născu şi luă proporţii legea complicităţii solidare, *omerta,* care înseamnă, în accepţia generală, o conspiraţie a tăcerii; cele cinci reguli specifice pe care sunt obligaţi să le respecte şi azi membrii frăţietăţii sunt următoarele: 1) mafiotul trebuie să-l ajute pe

confratele său, aflat la strâmtoare, chiar cu riscul de a-şi pierde viaţa sau averea; 2) mafiotul trebuie să se supună fără a discuta ordinelor emise de un sfat format din confraţi mai mari; 3) mafiotul trebuie să considere orice ofensă adusă unui confrate sau asociaţiei drept o ofensă personală, şi e de datoria lui să o răzbune; 4) mafiotul nu trebuie să se adreseze niciodată poliţiei, tribunalelor sau oricăror altor autorităţi guvernamentale, pentru a le cere să-i facă dreptate; 5) mafiotul nu are voie să recunoască existenţa asociaţiei, nici să vorbească despre activităţile ei, ori să dezvăluie numele membrilor frăţiei. Violarea oricăreia din aceste reguli aduce după sine, ca pedeapsă imediată, moartea.

Au mai apărut apoi şi alte trăsături tipice pentru un membru al Mafiei. Mafiotul este politicos, rezervat, disciplinat – o comportare greu de menţinut şi deci uşor de recunoscut la fluşturatecul sicilian. Mafiotul trăieşte modest, oricât de mare ar fi averea lui; evită ostentaţia; e abstinent, merge la biserică, este un soţ şi un părinte atent.

În ultima vreme, rolul Mafiei în Sicilia a dat naştere şi altor caracteristici. Odinioară forţă clandestină a rebelilor, organizaţie de autoapărare cu caracter familial, care se împotrivea moşierilor tiranici şi cotropitorilor, ea a început să-şi exploateze puterea şi reputaţia în scopuri josnice cu o ferocitate implacabilă. A intrat în cârdăşie cu latifundiarii şi a început, la rândul ei, să trăiască pe spinarea ţărănimii, prin extorcare, răpiri şi şantaj sălbatic. Gavin Maxwell, pe

când se afla în Sicilia ca să strângă material pentru cartea sa despre banditul Salvatore Giuliano[52], „Dumnezeu să mă ocrotească de prieteni” şi cartea următoare „Cele zece pedepse capitale”, descoperi că astăzi în Sicilia este imposibil să posezi un teren, să practici un comerţ, ori să faci afaceri de orice natură, fără a plăti un „bir” Mafiei. Fără acest bir nu poţi nici măcar să ai succes ca asasin. Practic vorbind, Mafia ia un procent asupra tuturor sumelor de bani care trec dintr-o mână în alta. Orice produs – carne, fructe, până şi apa – se află sub controlul Mafiei, care cumpără totul la un preţ derizoriu şi revinde la cel mai ridicat preţ de pe piaţă.

Cele două mari valuri de emigraţie care au adus în Statele Unite afiliaţi ai Mafiei s-au înregistrat, primul între 1890 şi 1900, când s-a dus vestea că în America erau foarte multe ocazii favorabile; cel de-al doilea după 1920, când Mussolini, gelos pe autoritatea dobândită de Mafie, a încercat să o şteargă de pe faţa pământului. Mafioţii au adus în America abilitatea în exercitarea şantajului, promptitudinea în comiterea omorurilor şi neclintita loialitate reciprocă. Mai există un aspect al mafiotului, la prima vedere deconcertant. Condiţiile tradiţionale de afiliere la Mafie i-au creat o personalitate care unuia din afară îi apare plină de contradicţii la fel de stranii ca şi

[52] Personaj devenit aproape legendar între anii 1948 şi 1956. Antrenat mai întâi în mişcarea naţionalistă care urmărea să obţină autonomia Siciliei, ulterior a devenit căpetenia unei bande care a comis multe masacre, rezistând unităţilor armatei italiene. – *Nota trad.*

codul Bushido al ofiţerului japonez, care în timpul războiului era capabil să săvârşească acte de violenţă monstruoase şi sadice asupra prizonierilor şi chiar asupra propriilor săi soldaţi, rămânând totuşi, după vederile lui, un om de onoare. Mafiotul nu face parte dintr-un club; el este iniţiatul privilegiat al unei filosofii, deţinătorul unei învăţături mistice. În cadrul acestei morale strict private, esoterice, iniţiatul nu comite acte reprobabile nici măcar dacă ucide, violează şi scaldă în sânge alte făpturi umane. Dacă respectă preceptele indicate de *omerta,* merge pe calea cea dreaptă, atât faţă de el însuşi, cât şi faţă de fraţii lui. În calitate de catolic, se simte împăcat cu Dumnezeu, chiar dacă această consideraţie are o pondere mai mică decât s-ar părea. Helen A. Day, administratoarea unei colonii sociale în Mica Sicilie, scria în 1929: „El (ţăranul sicilian imigrant) este romano-catolic doar cu numele. Un filon de superstiţie îl ţine legat de biserică, dar când învăţăturile bisericii se ciocnesc cu interesele lui, se desprinde de ea cu cea mai mare uşurinţă. Atitudinea lui faţă de sfinţi este nu atât reverenţioasă, cât mai curând de proprietar şi protector”.

În America mafiotul a descoperit că ţara şi viitorul i se înfăţişau sub cele mai luminoase aspecte. Se bucura de un prestigiu imens printre grupurile de ţărani săraci, analfabeţi, stabiliţi în cartierele cele mai mizere din New York, New Orleans şi Chicago; un prestigiu izvorât din frică şi experienţe făcute pe propria lor piele, cu metodele

folosite de Mafie. Deoarece o altă regulă fundamentală a Mafiei constă în aceea că cel afiliat la frăţietate nu face munci manuale, ci trăieşte de pe urma muncii altora, mafiotul a purces la aplicarea acestei legi. Astfel s-a născut Mâna neagră. În scurtă vreme, toţi aflară cu înfiorare că, dacă primeşti o scrisoare prin care ţi se cer bani, purtând emblema *La Mano Nera,* trebuie să plăteşti, fiindcă dacă nu plăteşti, cineva îţi aruncă în prăvălie o bombă plină cu cuie şi buloane, sau îţi răpeşte copilul, sau te va ucide.

Între 1900 şi 1925, la Chicago au ajuns la cunoştinţa poliţiei trei sute de cazuri de extorcare săvârşite de Mâna neagră – petrecute în vecinătatea comunităţii italiene din jurul lui West Taylor Street, Grand Avenue, Oak Street şi Wentworth Avenue, dar este probabil că la acestea trebuie adăugat un număr cel puţin dublu despre care poliţia nu a aflat nimic. O tipică misivă a Mâinii negre, scrisă în cea mai pocită engleză şi plină de floricele, este cea al cărei autor a fost descoperit – Joseph Genite, arestat în South Racine Avenue nr. 1001, unde s-a găsit un întreg arsenal de bombe, puşti cu ţeavă retezată şi revolvere. În scrisoare se spunea:

„Prea scumpe domnule Silvani, sperând că epistola de faţă nu o veţi lua în nume de rău, vă rog să fiţi atât de bun şi să-mi trimiteţi două mii de dolari, dacă ţineţi la viaţa dumneavoastră. Aşa că vă rog călduros să lăsaţi banii în poarta casei dumneavoastră, în termen de patru zile. Dacă nu, vă jur că, după o săptămână, din familia domniei

voastre nu se va alege nici praful. Cu stimă, rămân al domniei voastre prieten. *La Mano Nera".* În decursul deceniului al treilea, telefonul începu să înlocuiască scrisoarea ca mijloc de a anunţa victima că fusese aleasă drept ţintă a Mâinii negre.

La începutul acestui secol, Mafia şi-a organizat rapid parazitarul ei mod de trai, şi-a pus în acţiune nemiloasele ei metode prin intermediul cărora îşi impunea cârmuirea. În 1910, în cartierele italiene ale oraşului Chicago au fost comise de către Mafie douăzeci şi cinci de asasinate, şi făptaşii nu au fost descoperiţi niciodată; armele folosite erau stiletul, revolverul şi bâta. În 1911, cifra omorurilor urcă la patruzeci; în 1912, la treizeci şi trei; în 1913, la patruzeci şi două. În luna mai 1913, într-un editorial apărut în *Daily News* din Chicago, se putea citi: „În primele nouăzeci şi trei de zile ale anului, în cartierul spaghetelor au explodat cincizeci şi cinci de bombe. După cum s-a putut stabili până în prezent, nici măcar unul dintre aceste atentate nu a avut alt mobil decât şantajul. Un detectiv care are o mare experienţă în problemele cartierului italian apreciază că dintre persoanele vizate zece plătesc tributul ce li se pretinde, faţă de una singură suficient de hotărâtă pentru a rezista, când este ameninţată cu o bombă. Chiar admiţând că acestea sunt simple conjecturi, este cert că de la 1 ianuarie cinci sute cincizeci de persoane au vărsat contribuţii pentru Mâna neagră: murdara mănuşă nu cere niciodată mai puţin de o mie de dolari... Italieni bine

informaţi afirmă că tributul anual vărsat Mâinii negre este de cel puţin o jumătate de milion de dolari”.

Detectivii îşi dădură seama foarte curând că obişnuitele cercetări se loveau în mod fatal de zidul inexpugnabil al tăcerii. Un sergent de la postul de poliţie de pe Avenue Station, din Chicago, a spus: „Singurul răspuns pe care am reuşit să-l obţin este: «Nu ştiu nimic»”. Încă din 1910, autorităţile au fost silite să constate că era extraordinar de greu să reţină un mafiot suspect, deoarece imediat erau puse la dispoziţia lui sume nelimitate pentru onorariile avocaţilor, pentru intervenţii ale unor oameni politici, pentru mituirea juraţilor şi a martorilor.

Mafia pricepuse fulgerător cât de important era, în noile condiţii de luptă politică acerbă, să intre în competiţie pentru favoruri şi răsplăţi destinate celor înzestraţi cu suficientă viclenie şi ferocitate. Istoria ofensivei dezlănţuite de această minoritate în scopul de a se afirma, prin intermediul emancipării politice şi al succeselor în cucerirea puterii politice, rămâne teribil de confuză, căci între 1916 şi 1920 s-au succedat câteva stadii intermediare datorate conflictelor iscate între facţiunile de imigranţi italieni. Aceste conflicte au apărut între cei care aveau deja interese comune cu grupurile stabilite în cartier înaintea lor şi cei care deveneau din zi în zi mai tari şi mai puternici, constituind astfel o ameninţare pentru cei care-şi cuceriseră o supremaţie trecătoare. Să citǎm ca exemplu cele întâmplate în sângeroasa circumscripţie a 19-a, unde

consilierul municipal John Powers îşi făcea mendrele încă din 1888, pe spinarea irlandezilor care populau pe atunci zona aceea. Când italienii veniră să umple golurile lăsate de irlandezii care făcuseră avere, ei începură imediat să protesteze, cerând un consilier municipal italian. Omul care se ridică fu Anthony D'Andrea, preotul răspopit care avea sub controlul lui sectorul caselor de toleranţă şi fusese la puşcărie pentru fals. În 1916, găsim numele lui pe lista partidului democrat, candidând împotriva lui James Bowler, consilier municipal adjunct şi om de paie al lui Powers. Stiletul, bomba şi revolverul începură să lucreze, pentru a impune alegerea. În februarie 1916, Frank Lombardi – un sicilian aliat cu Powers – fu asasinat cu focuri de revolver, într-o cârciumă, de către „torpilorii" lui D'Andrea. Dar susţinătorii lui erau încă prea tineri şi prost organizaţi, şi D'Andrea nu a fost ales. În următorii trei ani îşi întări dominaţia asupra districtului, devenind agentul cartelului *Macaroni Manufactures Union,* şi reuşi să se infiltreze în conducerea sindicatelor muncitorilor care se ocupau de instalaţii, canalizări şi tuneluri subterane.

În cursul campaniilor electorale din următorii patru ani, în timpul întrunirilor au fost aruncate bombe, candidaţii din ambele părţi au primit scrisori de ameninţare cu moartea, locuinţele fruntaşilor celor două facţiuni au fost aruncate în aer, o serie de poliţişti au fost suspendaţi din funcţii, rezultatele alegerilor au fost măsluite, alegătorii terorizaţi şi mai mulţi oameni, de ambele părţi, au fost ucişi de asasini

profesionişti. Momentul culminant s-a produs la 11 mai 1921, când cariera politică a lui D'Andrea a fost curmată de un glonte ţâşnit dintr-o puşcă de vânătoare. Înmormântarea lui a fost de o splendoare regească; cordoanele sicriului au fost ţinute de numeroase personalităţi ale vieţii publice; a oficiat fratele mortului, care era preot. După înmormântare, trei ciraci de-ai să-i au fost asasinaţi: Andrew Orlando, Samuel Laspisa şi Joseph Sinacola. Moartea lui D'Andrea lăsa vacantă preşedinţia Uniunii siciliene deţinută de el din 1919.

În momentul când s-a instituit prohibiţia, oferind mijloace fără precedent pentru a obţine câştiguri uşoare şi a dobândi cârmuirea oraşului, tiparul organizaţiei fusese deja trasat şi mecanismul funcţiona în mod eficace: prin intermediul Uniunii siciliene şi al Comitetului asociaţiilor italiene din Chicago, Mafia îşi asigurase hegemonia asupra comunităţilor italiene din oraş şi ulterior a avut posibilitatea să folosească pe membrii lor drept mână de lucru în distileriile de whisky şi fabricile de bere clandestine; prin intermediul maşinăriei politice de sector, era capabilă să le asigure imunitatea pentru activităţile ilegale desfăşurate sub paravanul acestor foruri, respectabile pe plan oficial. Oricât de paradoxal ar părea, un grup de terorişti pe cont propriu, afiliaţi la Mâna neagră, şi nu cei care deţineau ranguri înalte în cadrul Mafiei, au pus în mişcare lanţul evenimentelor care aveau să ducă apoi la epoca lui Capone şi să se dezvolte în cartelul Capone. Bogăţia şi

scăpărătoarele diamante ale lui Big Jim Colosimo, adjunct al şefului sectorului 1, au atras atenţia şantajiştilor locali. Colosimo primi mai multe scrisori din partea Mâinii negre. Fu ameninţat mai întâi cu răpirea, pentru a plăti o răscumpărare, şi apoi cu tortura şi moartea, dacă n-avea să plătească. În loc de orice alt răspuns, Colosimo chemă de la New York pe un promiţător tânăr gangster pe nume Johnny, şeful bandei de pe James Street, care opera pe cheiurile lui East River. Torrio rezolvă situaţia cu mare eficienţă. A doua zi după ce acesta sosi la Chicago, membrii Mâinii negre intrară în cafeneaua lui Colosimo pentru a-l avertiza că, dacă nu plătea pe loc douăzeci şi cinci de mii de dolari, urma să fie executat. Colosimo fu de acord să înmâneze suma a doua zi, la orele patru şi jumătate după amiază, sub un viaduct de cale ferată, pe Archer Avenue. Dar în locul lui Colosimo şi al pachetului cu bancnote, sub viaduct şantajiştii îl găsiră pe Torrio cu încă trei oameni, care îi primiră cu o rafală de plumbi trasă cu puştile lor de vânătoare.

Torrio fu promovat imediat într-un post de comandă în statul major al lui Colosimo şi, la rândul lui, recrută un nou angajat pe care şi-l aduse de la New York, pe tânărul Alfonso Capone. Torrio era sicilian; pe măsură ce se ridica în rang în bandă, se ridică şi în ierarhia Mafiei, până când atinse înalta poziţie de *capo mafioso.* O asemenea onoare nu îi era accesibilă lui Capone, care, nefiind sicilian, nu putea fi ales ca membru al acestui clan închis. Cu toate

acestea, capacitatea lui devenind tot mai evidentă şi puterea tot mai mare, căpeteniile Mafiei din Chicago erau dispuse să accepte tot mai des călăuzirea lui în domeniul practic al crimei, să-l consulte, să lucreze mână în mână cu el. Sosi momentul când Capone începu să participe la şedinţele secrete ale consiliului Mafiei, să-şi dea părerea asupra numirii unor noi adepţi şi dintr-odată ajunse în situaţia de a domina Uniunea siciliană.

Dar în adâncurile acestor ape tenebroase se urzeau necontenit intrigi şi se produceau disensiuni; era o situaţie într-adevăr neobişnuită ca un nesicilian să aibă în sânul Mafiei influenţa şi puterea deţinute de Capone. Principalul adversar era Joseph Aiello, unul dintre fraţii Aiello, asociat cu Bugs Moran, care, în cursul războaielor pentru monopolul traficului cu bere, fusese cel mai aprig duşman al lui Capone.

Criza izbucni în noiembrie 1924, când preşedinţia Uniunii rămase vacantă în urma morţii lui Mike Merlo. După acest episod, această demnitate deveni cea mai râvnită la Chicago. Se dezlănţui numaidecât un feroce conflict intern pentru cucerirea unui post menit să asigure celui care reuşea să-l capete o putere incomensurabilă în lumea interlopă americană. Capone voia să se asigure că scaunul prezidenţial va rămâne în sfera lui de influenţă, în timp ce fraţii Aiello şi fraţii Genna – sicilieni fanatici – erau ferm decişi să pună capăt oricărei infiltraţii rasiale străine. Fără a mai aştepta îndrumările lui Frank Yale, căpetenia

americană a Mafiei şi fost şef al lui Capone în Brooklyn.

Angelo Genna fu înscăunat de către susţinătorii lui la preşedinţie, sfidându-se directivele lui Yale, potrivit cărora Torrio trebuia să fie preşedinte provizoriu până la soluţionarea diferendelor. La 26 mai 1925 Angelo a fost lichidat cu câteva focuri de revolver. Sam Samoots Amatuna, următorul aspirant, fu ucis în aceeaşi toamnă, în timp ce stătea liniştit, relaxat, într-o frizerie, făcându-şi manichiura. Această combinaţie între concurenţa comercială în traficul de băuturi alcoolice şi rivalitatea în sânul Mafiei a fost factorul care pe la jumătatea deceniului al treilea a dezlănţuit măcelul fratricid despre care s-a vorbit mai înainte şi chiar şi agresiunea împotriva lui Torrio. Torrio, atras într-o ambuscadă de către pistolarii din banda Moran-Aiello, a fost grav rănit şi, cuprins de frică, a abdicat.

Decis să-i împiedice pe rebeli să înhaţe scaunul prezidenţial, Capone s-a dus la New York, stăruind pe lângă Yale să-l numească preşedinte pe Tony Lombardo. Yale, temându-se de extinderea conflagraţiei şi de mânia grupului Aiello-Moran, refuză să se amestece în această dispută; îl îndemnă pe Capone să se întoarcă la Chicago şi să aranjeze lucrurile în mod amiabil „spre binele Uniunii”. Capone se întoarse, dar aproape imediat îl înştiinţă pe Yale că oamenii lui descoperiseră un cuib de mitralieră instalat de banda Aiello-Moran deasupra tutungeriei patronate de el şi de Lombardo. Se bănui ulterior că era o născocire de-a lui Capone în scopul de a-l discredita pe Aiello în ochii lui Yale.

În cele din urmă, în pofida ezitărilor lui Yale, Capone îşi atinse scopul şi Tony Lombardo fu instalat preşedinte.

Suspectându-l tot mai mult pe Yale, care nu se arăta destul de binevoitor faţă de el, Capone însărcină pe unul din spionii lui cei mai demni de încredere, James De Amato, să-l ţină la curent cu activitatea lui Yale – mai cu seamă în privinţa permanentelor jafuri ale transporturilor de băuturi alcoolice pe care banda din New York îşi luase misiunea ca, din porturile de recepţionare din Long Island, să le îndrume pe şosele către Chicago. Capone bănuia că transporturile acelea erau „făcute nevăzute" chiar de către cei care s-ar fi cuvenit să le ducă în siguranţă la destinaţie. Nu trecu nicio lună şi De Amato fu ucis cu focuri de revolver pe o stradă din Brooklyn. Nu existau probe sigure asupra vinovăţiei lui Yale, dar Capone nu se mai îndoia că era tras pe sfoară. Ruptura dintre cei doi se adânci, şi peste doi ani Capone îl condamnă la moarte pe şeful Mafiei. La 1 iulie 1928, Yale străbătea în maşina sa nouă, un Lincoln, Strada 44, în sectorul Homewood, când o limuzină neagră Nash, cu o tăbliţă indicatoare din Illinois, ţâşni dintr-o stradă laterală, se lipi de Lincoln, şi din interiorul ei fură descărcate o sută de gloanţe de calibrul 45 în corpul lui Yale. Pentru prima dată mitraliera era folosită la New York în războiul dintre bande. Maşina lui Yale, avându-l pe acesta mort la volan, escaladă bordura trotuarului şi se izbi de faţada unei case. Când poliţia examină corpul victimei, găsi un revolver nefolosit în buzunarul drept al hainei. Torrio, înapoiat la

Brooklyn şi vindecat de multă vreme de rănile avute, urcă pe tronul naţional al Mafiei americane.

În calitate de prim-ministru al lui Capone, Lombardo putu să cârmuiască despotic 15.000 de sicilieni care locuiau în oraşul lui. Influenţa lui s-a extins până departe, asupra comunităţilor siciliene din Pittsburgh, Detroit, St. Louis, Cleveland, Philadelphia şi New York. Raporturile sale cu municipiul, cu Capone şi cu Mafia erau vaste şi încâlcite. Uniunea, rebotezată Uniunea italo-americană în cursul campaniei electorale pentru alegerile de primar din anul 1928 – probabil pentru a diminua, în ochii alegătorilor, coloritul ei „străin" şi mafiot –, îşi avea sediul în Loop, în Hartford Building de pe South Dearborn Street, la două intersecţii distanţă de primăria municipiului, vecinătate comodă pentru raporturile de afaceri continue existente între cele două şiruri de birouri. Când urcă la putere Lombardo, Uniunea, îndărătul faţadei de instituţie de binefacere şi patriarhală, reprezenta un fel de stat al bunăstării în miniatură pentru familiile siciliene şi făcea afaceri prospere cifrate la zece milioane de dolari pe an de pe urma livrărilor de zahăr pentru distileriile clandestine din cartierul West Side din Chicago, extinzându-şi aria până la Cicero, Chicago Heights şi Melrose Park. Ea mai dirija reţeaua micilor producători de băuturi alcoolice, cele 2.500 de alambicuri de casă, din care provenea o mare parte a băuturilor alcoolice distribuite ilegal de către Capone. Lui Lombardo îi erau supuse spre arbitraj toate chestiunile

privitoare la comunitatea siciliană, inclusiv încălcarea legilor. Legătura dintre Uniune şi administraţia municipală era perfect coordonată: purtătorul sigiliului oraşului era Daniel A. Seritella, prieten a lui Capone, oaspete frecvent în vila acestuia din Florida şi omul de încredere al republicanilor în sectorul I.

Îmbătat de ascensiunea lui, Lombardo puse să se tipărească un medalion biografic strălucit, redactat de propriul lui condei. În acest document se spunea: „Chicago datorează o bună parte din progresul realizat şi din speranţele sale într-o mărire viitoare inteligenţei şi hărniciei celor două sute de mii de cetăţeni italieni ai săi, al căror spor de prestigiu şi importanţă constituie unul din miracolele moderne ale unui mare oraş. Niciun popor n-a izbutit să înfăptuiască atât de multe, având începuturi atât de modeste; niciun popor nu a dat atât de mult în schimbul celor primite în ţara făgăduinţei, unde mulţi au sosit fără un ban în buzunar. Viaţa fiecărui italian este un roman; un imn înălţat împlinirii umane.

Antonio Lombardi este unul dintre oamenii cei mai de vază printre aceşti cuceritori moderni... Domnul Lombardo a venit în America cu douăzeci şi unu de ani în urmă; se afla şi el printre sutele de oameni care au aclamat voioşi când, de pe puntea pachebotului, s-a înfăţişat înaintea ochilor lor Statuia Libertăţii şi s-a profilat la orizont New York-ul, prima imagine a acestei fabuloase ţări, America. Împreună cu compatrioţii săi, Lombardo a suferit fără să

crâcnească încercările aspre şi înjosirile din Ellis Island, impuse de Statele Unite viitorilor cetăţeni americani, pentru că în inima lui palpita o mare speranţă, o mare ambiţie. După ce a debarcat, şi-a cumpărat un bilet de tren pentru Chicago şi a venit aici având doar doisprezece dolari în buzunar drept capital iniţial... Dar Antonio Lombardo a acceptat greutăţile aşa cum acceptă regula unui joc şi, plin de încredere în capacitatea lui, sigur că i se vor oferi ocazii nenumărate, el şi-a început cariera. A înfiinţat o agenţie de import-export... Influenţa sa politică se datorează, în bună măsură, interesului arătat întotdeauna pentru treburile obşteşti şi energiei cu care a luptat mereu pentru a impune adoptarea unor măsuri menite să menţină şi să amelioreze nivelul de trai, precum şi activităţi depuse în sprijinul organizaţiilor filantropice". l-a fel ca marea majoritate a oamenilor ajunşi pe culmile succesului, Lombardo a avut parte de multe, dar a dat cu mult mai mult comunităţii în mijlocul căreia trăieşte;

Unor oameni ca Lombardo le datorează Chicago măreţia sa".

A fost o scurtă zvâcnire de glorie. Într-o după-amiază de septembrie a anului 1928, la o oră de vârf, când toată lumea se grăbea să ajungă acasă, Lombardo ieşi din cartierul general al Uniunii, însoţit de cei doi gardieni personali, Joseph Lolordo şi Joseph Ferraro, şi o porniră toţi trei pe jos prin Loop. În timp ce treceau prin faţa unui restaurant situat lângă colţul lui State Street cu Madison

Avenue, doi oameni răsăriră din mulţimea de vânzători şi dactilografe şi deschiseră focul. Lombardo se prăbuşi la pământ cu ţeasta găurită de gloanţe dum-dum. Ferraro, lovit în şira spinării, căzu lângă el în timp ce îşi căuta revolverul. Lolordo, care nu fusese atins, îşi scoase pistolul şi alergă după asasini de-a lungul arterei Dearborn, dar fu ajuns din urmă de agentul John Marcusson, care, crezând că era unul din asasini, îl lipi de un zid, vârându-i revolverul în plex şi ţinându-l aşa până ce sosi o maşină a brigăzii mobile. A fost unul din omorurile cele mai răsunătoare şi sfruntate săvârşite între bandele de gangsteri la Chicago. Sute de persoane fuseseră martore la desfăşurarea faptelor; zeci de persoane se prezentară pentru a da semnalmentele ucigaşilor; dar până la urmă în dosarul poliţiei se trase o linie, încheind ancheta cu aceste familiare şi concludente cuvinte: „Asasini necapturaţi”. Fireşte, Lolordo îi recunoscuse. În prima izbucnire de furie, îl rugă pe agentul Marcusson să-l lase să-i urmărească, dar în ziua anchetei totul pierise din mintea sa; afirmă că nu era în stare să identifice pe niciunul dintre ucigaşi. De asemenea Ferraro, interogat pe patul de moarte de către substitutul de procuror Samuel Hoffman, respectând legea tăcerii, *omerta,* refuză să dea orice fel de informaţie.

Era în ajunul zilei de 8 septembrie, sărbătoarea Madonei din Loreto, cea mai mare festivitate religioasă a italo-americanilor. La est de Helsted Street, în Mica Sicilie, în zilele acelea de septembrie nu se zărea pe străzi niciun

steag. În locul lor, în biserica San Filippo Benizi, părintele Louis Giambastiani atârnă la uşă un afiş redactat în limba italiană „în care scria: „Fraţi întru credinţă! în numele veneraţiei ce-i datorăm lui Dumnezeu, în numele respectului datorat Patriei americane şi umanităţii, rugaţi-vă să se pună capăt acestui feroce măcel, care compromite bunul renume al italienilor în ochii întregii lumi civilizate”.

În cursul acelui an, doisprezece enoriaşi ai părintelui Giambastiani fuseseră ucişi în războiul declarat între Mafie şi bande, iar bunuri în valoare de 75.000 de dolari fuseseră distruse de bombe. Lombardo era al treilea preşedinte al Uniunii care murea împuşcat. Capone, neras – ca să-şi arate durerea după tipicul membrilor Mafiei – îşi întrerupse vacanţa pe care o petrecea în Florida şi se întoarse la Chicago pentru a ţine în mână desfăşurarea crizei şi a onora înmormântarea. Ceremonia decurse ca de obicei, în mod teatral. Cardinalul Mundelein pronunţase interdicţia de a se acorda gangsterilor binefacerile clerului, refuzându-le îngroparea în pământ sfinţit şi aducerea rămăşiţelor lor pământeşti în bisericile catolice. De aceea Lombardo a fost depus într-un mausoleu din cimitirul Muntele Carmel, iar familia şi prietenii au fost nevoiţi să se mulţumească cu un discurs funebru rostit de un laic la groapă, cu un cvartet de glasuri bărbăteşti care cântă: „Mai aproape de tine, Doamne”, şi cu omagiul adus de Capone „unui onorat cetăţean”. Dar cortegiul funerar avusese o lungime de peste trei kilometri – şaptesprezece automobile încărcate

cu flori şi doisprezece oameni în frac care duceau cordoanele sicriului de bronz dominat de o acvilă cu ornamente din aramă şi drapat cu două steaguri, cel italian şi cel american. Atrăgea în special atenţia o uriaşă compoziţie floral ă pe care scria, cu litere împletite din garoafe albe şi roz, „T. Lombardo”. Mai-nainte de a se îndrepta cortegiul către cimitir, poliţia scotoci maşinile pline de flori, în căutarea mitralierelor, şi-i percheziţionă pe membrii întristatei adunări pentru a se convinge că nu au revolvere.

După moartea „onoratului cetăţean”, activitatea lui fu minuţios cercetată de către Frank J. Loesch, preşedintele Comisiei împotriva crimelor din Chicago. După răpirea unui băieţaş italian în vârstă de zece ani, săvârşită cu puţin înainte de Mâna neagră, judecătorul Frank Cornerford de la Curtea Supremă ceruse „nimicirea Mafiei”. Acum domnul Loesch declară: „Judecătorul Comerford a acţionat bazat pe o convingere care s-a înrădăcinat tot mai mult în mintea întregii populaţii din Chicago: anume, că aplicarea legii nu mai funcţionează deloc când este vorba de a aresta, a deschide acţiune penală şi a căuta să se obţină condamnarea unor bandiţi vinovaţi de asasinate, cum sunt pistolarii Mafiei. Cine sunt gangsterii legaţi, după cum se pare, de acest arbore genealogic? Al Capone Brăzdatul, regele viciului, al jocurilor de noroc şi al băuturilor alcoolice, şi Tony Lombardo, asasinat de curând. Lombardo a murit, dar organizaţia lui – Mafia – este încă vie şi gata să opereze

în continuare... Toate răpirile, şantajele, actele de terorism, asasinatele şi celelalte crime nenumărate comise în numele groaznicei Mafii, au luat naştere în mintea unor oameni ca Lombardo şi a celor care în acest moment luptă" pentru a-şi asigura locul lăsat vacant prin moartea lui, Lombardo îi guverna pe micii producători de alcool clandestini. Sau cumpărau de la el zahărul de care aveau nevoie, sau erau sortiţi unei morţi sigure. Oamenii îi plăteau un tribut din preţul căpătat pe brânzeturi şi pe untdelemn. O parte din pradă, din banii extorcaţi de la părinţii copiilor răpiţi, din profiturile obţinute de pe urma băuturilor alcoolice, ajungea în seifurile politice... Mafia trebuie să fie suprimată şi aici, cum a fost suprimată în Italia de către Mussolini. Înalta protecţie de care se bucură în oraşul nostru criminalii, datorită alianţelor cu politicienii, nu numai că aduce o proastă reputaţie oraşului Chicago, dar, dacă vom lăsa lucrurile să meargă aşa, peste câţiva ani vom sfârşi cu siguranţă în zodia anarhiei".

Durerea şi ceremonialul funebru nu-l făcură pe Capone să-şi piardă timpul; trebuia să se asigure imediat că Uniunea va rămâne în mâna lui. La 14 septembrie, Pasqualino Lolordo, fratele mai mare al lui Joseph, gardianul personal al lui Lombardo, prieten şi asociat atât cu Lombardo, cât şi cu Capone, fu înscăunat la preşedinţie. Se menţinu acolo până în luna ianuarie a anului următor.

La 8 ianuarie, trei oameni se duseră să-i facă o vizită lui Patsy Lolordo, în apartamentul acestuia din West North

Avenue. Lolordo îi întâmpină cu efuziune şi îi conduse în camera de zi: au fost puse pe masă vin, whisky, sandvişuri, prăjituri şi o cutie de havane şi se aşezară cu toţii la o parolă. Doamna Lolordo călca în bucătărie. Preţ de vreun ceas îi auzi tăifăsuind şi râzând, apoi urechea ei prinse această închinare: „Noroc, Pasqualino!” şi zgomotul scaunelor date la o parte, în timp ce oaspeţii se ridicau ca să bea în sănătatea stăpânului casei. Urmă imediat răpăitul unor arme de foc. Ea se repezi în camera de zi, tocmai la ţanc pentru a-l vedea pe unul din oaspeţi ţinând încă într-o mână un revolver fumegând, iar cu cealaltă strecurând grijuliu, după datina „frăţiei”, o pernă sub capul lui Lolordo, care zăcea pe podea zvâcnind, într-un lac de sânge; în mână mai ţinea încă paharul. Cei trei indivizi trecură prin faţa doamnei Lolordo şi ieşiră din încăpere.

Sergenţii Thomas Foley şi Joseph Cullerton, de la postul de poliţie din Racine Avenue, găsiră un revolver calibrul 38 pe scări şi altul în camera de zi. Unsprezece gloanţe îl loviseră pe Lolordo în obraz, în gât şi în umeri; alte şapte îşi greşiseră ţinta, izbind peretele şi căminul. În dormitorul victimei poliţia găsi o puşcă cu ţeava retezată şi ciorna unui nou statut pentru o filială a Uniunii în North West Side, având scopul declarat „de a ridica nivelul educaţiei membrilor săi pe plan moral, economic şi social”.

Sub impresia primei izbucniri de desperare, doamna Lolordo recunoscu într-o fotografie a lui Joseph Aiello, arătată de poliţie, figura unuia din asasini; mai târziu, după

ce îşi recăpătă calmul, îşi aminti de îndatoririle sale de bună soţie a unui mafiot şi retractă declaraţia anterioară, afirmând că până atunci nu-i mai văzuse niciodată pe cei trei oameni care avuseseră raporturi de prietenie atât de strânse cu soţul defunct; era sigură de un singur lucru – nu erau italieni. Concluzia judecătorului de instrucţie care a condus ancheta: „asasini necapturaţi”.

Între timp, fraţii Aiello, după ce toate atentatele puse la cale împotriva lui Capone eşuaseră, printre altele încercarea de a-l mitui pe bucătarul unui restaurant ca să-i săreze ciorba cu acid prusic şi o ofertă deschisă de cincizeci de mii de dolari pentru suprimarea lui, căutară căi mai ocolite. Acestea includeau şi atragerea cu şoşele şi momele a lui Scalise şi Anselmi. Promiţându-le posturi de comandă, după ce aveau să-l lichideze pe Capone, iar el va deţine sub autoritatea sa Mafia regională, Aiello îi convinse să-i sugereze lui Capone că Guinta putea să fie un înlocuitor admirabil al lui Lolordo la preşedinţia Uniunii. Aceste viclenii nu-l putură deruta pe Capone; el pusese la punct, o formidabilă reţea de spionaj, formată din barmani, ospătari, lustragii, portari şi impiegaţi de hotel, precum şi din funcţionari municipali şi de poliţie, care ocupau posturi-cheie; toţi oamenii aceştia îi aduceau orice informaţie auzită care ar fi putut interesa în vreun fel cartelul crimei. Pe lângă aceasta, avea la ordinele lui o echipă de tehnicieni care îi asigurau supravegherea asupra comunicaţiilor telegrafice. Nu-i trebui multă osteneală pentru a alcătui un

dosar complet asupra manevrelor şi cârdăşiilor lui Guinta, Au fost demascaţi protectorii lui, ca şi lovitura plănuită. Guinta, Scalise şi Anselmi fură asasinaţi în cursul banchetului de instalare la preşedinţie; toropiţi de vinul Chianti şi de prânzul îmbelşugat, cei trei au fost mai întâi izbiţi în cap cu bastoane de baseball şi apoi împănaţi cu gloanţe.

Iritat şi descumpănit de aceste divergenţe interne, care îl abăteau de la urmărirea scopului principal, acela de a face avere, Capone plănui atunci manevra destinată să pună temeliile marii organizaţii naţionale în care urma să se transforme Mafia. Îi aduse pe ştabii vârstnici ai Mafiei din toate marile centre americane ale crimei. Această adunare, ţinută în luna mai 1929 la Atlantic City, prezintă un interes istoric, căci în cadrul ei Capone le explică bănuitorilor sicilieni marele lui proiect de a constitui un cartel pe scară naţională, care să cuprindă nu numai traficul de băuturi alcoolice – care, ca o investiţie pe termen lung, avea în momentul acela perspective mai degrabă incerte –, ci şi jocurile de noroc, prostituţia, extorcarea şi şantaj area sindicaliştilor. Au fost delimitate teritorii, desemnate sferele de influenţă, tămăduite vechile duşmănii; toţi şi-au strâns reciproc mâinile şi au căzut de acord să încerce aducerea la îndeplinire a îndrăzneţului şi ingeniosului plan care consta din crearea unui cartel al crimei, spre binele comun.

Treaba mergea strună. Cartelul nu numai că era rentabil din punct de vedere economic, dar se constată că

pedepsirea încălcărilor şi ţinerea la respect a intruşilor puteau fi realizate cu pericole mai mici şi cu eficienţă sporită. Societatea anonimă „Omorul”, aşa fu denumit trustul de călăi de profesie, care beneficiau de un antrenament special şi care, sub conducerea lui Albert Anastasia la New York, operau cu mult sânge rece. Din acest moment, asasinatele Mafiei nu au mai fost comise de pistolari locali. Ei veneau din alt oraş, îşi făceau treaba ca nişte străini anonimi, fără cea mai mică emoţie, deoarece nici măcar nu cunoşteau victima, şi fără a lăsa indicii de natură să ajute poliţia la descoperirea făptaşului. Adaptarea la epoca maşinismului nu afectă ritualul străvechi prevăzut pentru lichidarea unui mafiot. Între călăii aleşi pentru îndeplinirea osândei se schimba încă „sărutul morţii”. Dacă se putea, victima era înconjurată de menajamente şi de atenţii, ca să fie bine dispusă în ultimele ceasuri ale vieţii: i se dădea să bea şi să mănânce până ce cădea într-o plăcută stare de somnolenţă, şi abia atunci, trăgându-se din spatele ei, era expediată în tihnă de pe lumea aceasta. În semn de respect cucernic faţă de memoria defunctului, din ziua morţii până în ziua înmormântării confraţii lăsau să le crească barba. Cu cei ce nu făceau parte din Mafie, erau mai expeditivi; atac mortal imediat, din motive de securitate, rafinamentul fiind sacrificat în favoarea ferocităţii. Dar legea tradiţională, conform căreia mafiotul trebuie să fie ucis subit şi când se aşteaptă mai puţin, era încă în vigoare. Trebuia să fie executat cu *lupera. Lupera*

este o puşcă greoaie, confecţionată manual, în formă de piramidă, încărcată cu alice, utilizată în Sicilia pentru execuţii şi deosebit de ucigătoare. Astăzi această unealtă artizanală a fost înlocuită cu gloanţe de mare calibru, dar condamnatul la moarte este împuşcat tot în cap şi în ceafă, iar dacă rănile nu îi sunt fatale instantaneu, ele pun victima în imposibilitate de a mai vorbi.

Şi mai coercitivă decât implacabila ameninţare cu moartea pentru cel care nu şi-a îndeplinit angajamentele luate sau a trădat este etica Mafiei, dorinţa de a fi vrednic de respectul celorlalţi membri ai frăţiei. Criteriul fundamental este cel de a-şi menţine prestigiul în sânul grupului, şi prea puţin contează dacă acest ţel este atins obţinând venituri din vânzarea heroinei printre băieţi de liceu sau administrând case de toleranţă. Sistemul disciplinar, atât de aspru încât ar fi considerat insuportabil în oricare armată modernă sau organizaţie comercială modernă, este acceptat fără rezerve, fiind esenţial pentru securitatea şi puritatea rândurilor frăţiei. Este o ideologie antisocială transmisă din tată în fiu şi prin intermediul familiilor înrudite. Mafia şi-a transferat în America intacte tradiţiile ei sinistre, pervertite de la Capone, intrusul, parvenitul non-sicilian, a învăţat cum să adapteze aceste tradiţii la o societate occidentală industrializată. Dar Capone nu-şi putea da seama de valenţele şi potenţialul sistemului făurit de el.

„Comerţul legitim – scrie Frederic Sondern – este folosit,

printre altele, cu scopul de a crea monopoluri, investiţii de fonduri, obţinute din întreprinderi ilegale şi ca paravan pentru acoperirea unor activităţi ilegale. Nu este o simplă coincidenţă faptul că mulţi membri ai Mafiei, cunoscuţi ca activi traficanţi de stupefiante, conduc totodată unele sectoare ale docurilor din New York şi au participaţii la companii de camionaj, la firme de import şi export, precum şi la comerţul cu ridicata de brânzeturi, untdelemn şi alte produse de import. Aceasta înseamnă că un kilogram de heroină pus într-un butoi de untdelemn sau într-o roată de parmezan se află în mâini «sigure» de la operaţia descărcării până la cea a livrării în mâinile cumpărătorului”.

Mărturiile depuse în faţa Comisiei McLellan te fac să te gândeşti că este posibil ca şantaj istul să se intereseze atât de industria chimică, cât şi de industria confecţiilor, pentru că banala anhidridă acetică folosită la fabricarea şi tratarea relonului serveşte deopotrivă la transformarea opiului brut în morfină – bază din care se extrage heroina.

Se poate constata un progres net din vremurile războiului pentru monopolul traficului de băuturi alcoolice, dus de bandele din Chicago în frunte cu Capone. Dar problema lăsată moştenire de această perioadă nu este numai demascarea şi lichidarea Mafiei, ci şi amputarea, printr-o delicată operaţie de chirurgie, a şantajelor, aceste degete ale Mâinii negre care s-au împletit cu economia întregii Americi.

Partea aV-a

MARELE ŞEF

23.

„Al, suntem alături de tine”

Într-o dimineaţă din luna octombrie 1931, destinată a fi – fără ca el să ştie acest lucru – ultimul episod luminos din singulara lui carieră, Alphonse Capone se opri câteva minute în uşa închisorii din comitatul Cook, pentru a face o declaraţie presei. Rosti o frază care, prin indignarea pe care o exprima, caracteriza în mod clasic adversitatea ireductibilă dintre criminalul psihopat şi societate, „Am primit o lovitură sub centură”, – spuse el –, „dar la ce te poţi aştepta, când întreaga comunitate e asmuţită împotriva ta?”

Capone tocmai se ridicase de pe banca acuzaţilor, după ce suferise o condamnare la unsprezece ani închisoare pentru evaziune fiscală. Izbutise să amâne executarea sentinţei până în luna mai, rămânând între timp în libertate

pe cauţiune, în aşteptarea judecării apelului. Până în vara aceea, când numai datorită celei mai îndărătnice perseverenţe guvernul federal al S.U.A. Izbutise să-l aducă în sala tribunalului, Capone fusese unul din oamenii cei mai puternici din lume. În anul acela, 1931, Mussolini era de nouă ani dictatorul Italiei; naţional-socialiştii de-abia câştigaseră o sută de mandate în Reichstag şi urmau să mai treacă doar câteva luni până când Hitler avea să devină cancelar şi să constituie cel de-al treilea Reich. Aceste personaje, într-o epocă de cârmuire prin violenţă şi cu preţul a nenumărate victime, trezeau o spaimă mult mai sumbră decât un gangster american, ale cărui ambiţii nu erau nici politice, nici naţionaliste, dar care se slujea în mod indirect de politică drept mijloc pentru a câştiga bani mulţi şi acea putere care îi dădea posibilitatea să obţină şi mai mulţi bani. Totuşi, poate că reprezentau cu toţii acelaşi tip în acea epocă de întunecare, în care impunerea politicii prin arme de foc, cruzime şi asuprire, dispreţuind orice canoane legale, teoretice, se manifesta pretutindeni fără mască. Al Capone era doar în chip nebulos conştient de aceste analogii. În timp ce ieşea, cu mâinile în cătuşe, din sala tribunalului şi se îndrepta spre celula lui, trecând printre becurile cu magneziu care izbucneau, declanşând instantanee, îi spuse, cu un orgoliu melancolic, lui Eliot Ness, agentul F.B.I. În sectorul prohibiţiei, care era în mare măsură autorul condamnării lui: „Ia te uită, ai zice că trece Mussolini”. În 1931, când Hitler avea patruzeci şi doi de ani,

iar Mussolini patruzeci şi opt, Capone avea doar treizeci şi şase de ani. Ţinând seama că era un om relativ tânăr, un delincvent provenit din mahala, străin ca obârşie şi având prea puţină şcoală, lucrurile pe care le realizase până atunci erau de-a dreptul impresionante.

Preşedintele în funcţiune şi câteva sute de industriaşi bogaţi erau mai puternici şi mai influenţi decât Capone, şi totuşi între ei nu era mare deosebire. Poate că din vremea când la Roma stăpânea Cezar Borgia, nimeni nu mai cârmuise cu atâta neînduplecare un oraş, în scopuri atât de interesate şi contrare principiilor de cârmuire în vigoare în societatea al cărei membru era. În cei patru ani de putere totală, din 1927 în 1931, autoritatea lui Capone se ramifica dincolo de Chicago, trecând de hotarele statului Illinois. „Era, – scria Paul Lann –, în acelaşi timp, primar, guvernator şi şeful maşinii politice. El dădea ordinele; slujitorii aleşi de către obşte le executau. Autoritatea lui era atât de mare, încât nici nu putea fi măsurată”. Venitul brut al lui Capone, provenit din traficul de băuturi alcoolice, din jocurile de noroc, din casele de toleranţă şi din felurite şantaje, se ridica la milioane de dolari anual. Cele douăzeci de mii de baruri din Chicago funcţionau din plin şi pe faţă de ani de zile, activitatea lor fiind întreruptă doar de câte o sporadică şi zadarnică intervenţie a brigăzilor federale ale prohibiţiei. Capone se afla în fruntea unei organizaţii care poseda prin participaţii sau stăpânea în întregime fabrici de bere, distilerii, depozite, companii de transporturi, garaje, baruri,

localuri de noapte, săli de dans, restaurante, case de toleranţă, hipodromuri şi cazinouri; la data când Capone s-a retras din afaceri, organizaţia începea să se infiltreze – cu sistemul ei de extorcări – în sindicate, în producţia cinematografică şi în zeci de ramuri comerciale şi industriale. Capone a adunat o avere de douăzeci de milioane de dolari – o sumă de necrezut, pe care nu am stabilit-o eu, ci Oficiul de control al veniturilor din S.U.A. Era comandantul unei armate private de asalt compusă din şapte sute de oameni, şi la nevoie putea folosi ca trupe auxiliare circa şaizeci la sută din forţele poliţieneşti ale oraşului Chicago, care erau trecute pe statul lui de plată. În cei patru ani amintiţi, s-au înregistrat 227 de omoruri între gangsteri şi nicio condamnare. (în cei patruzeci de ani, din 1919 până în 1959, la Chicago au fost comise 929 omucideri între bande rivale. Doar şaptesprezece inşi au fost condamnaţi, iar dintre aceştia câţiva au obţinut apoi eliberarea, făcând apel la Curtea Supremă.) Capone a luat cu asalt orăşelul suburban Cicero şi l-a transformat într-o rezervaţie a viciului, într-o staţiune de distracţii deschisă ziua şi noaptea, cu 161 de cabarete şi săli de zaruri. După ce luă în mâna lui dominaţia acestui oraş cu cincizeci de mii de locuitori, numi candidaţi electorali pe politicienii care făceau parte din grupul cumpărat de el şi postă echipe de pistolari în faţa secţiilor de votare ca să asigure alegerea lor. Influenţa sa se extinse şi asupra presei; astăzi se ştie cu certitudine că reporterul Jack Lingle de la *Tribune* din

Chicago era trecut pe statul lui de plată; probabil că şi alţii erau subvenţionaţi în mod regulat, în schimbul unei atitudini binevoitoare. Până şi în perioada când Capone se afla la închisoare, ziarele urmăreau starea sănătăţii sale. *Capone s-a îngrăşat cu cinci kilograme şi jumătate* şi *Capone nu se duce la slujba de duminică.* Cetăţenii cinstiţi se îngrămădeau la bordura trotuarelor ca să privească cum trece, escortată de două maşini înarmate, limuzina sa Cadillac, blindată, cântărind trei tone şi jumătate, prevăzută cu geamuri rezistente la gloanţe şi cu o ferestruică posterioară mobilă, pentru a se putea trage şi prin spate. În mijlocul mulţimii, norocoşii care veniseră în oraş de prin localităţile învecinate şi turiştii străini puteau astfel să vadă faimoasa figură a lui Capone, cu trabucul în gură, înconjurată de aureola molatecă a pernelor de mătase. Poate reuşeau să surprindă chiar şi scăpărarea unuia din faimoasele lui diamante, îndărătul gardianului personal care stătea alături de şofer, cu un pistol-mitralieră Thompson la îndemână, rezemat pe genunchi. Autocarele turistice includeau în turul oraşului şi „castelul lui Capone” – Hawthorne Inn, cartierul lui general la Cicero – şi Metropol Hotel, cartierul general din Chicago, unde îşi avea instalate birourile. O fotografie de-a lui apărută în ziare, alături de boxerul Jack Sharkey[53] şi de Bill Cunningham, fost jucător de fotbal american, a fost difuzată în întreaga Americă de o agenţie de presă, cu explicaţia „Regele gangsterilor”. Când

[53] Ajuns campion mondial la categoria grea. – Nota trad.

Capone asista la un meci de box sau la o cursă de cai, redactorii sportivi ai ziarelor menţionau prezenţa „lui. În 1929 *Daily Mail* din Londra îl trimise pe Edgar Wallace la Chicago pentru a scrie o serie de articole despre regimul Capone, dar Wallace nu a fost decât unul din numeroşii ziarişti europeni care veneau acolo. Era destul să pui cap la cap toate frazele pronunţate de Capone şi citate de ziare, şi aveai portretul bizar al unui cercetaş guraliv, afectat şi lăudăros. Acest şef al cartelului crimei, când nu era furios (şi se înfuria rar) sau moleşit de vin (ceea ce nu i se întâmpla prea des faţă de persoane străine), se mărginea, în afara cercului său confederat, să glumească cu reporterii; din documentele tipărite care ne-au rămas, se pare că era în stare să vorbească, cu un bagaj oarecare de cunoştinţe, despre filosofie sau despre erorile tactice ale lui Napoleon. Un articol de ziar din 1929, informându-şi cititorii asupra activităţilor depuse de Capone în cursul scurtei sale detenţiuni în închisoarea din Philadelphia, citează autorii lui preferaţi: Shakespeare şi Shaw. Un alt reportaj relata că Al Capone îşi petrecea timpul citind din memorie pasaje din Balzac şi Victor Hugo.

Majoritatea miturilor care începeau să fie construite aveau un anumit miez real, chiar dacă era vorba de o descriere superficială, precum cea prezentată de Edward D. Sullivan în cartea sa „Chicago se predă”, apărută în 1931: „Era cel mai bun jucător de biliard al sectorului Greespoint din Brooklym”. Una din cărţuliile apărută în 1930 şi

intitulată „X marchează locul” este un exemplu tipic pentru tonul de admiraţie uşor colorată cu accente moralizatoare, care erau la modă pe atunci. Alături de titlul în frontispiciul întins pe o pagină întreagă, se citea această explicaţie: „Iată o imagine înfăţişând pe Alphonse Capone, cel mai mare gangster. Când Al pozează pentru un fotograf, întoarce totdeauna obrazul drept spre aparat. Cel stâng este desfigurat de o cicatrice urâtă. Circulă legenda că Al Capone ar fi fost rănit la obraz de un glonte de mitralieră, în timp ce era ostaş în Franţa”. „După cum se va vedea ulterior, era o mică legendă inspirată de Capone însuşi, care apoi s-a spulberat. Cartea care povestea viaţa lui Capone era scrisă în stilul folosit în biografiile „oficiale” ale stelelor de cinema, tipărite pentru membrii unor cluburi de cinefili.

Capone şi regimul lui au inspirat de asemenea romane de tipul „Micul Cezar” de W.R. Burnett şi piese ca „Pagina întâia” de Ben Hecht şi „La faţa locului” de Edgar Wallace, pe lângă un ciclu de filme despre gangsteri, extrem de dure, dintre care cel mai bun a fost „Scarface”, în regia lui Howard Hawks şi cu Paul Mu ni în rolul principal. În 1932 filmul a apărut pe ecranele Americii, pentru a abate atenţia, sub titlul „Ruşinea unei naţiuni”. În realitate, existau şi ruşini mai amare, ca şomajul şi foamea. În Anglia filmul a fost tăiat masiv, şi apoi pur şi simplu interzis.

Realitatea se împletea cu ficţiunea. Era un fapt autentic că Marele Şef, burtos, cu faţa palidă, care începea să se

ridice deasupra personalităţilor oficiale, era membru în comitetul pentru primirea comandantului Francesco da Pinedo, pilotul lui Mussolini, care în 1927 a făcut ocolul lumii. Din comitet mai făceau parte Leopoldo Zunini, consul general al Italiei, Ugo M. Galii, preşedintele Casei fasciste din Chicago, şi judecătorul Bernard P. Barasa, reprezentantul primarului. Era un fapt autentic că cercurile mondene din Chicago îl tratau pe Capone ca pe o celebritate – era de „bon ton" să-l cunoşti pe Al; era un fapt autentic că la proprietatea lui din Florida, Capone primea cele şaptezeci şi cinci de oaspeţi, mulţi dintre ei personaje în vogă şi cunoscute; că Al Capone făcea reproşuri şi dădea dispoziţii prin telefon unor politicieni şi judecători, din biroul" lui de la hotelul Metropol; că la cea de-a doua întâlnire pugilistică Dempsey – Tunney[54] a dat cea mai fastuoasă recepţie care s-a văzut vreodată la Chicago. Petrecerea a ţinut trei zile, în cursul cărora s-au servit băuturi alcoolice în valoare de cincizeci de mii de dolari. Au participat oameni din înalta societate, stele de cinema, politicieni, celebrităţi teatrale şi ale ringului venite din toată ţara.

Poate fi de asemenea un fapt autentic – şi odată Capone s-a lăudat cu acest lucru – că în şapte ani acest om ar fi „azvârlit pe fereastră" zece milioane de dolari la jocuri de

[54] Jack Dempsey a deţinut titlul mondial la categoria grea între 1918 şi 1924. A fost detronat de Gene Tunney, singurul boxer care s-a retras fără a fi pierdut centura de campion. Ulterior, acesta a deţinut posturi în diplomaţia americană. – Nota trad.

noroc. Ducea o viaţă de lux şi desfrâu, adecvată situaţiei lui sociale. Automobilul său, fabricat de comandă, a costat treizeci de mii de dolari; inelul pe care îl purta în deget, un diamant cu reflexe glaciale, de unsprezece carate, provenit din minele de la Jagersfontein din Africa de Sud, valora cincizeci de mii de dolari. Dărnicia cu care împărţea bancnotele a devenit una din legendele romantice ale oraşului Chicago – oraş necruţător, unde până atunci nimeni nu căpătase vreodată ceva pe gratis. Singura dată când mai fu nevoit să ispăşească o condamnare, în 1929, la Philadelphia, pentru port ilegal de armă, a cumpărat cu o mie de dolari tot soiul de „obiecte de artă" făcute de deţinuţi, pe care le expedie ca dar de crăciun prietenilor săi. Pe lângă aceasta, mai trimise 1.200 de dolari unui orfelinat din Philadelphia. E probabil că, neputându-se ataşa de un trecut şi o tradiţie, el considera acel mare oraş industrial drept moşia sa, se simţea seniorul locului, un despot binevoitor care împarte supuşilor umili, după capriciul lui, bogăţii şi favoruri.

„Nu trebuie să uităm însă că acest om avea la dispoziţie partea leului din o sută cincizeci de milioane de dolari, sumă" care se apreciază că reprezenta jafurile şi extorcările anuale ale bandei lui Capone în statul Illinois.

Capone nu a putut fi doborât de patru şefi de poliţie, două administraţii municipale, trei procurori districtuali ai Statelor Unite şi un întreg regiment de agenţi federali ai prohibiţiei; a supravieţuit nenumăratelor campanii duse

contra crimei organizate, investigaţiilor întreprinse de jurii, cruciadelor reformiste, programelor electorale care promiteau să restabilească ordinea în oraş, remanierilor din sânul poliţiei şi, în fine, diverselor anchete şi dezbateri iniţiate de Congres. Se pare că a ucis cu mâna lui între douăzeci şi şaizeci de oameni – este imposibil de verificat mai precis cifra – şi cel puţin alţi patru sute au fost ucişi din ordinul lui, dar nu a fost niciodată inculpat pentru omor. Ultima lui arestare, urmată de condamnarea la închisoare, a avut loc la 24 octombrie 1931 şi a fost datorată perseverenţei Serviciului de informaţii condus de Elmer Irey, şeful departamentului executiv al Ministerului de Finanţe din S.U.A.; dar în realitate nu forţele legii şi ale ordinii l-au învins pe Capone. Când a fost doborât, puterea şi ameninţarea reprezentate de el începeau să pălească. Capone a fost învins de trei factori imprevizibili: abrogarea deja hotărâtă a Legii Volstead, care urma să provoace ruina bursei negre a băuturilor spirtoase; criza economică ce a secat strop cu strop marele fluviu al banilor câştigaţi uşor; şi boala care îl rodea pe dinăuntru. Spunând că Al Capone a fost un ticălos, un om lipsit de scrupule, corupt, folosind toţi termenii convenţionali de dezaprobare, desigur că nu am reuşi să dăm decât o idee aproximativă despre tipul de om reprezentat de el, chiar dacă în realitate aşa a şi fost. Nici mărinimia arătată de el faţă de nevoiaşi sau de cei lacomi nu-i poate justifica acţiunile, chiar dacă acea generozitate – fără îndoială, nutrită de o vanitate paranoică – nu a fost un

basm. Într-un singur deceniu, de la cea mai sordidă mizerie Capone a ajuns la o poziţie socială care, deşi nu era mai puţin sordidă, era totuşi unică prin vastele posibilităţi şi prin puterea pe care i-o dădea.

Sursele de informaţie referitoare la primii ani ai vieţii sale sunt reduse, şi la fel sunt şi cele privitoare la primii ani trăiţi de el la Chicago. Motivele mi se par evidente. Cea mai mare parte din persoanele care l-au cunoscut mai bine au murit, de obicei pe neaşteptate şi, bineînţeles, nu erau oameni dispuşi să lase în urma lor jurnale sau memorii. Cercurile italo-siciliene în mijlocul cărora Capone şi-a petrecut întreaga sa existenţă au reputaţia de a tăcea mâlc când se discută împrejurările vieţii lor private. Capone era foarte circumspect când dezvăluia ceva despre persoana lui –, deşi era o plăcere pentru el să facă aluzie la episoade romanţate, sau de-a dreptul falsificate, din anii tinereţii sale, iar în epoca de aur a carierei sale familia lui a fost ţinută totdeauna departe de reflectoarele publi cităţii. În mod discret, rămase în umbra respectabilităţii domestice, unde este locul cuvenit oricărei bune familii catolice italiene. Nici în arhivele oficiale ale poliţiei nu e prea clar înregistrat trecutul lui Capone. În 1921 Landesco remarcă „Sărăcăciosul cazier al lui Al Capone şi al celor doi fraţi ai lui, Ralph şi John”, iar în altă parte comentează în mod laconic: „Majoritatea băieţilor folosiţi de Capone nu au deloc cazier”. Din această observaţie se poate deduce că orwellienele „lacune de memorie” care permit să fie

încredinţată uitării o documentaţie supărătoare au fost cumpărate cu frumoşi dolari sunători.

Capone s-a născut în 1895, dar îşi scădea cinci ani din vârstă, dând de obicei ca an al naşterii sale 1900. Şi obârşia sa străină trezea susceptibilităţi. În 1931 afirmă: „Eu nu sunt italian. M-am născut la New York, acum treizeci şi unu de ani”. Mai declara, cu un patriotism belicos: „Nu sunt un străin. Sunt un bun american, la fel ca oricare alt cetăţean. Părinţii mei s-au născut în America, ca şi mine”. Niciuna din aceste afirmaţii nu era absolut exacte, Deşi adesea s-a spus că Al Capone era napolitan, alteori calabrez, în realitate s-a născut la 6 ianuarie 1895 la Castrel Amara, lângă Roma, şi a fost botezat Alfonso. Pe tatăl său îl chema Gabrielle Caponi şi era un mic negustor. Mama, care mai avea un băieţel de doi ani, Ralph, se numea Theresa. În anul următor naşterii lui Alfonso tatăl obţinu vizele de emigrare şi familia, în marele exod european de la sfârşitul secolului trecut, se strecură nebăgată în seamă în Statele Unite ale Americii, Lumea Nouă a tuturor posibilităţilor, pentru cei oprimaţi din Europa. Dintre emigranţi, unul avea să împlinească în mod spectaculos visul şi făgăduiala atâtora: micul Caponi, care se ducea la New York pe puntea clasei a treia.

Familia Caponi se mistui în înghesuitul cartier italian din Brooklyn, format din mizere case de raport, unde tatăl găsea de lucru când ca băcan, când ca bărbier, fără a reuşi însă, pe plan economic, să iasă din mocirlă şi să se caţăre

pe trotuarele aurite ale New York-ului. Ceilalţi cinci copii – patru fraţi şi o soră – toţi, afară de unul, intrară în lumea interlopă: sora, Mafalda, se mărgini să se mărite cu un bărbat din clanul Maritote, familie foarte bine văzută în comunitatea italiană din Chicago. Ralph, cunoscut sub porecla de Bottles, Frank şi cu John, i se alăturară lui Al, participând la afacerile acestuia din Chicago. John, care acum îşi zice Martin, trăieşte şi astăzi şi locuieşte la Chicago. Frank a fost ucis în 1924, în cursul alegerilor din Chicago, Ralph a ispăşit o condamnare de trei ani închisoare odată cu fratele său Al şi pentru aceeaşi încălcare a legii: evaziune fiscală. Matt, cel mai tânăr din familie, cel cu care Al avea planuri mari, fu trimis de acesta la Universitatea Villanova din Philadelphia, unde aveau acces numai copii din cele mai bune familii; el a fost judecat mai târziu pentru omucidere. Al patrulea frate, Richard, imediat după primul război mondial s-a rupt de familie pentru a se înrola în poliţia din Nebraska sub numele Two Gun Hart, şi a murit acolo în 1952. Tatăl, Gabriel, a murit în 1920, fără a fi bănuit nicio clipă ce faimă avea să dobândească Al; cu toate acestea, a beneficiat şi el de prosperitatea familiei. În perioada când traficul cu bere aducea profituri cu toptanul, Al puse să fie exhumate rămăşiţele pământeşti ale tatălui său din mormântul lui sărăcăcios din Brooklyn şi le îngropă din nou, cu mare pompă, în capela Capone, în cimitirul Monte Olivetto din Chicago. Theresa asistă la ascensiunea şi declinul celui de-

al doilea fiu al său: a trăit până la vârsta de 85 de ani şi a murit la Chicago în luna decembrie a anului 1952.

Familia care a dat această bogată recoltă de delincvenţi locuia într-un mic apartament dintr-o stradă dosnică a Brooklynului. La paisprezece ani, înainte de a sfârşi ciclul elementar, Al Capone fu retras de la şcoală şi pus să muncească, pentru a contribui la întreţinerea familiei. După douăzeci de ani, în timp ce îşi ispăşea condamnarea la Alcatraz[55], fu încadrat în categoria mintală a unui băieţaş de treisprezece ani, dar asta cere anumite precizări: din punct de vedere cultural, se prea poate să fi rămas la nivelul acela, dar cariera lui nu ne permite să deducem că era un „întârziat".

La terminarea şcolii, citea cu greutate şi vorbea prost limba engleză. În familie se vorbea italiana. Ne aflăm în faţa unei situaţii care astăzi apare frecvent în familiile din ghetourile portoricane din New York: băiatul crescut într-o fundătură, copleşit de un apăsător sentiment de neadaptare şi de înstrăinare, pe care nu-l poate nici schimba, nici tempera, se transformă treptat într-un delincvent ostil societăţii. Capone, conformându-se acestui model de instabilitate, a mers în zigzag de la o slujbă fără sens la alta, integrându-se între timp în diferitele bande ale străzii care atunci, ca şi acum, găseau fărâme de încredere în ele înseşi, de forţă şi de importanţă în lupta unită pentru

[55] Închisoare situată pe o insulă din apropierea coastei Pacificului, cu regim foarte sever. – ***Nota trad.***

apărarea zonei unde trăiau, a „peticului” lor, a celor câteva cvartale alcătuite din case de raport coşcovite şi străzi pline de lăzi cu gunoi. Ciocnirile şi încăierările cu bandele învecinate le dădeau un surogat de senzaţii tari. Capone, solid, îndesat, cu picioare iuţi de boxer, dădea dovadă de pe atunci de o calmă şi ucigătoare viclenie. Aceeaşi faţă inexpresivă, denotând o ameninţare stăpânită, îl marchează şi pe actualul şef al oricărei bande juvenile din oraşele din vest. Dar la acest stadiu Capone încă nu era deplin conştient de potenţialul însuşirilor sale. Activitatea lui din cadrul bandei se reducea aproape întotdeauna la violenţă de dragul violenţei şi la vreo hoţie accidentală, când se ivea prilejul să devalizeze o prăvălie ori să prade un camion parcat. La douăzeci şi doi de ani lucra cu satârul într-o măcelărie din Atlantic City. Era în anul 1917; odată cu intrarea Americii în război, Al fu chemat sub drapel.

În diferite interviuri acordate ulterior ziarelor, Capone a atribuit unor întâmplări trăite pe front cele două cicatrice paralele, de şapte centimetri, care îi brăzdau obrazul stâng creându-i un complex şi cărora le datora porecla de *Scarface* (Brăzdatul), (dar niciunul din ciracii lui nu ar fi cutezat să rostească cuvântul *Scarface* în prezenţa lui). „Am căpătat aceste cicatrice luptând pentru patrie peste ocean” – susţinea el. „Am rămas în Franţa opt luni, cu faimosul Batalion Pierdut al Diviziei 77. În cursul unei bătălii am fost lovit de o schijă de şrapnel. M-au operat de patru ori, într-un spital din spatele frontului, şi după două luni m-

am întors în linia întâi”. În cursul procesului fu nevoit să-şi cam modifice această versiune când, după jurământ, acuzarea îl întrebă de-a dreptul cât timp făcuse parte din armată în cursul războiului. Capone se mărgini să răspundă mai laconic: „Am fost găsit bun de recrutare, dar nu am fost niciodată mobilizat”. De fapt, cele două cicatrice erau rezultatul unui duel cu cuţitele desfăşurat între el şi Frank Gallucio, alt răufăcător din Brooklyn, într-o cârciumă din New York, după o observaţie defăimătoare făcută de Capone la adresa surorii lui Gallucio. Mai târziu cei doi se împăcară, ba chiar, într-o anumită perioadă, Capone îl angajă pe Gallucio ca gardian personal. Dar, până la sfârşitul vieţii sale, continuă cu susceptibilitate să-şi ferească obrazul stâng de aparatele fotografice îndreptate în direcţia lui.

Din când în când amintea de recunoştinţa pe care o purta armatei americane, care semănase în mintea lui ideea mitralierei ca utilaj necesar în afaceri. („Sergentul mi-a spus că un om înarmat cu o mitralieră poate ţine în şah cincizeci de oameni înarmaţi cu puşti şi revolvere, – mărturisi el odată unui reporter. Vreţi să ştiţi ceva? Tipul ăla avea dreptate”.) Dar cum singura împrejurare în care a avut de-a face cu armata a fost vizita medicală, este de presupus că ideea mitralierei i-a venit mai târziu.

Nefiind prea dornic de a se înrola, Capone se întoarse la obişnuitele lui îndeletniciri şi distracţii. Acum purta la el un pistol şi un box, iar în cartier îşi câştigase faima de bun

mânuitor al amândurora. Prin 1920 se şi iniţiase în profesia de criminal. I s-a dat o slujbă într-un cabaret din Coney Island, al cărui nume – Harvard Inn – sugera ideea unei ambianţe de o distincţie academică; cabaretul era condus de un oarecare Frank Yale. Dar numele lui adevărat era Frankie Uale. Acest Uale era organizatorul multor şantaje şi al traficului de băuturi alcoolice din Brooklyn, pistolar mercenar şi şeful Uniunii siciliene pe plan naţional, iar Harvaref Inn era o „bombă" situată pe malul fluviului, foarte potrivită, după ce intrase în vigoare prohibiţia, pentru a recepţiona acolo partidele de băuturi spirtoase de contrabandă pe care o flotilă specială le transporta de-a lungul ţărmului lui Long Island. Capone avea acum douăzeci şi cinci de ani, nu mai era un flăcăiandru, iar slujba încredinţată de Yale nu era nici strălucită, nici de prestigiu. Era spălător de vase, iar câteva ore pe zi servea şi ca barman; trebuia de asemenea să intervină pentru a da afară pe muşteriii care, din vreun motiv sau altul, provocau patronului neplăceri, în cursul acelui an, Capone a făcut „progrese". A intrat în banda de sumbră notorietate din Five Points, pe care un bandit irlandez, Paul Kelly, o formase la începutul secolului, adunând laolaltă o hoardă de 1.500 băieţi fugiţi de-acasă, şi care bântuia în zona cuprinsă între Bowery şi Broadway, Strada 14 şi City Hall Park. (Charles Dickens, în „însemnări de călătorie din America", descrie mahalalele din Five Points drept locurile „celei mai cumplite depravări... acolo totul este

respingător, părăginit”.) în 1920, Al Capone a fost interogat în două procese intentate pentru omucidere. Din prudenţă, pentru a se sustrage atenţiei poliţiei, îi scrise lui Torrio, la Chicago: un şoimuleţ din vechiul cuib al lui Torrio cerea să-şi poată desfăşura aripile într-un ţinut nou.

Momentul nici că putea fi mai propice. Era prin 1920, prohibiţia fusese lansată pe scena americană. Colosimo; îmbătrânitul şi învechitul şef-adjunct, moleşit de prea mult bănet, pe care îl câştiga uşor de prea multă vreme exploatând casele de toleranţă, năucit de pasiunea lui pentru o tânără cântăreaţă şi incapabil să vadă ce venituri incalculabile puteau realiza traficanţii de băuturi alcoolice organizaţi, era pe cale să fie înlăturat. Torrio, delincventul modern, mai mult planificator al crimei decât executantul care apăsa pe trăgaci şi acum conducătorul în germene al reţelei marilor afaceri, începea să înţeleagă ce putea să scoată din situaţia aceea nouă, servindu-se de tehnicile cartelului şi ale organizării. Dar Colosimo nu se lăsă convins. „Ţine-te doar de femei! – îi spuse. Contrabanda de băuturi alcoolice nu are niciun viitor”.

La 11 mai 1920, două gloanţe îl doborau pe Colosimo în vestibulul restaurantului său. Când Torrio află de moartea lui, izbucni în plâns. „Eu să-l ucid pe Jim? De ce? Păi Jim şi cu mine ne aveam ca fraţii!” Conform rapoartelor poliţiei, Frankie Yale, venit în vizită la Chicago, a plecat chiar în aceeaşi seară, după ce a încasat de la Torrio zece mii de dolari.

Lucrurile ajunseseră la acest punct, când Torrio primi scrisoarea expediată din Brooklyn. Ştia că toţi îl socoteau pe Capone un tânăr tenace, demn de încredere şi necruţător, iar Torrio îşi forma trupele de asalt pentru acţiunea lui iminentă. Trimise după el, împreună cu Mae, soţia lui irlandezo-americană – pe care o luase de nevastă la vârsta de cincisprezece ani –, şi cu copilul lor, Capone luă trenul spre vest, îndreptându-se spre un viitor care promitea bogăţie şi belşug.

Dar nu a reieşit imediat că lucrurile aveau să se desfăşoare astfel. Slujba care i-a fost încredinţată de Torrio într-una din casele de toleranţă din Burnham – un stabiliment unic în genul lui, călare pe frontiera dintre două state, cu o intrare din Indiana şi alta din Illinois, consta tot în a-i da afară pe clienţii zurbagii. Zelul şi sârguinţa lui au scurtat termenul acestei perioade de probă. După câteva săptămâni, Torrio îl însărcină cu conducerea localului Four Deuces, care se numea astfel după numărul clădirii 2222, situată pe South Wabash Street; la etajul al treilea erau prostituatele, la al doilea sălile de joc, la etajul întâi birourile, iar la parter barul, cabaretul şi restaurantul. Era un loc crunt, teatrul a douăsprezece omucideri rămase neelucidate, şi lumea bună din Lake Shore Drive nu prea îl frecventa. Capone se instală într-o prăvălie din colţ lângă Four Deuces, înţesată cu o gamă largă de articole, printre care un pian, câteva mobile, covoare, nişte cărţi (între ele şi un exemplar din Biblie), o vitrină cu poşete de piele, şi

având deasupra intrării o firmă pe care scria: *Mobile de ocazie.* Prăvălia nu avea un dever mare, dar servea ca paravan pentru treburile curente.

Au fost de ajuns patru ani „pentru a face din Capone stăpânul absolut şi multimilionar al viciului şi, totodată, simbolul unei noi şi înspăimântătoare ere de autocraţie, în care crima şi politica şi-au dat mâna. Dar atunci, în acel prim an de prohibiţie, Al Capone avea încă înfăţişarea unui „dur" provenit din mahalalele cartierului Five Points. Juca pinacle cu alţi recruţi în frizeria lui Amato

Gasperri şi înfuleca *spaghetti* la Bella Napoli Café a lui Esposito. Purta o beretă de postav şi haine ieftine. Urbanitatea onctuoasă a purtărilor care avea să-l caracterizeze mai târziu încă nu se maturizase, şi nici nu purta încă costumele cu dungi galbene, ghetre, pardesie cu guler de catifea şi pălăriile de fetru în culori deschise care aveau să facă din el prototipul tuturor gangsterilor din filme. Chiar în perioada aceea adusese o uşoară modificare numelui său: Alphonso Caponi devenise Alphonse Capone, dar era cunoscut îndeobşte ca Al Broxvn. Afară de porecla „Brăzdatul", detestată de Capone, cei mai intimi asociaţi îi mai spuneau şi Snorky, „Sclivisitul". Căutând să se asimileze totalmente, Al insista să i se pronunţe numele „Capon". Din greşelile înregistrate în transcrierea numelui său rezultă clar ce puţină importanţă îi dădeau poliţia şi presa. Era mai des menţionat ca Anthony sau Alfred decât ca Alphonse. Numele său apăru prima dată în presă în

august 1922. Era o ştire difuzată de Biroul Municipal de Informaţii, şi pe care un singur ziar avu grija să o reproducă printre fapte diverse, în josul paginii:

„Alfred Caponi, în vârstă de 25 de ani, domiciliat la Four Deuces, local rău famat, situat la numărul 2222 pe South Wabash Street, va compărea astăzi în faţa instanţei din South Clark Street, urmând să fie tras la răspundere pentru o ciocnire de automobile. Astăzi, dis-de-dimineaţă, maşina lui a dat peste un taxi condus de Fred Krause, domiciliat în Drake Avenue 741, la întretăierea dintre North Wabash Avenue şi East Randolph Street. Şoferul taxiului a fost rănit. Trei bărbaţi şi o femeie, care se aflau cu Caponi, au fugit înainte de sosirea poliţiei.

Se pare că numitul Caponi se îndrepta spre est, pe Randolph Street, cu mare viteză. Taxiul era tras la trotuar.

Imediat după accident, Caponi a coborât din maşină, a scos din buzunar un revolver şi, arătând o insignă specială de ajutor de şerif, îl ameninţă pe Krause că îl împuşcă.

Patrick Bargall, domiciliat în South Claremont Avenue 6510, vatmanul unui tramvai care mergea spre sud, a oprit vagonul pentru a-l sfătui pe Caponi să bage revolverul în buzunar, dar acesta îl ameninţă cu revolverul, după cum relatează martorii oculari ai incidentului.

Între timp fusese avertizat comisariatul central de poliţie. Agenţii au venit degrabă la locul accidentului şi l-au arestat pe Caponi. Cât despre Krause, a primit primele ajutoare din partea medicului unei ambulanţe”.

Biroul Municipal de Informaţii greşea nu numai în felul cum publica numele lui Capone, dar şi în specificarea acuzaţiilor ce i se aduceau. Într-adevăr, pe lângă faptul că izbise o altă maşină, Capone a fost învinuit pentru conducere în stare de ebrietate şi pentru port ilegal de armă. Dar toate astea nu contau prea mult. În orele scurse de la accident până la traducerea pârâtului în faţa instanţei din South Clark Street, cu siguranţă că s-au petrecut unele lucruri tainice. Putem doar încerca să ghicim cine a intervenit şi pe lângă cine; oricum, cazul nu a ajuns niciodată în faţa tribunalului şi urmărirea a fost anulată. Capone nu a apărut în sala tribunalului ca acuzat. Infracţiunile săvârşite de ajutorul de şerif al comitatului Cock au fost şterse din cazier.

(Chiar şi în 1929 se mai vorbea despre el sub numele de Caponi şi anume în raporturile pe luna martie, când autorităţile federale au căutat să-l convingă să se întoarcă de la Miami pentru a fi supus unui interogatoriu în legătură cu masacrul săvârşit în ziua Sfântului Valentin.)

La trei ani după acea primă ştire eronată începură să circule prin Chicago diverse anecdote pe tema puterii şi a energiei neînduplecate ale noului şef al lumii interlope. Printre membrii forţelor poliţieneşti se răspândise povestea acelui deţinut fugit din Palatul de justiţie şi care era căutat prin speluncile bandelor din South Side. Un grup de agenţi, boboci în meserie, dădură buzna în încăperea din spatele unei cafenele şi surprinseră acolo, fără să vrea, o adunare

de contrabandişti de băuturi alcoolice, care aruncară imediat pe duşumea pistoalele şi puştile lor de vânătoare cu ţevile retezate. Agenţii culeseră armele şi le predară şefului lor, care spuse: „Restituiţi obiectele astea. Cine v-a ordonat să le confiscaţi?” Episodul nu se sfârşeşte aici! Cineva le spuse agenţilor că Al Capone era supărat din pricina zelului lor nesocotit; era mai bine să vină personal la el, ca să vadă cum se pot îndrepta lucrurile. Capone îi primi la hotelul Metropol.

„Bine – zise el –, îmi dau seama că n-are nicio vină căpitanul vostru, iar voi, băieţi, aţi făcut o simplă greşeală. De data asta v-o trec cu vederea, dar băgaţi de seamă să nu vă mai prind cu asemenea boroboaţă”. Agenţii plecară spăsiţi, recunoscători pentru bunăvoinţa dovedită de Capone.

Altă istorioară de genul acesta o relatează un reporter: stătea la taifas cu Capone în biroul acestuia, când un individ veni să-l avertizeze că unul dintre gangsterii lui a fost dus la judecată, în ciuda faptului că însuşi Capone ordonase să fie pus în libertate. Furios, Capone îl chemă la telefon pe judecător şi urlă la el: „Mi se pare că ţi-am spus să-i dai drumul omului aceluia?” Judecătorul i-a furnizat explicaţia că, deoarece în ziua aceea nu prezida el şedinţa, trimisese colegului său o notiţă în sensul dorit, dar grefierul uitase să i-o înmâneze. Capone ţipă: „A uitat! Ia măsuri ca altă dată să nu mai uite!”

Bogăţia lui, influenţa de care se bucura sporeau de la o

zi la alta. După ce cumpără domeniul de la Palm Island, aflat la trei mile de Miami (tratativele au fost duse fără să iasă la iveală identitatea cumpărătorului), zona aceea a coastei deveni reşedinţa de iarnă a şefilor de bandă din Chicago. Terry Druggan şi Frankie Lake au achiziţionat o proprietate în împrejurimi, iar Hughey Stubby McGovern o altă vilă mare, unde se petrecea întruna, unde veneau şi plecau în valuri contrabandiştii, gangsterii şi prietenele lor. Impunătoare agape colegiale se ţineau cu ocazia curselor de cai de la Ilialeah şi a alergărilor de câini de la Miami. În Florida se scurgeau mulţi bani proveniţi din bordelurile şi barurile din Illinois. Capone îşi mutase familia – soţia, fiul, mama, sora şi fraţii John şi Mathew – într-o plăcută, liniştită şi simplă casă rezidenţială din Prairie Avenue, în cartierul South Side din Chicago; aveau ca vecini doi poliţişti şi un sergent de poliţie. Familia Capone, unicii italieni din cvartalul acela, se bucura de simpatiile celorlalţi proprietari de case din Prairie Avenue; printre aceştia, pe lângă cei trei poliţişti, mai erau un farmacist, un editor, un desenator, un pastor prezbiterian şi un fabricant de confecţii. Sora lui Capone, Mafalda, urma pe atunci cursurile unui pension particular pentru domnişoare, unde de Crăciun Capone se ducea cu maşina încărcată cu daruri pentru toate elevele şi profesoarele, pe lângă curcani şi fructe pentru banchetul de la sfârşitul trimestrului. Capone cultiva reputaţia de om cumsecade şi darnic pe care şi-o făcuse.

Ceea ce se petrecea în fiecare zi – şi în fiecare noapte la

hotelul Metropol era un indiciu clar al importanţei tot mai mari pe care o căpăta Capone. Iată cum descrie, lucrurile un reporter care l-a cunoscut în epoca aceea: „Biroul lui era păzit de o garnizoană, ca fortăreaţa lui Birger în pădurile din sângerosul comitat Williamson. Oamenii lui Capone ocupau cincizeci de camere pe două etaje, ambele aflate sub o pază strictă. Aveau ascensoarele lor particulare şi un bar lăsat la discreţia lor. Se jucau pe faţă jocuri de noroc, femeile veneau şi plecau la orice oră din zi şi din noapte. Aroma specialităţilor picante italiene, aduse din afară, se răspândea prin coridoare. Aproape toate uzanţele hoteliere în vigoare erau violate zilnic. Mai cu seamă duminica dimineaţă, holul hotelului semăna cu un stup. Avocaţi penalişti celebri şi înalţi funcţionari ai poliţiei, împreună cu politicieni şi administratori de spelunci îşi aşteptau rândul pentru a se consulta cu Marele Ştab. Poliţişti în uniformă intrau şi ieşeau într-un şuvoi necontenit, micul birou clandestin instalat în hol şi de care se ocupa un impiegat semioficial trata rentabile afaceri cu terenuri. Într-o pivniţă anume construită erau depozitate vinuri şi băuturi spirtoase în valoare de 150.000 de dolari. Acest stoc era mereu completat şi servea pentru consumul bandei. Cât despre Capone, el ocupa camerele 409 şi 410, care dădeau spre bulevard. În hol stăteau de planton santinele, schimbate la intervale regulate. În anticamera apartamentului lui Capone se afla garda lui personală, dotată cu cele mai noi tipuri de arme de foc”.

La numărul 2146 pe South Michigan Avenue, la o distanţă de două intersecţii, Capone poseda un apartament mai intim unde pe plăcuţa de la intrare se putea citi: „Dr. A. Brown”. Era camera blindată a cartelului crimei, sanctuarul afacerilor de care se ocupa Jack Guzik, şeful finanţelor, omul care deţinea o solidă şi importantă poziţie în lumea interlopă. Jack Guzik şi fratele lui, Harry (un proxenet condamnat la închisoare, dar graţiat înainte de a începe să-şi ispăşească osânda), erau încă din 1916 asociaţii lui Torrio. Jack Guzik era dictatorul – numit de Capone – al jocurilor de noroc din comitatul Cook şi administratorul traficului de băuturi alcoolice şi al celorlalte şantaje asortate. Cu prilejul cununiei unei rude de-a lui, în 1929, un ziar de dimineaţă publică un articol, sub o fotografie pe două coloane. Printre invitaţi se aflau: Bathouse John Coughlin, consilier municipal al sectorului 1; William V. Pacelli, consilier municipal al „sângerosului” sector 20; căpitanul de poliţie Hugh McCarthy şi Bottles Capone. În cursul internării lui Guzik la Michael Reese Hospital, Capone organiză la căpătâiul acestuia o gardă permanentă, fapt care arăta cât de mult preţ punea pe el. Grija pentru sănătatea lui Guzik deveni lesne de înţeles după descinderea ordonată de primarul Dever la spitalul din South Michigan Avenue. Îndărătul camerei de primire a pacienţilor era cabinetul de chirurgie, unde se aliniau şiruri de sticle de toate mărimile, de la fiole până la sticle de peste 1 litru, conţinând lichide de felurite culori. Un poliţist

înzestrat cu fler a descoperit că sticlele acelea conţineau mostrele tuturor sorturilor de băuturi alcoolice pe care organizaţia lui Capone era în măsură să le ofere clientelei şi pe care clientul putea să le ia cu el pentru a le da la analiză chimică. Sub administraţia lui Guzik, un personal alcătuit din douăzeci şi cinci de amploiaţi se ocupa de contabilitatea cartelului; mecanismul unui „super-trust operând cu eficacitatea unei mari societăţi industriale” (Pastey).

În arhive erau fişate numele a mai bine de două sute de cetăţeni de vază din Chicago, ale unor hoteluri şi farmacii al căror furnizor era cartelul; numele funcţionarilor de poliţie, şi ale agenţilor prohibiţiei care primeau regulat mită de la Guzik; un proiect pentru transportul – pe calea apei – de băuturi alcoolice aduse prin contrabandă din Canada, Miami, New Orleans şi New York; listele personalului a patru fabrici de bere, proprietatea cartelului, care produceau cea mai mare parte din cantitatea de bere vândută la Chicago; registrele contabile cu veniturile caselor de toleranţă şi un registru alfabetic cu cârciumile şi barurile clandestine din Illinois care cumpărau băuturi spirtoase de la cartel.

Pe moment, se părea că Dever avea dreptate când anunţa triumfător: „De data asta i-am prins cu mâţa-n sac!” Dovada corupţiei existente printre agenţii prohibiţiei şi ai poliţiei, pe lângă un impunător trafic clandestin, era concludentă. În ziua următoare, mai înainte ca documentele să fie predate autorităţilor federale ca bază pentru urmărire, ele fură sechestrate din ordinul unui

judecător municipal. După şaisprezece ore din momentul când Biroul federal din New Orleans ceruse o copie a actelor, cerere care nu fu aprobată, judecătorul le restitui lui Capone, în cursul unei audienţe speciale, neconsemnată într-un proces-verbal. Procurorul districtual al Statelor Unite, Edwin A. Alson, încredinţă presei o scrisoare de protest contra judecătorului, în care propunea să fie suspendată luarea oricărei decizii până ce nu se va face o anchetă şi nu se vor cerceta registrele. Scrisoarea nu a fost luată în considerare. Judecătorul nu a avut neplăceri – afară de publicitatea făcută atitudinii sale – iar Capone şi Guzik îşi reluară liniştiţi traficurile, dând dovadă de mai multă circumspecţie. Numai după ce Capone a fost reţinut pentru evaziune fiscală, Guzik a fost arestat şi el pentru aceeaşi infracţiune, şi în 1932 a fost condamnat la cinci ani, plus o amendă de 17.500 de dolari, pentru neplata impozitelor pe veniturile de 1.538.155 dolari, provenite din tripouri.

24.

„Unde e tăticu?”

Aşa cum s-a întâmplat cu cei mai mulţi cuceritori sau dictatori, Capone şi-a pregătit prăbuşirea cu mâna lui: mâna prea încărcată de inele cu diamante, prea iute cu

pistolul. Ostentaţia cu care îşi etala bogăţia, puterea sa politică, violenţa lui şi dispreţul faţă de lege au generat, cu trecerea timpului, un antidot pentru admiraţia subconştientă şi consimţământul tacit care reduseseră societatea, deja slăbită, la o stare de toleranţă în care înfloreau afacerile lui. Desigur că nu este meritul administraţiei municipale a oraşului Chicago faptul că până la urmă Capone a fost doborât, pentru că în ultimii ani ai deceniului al treilea forţele legii şi ale ordinii se vlăguiseră, fie din pricină că erau totdeauna gata să se lase corupte, fie din cauza abilităţii lui Capone în organizarea corupţiei. Totuşi, câte un sporadic nucleu de rezistenţă împotriva autocraţiei lui Capone s-a ivit chiar în sânul administraţiei municipale; de exemplu, constituirea Comisiei Criminalităţii din Chicago, organizaţie voluntară finanţată de cetăţeni particulari şi prezidată de Virgil Peterson.

Ajuns la acest punct, se pare că Al Capone a fost asaltat de triste presimţiri. Pe neaşteptate, în mod catastrofal, s-a văzut că anii vacilor grase se termină, şi imunitatea faţă de orice răspundere sau condamnare de care beneficiase vreme atât de îndelungată începea să se fisureze în multe locuri. Atentatele împotriva lui Capone deveneau tot mai frecvente. În 1927 s-a întâlnit faţă în faţă cu moartea, pe când era la volanul maşinii sale, venind de la Hot Springs, din Arkansas. Pe un drum de munte, un automobil se năpusti asupra lui şi îl depăşi în plină viteză, revărsând asupra lui o rafală de gloanţe. Capone strânse cu desperare

frânele, se aruncă pe portiera maşinii şi se rostogoli la vale, în felul acesta scăpând teafăr.

Punctul culminant al carierei sale, fără ca cineva să-şi dea seama atunci de aceasta, a fost data de 16 mai 1929, când la miezul nopţii a fost arestat împreună cu gardianul lui personal, Frank Rio „Lunecosul”, în timp ce ieşeau dintr-un cinematograf din Philadelphia. Cei doi aveau pistoale asupra lor. Prezenţa lui Capone la Philadelphia dăduse naştere la multe ipoteze. Se sugerase că la Chicago situaţia era atât de primejdioasă încât Capone oferise dinadins un pretext pentru arestarea sa, pentru a rămâne în siguranţă după gratii, până ce lucrurile – şi anume răzbunarea membrilor bandei Moran rămaşi în viaţă după masacrul din ziua Sfântului Valentin – aveau să se domolească. S-a mai formulat ipoteza că Al Capone plecase din Chicago ca să evite să fie tras la răspundere pentru asasinarea lui Scalise, Anselmi şi Guinta. Pe de altă parte, de vreme ce banda adversă era atât de rău decimată, pare puţin probabil ca să se fi depărtat de Chicago de teama unor ameninţări serioase cu represalii. Se poate întâmpla, în schimb, să-l fi sfătuit avocaţii lui să fie un timp inaccesibil eventualelor interogatorii ale poliţiei.

Momentul era deci potrivit pentru a iniţia convorbirile de afaceri proiectate încă din ziua Sfântului Valentin, adică de când măcelul îi alarmase pe şefii crimei organizate de pe întreg cuprinsul Statelor Unite. Era clar că un masacru atât de sălbatic între complici nu se putea repeta fără să fie

blocată întreaga maşinărie a profiturilor ilegale. De aceea cel care a făcut primul pas către stabilirea unui acord între toate bandele a fost gangsterul Frank Costello, care în perioada aceea îşi lărgea reţeaua afacerilor, îmbrăţişând, pe lângă prostituţie, narcotice şi trafic de stupefiante, şi concesionarea automatelor cu fise în statele din estul ţării. Costello convocă o conferinţă între conducători la începuturile lunii mai a anului 1929; cincizeci de şefi de bandă, sosiţi din cele mai importante oraşe ale Statelor Unite, se întruniră la President Hotel din Atlantic City, incluzând un puternic contingent de treizeci de gangsteri din Chicago. Încă înainte de această adunare, Maxie Eisen spusese: „Suntem nişte fraieri, ne omorâm între noi şi-i facem pe copoi să râdă!" Masacrul din ziua Sfântului Valentin îi silise în sfârşit pe toţi să recunoască acest adevăr întristător. Pe un teren neutru şi într-o atmosferă destul de cordială, Capone şi Moran au potolit vechea lor ură: „Am căzut de acord să uităm trecutul şi să luăm totul de la început", a povestit mai târziu Capone. „Am încheiat un pact scris şi fiecare şi-a pus semnătura pe el. Speram ca această înţelegere să pună capăt luptelor cu arme de foc şi stării de război dintre bandele din Chicago".

Conflictele şi ciocnirile de interese au fost soluţionate într-o raţională atmosferă de compromis şi, îndeosebi la Chicago, s-a făcut o atentă revizuire a drepturilor teritoriale. Pactul formal de neagresiune şi ajutor reciproc a fost semnat de către „baroni". S-a convenit să se

contopească diferitele operaţiuni privind comerţul de băuturi alcoolice, casele de toleranţă şi tripourile, iar Torrio a fost ales preşedinte al consiliului de conducere.

Capone a plecat de la Atlantic City împreună cu Rio, convins că tratatul de dezarmare lăsa să se întrevadă, în sfârşit, o eră de câştiguri paşnice, după ce niciuna din conferinţele locale pentru pace nu reuşise să i-o asigure. La Philadelphia, ca să le treacă vremea între două trenuri, cei doi s-au dus la un cinema. În timp ce ieşeau din sală, au fost recunoscuţi de doi detectivi care i-au oprit şi iau percheziţionat, găsindu-le armele. Arestaţi pentru port ilegal de armă, au fost duşi la tribunalul de noapte, unde magistratul de serviciu, un oarecare domn Carney, ordonă punerea lor în libertate în schimbul unei cauţiuni de treizeci şi cinci de mii de dolari de fiecare, cu obligaţia de a se prezenta la audiere în dimineaţa următoare. Capone scoase din portofel zece mii de dolari, dar nu reuşi să completeze restul sumei, aşa că a trebuit să-şi petreacă noaptea la arest. Fixându-i suma cauţiunii, Carney îi spuse lui Capone: „În anumite oraşe din America autorităţile, printre care şi câţiva reprezentanţi ai justiţiei, se tem de dumneata, domnule Capone, dar Philadelphia nu se teme! Singurul meu regret este că nu ai compărut în faţa mea sub o învinuire care să-mi fi permis să scap pentru totdeauna Statele Unite de prezenţa dumitale”. Capone şi cu Rio au fost duşi la celulele lor, unde li se confiscă tot ce aveau la ei, inclusiv un inel cu diamante al lui Capone. În dimineaţa

următoare, în faţa căpitanului Andrew Emanuel de la Biroul de detectivi, au fost interogaţi „ca indivizi suspecţi şi purtători de arme ucigătoare”.

Capone a declarat că a mai fost arestat doar de trei ori – o dată la Joliet, în Illinois, pentru port ilegal de armă, o dată la New York, fiind suspectat de omucidere, iar a treia oară la Olean, în statul New York, pentru tulburarea ordinii publice. De fiecare dată i se dăduse drumul, în realitate, fusese arestat de mai multe ori, dar până în clipa aceea nu a stat nici măcar o zi întreagă la închisoare; şi asta în cursul unei cariere criminale în care – după aprecieri modeste – purta răspunderea pentru peste patru sute de omucideri.

De data aceasta procedura legală a fost îndeplinită cu o rapiditate şi o eficienţă care nu fuseseră văzute niciodată la Chicago. După şaisprezece ore şi jumătate de la arestare, Capone a fost adus în faţa judecătorului John Walsh, de la secţia penală a tribunalului municipal, a fost găsit vinovat şi condamnat la un an închisoare. Deţinut pentru prima dată în viaţa lui, Capone deveni numărul 90.725 în închisoarea comitatului Holmesburg şi fu imediat după aceea transferat la Penitenciarul din Est, sub noul număr de 5.527 – C. Un reporter al agenţiei British United Press, care i-a luat un interviu imediat după condamnare, îl întrebă de ce a avut un revolver asupra sa, şi Capone exclamă: „Mă înapoiam de la o conferinţă ţinută cu şefii bandelor rivale din Chicago, la Atlantic City, unde negociasem clauzele unui tratat de pace. Cât despre revolver, ei bine, sunt urmărit, trebuie să

ştiţi! Vor să mă cureţe”.

Pare ciudat că în împrejurarea aceea Capone a neglijat, cuprins parcă de indolenţă, să pună în mişcare costisitoarea lui maşinărie legală protectoare. E posibil să fi fost într-adevăr sfătuit „să-şi acorde un răgaz” la răcoare, ca un mijloc convenabil de a se afla în siguranţă, până avea să se vadă cum funcţionează în practică noul tratat de pace, şi mai ales cum reacţionează asociaţii sicilieni ai lui Aiello. Totuşi e de presupus că, recunoscându-se vinovat de port ilegal de armă, Capone se aştepta doar la obişnuita condamnare la trei luni închisoare. „Al credea că-şi acordă un răgaz – declară presei unul din oamenii lui – şi când colo l-au făcut de-a binelea knock-out”.

Viaţa pe care o ducea Capone în temniţă nu era, totuşi, insuportabilă. În luna iulie maiorul L.B. Schofield, directorul securităţii publice municipale, a dezvăluit că: „fuseseră făcute eforturi mari” pentru a se obţine eliberarea lui. „Capone – spuse el – a oferit cincizeci de mii de dolari, şi chiar mai mult, avocatului sau grupului de avocaţi care ar fi reuşit să-i obţină libertatea înainte de expirarea termenului condamnării sale”. După ce această încercare eşuă, în urma unui ordin venit de sus – nu se ştie de la cine – Capone şi Rio au fost mutaţi de la Holmesburg, unde domnea o disciplină foarte aspră, la Penitenciarul din Est. Acolo Capone avu celula lui personală, mobilată cu un aparat de radio în valoare de cinci sute de dolari, două scaune comode, o etajeră pentru cărţi, masă şi covor, îi fu

încredinţată sarcina – desigur, nu prea împovărătoare – de arhivar, şi i se îngădui să aibă convorbiri interurbane cu avocaţii lui din Philadelphia, Bernard Lemisch şi Benjamin M. Golder, membru în Congres, pe care îi chema din biroul directorului penitenciarului, Herbert B. Smith.

Primea regulat ştiri privitoare la mersul afacerilor sale. Se povesteşte că juca mult handbal, ca să-şi menţină condiţia fizică. Soţia venea des să-l vadă, dar îşi lăsa băiatul acasă. Capone îi spuse unui ziarist: „Pentru nimic în lume nu vreau ca fiul meu să vină aici, la închisoare! Băiatul crede că sunt în Europa. De câte ori vede fotografia unui mare pachebot, o întreabă pe mama dacă e cel care-l aduce acasă pe tăticu'". S-au povestit şi alte istorioare, destinate să înduioşeze pe cititorul sentimental. După ce fusese condamnat pentru o tentativă de jaf, un june ucenic într-ale crimei fu adus la infirmeria închisorii, rănit de o armă de foc. Capone, auzind că medicii se pregăteau să-i amputeze braţul, ar fi spus: „Salvaţi braţul băiatului! Dacă e nevoie de parale, plătesc eu bucuros!"

În această nouă stare de destindere prin care trecea, le servea ziariştilor care veneau să-i ia interviuri bazaconii de filosof amator: de exemplu, îndruga verzi şi uscate despre misiunea femeii în societatea modernă. „Nenorocirea cu femeile de azi – cugeta Capone – e că le umblă capul după prea multe lucruri din afara căminului. Căminul şi copiii sunt adevărata fericire a femeii! Dacă ar rămâne liniştită la casa ei, lumea ar fi mult mai puţin nevoită să se frământe

pentru soarta femeii moderne”.

Conduita lui era placidă, exemplară, şi a câştigat elogiul admirativ al doctorului Herbert M. Golddard, membru în Comisia de stat a inspectorilor de închisori, care l-a operat de amigdalită. „Nu-mi vine să cred tot ce se povesteşte despre el”, declară medicul, cu câteva zile înainte de ieşirea lui Capone din închisoare.

Ironie a sorţii, perioada aceea petrecută în închisoare a fost, în existenţa furtunoasă a lui Capone, un interludiu liniştit: somn regulat, destindere totală, nicio împuşcătură şi, cel puţin la început, siguranţa că afacerile mergeau destul de bine sub conducerea lui Bottles. Cei din consiliul său de conducere călătoreau regulat între Chicago, New York şi Atlantic City, iar Torrio era pe cale de a concretiza noua asociaţie interstatală. Negreşit că aceasta a fost ultima perioadă scutită de griji şi nelinişti din viaţa lui.

Când Capone a ieşit din penitenciar, la 17 martie 1930, totul se schimbase. Bottles era la închisoare, afacerile erau greu lovite din cauza pustiirilor săvârşite de Incoruptibili[56]; şi pe deasupra, în toamna precedentă se produsese crahul din Wall Street. Într-o ţară împovărată cu trei milioane de şomeri şi bântuită de criza economică rămâneau puţini bani pentru băuturile alcoolice de contrabandă. Cu o săptămână înainte de ieşirea lui Capone din penitenciar, ziarele comentau şi discutau cu însufleţire întoarcerea Şefului cel mare în regatul lui, iar diferitele articole oglindeau o

[56] Vezi p. 377 şi 383. – Nota aut.

pronunţată schimbare petrecută în opinia publică. Faimoasa şi găunoasa „prosperitate” a lui Coolidge a plesnit ca un balon; fustele s-au lungit, iar duduile cu părul roşu ca focul nu mai erau la modă. Se vedeau mai mulţi oameni prin cantinele populare decât prin barurile clandestine; marele talaz al bunăstării se irosise, epoca jazzului îşi pierduse fervoarea; măcelurile între gangsteri luaseră asemenea proporţii, încât nici mult-încercatul Chicago nu se simţea la largul său. Şi odată cu noul deceniu, care inspira teamă, se ofilea indulgenţa surâzătoare faţă de asemenea gigantice anacronisme sociale cum era Capone. Brusc, în ochii tuturora el apăru mai mult ca un pungaş mărunt decât ca un aventurier eroic. Pe neaşteptate, fascinaţia exercitată de el în ochii unora apăru ambiguă, şi duhoarea cu care acoperise numele oraşului Chicago apăru mai pestilenţială. Începuse o campanie electorală şi deschiderea Expoziţiei mondiale era iminentă: brigandul Capone nu se mai potrivea cu tabloid pe care Chicago voia să-l prezinte lumii în acel moment. Căpătând curaj în urma procesului intentat lui Bottles pentru evaziune fiscală şi după paralizarea activităţii fabricilor clandestine de bere de către Incoruptibili, căpitanul de poliţie John Stege anunţă că în jurul casei din Prairie Avenue se postează un cordon alcătuit din douăzeci şi cinci de agenţi în uniformă, având ordinul de a-l aresta pe Capone de îndată ce se va arăta.

Reapariţia lui Capone era aşteptată ca o senzaţie, în

ciuda protestului îmbufnat al unuia din fraţii săi: „Nu vrem nici zarvă, nici ziarişti”, reporteri, fotografi, operatori cinematografici şi o mulţime de gură-cască se adunară în faţa Penitenciarului din Est în ziua în care trebuiau să vină de la biroul pentru libertate pe parolă din Harrisbury, capitala Pennsylvaniei, actele privitoare la comutarea pedepsei lui Capone. Brigăzi mobile ale poliţiei municipale patrulau pe străzile din jurul închisorii, formând un cordon în jurul clădirii, pentru a ţine la distanţă publicul (precum şi pe eventualii asasini, căci se pare că vechii duşmani ai lui Capone ar fi oferit cincizeci de mii de dolari pistolarului în stare să-l răpună). Agenţi motociclişti stăteau gata să-l escorteze pe deţinutul eliberat. În cursul dimineţii un avion trimotor particular ateriză pe un aerodrom învecinat, pentru a face să se creadă că venise să-l ia pe Capone (o stratagemă care costă două mii de dolari).

A fost o mare păcăleală. Pentru a amăgi mulţimea rămasă în aşteptare, directorul penitenciarului, Smith, se şi dusese cu maşina la Harrisburg ca să ia actul de comutare semnat de guvernatorul John S. Fischer. Duminică seara, cu douăzeci şi patru de ore înainte de data oficială a ieşirii sale din închisoare, Capone, pitit pe bancheta din spate a automobilului directorului şi escortat de poliţie, fu dus în mare secret la Graters Ford, la o distanţă de treizeci de kilometri, unde trebui să aştepte să se facă ora patru a după-amiezii de luni – adică momentul exact când expira condamnarea lui. La opt seara, în aceeaşi zi, directorul

Smith se duse pe jos până în pragul penitenciarului, pentru a face presei următoarea declaraţie: „De data asta v-am băgat în cofă! Şeful cel mare s-a dus. L-am scos de-aici într-un automobil cafeniu”. Mulţimea urla şi huiduia.

Având un avans de treizeci de mile şi douăzeci şi opt, de ore, Capone se topise, luat pe sus de oamenii lui, într-o temporară uitare. Timp de patru zile nu l-a văzut nimeni. Prânzul de bun venit, cu curcan fript, pregătit de maică-sa – au relatat ziarele pe un ton patetic – se răcise. Presa răscoli zadarnic pentru a da de urma refugiului lui Capone; unul spunea că se dusese la Baltimore, ca să inspecteze un vas gata să ridice ancora cu destinaţia Miami. Altul susţinea că plecase în Indiana, într-un loc necunoscut, unde asociaţii lui îi pregătiseră o primire ceremonioasă, împreună cu o maşină care urma să-i fie dăruită ca semn al stimei lor. Se povesteşte că guvernatorul Floridei şi-ar fi manifestat îngrijorarea aflând că se comandase o imensă tortă glasată care putea fi destinată lui Capone; ulterior a reieşit că torta fusese o pistă falsă. Capone nici nu încercă măcar să forţeze cordonul poliţienesc din Prairie Avenue, care rămase pe poziţie trei zile şi trei nopţi în şir, deşi agenţii nu prea erau mulţumiţi de acest rol.

În realitate, Capone se întorsese la Chicago. A doua zi după punerea lui în libertate, se ştia unde era, dar nimeni nu suflă o vorbă. Oamenii lui Elliot Ness interceptară o convorbire telefonică pe o linie specială. Era un S.O.S. Adresat fratelui său. Un glas spuse grăbit: „Suntem în

camera 718, la Western, pe Al nu mai izbutim să-l ţinem în frâu. E într-un hal făr' de hal! Vino imediat! Tu eşti singurul în stare să-l calmeze când e aşa. „Am trimis să se cumpere o droaie de prosoape".

Înviorat şi masat după cheful care celebrase întoarcerea lui, Capone se furişă liniştit în vechiul său cartier general de la Hawthorne Inn din Cicero şi rămase acolo trei zile pentru a examina registrele contabile şi a vedea dacă afacerile merg bine. Cum cordonul poliţienesc rămânea neclintit în Prairie Avenue, Capone nu avea altă cale decât să înfrunte autorităţile, sfidând ameninţarea unei noi arestări. Cu pălărie de fetru gri deschis şi cu ochelari cu rame de aur, sugând pastile contra tusei, se duse împreună cu avocatul lui, Nash, la biroul căpitanului John Egan, şeful brigăzii de detectivi, şi de acolo la biroul procurorului de stat şi la cel al procurorului districtual. Nimeni nu primise un mandat de arestare împotriva lui, nu existau acuzaţii concrete contra lui, şi toţi au recunoscut că nu exista vreo lege care să îngăduie reţinerea lui. Exasperat, căpitanul Stege – au scris a doua zi ziarele – făcu apel la bunele sentimente ale „puşcăriaşului", îi spuse: „Trebuie să plecaţi din acest oraş şi să rămâneţi departe de el! Nu mai vrem măceluri între gangsteri, şi modul cel mai eficace de a le preveni este să vă alungăm din Chicago. Plecaţi în Florida sau unde vreţi". Pe de altă parte, reduse, în oarecare măsură, forţa rugăminţii sale, adăugând că poliţia din Florida avea ordin să-l aresteze de îndată ce ar fi apărut. Abia ieşit din Palatul

de Justiţie, Capone le spuse reporterilor, pe tonul cel mai împăciuitor: „Egan nu avea încotro. Stege de asemenea. Dacă m-ar fi lăsat să mă întorc la Chicago şi să-mi reiau afacerile, o droaie de oameni ar fi spus că poliţia se teme de mine. Ei bine, eu le-am uşurat misiunea. Eram decis să înfrunt orice acuzaţii, de oriunde ar fi venit, dar nu există niciuna". Capone avea o mână bandajată, şi cineva îl întrebă dacă se trăsese în el. Răspunse surâzând: „M-am ars cu o bucată de friptură".

În ziua următoare i se luă un interviu, în biroul lui de la hotelul Lexington. Stând la biroul lui de mahon, „cu un aer nevinovat şi jignit", completa cecuri destinate acţiunilor filantropice şi punea la punct ordine pentru organizaţia sa. Întrebat dacă intenţiona să se apuce iar de contrabanda de băuturi alcoolice, el răspunse: „Desigur, şi câţiva dintre cei mai buni judecători ai noştri folosesc marfa mea".

Dar, deşi magistraţii erau, pe cât se pare, incapabili să se servească de propriile lor creiere sau de faptele care le-ar fi permis să-l aresteze din nou pe Capone, nimic nu-l putea împiedica pe Stege să-l ţină pe Capone sub o supraveghere neîntreruptă, ca pe un individ suspect. Săptămâni întregi, oriunde s-ar fi dus, era urmat nu numai de gardianul lui personal, ci şi de doi agenţi în uniformă. Atmosfera era glacială, şi în sufletul lui Capone se furişă un început de desperare. Comisia pentru combaterea crimei din Chicago ţinea puternicul reflector al publicităţii aţintit asupra lui şi a tuturor acţiunilor sale. Tactica adoptată se

poate rezuma în două cuvinte: să fie hăituit, să nu i se dea răgaz. O etichetă care a câştigat imediat imaginaţia publicului şi a început să fie lipită de numele lui Capone în ziare şi în discursurile ţinute în public. Nu mai era Şeful cel mare, era Inamicul numărul 1.

Paralel se formase un centru clandestin de tip „tnaquisard" care sabota autoritatea cartelului gangsterilor. Era Comitetul cetăţenesc pentru prevenirea şi pedepsirea crimei, un grup special de acţiune al Asociaţiei pentru comerţ din Chicago. Acest grup acţiona sub mantia anonimatului şi de aceea presa îi botezase pe membrii lui: „Cei şase secreţi". De fapt, conducătorul grupului de acţiune era colonelul Robert Isham Randolph, cunoscut om de afaceri şi preşedintele Camerei de Comerţ, iar din comitet făceau parte doi milionari. Grupul s-a constituit în 1929; a fost numit ca anchetator special Alexander Jamie, funcţionar al Departamentului Justiţiei cunoscut pentru cinstea lui nepătată. Jamie era sprijinit de Biroul Special al Informaţiilor, păstrând totodată împuternicirea lui de agent federal, la care se adăuga puterea ce-i fusese conferită de poliţia statală şi municipală – după cum se vede, o autoritate absolută, care o depăşea pe cea a prefectului de poliţie Alcock şi a procurorului de stat Swanson. Ziarele au aprobat acest pas şi însărcinarea dată lui Jamie „de a scăpa oraşul Chicago de cel mai mare val de criminalitate din istoria noastră", dar păstra o îndoială uşor de înţeles faţă de ideea că un singur om, chiar fiind susţinut de fondurile

acordate de cele mai importante firme din Chicago, va putea duce la capăt o acţiune în care dăduseră greş în mod atât de lamentabil trei mii de poliţişti şi trei sute de agenţi ai prohibiţiei. Jamie şi „Cei şase secreţi”, precum şi brigada specială a prohibiţiei condusă de Elliot

Ness – Incoruptibilii – se dovediră a fi totuşi adversari destul de incomozi, astfel că în septembrie 1930 Capone le ceru, printr-o circulară, tuturor membrilor bandelor aliate să strângă un fond de o sută de mii de dolari, destinat bătăliei contra „Celor şase secreţi”. „Dacă nu reuşim să-l mituim pe agentul de serviciu, putem să ne învoim cu sergentul”, ar fi spus Capone.

Dar, deşi acţiunea coordonată a diferitelor organisme amintite se apropia încet de scopul ce şi-l propuseseră, în cele din urmă a trebuit să intervină preşedintele Herbert Clark Hoover în persoană; numai pumnul lui fu îndeajuns de greu pentru a-l strivi pe Capone. De altfel, chiar şi pentru Washington lupta cu Capone a fost de lungă durată, laborioasă şi adesea dezamăgitoare; ultima lovitură, cea decisivă, a fost parată sau eschivată în mai multe rânduri. A fost nevoie de abilitatea unită a Secţiei de Informaţii din Ministerul Finanţelor al Statelor Unite şi a brigăzii speciale a prohibiţiei de pe lângă Departamentul Justiţiei, ataşată pe lângă „Cei şase secreţi”, pentru a-l da gata. Ulterior s-a lansat zvonul că hotărârea lui Hoover de a-l scoate din circulaţie pe Capone ar fi fost urmarea unei ranchiune personale. Se pare că imediat după alegerea sa ca

preşedinte, Hoover, intrând într-o zi într-un hotel din Florida, unde fu numaidecât înconjurat şi aclamat de un grup de oameni, se trezi pe neaşteptate singur; toţi cei din preajma lui se îndreptară spre un om care intrase după el zâmbind suav şi mestecând un trabuc gros: era Capone. Zece ani mai târziu, Hoover dezminţi categoric acest episod în faţa lui Elmer J. Irey de la Departamentul pentru urmărirea impozitelor din Ministerul Finanţelor, care în primăvara anului 1929 primise ordin de la Casa Albă, prin intermediul comisarului de la impuneri directe, să-l trimită îndărătul gratiilor pe Capone. Hoover i-a spus lui Irey că nu se întâlnise niciodată cu Capone în Florida şi că a dat acel ordin după ce primise la Casa Albă pe Frank Knox, redactor-şef al ziarului *Daily News* din Chicago şi o delegaţie de cetăţeni din oraş veniţi în capitală ca să ceară o acţiune federală.

Problema readucerii lui Capone în temniţă a fost examinată pe larg în cadrul câtorva conferinţe la înalt nivel. Ministerul Finanţelor l-a informat pe Irey că grupul lui trebuia să adune probele necesare, iar procurorul general urma să pornească acţiunea publică pe baza lor. Irey, cu toate că nu se dumirea de ce un for care avea sarcina precisă de a combate fraudele comise în materie de impozite, taxe vamale şi narcotice trebuia să-şi asume sarcina de a aresta un asasin, un organizator de tripouri, un proxenet şi un contrabandist de băuturi alcoolice, deschise ancheta. Grupul condus de el cunoştea suficient datele

acelei infracţiuni, fiindcă fusese deja înaintat un proces de evaziune fiscală împotriva lui Bottles Capone Ralph, fratele mai mare al lui Al. Se crezu, în primul moment, că o procedură similară ar putea avea efect şi în cazul lui Al.

Ceea ce au făcut până la urmă s-a datorat în mare parte agerimii şi zelului unui tânăr agent fiscal, Eddie Waters, de la biroul impunerilor directe din Chicago. Waters îşi crease reputaţia rară de a reuşi să-i facă pe gangsteri să plătească impozite. Îi strângea cu uşa în cârciumi şi prin casele de jocuri de noroc şi, făcând apel la simţul lor civic şi amintindu-le de riscul amenzilor, reuşea să le smulgă plăţi sporadice. În 1928, Waters îl sâcâi din nou pe Bottles Capone care, probabil pentru a isprăvi odată cu o chestiune atât de plicticoasă, acceptă să plătească impozitele restante. Declară că în 1922 şi 1923 câştigase cincisprezece mii de dolari pe an şi câte douăzeci de mii în 1924 şi 1925, de pe urma jocurilor de noroc, care erau profesia lui, şi promise să semneze formularele, dacă le completează Waters pentru el. Waters i le completă, într-adevăr, şi Bottles semnă actele din care rezulta că avea o datorie de 4.075 de dolari şi 75 de cenţi. Dar apoi, fie că a uitat, fie că nu-i venea să plătească nici suma aceea modestă, el nu o achită. Această inadvertenţă a lui, sau poate incapacitatea de a învinge obişnuinţa unui evazionist înrăit, a fost cauza care nu numai că l-a vârât pe el în închisoare, dar l-a dus şi pe fratele său la ruină.

Bottles nu se sinchisi de niciuna din cererile de a achita

datoria, deşi recunoscuse că trebuia să plătească. În luna ianuarie a anului 1927 perceptorul îi trimise o notificare de sechestru, în baza căreia proprietăţile lui puteau fi supuse executării silite.

Fără să-i pese prea mult de această desfăşurare a evenimentelor, Bottles îl puse pe avocatul lui să facă o vizită la percepţie, pentru a arăta că clientul lui trecea prin mari greutăţi financiare din cauza unor pierderi suferite la joc, precum şi ca urmare a îmbolnăvirii şi morţii câtorva din cei mai buni cai de curse ai săi. Singurele bunuri care îi mai rămăseseră erau jumătate cotă din doi cai de curse, iar încasările abia îi ajungeau pentru a acoperi cheltuielile cerute de antrenarea lor. S-ar putea deci accepta ca lichidare o mie de dolari pe care el îi va lua cu împrumut de la un prieten? E de presupus că perceptorul, având o lungă experienţă negativă, recomandă să se accepte propunerea, convins că o mie de dolari sunt mai buni decât nimic. Dar Washingtonul respinse propunerea şi cazul lui Capone îi fu repartizat lui Irey spre anchetare.

Se descoperi că Bottles deţinea cotă parte nu asupra a doi, ci asupra a patru cai de curse, şi că, cu o zi înainte de a pretinde că nu avea mijloace, îşi golise seiful de la bancă. Bottles mări oferta până la 2.500 de dolari, dar neputând smulge un compromis din partea Washingtonului, în cele din urmă, cu chiu, cu vai, se decise să verse întreaga datorie de 4.075 de dolari şi 75 de cenţi. De data aceasta însă, în noiembrie 1928, mai erau de plătit încă o mie de

dolari dobânzi şi penalizări şi acum, iritat şi stârnit de toate aceste formalităţi care-l făceau să-şi piardă timpul, Bottles refuză cu încăpăţânare să plătească mia de dolari suplimentară.

Printr-o coincidenţă fericită, chiar în cursul acelui preludiu poliţia a făcut o razie în The Subway, o sală de jocuri din South Side, confiscând registrele contabile. Urmărind pista cecurilor înregistrate se ajunse până la anumite bănci, şi o serie de conturi curente atraseră atenţia fiscului. Dădură peste o serie de conturi curente pe numele lui James Carroll, Harry Roberts, Harry White şi James Castello Jr. şi folosite cu o ciudată ritmicitate: fiecare cont a fost închis prin rotaţie în timp ce era deschis alt cont, exact cu aceeaşi sumă care fusese retrasă din cel precedent. Această înlănţuire ritmică mergea îndărăt până la 27 octombrie 1925, când contul lui Bottles Capone fusese închis şi numele lui şters din fişierul băncii, iar în aceeaşi zi o sumă absolut egală cu cea ridicată de Bottles la închiderea contului servise la deschiderea contului curent al lui Harry White. Era în afară de orice îndoială că toate numele acelea erau doar pseudonime ale lui Bottles, deşi acest lucru mai trebuia dovedit. Agenţii constatară cu satisfacţie, dar nu cu surprindere, că la 4 octombrie 1927, adică în ziua când Bottles oferise percepţiei o mie de dolari luaţi cu împrumut de la un prieten pentru a se pune în regulă cu impozitele, în contul lui James Carter figura un sold de 25.236 de dolari şi 15 cenţi, în ansamblu, între anii

1924 şi 1929,1.751.840 de dolari şi 60 de cenţi trecuseră prin conturile curente camuflate ale lui Bottles.

În seara zilei de 8 octombrie 1929, în timp ce se apropia de locul lui din rândul întâi la un meci de box, Bottles fu arestat: în aceeaşi lună, compăru în faţa unei curţi cu juri, sub şapte învinuiri, dintre care şase priveau încălcări comune ale legii: evaziune fiscală şi tăinuire de venituri. A şaptea învinuire se baza pe reînvierea unei legi promulgate în timpul Războiului de secesiune, lege care urmărea pe profitorii vinovaţi de „înşelarea şi escrocarea guvernului american; acuzaţia se referea în mod special la declaraţia de paupertate făcută de Bottles, când în realitate avea depuşi la bancă peste 25.000 de dolari.

Acest articol de lege „străvechi şi ieşit, din uz, fu pus la încercare nu numai pentru a obţine condamnarea lui Bottles, ci şi cu intenţia de a face din el o armă într-o bătălie cu mult mai importantă, care putea să fie pornită curând: procesul împotriva lui Al Capone.

Fondurile bandei îi asigurară lui Bottles cei mai buni avocaţi ai baroului, şi după multe polemici abstracte, apărarea încercă să lichideze episodul, declarându-se gata să accepte o sentinţă care să-l condamne pe Bottles la doi ani închisoare. Dar acuzarea insistă să se dea curs procesului. Acesta dură cincisprezece zile. În timpul laborioaselor şedinţe Bottles se trezi confruntat cu documente bancare care formau un morman înalt de peste un metru; actele erau cărate în sala tribunalului cu un

căruţ. Acuzatul recunoscu că toate numele suspecte ale titularilor de conturi curente erau fictive şi că s-a văzut nevoit să procedeze astfel deoarece practica meseria de agent de pariuri clandestin. Respinse însă cu indignare insinuarea că veniturile sale ar fi provenit, măcar parţial, din vânzarea de băuturi alcoolice. Cât despre Al Capone, admitea că era rudă cu el, dar habar n-avea cum scotea parale fratele lui.

De două ori în cursul procesului, Bottles fu cuprins de accese de mânie şi de indignare: o dată când i s-a furat pălăria şi a doua oară când juriul l-a declarat vinovat pe baza celei de-a şaptea acuzaţii şi fu deci condamnat la trei ani închisoare şi la o amendă de zece mii de dolari. „Asta chiar nu mai pricep nici să mă tai!”, exclamă el furios.

Washingtonul se declară satisfăcut de rezultatul obţinut, dar satisfacţia mai mare, secretă, a fost că acum, după ce s-a creat un precedent, s-a deschis calea pentru a captura prada mai importantă, cea mai mare dintre toate, care tocmai în zilele acelea urma să iasă din Penitenciarul de Est, unde ispăşise o pedeapsă de zece luni pentru port ilegal de arme.

Atacul porni din mai multe direcţii. Irey a avut o întrevedere cu Arthur P. Madden, agentul şef al serviciului de informaţii pentru Chicago, şi cu alţi doi agenţi: primul era Frank Wilson, care ulterior deveni şeful serviciului Secret al Statelor Unite pentru securitatea cercetărilor atomice, iar celălalt, a cărui identitate se ascunde până

astăzi sub pseudonimul de „Patrick O'Rourke", era un irlandez care fusese mult ajutat de înfăţişarea lui latină pentru a se strecura printre sicilieni. Wilson şi O'Rourke au fost însărcinaţi să întocmească un dosar asupra situaţiei financiare a lui Al, similar cu cel pregătit pentru procesul intentat lui Bottles. Metoda folosită de O'Rourke fu următoarea: cu fondul de şaptezeci şi cinci de mii de dolari puşi la dispoziţie cu *carte blanche*[57] de comitetul secret al „Celor şase secreţi" îşi cumpără o întreagă garderobă stil gangster. După ce se perfecţionă în limba italiană, recurse la stratagema lentă, sinuoasă şi periculoasă de a se înrola în banda lui Capone sub numele de Michael Lepito, pistolar provenit din Philadelphia şi Brooklyn. Între timp Wilson verifica atent registrele contabile adunate în urma descinderilor efectuate în ultimii zece ani la casele de toleranţă, distileriile clandestine şi cazinourile de joc, urmărind fire firave şi fragmentare prin vălmăşagul cifrelor, al încasărilor măsluite, al însemnărilor stenografiate, aproape indescifrabile. După luni de analiză minuţioasă, Wilson era în măsură să prezinte probe suficiente pentru a susţine acuzaţia împotriva lui Frank Nitti, aghiotantul lui Capone, şi al lui Jack Guzik. Pe lângă aceasta, mai înfăţişă un număr însemnat de prezumţii privitoare la sursele veniturilor lui Capone, care aveau să fie mai greu de dovedit. S-a decis că prima mişcare trebuia să constea din lovirea lui Nitti şi a lui Guzik, care au şi fost arestaţi. La 19

[57] Mână liberă – în limba franceză. – Nota trad.

noiembrie 1930 Guzik a fost condamnat la cinci ani detenţiune. Nitti, învinuit că timp de trei ani fusese în posesia sumei de 742.887 dolari fără a plăti impozitele respective, fugi.

Între timp, Departamentul Justiţiei – Sectorul prohibiţiei, încerca, de asemenea, cu mare întârziere, să exercite presiuni pentru arestarea lui Capone. Agenţii federali ai prohibiţiei nu îşi creaseră o faimă de o puritate ireproşabilă. Între 1920 şi 1923", anul în care Departamentul Justiţiei îşi asumase sarcina de a face să fie respectată prohibiţia, Ministerul Finanţelor concediase pentru corupţie 706 dintre agenţii săi, deschizând acţiune contra altor 257. Pentru a te înrola în brigada prohibiţiei nu era necesar să fie respectate criteriile aplicate altor funcţionari ai statului, şi din acest motiv în curând brigada mişună de mercenari pestriţi: agitatori politici, oameni de paie şi cvasi-gangsteri, aproape toţi, până la unul, coruptibili şi amatori de băuturi alcoolice. În mijlocul prăbuşirii generale a principiilor, care caracteriza epoca aceea, agentul prohibiţiei avea parte de cel mai mare şi mai profund dispreţ: era dispreţuit de cetăţeanul de rând, „umed", care detesta funcţia lui şi duritatea manifestată în toate situaţiile, de contrabandistul de băuturi alcoolice, care îl ştia necinstit şi îl considera un izvor de sâcâieli costisitoare; de poliţie, înciudată de amestecul autorităţilor federale; şi apoi era odios tuturor a din pricina averii pe care o acumula pe căi neruşinate. Poate că nu toţi agenţii prohibiţiei – al căror salariu era cam de cincizeci de

dolari pe săptămână – se învârteau prin oraş în limuzină cu şofer personal, sau îşi luau amante dintre vedetele de revistă, dar printre ei erau destui care trăiau pe picior mare, justificând aprecierile generale cele mai severe, în orice caz, se ştie cu certitudine că odată căpitanul Dan Chapin, şeful agenţilor prohibiţiei din New York, a recurs la o măsură cam grosolană, dar simplă şi directă, pentru a se descotorosi de cei care se lăsau mituiţi. Le ordonă tuturor oamenilor săi să se aşeze în jurul unei mese, apoi spuse: „Puneţi ambele mâini pe masă. Toţi care poartă în deget un inel cu diamant sunt concediaţi!” Jumătate din cei de faţă îşi luară tălpăşiţa. Pentru a preîntâmpina pericolul pe care îl prezenta lipsa de loialitate, a fost pusă la dispoziţia Comitetului celor şase o echipă de agenţi speciali, trecuţi prin sită. Când, în septembrie 1929, Elliot Ness, un agent al prohibiţiei care abia împlinise douăzeci şi şase de ani şi care era ferm convins că fabricile de bere ale lui Capone ar putea fi închise de o echipă selecţionată, bine închegată, alcătuită din vreo zece agenţi incoruptibili, făcuse această propunere procurorului districtual George Emmerson O. Johnson, acesta întrebă: „Dar vom reuşi oare să găsim destui agenţi oneşti?” Ness găsi zece oameni, aleşi în cea mai mare parte nu dintre cei trei sute de agenţi de poliţie din Chicago, ci din alte locuri. Proiectul lui fu aprobat, şi în timp ce Irey, Wilson şi O’Rourke examinau dedesubturile situaţiei financiare a bandei lui Capone, echipei lui Ness îi fu încredinţată misiunea de a închide fabricile de bere şi

distileriile, de a seca izvorul veniturilor lui Capone, punându-l astfel în imposibilitate de a plăti mita care-i putea asigura imunitatea. În cursul celor şase luni care au precedat ieşirea lui Capone din închisoare, brigada lui Ness sparse porţile la vreo şase fabrici de bere ale lui Capone, servindu-se de camioane de zece tone prevăzute cu berbeci de oţel care ieşeau de sub radiator, captură furgoanele destinate livrărilor şi distruse încărcături de bere şi utilaje în valoare de 250.000 de dolari, luând şi cinci prizonieri pe deasupra. S-au făcut încercări de a semăna spaima printre oamenii lui Ness şi chiar de a-i cumpăra, dar toate tentativele eşuară: presa îi boteză Incoruptibilii. Fireşte, urmară mai multe atentate la viaţa lui Ness; odată a fost arestat un gangster care fila maşina lui Ness, înarmat cu un revolver al cărui număr de serie fusese şters şi cu încărcătorul plin de gloanţe explozive. Apoi se produse un apel telefonic: omul de la capătul firului îi făgădui lui Ness că-l va azvârli într-un şanţ „cu o gaură în cap”. Din clipa aceea, în fiecare zi Ness primi câte un apel telefonic: „Salve, eroule! Cum te mai simţi? N-o să mai ţină mult”. O mână necunoscută plasă în maşina lui Ness o bombă cu dinamită, legată printr-un fir de sârmă de ambreiaj.

Ness decise să însceneze o demonstraţie concretă a realizărilor obţinute: organiză un impunător cortegiu compus din cele patruzeci şi cinci de autocamioane de bere confiscate, care defilară încet prin faţa hotelului Lexington, cartierul general al lui Capone. Capone se lăsă pradă unui

acces de furie în genul lui Hitler: făcu bucăţi două scaune, izbindu-le de o masă; apoi, ţipând, continuă să se învârtească un timp în sus şi-n jos prin cameră.

Până în vara anului 1931, Incoruptibilii îşi atinseră obiectivul. Aşa cum puseseră mâna pe parcul de camioane, la fel reuşiră să obţină închiderea a peste treizeci de stabilimente clandestine unde se fabricau băuturi alcoolice, distruseră utilaje în valoare de milioane de dolari şi aruncară la canal cantităţi enorme de bere şi de băuturi spirtoase. În sfârşit, dădură organizaţiei lovitura cea mai grea, descoperind pe Diversey Avenue un gigantic stabiliment camuflat în fabrică de vopsele, care producea douăzeci de mii de galoane de băuturi alcoolice pe zi, încărcate prin conducte direct în vagoanele cisternă care aşteptau pe şinele căii ferate adiacente. Transformarea oraşului Chicago într-un oraş „uscat” era clar dovedită de înmulţirea numărului maşinilor particulare care transportau doar câteva butoiaşe, pe rutele care cu puţine luni în urmă erau străbătute în voie de caravane de camioane, încărcate cu butoaie mari. Pe lângă aceasta, în cursul unei convorbiri telefonice interceptate pe o linie pusă sub supraveghere, Guzik ordonă unuia din subalternii săi să suspende plăţile lunare făcute poliţiei. „Nu încasăm niciun ban. Şi dacă nu încasăm, nu putem plăti!”

Capone era întors pe dos; surâzătoarea insolenţă arborată numai cu un an în urmă era înlocuită acum de un aer de anxietate mohorâtă. Avură loc ciudate manifestări

de compasiune. Un membru al Camerei de Comerţ din Rapid City – animat, probabil, mai mult de dorinţa arzătoare de a vedea apărând în ziare un articolaş pe 2 – 3 colonete despre Rapid City, decât de un regret sincer pentru necazurile lui Capone – îi scrise spre a-i oferi ospitalitate în Vest, pe Colinele Negre din statul Dakota de Sud.

„Să fiţi sigur că vă vom ura voioşi bun venit într-o comunitate unde practic crima nu există. Vă invităm să veniţi în mijlocul nostru, fiind convinşi că în societatea întâlnită aici veţi izbuti să uitaţi de crimele care v-au fost puse în seamă fără cea mai mică dovadă, şi veţi fi în scurtă vreme recunoscut drept un cetăţean cumsecade, care se supune legii şi face cinste întregii comunităţi”.

Nefiind atras, pe cât se pare, de tihna bucolică a Colinelor Negre din Dakota de Sud, Capone rămase cu îndărătnicie la Chicago, ca să se ocupe de întreprinderile lui cam falimentare acum. Nevoit să facă faţă unei grave eroziuni a veniturilor personale, din cauza scăderii traficului băuturilor alcoolice şi a închiderii stabilimentelor sale, se lansă serios în exploatarea activităţii sindicale, Storcând bani atât de la muncitori, cât şi de la patroni.

În 1930 Capone îşi infiltrase sistemul de şantaj în multe ramuri industriale şi în numeroase sindicate, pe lângă faptul că se ocupa personal de conducerea lor politică. Numai reţeaua şantajelor costă în 1928 oraşul Chicago 136 de milioane de dolari, şi o bună parte din suma aceasta ajungea în casele de bani ale cartelului Capone. În interval

de douăsprezece luni, mai bine de două sute de şantaje atraseră atenţia poliţiei, iar în 1929 a fost constituit un tribunal care era însărcinat exclusiv cu cercetările asupra cazurilor penale de şantaj operate în cadrul sindicatelor muncitoreşti. Jurisdicţia acestui tribunal se extindea şi asupra distrugerii de bunuri prin folosirea de explozive, asupra rănirii prin explozii a unor persoane, asupra daunelor aduse cu premeditare locuinţelor, asupra şantajelor, depozitării de bombe fetide, comploturilor urzite în scopul de a săvârşi acte ilegale, asupra boicotului sau a listelor negre, a fabricării sau vânzării de explozive, a violării de domiciliu în scop de intimidare, asupra răpirilor săvârşite pentru obţinerea răscumpărării corespunzătoare, asupra maltratării şi intimidării muncitorilor. Gordon L. Hosteter, secretarul Asociaţiei patronilor din Chicago, a alcătuit o listă de grupuri comerciale care acopereau aproape în întregime aria tuturor genurilor de activitate comercială din Chicago şi care, în realitate, exercitau un şantaj împins până la ultima limită. Printre altele, figurau: Asociaţia gunoierilor şi măturătorilor de stradă, Furnizori de sifoane, Frăţia ospătarilor, Uniunea firmelor electrice, Asociaţia hoteluri şi case de raport, Uniunea vulcanizatorilor, Asociaţia telalilor şi a vânzătorilor ambulanţi, Asociaţia vânzătorilor de peşte, Uniunea lucrătorilor din garaje, Asociaţia comercianţilor de dulciuri din Chicago, Asociaţia ebraică a măcelarilor, Asociaţia americană a retuşerilor fotografi. Metodele utilizate de

forţele subordonate lui Capone pentru a-şi spori veniturile erau aceleaşi cu ale unui şantaj ist care oferea proprietarilor de garaje o serioasă mărire a cifrei lor de afaceri, în schimbul unui procent acordat lui. După încheierea tranzacţiei un asemenea şantajist îşi dezlănţuia prin oraş trupe de devastatori înarmaţi cu târnăcoape de spart gheaţă, care în interval de o lună găureau cincizeci de mii de cauciucuri ale maşinilor parcate pe străzile oraşului, drept care proprietarii vehiculelor alergau îndată să-şi asigure un loc într-un garaj. Pe lângă jocurile de noroc, Capone, într-o nouă alianţă paşnică cu diferitele cercuri de pe hipodroame, a organizat într-un sindicat pe cei cinci mii de agenţi de pariuri din Chicago, cărora le garanta „protecţia” pentru pistele alergărilor de câini şi de cai, în schimbul unor remuneraţii săptămânale. Apoi, pe frontul politic, începu să-şi recucerească întreaga autoritate deţinută odinioară asupra Primăriei municipiului, independent de susţinătorii lui din partide. Susţinu pe candidatul său personal, Daniel A. Serritella, arhivarul oraşului, pentru funcţia de inspector al drumurilor, finanţându-l şi asigurându-şi astfel controlul asupra unui buget anual de şapte milioane de dolari, pe lângă trei mii de posturi şi posibilitatea de a pune mâna pe cinci milioane de dolari anual, destinaţi reparării şi întreţinerii drumurilor. A mai manevrat din culise ca să obţină votarea unui decret prin care era creată o uniune a instalatorilor şi care îi dădea controlul asupra altor o mie două sute de slujbe municipale.

În acelaşi timp, ducea mai departe lupta pentru a obţine libertatea de a locui, ca orice cetăţean onest, unde vrea. În aprilie se întoarse la reşedinţa sa din Miami, unde descoperi că organelor judiciare li se ordonase să-i pună sub sigiliu locuinţa, pe temeiul că Al Capone reprezenta o primejdie publică, şi să-l escorteze până la frontierele statului. Avocaţii lui obţinură imediat o suspendare a ordinului de arestare, transmis de guvernator şerifilor comitatelor. Guvernatorul reacţionă lansând, prin intermediul curţii cu juri, un apel către toţi locuitorii din Miami, prin care îi invita „să colaboreze pe orice căi legitime, pentru a înlătura o ameninţare publică, un impostor, pentru a dezrădăcina din comunitatea noastră proliferarea canceroasă a crimei organizate”. La 27 aprilie avocaţii lui Capone aduseră cazul în faţa tribunalului, făcând cunoscut că clientul lor nu era acuzat de nicio încălcare a legii, că nu existau incriminări la adresa lui şi deci avea dreptul deplin de a locui în Florida. De fel impresionat de această subtilă şicană juridică, procurorul răspunse că „era o crimă la fel de gravă să se permită rămânerea lui Capone în Florida, pe cât ar fi fost să-i fie îngăduit unui şarpe cu clopoţei să stea într-o grădină unde ar putea muşca copii”.

În cursul lunii următoare, poliţia din Florida, dând dovadă de o tenacitate pe care Capone nu o întâlnise niciodată la poliţia din Illinois, neţinând seama de decizia federală care recomanda să nu fie arestat, îl hăitui fără milă. La 10 mai maşina lui fu oprită. Al, fratele său John şi

cei doi prieteni ai lor au fost duşi la postul de poliţie şi băgaţi la arest, fără a li se aduce niciun fel de învinuiri. Capone declară că are treizeci de ani, iar ca ocupaţie indică „retras din afaceri”. Ceilalţi trei se dădură drept „agenţi imobiliari”. Capone ieşi aproape imediat de la arest, dar după alte cinci zile, în timp ce se ducea în oraş pentru a asista la un meci de box, fu arestat din nou fiindcă nu se supusese dispoziţiei de a rămâne în afara ariei oraşului.

La 13 mai, băiatul lui Capone împlinea zece ani. La petrecerea prilejuită de acest eveniment fură invitaţi cincizeci de copii, dar Capone, care devenise excesiv de sensibil, pentru a nu încălca vreo normă legală, insistă ca fiecare dintre micii invitaţi să aducă o încuviinţare scrisă din partea părinţilor. Între pereţii casei sale păru că regăseşte în sfârşit o umbră de voioşie. În timp ce servitorii treceau cu tăvi cu friptură de pui rece, îngheţată şi limonăzi – scriau cronicarii mondeni – Capone se distra făcând să pocnească balonaşe şi împărţind dulciuri în dreapta şi-n stânga.

La 21 mai, la un meci de box, a fost arestat din nou, împreună cu fratele său şi cu doi gardieni personali. De data aceasta i se aducea acuzaţia de vagabondaj. Tocmai se pregătea să plece la New York pentru o operaţie de chirurgie estetică urmată de un tratament de vreo trei săptămâni, dorind să îndepărteze vechile cicatrice de pe obrazul lui. Se hotărî însă să rămână pentru a înfrunta pe hăituitorii săi. O ordonanţă municipală specială contra vagabondajului îi dădea poliţiei posibilitatea de a-l şicana

sistematic, dar ordinul direct dat de primar – „puneţi mâna pe Capone” – era, fără îndoială, mai brutal şi mai eficace. Către sfârşitul lunii, Capone reuşi să acţioneze în judecată pe primar, pe şeful poliţiei, directorul securităţii publice şi pe James Cox, directorul ziarului *Daily News* din Miami, „pentru complot organizat împotriva lui, în scopul de a-l priva de libertatea personală”. Chiar în aceeaşi zi, pentru a patra oară detectivii încercară să-l aresteze, dar Capone le dejucă manevra, refugiindu-se în biroul avocaţilor săi.

Căuta să riposteze cu dibăcia şi cu promptitudinea care-l caracterizau şi reuşi, într-adevăr, să-şi racoleze în scurtă vreme unele amiciţii şi sprijin local. La 30 mai a dat un dineu la care au venit mai mulţi oameni de vază şi bogătaşi din Miami. Unul din invitaţi se ridică pentru a ura un cordial bun venit „noului om de afaceri al comunităţii” şi îi dărui un stilou.

În iulie Capone a fost achitat de o acuzaţie de sperjur, din lipsă de probe suficiente, şi când judecătorul dădu verdictul „nevinovat”, publicul care umplea sala îl aclamă. Ieşi din tribunal pentru a înfrunta o a doua acuzaţie de mărturie falsă, dar, fireşte, noul proces nu se putea desfăşura imediat. La ieşire, Capone anunţă oficial că avea intenţia de a renunţa la funcţia de şef al cartelului din Chicago. Spuse că voia să se stabilească în Florida; era pe cale să-şi cumpere o moşioară de treizeci şi cinci de acri la nord de Miami, unde intenţiona să-şi construiască o casă nouă, înconjurată de un zid înalt de trei metri. Din clipa

aceea rămase tăcut şi liniştit în colţişorul lui şi câştigă iarăşi: vârtejul somaţiilor şi al arestărilor se domoli şi, pentru o anumită perioadă, calmul fu reîntronat.

Afirmaţia lui Capone „m-am retras din şantaje” desigur că nu corespundea realităţii, aşa cum rezultă din raportul publicat în luna septembrie de Comisia Criminalităţii din Chicago; Capone reuşise să obţină dominaţia asupra sindicatelor muncitoreşti şi a asociaţiilor patronale. Raportul arăta că agenţii lui „prelucraseră” în ultima vreme sectorul cafenelelor, unde se servea şi îngheţată, promiţând proprietarilor un rabat însemnat dacă cumpărau marfa de la firma pe care o indicau ei. Cartelul Capone tocmai se făcuse stăpân pe sindicatul portarilor şi plasatorilor de la teatre, precum şi pe cel al casierilor din acest sector, ceea ce, după cum se sublinia, îi dădea lui Capone posibilitatea de a decide asupra angajării controlorilor de la intrare la toate meciurile de box şi la competiţiile sportive în general. Se aprecia că în momentul acela Capone avea sub dominaţia lui 33% din sindicatele muncitorilor din Chicago. Statul lui major era compus din cinci sute de oameni, dintre care niciunul nu primea mai puţin de o sută de dolari pe săptămână; cât despre el personal, din diferitele întreprinderi ale noului şantaj scotea între două şi cinci mii de dolari săptămânal.

Poate că această precisă şi amănunţită divulgare a noilor sale activităţi clandestine îl împinse pe Capone să se servească de ele ca de o bază pentru negocieri cu

autorităţile. În luna noiembrie, judecătorul şef J.P. McGourty, de la tribunalul penal din Chicago, adresându-se unei noi curţi cu juri care avea sarcina să ancheteze asupra traficului cu bere şi asupra operaţiunilor de şantaj organizate împotriva sindicatelor muncitoreşti, a făcut această importantă declaraţie: „Cu multă impertinenţă, s-au făcut în ultimul timp tatonări, propunându-se retragerea din activităţile sindicale a celui mai puternic şi faimos gangster din Chicago, cu condiţia să i se permită a continua, nederanjat de lege, contrabanda cu berea. Cei mai formidabili concurenţi ai săi au fost exterminaţi fără scrupule, astfel că unicul obstacol aparent în calea dominaţiei sale incontestabile este acum legea. Un asemenea pact este de neconceput. Cu fărădelegea nu trebuie să se încheie niciun fel de compromis. A sosit momentul ca toţi cetăţenii să-şi manifeste simţul de răspundere şi voinţa fermă de a se uni pentru a instaura la Chicago domnia legii! A sosit momentul ca publicul să aleagă între cârmuirea gangsterului şi cârmuirea legii!” Ulterior, ziariştii îl întrebară pe judecător la cine se referea. „La Capone”, răspunse magistratul. Zvonurile adăugau că judecătorul şi procurorul fuseseră abordaţi, în numele lui Capone, de către domnul M.J. Calvin, secretar şi trezorier al Uniunii cărăuşilor. Unul din reprezentanţii acesteia, George Barker, se afla în momentul acela la închisoare pentru că încălcase normele libertăţii supravegheate, iar altul, Jack White, urma să fie judecat pentru omucidere. Galvin,

acuzat în repetate rânduri de şantaj în sectorul sindicatelor muncitoreşti, era în momentul acela cel mai puternic personaj din sindicatele din Chicago, independente faţă de Federaţia Americană a Muncii.

Urmă o împietrire şi mai vizibilă a inimilor şi o reducere corespunzătoare a toleranţei faţă de asediatul, dar încă neînfricatul, rege al gangsterilor. Trebuie, să fi fost foarte mâhnit auzind cum oamenii legii, cândva purtătorii lui de cuvânt şi slujitorii lui, vorbeau asemenea judecătorului H. Lyle, de la tribunalul din Chicago, în faţa Consiliului de securitate municipal, în luna decembrie a anului 1930. „Îndată ce Capone va fi arestat pentru vagabondaj sau pentru lipsa unui domiciliu fix, în baza mandatului de arestare în a cărui posesie se şi află poliţia – spuse judecătorul –, vom depune toate eforturile pentru a-l trimite pe scaunul electric. Îl vom judeca pentru asasinarea lui Colosimo. Şi dacă va fi posibil, îl vom trimite pe scaunul electric! Merită moartea, nu are niciun drept să trăiască. Capone a devenit o făptură aproape mitică. Dar de fapt nu reprezintă un mit, ci o năpârcă ce trebuie să fie strivită!” Capone primi apoi ordinul de a se prezenta în faţa curţii cu juri ca să fie anchetat cu privire la situaţia sa fiscală.

Capone reuşi să infirme acuzaţia de vagabondaj. Când, în luna februarie a anului următor, fu pus în libertate în schimbul achitării unei cauţiuni de zece mii de dolari, îi spuse lui North, şeful detectivilor: „Sunt scârbit şi sătul să fiu la cheremul oricărui politician şi reformator! Cred că mă

voi retrage din afaceri”.

Dar acum depăşise faza „retragerii”. În ciuda încercării judecătorului Lyle de a spulbera „mitul”, în realitate Capone devenise un mit şi, ironia sorţii, tocmai din cauza faimei, lui Capone îi era imposibil să se scufunde în obscuritate. Văpaia atenţiei publice îl dogorea din toate părţile. Se spunea că studiourile Warner Brothers erau dispuse să-i plătească două sute de mii de dolari, dacă accepta să joace în filmul proiectat de ele „Inamicul public”, iar mai târziu o altă firmă cinematografică de la Hollywood căuta să-l convingă să fie protagonistul unui film cu gangsteri. Un editor îi oferi o sumă uriaşă pentru cedarea drepturilor exclusive asupra biografiei sale. „Nu mă ocup de literatură şi nu am de gând să devin o stea de cinema, zise Capone, refuzând diferitele propuneri primite. Sunt sătul de publicitate!” Dar zarva absurdă sau bazată pe fapte, stârnită în jurul său continua. Într-o zi, la Berlin, un maghiar mai în vârstă, un oarecare Ladislau Kabovic, se prezentă la postul de poliţie din Grosswardein, afirmând că el este tatăl lui Capone; pretindea să se telegrafieze Curţii federale din Chicago, insistând ca fiul lui să fie sever pedepsit pentru blestemăţiile comise pe când era copil. „Dacă am să pun mâna pe Al – ameninţa acel improbabil părinte – am să-l urechez zdravăn! Aşa o să se înveţe minte să mai umble cu toate mitralierele alea ale lui!”

La Detroit poliţia a făcut razii pe la standurile de cărţi unde erau expuse publicaţii care „glorificau isprăvile lui Al

Capone”. La Londra, cele mai importante biblioteci de împrumut au pus la index volumul lui Pastey despre Capone, care avea ca subtitlu „Biografia unui om care a reuşit prin forţele lui”. La New York s-a anunţat că Al Capone ducea tratative ca să achiziţioneze pentru Chicago drepturile asupra dramei lui Edgar Wallace „La faţa locului” care se juca la teatrul din Broadway cu Grane Wilbur în rolul lui Tony Pirelli, gangster de tipul lui Capone, interpretat la Londra de Charles Laughton – o poveste căreia i s-a făcut cea mai largă publicitate, dar pe care Capone a dezminţit-o imediat. (În cursul premierei de la New York, în timp ce se juca spectacolul, un gangster italian, Giuseppe Biggio, a fost răpus pe loc, chiar în faţa bisericii catolice din Brooklyn.) Un cal de curse, un faimos „doi ani”, se numea Al Capone. La Copenhaga poliţia a confiscat, prin cârciumi şi restaurante, patru sute de automate cu fise fabricate la Chicago, după cum se povestea, instalate acolo de agenţii lui Capone, care reţineau şaizeci şi cinci la sută din încasări. Umbla zvonul că Al Capone aranja lucrurile pentru a-şi trimite fiul la un colegiu din Dublin, fiindcă duşmanii lui îl ameninţaseră că-l vor răpi şi-l vor ucide pe băiat. În octombrie 1931, Capone, McGrun şi gardienii lor personali se duseseră la Evanston, în Illinois, unde se juca un meci de fotbal între Nebraska University şi North Western University, dar au fost recunoscuţi şi siliţi să o şteargă de pe stadion, sub o furtună de ocări şi huiduieli.

Nefericit, năucit, Capone rătăcea de colo-colo,

asemenea unui avion de bombardament care caută să evite conul unui reflector ce explorează cerul. Se trudea să recâştige popularitatea pierdută. Îi spuse cu năduf unui ziarist: „Cea mai mare parte din viaţă mi-am cheltuit-o ca să fac bine oamenilor”. Căuta să-şi creeze această reputaţie, făcând pe filantropul cu şomerii al căror număr creştea în cartierele mizere ale oraşului: se dedică ajutorării celor loviţi de criză, transformându-se într-un soi de misterioasă doamnă voalată, filantroapă... dar vălul era ridicat exact atât cât trebuia ca să fie zărită faţa sa blajină, negricioasă. În luna noiembrie a anului 1930, un ziar publică un articol intitulat „Capone îi hrăneşte pe înfometaţi: Chiar şi un şef de bandă are inimă. Astăzi a fost dezvăluită identitatea unui misterios binefăcător, care în ultimele două săptămâni a salvat de la foame mii de nevoiaşi din Chicago, organizând o mare cantină populară. Este Al Capone. Un edificiu impunător arborează firma «Hrană gratuită pentru şomeri» Două mii de muncitori rămaşi fără lucru au primit ieri acolo o porţie de supă, tocană, pâine şi cafea. Nicio biserică, nicio organizaţie cu caracter social nu are de-a face cu această iniţiativă. Celor doritori să se informeze li s-a spus că organizatorul este un cunoscut filantrop care vrea să-şi ajute aproapele în taină. Astăzi, directorul cantinei populare a recunoscut că Al Capone suportă toate cheltuielile, iar locotenenţii lui îşi oferă serviciile, lucrând la cantină cu schimbul. Capone e de părere că persoanele avute, cum este el, trebuie să-şi

asume răspunderea de a le da de mâncare săracilor, în aceste vremuri grele”. Un incident foarte neplăcut a umbrit această atmosferă idilică, demnă de o colindă de Crăciun: un camion încărcat cu o mie de curcani destinaţi prânzului festiv de la cantina populară din ziua Mulţumirii a fost oprit la intrarea în oraş de nişte gangsteri care au furat toţi curcanii!

În acelaşi timp, Capone nu-şi neglija afacerile. În anul acela, Comitetul agricol federal a reuşit să-i fie satisfăcută doleanţa, şi anume ca vinderea mustului de struguri să nu fie considerată ilegală în condiţiile prohibiţiei, şi Fruit Industries Ltd. din California, întreprindere subvenţionată de guvern, lansase o campanie publicitară pe scară naţională, pentru a organiza culesul strugurilor, dând astfel de lucru şomerilor. La scurt timp după aceasta, Donald Conn, directorul executiv al întreprinderii, fu avertizat că intenţia sa de a vinde la Illinois suc de struguri concentrat la sticlă îl nemulţumea pe Capone şi că, dacă avea să persiste în hotărârea lui, negreşit sănătatea sa avea să suf ere grav.

Oricum, Capone continua să fie considerat de mulţi cetăţeni din Chicago drept o valoare cotată. Un domn care făcea parte dintr-una din cele mai vechi şi mai bogate familii din oraş a căutat să-l convingă să ia masa cu un grup de persoane din societatea bună a oraşului Chicago: „I-am oferit domnului Capone ocazia de a bea un pahar cu vin împreună cu elita oraşului Chicago. Petrecerile ar fi mult

mai distractive dacă ar lua parte şi Al la ele”, scrise el după aceea.

Al nu acceptă, fiindcă se străduia să scape de faima de chefliu. Ţelul spre care tindea acum era o respectabilitate liniştită, solidă, şi se eschiva pe cât posibil de la apariţiile în public – mai ales în tribunalele poliţieneşti. Era şi o tactică mai sigură, căci tratatul de pace încheiat cu puţin în urmă se şi destrăma. În noiembrie poliţia percheziţionase apartamentul lui Terry Druggan, asociatul irlandez al bandei traficanţilor de bere, Druggan-Lake. Percheziţia scosese la lumină un mod de viaţă impunător şi, putem spune, interesant pentru vremurile acelea de strâmtoare. Serviciul de masă avea gravat în aur numele lui Druggan, chiar şi mobilele şi serviciile de toaletă din argint şi cele şaisprezece perechi de pantofi aveau monogramă. Covoare orientale acopereau podelele. Operele complete ale lui Dickens, Thackeray şi Shakespeare, legate în marochin, se înşirau în rafturile bibliotecii. Toate încăperile aveau pereţii căptuşiţi cu lambriuri din lemn de nuc, îndărătul cărora, după cum s-a descoperit, erau camuflate cavităţi conţinând un veritabil arsenal compus din mitraliere, bombe şi diferite muniţii. Detectivii au găsit de asemenea arhive întregi de scrisori primite de la gangsteri şi pistolari din alte state ale Americii. Într-una din ele se vorbea despre un plan pus la punct pentru lichidarea lui Capone, veste care a ajuns rapid la urechile lui.

Poate din aceste motive Capone n-a asistat la cununia

surorii sale, celebrată cu mare pompă în decembrie 1930, eveniment, de mare importanţă pentru lumea gangsterilor. Într-adevăr, era vorba de o căsătorie clasică, pusă la cale pentru a lega o solidă alianţă între două dinastii, după tipicul familiilor regale şi al imperiilor marilor industrii. În noiembrie s-a aflat că se acordase dispensa matrimonială pentru căsătoria Mafaldei Capone, în vârstă de 18 ani, cu tânărul John Maritote, salahor, în vârstă de 22 de ani. Maritote, fratele lui Frank Diamond, era pe atunci logodit cu altă fată. Se spunea că partida fusese aranjată în cursul unei întâlniri a şefilor de bande, fără a fi consultate părţile interesate; Capone a contribuit la succesul tratativelor oferind miresei o casă şi cincizeci de mii de dolari. Fiind intervievată de presă, Mafalda, după unele ezitări, recunoscu că Al Capone era fratele ei.

Ziarele apreciau căsătoria ca un element al „efortului depus în vederea atenuării rivalităţii existente între facţiunile traficanţilor de băuturi alcoolice din Chicago”. Cununia a prilejuit o serbare sută la sută italiană, şi presa i-a dedicat o sumedenie de articole. Erau de faţă patru mii de invitaţi, mii de spectatori se îmbulzeau în jurul bisericii. Un covor roşu, strălucind de nou ce era, a fost desfăşurat de-a lungul naosului. Mireasa purta o rochie de satin de culoarea fildeşului, cu o trenă lungă de şapte metri şi jumătate, şi ţinea în mână un buchet de patru sute de lăcrămioare. Erau cinci domnişoare de onoare, în rochii de tafta roz şi cu câte un şirag dublu de perle la gât, ca dar din

partea mirelui salahor. Doamna Capone-mamă era de faţă, purtând o capă de vizon. Printre oaspeţii nepoftiţi erau numeroşi detectivi care au extras cu calm revolverele din redingotele a cinci membri ai adunării. Se pare că în timpul ceremoniei mirii aveau o înfăţişare „mai curând pleoştită”, dar căsătoria aceea aranjată avea şi compensaţiile ei, de exemplu luna de miere petrecută în Cuba.

În afară de animozitatea manifestată de Druggan, motivul principal pentru care Capone nu a asistat la cununie era probabil şi acela că, aflându-se acum pe primul loc pe linia persoanelor învinuite de vagabondaj, era aproape sigur că ar fi fost arestat. Capone era prins într-una asemenea păienjeniş de proceduri civile şi de dispoziţii poliţieneşti, încât nici măcar strădaniile ingenioase ale juriştilor să-i nu izbuteau să-l desprindă. În cursul anului 1931 nu făcea decât să intre şi să iasă din tribunale, tăgăduind sau elucidând acuzaţiile cu care era bombardat, în luna ianuarie a aceluiaşi an, încercând să se justifice, acordă un interviu ziaristei Eleanor Patterson, de la *Herald* din Washington, care se afla la Miami într-un voiaj de plăcere. În cursul interviului, Capone oferi musafirei limonadă sub privirile a opt gardieni personali care stăteau tăcuţi în fundal şi care i-au urmărit apoi pas cu pas, în timp ce Capone îi arăta doamnei Patterson conacul său. El îi vorbi pe îndelete despre necazurile lui şi despre nedreptatea ce i se făcea. „Prohibiţia – spuse el cu mâhnire – nu a făcut decât să ne vâre pe toţi într-o droaie de

încurcături. E cel mai rău lucru care a lovit vreodată ţara noastră. Dacă vă spun eu că nu-i mai dau decât cinci ani de viaţă, puteţi pune prinsoare că nu greşesc. Aşa este.

În marile afaceri nu mă amestec. Niciunul din marii granguri ai industriei nu poate spune că am luat de la ei măcar un singur dolar. Tot ce vreau este să fac afaceri cu cei din aceeaşi categorie cu mine. Eu nu-mi bag nasul în combinaţiile lor! De ce nu mă lasă şi ei în pace cu combinaţiile mele? Sunt mereu pe capul meu, caută să mă prindă în capcană. Chiar acum mi-au ticluit o înscenare la Chicago. Dacă se spulberă acuzaţia de evaziune fiscală, înscenată de ei, vor încerca să pună la cale contra mea o învinuire de vagabondaj. Nu e un joc cinstit". Doamna Patterson îşi aţinti privirea în ochii lui: „Erau de un cenuşiu de gheaţă. Reci ca gheaţa. Simţeam ameninţarea ascunsă în ei. Ţâşnirea felină a tigrului? Timp de o secundă, m-am simţit prost. A trebuit să-mi stăpânesc impulsul de a sări în picioare şi de a o lua la fugă". Totuşi rămase pe loc şi rămase şi Capone – impasibil ca un Buda. După aceea surâse „cu buzele lui groase".

În cursul conversaţiei, un avion plană la mică înălţime deasupra domeniului. Doamna Patterson îl întrebă pe Capone dacă nu-i era teamă că ar putea fi bombardat din aer. El înălţă din umeri, cam abătut: „Ei, într-un fel sau altul".

În săptămânile imediat următoare, neinfluenţaţi de scuzele înfăţişate de el, mai mulţi oameni politici rostiră,

rând pe rând, cuvântări împotriva lui Capone şi a imperiului crimei creat de el. Procuratura districtuală din Chicago dezvălui că la Rex Hotel, proprietatea lui Dennis Duke Corney, în cursul unei percheziţii fuseseră descoperite statele, de plată ale bandei Capone. Printre persoanele stipendiate de Capone figurau şi un membru al Congresului, câţiva înalţi funcţionari administrativi, politicieni de frunte şi numeroşi poliţişti. „Pe lista lui Capone am găsit nume despre care încă nici nu îndrăznim să vorbim”, declară un funcţionar al procuraturii districtuale. Albert R. Brunker, din Comitetul civic de securitate, venind de la Chicago la Boston, a făcut afirmaţii şi mai grave. „Pe lista lui Capone se află şase mii de funcţionari municipali, de stat şi federali” – spuse Brunker. Optzeci la sută din magistraţii şi judecătorii din Chicago sunt nişte infractori. Capone mi-a furnizat cifre care arată că două treimi din profiturile obţinute din vânzarea de băuturi alcoolice în întreaga ţară se duc pe şperţuri date oficialităţilor”.

Până şi armata porni la atac. Generalul-Major Smedley Butler din corpul puşcaşilor marini a spus, într-o cuvântare ţinută la 20 februarie: „Când se va deştepta opinia publică americană, Capone va fi izgonit din Statele Unite şi deportat în Italia”. Cuvintele acestea l-au jignit în mod deosebit pe Capone, atins la punctul sensibil. „Generalul este greşit informat, – protesta el, cu o demnă indignare – eu m-am născut în America şi nu pot fi deportat, după legea americană. Butler afirmă că sunt un criminal. Dar

singura acuzaţie adusă împotriva mea, pe câte ştiu, este aceea de vagabondaj. În ultimele şase luni am hrănit zilnic, aici la Chicago, trei mii de persoane", – adăugă el, renunţând pentru o clipă la mantia binefăcătorului care îşi ajută în taină aproapele. – „Dacă asta e o acţiune de vagabond, ei bine, atunci vreau să fiu categorisit vagabond. Să judece poporul american de partea cui e dreptatea, a lui Butler sau a mea. Eu mă supun verdictului său".

Din nefericire pentru Capone, acum el era vulnerabil în faţa autorităţii legii, cu mult mai stringentă şi mai implacabilă. În luna aceea fu constrâns să se întoarcă la Chicago, fiind inculpat pentru nesupunere în faţa legii, deoarece refuzase să răspundă la întrebările care îi fuseseră adresate. Încă o dată, în faţa ziariştilor adunaţi, Capone supuse cazul lui judecăţii poporului. Referindu-se la alegerile preliminare din ziua precedentă, în care Bill Thompson câştigase din partea partidului republican numirea de candidat la funcţia de primar municipal, Capone spusese că aceasta era răzbunarea lui, fiindcă tocmai judecătorul Lyle, adversarul lui Thompson, emisese mandatul de arestare împotriva lui, declarându-l inamic public. „Poporul şi-a dat verdictul, – afirmă el, repetând fraza aceea din care avea impresia obsedantă că emană o negură menită să-i învăluie trecutul – nu au reuşit să facă din mine o temă pentru campania electorală, în timp ce judecătorul Lyle cheltuia mii de dolari, încercând să capete funcţia, eu cheltuiam mii de dolari pentru a le da de

mâncare flămânzilor. Sunt bucuros văzând că tribunalele noastre mai funcţionează şi nu mă tem că magistratura, în ansamblul ei, se va lăsa cuprinsă de isterie, într-o bună zi publicul îşi va da seama de marea înşelătorie montată în jurul meu şi al familiei mele”.

Dar înşelătoria continua să funcţioneze, fără remuşcări. Peste două zile, Capone fu nevoit să se înfăţişeze din nou la tribunal, unde judecătorul Wilkerson îl condamnase la şase luni închisoare, pentru nesupunere. Wilkerson afirma că un certificat medical prezentat de Capone în februarie 1929, în care se declarase că era bolnav la pat – scuză adusă pentru a nu compărea în faţa unei Curţi cu juri federale – era „vădit fals”. Câţiva martori ai acuzării jurară că în perioada respectivă Capone frecventa regulat hipodromurile şi făcuse câteva lungi călătorii. Capone ascultă sentinţa în picioare, cu un aer apatic, mestecând gumă. A fost pus în libertate în schimbul achitării unei cauţiuni de cinci mii de dolari şi i s-a acordat un termen de treizeci de zile pentru a face apel.

Vechea lui vlagă nu se stinsese. A voi să-l pui pe Capone după gratii era la fel de greu ca a prinde un peşte ce-ţi scapă printre degete. Când veni pe rol procesul intentat pentru vagabondaj, judecătorul fu silit să claseze cazul, fiindcă nu a putut fi găsit nimeni care să depună mărturie împotriva lui Capone. Procurorul informă Curtea despre această situaţie, în următoarele cuvinte: „Nu am reuşit să găsim un singur agent de poliţie capabil să ne furnizeze o

probă pe care să se bazeze acuzaţia”. La plecare, Capone spuse presei, cu vădită satisfacţie: „Cea mai mare înscenare pe care am văzut-o vreodată”.

Între timp, la Miami procedurile legale îşi urmau cursul. Pentru prima şi unica oară, soţia lui Capone a luat parte în public la încâlcitele treburi ale soţului ei. Reuşi să obţină de la tribunalul din Miami o ordonanţă care îl împiedica pe ajutorul de şerif să ridice mobilierul aflat în casa din Palm Island şi sechestrat la cererea juristului lui Capone în contul onorariilor sale legale (acestea se ridicau la cifra de cincizeci de mii de dolari). Doamna Capone jură că mobilele acelea erau proprietatea ei. Rămăsese până atunci în umbră – împlinind astfel idealurile dogmatice ale soţului, expuse într-un interviu acordat presei la Philadelphia, când declarase că locul şi fericirea femeii sunt în cămin. De aceea pasul care o aducea în bătaia reflectoarelor atrăsese atenţia generală. Singura publicitate de care beneficiase în trecut fusese foarte vagă, ca, de pildă, articolul apărut cu trei luni mai înainte, în care se spunea: „Doamna Capone, o frumoasă irlandeză născută în Brooklin, se duce regulat la slujba religioasă şi face parte din Congregaţia Sfintei Ţereza, îşi părăseşte rareori căminul din insulă şi numai pentru a se duce la biserică. Tony, fiul în vârstă de zece ani al lui Capone, este un băieţaş isteţ. Se duce în fiecare zi la Miami, într-o maşină sport condusă de cineva din garda pretoriană a tatălui său, şi frecventează şcoala Fraţilor iezuiţi de la Biserica Mântuitorului, unde a fost confirmat nu

de mult. Doamna Capone trăieşte cu spaima continuă că Tony ar putea fi răpit sau că soţul ei ar putea fi asasinat. Au fost aruncate mai multe bombe dintr-o barcă cu motor rapidă peste baricada care înconjoară vila în stil spaniol a familiei".

La şase zile după soluţionarea micii probleme ivite la Miami, Capone fu din nou citat la tribunalul din Chicago, de astă dată ca să dea socoteală pentru acuzaţiile de evaziune fiscală, care se îngrămădiseră într-un teanc ameninţător. Se prezentă îmbrăcat în culori vesele: un costum cafeniu pal, de vară, pantofi bicolori, alb şi cafeniu, pălărie de paie pusă pe-o sprânceană, sigur de el. Când reporterii îl tachinară cu privire la ansamblul său vestimentar, Capone replică mucalit: „Da, într-adevăr e cam bătător la ochi... Dar mă temeam că judecătorul n-o să mă vadă, şi trebuia să fiu sigur". Dar era calm şi gânditor. Îşi anunţă încă o dată hotărârea de a se retrage din afaceri pentru a deveni un cetăţean obişnuit, care se comportă cum se cuvine. Recunoscu că Comitetul Secret al celor şase ucisese contrabanda. „Oricine va veni după mine – spuse el – va descoperi că treaba asta nu mai rentează. Vreau ca publicul să-mi înţeleagă poziţia... N-am făcut niciodată mai mult decât să vând puţină bere şi alcool şi să-i trag clapa perceptorului. Îmi voi ispăşi condamnarea, luând-o ca pe o doctorie, şi după aceea voi duce o viaţă respectabilă".

În cursul acestor sporadice ciocniri şi hărţuieli a fost pregătită adevărata lui doctorie.

Aproape imediat după ce ieşise din închisoarea din Philadelphia, în martie 1930, primise o altă lovitură grea: Nitti şi Guzik fusese acuzaţi de evaziune fiscală. Şi, cum fratele lui fusese deja condamnat pentru aceeaşi culpă, nervozitatea lui Capone spori. Urmând noua lui politică, de supusă deferenţă faţă de autorităţi, în vara anului 1930 se prezentă de bunăvoie la Departamentul impunerilor pe venit, cerând să vorbească cu Frank Wilson. Îl însoţea un jurist, specialist în domeniul fiscal, chemat de la Washington, care declară că clientul lui dorea să plătească toate impozitele pe care le datora şi era dispus să răspundă la toate întrebările. Prima întrebare pe care Wilson i-o adresă lui Capone fu dacă el era proprietarul casei de jocuri *The Subway,* ale cărei registre contabile oferiseră date extrem de preţioase, trimiţându-l la puşcărie pe Bottles. „Domnule Wilson, – răspunse umil Capone – îl voi lăsa pe avocatul meu să răspundă în numele meu”. Avocatul dădu explicaţia că, deşi domnul Capone era cât se poate de dornic să ajute guvernul, ţinea totuşi să păstreze oarecare discreţie în ceea ce priveşte informaţiile care ar putea să fie folosite ca probe împotriva lui, în cadrul procedurii penale. La încheierea convorbirii, Capone renunţă la atitudinea sa respectuoasă. „Domnule Wilson, – rosti el apăsat, ridicându-se ca să plece – ar fi bine să ai grijă de persoana dumitale”.

În cursul acelei veri, Capone şi cu avocatul lui au mai vizitat de câteva ori biroul lui Wilson, fără a-şi da seama că

Irey şi oamenii lui culegeau între timp probe materiale asupra cheltuielilor făcute în mod obişnuit de Capone – de exemplu, faptul că plătea note de trei mii de dolari anual societăţii de telefoane şi de şase mii de dolari societăţilor de hoteluri, toate dovedind că avea venituri grase, chiar dacă la stadiul în care ajunsese ancheta încă nu se putea dovedi de unde proveneau. În cele din urmă, avocatul lui a recunoscut că clientul său realiza un anumit venit, care însă nu a depăşit niciodată plafonul de o sută de mii de dolari pe an. La cererea lui Wilson, această recunoaştere a luat forma unei scrisori, care ulterior a contribuit la condamnarea lui Capone. Într-adevăr, în această scrisoare se schiţa o situaţie cumplită: Capone era unicul susţinător al mamei sale văduve, casa lui era grevată de o apăsătoare ipotecă, trebuia să-şi întreţină soţia, fiul şi o soră, şi, pe lângă toate acestea, era asociat la o firmă care nu ţinuse niciodată registre contabile şi deci era imposibil să declare cu exactitate profiturile realizate, deşi el încasa doar o şesime din venituri; singurul lucru cert era că, până în 1926, Capone nu câştigase niciodată mai mult de 750 de dolari pe săptămână. După ce a dat, ca un preambul, aceste explicaţii prudente, avocatul continuă: „În pofida faptului că doi dintre asociaţii clientului meu, care m-au informat asupra cuantumului încasărilor sale, afirmă că ele nu au depăşit niciodată cifra de cincizeci de mii de dolari pe an, eu sunt de părere că venitul lui impozabil pe anii 1926 şi 1927 ar putea fi fixat, în mod cinstit, la un mai mult de

douăzeci şi şase de mii de dolari pe 1926 şi patruzeci de mii de dolari pe 1927. Pe anii 1928 şi 1929, cu siguranţă că nu a depăşit plafonul de o sută de mii de dolari”.

Această argumentare nu a putut convinge Departamentul impunerilor, deoarece agenţii fiscului ştiau că Al Capone cheltuia peste o sută de mii de dolari pe an numai pe cai şi îmbrăcăminte. S-a hotărât că, deşi scrisoarea conţinea recunoaşteri suficiente pentru a-i aplica lui Capone o condamnare pe termen scurt, se cuvenea să fie continuată în secret ancheta, cu speranţa de a putea stabili cu certitudine care era suma din care Capone primea o şesime. Încet, încet, probele se adunară, cu ajutorul însemnat al unui registru prăfuit, ale cărui pagini Wilson le răsfoise mai întâi fără speranţă, în timpul examinării nocturne a numeroaselor registre contabile ridicate de poliţie cu prilejul descinderilor făcute în sălile de joc şi în barurile clandestine. Registrul acela prăfuit – cartea mare a agenţiei de pariuri de la Hawthorne – conţinea înregistrările împărţelilor lunare de profituri serioase, cu repetate referiri la „Al”: Un fost casier de la Hawthorne Inn, un oarecare Leslie Shumway, a fost în cele din urmă cules de pe un hipodrom din Florida şi convins să facă o depoziţie scrisă, în care estima la 587.721 de dolari profiturile înregistrate în cele douăzeci şi două de luni cât lucrase la agenţia de pariuri de la Hawthorne – una din numeroasele agenţii de acest gen. Chiar dacă numai o şesime din câştiguri erau încasate de Capone, şi chiar dacă aceea ar fi fost unica lui

sursă de venituri, profitul lui depăşea cu mult cifra de 750 de dolari pe săptămână pe care pretindea că i-ar fi câştigat în perioada respectivă. Dovada era, în sfârşit, destul de substanţială pentru a se trece la acţiune, şi la 13 martie 1931 Shumway a fost citat în faţa unei Curţi cu juri secrete, în vreme ce Capone era acuzat, în lipsă, de evaziune fiscală pe anul 1924. Învinuirea nu a fost dată publicităţii, căci mai erau alte capete de acuzaţie în suspensie, dintre care douăzeci şi două au fost înaintate toate unei Curţi cu juri convocate în luna martie. În faţa acestei Curţi cu juri, Capone trebuia să răspundă la acuzaţia de evaziune fiscală pe, anii 1925 – 1929 pentru suma totală de 215.030 de dolari.

Chiar dacă procedura din luna martie fusese ţinută secretă, este probabil că ajunsese la urechile lui Capone, fiindcă în primele zile ale anului a plecat în pripă din Chicago. În momentul când s-a urcat în tren, era deja, fără să o ştie, un fugar, o persoană care se sustrage pedepsei. Justiţiei îi trebuise o perioadă de timp incredibilă pentru a se pune în mişcare, dar acum înaintarea ei era irezistibilă. Nici nu ajunsese bine la Los Angeles, că poliţia l-a şi somat să plece mai departe, în termen de douăsprezece ore. „Dar suntem simpli turişti” – se văită jalnic Capone – „Credeam că Los Angelesul primeşte cu plăcere turiştii. Nici n-am sosit bine, şi uite că ziarele au şi început să publice tot soiul de lucruri pe socoteala mea, şi sunt ameninţat să fiu zvârlit afară din oraş ca un vagabond. Pe deasupra, cineva mi-a

furat vinul! Straşnică văgăună, n-am ce spune!” Afirma că nu căuta altceva decât un locşor liniştit, unde să se stabilească şi să-şi ducă în tihnă traiul. Dar nu-şi găsi limanul visat nici măcar pe Colinele Negre din Dakota de Sud, unde s-a dus după aceea; într-adevăr, guvernatorul – dezavuând invitaţia făcută cu numai un an în urmă de către Camera de Comerţ locală – ameninţă că va chema Garda naţională, dacă nu va pleca de bunăvoie. Cuba şi Insulele Bahama, aflând că avea intenţia de a se stabili acolo, îl avertizară pe un ton categoric să nici nu încerce măcar. Ofensat şi năucit de această catastrofală întoarcere a roatei norocului, de dispariţia vechii magii legate de numele lui, magie care în trecut trezise unor oameni cu vază dorinţa arzătoare de a-l întâlni, Capone plecă îndurerat în Florida, spre moşia sa din insulă. Dar fu din nou alungat. Guvernatorul Doyle E. Carlton alertă pe toţi cei şaizeci şi şapte de şerifi din Florida: „Ni se raportează că Al Capone este în drum spre Florida. Dacă se iveşte în raza dumneavoastră de acţiune, arestaţi-l imediat şi escortaţi-l până la frontiera statului. Capone nu trebuie să rămână în Florida. Dacă aveţi nevoie de ajutor, telefonaţi-mi”.

Şi încă o dată Capone, proprietar de moşie, se bătu. Reuşi să mai reînvie, din prăbuşirea generală, două vechi prietenii şi avu câştig de cauză împotriva procurorilor J.F. Cordon şi Vincent Giblin din Miami, obţinând din partea judecătorului federal Halsted C. Ritter o dispoziţie provizorie care le interzicea şerifilor „să reţină, să aresteze,

să răpească sau să maltrateze pe reclamantul Alphonse Capone”, şi astfel a putut ajunge la vila lui de la Palm Island. Dispoziţia fu transformată apoi din provizorie în permanentă.

Acest lucru nu împiedică însă autorităţile locale să-l şicaneze. Unul din locotenenţii lui principali, Jack McGurn zis Mitralieră, care locuia cu el, a fost arestat pe un teren de golf din Miami şi dus la închisoare, în urma denunţului înaintat de un vecin, Ernest Byfield, magnat în industria hotelieră, care îl văzuse cum făcea, împreună cu nişte prieteni, exerciţii de tir, trăgând cu pistoale-mitralieră în nişte sticle care pluteau pe apă. La acest asalt asupra lui Capone, pornit pentru a-l constrânge să evacueze vila, şi-au dat concursul trei personaje importante din Chicago care îşi petreceau vacanţa la Miami şi care i-au telegrafiat locţiitorului şefului de poliţie Stego, cerându-i să-şi revendice criminalul. Au fost trimişi în sud doi detectivi ca să-l aducă acasă pe McGurn.

Un nou atac a venit din partea ziarelor din Florida, care susţineau că prezenţa lui Capone îi îndepărta pe turiştii paşnici şi pe oamenii de afaceri, nemulţumiţi de posibilitatea unor întâlniri accidentale cu un personaj de tristă notorietate cum era Capone.

Încercând să scoată din minţile cetăţenilor din Miami imaginea deformată pe care şi-o formaseră despre el, Capone făcu una din numeroasele lui declaraţii, proclamând sus şi tare că dăduse uitării vechile

îndeletniciri. „Aş vrea să înlătur impresia – zise el ferm – că locuinţa mea din Miami ar fi o tabără armată şi că eu aş trăi cu teama zilnică de a fi asasinat. Nu e adevărat. Am rupt-o definitiv cu lumea interlopă. Nimeni nu mă urmăreşte, Nici nu cred că se gândeşte cineva la aşa ceva. Unii oameni pretind că n-aş adormi niciodată fără să am un pistol sub pernă. Nici asta nu e adevărat. A poseda un pistol, fără permisul cuvenit, înseamnă a viola legea. Eu nu am asemenea permis şi nu am pistol. Motivul este simplu. Sunt un cetăţean paşnic, care respectă legea, şi intenţionez să rămân astfel. N-am niciun chef să încalc legea. Am părăsit oraşul Chicago de multă vreme şi odată cu asta m-am descotorosit de tot ce are vreo legătură cu el.

Crima şi contrabanda de băuturi alcoolice nu prezintă pentru mine nici cel mai mic interes”.

Capone rămase la Miami Beach câteva luni, luni nefericite şi pline de agitaţie. Un ziarist care s-a dus să-i ia un interviu, a descris ambianţa în care l-a văzut. Vila sa albă cu douăzeci de încăperi, cu o terasă unde se puteau face băi de soare, se înălţa peste apele argintate ale golfului Biscayne. Briza marină aducea miresme de iasomie şi hibiscus. Au făcut împreună turul proprietăţii. Capone îi spuse oaspetelui său: „În colonia cinematografică de la Hollywood nu poţi găsi ceva mai frumos”. Arunca firimituri de biscuiţi peştilor tropicali care înotau într-un mic eleşteu cu maluri stâncoase, străjuit de ferigi, luminat de lămpi subacvatice. Trecând printre bănci de marmură şi

boschete, ajunseră la debarcaderul privat, unde erau ancorate iahtul şi barca cu motor, cu steagul american fluturând trufaş în vânt. Capone zăbovea asupra detaliilor, descriind plăcuta lui viaţă de huzur: se scula la nouă şi jumătate, făcea un plonjon în piscină, rezolva unele treburi cu secretarul lui, pe urmă se ducea la pescuit de bonito (un fel de macrou), juca golf sau bridge, ori pleca la curse. De obicei avea prieteni invitaţi la cină, şi la ora unu noaptea se culca. Dar vechile ameninţări tulburau această viaţă idilică. Gardieni înarmaţi patrulau la marginea domeniului înconjurat de ziduri înalte; în amurg, în interiorul şi în afara casei se aprindeau lumini, izgonind din grădină şi de pe plajă umbrele de care puteau să profite inamicii.

Capone nu şi-a găsit pacea sufletească, chiar dacă pescuia la umbra palmierilor. O îngrijorare în plus i-o provoca faptul că, dată fiind absenţa lui de pe scena oraşului Chicago, unde el juca un rol de frână, se dezlănţuise din nou bătălia, în scopul de a-i smulge lui Capone ce îi aparţinea. La 24 martie i se telefonă pentru a-l înştiinţa că în seara precedentă fusese lichidat Johnny Gennaro, unul din şefii statului său major. Gennaro se ducea cu maşina la mama lui, împreună cu Joseph Vince, când, în centrul aglomerat al oraşului, un automobil Ford s-a alăturat automobilului lor, descărcând – conform ritualului bine cunoscut – o salvă de plumbi. Gennaro a fost omorât; Vince declară: „Nu i-aş putea descrie pe oamenii aceia, e un vălmăşag în capul meu”. De comiterea crimei a fost

suspectat James Beicastro, care fusese cu puţin timp în urmă rănit de gangsterii lui Capone. Cu acel prilej, Beicastro declarase: „N-aş putea spune cine erau atacatorii. Stau tare prost cu vederea”.

În vara aceea, Curtea cu juri se întruni din nou, pentru o săptămână întreagă. Capone pesemne că aşteptase cu nelinişte sporită dezbaterile ei hotărâtoare, căci de data aceasta nu încercase să tărăgăneze lucrurile, cum făcuse în februarie 1929. Atunci, la citaţia înmânată de locţiitorul şefului poliţiei, care îi ordona să se înapoieze de la Miami pentru a compărea în faţa Curţii cu juri, Capone răspunsese printr-un certificat scris şi dat sub prestare de jurământ de către medicul lui curant, care afirma că „o călătorie în nord i-ar putea provoca moartea” (fără a menţiona şi gloanţele ca o posibilitate cu urmări fatale). De data aceasta, aşadar, s-a dus la Chicago – probabil că şi consilierii lui juridici l-au informat că acuzarea dispunea de dovezi prea grave – şi a tras la hotelul Lexington. Actul de acuzare a fost prezentat-la orele 13,30, în ziua de 5 iunie: Capone şi alte şaizeci şi opt de persoane erau învinuite de cinci mii de violări ale legilor prohibiţiei, iar împotriva lui Capone în mod special exista o învinuire de evaziune fiscală, pentru că nu plătise 215.000 de dolari impozit asupra venitului global de 1.050.000 de dolari realizat între anii 1924 şi 1929. După trei ore, Capone intra în sala tribunalului, surâzând cordial, în semn de mulţumire pentru frazele de încurajare aruncate de reporteri şi de curioşi. Prezenţa lui voluntară stârni o

copleşitoare deziluzie, cel puţin unui ofiţer de poliţie pe nume Clarence Converse, însărcinat cu investigarea cazului Capone, care izbucni în lacrimi când pricepu că nu avea să savureze profunda plăcere de a intra în hotelul Lexington pentru a-l escorta pe Capone încătuşat. Peste o jumătate de ceas Capone, liber pentru unsprezece zile în schimbul depunerii unei cauţiuni de cincizeci de mii de dolari, ieşea surâzător, păstrând o politeţe căznită, cu suita lui de gardieni personali şi de avocaţi.

După întoarcerea lui Capone la hotelul Lexington, Frank Wilson, agentul de investigaţii al oficiului de impuneri, care pregătise probele pentru Curtea cu juri, a primit un telefon de la Pat O'Rourke, care îl informă că Al Capone tocmai adusese de la New York cinci pistolari, însărcinându-i cu uciderea lui Wilson, Madden şi Irey, în speranţa că această zgomotoasă demonstraţie de forţă de ultimă oră ar putea schimba intenţia celorlalţi de a continua procesul sau măcar de a-l declara culpabil. Dar în ziua următoare, maşina cu număr de New York dispăru odată cu cei cinci pasageri ai ei, şi O'Rourke declară că cei din jurul lui Capone îl convinseseră să renunţe la proiectul lui disperat; vremea când se mai puteau comite omoruri de acest gen apusese în mod irevocabil, şi în preajma lui Capone erau oameni mai înţelepţi decât el, care adulmecau cu fineţe noul climat şi îşi dădeau seama de „forţa hotărârilor luate. Se încercă atunci un plan mai subtil. Un tânăr destul de isteţ îl vizită pe un om de afaceri din New York, prieten cu

Irey, rugându-l să transmită oferta de un milion şi jumătate de dolari, bani gheaţă, în schimbul achitării lui Capone. Oferta nu a fost acceptată.

25.

Lovitura sub centură

A fost adoptată a treia şi ultima strategie a lui Capone. Au fost iniţiate negocieri secrete. În mod neoficial juriştii lui Capone au luat contact cu reprezentanţi ai guvernului, sugerând încheierea unui târg: o condamnare simbolică la doi ani şi jumătate închisoare, însoţită de o lichidare a datoriei fiscale. Capone a fost convins să se împace cu ideea unui nou popas în închisoare, scurt şi confortabil, ca să se termine o dată pentru totdeauna cu toate formalităţile acelea supărătoare, de care se ţineau acum cu atâta încăpăţânare autorităţile federale. La începutul lunii iunie, un ziar din Chicago a publicat un articol în care se făcea aluzie la o tranzacţie confidenţială, şi, cu mulţi ani mai târziu, Irey a declarat că procurorul districtual Johnson, acţionând conform ordinelor primite de la Washington, decisese în cele din urmă să accepte, în numele guvernului; o soluţie de compromis, constând dintr-o condamnare la doi ani şi jumătate de detenţiune, în schimbul unei

declaraţii de vinovăţie făcute de Capone. El prefera această situaţie riscului pe care îl comporta un proces cu juraţi pasibili de intimidare şi cu martori terorizaţi, proces care ar putea duce la achitarea lui Capone. O victorie modestă, dar sigură era preferabilă probabilităţii unei înfrângeri totale.

După ce i s-au dat din nou asigurări că putea să se declare în instanţă vinovat, fără a risca mai mult decât cei doi am şi jumătate, aşa cum se convenise, Capone acceptă tranzacţia cu toată bunăvoinţa de care era capabil. A fost văzut în oraş şi la alergări, la locul lui obişnuit, în loja centrală. Apoi a dat un banchet de adio, cu pompa tradiţională. A fost focul de artificii final care încheia epoca bandei Capone, ritualul care marca amurgul acestui zeu atât de straniu. Banchetul a avut loc la New Florence Hotel, şi a fost o reuniune cu adevărat hogarthiană[58] a lumii interlope din Chicago şi a aliaţilor ei: emisari ai hipodromurilor, ai ringului, ai fabricilor clandestine de bere şi ai cercurilor politice de circumscripţie, fraternizând cu pistolari, patroni de case de toleranţă şi şantajişti, pentru cina cea din urmă. În cursul ospăţului, Capone se învârtea printre invitaţi, primind condoleanţe şi urări călduroase, cu braţul pe după mijlocul lui Johnny Torrio, care se întorsese anume pentru acest prilej. „Johnny o să vadă de treburile mele, în lipsa mea”, le spunea prietenilor. Mai era acolo şi

[58] William Hogarth – pictor englez (1697—1764), unul din iniţiatorii realismului critic. A redat scene care demascau viciile aristocraţiei şi ale burgheziei, decăderea moravurilor, lumea interlopă. – Nota trad.

O’Rourke, tot travestit în Lepito, la aceeaşi masă cu Mike Kelly, Jack McGurn zis „Mitralieră” şi Paul Ricca. Când Capone îl salută, în timp ce făcea turul sălii, O’Rourke spuse pe un ton loial: „Îmi pare rău că pleci, Al”.

S-a băut până în zori, dar mărci alese de şampanie, vinuri şi alte băuturi alcoolice, dintr-un stoc rezervat, nu din cel care se împărţea publicului obişnuit.

La 16 iunie, Capone se prezentă în faţa judecătorului Wilkerson şi, fără a mai discuta, se recunoscu vinovat de toate cele cinci mii de încălcări ale legilor prohibiţiei care îi erau atribuite, precum şi de evaziune fiscală, pentru care, teoretic, ar fi trebuit să petreacă în puşcărie o perioadă de douăzeci şi cinci de mii de ani. Capone era o pradă importantă, căzută în fine în mâinile legii, într-un *mod de necrezut, şi a fost tratat cu multă grijă. O puternică falangă de poliţişti stătea în jurul lui, pentru a-l ocroti împotriva eventualelor agresiuni organizate de duşmanii lui, posibile într-un moment când era atât de expus, şi a fost dus la etajul al cincilea al tribunalului, într-un ascensor privat. Un judecător federal, care cu puţin mai înainte a vrut să intre în acelaşi ascensor, a fost oprit de un uşier care i-a explicat: „Nu se poate, este rezervat pentru Al Capone”. După recunoaşterea vinovăţiei, avocaţii lui cerură ca pronunţarea hotărârii să fie amânată pentru două săptămâni, ca să i se dea timp să-şi pună treburile în ordine. Cererea a fost admisă, ca şi amânarea ulterioară de treizeci de zile, solicitată fiindcă băiatul lui se îmbolnăvise de mastoidită.*

La 30 iulie Capone se înapoia în faţa Curţii gata să primească o pălmuţă peste degete, dar în loc de aceasta a căpătat o lovitură buimăcitoare. Poate că, ajuns la acest punct, o simţi cum se abate asupra lui, inexorabilă şi masivă, fiindcă se pare că în ultimul minut fusese cuprins de multe presimţiri rele cu privire la valabilitatea şi loialitatea târgului încheiat. Deşi, în cadrul unui interviu confidenţial, relatase presei istoria celor treizeci de luni de închisoare pe care aranjase să le facă, în timp ce se îndrepta spre sala de şedinţe, pe coridor le spuse ziariştilor: „Sunt cam nervos. La urma urmei, sunt şi eu doar o fiinţă omenească”. Se înfăţişă curţii îmbrăcat elegant, cu un costum verde închis şi pantofi maro cu alb. Mestecând într-una gumă, îl văzu pe judecătorul Wilkerson cum se instalează în jilţul lui. Judecătorul introduse imediat în atmosferă o ascuţime şi o tensiune neaşteptate, declarând cu emfază: „Să auzim probele aduse în acest proces. Pârâtul trebuie să înţeleagă că nu poate să cadă la învoială cu această curte”.

Urmă un rapid schimb de priviri, pline de nelinişte, între Capone şi juristul lui, Michael Aherne. Amândoi îl ascultară cu o atenţie încordată pe procurorul districtual George E.O. Johnson, care dădu lămuriri în sensul că, dacă se recomanda curţii să dea dovadă de indulgenţă, acest lucru se făcea cu deplina aprobare a procurorului general, a şefului serviciului de investigaţii al Departamentului veniturilor interne şi a unuia din subsecretarii de stat de la

Ministerul Finanţelor.

Judecătorul îl întrerupse, spunând: „Recunoaşterea vinovăţiei echivalează cu o mărturisire totală a infracţiunilor comise. Curtea aceasta nu are căderea să facă compromisuri, dar Congresul conferă asemenea putere altor organe guvernamentale. Curtea poate pretinde să fie înfăţişate probele. Dacă pârâtul cere îndurare curţii, trebuie să fie gata să răspundă la toate întrebările pe care i le va pune curtea. De vreme ce sarcina curţii este de a determina gradul de vinovăţie, bazându-se pe declaraţia învinuitului, instanţa trebuie să presupună că pârâtul a comis faptele care i se impută. Dacă învinuitul se aşteaptă la indulgenţă din partea acestei instanţe, el trebuie să coboare la bara martorilor şi să depună mărturie, arătând pe ce temei se aşteaptă la această indulgenţă”.

Aherne se grăbi să protesteze: „Atât învinuitul cât şi apărătorul său nu s-au gândit nicio clipă că ar putea fi vorba de o recunoaştere necondiţionată a vinovăţiei. Mai înainte de a fi făcută această declaraţie şi mai înainte de a fi formulată incriminarea finală, eu am discutat cu procurorul districtual. Procurorul m-a asigurat că, dacă inculpatul se va recunoaşte vinovat, el va face curţii o recomandare privitoare la durata pedepsei”.

Judecătorul Wilkerson ridică mâna, rostind: „Sunt informat că procurorul districtual are intenţia de a face acest lucru!”

„Noi ne gândeam – continuă rapid Aherne – că

recomandarea procurorului va fi aprobată de instanţă. Credeam că Departamentul Justiţiei are puterea de a stabili un compromis, atât pe plan civil cât şi pe plan penal, şi tocmai acest motiv l-a îndemnat pe pârât să facă declaraţia aşa cum a făcut-o. La drept vorbind, noi nu am fi făcut niciodată această declaraţie, dacă nu ne-am fi gândit că instanţa o va accepta şi va proceda în consecinţă".

Replica judecătorului Wilkerson nu-i lăsa lui Capone nicio îndoială că vremea privilegiilor şi a concesiilor speciale apusese. Magistratul spuse în continuare.

„Este desigur un lucru nemaiauzit în procedura judiciară ca un for, fie şi instanţa însăşi, să poată contracta în numele instanţei obligaţii cu privire la sentinţă. Curtea va asculta recomandările procurorului districtual, dar învinuitul nu poate socoti că instanţa este obligată să pronunţe sentinţa conform acestor recomandări". Şi, adresându-se direct lui Capone, adăugă: „Învinuitul trebuie să înţeleagă că pedeapsa nu poate fi decisă, înainte de a se încheia audierile. Vreau să fie foarte clar că instanţa federală nu se poate preta la târguieli".

Urmă o consultaţie consternată, pe şoptite, între apărătorii lui Capone; apoi avocatul Aherne sări în picioare pentru a retrage declaraţia de culpabilitate. Capone, mestecându-şi mai grăbit guma, părea năucit. Acuzaţiile privitoare la cele cinci mii de încălcări aduse legii prohibiţiei nu puteau fi dovedite în mod concret, decise judecătorul Wilkerson, dar Capone avea să fie judecat pentru evaziune

fiscală. Dezbaterile au fost fixate pentru ziua de 6 octombrie.

Chiar şi în această fază finală, Capone încă mai pândea cu şiretenie, gata să prindă din zbor orice ocazie de a-şi câştiga bunăvoinţa publicului. În intervalul care se scurse între şedinţa prezidată de Wilkerson şi începerea procesului, milionarul John Lynch, agent de pariuri şi jucător la curse care opera pe diverse hipodromuri, fu răpit în luna august şi sechestrat în aşteptarea răscumpărării, stabilită la suma de 250.000 de dolari. Departamentul de poliţie din Chicago, o echipă de detectivi particulari şi un comitet organizat, format din prietenii lui personali, nu reuşiră să-i dea de urmă.

Oferta de o sută de mii de dolari fu respinsă de răpitori, care au anunţat printr-un mesaj brutal că, dacă suma cerută nu va fi achitată integral, Lynch va fi ucis. Prietenii lui Lynch obţinură o audienţă la Capone şi îl rugară să-şi folosească influenţa în lumea interlopă pentru a obţine ca milionarul să fie eliberat. Capone declară presei; „Un individ care răpeşte oameni este un vierme! Eu nu aprob acest gen de şantaj din pricina mâhnirii pe care o trezeşte în sufletul soţiei şi al copiilor persoanei răpite, în acest caz de forţă majoră, voi fi bucuros să acord ajutorul meu oraşului Chicago”.

La câteva ceasuri după întrevedere, Lynch fu azvârlit dintr-o maşină pe o stradă din Kanakee, în Illinois; se întoarse acasă, la Lake Geneva, în Wisconsin, istovit, dar

nevătămat. S-a făcut o mare publicitate în jurul acestei intervenţii a lui Capone şi a ultimei demonstraţii a puterii sale; se găsiră însă şi unii care, mai puţin impresionaţi de gestul lui, au mirosit imediat un complot premeditat cu grijă pentru a-şi atrage simpatii. Capone ar fi aranjat răpirea lui Lynch pentru ca, după ce câteva zile în şir poliţia şi autorităţile neputincioase au fost puse pe jăratec, să-şi atragă recunoştinţa şi aplauzele obştei cetăţeneşti, dând ordin să i se dea drumul nefericitului milionar. Poliţia adoptase fără a sta pe gânduri această opinie şi emise un mandat de arestare împotriva lui Capone, pentru complicitate la răpire. Între timp, Capone se topise. Asociaţii lui, indignaţi, făcură mare tapaj, strigând că şeful cel mare fusese calomniat. În orice caz, după ce se potoliră spiritele, după ce fu pus deoparte mandatul de arestare, şi întreaga afacere fu clasată, Capone ieşi iar la lumină şi făcu presei următoarea declaraţie: „Trebuie să le aplicăm o pedeapsă exemplară nemernicilor de răpitori. Vreau ca aceşti indivizi să fie prinşi mai curând decât oricare alt soi de criminali”.

Capone nu capitulase în lupta lui individuală. Cu cinci zile înainte de începerea procesului ce-i fusese intentat pentru evaziune fiscală, O’Rourke îi telefonă lui Irey, raportându-i că banda Capone poseda lista celor o sută de cetăţeni din Chicago chemaţi să facă parte din lotul din care se desemnau juraţii. „Băieţii umblă prin oraş ca să vorbească cu juraţii – zise el. Într-o mână ţin un teanc de

bancnote, şi în cealaltă un pistol”. Informaţia lui O’Rourke se dovedi exactă: era în curs o acţiune de mituire şi ameninţare a juraţilor. Irey se grăbi să se ducă la judecătorul Wilkerson, care, după ce îl ascultă, spuse: „Nu-ţi face griji din cauza asta”.

În ziua premergătoare procesului, au fost convocaţi cetăţenii incluşi în lotul juraţilor; cinci încercară să se sustragă selecţionării. Judecătorul consideră legale temeiurile înfăţişate de câţiva dintre ei, iar celorlalţi le ordonă să se prezinte la tribunal a doua zi de dimineaţă, când procesul avea să înceapă cu selecţionarea celor doisprezece juraţi. Niciunul din juraţii potenţiali nu divulgase că s-au făcut încercări de a-i corupe. Irey şi colegii lui erau deprimaţi şi neliniştiţi, iar în adâncul inimii lor, aproape siguri că bătălia fusese deja câştigată de Capone, că procesul avea să fie răsturnat.

În dimineaţa următoare, atât în incinta tribunalului, cât şi în afara lui, domnea o atmosferă festivă şi melodramatică. Se adunase o mare mulţime. O reţea telegrafică suplimentară fusese instalată pentru a transmite ştirile întregii naţiuni americane şi pe tot globul. Reporterii care alergaseră din toate colţurile Americii şi corespondenţii diferitelor ziare europene se înghesuiau pe băncile rezervate presei şi publicului. În afara clădirii tribunalului, în timp ce sosea detaşamentul lui Capone, aparatele de luat vederi pentru jurnalele de actualităţi zbârnâiau, becurile cu magneziu ale fotografilor scânteiau.

Gardianul personal de serviciu al Marelui şef era Phil d'Andrea, un pistolar sumbru, cu ochelari negri, care ţinea în mână o servietă. Se descoperi apoi că purta şi un revolver încărcat în buzunarul pantalonilor. Arestat pe loc, fu dus într-o celulă şi condamnat ulterior la şase luni închisoare pentru ofensă adusă Curţii.

În timp ce mergea, Capone flecărea de zor cu jurnaliştii. „Eu voiam să mă duc la închisoare!", spuse el, jucând în continuare rolul de filantrop nedreptăţit. „Mi-aş fi primit porţia cuvenită şi apoi m-aş fi întors la soţie şi la copil, ca să-mi duc viaţa în tihnă. Dar iată-mă încolţit de un public care nu vrea să-mi acorde o şansă cinstită. El pretinde o reprezentaţie completă, cu gonaci şi hăituială – şi toate celelalte. Este absolut imposibil ca un om de vârsta mea să fi comis toate lucrurile de care sunt învinuit. Eu sunt o fantomă, născută dintr-un milion de creiere! Totuşi, dacă Al Capone va fi găsit vinovat, cine va suferi? O stafie de mascaradă, sau omul care stă acum în faţa voastră? Desigur, eu voi fi cel care se va duce la puşcărie. Ei bine – încheie el, plin de vioiciune – aş prefera să stau într-o lojă şi să urmăresc campionatul mondial de baseball. Ce viaţă!"

Juraţii au fost invitaţi să-şi depună jurământul. Grefierul Frank Otto strigă primul nume de pe listă, Avocatul lui Capone parcurse cu privirea lista ce o avea în mână şi ridică ochii, vădit surprins. Neliniştea sa sporea pe măsură ce controla în zadar pe foaia cu fiecare din celelalte unsprezece nume. Niciunul din numele acelea nu aparţinea

celor o sută de cetăţeni cu care banda lui Capone avusese întrevederi. Într-adevăr, în primele ore ale dimineţii judecătorul Wilkerson se dusese la tribunal şi dăduse ordinul de a înlocui lista specială a juraţilor cu cea normală, folosită de celelalte secţii" ale tribunalului. Din clipa aceea, lui Irey şi acuzatorului public le păru realmente posibil ca fărădelegile de care era inculpat Capone să fie audiate şi judecate în mod obiectiv.

Procesul a durat douăsprezece zile. O procesiune întreagă de martori au fost chemaţi pentru a da o imagine despre nivelul cheltuielilor făcute în mod obişnuit de Capone. Croitori, bijutieri, măcelari, hotelieri, agenţi imobiliari şi diferiţi negustori indicau sumele pe care le-au încasat de la Capone – de obicei în numerar, câteodată pe baza cecurilor semnate de Jack Guzile – în schimbul mărfurilor cumpărate şi al serviciilor prestate. Un martor a destăinuit că Al Capone cumpărase din prăvălia sa, cu unsprezece dolari bucata, lenjerie de corp lucrată din cea mai-frumoasă mătase italiană – „un material asemănător cu cel din care se fac mănuşile de mătase pentru doamne" – explică furnizorul. Toţi izbucniră în râs, iar Capone, posac, roşi. Alţi comercianţi au urcat la bara martorilor arătând că Al Capone îşi plătea costumele cu 135 de dolari bucata, că dădea douăzeci şi cinci de dolari pe cămăşile cu monogramă şi că îşi cumpărase pentru cordoane treizeci de catarame montate cu diamante, cu 275 de dolari bucata. Automobilele îl costau douăsprezece mii de dolari.

Shumway, care fusese cândva agent la biroul de pariuri „de la Hawthorne Inn, şi alţi foşti angajaţi de-ai lui Capone au arătat din ce surse proveneau veniturile lui Capone. Când apărarea ridică obiecţia că niciunul din martori nu putea aduce dovada că inculpatul încasase măcar un singur cent, Wilkerson înlătură obiecţia, replicând: „Tocmai în acest scop inculpatul nu avea conturi la bancă şi nu ţinea registre contabile, ca să nu se strecoare nicio informaţie cu privire la veniturile sale. Învinuitul a înălţat în jurul său un zid solid de piatră, şi de aceea guvernul trebuie să se bizuie pe un lanţ de fapte materiale”.

Zidul de piatră începea să se surpe. În pofida violentelor obiecţii ridicate de apărare, a fost înfăţişată scrisoarea trimisă în vara precedentă de avocatul lui Capone lui Frank Wilson, în care era recunoscută existenţa unui venit. Îngrămădind cu trudă amănunt peste amănunt, în cursul acelor douăsprezece zile acuzarea a reuşit să demonstreze, punct cu punct, că Al Capone avea venituri; că el însuşi recunoscuse acest fapt; că banii aceştia îi cheltuia, şi că pentru aceste sume nu plătea niciun fel de impozit. Apărarea replică, susţinând că singurul fapt dovedit era că Al Capone era mână spartă.

Juraţii se retraseră în camera de chibzuire de unde reveniră cu verdictul după zece ore de dezbateri. Era 18 octombrie, ora 11 şi 10 seara. Ciudat verdict: Capone nu a fost găsit vinovat de evaziune fiscală pe anii 1924,1928 şi 1929 – concluzie pe care el o ascultă cu o bucurie

crescândă. Dar ceea ce urmă îi îngheţă surâsul pe buze. Era vinovat, continuă primul jurat, de evaziune fiscală pe anii 1925,1926 şi 1927 şi de neprezentarea declaraţiei de venit pe anii 1928 şi 1929. Acuzarea a fost atât de derutată auzind că pe anii 1928 şi 1929 Capone nu fusese găsit culpabil de evaziune fiscală, şi în acelaşi timp era culpabil de necompletarea unei declaraţii de impunere pe aceiaşi ani, încât ceru o suspendare a şedinţei pentru a avea răgazul de a se decide dacă putea sau nu să accepte verdictul. După un sfert de ceas anunţă că guvernul îl accepta.

După şase zile Capone compărea din nou în faţa instanţei pentru a se da citire sentinţei. Hotărârea pronunţată de Wilkerson era şi mai complicată decât verdictul iniţial al juraţilor. Judecătorul cu părul cărunt şi zbârlit sta aplecat asupra însemnărilor sale şi enunţa diferitele capete de acuzare; pe măsură ce erau anunţate sentinţele, implicând diverse perioade de întemniţare, Capone reacţiona în mod cât se poate de vizibil: îşi schimonosea faţa, îşi umezea buzele, îşi răsucea degetele la spate, îşi mototolea batista albă pe care o purta la buzunarul de la piept. Încercă chiar să surâdă, dar fără prea mare succes, în timp ce judecătorul continua să vorbească, atât acuzarea cât şi apărarea păreau tot mai nesigure cu privire la pedeapsa care urma să-i fie dată inculpatului, ţinând seama de cumularea diferitelor sentinţe rezultate din cele cinci condamnări separate. Îndatoritor, judecătorul

comasă până la urmă totul într-o condamnare unică: unsprezece ani închisoare şi cincizeci de mii de dolari amendă, plus treizeci de mii de dolari cheltuieli de judecată. Un murmur de stupefacţie străbătu sala tribunalului... Pedeapsa era mai mare decât dublul celor care fuseseră date până atunci pentru vreo infracţiune similară. În cele din urmă, judecătorul îşi ridică ochii din hârtiile sale şi-l întrebă pe şeful poliţiei când putea fi expediat Capone la penitenciarul din Atlanta. Şeful poliţiei răspunse hotărât: „Astă seară, la orele şase şi cincisprezece minute”. Capone se întoarse atunci spre avocatul lui şi îi strânse mâna, spunând: „Ei, cu bine... La revedere”.

Cu un aer obosit şi năucit se îndreptă spre ascensor, care acum nu mai era rezervat exclusiv persoanei sale. Într-adevăr, era plin de ziarişti, funcţionari ai tribunalului şi poliţişti; mai era şi O’Rourke, care în a patra zi a procesului îşi lepădase travestiul lui – Lepito, pistolarul din Brooklyn – pentru a veni să depună mărturie. Capone îl privi şi zise: „Singurul lucru care m-a înşelat a fost faţa ta. Ai o faţă de macaronar”. Şi, cu un rânjet palid, adăugă: „Tu ai înfruntat riscurile tale şi eu pe ale mele. Eu am pierdut”.

Dar dezinvoltura lui se topi când văzu cum roia mulţimea în jurul tribunalului. Ştirea se difuzase rapid; Chicago părea şocat şi uluit la ideea că Marele şef fusese doborât de-a binelea de pe piedestalul lui, că banii şi influenţa lui nu izbutiseră să-l scoată din belea nici măcar în ultima clipă. Palid, şi acum vizibil deprimat, Capone avu o

izbucnire de furie, apucă o găleată cu apă ca s-o arunce în capul unui fotograf care-şi îndrepta spre el aparatul, dar agenţii îl traseră îndărăt. Fu escortat până la celula D5 şi băgat acolo împreună cu un individ oarecare reţinut la arest pentru că nu-şi plătise o amendă. Când li se dădu voie înăuntru ziariştilor, Capone îşi redobândise stăpânirea de sine, amintindu-şi de reputaţia sa de om al gesturilor regeşti. Scoase din buzunar un teanc de bancnote şi întinse câteva tovarăşului său de celulă. Presei îi explică: „Am să-l ajut să iasă de-aici!”. După aceea se apucă iar să se plângă că primise „o lovitură sub centură”, adăugând: „Dar, dacă trebuie să facem anii aceştia, suntem în stare să-i facem. N-am auzit în viaţa mea să fi căpătat cineva mai mult de cinci ani pentru încurcături fiscale, dar toţi sunt porniţi împotriva mea. Nu mi s-a lăsat nicio şansă”. Îi rugă pe fotoreporteri să nu tragă instantanee înfăţişându-l îndărătul gratiilor – „Gândiţi-vă la familia mea” – şi fotografii îl lăsară în pace. În seara aceea, la cină bău două ceşti de cafea, dar nici nu se atinse de carnea şi varza servite pe o farfurie de tinichea. Refuză să mai acorde alte interviuri, comunicându-le ziariştilor că, după părerea lui, severitatea sentinţei se datora proastei publicităţi pe care i-o făcuseră ziarele.

Dar zăvoarele încă nu fuseseră trase în urma lui. Judecătorul Wilkerson refuză să-i acorde libertate provizorie pe cauţiune, până la judecarea recursului; totuşi luni dimineaţa avocaţii lui se grăbiră să prezinte o cerere de

eliberare pe cauţiune la Curtea de Apel din circumscripţia respectivă. Bătălia contra sentinţei continuă şase luni la rând, dar zadarnic. Recursul fu respins, iar la 3 mai 1932 Capone a fost dus de la închisoarea comitatului Cook la gara Dearborn, pentru a lua trenul *Dixie Flyer,* cu destinaţia Atlanta, unde a fost înregistrat în penitenciarul federal sub numărul 40.866. Ulterior Eliot Ness a descris plecarea lui Capone din Chicago. Doi şefi de poliţie federală l-au escortat până la Atlanta, dar, până la plecarea trenului, Ness a fost răspunzător de protecţia persoanei lui. Pentru a preîntâmpina orice încercare de eliberare sau de asasinat, Ness a organizat un fel de caravană compusă din cinci maşini în cursul scurtului traseu ce-l aveau de străbătut de la închisoare până la gară. Un automobil deschidea drumul, urmat de cel în care se afla Capone, şi îndărătul lor veneau alte trei, pline de agenţi ai prohibiţiei şi ai poliţiei, toţi înarmaţi cu puşti cu ţeavă retezată, revolvere şi pistoale automate ţinute în tocuri descheiate la subsuori.

Capone a fost scos din celulă la nouă şi jumătate, deşi expresul *Dixie Flyer* urma să plece abia la unsprezece şi jumătate. În timp ce parcurgea coridorul care ducea din celule la biroul directorului închisorii, ceilalţi deţinuţi îi strigară: „Ai primit o lovitură urâtă, Al!”, „Capul sus, Al, nu e chiar atât de greu de îndurat!”, „Se aranjează lucrurile, Al, n-ai să stai multă vreme acolo!”

În biroul directorului, şeful de poliţie Henry Laubenheimer înmânã funcţionarului închisorii mandatul în

care i se ordona şerifului „să-i încredinţeze pe Alfonso Capone şi Vito Morici”. Acesta din urmă, acuzat de a fi condus o maşină furată, era dus în Florida pentru a fi judecat acolo de tribunalul federal. Când trebuiau să iasă, în timp ce Morici voia să-şi pună pardesiul, Capone îi spuse: „Ţine-l pe braţ, aşa n-o să vadă nimeni cătuşele”.

În curtea interioară a închisorii îl aştepta un grup de fotoreporteri şi aparatele fulgerară. Capone părea mulţumit că se află din nou în centrul atenţiei pentru acele câteva momente, şi îi spuse lui Ness: „Ce zici, parcă ar trece Mussolini!” Alţi ziarişti şi vreo trei sute de cetăţeni din Chicago erau la porţile închisorii, iar o mulţime şi mai numeroasă se afla în gara Dearborn, printre care mulţi prieteni de-ai lui Capone şi cei doi fraţi mai mici ai lui, veniţi cu toţii să-l vadă plecând şi să asiste la sfârşitul unei ere. Dar după ce se văzu din nou înconjurat de mulţimea care se holba la el, deveni deodată arţăgos şi le strigă reporterilor: „Duceţi-vă la dracu’, nemernicilor. Iar vreţi să mă duceţi cu preşul, ai? Ei bine, n-am de gând să vorbesc!”

Dixie Flyer era compus din opt vagoane, care au fost toate percheziţionate cu atenţie; Capone se urcă în al doilea vagon de la coadă, împreună cu cei doi ofiţeri de poliţie, iar în compartimentele alăturate au luat loc gardienii înarmaţi din escortă. Capone îşi scoase pardesiul şi aprinse un trabuc. Apoi se uită la Ness: „Bine, mă duc să fac cei unsprezece ani căpătaţi – spuse el cu glas neutru. Trebuie să-i fac, asta e. Nu port pică nimănui. Unii oameni

mai au şi noroc... Eu n-am avut”. Apoi adăugă, cu, candoarea mohorâtă a unui falit care îşi trece în revistă greşelile. „Oricum, aveam prea multe pe cap în afacerile mele, mereu să dai din buzunar şi veşnic să ai grijă de alte camioane şi fabrici de bere! Comerţul cu bere ar trebui să devină o afacere legală!”

Uşile au fost trântite şi trenul s-a urnit din loc.

26.

„Cel mai mare dintre „foşti”

Capone petrecu următorii doi ani în penitenciarul din Atlanta, lucrând aproape tot timpul la atelierul de croitorie, croind pantaloni şi salopete, primind şapte dolari pe lună, sumă mărită ulterior la zece. Nici el şi nici acoliţii lui de afară nu renunţaseră la speranţa de a vedea lucrurile schimbându-se. În luna mai a anului 1932 cererea de revizuire a procesului, bazată pe temeiul că acţiunea judiciară fusese intentată contra lui după ce expirase termenul legal, fu respinsă de Curtea Supremă. Comentariul amar a lui Capone fu: „Tot eu sunt ţapul ispăşitor. Justiţia nu se poartă cinstit cu mine. Eu sunt un bun cetăţean. Gândiţi-vă la binele pe care l-am făcut pe lumea asta... şi iată răsplata”.

În închisoare continua să se preocupe de bunul său nume. Când află că Howard Hawk, producătorul de la Hollywood turna filmul „Scarface”, îi trimise un emisar cerând să fie consultat cu privire la prezentarea faptelor. Hawk povesteşte: „Emisarul mi-a spus că Şeful cel mare era în general împotriva filmelor cu gangsteri, şi în special a celor care înfăţişau personajele din lumea interlopă ca pe nişte lepre. I-am răspuns că Şeful cel mare trebuie să-şi plătească biletul de intrare dacă vrea să vadă cum realizăm filmul. Am turnat filmul. Cred că Al Capone subvenţionează o campanie de propagandă organizată împotriva acestui gen de filme”.

Din celula lui, Capone făcu un ultim efort desperat pentru a mobiliza simpatia care credea că mai supravieţuieşte în opinia publică pentru el. Răpirea copilului lui Lindbergh îi oferi prilejul. În aprilie 1932, în vreme ce întreaga ţară era zguduită de răpirea băieţaşului eroicului aviator, Capone se oferi să folosească toată influenţa de care dispunea în lumea interlopă pentru vânarea răpitorilor şi readucerea micuţului – fireşte, dacă i s-ar acorda temporar libertatea. Era dispus să depună o cauţiune de cinci sute de mii de dolari, fratele lui mai mic urmând să-i ia locul în închisoare, ca ostatec, până la înapoierea lui. „Cred că pot găsi copilul – afirmă el – Nu voi fugi. Nu mi-aş trăda niciodată fratele, ţin mult la el. Dacă nu le ajunge fratele meu, îmi poate lua locul fiul meu, Tony, cu încuviinţarea mamei lui. Câte lucruri nu aş putea face, odată ajuns afară!

Nu ştiu nimic despre răpirea copilului lui Lindbergh, dar toţi cei din lumea noastră mă cunosc, ştiu că sunt un om cinstit, care îşi ţine cuvântul dat, dacă vor numai bani. Dacă cineva mi-ar răpi băiatul sunt sigur că l-aş putea găsi şi la fel voi face tot ce-mi stă în putinţă pentru soţii Lindbergh. Nu vreau nici recompensă, nici glorie. Aş, afla curând dacă băieţelul e în iniile unei bande organizate cu care m-aş putea pune în contact, sau în puterea unuia care acţionează pe cont propriu. În cazul din urmă, ştiind că poate avea încredere în mine, acesta şi-ar da seama, fără îndoială, că n-ar fi o idee rea să-mi facă un serviciu".

Dar această elocventă pledoarie nu clinti împietritele autorităţi care, după ce îl vârâseră în fine la răcoare pe „omul cinstit", intenţionau să-l ţină acolo. Se făcură chiar speculaţii că răpirea copilului ar fi fost o uneltire urzită de banda lui Capone, o tentativă disperată de a obţine libertatea acestuia în schimbul micuţului ostatic.

Lindbergh declară presei că era dispus să accepte oferta lui Capone, dar răspunsul oficial, scurt şi răspicat, a fost: „Nu, Capone, nu va fi pus în libertate". Şeful cel mare se scufundă din nou într-o tăcere abătută, întreruptă doar la începutul lunii mai, când micuţul Lindbergh fu găsit, mort. Capone mai făcu o încercare. Dacă va fi eliberat, declară el, îşi va dedica întreaga energie prinderii criminalilor pentru a-i da pe mâna justiţiei. Totodată oferi o recompensă de zece mii dolari pentru orice fel de informaţie despre răpitori.

Veştile privitoare la sănătatea lui Capone şi la viaţa lui

de întemniţat se publicau mereu într-un flux continuu. În luna decembrie a aceluiaşi an, procurorul federal Dwight Green, care contribuise la întemniţarea lui, informa publicul că Al Capone avea pe buze „un surâs aproape constant şi se bucura de popularitate datorită bunei lui dispoziţii”. Green spunea: „Se comportă atât de bine la Atlanta, încât ceilalţi deţinuţi încep să creadă că e un papă-lapte. A încercat, fără succes să intre în echipa de basebal a închisorii. Este un deţinut model, se supune tuturor dispoziţiilor chiar în clipa când i-au fost date. Are faţa bronzată, s-a mai subţiat, nu mai are burtă. A devenit un muncitor valoros în atelierul de încălţăminte al penitenciarului”. El adăugă că, pe cât se părea, Capone nu fusese uitat de admiratorii săi. „Primeşte mai multe scrisori decât oricare alt deţinut”.

Pe măsură ce treceau lunile, au început să circule zvonuri că Al Capone îşi petrecea o vacanţă elegantă şi confortabilă pe spezele guvernului, că purta pantofi de comandă, îşi consuma mai tot timpul făcând sport, iar seara i se permitea chiar să iasă din închisoare. Pe această temă s-a făcut o interpelare în Camera deputaţilor, unde directorul penitenciarului a trebuit să declare în mod formal că deţinutul Capone era încălţat cu bocanci reglementari, juca tenis doar o jumătate de oră pe zi şi nu beneficia de învoiri pe timpul serii. „Cât despre posibilitatea ca prietenii lui să caute să-i strecoare bani şi arme, adăugă directorul – convorbirile lui nu au loc fără să fie de faţă un agent

supraveghetor, astfel că mişcările lui pot fi urmărite tot timpul şi cuvintele schimbate cu vizitatorul pot fi auzite cu absolută claritate”.

Persista totuşi senzaţia enervantă că Al Capone, care doar cu doi ani în urmă era capabil să iasă cu faţa curată din orice încurcătură recurgând la intervenţia oricăror foruri, nu era încă în mod sigur zdrobit.

Părea limpede că, în ciuda sancţiunii suferite, nu era lipsit de mijloace financiare; în august 1932 se zvoni că, de îndată ce avea să iasă din închisoare, Capone voia să devină cowboy. Un oarecare colonel Jack Miller confirmă că Ralph Capone şi asociaţii lui negociau, în numele lui Al, cumpărarea în Oklahoma a unei moşii de 17.000 de acri, ranch-ul 101. Un agent imobiliar din regiune informă despre acest lucru agenţia Reuter: „Dacă târgul se încheie, băieţii lui Capone vor abandona şantajul şi traficul de alcool pentru a se ocupa activ de administrarea ranch-ului”.

Veştile rele au continuat să se abată, cu ritmică stăruinţă, pe capul lui Capone. În iulie 1933 se află că autorităţile federale îşi propun să-l judece din nou, pentru alte infracţiuni, astfel ca îndată ce avea să-şi ispăşească pedeapsa să urmeze alţi ani de detenţie. Apoi în luna ianuarie a anului următor, Capone află că era inclus într-un grup de deţinuţi care urmau să fie transferaţi la Alcatraz, un colţ stâncos de pe coasta Pacificului, temniţă cunoscută în America sub numele de Insula Dracului. Avocatul lui făcu cunoscut imediat că face recurs împotriva deciziei curţii

districtuale federale care-i respinsese cererea de punere în libertate provizorie, cerere făcută în baza principiului *habeas corpus.* Dar recursul nu a fost admis.

„Această poveste cu transferarea l-a afectat profund”, spuse avocatul său reprezentanţilor presei, după vizita făcută de ei lui Al Capone. „El consideră că fiind un bun deţinut nu merită să fie clasificat printre criminalii periculoşi”. Cu toate acestea, în august 1934, un tren-dubă special transportă pe Capone şi alţi treizeci şi nouă de pensionari ai puşcăriei de la Atlanta la San Francisco. Umbla zvonul că pistolarii lui Capone plănuiau să asalteze trenul, pentru a-şi elibera şeful. Fu adus cu cătuşe într-un compartiment cu obloanele trase, sub supravegherea unei escorte numeroase, înarmată cu pistoale şi bombe lacrimogene. Mii de curioşi se îngrămădeau în gara San Francisco pentru a asista la sosirea lui Capone, sau poate la o tentativă de salvare din partea gangsterilor săi. Probabil că poliţia nu luase în serios zvonurile acelea, dar în orice caz, decisese să nu-şi ia asupra ei riscuri necugetate şi trenul fu deviat la Maritinez, în California, pe o linie de cale ferată care, după ce depăşea San Francisco, ducea la Sausolito, o mică localitate situată imediat în spatele insulei-fortăreaţă. Un feribot traversă golful şi Capone fu primit conform unui plan dinainte stabilit. Directorul penitenciarului Akatraz, James A. Johnston, făcu o declaraţie presei, afirmând că Al Capone fusese transferat în insulă fiindcă „guvernul vrea să împiedice contactul lui

Capone şi al altor deţinuţi incorigibili cu lumea interlopă”.

De pe coasta Pacificului se strecurau din când în când la redacţiile ziarelor ştiri despre Capone. O revistă scrisese că a primit prin mijlocirea unui amic al lui Capone un mesaj mai degrabă suspect, prin care acesta se căia de trecutul lui. „Dacă aş fi putut trăi aşa cum mi-am dorit, acum nu m-aş afla aici”, s-ar fi plâns el. În ultimii zece ani am încercat în fel şi chip să rup cu bandele. Nu că mi-ar fi fost frică de ele, deşi viaţa mea era întotdeauna în pericol, ci fiindcă voiam să-mi îndepărtez soţia şi copilul de lumea aceea. Mi-ar plăcea să mă întorc în Italia cu familia. Bandele nu văd cu ochi buni pe cei care le dă cu piciorul, şi deşi nu cred că eu m-aş fi purtat astfel, era imposibil să-i fac pe oamenii aceia să vadă cum stau lucrurile în realitate. Câtă vreme bandele rămâneau stăpâne pe situaţie, nu mă puteam gândi să părăsesc America. Dar de-acum încolo soarta bandelor este pecetluită. Nu se poate trece cu vederea faptul că în America s-a sfârşit cu prohibiţia, şi că odată cu aceasta, principala bază a gangsterismului a dispărut”.

Afară de figurile de stil cam „făcute”, pretenţioase, neaducând deloc cu limbajul obişnuit al lui Capone – concis, dar tăios, – aceste vorbe nu oglindesc perspicacitatea sa în materie de afaceri. Prohibiţie sau nu, Capone ştia că, atâta vreme cât existau industrii şi sindicate muncitoreşti care puteau fi jumulite cu revolverul în mână, niciun gangster n-avea să stea la coadă pentru pâine gratuită. Firește, pretinsul mesaj putea constitui încă o tentativă de a face să

parvină forurilor corespunzătoare sugestia că, dacă ar fi fost eliberat, ar fi apucat-o pe calea cea dreaptă sau ar fi trecut Atlanticul.

În aprilie 1935 un deţinut eliberat din Alcatraz, un oarecare Verrell Rapp, povesti că Al Capone ajunsese în pragul nebuniei, că nu de mult se încăierase cu un alt deţinut. Fuseseră condamnaţi amândoi la carceră, fiind suspendaţi cu lanţuri de tavan şi cu fiare la picioare – o poveste pe care Departamentul Justiţiei se grăbi să o dezmintă. Dar a doua zi, alt fost oaspete al Alcatrazului, englezul William Henry Ambrose, plasator de stupefiante, care aştepta să fie deportat, confirmă parţial istorisirea cu carcera. „Alcatrazul – spuse el – este o temniţă unde domneşte o tăcere eternă. Niciun deţinut nu poate vorbi decât sâmbăta, între orele unu şi trei şi jumătate. Oricine ar înnebuni acolo. Până şi oamenii tari, cum e Capone, îşi pierd stăpânirea de sine din pricina tăcerii, a disciplinei deosebit de rigide şi a pedepselor aspre. Capone a fost aruncat de vreo trei-patru ori în „gaura neagră", fiindcă vorbise, dar nu şi-a pierdut minţile. Nu cedează nici măcar cu un milimetru". Această melodramă care-ţi îngheţa sângele în vine nu concorda deloc cu alte relatări provenite şi ele din interiorul închisorii. În luna septembrie, un al treilea fost deţinut, W. D,. May, aflat la

Hunts viile, în Texas, unde urma să fie executat, îi spuse unui ziarist că Al Capone cheltuise 1.350 de dolari pentru instrumentele necesare unei mici orchestre de jazz a

penitenciarului; de asemenea a oferit 40.000 de dolari pentru construirea unui teren de tenis la dispoziţia deţinuţilor. „Al nu face deloc pe grozavul, povestea May, şi pare un tip foarte cumsecade. Aproape toţi cei aflaţi la Alcatraz ţin la el. Lucrează în bibliotecă şi e în bune relaţii cu alţi băieţi”.

Pentru prima dată în zece ani Capone nu mai era în contact cu reporterii care se ocupau de cronica judiciară sau cu iscoditoarele reporteri femei, dar presa continua să publice informaţii ca şi cum fiecare ştire referitoare la Capone ar fi păstrat un interes arzător. În anii aceia au apărut o mulţime de articole, unele verosimile, altele absolut fantasmagorice: Capone cânta nebuneşte la banjo; îl snopiseră în bătăi cu fierul de la cerceveaua unei ferestre pentru că a refuzat să participe la o revoltă a deţinuţilor; se exersa la vioară într-o încăpere separată, sub supraveghere; fusese făcut, knock-out cu un pumn tras în falcă de către Harmon Waley, răpitorul lui George Weyerhauser, fiul unui miliardar din branşa cherestelei, după ce Capone îl sâcâise pe Waley, poreclindu-l hoţ de prunci; servindu-se de un cod cifrat, Capone reuşise să-şi ajute banda la capturarea şalupei de patrulare a poliţiei, dotată cu un puternic armament, băieţii lui debarcaseră pe insulă în uniforme de agenţi de poliţie, deschizând un foc de baraj cu mitralierele, la adăpostul căruia Capone să poată evada.

În timp ce marelui public i se serveau aceste mici ştiri

apetisante despre supraomul coborât de pe piedestal, autorităţile federale continuau să ciugulească la răstimpuri, câte o bucăţică din trupul capturii lor. În septembrie 1937, David L. Bazolon, substitut de procuror al oraşului Chicago, anunţă că fusese autorizat să dea curs acţiunii penale contra lui Capone pentru neplata sumei de 270.000 de dolari, reprezentând restanţe de impozite, sumă care includea şi dobânzile şi penalizările datorate asupra veniturilor realizate din 1924 până în 1929. În luna august a anului următor i-au cerut lui Capone să plătească un impozit de 120.000 de dolari, pe care urma să-i verse Ministerului de Finanţe, pentru comoara pe care erau convinşi că a ascuns-o pe undeva.

Se pare că între zidurile Alcatrazului Capone ducea o existenţă extrem de variată. Continuau să circule în lumea de-afară diverse poveşti repetate din auzite: Capone cânta la banjo în timpul celebrării slujbelor religioase catolice; devenise un bun solist vocal, în repertoriul lui figura şi o compoziţie proprie intitulată „Mama”, cumpăra şi vindea titluri şi obligaţii de bursă şi soţia lui îndeplinea funcţia de curier între Alcatraz şi Wall Street; fusese din nou doborât şi cotonogit cu sălbăticie de un oarecare Burton Phillips, în cursul unei greve la care Capone, anticomunist şi antisindicalist convins, refuzase să participe.

Apoi, tocmai când directorul Alcatrazului, Johnston, acordase presei un interviu despre schimbările produse de sistemul disciplinar în personalitatea arogantă a

criminalului – („I-am arătat lui Capone că nu e aşa de mare cum credea el: acum este un omuleţ blând, slab, cu privirea înspăimântată”), parveni ştirea, foarte dură şi oficială, că Al Capone o păţise urât, cu adevărat. În luna iunie 1936, toate ziarele publicară pe pagina întâi manşete care anunţau că Al Capone fusese înjunghiat. Un jefuitor de bănci din Texas, un anume Lucas, pe când se tundea la frizeria închisorii, puse mâna pe o foarfecă şi o înfipse între umerii lui Capone care în clipa aceea trecea prin faţa uşii. Capone fu transportat la spital, plângând. Lucas încerca să-şi justifice agresiunea spunând că Al Capone ţipase la el, dar Capone replică arătând că Lucas îi ceruse bani ca să poată evada, iar el refuzase.

Se vindecă de rana provocată de foarfecă, dar în februarie 1938 se află că suferise o depresiune nervoasă, cauzată, pe cât se pare de teama de a fi ucis de tovarăşii de detenţiune. Ziarul *News* din San Francisco afirmă chiar că, pierzându-şi minţile, Capone ar fi început să le tragă picioare şi pumni celorlalţi puşcăriaşi. Dus din nou în celulă, într-o cămaşă de forţă, căzuse într-o stare de profundă depresiune, întreruptă la intervale de subite accese de cântat. Cânta frânturi de arii din opere italiene. Ceasuri întregi îşi făcea şi refăcea patul.

Doctorul Edward Twitchell, psihiatrul închisorii, spuse că, după ce refuzase să iasă din celulă pentru a se duce la micul dejun, căzuse în comă. Capone, declară doctorul Twitchell, suferise o pareză.

La scurt timp după această întâmplare a fost mutat, spre a fi ţinut sub observaţie medicală, la închisoarea din San Pedro, unde nu făcea altceva decât să privească prostit în jurul lui şi să îndruge cuvinte fără şir. Unii credeau că ar fi atins de manie religioasă. Reverendul Silas Thweatt comunică presei că fusese la San Pedro pentru a oficia slujba religioasă. „Am întrebat dacă vreunul din cei şaptezeci şi cinci de deţinuţi prezenţi simţea nevoia rugăciunii. Capone era printre cei care au ridicat mâna. Ne-am rugat pentru ei. Apoi eu am întrebat: „Se află printre voi cineva care simte nevoia unui Mântuitor? În caz afirmativ, să se ridice şi să mărturisească”., Al Capone a fost primul care s-a ridicat în picioare”.

În octombrie 1939 un ziarist englez, Trevor Wignall, obţinu o interesantă întrevedere cu Capone, la instituţia din San Pedro. Îl găsi zvelt şi, în aparenţă, întreg la minte, cu excepţia unui continuu, şi cam alarmant clipit din ochi; purta o cămaşă albastră şi ochelari de soare verzi. Îşi aminti că făcuse mai de mult cunoştinţă cu Wignall: „V-am invitat la masa mea – îi spuse el – în seara când am dat o recepţie la Frolics în Chicago, în seara când Tony Canzoneri s-a bătut cu Kid Berg[59] şi l-a învins! Era şi Tony Canzoneri cu noi, şi mai era şi Owney Madden. Dumneata ai scris un articol despre mine şi eu ţi-am telefonat ca să-ţi spun că era grozav”.

[59] Pugilist care a deţinut scurt timp titlul de campion mondial la categoria uşoară. – Nota trad.

Wignall îl întrebă dacă, după ce va fi eliberat, avea intenţia să se întoarcă la Chicago. „E puţin probabil – răspunse Capone – am pus cruce acestui târg. Am o casă frumoasă la Miami, şi acolo îmi voi petrece tot restul vieţii. Mă voi ţine de pescuit sau poate o să fac puţin pe fermierul. Într-un cuvânt, vreau să o iau uşurel”.

Wignall îl întrebă cum o ducea fiul lui. Chipul lui Capone fu luminat de un surâs larg. „A, straşnic! A fost aici mai deunăzi. Acum a împlinit nouăsprezece ani, e un băiat şi jumătate. Studiază la Yale, aşa că a avut parte de o educaţie frumoasă. Într-o bună zi s-ar putea să ajungă avocat”. Pomenind în treacăt de războiul din Europa, spuse: „Domnule, tipii ăia sunt nişte ţicniţi. Hitler... ce bestie! De ce nu se adună laolaltă să stea de vorbă? Acolo, pe continent, sunt ţicniţi cu toţii. Nu e nicio nevoie de războaie, şi nu este nevoie ca America să fie amestecată în încă unul. Nu ne trebuie altceva decât pace. Toate bombardamentele şi uciderile sunt o tâmpenie!”

Fu strămutat la închisoarea corecţională federală din Terminal Island, în California, şi după opt luni fu trimis în secret la închisoarea din Lewisburg, în Pennsylvania. La 17 noiembrie 1939 a ieşit din temniţă. *Al Capone pe moarte, afirmă medicii lui* – vesteau manşetele ziarelor. Era pe moarte, într-adevăr, dar agoniza cu o încetineală rămasă la voia întâmplării.

Se întoarse la domeniul lui din Miami, la soţie şi la fiu, bolnav, prăpădit. A fost internat într-un spital din Baltimore.

Suferea de o lentă şi progresivă deteriorare a intelectului, pierdere a memoriei şi a judecăţii şi de o iritabilitate şi suspiciune crescânde, stăpânit de o depresiune morocănoasă, întreruptă de scurte perioade de exaltare lăudăroasă. Starea sănătăţii sale se înrăutăţea treptat. În primii ani după eliberarea din temniţă păru că se ameliorează, dar a fost o revenire cu totul superficială. „E foarte fericit – declară presei fratele său, în primăvara anului 1940 – îşi petrece cea mai mare parte din timp citind ziarele, şi, din când în când, iese în grădină să stea la soare”. Îi plăcea să facă o plimbare la volanul automobilului, hoinărind la întâmplare, şi adesea se oprea ca să dea gologani copiilor care se jucau pe stradă. În lunile mai calde, de la Miami se deplasa într-un alt refugiu de-al lui, o casă din Moreer, în Wisconsin, unde locuia Bottles. Nici măcar nu încercă să ia din nou în mâna lui conducerea zilnică a afacerilor din Chicago; odată mort şi îngropat prohibiţionismul, caracterul întreprinderilor se schimbase, şi chiar dacă a mai participat la ele şi Capone, a făcut-o ca un partener pasiv. Nu mai era preocupat să facă bani, dar fiscul nu încetase de a-l dijmui. Deşi averea lui personală – estimată în 1930 la douăzeci şi cinci de milioane de dolari – fusese serios ştirbită, se credea că Al Capone pusese deoparte cinci milioane de dolari, pentru momentul când va fi ieşit din închisoare. În februarie 1941 Capone a fost citat în faţa tribunalului din Chicago, pentru a se stabili ce fonduri îi rămăseseră ca să facă faţă unui nou proces

privind o impunere asupra venitului. Era vorba de 250.000 de dolari datoraţi pentru neplata impozitului cuvenit asupra a 19.984 butoaie cu bere vândute între 1921 şi 1922. Era o pretenţie neobişnuit de cinică din partea unui Minister al Finanţelor, care pretindea cota lui din nişte profituri ilegale. În cele din urmă, în iulie 1942, guvernul acceptă o lichidare de treizeci de mii de dolari. Din 1941 datează una din apariţiile tot mai rare ale lui Capone în public. Fiul său s-a însurat cu o fată din lumea bună a oraşului Chattanooga, din Tennessee. Interesul afectuos şi nostalgic cu care a fost întâmpinat, atât personal cât şi prin intermediul presei, au constituit pentru el o mare încurajare. Ca rezultat, fervoarea lui de cetăţean american se vădi din nou în ianuarie 1942: „Nu sunt un străin” – susţinea Capone, şi anunţă că se punea la dispoziţia Departamentului de Război „pentru orice lucru cu care aş putea contribui la efortul de război al naţiunii”. În pofida competenţei lui în materie de arme şi de balistică, nu se dădu curs ofertei sale.

În anii imediat următori, urechile întregii lumi au fost izbite de rafale mult mai puternice şi mai covârşitoare decât schimburile de focuri sporadice care, odinioară, făcuseră să pară infame în ochii tuturora străzile din Chicago. Personalitatea pirateresc a lui Capone a fost pusă în umbră de evenimente cu mult mai importante, deşi el a continuat să trăiască asemenea unei vagi legende în amintirea unor oameni care n-ar fi putut jura dacă era viu

sau mort. Din când în când, câte un articolaş rătăcit în josul unei pagini de ziar făcea să răsară iarăşi strania figură a căpeteniei unui război local dus în îndepărtata perioadă de pace a unui deceniu trecut. În 1943 o agenţie de presă transmise următoarea ştire: „Astăzi Al Capone este un om bolnav, zdrobit, care trăieşte în refugiul lui din Palm Island. Poartă ochelari de soare negri şi favoriţi lungi. Astăzi Capone nu este mai periculos decât un căţeluş. Lipsit de banda şi de revolverul lui, el este doar o veche relicvă apatică a unei ere apuse. Capone este cel mai mare dintre «foşti»".

În Anglia, prin deceniul al cincilea, rablagitul şi bătrânul lui automobil blindat continua să fie târât din iarmaroc în iarmaroc, reprezentând o distracţie mai curând dubioasă, într-o perioadă de severă austeritate, până când protestele ostaşilor americani, care susţineau că maşina lui Capone dădea publicului o falsă impresie despre o ţară unde în realitate „gangsterii nu mai existau", provocară retragerea vehiculului. (Cu câţiva ani mai înainte, judecătorul Alfred Tobin, de la Tribunalul comitatului Westminster, în cursul audierii unui proces civil intentat unui oarecare Beresford Bennett, care expunea automobilul lui Capone într-un Luna park din Haymarket îl întrebă pe pârât: „Nu există alte mijloace de a face parale în Anglia decât, expunând maşinile ucigaşilor americani? La fel de bine puteai să expui un camion capturat la Brighton. Poţi contribui la educarea clasei muncitoare engleze arătându-i un automobil care

aparţine unui criminal?”. Ultimele veşti despre automobil datează din 1958, când a fost cumpărat la Manchester, la o licitaţie publică, cu 170 de guinee, de către un domn A. Stuart, „ca piesă de muzeu”; a fost expus la Belle Vue, după care a fost expediat, în luna aprilie, de la Liverpool, unui ins din Toronto, care îl recumpărase).

În ianuarie 1947, ultimul titlu cu litere de o şchioapă privitor la Capone apăru pe o piatră de mormânt neagră, pusă peste corpul lui. Suferise un atac de apoplexie: Timp de cinci zile zăcuse în pat, primind asistenţă spirituală de la părintele William Barry de la biserica romano-catolică Sf. Patrick, la Miami Beach. Îşi recăpătă cunoştinţa pentru scurtă vreme, dar apoi contractă o pneumonie. Medicii şi infirmiera îi prelungiră viaţa, dându-i fără încetare oxigen. „În primele ore ale dimineţii de 25 ianuarie, la vârsta de cincizeci şi doi de ani, Al Capone îşi dădea sufletul. În jurul patului său se aflau mama, cei trei fraţi – Matthew, John şi Bottles –, sora sa, Mafalda, soţia şi fiul său.

Trupul neînsufleţit fu încredinţat lui Windjiam Thildrick, cunoscut în Florida drept cioclu al miliardarilor, în tot cursul zilei următoare, meseriaşii lui Thildrick lucrară la construirea celui mai costisitor şi impunător sicriu care le fusese comandat vreodată, cu bogate ornamente din bronz şi şase mânere de aur. În sicriu fu aşezat Capone, spălat şi proaspăt ras, îmbrăcat într-un costum nou-nouţ de camgam, de culoare închisă, cu cămaşă albă, guler şi cravată cenuşie. Fu expus la capela funerară a firmei

Thildrick unde prieteni şi rude se duseră să privească pentru ultima dată faţa aceea suavă şi pală şi se rugară în genunchi. Flori şi coroane sosiră la Miami din toate colţurile Statelor Unite, printre care şi mici jerbe funerare trimise de vechi prieteni care în clipa aceea îşi aveau reşedinţa la Alcatraz sau la Sing-Sing.

La 1 februarie, în timp ce trupul neînsufleţit călătorea în tren cu destinaţia Chicago, Ministerul de Finanţe al S.U.A. Făcea cercetări asupra rămăşiţelor averii lui Capone. Abraham Teitelbaum, unul din avocaţii lui, declară presei: „După câte ştiu eu, Al nu a lăsat nici testament, nici bani. Casa este ipotecată şi în ultimii ani îl întreţinea familia. Când a murit, mai datora bani guvernului. Sunt sigur că şi-a dat duhul fără un cent în buzunar”. În urma cercetărilor, a reieşit efectiv că Frank Harmon, proprietarul unui local de noapte din Chicago, deţinea asupra casei din Miami o ipotecă de 43.750 de dolari. Spre marea satisfacţie a autorităţilor, nu exista o probă certă că Al Capone ar fi murit fără testament şi în sărăcie.

Într-o zi de februarie, pe un ger cumplit, când vântul pornit dinspre lacul Michigan mătura cu trâmbele lui oraşul, patruzeci de persoane – prieteni şi rude laolaltă se ghemuiră sub un cort în cimitirul Mount Olivet din Chicago pentru a asista la ceremonia funerară. Printre aceste persoane erau verii lui Al; Charles, Rocco şi Joseph Fischetti, antreprenori de tripouri; fraţii De Grazio; patroni ai sălilor de jocuri de noroc din Melrose Park; Willie Heeney şi Joe

Comgold, care ţineau în mâinile lor toate jocurile de noroc clandestine la Cicero; Joe Aiuppa (Alias Joey O'Brien), Claude Modox şi Robert Ansoni, proprietarii lui Taylor Company, o mare firmă care fabrica tot echipamentul necesar cazinourilor; Jack Guzik; Murray Humphreys zis „Cămila", Sam Hunt zis „Sac de golf" şi Tony Capezio zis „Colţosul", cu pălărie tare şi ochelari negri. A fost o adunare sobră, neavând nimic din strălucirea ţipătoare, tipică înmormântărilor de gangsteri de odinioară, şi fiind lipsită de orice dorinţă de publicitate. Presa a fost ţinută la distanţă, Atât Matt Capone cât şi Charles Fischetti îi alungară pe reporteri, ameninţându-i pe fotografii care încercau să tragă instantanee. Biserica catolică a acordat binecuvântarea funebră numai fiindcă defunctul, pe patul de moarte, se căise de păcatele săvârşite, dar ea ocolise orice fel de ceremonial religios, pentru a-şi arăta dezaprobarea faţă de trecutul decedatului. Apoi un grup de bărbaţi, cu şaluri lungi şi mănuşi de lână, transportară pe umerii lor somptuosul sicriu de bronz, prin omăt, şi îl coborâră în groapa săpată în pământul tare ca piatra al cimitirului. Capone se ducea astfel să-i întâlnească pe cei două sute cincizeci de oaspeţi ai lăcaşului de la Mount Olivet, care au murit din cauza pistoalelor bandei sale sau au fost în slujba lui.

Cei cincisprezece ani scurşi din ziua în care pierduse puterea, până atunci necontestată, fuseseră, în orice caz, un amar apus, alcătuit din boli, hărţuieli şi pierderea unei

glorii de un gen cu totul special. Cel puţin însă lui i-a fost dat un sfârşit pe care puţini dintre colegii săi de profesie au avut norocul să-l aibă: Al Capone a murit în pat, cu o pernă sub cap.

27.

„Publicitatea aduce multe necazuri”

Ce soi de om era Capone? Avem puţine mărturii personale pentru a putea aprecia personalitatea omului cunoscut doar de prietenii intimi, de partenerii mai apropiaţi şi de rude, şi nu dispunem nici de multe observaţii medicale. Din când în când, în perioada când se bucura de faimă, s-au emis de la distanţă presupuneri asupra stării mintale a lui Capone, printre care interpretări de specialitate ca aceea făcută în 1930 de doctorul C.J. Gaddis, osteopat din Chicago, care a afirmat că tendinţele criminale ale lui Capone îşi aveau originea într-o conformaţie structurală defectuoasă a craniului; dacă ar fi fost tratat cum trebuie în copilărie, adăugase specialistul, tendinţele acelea ar fi fost eliminate. După părerea doctorului Gaddis, ţinând seama că în zilele noastre acest tip de deficienţă la copii este tratat la vreme, Chicago putea privi cu încredere spre epoca nu prea îndepărtată, peste una sau două

generaţii, în care nu aveau să se mai ivească criminali. Cam prin aceeaşi perioadă, un ziar a cerut opinia doctorului William Hickson, psihanalist din Chicago, asupra lui Capone. Imperturbabilitatea lui Capone, afirma medicul, nu era greu de explicat, deoarece gangsterul tipic comite crima „la fel de firesc şi netulburat ca un om normal când îi dă bună ziua unui prieten”. Poate că „adio” ar fi fost cuvântul mai sugestiv. Doctorul Hickson adăugă, cu pătrundere: „Care va fi destinul lui până la urmă? Nimeni nu poate şti acest lucru, dar se poate prevedea cu certitudine, încă de pe acum, că într-un viitor îndepărtat numele lui Capone va fi înconjurat de o aureolă romantică, la fel cu aceea a multor regi ai pirateriei”.

Din nefericire, în cursul detenţiunii lui la Atlanta”, Alcatraz şi Terminal Island (California) se pare că nimeni nu s-a gândit să-l ţină pe Capone sub o supraveghere permanentă din punct de vedere psihologic. La Alcatraz, s-a aflat câtăva vreme sub îngrijirea doctorului Twitchell, psihiatrul penitenciarului, dar dacă procesul de alterare a facultăţilor mintale, provocat de maladia care până la urmă l-a ucis, era deja vizibil, observaţiile făcute atunci probabil că nu erau relevante pentru psihologia lui normală.

De altfel, doctorul Twitchell nu mai lucrează la Alcatraz, a părăsit de multă vreme oraşul San Francisco, iar fişierele medicale ale penitenciarului, ca şi arhivele centrale, sunt confidenţiale şi nu pot fi examinate fără un ordin emis de tribunal.

Cu toate acestea, ştiind cum se comporta şi cum apărea în ochii celor din jurul lui, au fost lansate unele ipoteze şi concluzii teoretice asupra psihologiei lui Capone. În linii mari, în termeni psihiatrici, Capone avea cu siguranţă o personalitate psihopatică, ba chiar, pentru a fi mai precişi, o personalitate sociopatică – adică aparţinea categoriei indivizilor asociali, la care predomină spiritul de agresivitate – „tipul care explodează imediat", definit de Curran şi Guttman drept un „individ adesea raţional şi lipsit de ruşine... (care) poate urmări cu un calm deplin realizarea genului său de viaţă nefastă". Caracteristicile manifeste ale lui Al Capone coincideau, aproape cu precizia unui costum croit pe corp, cu definiţia clinică uzuală a schizofrenicului paranoic: tipul care „se crede persecutat pentru că este înzestrat cu însuşiri remarcabile", care dă dovadă de multă „susceptibilitate şi suspiciune", „care are fricţiuni cu societatea", care „este dominat de reacţii emotive superficiale", care se serveşte de „falsificări ale memoriei pentru a-şi înfrumuseţa trecutul", care suferă de „megalomanie". Emil Kraepelin descrie paranoia drept „insidioasa dezvoltare a unui sistem permanent, inatacabil, de autoiluzionare, însoţit de totala menţinere a clarităţii şi a ordinii în gândire, în voinţă şi acţiune", ceea ce poate fi considerat o bună conturare a tipului de comportament în limitele căruia se desfăşurau acţiunile lui Capone.

Dar asemenea etichetare reprezintă o călăuză labilă şi adesea iluzorie; este îndoielnic dacă, în diferitele epoci ale

vieţii sale, până în momentul când a fost stabilită la el apariţia unei tulburări a echilibrului mintal, Capone ar fi putut să fie declarat din punct de vedere medical un alienat. Şi trebuie să luăm în considerare factorii mediului în care a copilărit, starea de privaţiuni şi sărăcie, conştiinţa de a face parte dintr-un grup minoritar neacceptat – toate reprezentând elemente determinante pentru producerea unei personalităţi antisociale şi antagonice, psihopatice.

Avem persoana tatălui, un tejghetar, un om şters, simbolul „emigrantului sărac”, incapabil să se adapteze la noile condiţii de viaţă, probabil un ratat întru nimic demn de admiraţie în ochii copiilor, săi; mama, care în puţinele fotografii care ne-au parvenit ne apare ca o femeie cu faţa cabalină, cu gura aspră şi lipsită de umor, cu maxilarul puternic şi osos, complet diferită de prototipul grasei, cordialei *mamma mia* italiene. Mai există brusca retragere din şcoală a lui Capone, pentru a fi aruncat în lumea crudă a economiei adulţilor; şi, probabil, încă un amănunt: disciplina riguroasă impusă în casă de catolicism.

Totuşi, unele anomalii persistă. Condiţionarea lui nu a produs tiparul delincventului care a devenit apoi un clişeu al vieţii citadine moderne: istericul neadaptat, clocotind de ură, care atât de des se transformă, în mod logic, în omul rupt de societate, cu privirea posacă, incapabil să comunice cu semenii lui, care ştie să se exprime doar prin intermediul unor impulsuri de violenţă. Sub învelişul urbanităţii sale atente, Capone era un instabil, un individ emotiv şi perfid;

prin calmul lui controlat izbucneau accese de furie, imposibil de prevăzut. Pe lângă aceasta, era vanitos, egoist, cu inima rece – o îmbinare de trăsături pe care o întâlnim adesea la persoanele excesiv de generoase, deoarece nesocotita împărţire de cadouri şi favoruri este pentru ei singurul mod de care dispun ca să intre în contact cu ceilalţi oameni, pentru a le câştiga iubirea, şi, totodată, pentru a-şi procura o senzaţie capabilă să înlocuiască sentimentul afectiv absent. Trebuie să spunem totuşi că Al Capone poseda şi multe atribute inexistente la ucigaşul obsesiv, distructiv, la exterminatorul, să zicem, de teapa lui Dillinger sau a lui McCum. Se pare că era înzestrat cu o veritabilă afabilitate, cu o serviabilitate relaxată, îmbinată cu talentul natural de a comanda, cu facultatea de a crea acea atmosferă de *esprit de corps*[60] tipică pentru oricare bun ofiţer – toate aceste calităţi cucerind respectul posacilor şi periculoşilor nevropaţi aflaţi în preajma lui, Nu mi se pare prea riscantă compararea situaţiei deţinute de Al Capone când se afla la apogeul dominaţiei sale cu aceea a unui comandant de batalion pe front, în vălmăşagul unei sângeroase acţiuni de luptă. Nu se poate nega cu uşurinţă că Al Capone şi-a păstrat totdeauna, cel puţin în mod superficial, o detaşată seninătate, chiar şi când s-a aflat prins între două focuri, cu tunuri în dreapta lui, tunuri în stânga lui[61]. E de ajuns să ne gândim la felul de viaţă pe care l-a dus.

[60] Spirit de camaraderie – în limba franceză. – Nota trad.

Nu era niciodată singur. Ameninţarea unor represalii legale, chiar dacă teoretic acestea erau neutralizate de sistemul de corupţie şi intimidare instaurat, era mereu prezentă, căci nestatornicele pasiuni ale publicului şi rătăcitoarea, instabila justiţie federală puteau să se manifeste în orice clipă, în orice împrejurare, având drept rezultat minim un proces şi corespunzătoarea condamnare la închisoare. Mult mai probabile şi imediate erau apoi represaliile puse la cale de criminalii care îi erau asociaţi sau duşmani. Un om aflat, în situaţia lui Capone trăia veşnic cu urechea la pândă pentru a prinde pocnetul unui foc de revolver, cu toată fiinţa încordată ca să ţâşnească la zgomotul înfundat al unui proiectil. Capone a trăit mereu înlăuntrul unui fel de palisade umane: După primi doi-trei ani de şedere la Chicago, când anonimatul lui de ucenic fusese împrăştiat de faima pe care şi-o cucerise, n-a mai putut niciodată să se ducă la plimbare pe străzile oraşului, să intre în mod spontan într-un bar ca să bea ceva, să facă cu maşina o plimbare neplanificată dinainte, să se oprească la un colţ de stradă pentru a arunca o privire într-un ziar, să se decidă pe loc să se ducă la cinema ori la teatru, să iasă să facă şi el un tur cu soţia într-o seară de vară, să stea lângă o fereastră, să ia un taxi, să circule cu metroul sau să ia masa într-un restaurant străin. Capone trăia, din toate

[61] Aluzie la un vers din poemul închinat de Tennyson şarjei brigăzii a 41-a de cavalerie uşoară, care a fost nimicită de artileria rusă în timpul războiului Crimeii, la 1855. – *Nota trad.*

punctele de vedere, la fel ca membrii familiilor domnitoare, ca preşedintele unui stat cu regim poliţienesc – izolat de viaţa gregară, normală, impulsivă. Oricât de scurtă ar fi fost distanţa ce o avea de parcurs, mergea într-un tanc – limuzina aceea căptuşită cu oţel, având alături de şofer un om înarmat cu o mitralieră, fiind precedat de o maşină-cercetaş şi urmat de un microbuz în care se afla un pluton de pistolari. Dacă trebuia să facă pe trotuar câţiva paşi sau să traverseze o stradă, mergea înconjurat de o flotilă de distrugătoare şi curăţitoare de mine. Asista la premierele teatrale cu o suită compusă din optsprezece oameni – o gardă personală mai numeroasă decât a preşedintelui –, ale căror smokinguri erau umflate în mod neelegant în jurul subsuoarei stângi, care stăteau în fotolii în jurul lui, formând un fel de bloc, şi făceau de santinelă la uşile sălii. În cele două cartiere generale ale sale, de la Hawthorne Inn şi de la Metropol Hotel, zi şi noapte sălile erau pline de oameni care supravegheau cine intra şi cine ieşea, obloanele ferestrelor erau prevăzute cu mânere de oţel, pe coridor se patrula încontinuu. În biroul lui Capone de la Metropol, fotoliul lui turnant, aşezat sub portretele lui Abraham Lincoln, George Washington şi Big Bill Thompson (prea sfânta lui treime a marilor americani) avea spătarul blindat; în felul acesta, când se rotea cu spatele spre uşă, nu risca să fie expus unui asasinat subit, pus la cale de un individ destul de şiret sau de smintit pentru a pătrunde în sediul garnizoanei. Bărbierul pe care-l frecventa îşi avea

prăvălia în subsolul unui hotel din Loop, unde se găsea totdeauna un fotoliu întors spre uşă, pentru clienţii pregătiţi s-o tulească. Când într-un ziar de după-amiază a fost publicată fotografia unuia din automobilele sale, în care se vedea numărul de la spate, Capone se descotorosi de maşină. „Fotografia aceea – spuse el – m-ar fi băgat în belea, într-o zi sau alta”. S-au făcut multe tentative de a-l suprima, începând de la otrăvirea mâncărurilor sale, până la raidul de exterminare în masă de la Hawthorne Inn, petrecut în plină zi, astfel că în iunie 1925, Capone s-a hotărât să contracteze o asigurare pe viaţă. Deşi declarase că face comerţ cu mobile de ocazie, profesie care nu comportă prime mari pe lista ocupaţiilor riscante alcătuită de societăţile de asigurare, cererea lui fu respinsă în mai multe rânduri.

Faptul că tirania şi teroarea exercitate de Capone apăsau la fel şi asupra lui este poate o manifestare a justiţiei imanente; desigur că nu cu intenţia de a trezi simpatie în favoarea lui putem remarca cu absolută obiectivitate că existenţa lui – desfăşurată în apartamente luxoase, printre femei şi bani – a fost hidoasă, plină de anxietăţi şi spaime, deloc de invidiat. Într-unul din cele mai sincere interviuri acordate de el, Capone i-a spus unui ziarist; „Mă tem de moarte în fiecare clipă”.

Pe măsură ce sporeau puterea şi faima lui, creştea şi bonomia, expansivitatea lui faţă de reporteri. În primii ani nesiguri de şedere la Chicago, când încă mai lupta prin

toate mijloacele pentru a parveni, se ferea de publicitate; cu reprezentanţii presei vorbea puţin şi le arăta un chip impasibil. Ulterior, când a devenit baronul incontestabil al traficului cu bere din oraş, amicul notabilităţilor oraşului şi al tineretului celui mai strălucitor, se dezvoltă la el un apetit grozav pentru prezenţa sa în titlurile articolelor din ziare. Nu era greu să se obţină un interviu de la el.: de îndată ce se întâmpla ceva senzaţional în lumea interlopă, Al Capone organiza o conferinţă de presă şi în împrejurările acelea manevra situaţia cu dezinvoltura experimentată a unui personaj public, gata la negaţia domoală, la indignarea ofensată, sau, dacă îi convenea lui, la tactica ambiguă a făcutului cu ochiul. În cursul acelor ani bogaţi în evenimente, James Doherty, titularul cronicii judiciare la *Tribune* din Chicago, şi-a format o părere precisă asupra atitudinii lui Capone. El mi-a povestit următoarele: *„Tribune* era un ziar antiprohibiţionist şi redacţia lui era şi ea «umedă»: eram o echipă de oameni care beam zdravăn şi munceam zdravăn. Detestam prohibiţia şi metodele prin care era impusă. Crimele erau atunci, din punct de vedere jurnalistic, noutăţi importante, şi noi le acordam de obicei spaţii ample. În ce priveşte cronica judiciară, concurentul nostru cel mai temut era *Herald and Examiner*; îmi petreceam o mare parte din timp cu banda Capone, vânând informaţii, şi-l vedeam deseori pe şef. N-aş putea spune că mi-a fost prea simpatic tipul, dar cu mine s-a purtat totdeauna foarte gentil. Am scris despre el sute de articole.

Îl acuzam de omucidere, şi a doua zi ne întâlneam fără a face nici cea mai mică aluzie la subiectul tratat, nici el, nici eu. Îl vedeam la vreo înmormântare sau într-un bar clandestin, sau în biroul procuraturii districtuale, şi-mi procura totdeauna câte o frază care putea fi citată în materialele mele. Nu era prea plăcut să te afli în societatea lui; aş spune că era un tip cam împrăştiat. Cu el puteai schimba banalităţi, dar nu dădea niciodată de bunăvoie o informaţie interesantă. Totuşi, cu cât scriam mai mult despre el, cu atât îi plăcea mai tare. Îi plăceau luminile rampei, avea totdeauna chef să stea puţin la taclale cu ziarişti. Iubea reclama: îi sporea volumul afacerilor, îi înlesnea intimidarea clienţilor. Noi, reporterii, am fost cei care i-am clădit platforma de mare grangur în lumea bandelor. Gangsterii erau toţi traficanţi de alcool şi le plăcea ca lumea să afle despre ei că sunt dintre cei mai importanţi – cum spun politicienii: «Doar să-mi scrieţi numele corect, şi puteţi să spuneţi tot ce poftiţi». Nu mi s-a părut a fi un răufăcător şi atâta tot, cum a fost zugrăvit de atunci încoace. Desigur, era un individ capabil să ucidă cu sânge rece, dar firea lui avea şi o latură bună. Eu personal îl consider o victimă a epocii sale şi a împrejurărilor. Marele public îl tolera pe Capone fiindcă – de ce să nu spunem lucrurilor pe nume – ne oferea serviciile dorite de toţi. Nimeni nu se sinchisea de faptul că gangsterii se îndeletniceau cu traficul de băuturi alcoolice; tot acel sânge vărsat a provocat prăbuşirea bandelor; să nu uităm că se

ucideau între ei. Era mai cu seamă un război între irlandezi şi italieni. Eu sunt irlandez, şi într-o dimineaţă, intrând în birou după unul din obişnuitele schimburi de focuri, îi spun unui coleg italian: «Ei, am marcat încă un dago (macaronar) doborât în favoarea mea», iar a doua zi el îmi spuse: «Suntem chit, Jim, ieri seară ai noştri au lichidat unul din tabăra voastră». Trebuie să spun, spre cinstea lui Capone, că am scris despre el articole destul de dure şi nu mi-a purtat pică niciodată pentru asta. Nu spun că oamenii lui îl iubeau, dar este sigur că se temeau de el. Era un om tare, fără îndoială".

La Chicago poţi găsi şi astăzi oameni care îşi amintesc de Capone cu admiraţie. Charles Bianchi, *maitre* la restaurantul „La Riccado", care în deceniul al treilea administra pe Broadxvay, în North Side, un baiclandestin aprovizionat de banda lui Bugs Moran, mi-a povestit: „Când am venit pentru prima oară la Chicago, înainte de a pune deoparte ceva bănişori ca să-mi deschid local propriu, eram chelner într-un bufet aflat la ieşirea din oraş. Era dugheana lui Capone şi se vindea acolo o mare cantitate de whisky. Din când în când pica pe-acolo şi Capone, împreună cu un cârd de băieţi de-ai lui. Era un tip cumsecade".

Un ziarist din Chicago mi-a relatat că mama lui evoca adesea o seară când cinase într-un restaurant care fusese proprietatea lui Colosimo. Ospătarul dăduse ocol pe la mese pentru a-i informa pe clienţi că „domnul Brown şi cu asociaţii lui au telefonat pentru a ne avertiza că sunt, în

drum spre noi”. Domnul Brown era Capone. Mama ziaristului a apreciat acest procedeu ca un gest frumos din partea lui Capone: în felul acesta unii clienţi puteau să plătească imediat şi să plece. Ea a rămas. Pe de altă parte, i se poate da episodului şi o altă interpretare: se prea poate ca unul din bandă să fi telefonat pentru a reţine mesele, iar patronul localului să fi crezut de cuviinţă, din motive personale, să-i pună pe clienţi la curent cu situaţia”.

Nelson Algren spune: „Capone era un om calm, corect, care anevoie îşi făcea duşmani. Nu se ştia niciodată care putea să fie următoarea lui mişcare, fiindcă nu se trăda niciodată. Vorbea pe un ton prietenos. Lumea îl găsea simpatic. Era ceea ce se numeşte astăzi un om cu sânge rece. Însăşi ideea că el ar fi fondat un fel de cartel al delictului este o aiureală. Oraşul acesta a fost organizat ca un cartel de către anglo-saxonii care l-au întemeiat – de primul individ care a vândut unui indian o sticlă de whisky”.

În schimb Mike Meredith, un reporter vechi al publicaţiei *American* din Chicago, nu dădea doi bani nici pe perioada aceea, nici pe personalităţile care au populat-o. „Toţi credeau că era mare scofală să poţi spune că ai relaţii pentru pileală. Era ceva de snob să-i cunoşti pe gangsteri, să poţi spune „Salve, Al!”, intrând într-un club de noapte. Şarlatani, şarlatani, şarlatani! Capone nu stârnea admiraţie, ci frică. În general, se judeca aşa: dacă tot trebuie să acceptăm prohibiţia, n-avem încotro şi trebuie să-l acceptăm şi pe Capone. Era totdeauna bine îmbrăcat, dar

înfăţişarea lui nu avea nimic fascinant. Era un derbedeu, mai curând scund şi îndesat, cu faţa lucioasă, fiu păduchios al lumii interlope. Dar bandiţii nu sâcâiau pe cine nu îi sâcâia. Când era însă vorba de relaţiile lui Capone cu fetele, lucrurile se schimbau. Capone nu bea mult, doar puţină bere sau vin, dar femeile fără vorbă că îi plăceau; era totdeauna la vânătoare de fuste. Îi plăceau mai ales fetişcanele de treisprezece – paisprezece ani. Mi-a povestit acest lucru unul din ciracii lui, un mic irlandez blond, unul din puţinii oameni de care Capone se temea. E destul să spunem că într-o zi micul irlandez îl luă la palme pe Şeful cel mare, în timp ce încerca să îmbarce în maşina lui o fetiţă”.

Ce fel de om era în realitate Capone? Era „derbedeul” descris de Meredith, sau „omul tare” al lui Doherty? Ca să-i apreciem dimensiunile ne poate fi de folos să-i auzim părerile. Spre sfârşitul deceniului al treilea şi la începutul celui următor, mii de coloane ale ziarelor din lumea întreagă erau pline de cuvinte despre care se pretindea că ar fi ieşit direct din gura lui. Multe dintre acele articole erau aproape sigur rod al ficţiunii, şi încă ficţiune de proastă calitate, deoarece nici limbajul, nici atmosfera, nu erau bine prinse. Dar în filele prăfuite şi îngălbenite ale voluminoaselor ziare din acea vreme găsim împrăştiate în articole obişnuite despre noutăţile zilei unele citate care poartă pecetea autenticităţii şi ale sursei imediate: izbucnirea supărată a lui Capone, lângă clădirea unui

tribunal; Capone care îşi justifică traficurile, în mijlocul nouraşului de fum aromat înălţat din trabucul lui, în apartamentul său particular; Capone care filosofează la modul sentimental pe tema patriotismului său şi a dragostei de pace, în timp ce face plajă lângă piscina lui din Miami. Lăsând la o parte ficţiunile evidente şi chiar elocinţa suspectă, ceea ce urmează este un soi de montaj, benzi de magnetofon lipite cap la cap, pe care a fost înregistrată vocea lui Capone. Luându-l sub beneficiu de inventar, rămâne oricând un fel de fereastră care aruncă o lumină asupra mentalităţii criminalului şi a misterioasei sale abilităţi de a se scoate basma curată. Apărarea lui Capone începe cu tema care foarte rar lipseşte din declaraţiile publice făcute de el între anii 1929 şi 1931, când susţinea că s-a lăsat definitiv de şantaje şi trafic de alcool şi cerea doar să fie lăsat în pace pentru a putea duce traiul tihnit al unui cetăţean onorabil (care însă se sustrage plăţii impozitelor).

„Acum am renunţat la traficul de băuturi alcoolice şi doresc ca presa să mă lase în pace. Sunt un om de afaceri. Mi-am câştigat banii satisfăcând o cerere generală. Dacă încalc legea, clienţii mei sunt la fel de vinovaţi ca şi mine. Când eu vând băuturi spirtoase, fac contrabandă. Dar când patronii mei le servesc pe tăvi de argint, în cartierul Lake Shore Drive, asta înseamnă ospitalitate. Ţara voia băuturi alcoolice şi eu am organizat aprovizionarea. De ce să mă poreclească inamic public? Un hoţ e un hoţ; e ceva sănătos

în francheţea lui. Dar un tip care pretinde că impune respectarea legilor şi fură, profitând de poziţia lui socială, este un şarpe scârbos, Cel mai josnic tip de teapa asta este marele politician, care cheltuieşte cam jumătate din timpul lui ca să ascundă faţă de ceilalţi că, în realitate, este un tâlhar. Un criminal care trudeşte din greu poate – şi izbuteşte – să cumpere o duzină de guguştiuci din ăştia, dar în fundul inimii lui îi e silă de ei.

La naiba, dacă asta nu e muncă! Eu am treizeci şi doi de ani şi am trăit o mie. Nu fac altceva decât să satisfac o cerere a publicului. Fac asta cum pot mai bine şi mai puţin dăunător. Nu pot schimba condiţiile în care trăim. Mă mulţumesc să le fac faţă, fără să le încurajez. Când a venit prohibiţia, la Chicago erau şapte mii cinci sute de cârciumi. Oraşul acesta a cheltuit circa o sută de milioane de dolari pe an pe băuturi, la preţul vechi. Nimeni nu voia prohibiţia. Chicago a votat împotriva ei în proporţie de şase voturi la unu. Cineva trebuia totuşi să le ofere nişte băuturi spirtoase atâtor însetaţi. De ce să nu fiu eu acela? Printre clienţii mei se aflau câţiva dintre cei mai aleşi oameni din Chicago... dar eu sunt un contrabandist. Eu violez legea prohibiţiei. Foarte adevărat, dar o violează şi ei. Munca mea e grea, periculoasă, lăsând la o parte ura stârnită, şi când un om trage zdravăn, indiferent de munca pe care o face, seara vrea să se ducă acasă şi să nu se mai gândească la ea. Nu vrea să-i fie teamă să se aşeze lângă o fereastră sau să deschidă o uşă. Mi-au aruncat în spinare toate grozăviile...

afară de incendiul din Chicago!

Am nevoie de tihnă, vreau să trăiesc şi să-i las şi pe alţii să trăiască. Sunt un om ca oricare altul. M-am apucat de traficul acesta de prea multă vreme pentru a nu înţelege că, odată intrat în joc, trebuie să accepţi înfrângerile şi hazardurile războiului. De ani de zile mi-am pierdut liniştea sufletească. Sunt în pericol de moarte în fiecare minut. Odată intrat în lumea contrabandei, eşti prins pentru totdeauna. Paraziţii se ţin scai după tine, îţi cerşesc bani şi favoruri, nu izbuteşti să scapi de ei, oriunde te-ai duce. Am nevastă şi un fiu pe care îi ador şi un cămin frumos în Florida. Dacă aş putea să plec acolo şi să uit de toate, aş fi cel mai fericit om din lume. Sunt sătul de omoruri şi de schimburi de focuri între gangsteri. Este o viaţă dură. Ţi-e teamă de moarte în fiece clipă, şi mai mult decât moartea te înfricoşează nemernicii intraţi în joc, care se învârt în jurul tău şi te denunţă poliţiei, dacă nu le satisfaci necontenit cererile de bani şi de favoruri. Nu pot ieşi din casă fără gardianul meu personal. De doi ani mă însoţeşte în permanenţă.

Nu am fost niciodată condamnat pentru o crimă, şi n-am cerut niciodată nimănui să ucidă un om. Nu vreau să mă dau drept un simţ de ghips, dar n-am ucis niciodată. Şi sunt cunoscut în lumea întreagă ca o gorilă miliardară. Soţia şi mama mea aud atât de des pomenindu-se de mine ca de un teribil criminal încât nu mai pot suporta şi mi-e silă şi mie de asta. Alaltăieri a venit aici un tip, susţinând că

trebuie neapărat să capete de la mine trei mii de dolari. Mi-a spus că dacă îi dau banii mă trece beneficiar al unei poliţe de asigurare pe viaţă în valoare de cincisprezece mii de dolari şi se sinucide imediat după completarea poliţei. Am primit o scrisoare din partea unei englezoaice care îmi oferea o sută de lire sterline şi costul călătoriei până la Londra, dacă accept să-l suprim pe un vecin cu care se ciorovăise. Până şi acolo mă cunosc ca pe o gorilă.

Aş prefera ca ziarele să nu publice nici măcar un rând despre mine. Vorbesc serios. Nu mai vreau muzică şi fanfare pentru mine. Publicitatea aduce multe necazuri. Dacă eu aş fi un simplu cetăţean din Chicago, cu siguranţă că n-aş sta la marginea trotuarului în speranţa de a-l zări pe Capone... Mi-aş vedea de treburile mele şi l-aş lăsa pe Capone să-şi vadă de-ale lui. N-are rost să-ţi faci oraşul de râs. Nu ştiu cum se întâmplă, dar tocmai oamenii care mă fac să câştig cel mai mult sunt cei care urlă cel mai tare contra mea. Ei susţin că eu nu respect legile. Dar când e la o adică, nimeni nu respectă legea. Fratele sau tatăl tău, au dat de bucluc. Tu ce faci? Stai frumuşel în fotoliul tău şi-i laşi pe drumuri, fără să le întinzi mâna? Ai fi o javră râioasă dacă te-ai purta aşa. Nimeni nu respectă cu adevărat legile... Tu ştii asta, şi-o ştiu şi ei.

Nostim în treaba asta este că totdeauna ai parte de societate numeroasă. Vorbesc de clientelă. Dacă lumea nu ar vrea bere şi nu ar bea-o, cel care ar umbla razna ca s-o vândă ar fi un smintit. În cursul călătoriilor mele, n-am

văzut pe nimeni să-şi îndrepte pistolul contra unui client posibil, pentru a-l convinge să intre într-un tripou. N-am auzit niciodată să se povestească despre oameni siliţi, cu arma în mână, să frecventeze localurile de distracţii. În schimb, am citit adesea prin ziare despre casieri de bancă urcaţi în maşină, cu pistoalele vârâte în coastele lor, şi duşi pe sus la bancă, unde au fost siliţi să deschidă seifurile pentru a le permite indivizilor cu pistoalele să le devalizeze. Se pare că dacă bei un pahar de whisky sau de bere, comiţi o crimă mai rea decât jefuirea unei bănci. Poate că eu greşesc. Poate că aşa şi este”.

Eliminând din acest talmeş-balmeş toate elementele specioase, întortocheate, frauduloase, şmecheriile şi fanfaronadele, nu poţi să nu admiţi că Al Capone enunţă unele adevăruri edificatoare privitoare la criteriile de moralitate şi de corectitudine pe temelia cărora îşi bazase afacerile lui. Şi dacă nu altceva, găseşti măcar o anumită melancolie mişcătoare în salutul de adio al emigrantului huligan crescut pe-o stradă dosnică, căzut de pe piedestalul măreţiei pe care se înălţase: „Dacă aş fi ştiut ce mă aştepta la Chicago, nu mi-aş fi părăsit, niciodată refugiul meu de la Five Points”.

Epilog

În timp ce mă rădeam, cu puţin înainte de a ieşi din camera mea închiriată, situată îndărătul lui North State Street, pentru a mă duce la localul din colţ ca să-mi iau micul dejun compus din suc de portocale, cafea şi fulgi, de ovăz, într-o dimineaţă de sâmbătă din vara trecută, un om de afaceri din Chicago a căzut, în plin oraş, victima unui atentat atroce. Frederick Evans, în vârstă de şaizeci de ani, proprietarul a trei întreprinderi: Industrial Garment Service, Infant Diaper Service şi Crib Diaper Service, fu lipit de zidul unui loc de parcare, la încrucişarea lui Lake Street cu Lotus Avenue, şi împuşcat în frunte şi în beregată, cu cinci gloanţe.

Ultima ediţie a ziarului *Daily News* apărută în ziua aceea purta pe prima pagină acest titlu-manşetă *„A fost ucis creierul financiar al lui Capone”. Răpus cu focuri de revolver de doi gangsteri la zidul unui loc de parcare”.*

Şi *Sunday Tribune* din Chicago publica în pagina, întâia, în ziua următoare, manşeta: *„Doi gangsteri îl ucid pe tovarăşul lui Glimco”* – aşa glăsuia titlul, cu litere de-o şchioapă. După ce ieşi din biroul său de pe West Lake Street, Evans se îndreptă spre „Cadillac”-ul lui, când trecătorii văzură cum un om ţâşneşte dintr-o alee învecinată, cu revolverul în mână. Evans fu silit să treacă cu spatele lipit de perete, cu braţele ridicate, în timp ce un al doilea pistolar, venit de pe Lake Street, scotea din buzunarul pantalonilor un plic. După aceea ambii deschiseră focul asupra lui. Asasinii apucară apoi să fugă

spre un „Chevrolet” albastru oprit în alee şi se îndepărtară în direcţia lui Long Avenue. Împleticindu-se, Evans străbătu puţinii metri care îl despărţeau de automobilul său şi se prăbuşi peste marginea banchetei din faţă. La West Suburban Hospital nu putură decât să-i constate moartea. Unul din martorii oculari ai crimei, doamna Alice Gricsemer, domiciliată în North Lotus Avenue, zise: „Parcă aş fi asistat la un film sau la un spectacol televizat”.

Ziarele au publicat pe larg faptele, prezentând amănuntele referitoare la culisele crimei. Evans era „omul misterios” al cartelului crimei. Guvernul federal era pe cale de a încheia două anchete diferite întreprinse asupra persoanei sale; una consta dintr-un studiu făcut de o curte cu juri asupra infiltrării gangsterilor în lumea afacerilor legale, şi cealaltă reprezenta o investigaţie a agenţilor fiscului – Serviciul veniturilor interne – asupra declaraţiilor de venituri prezentate de Joey Glimco, şeful grupului 777 al sindicatului şoferilor de taxiuri. În 1940, Evans fusese caracterizat de procuratura de stat a comitatului Cook ca „geniul financiar al bandei Capone”, condusă în epoca aceea de Frank Nitti. În acelaşi an, Evans a fost învinuit de participare la complot organizat în scopul de a pune mâna pe sindicatul barmanilor şi pe averea acestuia. Complicii săi erau Murray Humphrey zis „Cămilă”, şeful şantajelor exercitate asupra sindicatelor, Paul Ricca, fostul şef al cartelului crimei până când a fost întemniţat pentru evaziune fiscală, şi Louis Campagna zis „Micul New York”.

Dar această acţiune judiciară nu a avut urmări, deoarece George B. McLane, agent comercial al sindicatului, refuză să se prezinte când fu citat ca martor propus de procuror. Pe lângă aceasta, în 1951 Evans a fost acuzat de un căpitan de poliţie din Los Angeles, care depunea mărturie în faţa comisiei prezidate de senatorul Kefauver, că este cointeresat într-o reţea de tripouri. El a mai pomenit în depoziţia sa şi despre un complot urzit de gangsterii din Chicago şi din Minneapolis pentru a obţine destituirea primarului din Los Angeles, spre a-şi spori prosperitatea.

După acest episod, Evans s-a dedicat industriei curăţător iilor chimice şi şantajării sindicatului spălătoriilor. Activitatea aceasta îi fusese facilitată de Glimco. Industrial Garment Service se specializase în furnizarea de tunici, salopete şi cârpe pentru curăţit în staţiile de benzină şi în garaje. Şapte firme care lucrau în această ramură au pierdut ulterior o mare parte din clientela lor. Între 1952 şi 1964, pierderea suferită de aceste întreprinderi s-a cifrat la două sute cincizeci de mii de dolari anual, care au intrat în beneficiul firmei lui Evans. I se spunea „spălătoria Evans, susţinută de muşchii lui Glimco”. Luându-i-se un interviu în perioada aceea, Glimco spuse: „Suntem doar în raporturi de amiciţie. Eu îl ajut, dar muşchii nu intră în joc”.

Împreună cu Tony Accardo, preşedintele cartelului (numit în argou „Omul”, adică şeful suprem), Sam Mooney Giancana – „Patronul”, care veghea la executarea ordinelor, Lennie Patrick şi Eugene Luffman, Glimco şi Evans fuseseră

citaţi ca martori în faţa unei curţi cu juri speciale a comitatului Cook, însărcinată cu investigarea unui val de atentate cu bombe petrecute în cadrul operaţiunilor de şantajare a sindicatelor muncitoreşti. Amândoi refuzaseră să se prezinte. Cu toate că în mod public avea puse pe seama lui atâtea activităţi dubioase, din punct de vedere oficial Evans rămânea un individ ireproşabil.

Dacă aş fi avut nevoie de ceva ca să-mi amintească scopul temporarei mele vizite la Chicago, aceste fapte ar fi fost suficiente. Ele îmi confirmau impresia că Chicago-ul din epoca lui Al Capone nu s-a schimbat nici astăzi prea mult. Dar, în realitate, nu a fost neapărat nevoie de acest lucru, deoarece în vara aceea toridă mai multe evenimente au avut grijă să-mi amintească în mod regulat şi dramatic de ţelul meu. Înainte de a se petrece cele relatate mai sus, în timpul şederii mele, Joseph Bronge, distribuitor de bere din Melrose Park, a fost grav rănit de trei pistolari, drept răzbunare pentru că dezvăluise unei curţi cu juri federale că fusese constrâns să angajeze ca voiajor comercial pe Joseph Gagliano, cunoscut bandit din Chicago... În al doilea rând, John Miraglia, fost asociat cu Paul Labriola zis „Nas ascuţit” – un gangster care în 1954 fusese otrăvit, strangulat şi căptuşit cu plumb! în cârciuma „Felinarul portocaliu”, din West Division – a fost atacat pe la spate de doi oameni mas caţi care-i traseră patru gloanţe în spinare; în aceeaşi zi, Eduard Kochanski, un „dur” înrăit din Cicero, a fost găsit mort într-o alee, cu capul ciuruit de gloanţe: Mario

Melchiore, pseudo-agent imobiliar, a fost târât din maşina lui şi ucis de doi pistolari din West Side. Asociaţia bărbierilor din Chicago ducea de multă vreme o luptă aprigă pentru a se descotorosi de unsprezece indivizi care se numiseră cu de la sine putere membri ai consiliului de conducere, toţi fiind afiliaţi la diferite bande şi având cazier la poliţie, şi care în nouă ani au supt din fondurile asociaţiei două sute cincizeci de mii de dolari, ceea ce explică, poate, cum se face că eu plăteam la Chicago doi dolari un tuns; Biroul procuraturii federale a anunţat că un grup de fete care făceau striptease într-o bombă din Hurley, în Wisconsin, erau gata să jure în faţa unei curţi cu juri federale că Ralph Bottles Capone le învăţase să şterpelească, să scotocească şi să golească buzunarele clienţilor din bar; în sfârşit, cinci agenţi de poliţie din Chicago au fost citaţi ca martori în faţa unei curţi cu juri federale care întreprindea o anchetă asupra traficului cu stupefiante, ieşit la iveală în cursul unui scandalos proces deschis contra unui plasator de heroină.

Se pare că nici după plecarea mea din Chicago acest ritm frenetic nu a scăzut. O nouă reţea a viciului, având în fruntea ei pe James Allegretti zis „Călugărul”, a fost denunţată de o prostituată în vârstă de paisprezece ani din Rush Street; William Skally zis „Sfântul”, identificat de comisia senatorială care ancheta operaţiile de şantajare drept „maestrul falsificator” al cartelului, a fost găsit mort de pe urma unor răni provocate de arme de foc în parcajul unei şcoli din River Forest – şi apoi, în decembrie 1959, a

avut loc asasinarea cu arme de vânătoare a lui Roger Touhy zis cel „Cumplit”, urmată de arestarea a şaptesprezece agenţi de poliţie, în timp ce alţi o sută treizeci de agenţi erau supuşi testului adevărului[62] după ce chiar în rândurile forţelor poliţieneşti fusese descoperit un „cerc” constituit pentru a-şi însuşi prin spargeri, bunuri în valoare de o sută de mii de dolari, o istorie despre care în martie 1960 revista *Time* a publicat un articol care începea aşa: „Câţiva din cei unsprezece mii două sute de agenţi de poliţie din Chicago trebuie să fie cinstiţi”, inspirând cunoscuta poantă: „Acum la Chicago băieţii se joacă de-a vardiştii şi vardiştii”.

Moartea lui Touhy umplu multe coloane în ziarele din întreaga lume. Cotidianele din Chicago scriseră articole pe această temă aproape zi de zi, două luni încheiate, după ce Touhy şi fostul agent de poliţie Walter Miller, gardianul lui personal, au fost răpuşi de o rafală de plumbi în faţa casei lui Touhy, în West Side. Roger Touhy – al patrulea dintre fraţii Touhy, unii lichidaţi de către gangsteri, alţii de poliţişti – era cel mai însemnat supravieţuitor al războaielor dezlănţuite de prohibiţie; supravieţuirea sa se datora în primul rând faptului că ultimii douăzeci şi cinci de ani din viaţă îi petrecuse la închisoare, ispăşind o condamnare pentru răpirea lui John Jake Factor, zis „Bărbierul”, amicul

[62] Una din probe se face după ce persoana supusă testului a fost injectată cu scopolamină, substanţă care intensifică reacţiile emotive, înregistrându-se pe o diagramă întrebările şi rezultatele lor. – Nota trad.

lui Capone – ispravă săvârşită de el în 1933. Touhy a relatat pe larg acest episod într-o carte intitulată „Anii furaţi”, în care spunea: „Eu eram un bogat, dar onest traficant de băuturi alcoolice. Serveam drept ţap ispăşitor pentru banda Capone din Chicago. Putrezeam în închisoare din vina lui John Jake Factor zis «Bărbierul», escroc şi fost puşcăriaş, care depusese mărturie falsă”. În deceniul al treilea, în asociere cu Matt Kolb, Touhy dirijase traficul cu băuturi alcoolice în zona Nord-Vest a comitatului Cook – un vast imperiu de baruri clandestine suburbane, unde funcţionau automate cu fise – fălindu-se cu un câştig anual de un milion de dolari. Şi-l făcuse duşman pe Al Capone, iar după asasinarea lui Kolb de către mercenarii lui Capone, Touhy a fost condamnat la nouăzeci şi nouă de ani închisoare, pentru răpire. Ieşit din penitenciarul din Stateville, Illinois, în libertate condiţionată, după douăzeci şi două de zile a fost ucis. Ipoteza cea mai răspândită era că Mafia luase hotărârea de a-l lichida, de teamă să nu-i facă supărări, căutând să recucerească dominaţia asupra bandei. Şi, după câte se văzuseră la Chicago în ultimii patruzeci de ani, de obicei ipotezele cele mai răspândite erau cele mai apropiate de soluţia reală.

În luna următoare, descoperirea unui vast complot criminal în rândurile forţelor poliţieneşti a făcut ca ziarul *Tribune* din Chicago să publice o anchetă pe patru pagini despre pactul tripartit încheiat între poliţie, lumea politică şi lumea crimei. Cuvântul-cheie care circula pretutindeni era

clout, expresie necunoscută în afara razei oraşului Chicago, unde se pare că ar fi căpătat o semnificaţie şi o aplicaţie specială, având înţelesul de influenţă politică. Manşeta care anunţa ancheta glăsuia: „*Banda conduce cu bătaie lungă prin intermediul politicienilor”.* Alt cuvânt care-şi arunca umbra peste acele patru pagini era Capone. După douăzeci şi opt de ani de la sfârşitul dominaţiei sale active şi după doisprezece ani de la moartea lui, la Chicago situaţia rămânea neschimbată: funcţiona ca pe roate acelaşi mecanism bine uns, supravegheat – în parte – de aceiaşi oameni. „Scandalul cu spargerile comise de poliţie, scria ziarul *Tribune,* a fost o largă spărtură în faţadă, prin care sute de mii de cetăţeni din Chicago au avut posibilitatea de a vedea lumea tenebroasă care ani de-a rândul existase chiar sub nasul lor. În lumea aceasta întunecoasă, *clout* este forţa supremă. Poate exercita influenţa sa prin intermediul banului, al politicii, al gangsterilor. Are în mâna lui departamentul poliţiei, pentru că domină maşina politică a partidului democrat. Politicienii fac rost de oamenii care duc mita şi de plasatorii de marfă, persoane care fac parte din departamentul poliţiei colectează mita atât pentru politicieni, cât şi pentru ofiţerii de poliţie dispuşi să se lase corupţi. Jocurile de noroc, viciul şi violenţa înfloresc în această atmosferă”. Articolul, semnat de Wayne Thomas, mai adăuga: „Chicago a aruncat o privire directă, scandalizată, spre lumea aceea tenebroasă şi pervertită, cunoscută de toţi, dar a cărei existenţă nu vrea să o admită

nimeni. Este o lume în care răul devine bine, în care orice stimulent pentru apărarea onoarei şi a justiţiei, pentru suprimarea criminalităţii şi chiar şi simţul fundamental al disciplinei au dispărut din multe sectoare ale departamentului poliţiei, ale tribunalelor, ale maşinii partidului democrat, care se infiltrează pretutindeni şi ţine ca într-un cleşte oraşul Chicago... în anumite zone ale oraşului Chicago falimentul serviciului de poliţie a fost atât de evident, încât agenţii societăţilor de asigurări refuză să asigure atât mărfurile aflate în rafturile magazinelor, cât şi cele încă ambalate şi înmagazinate chiar în depozitele bine construite. Situaţia desperată a oraşului este reliefată de o anecdotă povestită prin baruri şi pe la reuniuni. Un automobilist din Chicago este oprit de o brigadă mobilă de poliţişti pe un bulevard, noaptea târziu. În timp ce un agent se apropie de cetăţean, acesta lăsă jos geamul lateral şi întrebă: „Ce este, am comis eu o contravenţie, sau vrei să comiţi dumneata un jaf?”

Un căpitan de poliţie „a povestit ziarului *Tribune:*

„Continuă să circule obişnuitele pliculeţe cu bani ale cartelului crimei, în timp ce ziarele ţipă în pagina întâi că e un scandal. Cartelul este prea puternic şi prea fortificat ca să-şi facă griji pentru câţiva poliţişti nerozi, care s-au înhăitat cu un cârd de găinari mărunţi. Pliculeţele de plată ale cartelului sunt o treabă serioasă, în care este implicată întreaga administraţie a oraşului, ajung până la tribunale şi la organele legislative ale statului, ba poate şi mai sus.

Oricine este „cineva” vrea să „uite isteria” stârnită în jurul scandalului cu spărgătorii, dar, pentru numele lui Dumnezeu, păziţi-vă bine să nu daţi cu piciorul în oala cu smântână a pliculeţelor grase”.

S-au schimbat oare cât de cât vremurile?

Nicio persoană care nutreşte un ataşament sentimental pentru deceniul al treilea, cu contrabanda lui de băuturi alcoolice, nu trebuie să se simtă un proscris nefericit în actualul Chicago. Fireşte, anii care s-au scurs au subţiat rândurile supravieţuitorilor bătăliilor şi rafalelor de plumbi din acel carusel extraordinar şi sângeros, când pe State Street, până la ziuă, răsuna larma asurzitoare a jazzului şi duduitul camioanelor încărcate cu bere, când automobilele gangsterilor se învârteau prin oraş ca nişte brigantine piratereşti, când oamenii din societatea bună coborau în barurile, clandestine şi gangsterii urcau în cartierul Lake Shore Drive; când Big Bill Thompson şi Al Capone aveau la dispoziţia lor un întreg oraş de jefuit în lege, când era greu să deosebeşti o alegere politică de un atac de franctirori, când mitralierele erau instalate pe pavajul oraşului şi gangsterii se masacrau unii pe alţii în mijlocul mulţimii de cetăţeni cumsecade care se duceau după târguieli. Ce s-a întâmplat cu oamenii care în anii aceia de anarhie erau bogaţi şi puternici, cu baronii tâlhari şi cu răufăcătorii care tăiau şi spânzurau?

Frank McErlane a murit de pneumonie în octombrie 1932, mai paşnic decât Jack McGurn zis „Mitralieră”, care a

fost doborât de o salvă ţâşnită dintr-un pistol automat, în februarie 1938, în timp ce îşi aştepta rândul la tras într-o popicărie din Milwaukee Avenue. În aprilie 3939, Johnny Torrio, după ce ispăşise o condamnare pentru evaziune fiscală, a avut un atac de inimă într-o frizerie din Brooklyn, unde se tundea; a murit la şaptezeci şi cinci de ani, lăsând o avere de 357.000 de dolari. În martie 1943, Frank Nitti, vărul lui Al Capone şi succesorul lui în funcţia de şef de bandă, a murit după ce fusese găsit vinovat de o curte cu juri din New York, însărcinată cu efectuarea unei anchete pe plan naţional asupra diferitelor traficuri ilegale; dintr-un raport al poliţiei, aflăm că a fost găsit asasinat într-un şanţ, dar apoi s-a răspândit ştirea că se sinucisese.

În martie 1944, corpul ciuruit de gloanţe al lui Sam Gervase a fost aruncat îndărătul unei case de pe Division Street şi nouă zile mai târziu asociatul său, James De Angelo, a fost ucis şi vârât în portbagajul maşinii sale, parcată în North La Salle Street.

În 1950, James M. Rogen-senior, proprietarul unei agenţii de informaţii hipice care transmitea rezultatele pentru cartelul book-maker-ilor clandestini, a fost ucis cu o armă de foc în timp ce mergea pe stradă.

În august 1954, Charles Gioe zis „Nas roşu”, unul din membrii grupului cartelului, care în 1943 fusese găsit vinovat de a fi extorcat peste un milion de dolari de la industria cinematografică din Hollywood, a fost împuşcat mortal în interiorul unei maşini care staţiona. În aceeaşi

lună Frank Maritote (alias Diamond) în vârstă de şaizeci şi unu de ani, care în ultima vreme se dădea drept impresar, căzu rănit de moarte sub o salvă de gloanţe, în timp ce deschidea poarta garajului său din West Side. În luna iunie a anului următor, Louis Campagna zis „Micul New York” făcea o partidă de pescuit în Florida, când avu un atac de cord care, la cincizeci şi şapte de ani, îl ucise tocmai când trăgea cu undiţa un peşte de treizeci de funţi[63]. Alţi gangsteri, care, în mod surprinzător, au murit de moarte naturală, au fost: Phil d’Andrea, preşedintele Uniunii siciliene şi secretarul financiar al lui Al Capone, Sam Hunt zis „Sac de golf” (poreclit astfel după ce fusese arestat la locul unei agresiuni cu mână armată, pentru că purta o armă de vânătoare cu ţeavă dublă, camuflată într-un sac de golf, ceea ce extindea metoda vechii cutii de vioară, soluţie genială a problemei cum să transporţi pe străzile oraşului o puşcă-mitralieră). Hunt avea legături de afaceri foarte strânse cu Jack Guzik zis „Deget unsuros”, care de asemenea a murit în patul lui, la Chicago, în februarie 1956, la vârsta de şaptezeci de ani.

Cu două luni mai înainte, alt organizator financiar al lui Capone, Alex Louis Greenberg, fusese ucis cu focuri de revolver într-un restaurant din Chicago, iar cu câteva săptămâni mai înainte, în noiembrie 1955, Willie Bioff, colaboratorul lui Capone la şantajarea sindicatelor muncitoreşti, care trăise liniştit la Phoenix, în Arizona, unde

[63] Aproape 14 kilograme. – *Nota trad.*

era cunoscut sub numele de Bill Nelson, misit de vite retras din afaceri, muri la cincizeci şi cinci de ani, în timp ce apăsa pe pedala maşinii, care explodă sub picioarele lui. Inamicul înfrânt al lui Capone, Bugs Moran, a murit la şaizeci şi cinci de ani de un cancer la plămâni, în 1957, în spitalul penitenciarului federal din Leavenworth, statul Kansas, în cursul ultimei din numeroasele sale perioade de detenţiune.

Trei foşti conducători ai bandei Capone, care au murit şi ei în pat, au fost: Bruno Roti, pe vremuri însărcinat cu traficul de bere, apoi lider al partidului democrat din sectorul 1, care îşi dădu sufletul în 1957, la vârsta de şaptezeci şi şapte de ani; Jim Emery (Vincenzo Ammeratto, pe numele lui adevărat), unul din amicii şi pistolarii lui Capone, care avu onoarea de a i se face înmormântarea tradiţională rezervată marilor gangsteri, la Fort Lauderdale, în Florida, în luna martie a anului 1957 şi Claude Maddox (alias John Moore), şeful cartelului crimei din Cicero, decedat în iunie 1958. În luna septembrie a anului următor, Little Augie Pisano, în vârstă de şaizeci de ani, pistolar şi participant la şantajarea sindicatelor muncitoreşti, a fost împănat cu gloanţe la New York, la bordul automobilului său, împreună cu o blondă de treizeci şi doi de ani, doamna Janice Drake, fostă Miss New Jersey. Între 1955 şi 1959, alţi trei veterani ai lui Capone – Nick Dean (alias Nick Circella), Frank Frigenţi şi Paul Ricca zis „Chelnerul” au fost puşi pe lista celor trei sute de gangsteri cărora guvernul Statelor Unite le-a retras cetăţenia americană încă din 1945, şi au

fost deportaţi în Italia ca persoane indezirabile. Printre ei se aflau şi mari bandiţi din New York, ca Lucky Luciano, Frank Costello, Ralph Liguori şi Joe Adonis (care s-a exilat de bunăvoie ca să scape de acuzaţia de sperjur adusă de un tribunal federal).

În majoritatea cazurilor, moartea – blândă sau brutală – i-a îndepărtat de pe scena crimelor şi a câştigurilor lor ilicite pe aceşti vârstnici şi bogaţi gangsteri, şi nu de multă vreme au plecat pe lumea cealaltă, la fel cum s-au dus Dion O'Banion, Hymie Weiss, Frank Capone, Big Jim Colosimo, John Scalise, cele şapte victime ale masacrului din ziua Sfântului Valentin şi foarte mulţi, mulţi alţii, ucişi de aceleaşi arme pe care le folosiseră ei înşişi sau ordonaseră să fie folosite.

Multe alte persoane dintre cele implicate în evenimentele acelei perioade au dispărut şi ele. Eliot Ness, agentul federal al prohibiţiei, şeful Incoruptibililor, cel care a strâns laţul în jurul gâtului lui Al Capone, a murit de infarct în mai 1957; renunţase la munca în sectorul investigaţiilor ca să devină preşedintele unei companii pentru fabricarea hârtiei din Pennsylvania. În noiembrie 1959, Gustai Aaron Youngquist, membru în comitetul consultativ pentru normele de procedură penală al Curţii Supreme a Statelor Unite, a murit la Minneapolis, la vârsta de şaptezeci şi trei de ani – el condusese cercetările al căror rezultat permisese tribunalului să-l condamne pe Capone pentru evaziune fiscală.

Big Bill Thompson a murit la Chicago, la 19 martie 1944, în vârstă de şaptezeci şi cinci de ani – poate de inimă rea fiindcă văzuse încă o dată America angajată într-un conflict european, alături de perfidul Albion! Decesul lui fu urmat de un post-scriptum foarte adecvat. În cei trei ani cât fusese primar al oraşului Chicago, Thompson încasase anual un salariu de 22.500 dolari şi s-a anunţat că averea lăsată de acest personaj nu depăşea suma de 137.500 de dolari. Cu toate acestea, la 1 aprilie câţiva funcţionari ai Ministerului de Finanţe îi vizitară căminul, unde fură găsite – ascunse cu grijă – mai multe casete grele, pline vârf cu bancnote şi cu obligaţiuni-aur, care se revărsară ca o avalanşă pe podea de îndată ce fură ridicate capacele. Comoara se ridica la un milion şapte sute cincizeci de mii de dolari. Ziarele amintiră că Thompson patronase în mai multe rânduri colecte de fonduri făcute în scop filantropic, şi că într-una din aceste împrejurări – ajutoare strânse pentru victimele inundaţiilor produse în Mississippi în 1927 – procurorul general al statului Illinois făcuse afirmaţii jignitoare, susţinând că numai o parte din sumele strânse ajunsese în mâna forurilor care distribuiau ajutoarele. Tribunalul îl somase atunci pe Thompson să restituie nouăzeci de mii de dolari, şi el se conformă. Dar, pe cât se pare, acest episod nu-l făcuse să-şi piardă încrederea în caritatea publică.

La 1 aprilie 1955 murea cel mai aspru şi arţăgos oponent al prohibiţiei, colonelul Robert McCormick, redactorul şef şi directorul ziarului *Tribune* din Chicago,

care ataca legile antialcoolice cu acelaşi fanatism coleric cu care ataca şi Marea Britanie, pe regele George, pe Roosevelt, *New Deal*-ul şi toate lucrurile care nu corespundeau cu pretenţioasa lui definiţie a „americanismului sută la sută”.

Astăzi, fireşte, sunt multe persoane la Chicago care îşi mai amintesc de aceşti paisprezece ani bizari, dar se restrânge din zi în zi falanga celor care în vremea aceea deţineau posturi de comandă sau erau, într-un fel sau altul, direct implicaţi: poliţiştii au ieşit la pensie, reporterii rubricii judiciare care se ocupau de măceluri şi flecăreau cu Capone sunt retraşi din activitate sau pe jumătate retraşi. Una din cele mai interesante figuri, dar păstrând un contur ceţos, al acelei drame cuprinzătoare, a dispărut de nouă ani – ne referim la doamna Maria Tereza Capone, decedată la Chicago în luna decembrie a anului 1952, la vârsta de optzeci şi cinci de ani. Se pare că ea nu a vorbit niciodată despre fiii săi unor persoane care să poată păstra amintirile sale sau să le transmită urmaşilor. Poate că ar fi putut explica multe lucruri despre ei, despre aptitudinile şi josnicia lor; sau poate că, în ciuda pierderii celor trei fii, în ciuda cazierului lor penal şi a faimei extrem de proaste care îi înconjura, doamna Capone era mândră de succesul lor, de notorietatea atinsă în calitate de cetăţeni americani. Oricum, nu a vorbit niciodată, şi poate că niciodată nu a înţeles prea mult din cele ce se întâmplau dincolo de cercul închistat al familiei italiene.

Mai toate vechile figuri familiare s-au dus; peisajul însă rămâne aproape acelaşi. Astăzi Chicago este un oraş mai mare, cu o populaţie şi mai densă, care suferă de pe urma acelei explozii demografice descrise de profesorul Hauser. Cifrele actuale ale recensământului indică: 3.700.000 de locuitori în centrul oraşului; 6.500.000 în aria metropolitană. Inaugurarea liniei litorale de pe Sf. Laurenţiu, care leagă direct oraşul Chicago cu Atlanticul, probabil că va face ca în următorii patru ani ultima cifră să se ridice la şapte milioane. Procentul cel mai mare de locuitori nou veniţi la Chicago este constituit din oameni din sud, albi şi negri, care răsar pe aceste meleaguri cu speranţa de a apuca şi ei o fărâmă din prosperitatea industrială ce pare că ţese în jurul oraşului o aureolă sclipitoare, pe măsură ce te apropii de el în automobil, de-a lungul marilor autostrăzi cu opt piste avântate graţios prin vălmăşagul de încrucişări în formă de trifoi şi de artere suprapuse, şi care duc şerpuind până jos, la scânteietorul, nespus de frumosul Lake Shore Drive. Kilometri după kilometri, maşini în toate culorile curcubeului se scurg cu sprinteneală datorită motoarelor lor puternice, de-a lungul bulevardelor de pe malul lacului, umbrite de copaci, având de o parte oglinda azurie a lacului Michigan, brăzdat de sute de ambarcaţiuni cu pânze, şi de alta linia zveltă a zgârie-norilor construiţi din sticlă şi metal, destinaţi locuinţelor şi birourilor. Toate astea formează doar o pojghiţă subţire de frumuseţe. Dacă pătrunzi printre clădiri,

în oricare punct, dai peste turbulenta şi sordida inimă a metropolei, o junglă de defileuri întunecoase şi ulicioare urât mirositoare, hâde, jalnice, care pe lungi porţiuni lunecă spre mahalalele cele mai sărăcăcioase ce se pot găsi în lumea întreagă – inclusiv Glasgowul şi Orientul Mijlociu, un haos dărăpănat care, ca să înfăţişăm situaţia în cuvintele unui recent raport putrezeşte nu numai luat clădire cu clădire, ci chiar în ansamblu, cu întregi cvartale şi comunităţi. Un oraş la fel de dedat traficurilor ilegale cum a fost întotdeauna. Rush Street, Clark Street, Loop, Strada 63 şi Halsted Street scapără de lumini şi trimit hărmălaia a mii de sunete până-n ceasurile dimineţii, datorită restaurantelor lor, plăcintăriilor, localurilor de noapte, barurilor unde jazzul este rege.

Chicago este la fel de dedat traficurilor ilegale şi în alt sens. Astăzi armele de foc sunt mai circumspecte, chiar dacă – cum am arătat – nu au amuţit de tot. Dar, după ultimul raport al Comisiei pentru combaterea crimei din Chicago, infracţiunile grave sporesc într-un ritm precipitat. În 1958, departamentul poliţiei a înregistrat 50.543 de cazuri – o creştere de peste 6% faţă de anul precedent, iar de zece ani încoace numărul acestor infracţiuni s-a mărit necontenit. Cifra oficială indică 305 omucideri, dar majoritatea cazurilor sunt „uşor de rezolvat”, remarcă Virgil W. Peterson, directorul operaţiunilor comisiei, care adaugă: „Totuşi, această constatare nu este valabilă şi pentru omorurile comise de bande, ale căror autori, practic

vorbind, nu sunt niciodată descoperiţi la Chicago”. În întregul document întâlnim din nou un ton care ne este foarte familiar... Cetăţeni care nu se pot plimba în împrejurimile locuinţei lor, fără să se afle la discreţia unei puzderii de mărunţi răufăcători... Victime ale agresiunilor cu mână armată, care se eschivează de la confruntarea cu suspecţii arestaţi de poliţie... Alţii care refuză să semneze plângeri, după ce au identificat cu certitudine pe hoţi... în sălile tribunalelor penale se succed, de la un an la altul, prea multe erori judiciare... Tărăgăneala şi o ineficientă administrare a justiţiei stingheresc efortul de a impune respectul faţă de lege... Şi din nou apare numele acela, insistent: Capone, „vechea bandă Capone”, „cartelul criminal Capone”, „grupul Capone”. Comisia prezidată de senatorul Estes Kefauver a precizat că şefii cercurilor criminale din Chicago îşi spun „cartelul Capone”, „ca un omagiu” adus răposatului lider.

Oricum ar sta lucrurile, este puţin probabil ca dominaţia pe care vechiul sistem al lui Capone o exercită asupra vieţii şi a modului de trai din Chicago să slăbească; ea este adânc înfiptă, asemenea rădăcinilor unui stejar, şi îşi trage seva din patruzeci de ani de cvasi-imunitate.

Într-un anumit sens, anii prohibiţiei au fost o perioadă de tranziţie: faza experimentală a marilor afaceri negociate de bande. Astăzi multe bravade şi fanfaronade gratuite au fost eliminate şi înlocuite cu o normă de conduită discretă şi o faţadă conformistă, cel puţin în public. Mai sunt omorâţi

oameni, când este mai prudent să fie suprimaţi, dar nesăbuitele schimburi de focuri în stilul Vestului Sălbatic şi bătăliile aprige purtate pe străzi, cataramele bătute în diamante, petrecerile frenetice desfăşurate în sunetul orchestrelor de jazz, sulurile de bancnote sclipitoare şi cultul personalităţii, toate acestea au fost voalate. Personaje reticente, care evită orice gen de publicitate, ca Accardo, Giancana şi Glimco – oameni cu ochelari, purtând costume în culori închise, cu pălăria pusă foarte drept pe cap – au greoaia şi mohorâta sobrietate a unor patroni de pompe funebre de lux. Probabil că niciunul dintre ei nu este mai bogat sau la fel de bogat ca Al Capone la apogeul carierei sale; deşi cartelul operează, iar încâlcitul păienjeniş al influenţei sale politice este absolut palpabil, probabil că niciunul din membrii lui, evaluaţi individual sau în grup, nu posedă acea putere pe care o deţinea Capone în ziua când s-a apucat să-i tragă picioare unui primar, rostogolindu-l de-a dura pe impunătoarea scară a primăriei, sau când urla la telefon dând ordine unui judecător. Forma de organizare s-a schimbat şi a devenit mai înspăimântătoare, fiindcă s-a extins şi în acelaşi timp a luat forme subterane. Astăzi gangsterul din Chicago, păianjen liniştit care-şi ţese pânza, e mai viclean, mai acoperit şi mai puţin accesibil şi de aceea este un individ cu mult mai periculos şi mai virulent.

În America, în mod teoretic, pentru extirparea acestui cancer există circa patruzeci de mii de organisme publice, la cinci niveluri ale administraţiei de stat; în cadrul lor

lucrează 200.000 de femei şi bărbaţi, care îi costă pe contribuabili un miliard de dolari pe an. La Chicago, pe o rază de cincizeci de mile există trei sute cincizeci de brigăzi de poliţie municipale, de comitat şi statale, al căror personal totalizează câteva mii de oameni.

În cursul unei conferinţe ţinute nu mai departe de anul trecut, Virgil Peterson, de la Comisia pentru combaterea crimei din Chicago, a subliniat marea irosire de eforturi şi de utilaje, zăpăceala şi frecventele conflicte de competenţe create de această încâlcită formă de organizare care domneşte în ţară. Peterson a citat cuvintele lui Andrew D. White: „Cu rare excepţii, administraţiile municipale din Statele Unite sunt cele mai rele din întreaga creştinătate – cele mai costisitoare, cele mai ineficiente şi cele mai corupte”, şi continuă: „Alt factor care contribuie în mod foarte concret la agravarea problemei criminalităţii în America este răspândirea unei anumite filosofii, atât în tribunale, cât şi în parlamente, care consideră ca fiind mai important să pună cătuşe la mâinile poliţiei decât să le pună criminalilor. Şi astfel s-a ajuns la o administrare extrem de tehnicistă a justiţiei penale, cu reguli extrem de riguroase care reglementează obţinerea probelor, şi pe plan practic – în multe împrejurări – fac virtualmente imposibilă aplicarea legii împotriva criminalilor profesionişti, uniţi şi dispunând de o puternică organizare”. Şi încheia: „O dispreţuitoare şi arogantă lume interlopă, compusă din şantajişti, escroci şi asasini, a reuşit să controleze sectoare

substanţiale ale economiei noastre. A bătut ceasul ca poporul nostru să se trezească şi să-şi dea seama de pericolele create de această problemă şi să mobilizeze forţele binelui pentru a le combate şi distruge pe cele ale răului”.

Aşadar, răul nu s-a sfârşit odată cu renunţarea la prohibiţie; binele nu a curs în valuri, odată cu revenirea şuvoiului de bere. Gangsterul american este mai mult decât un simplu nemernic sau decât un psihopat, cum a fost definit în mod simplist. Gangsterul american este astăzi o creaţie nouă, deosebit de complicată; un Frankenstein compus dintr-o sută de factori diferiţi: rasiali, economici, sociologici, care nu au mai fost îmbinaţi niciodată şi pe care presiunile exercitate de viaţa urbană a Americii contemporane i-a făcut să se coaguleze. Această aberaţie vie este produsul unor factori ereditari, al unor înrâuriri şi amestecuri variate, cum sunt mahalalele mizerabile ale oraşului, ambiţiile personale, tradiţiile străine, criteriile băneşti, lipsa de maturitate politică, atitudinile metropolitane, idealurile de libertate, automobilele şi armele de foc, legile confuze şi defectuoase, cinismul oficial, lipsa de scrupule şi aviditatea şi, în sfârşit, nu trebuie să omitem îndrăzneala şi imaginaţia. Toate aceste elemente s-au sudat pentru prima dată, şi într-un moment deosebit de prielnic, în persoana lui Al Capone.

Lucrul acesta ne poate explica tabloul extrem de ciudat al acelor ani, acum îndepărtaţi, de violenţă şi de banditism,

care – faţă de cele mai recente rafinamente ale tehnicii criminale – ne apar drept o perioadă de amatorism şi de o puerilă fanfaronadă; el poate explica de ce Al Capone a rămas un personaj istoric. Nu cunosc niciun alt criminal modern care să se fi insinuat în textele de referinţă – un material de patruzeci şi nouă de rânduri în *New Universal Encyclopaedia,* douăzeci şi trei de rânduri *în Chambers's Encyclopaedia;* douăzeci şi şapte de rânduri până şi în Almanahul pe 1947 scos de *Encyclopaedia Britannica,* plus două menţiuni speciale în ultima ediţie apărută din aceeaşi *Encyclopaedia Britannica,* la cuvintele Chicago şi Cicero.

Fapt şi mai surprinzător, Al Capone continuă să exercite o bizară fascinaţie asupra unor delincvenţi din alte ţări, care erau în faşă sau încă nu se născuseră la data morţii lui. În 1948, într-o frizerie din Harrow Road a fost arestat un tânăr londonez de douăzeci şi trei de ani pentru că îl ameninţase cu revolverul în mână pe proprietarul prăvăliei, lăudându-se că ar fi un gangster american, frate cu Al Capone. În 1959, alt londonez – în vârstă de douăzeci de ani, acuzat de a fi ameninţat cu moartea pe o infirmieră, având asupra lui un revolver încărcat, îi spuse doctorului care-l examina că uneori se simţea în pielea lui Al Capone. O oarecare Olga Conţi, arestată la Roma în luna martie a anului 1950 fiindcă escrocase câteva gospodine modeste, luându-le bani pentru cumpărarea unor mantouri de blană pe care apoi uita să le livreze, afirmă că ar fi mama lui Al Capone... poate cu speranţa de a-şi câştiga indulgenţa

judecătorilor.

Un straniu tip de *cockney*[64], cu faţa tatuată şi cu un guleraş de blană – unul din cei mai populari oratori duminicali ai colţului oratorilor din Hyde Park, la Londra, pretinde, ca o recomandare, că ar fi fost câtva timp la Sing Sing şi ar fi lucrat sub ordinele lui Al Capone.

Într-un sens mai general, însuşi numele oraşului Chicago rămâne un cuvânt evocator pentru fabricanţii de titluri din lumea întreagă. *„Schimb de focuri gen Chicago într-o cafenea din Londra „Schimb de focuri din automobile – stil Chicago”. „Război cu pistoalele gen Chicago în Soho*[65] – iată câteva manşete apărute recent în paginile ziarelor engleze. Chicago a devenit o comparaţie acceptată şi de judecători şi magistraţi. Judecătorul Donovan, la Old Bailey, după audierea unui grav proces penal, remarca: „Parcă am fi la Chicago, în cele mai rele zile ale prohibiţiei, şi nu la Londra, în 1956”. Anul trecut, reţeaua independentă de televiziune a prezentat un program Al Capone, cu Rod Steiger în rolul titular – un montaj de fragmente dintr-un film vechi. Cartea scoasă după filmul lui Burrows-Ackerman „Al Capone” se vinde la toate chioşcurile.

Şi nu este vorba de o manie cu precădere europeană, generată de un fel de fascinaţie care acţionează la distanţă. Societatea americană de televiziune CBS a prezentat anul trecut pe micul ecran producţia studiourilor Desilu

[64] Londonez de baştină. – Nota trad.

[65] Cartier rău famat din Londra. – Nota trad.

Playhouse intitulată „Incoruptibilii”, versiune scenarizată a campaniei duse de brigada lui Ness contra bandei Capone, şi care de atunci a intrat în circuitul cinematografic sub titlul: „Banda Scarface”.

Mă aflam la Chicago când a rulat în premieră filmul „Al Capone”. În ziarul *Tribune* din ziua precedentă, un desen publicitar în care era văzut Capone cu pălăria de fetru, deschisă la culoare, cu ţigaretă şi cu cicatricea lui, a apărut în pagina dedicată spectacolelor în cinci locuri diferite, cu anunţul: *„Mâine premiera lui «Al Capone»”,* şi dedesubt, respectiv în: *„South Side”, „West Side”, „North Side”, „Northwest Side”, „Suburbii”.*

Numele lui Capone are încă valoarea lui comercială la Chicago; figura lui Capone exercită o influenţă neîndoielnică asupra societăţii americane şi o condiţionează, în decembrie 1950 un editorial al ziarului *Tribune* din Chicago, intitulat *„Terorism banditesc în politica oraşului Chicago”,* protesta în aceşti termeni împotriva conspiraţiei politice: „Capone a murit şi fraţii lui sunt nişte derbedei, dar el continuă să trăiască, asemenea unui cancer, în politica oraşului Chicago. Avem «blocul din West Side»; «blocul italian»... Oamenii aceia votează pentru Capone. Aparţin bandei sale!”

Din clipa când, în 1920, Johny Torrio a văzut în prohibiţie stânca pe care avea să clădească un modern imperiu al viciului, organizat şi exploatat după criterii comerciale, la Chicago au fost comise aproape o mie de omoruri între

bande: doar şaptesprezece dintre asasini au fost condamnaţi. Niciun gangster cu oarecare pondere nu a fost trimis vreodată la închisoare de către autorităţile judiciare ale oraşului sau statului; puţinii care au ajuns să fie întemniţaţi au fost condamnaţi în urma intervenţiei autorităţii federale.

Contrabandistul de băuturi alcoolice a fost creat de cetăţeanul care încălca legea; pistolarul, de către omul politic intrigant; şantaj istul, de către comerciantul şi industriaşul slabi de înger. Trebuie să tragem concluzia că Chicago şi-a creat cu mâinile sale proasta reputaţie ca şi recordul de ticăloşie atins în anii aceia ai prohibiţiei, care formează o epocă aparte de o infamie cum n-a existat şi nici nu va exista vreodată într-un alt oraş. Şi această faimă proastă nu dă deloc semne de vlăguire. Chicago nu a renunţat la ambiţia lui: „Să fie totdeauna în frunte – chiar când este vorba de tot ce e mai rău”.